

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Het Jubeljaar. — Van Zendingaangelegenheden: Mohammeedaansche tegenactie op Midden-Java; de nood van Suriname; een mooi jubileumplan; de Opleidingsschool te Djokja. — Eerste steenlegging Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo. — Opleidingsschool op Soemba. — Zaaimaand. — Vacantie. — Brief Ds. Netelenbos. — Brief Ds. W. van Dijk. — Linnenkast Solo-Hospitaal. — Dr. T. Rado en Mevr. Rado-Hecht. — Bezoek aan Tegal. — Nog steeds waar. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften. — Adressen.

Het jubeljaar.

Op den verzoendag zult gij de bazuin doen
doorgaan in uw gansche land.

Levitic. 25 : 9b.

In Hebreë 10 : 1 zegt de H. Geest dat de wet eene schaduw der toekomstige goederen heeft, niet het beeld zelf der zaken. Daarmede wordt te kennen gegeven, dat de verschillende instellingen der O. Testamentische bedeeling, hier door „wet” aangegeven, schaduwen waren van de toekomstige, geestelijke goederen, die met de komst van den Messias en dus met de N. Testamentische bedeeling werkelijkheid zouden worden. Zoo had ook de instelling van het jubeljaar onder Israël voor ons in de nieuwe bedeeling hare geestelijke beduidenis. En het licht, dat de H. Schrift elders hierover ontsteekt b.v. in Jesaja 61 : 2 laat ons duidelijk zien wat wij hieronder hebben te verstaan. Om de 7 jaar had Israël zijn sabbatsjaar, en na verloop van 7 maal 7 jaar en dus met het 50ste jaar had men het jubeljaar. Op den 10den dag der zevende maand van het 49ste jaar, en dus op den Grooten Verzoendag van het 7de Sabbatsjaar moest het geklank der bazuin doorgaan door het gansche land om het 50ste jaar als jubeljaar of jaar der vrijlating (Ezech. 46 : 17) aan te kondigen. Ook dan moest evenals in het Sabbatsjaar het gansche land rusten, zoodat het niet werd bebouwd. Wat op het veld van zelf opschoot, of aan de vruchtboomen groeide, diende voor algemeen gebruik. In dit opzicht gold dan niet het recht van privaat bezit. Zoo iemand door armoede zich of de zijnen als slaaf had moeten verkoopen, dan verkreeg hij in het jubeljaar weer zijn vrijheid, zoo hij dit begeerde. En alle grondbezit, dat door armoede door den eigenaar aan een ander was verkocht, keerde dan weer tot den oorspronkelijken bezitter of diens wettige erfgenamen terug. Voor den arme en verdrukte was dat jaar in den vollen zin van het woord een jubeljaar.

En de aankondiging van dat jaar door het bazuingeschal, dat door heel het land op den grooten Verzoendag van het 7de Sabbatsjaar moest gehoord worden, was een blij Evangelie voor allen die uit de banden werden verlost en van hun armoede werden bevrijd. Echter was het voor de geweldhebbers en groote bezitters volstrekt geen Evangelie, maar daarentegen een aankondiging van aanstaande berooving van wat door hun overmacht in hun bezit was gekomen. Dit alles nu was schaduw van een geestelijke zaak. Als het heet in Jes. 61 dat de Knecht des Heeren is gezalfd met den H. Geest om den zachtmoedigen een blijde boodschap te brengen, te verbinden de gebrokenen van harte, den gevangenen vrijheid uit te roepen, en den gebondenen opening der gevangenis, dan wordt in vers 2 de taak van den Messias nog nader aldus aangeduid: „Om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren, en den dag der wrake onzes Gods; om alle treurigen te troosten”. In heel deze Messiaansche profetie wordt blijkbaar gezinspeeld op het jubeljaar, hier aangeduid als het jaar van het welbehagen des Heeren. Bedoeld is de algeheele verlossing van Gods volk, die zal ingaan met den oordeelsdag, wanneer het welgevallen des Heeren ten volle zal zijn bereikt in het nieuwe Jeruzalem, wanneer God zal zijn alles en in allen en de algeheele zaligheid in het eeuwige leven zal genoten worden door allen, die hier hunne zonden hebben beweend, en met droefheid des harten gebonden lagen onder de banden der zonden, en gebukt onder de macht van duivel en wereld.

Voor zulke treurenden is de aankondiging van het groote Jubeljaar een heerlijk Evangelie. Maar voor de duivelen en de goddeloozen, die door

hun overmacht en geweld zooveel verdriet aan Gods kinderen in dit jammerdal bezorgen zal die dag zijn de dag der wrake onzes Gods. Het bazuingeschal in het heilige land ter aankondiging van het jubeljaar was den één een Evangelie, maar den ander tot verschrikking en vreeze. En zoo is het ook met de prediking des Woords, die de van Christuswege bevolen aankondiging is van den grooten dag der verlossing van al Zijne verlostten. Die aankondiging zal de duivelen en ongeloovigen en onbekeerden met schrik vervullen.

En waar het welgevallen des Heeren zijn doel zal bereiken in de zaligheid van Zijn volk, zoo krijgt de Gezalfde des Heeren de opdracht om heel de wereld met dat bazuingeschal te vervullen waar God Zijn uitverkorenen heeft onder alle volken en alle geslachten. En zoo min de herauten onder Israël niet mochten rusten, totdat het bazuingeschal ter aankondiging van het jubeljaar alle oorden van het heilige land had bereikt, zoo mag Christus' Kerk niet rusten aler haar bazuingeschal bereikt heeft alle volkeren en de aankondiging van het groote Jubeljaar gehoord is aan alle einden der aarde. Vergete de gemeente des Heeren die opdracht niet, maar zende zij hare herauten uit om alom de bazuin te blazen, opdat onder alle volkeren de gevangenen vrijuit mogen gaan, alle banden van zonde, wereld en duivel worden geslaakt en al Gods verlostten uitgaan in de volle vrijheid van het eeuwige leven. En gij mijn lezer en lezeres, kent ook gij dat bazuingeschal als een Evangelie, of moet gij dien dag nog vreezen?

Zeist.

VERHOEF.

Van Zendingsaangelegenheden.

Mohammedaansche tegenactie op

Midden-Java.

„In het algemeen genomen kan van een sterk opleven der Mohammedaansche tegenactie op ons zendingsterrein worden gesproken. Hiertoe hebben meegewerkt de rede indertijd door Dr. Zwemer gehouden over kracht en zwakheid van den Islam; de dood van den vredelievenden leider van Mohammadjah, Hadji Dachlan; de snelle groei der gemeenten in de Djokja en elders; de Roomsche actie op school en ander gebied die bekende Roomsche methoden toepast en daardoor sterk de Mohammedanen prikkelt; de komst van een propagandist der Achmadijah-vereeniging uit Britsch Indië, enz. In verschillende desa's wordt de Vrijdagdienst in eere hersteld. Vergaderingen worden gehouden in allerlei plaatsen, waar de Christenen worden uitgenoodigd tot debat. De Missionaire arbeiders op Midden-Java zijn allen overtuigd, dat debat nutteloos is, en daarom gaan de goeroes Indijl wel naar deze vergaderingen, indien ze de gelegenheid ontvangen om te getuigen, maar niet om te debateren. De Mohammedanen vinden debateren ongevaarlijk, maar getuigen een

groot gevaar. Daarom staan ze dat nooit toe. Ook de colportage wordt zeer tegenwerkt. Zoo werd b.v. de boekenverkoop op een landbouw-tentoonstelling in Wates sterk bemoeilijkt. Onafgebroken stonden bij verschillende colporteurs Mohammedanen, die de menschen waarschuwden om niet te koopen, met het oude argument: Later wordt je een tjelèng (een wild zwijn). Er is een waarschuwingdienst aangekondigd, om de menschen af te raden naar Chr. scholen, hospitalen en vergaderingen te gaan, Chr. boeken te lezen, enz. Een krant wordt uitgegeven, getiteld: Pertimbangan, die den Chr. godsdienst, vooral de drie-eenheid en de geboorte van Chr. belastert. De Zending gaat een nieuwe toekomst tegemoet van groeiende Mohammedaansche actie. Daarbij staat zij voor iets geheel nieuws. Wel is het duidelijk, hoe het de Zending gaat in echt Mohammedaansche landen als Egypte en Arabië. Men ziet op Midden-Java ook wel, hoe het gaat onder een oppervlakkig geislamiseerde bevolking, als de Mohammedaansche actie rust; maar als het een vereeniging als Mohammadjah ernst gaat worden, als negatief, door de menschen te waarschuwen tegen alles wat Christelijk heet, en positief door allerlei op-

zettelijke actie, de Islam zal trachten het hart van de Javanen in Djokja te winnen; als Evangelie en Koran, Christus en Mohammed, Chr. kerk en Moh. gemeenschap zullen strijden om het bezit van de Jav. ziel; dan valt van den afloop nog weinig te voorspellen. Niemand weet dat, dan God alleen; en in Zijn handen is dat veilig."

Uit een brief van Ds. Pos.

De nood van Suriname.

De zending in Suriname verkeert in schreienden nood. Gelijk men weet, gaat deze zending uit van de Evangelische Broeder-Gemeente te Zeist. Voor verreweg het grootste deel werden weleer de kosten van deze zoo rijk gezegende zending door Deutsche christenen gedekt. Nog steeds helpt Duitschland met een zeer aanzienlijk bedrag. Maar sinds den oorlog is het voor de Deutsche vrienden dezer zending onmogelijk even krachtig te helpen als voorheen. En wel is nu in Nederland den laatsten tijd voor deze zending meer dan vroeger bijeengebracht. Maar toch nog geenszins voldoende, om in de noodzakelijkste behoeften te voorzien.

De Broeder-Gemeente spant al haar krachten in tot het uiterste toe. En de Inlandsche christenen in Suriname dragen voorbeeldig bij voor het zendingswerk. En toch is er, naar we vernamen, over 1924 een tekort van omstreeks f 100.000. Dat tekort moet door het Christelijk Nederland gedekt.

Suriname is een Nederlandsche kolonie, de eenige kolonie, waar onze taal ook de volkstaal is. Hier moet geholpen. En spoedig ook. Dat is een plicht voor alle christenen in Nederland. Ook de Gereformeerden mogen zich hieraan niet onttrekken. Trefend was wat onlangs de Gouverneur van Suriname, Baron van Heemstra, heeft gezegd van den arbeid der Deutsche zendingen in Suriname.

Het volgende is daaraan ontleend:

"Trots tegenwerking van Gouvernement en plantage-directeuren, trots invloeden van een tropisch klimaat en kwelling door allerlei voor het meerendeel onbekende ziekten, trots vaak tot wanhoop drijvende teleurstellingen, hebben zij gewerkt en gezwoegd, geleden en gestreden en hun schier bovenmenschenlijke taak in de kracht des Heeren vervuld.

Scholen en kerken werden in den loop der jaren opgericht, aan oud en jong werd het ware Evangelie in allen eenvoud gebracht en wanneer wij ons thans na bijna twee eeuwen rekenschap geven van het-

geen de Hernhutterzending in Suriname heeft gewrocht, dan moeten wij waarlijk uitroepen: „Het is een wonder in onz' oogen, wij zien het, maar doorgronden 't niet!"

En wat hebben de Duitschers na eigen land en maagschap te hebben verlaten, na zich op de Nederlandsche taal te hebben toegelegd, staatkundig van dat Suriname gemaakt?

Indien men tegenwoordig vaak met trots spreekt van de meest-Nederlandsche kolonie, dan is dat voor het voornaamste deel aan de Herrnhutterzending te danken.

Behalve met subsidiairen steun voor Zending en Onderwijs heeft de Evangelische Broedergemeente tot hiertoe met eigen middelen haren arbeid bekostigd.

Het is U bekend, dat zulks thans onmogelijk is geworden en dat de kostelijke en kostbare zendingswerken door het gevaar van ondergang worden bedreigd.

Hoe staat het nu met den plicht van Nederland, welke bovendien verzaard wordt door de volle aansprakelijkheid voor de eenmaal gevoerde slavernij?

Beseft het christelijk deel der Nederlandsche natie, wat hier door de Deutsche Herrnhutterzending is tot stand gebracht?

Is Nederland zich bewust, dat de staatkundige, cultureele geestelijke vorming van een deel zijner kinderen thans ernstig gevaar loopt?

Is men wel algemeen doordrongen van de beteekenis van het staken van dezen Protestantschen arbeid, terwijl Rome steeds voortgaat haar macht te ontplooiën?

O, nu ik Suriname heb leeren kennen en zooals ik met volle overtuiging mag zeggen, heb leeren liefhebben, nu ik daar heb mogen waarnemen het hongeren en dorsten naar het Evangelie, nu ik daar met eigen oogen de uitwerking heb gadeslagen van alles wat God in Zijn groote Genade door Herrnhutter-mannen en -vrouwen heeft uitgewerkt, zou ik u allen willen toeroepen: tracht u toch een duidelijke voorstelling te maken van de nooden van dat volk, hetwelk een gebiedsdeel van Nederland bewoont.

Denkt aan die tallooze heidenen aan wie het Evangelie door gebrek aan middelen nog niet kon worden gebracht.

Denkt aan die zendingsposten, die moesten worden opgegeven, omdat inkrimping van den dienst daartoe dwong.

Denkt aan die arme melaatschen, vooral ook kinderen, die niet in Bethesda konden worden opgenomen, omdat uitbreiding te kostbaar is.

En, indien dan naast een zoo groot nega-

tief nog het bestaande zou moeten worden prijsgegeven, ware zulks niet eene aanfluiting van het uitoefenen van onze „vaderplicht” jegens Suriname?

Ons Zendingswerk heeft behoefte aan veel steun, aan blijvenden steun, aan toenemenden steun.

Zeker, ik weet het, dat vooral in de latere jaren, een grootere belangstelling is ontstaan, maar dit is nog volmaakt onvoldoende.

Uit het weliswaar economisch gedrukte, maar toch nog rijke Nederland moet meer hulp komen om dit werk des Heeren voort te zetten en tot meerdere ontwikkeling te brengen.

Het denkbeeld is opgevat om thans een organisatie in het leven te roepen, welke met een centraal-, gewestelijke- en plaatselijke comité's zal trachten meer en vooral ook meer duurzame hulpverlening te stichten.

Van harte hoop ik, dat hieraan spoedig zal worden gevolg gegeven en dat velen, zéér velen in den lande tot het besef zullen komen van de eereschuld, welke ten deze op ons rust.”

Moge dit woord weerklink vinden.

Een mooi jubileumplan.

Onder de leiding van den heer W. de Vries te Batavia, wiens warme belangstelling voor Kerk en Zending telkens blijkt, heeft er zich een Comité gevormd, dat in Indië, hoofdzakelijk buiten het zendingsterrein van Midden-Java, gelden tracht te verzamelen voor een jubileumgift, die men wil aanbieden als den 1en April a.s. het vijftigjarige bestaan van het Petronellahospitaal zal worden herdacht. In eenigszins verkorten vorm laten we hieronder de circulaire volgen waarin dit Comité zijn mooie plan motiveert en ontwikkelt. Zij luidt aldus:

„Als het volgend jaar onze twintigste eeuw haar eerste kwart vol maakt, viert de zending in Djokja haar jubileum. In 1898 kwam Dr. Scheurer in Djokja om in de wijk Bintaran zijn medisch werk te beginnen. Het hospitaal op Gondokoesoeman kwam echter in 1900 in gebruik; tevens kwam in 1900 Ds. Zwaan om de prediking van het Evangelie te beginnen. In overleg met Holland werd in Djokja als datum voor de feestviering gekozen, 1 April 1925, waarbij herdacht zal worden zoowel de 25-jarige arbeid in het hospitaal als al de andere arbeid in Djokja verricht.

De ontwikkeling van het zendingswerk in

Djokja in deze 25 jaar doet als in een voorbeeld den grooten voortgang van Gods koninkrijk op Java zien. De arbeid begon met enkele overblijfsels van de verworpende Sadrach-beweging te verzamelen, en met het hospitaalwerk van Dr. Scheurer. Dit werk is in die 25 jaar belangrijk gegroeid. Er zal 1 April 1925 geopend worden een hospitaal, ruimte biedende aan 400 personen, met een staf van drie doktoren, vijf andere Europ. arbeidsters, en 100 Jav. verplegers en verpleegsters. Namen als van Scheurer en Pruis vormen zelf een geschiedenis, niet te spreken van hen, die er thans nog arbeiden. Negen helpers bij den dienst des Woords werken hier op 12 posten. 10 colporteurs verspreiden maandelijks 14000 ex. van het maandblad Mardi Rahardja en verkoopen jaarlijks 15000 Chr. Jav. boeken. Er zijn zeven scholen met Hollandsch, met een aantal van 40 onderw. en 1400 leerlingen, en acht Inl. scholen met 20 onderw. en 650 leerlingen. Bovendien zijn er de Keuch. school voor opleiding van Jav. onderw. en de Opleidingsschool voor helpers bij den dienst des Woords.

Er is in Djokja een Chr. gemeente van meer dan 700 zielen, en in heel de residentie, ongerekend de Christenen in Temon en Palihan, die uit Poerworedjo verzorgd worden, is het aantal meer dan 1200. Vooral door den hospitaalarbeid ontstonden er telkens nieuwe gemeenten. Wates en Ngoe-lakan, Patalan, Wonosari, het laatst Tjandisewoe, waar in zeer korten tijd een gemeente van 90 zielen groeide, zijn namen die van de genade Gods getuigen. Inzonderheid in de laatste jaren gaat de groei zeer snel. Van 1 Jan. '22 tot thans is er een vooruitgang van bijna 500 zielen. Aanstonds zijn vier van deze gemeenten geïnstitueerd. Djokja zal binnenkort zijn eigen Jav. pandita ontvangen. Het geld daarvoor benooidigd is ongeveer bijeen. Het krachtige en opgewekte leven bewijst naast den uiterlijken voortgang ook den wasdom in Christus.

Het is niet te verwonderen, dat deze snelle groei van Zendingssactie en Chr. gemeente, eene reactie van Moh. zijde opwekt. De vereenigde Mohammadjah arbeidt met ongekende felheid. Overal tracht men het Moh. godsdienstig leven in de desa op te wekken. Het Chr. blad Mardi Rahardja, wordt nagebootst in de Pertimbangan, dat ontvaardde in een schimp- en spotblad tegen het Christelijk geloof. De colportage wordt overal openlijk en verborgen verhinderd. Aangekondigd is een waarschuwingdienst om overal de menschen van het gaan naar een Chr. hospitaal, het bezoeken van Chr.

scholen en vergaderingen het koopen van Chr. boeken te weerhouden. De nieuwe periode zal er een worden van strijd.

Zonder eenige onderschatting van de andere terreinen, mag Djokjakarta de centrale Zendingspost van Midden-Java ten Zuiden genoemd worden, zegt Ds. Poll in zijn boek over Midden-Java. En nu deze Zendingspost jubileert, willen we als Christenen in Ned.-Indië niet nalaten onze groote dankbaarheid van den door God verleenden zegen te uiten. Op een geheel andere wijze nog dan de Christenen in Holland kunnen wij, waaronder velen Djokja en zijn arbeid uit eigen aanschouwing kennen de beteekenis daarvan voor Java's volk begripen. Op geen betere wijze kunnen wij onzen dank brengen dan door bij het jubileum een gave te schenken, die in een nieuwe periode het werk vooruitbrengen kan.

Aangezien in Holland reeds een bedrag van f50.000 wordt bijeengebracht voor een nieuw polikliniekgebouw voor het Petronelalahospitaal, leek het ons wenschelijk in Indië voor een ander doel iets bijeen te brengen. Daarbij viel ons oog erop, dat de Jav. kerk in de stad Djokja reeds sedert jaren veel te klein is. Heel de gemeente in de stad kan er onmogelijk meer vergaderen. Terwijl eerst de groei voornamelijk in het Noorden, in de omgeving van het hospitaal plaats had, komen er thans belangrijke groepen in het Zuiden van de stad. In de omgeving van kraton en kaoeman beginnen er koempoelans te ontstaan. Van hoe groote beteekenis dit is, valt licht in te zien. Daarom is daar, in het Zuiden van de stad, in de omgeving van kraton en kaoeman, dringend een tweede kerkgebouw noodig. In Djokja, het centrum van herlevende Moh. actie, een monument te stichten van de liefde van Indië's Christenen voor Gods koninkrijk onder de Javanen, is van de schenking van onze jubileumsgave het schoone doel."

Van harte hopen we, dat dit mooie plan moge slagen.

De Opleidingsschool te Djokja.

Gelijk men weet, besloot de I.g. Generale Synode tot een zeer belangrijke reorganisatie der Opleidingsschool te Djokja. De eerste cursus aan de gereorganiseerde Opleidingsschool zal D.V. beginnen den 1e Juli 1925. Oorspronkelijk was het plan, dat de opleiding zes jaar zou duren, n.l. twee jaar voorbereidende studie, daarna twee jaar theologische opleiding en eindelijk twee jaar praktische vorming. En daarbij lag het dan

in de bedoeling, dat de jongens, die in aanmerking zouden kunnen komen om als leerling te worden aangenomen, de Hollandsche taal behoorlijk moesten kennen en derhalve met goed gevolg een Christ. Holl. Inlandsche school moesten hebben doorlopen. De kennis van de Hollandsche taal is voor aanstaande Javaansche predikanten bepaald noodig, ook om toegang te hebben tot de Hollandsche literatuur.

Bij nadere overweging is het echter beter geacht de voorbereiding te stellen op een jaar en dan de eischen bij de toelating wát hooger op te voeren. Dit heeft tweeërlei voor. Vooreerst zijn dan de jongens wat ouder als zij op de Opleidingsschool komen. En in de tweede plaats wordt dan de duur der opleiding een jaar korter, wat aanmerkelijke besparing van kosten zal medebrengen. Het is nu het plan om bij de toelating als eisch te stellen, dat de jongens in het bezit zijn van het diploma eener Christ. M. U. L. O. school of hebben gestudeerd aan de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo. En omdat de voorbereidende studie in hoofdzaak slechts algemeene vorming bedoelt is voor jongens, die in het bezit zijn van genoemd diploma of aan de Kweekschool hebben gestudeerd, één jaar van voorbereiding voldoende.

Verder is de vraag gerezen, of er elk jaar nieuwe leerlingen zullen worden aangenomen, of dat het beter is met de groep leerlingen, die bij het begin worden toegelaten, den geheelen cursus te doorloopen, zonder dat er tusschentijds opnieuw gelegenheid tot aanneming van leerlingen gegeven wordt. De laatste methode werd tot nu toe aan de Opleidingsschool steeds gevolgd. De cursus duurde gewoonlijk twee jaar. En tusschentijds, nam Ds. D. Bakker geen nieuwe leerlingen aan. Daardoor was het trouwens alleen mogelijk, dat één docent al het onderwijs geven kon.

Thans oordeelt men het beste, dat voorloopig aan de gereorganiseerde Opleidingsschool dezelfde gedragslijn gevolgd worde. Indien dat niet geschiedt, zou er weldra een derde docent moeten worden benoemd. Als de school gereorganiseerd is, zal het onderwijs veel meer omvattend wezen, zoodat de beide docenten Ds. D. Bakker en Dr. F. L. Bakker druk werk zullen hebben. Vooral ook, omdat er naast de gereorganiseerde opleiding ook nog een cursus zal worden gegeven op den ouden voet om Goeroes Indijl te vormen, zooals thans onze Zending in dienst heeft.

Het spreekt van zelf, dat ook de vraag aan de orde komt, hoeveel leerlingen er bij de reorganisatie zullen worden aangenomen.

De Broeders op Midden-Java zijn van oordeel, dat de eerste maal niet meer dan twintig leerlingen moeten toegelaten worden. Het ligt voor de hand, dat deze 20 plaatsen allereerst bestemd zijn voor jongelieden, die later ons eigen zending willen dienen. Maar als er plaatsen over zijn zouden ook leerlingen van elders aangenomen kunnen worden. Als de gelegenheid er toe is zal er natuurlijk niets op tegen zijn, dat er aan onze Opleidingsschool ook jongelieden worden opgeleid, die later een andere zending dienen. Het eenige bezwaar hier tegen zou wellicht kunnen wezen, dat dit aan onze zendingskas wat geld zou kosten. Maar dat bezwaar vervalt, als de leerlingen zelf hun kostgeld en de studieboeken betalen. Tot nu toe werd dit betaald door de zendende kerken. En dat was ook billijk, want de leerlingen werden door de Miss. Dienaren gezonden en aan de school opgeleid, elk voor een bepaald terrein. Nu echter de school veel breeder wordt opgezet en een aanmerkelijke schrede voorwaarts doet in de richting van een Hollandsch Javaansche Theologische school, is het gewenscht, dat er ook in dit opzicht verandering kome en de leerlingen zelf de studiekosten betalen. Men rekent dat voor kostgeld en boeken per maand f 20 noodig zal zijn. Stellig zullen er wel enkele jongens zijn, die dit zelf betalen kunnen. Maar ongetwijfeld wordt dit bedrag voor sommigen te hoog. Daarom is er een plan gerezen tot het vormen van een studiefonds, om daaruit geschikte jongelieden te steunen, die aan de Opleidingsschool willen studeeren voor Pandita Djawa. Zoo iets dus op de manier als we in Holland ook kennen. Maar de bedoeling zal daarbij dan zijn, dat dit fonds dien steun zal geven in den vorm van een voorschot, dat later, zoodra men zijn doel heeft bereikt allengs zal moeten worden terugbetaald. Dat plan lijkt metterdaad zeer aanbevelenswaard. Het zal echter wel noodig blijken, dat niet alleen de Inlandsche kerken in Indië, maar ook de kerken in Holland, althans bij het begin, eenige gelden voor dit fonds bijeen brengen. Weldra zal er misschien een daartoe strekkend verzoek tot de kerken in Nederland worden gericht. En dan mag dat niet ter zijde gelegd. Dat er in Holland predikanten worden opgeleid is natuurlijk zeer noodig, maar stellig is het nog veel dringender noodig, dat er Pandita's Djawa worden gevormd.

24 Dec. '24.

W. B.

Bij de foto.

Eerste steenlegging

Chr. Holl. Inl. Kweekschool te Solo.

Den 25 Oct. j.l. 's morgens tegen 8 uur ontvingen het Dagelijksch Bestuur en de Leeraren der Christelijke Hollandsch-Inlandsche Kweekschool te Solo op het terrein der kampong Gerdoo Soerian tal van Dames en Heeren, die getuige wilden zijn van het feit der eerste steenlegging voor de te bouwen kweekschool. Onder de aanwezigen werden in de eerste plaats opgemerkt Resident en Mevr. Nieuwenhuys, Afgevaardigden van Z. H. den Soesoehoenan, Z. H. Mangkoenegara VII en de Ratoe Timoer, den Heer Stroeve, vertegenwoordiger van den Directeur van O. en E., en Chineesche en Arabische officieren.

Voorts tal van plaatselijke autoriteiten en ander belangstellenden.

In de met vlaggen en guirlandes versierde hulptroepen werden de gasten verwelkomd door den waarnemenden Directeur, den Heer Bosman.

In een korte en kernachtige rede gewaagde hij van den grooten moreelen en financieelen steun, die bij de voorbereiding verleend is door de Regeering. In het bijzonder werd dank betuigd aan Z. H. den Soesoehoenan en Z. H. Mangkoenegara VII voor de welwillende beschikbaarstelling van een zoo bij uitstek geschikt terrein en aan den Directeur van O. en E. voor de goede gezindheid jegens de Kweekschool, vnl. wat betreft de inrichting der school, die in belangrijk opzicht afwijkt van het Gouvernementstype.

Met groote dankbaarheid en lof werd gesproken over Br. J. Zuidema, die ondanks zijn veel en veeljarigen arbeid in het Zendingswerk op Java, de leiding van dit groote bouwwerk op zich heeft willen nemen. Ten slotte noodigde de Hr. Bosman Dr. v. Andel uit den eersten steen te willen leggen.

Vooraf sprak Dr. v. Andel, de Voorzitter van het Dagelijksch Bestuur, van een betekenismatigen en blijden dag voor allen, die rechtstreeks of zijdelings bij het Zendingswerk betrokken zijn. De Chr. Hollandsch-Inlandsche Kweekschool te Solo is de eenige Protestantsche inrichting van deze soort en daarom is ze van groote waarde. Ze ontleent haar doel aan de verplichting, die Nederland heeft jegens Indië, vooral dateerend uit den tijd toen Nederland zijn vrijheid op Spanje bevocht, en aan den plicht om de Inlandsche bevolking te brengen tot zedelijke en verstandelijke ont-

wikkeling. Ze tracht jongelieden van goeden aanleg op te leiden tot leidslieden van hun volk, opdat niet steeds uitheemsche krachten die taak blijven vervullen. Daarvoor riep hij Gods hulp en zegen in op dezen gewichtigen arbeid.

In een grooten kring verzamelden de gasten zich nu om de plaats waar Dr. v. Andel den laatsten steen in de fundeering innetselde. De foto geeft dat oogenblik te zien.

Onmiddellijk daarna sprak de Resident woorden van hartelijke belangstelling in het Zendingswerk. Waar elke gedachte aan proselietenmakerij is uitgesloten en het doel der Kweekschool hem zoo sympathiek is wist hij te spreken namens de Regeering, als hij Personeel en leerlingen der school hartelijk feliciteerde en Gods zegen toewenschte voor den arbeid.

De heer Stroeve sprak van de vereerende opdracht, hem door den Dir. van O. en E. verleend om bij deze plechtigheid tegenwoordig te zijn. Het was hem steeds gebleken, hoe en door de leeraren en door de leerlingen steeds met groote ambitie is gewerkt en dit vaak onder ongunstige omstandigheden, vnl. wat betreft de inrichting der lokalen. Hij sprak dan ook zijn blijdschap uit, dat eerlang een aan de eischen des tijds voldoende inrichting verzezen zal zijn en eindigde namens de Holl. Inl. Inspectie met de wensch, dat de Chr. Holl.-Inl. Kweekschool moge groeien en bloeien.

Ds. Bakker, van Djocja feliciteerde de Zending op Midden-Java met deze betekenisvolle gebeurtenis. Hij wees op het groote doel van het Kweekschoolonderwijs; menschen te vormen, die arbeiden aan de geestelijke en maatschappelijke ontwikkeling van hun volk en zulks door onderwijs gedrenkt door den Geest van God, uit Wien alle kracht en kennis is.

Nadat de gasten zich in de loods hadden teruggetrokken en koude dranken en sigaren waren geserveerd, dankte Dr. v. Andel de aanwezigen voor hun groote belangstelling en sprak den wensch uit, dat het den Hr. Meyerink, den Directeur der Kweekschool, die thans met verlof is, gegeven moge zijn om later het gebouw in zijn voltooiing te laten zien.

Opleidingsschool op Soemba.

Ds. L. P. Krijger, de docent der Opleidingsschool op Soemba schreef aan de deputaten der Gen. Synode voor de zending het volgende:

„Met groote dankbaarheid aan den Heere

mag ik U allereerst meedeelen, dat wij in den besten welstand te Kasoeni zijn teruggekeerd. Het was voor ons niet aangenaam, reeds na een jaar weer naar Java te moeten, maar het was noodzakelijk en wij zijn dankbaar, dat de reis het gewenschte resultaat heeft gehad.

Met blijdschap hebben wij aanstonds ons werk weer opgevat. De vacantie voor de leerlingen had juist twee maanden geduurd, wel wat lang, maar bezwaar voor een goed verloop van dezen cursus zal dit wel niet opleveren. Bij onze terugkomst waren allen weer present.

Ingevolge mijn instructie doe ik U nu een verslag over het afgeloopen halfjaar toekomen.

Van 1 Jan. tot eind Juli heb ik behandeld: Inleiding: O. T. algemeen en bijzonder tot Psalmen.

Exegese: O. T. Genesis 1 en 2 en N. T. Matth. 1—6.

Kerkgeschiedenis: tot aan de Middeleeuwen.

Kerkrecht: kort overzicht over de verschillende stelsels, de beteekenis van de Kerk en de ambten.

Dogmatiek: tot aan De Raad Gods.

Ethiek: over den wil van den mensch.

Verklaring van den Catechismus tot Zondag 11; Preekschetsen.

Met een paar kleinere vakken, waarvan de behandeling geen volle twee jaar vereischt, hoop ik in den loop van dit jaar een begin te maken.

Het lag in de bedoeling, om na de vacantie een algemeene repetitie te houden over de in het afgeloopen halfjaar behandelde leerstof, waarbij dan tevens zou moeten blijken, of de lessen met alle leerlingen zouden kunnen worden voortgezet.

Deze is gehouden van 30 September tot 2 Oct. Ds. W. v. Dijk van Karoeni heeft deze als afgevaardigde van de pas gehouden Bijz. Verg. bijgewoond. Ofschoon mij wel gebleken was, dat voor enkelen de Soembaneesche omgeving en de levensomstandigheden in de ouderlijke woning (één b.v. had een zeer schralen tijd meegemaakt) niet gunstig waren geweest voor rustig onderhouden van het geleerde, was de uitslag toch bevredigend. Bij één leerling waren echter de vorderingen zoo gering, dat ik in overleg met Ds. v. Dijk en onder nadere goedkeuring van de vergadering besloot, hem verder niet aan de lessen te laten deelnemen. De cursus zal dus met 7 leerlingen worden voortgezet en van deze allen heb ik wel het vertrouwen, dat zij hun studie tot een goed einde zullen brengen, wat hun aanleg betreft.

Nooit heeft een der leerlingen wegens ziekte een les behoeven te verzuimen. Wel liet bij het begin van den cursus bij twee van hen de algemeene gezondheidstoestand te wenschen over, maar nadat zij een paar maanden goed gevoed waren, verklaarde de dokter hen geheel gezond. Zoo hebben wij dus aanvankelijk groote reden tot dank aan God. Ook het gedrag en de ijver der leerlingen waren steeds te prijzen.

Zaai-maand.

De maand Augustus was een bijzondere maand. Al lang was er over gesproken, hoe we toch het Evangelie zouden kunnen brengen ook in desa's waar het nog niet gehoord was. Vele honderden van die desa's zijn er hier. De Javaansche Kerkeraad en de goeroe's waren tot de conclusie gekomen, dat het voorstel om een „zaai-maand” te hebben wel goed was. Er werd een maand uitgezocht, dat het noch wat den landbouw, noch wat bijzondere feesten betrof, extra druk was; in die maand zouden dan alle goeroe's eens er op uit trekken. De catechisaties in de stad zouden een maand vacantie hebben, en vier weken achtereenvolgend zouden er van Maandag tot Donderdag groote tochten gedaan worden. De goeroe's zouden verschillende kanten uitgaan, en zouden zooveel mogelijk met een colporteur samengaan, en met gemeentelieden voor zoover deze tijd hadden.

Zoo is 't dan gebeurd, dat de maand Augustus onze „zaaimaand” werd. En nu wil ik U wat vertellen uit de rapporten, die aan het einde van die maand werden uitgebracht. Daaruit zien we, hoe moeilijk het werk is, hoe weinig we met ons werken nog maar bereiken op dit uitgestrekt terrein. Het lijkt dikwijls of het al heel wat is: bijna 1000 Christenen, 22 Christelijke scholen, ruim 2500 kinderen op onze Christelijke scholen, zooveel duizenden boeken verkocht. Maar wat is het ten slotte nog maar weinig in deze groote residentie! En wat zijn er ook nog velen, die niet hooren willen. Laten we in onze blijdschap over de harten, die God opent, toch het gebed niet vergeten voor de talloos velen, die of nog nooit van Jezus hoorden, of niet hooren willen.

Een van de goeroe's vertelde het volgende:

„Ik werd naar D. gezonden. Ik kende de plaats in het geheel niet, had alleen gehoord dat de menschen daar moeilijk toegankelijk zijn. Daarom had ik onderweg in den trein al hartkloppingen: wat zou me

daar overkomen? We waren met ons beiden, en ik herinnerde me het woord van den Heere: Ziet, ik zende U als schapen in het midden der wolven. Zouden de D'sche wolven ons verscheuren?

Eerst gingen we per trein. Op 't station begonnen we maar dadelijk met 't verspreiden van Evangelisatie-bladen en ik verkocht twee boekjes. Toen de trein kwam stapten we in, en, zonder het te willen kwam ik naast iemand te zitten in Hollandische kleeding, maar met een hoofddoek, waaruit bleek, dat hij een Javaan was. Tegenover hem zat zijn vrouw in hadjiekleding. Ik maakte mijn tasch open, en begon Mardi Rahardja (het Evangelisatie-blad) uit te deelen. Onderwijl overlegde ik: Zou ik mijn buurman er ook een aanbieden? Als ik het deed werd hij misschien boos. Maar deed ik het niet, dan, dit voelde ik, was ik ontrouw aan den Heiland.

Hoewel bijna met bevende hand, deed ik het dus maar, met de bede, dat de Heere me helpen zou.

Eenigszins onvriendelijk werd me gevraagd: „wat is dat voor een ding?”

Zacht antwoordde ik: „Mardi Rahardja.”

„O, gooi dat maar weg, dat is vergif”.

„Kent U dit blad?”

„Daarom zeg ik juist, dat het vergif is, omdat ik 't zoo goed ken”.

„Heeft U al eens iemand in het ongeluk zien komen of zien sterven door het lezen en overdenken van Mardi Rahardja?”

„Ja zeker, alle Christen-Javanen.”

„Wat voor ongeluk overkomt hun dan?”

Drieërlei: 1e. ze hebben hun volk niet lief; 2e. ze worden hun leven lang bedrogen door de Hollanders; 3e. daar ze Mohammed verwerpen, neemt God hen niet aan.”

„De wet van het Christendom, dat ik belijd, leert ons, dat we onzen naaste moeten liefhebben: Javanen, Soendaneezen, Chinezen, Madoereezen, Hollanders, Arabieren, enz. Het Christendom leert, dat ik niet alleen aan mijzelf mag denken, maar ook aan anderen moet denken. Dus dan moet ik ook mijn volk liefhebben. Dus de Javanen, die Christen zijn, hebben juist hun volk lief.”

„Waaruit blijkt dat dan?”

„Misschien blijkt het nu nog niet zoo duidelijk, omdat er onder de Christenen ook zooveel liefde door de Hollanders aan de Javanen bewezen wordt. Daar leeren de Javanen het eerst van.”

„Hebben de Hollandsche Christenen dan liefde voor het Javaansche volk.”

„Zeker.”

„Hoe weet U dat?”

Ze hebben hun geld en hun arbeid er

voor over, ze bouwen scholen en ziekenhuizen om de Javanen kennis bij te brengen en hun ziekten te genezen, ze verzorgen de armen. Bovendien leeren ze den Javanen, die in den regel om God niet geven, om Hem te aanbidden en te dienen tot hun tijdelijk en eeuwig heil En de Christen-Javanen willen zulke liefde ook aan hun volk bewijzen."

"O, dat de Hollanders zoo doen is niet uit liefde, dat is slimheid van Nederland, om op deze wijze het Javaansche volk te vergiften, om het altijd onder zich te houden.

De Bijbel is het wapen van de Hollanders, het ziet er mooi uit, maar het is vol vergif; het verwoest de welvaart van Java, het vernietigt den rijkdom van Java en het zuigt de Javanen uit. Daarom is U heelemaal mis, dat U als Javaan U laat voeren met den Bijbel."

"U vergist U. Eigenlijk is het zoo. De Hollandsche Christenen hebben het Javaansche volk lief, ze zenden predikanten, dokters, onderwijzers, en hebben er veel geld voor over. Niet opdat de Javanen de Koningin van Holland zouden dienen, of zich aan het Hollandsche volk zouden onderwerpen, want dat leeren die Hollandsche Christenen ons niet. Ze leeren ons voor God te buigen en den Heere Jezus te volgen. De Heere Jezus is toch geen Hollander? En moeten alle menschen niet God dienen?"

"Ja, maar waarom moeten ze dat doen op Hollandsche wijze en volgens de Hollandsche voorschriften?"

"Aan ons, Javaansche Christenen, die God dienen, worden daarvoor geen Hollandsche voorschriften gegeven. En de Hollanders zelf dienen God ook niet volgens de Hollandsche wet, maar volgens de wet van God zelf, die in den Bijbel staat. De Bijbel is toch niet door de Hollanders gemaakt?"

Hier werd 't gesprek afgebroken omdat we te D, de plaats van onze bestemming gekomen waren. Bij het afscheidnemen vroeg mijn buurman naar mijn naam en ik naar den zijne. Hij bleek een Bijbel, en nog wel in meer dan een taal, te bezitten. Ik wenschte hem toe, dat hij dien met aandacht mocht lezen.

Toen begon onze eigenlijke tocht. Het werk was inderdaad moeilijk, zelfs menschen, die als patiënten in het ziekenhuis hadden gelegen, ontvingen ons ternauwernood. Eindelijk, 's avonds, vonden we een plaats om te overnachten.

Den volgenden dag gingen we weer op pad: Mardi Rahardja uitdeelen, boeken verkopen, praten. Drie menschen hadden gesprekken met ons. Een verklaarde: ik dien

den Soenan. Wordt de Soenan Christen, dan ik ook. Ik trachtte hem uit te leggen, dat ieder mensch zelf voor God staat, en dat de Soenan, zelf een mensch, toch anderen niet kan helpen. Dat we een machtiger helper noodig hebben en Hem moeten dienen.

De tweede hield den Islam voor den volmaaksten godsdienst, omdat de profeten van den Islam voltallig zijn, van het Christendom niet. De derde vond beide godsdiensten gelijk, omdat ze toch hetzelfde doel hebben."

't Zou te ver voeren, alle gesprekken van de goeroe's hier weer te geven. Deze enkele dingen doen U zien, voor wat verschillende vragen ze komen te staan Soms zijn ze midden in de politiek eer ze 't weten. Nu het Javaansche nationale gevoel meer ontwaakt, is het goed, dat vele Christen-Javanen bereid zijn het Evangelie aan hun volk te brengen, en dat ze goed weten, dat ook in Nederland het Christendom van elders is gebracht.

De „zaai-maand" heeft ons wel nieuwe aanknooppingspunten gebracht. Te Masaran, halfweg Sragen, ontstond een kring van 8 mannen, die nu geregeld onderricht ontvangen. In Djenalas is een nog grooter kring, die kort voor Augustus was ontstaan, en in die maand wat meer intensief werd bewerkt. Ook in andere plaatsen zijn beginpunten gevonden. Er is zeker weer meer werk te doen, en het is een passen en meten, waar de afstanden zoo groot zijn, om overal menschen heen te kunnen zenden.

Er wordt met blijdschap gewerkt. Klachten hooren we nooit, ook al is 't nog zoo ver. Ook de gemeente leeft belangstellend mee: de gemeentevergadering, waar deze rapporten werden uitgebracht, werd door 300 menschen bezocht, wat voor de stadsgemeente veel is.

Als er nu ook in Holland maar steeds meer belangstellend meeleven. Wij kunnen met al ons werken het Evangelie maar tot aan de ooren der menschen brengen. We kunnen het onder hun oogen brengen. Aan dat werk kunt U in Holland niets doen. Maar God is voor U even dicht bij als voor ons. En het vragen, dat Gods licht in de harten schijnen moge is voor U even goed mogelijk als voor ons.

Voor Uw geloof misschien nog gemakkelijker, omdat wij, die er vlak bij zijn de groote moeilijkheden zien, zóó goed, dat we wel eens vragen: Zal Java ooit een Christenland worden? terwijl voor Uw geloof misschien helderder Gods almacht staat, die alles bewerken kan.

J. C. VAN ANDEL—RUTGERS.

Vacantie.

Een van de dingen, waar we in Indië heel erg van genieten is wel onze vakantie. Tot nu toe zijn we ieder jaar nog een maand uit geweest. Niet alleen omdat we het heerlijk vonden, maar ook omdat we voelden dat het noodig was. Het zendingswerk vraagt van 's morgens tot 's avonds je volle kracht. En andere mensen, die het ook heel druk hebben, kunnen dan 's Zondags nog eens uitrusten, maar dat kan een domine ook niet doen. Integendeel is de Zondag, vooral hier in Indië altijd erg vermoeiend. Altijd is er tweemaal en soms ook drie maal dienst. En dan in dessa's op dertig, veertig K.M. afstand. Nu is het heerlijk dat je bijna overal met een auto kunt komen, wat heel wat tijd en kracht spaart. maar 't blijft toch vermoeiend. Om m'n man te dwingen het 's Maandags wat kalm te hebben, liet ik op dien dag z'n kamer een goede beurt geven, want kamerwerken gebeurt hier net als in Holland. Maar nu heeft de mail alles weer in de war gebracht. Die moet tegenwoordig op Maandag verzonden worden, en nu is het natuurlijk met het beetje rusten op Maandag ook gedaan. We zijn echter gelukkig goed gezond en dan kan het veel lijden. Maar je moet vooral hier in Indië maat weten te houden. Dat is en voor je werk, en voor je zelf het beste. Dus waren we blij toen we met September ons huis konden sluiten om op reis te gaan. 't Is altijd een heele vraag, waar je je vakantie zult doorbrengen. De eischen zijn nog al vele. In de eerste plaats een lekker koel klimaat, dan als het kan een mooie omgeving, en het mag vooral ook niet te duur zijn. De Indische hotels zijn meestal ongezellig, duur en dan nog vaak primitief ook. De vorige jaren huurden we ergens boven in de bergen een huisje. We deden dat dan samen met de fam. Groot uit Solo, en we vonden dat altijd erg gezellig. Daar de fam. Groot met verlof ging konden we dat dit jaar niet doen. We vonden het dus buitengewoon prettig toen vrienden van ons, de fam. Mulder uit Wonosobo ons vroegen de vakantie bij hen door te brengen. 't Was daar heerlijk in die kalme koele omgeving. We zijn er dan ook kostelijk uitgerust.

Wat ons in de vakantie ook weer eens bijzonder is opgevallen, dat is de bijgeloofigheid, die hier heerscht. En nu bedoel ik hier niet het bijgeloof van den Javanen. We weten allen hoe die steeds leeft in angst voor allerlei geheime krachten. En het is mee het werk der Zending om die mensen van hun angsten te verlossen. Maar het is juist zoo treurig, dat er zoovele Euro-

peanen toch ook zoo erg bijgeloofig zijn.

Toen we in Wonosobo waren, was daar een passer derma, dat is zoo iets als een liefdadigheidsbazar. O.a. was daar ook een verloting bij. Een van de dames, een volbloed Hollandsche, had daar een bos pauwveeren gewonnen. Toen wij kwamen, vroeg ze onze gastvrouw, of die de veeren wilde hebben. U geeft er misschien niets om, zei ze, maar ik durf geen pauwveeren in huis te hebben, want die brengen ongeluk aan. Ze had dat al eens ondervonden ook. Om te toonen dat wij er heelemaal niet bang voor waren, hebben we ze maar meegenomen.

Een paar dagen later kwam ze vertellen, dat haar dochttertje, zonder dat ze het wist, een paar veeren gehouden had, en het ongeluk was al gekomen ook, want haar man had bij het voetballen een bal tegen het hoofd gekregen. Dat wij met al die veeren in huis heelemaal geen ongeluk hadden gehad, kon haar nog niet overtuigen.

Dat is nu één staaltje, maar hoe meer je met menschen buiten onzen Zendingskring in aanraking komt, hoe meer je die bijgeloofigheid ontmoet. En de menschen schamen er zich ook heelemaal niet voor. We waren eens op een receptie bij den Resident, waar een dame aan mijn man vroeg of hij al onder de pajong (dat is een groot gouden regen- en zonnescherm dat altijd achter den Sultan gedragen wordt) van den Sultan gestaan had. Mijn man keek haar verwonderd aan, en toen vertelde ze, dat het geluk aanbracht. Zij had er al even onder gestaan. Dezelfde dame, die nog wel uit een Christelijk milieu komt, laat iedere week door haar bediende voor een Boedha-beeld offeren. Als je haar vraagt of ze daar iets van verwacht zegt ze wel: neen, maar voegt er dan bij: je kunt nooit weten. Arme menschen. Voor de Evangelisatie is hier ook nog zooveel te doen.

Oct. '24. J. H. POS—BREUKELAAR.

Brief van Ds. Netelenbos.

Poerworedjo, 11 Nov. 1924.

Aan den Raad der Gereform.
Kerk van Utrecht en de Deputaten
der saamwerkende Kerken.

WelEerw. en Eerw. Broeders.

Even wil ik U melden, dat we verleden week in goeden welstand te Poerworedjo zijn gearriveerd. We hadden een bijzonder aangename en voorspoedige reis, en genoten het gezelschap van een groot aantal geestverwanten, o.a. Dr. en Mevr. Bakker; een 3-tal zendingsfamilies, voor Borneo bestemd; een onderwijzer met gezin, die naar

Medan togen; een groepje officieren van het Leger des Heils; en nog enkele Gereformeerden, die om particuliere redenen de reis maakten. Een groot voorrecht, wanneer men aan boord een kring van medebelijders heeft, met wie men zich op nog andere wijze verbonden weet dan enkel door het feit, dat men nu eenmaal op een zelfde boot naar Indië reist.

We hadden iederen Zondag een flink bezochte godsdienstoefening. De „S. M. Nederland” had gezorgd voor een grooten fraaien bijbel, die thans voor het eerst gebruikt werd, en 25 psalmboekjes. De hofmeester vertelde me, dat men meteen een en ander had aangeschaft, wat voor een Roomschen dienst noodig kon zijn. Men was dus goed ingespannen. Deze voorkomendheid van de S. M. wil ik hier even met dank vermelden. Tegelijk vinden we er het bewijs in, dat in toenemenden mate de Hollandsche Christenen zich aan Indië gaan wijden. Een twintig jaar geleden waren Christen-passagiers uitzonderingen, en dacht men er niet aan, bijbels en psalmboeken onder de uitrusting van een mailboot op te nemen.

Door Gods goedheid was deze reis — de vijfde, die ik heb afgelegd — de prettigste en vlugste van allen. Een bijna altijd effen zee; zonnig weer, van Genua tot Batavia toe; twee flinke hutten; een voortdurend zich-wel-bevinden van het groote reizigersgezelschap.

Toch waren we niet verdrietig, dat we eindelijk ons goede schip mochten verlaten. Eén dag bleven we te Batavia; den volgenden dag reisden we door naar Poerwokerto, en logeerden daar een dag of wat. Onze bagage wordt te Semarang gelost, en vóór die te Poerworedjo is, kunnen we toch niets beginnen. Dus brachten we een paar dagen bij de fam. Esser door.

Ten slotte werd het laatste deel van de lange reis ondernomen. En zoo kwamen we li. Woensdag 5 November behouden en wél te Poerworedjo aan.

Wat was alles ons goed bekend op deze reis. We gevoelden ons hier terug in ons tweede vaderland. En toen we op het station Poerworedjo een groote schare Hollandsche, Chineesche en Inlandsche broeders en zusters ons wachtende vonden, waren we aanstonds weer geheel thuis. De ontvangst was zeer hartelijk; het deed ons inderdaad bijzonder goed, zoo veler toegenegenheid te mogen ondervinden.

Vrijdagavond werden we door de Inlandsche Christengemeente welkom geheeten in het met groen versierde kerkgebouw. Ook de Hollandsche kring was ruim vertegenwoordigd. Onder leiding van Timotheüs

werden we door meerderen toegesproken; een veelstemmig zangkoor onderstreepte telkens de goede wenschen, voor onze nieuwe arbeidsperiode geuit.

En nu is de eerste van onze kisten gearriveerd. Kasten, tafels, bedden zijn in de maak; we zitten midden in de drukte. Misschien dat we deze week nog in de pastorie kunnen trekken. De fam. Hissink-Fonkert nam ons met echt Indische gastvrijheid in hun vriendelijke woning op; en we hebben het hier uitstekend. Toch verlangen we er naar, onze eigen woning spoedig te kunnen betrekken; want eerst dan kan de arbeid weer geregeld voortgezet worden.

Het was me ditmaal slechts te doen, om U onze goede aankomst te berichten. Tusschen allerlei beslommingen in schrijf ik U het bovenstaande; het is wat kort en kroniekachtig en erg objectief gesteld; U neme het voor wat het is.

Hier weer terug, gevoel ik me verrijkt door het feit, dat ik met Kerkeraad en Deputaten, met vele kerken in onze beide provincies en met tal van belangstellende broeders en zusters kennis heb gemaakt. Voor de vriendschap en broederlijken omgang, voor de bemoediging en verkwikking, ons in Uw midden geschonken, zeggen we U hartelijk dank.

Met broedergr. en heilbede,

Uw dienstw.,

L. NETELNBQS.

Brief van Ds. W. van Dijk.

Karoeni, 20 Aug. 1924.

Hooggeachte Broeders,

't Kan wel niet een lange brief worden deze keer, maar toch moet ik U nog gauw enkele dingen schrijven, zoodat U op de hoogte kunt blijven van wat er hier alzoob gebeurt.

Mijn broer de schoolopziener is met zijn gezin in goeden welstand op Soemba aangekomen en ze zijn een boot overgebleven bij ons in het Westen. In dien tijd hebben we samen zoo ver het kon de Scholen in het Westen weer geïnspecteerd. In het algemeen viel dat onderzoek gunstig uit; mijn broer zelf zal U daarover zeker wel nader berichten. Veel bijzonders valt er deze keer van de reis niet te vertellen. In Lamboja heb ik op deze tocht het kind van den goeroe daar kunnen doopen. Er was een aardig kringetje Soembaneezen, die ook geregeld des Zondags de koempoelan bezoeken, bij tegenwoordig. Verblijvend dus!

In Tenggaba heb ik voor enkele weken

wel het H. Avondmaal uitgedeeld en drie kinderen gedoopt. De doop van de volwasenen daar, waarvan ik reeds de vorige keer schreef, moest echter nog uitgesteld worden. Ik hoop echter spoedig weer heen te kunnen gaan en verwacht dat er dan geen beletsel meer zal zijn.

Juffr. Zichterman is weer terug van Java. Ze kwam met dezelfde boot aan waarmee mijn broer met zijn gezin vertrokken naar Pajeti. Zelf kon ik niet naar boord gaan omdat ik een paar dagen koorts had, evenals mijn vrouw. Gelukkig zijn we nu beiden weer beter.

We hebben dus het Internaat weer aan Juffr. Zichterman overgedragen. Vooral voor mijn vrouw een heele verlichting. Het was den laatsten tijd haar al te druk. Juffr. Zichterman is haar werk weer met opgewektheid begonnen. De examens op de Standaardschool zijn nu ook weer geweest. Zeven jongens uit de hoogste klas zijn overgegaan naar den normaalcursus te Pajeti. 10 jongens en 3 meisjes zaten er in die klas. Meisjes worden er voor goeroe niet meer opgeleid. Voor de 10 jongens waren er maar 7 plaatsen beschikbaar te Pajeti. Dus moesten er 3 afgewezen worden. 't Heeft nu ook geen zin meer om ze langer in het Internaat te houden, ze moeten nu weer naar de kampong terug. Eveneens 4 jongens uit de vierde klas van de Standaardschool, die niet overgegaan zijn. We willen hopen dat het onderwijs dat ze hier hebben ontvangen niet tevergeefs geweest is. Ik zal mijn best doen om ze hier bij de radja's het baantje van schrijver te bezorgen. Als het wat flinke mensen zijn, hebben ze veel invloed op de bevolking. We hebben dus weer een stuk of elf plaatsen open in het Internaat, die echter niet open behoeven te blijven: er zijn genoeg liefhebbers voor.

En nu kom ik tenslotte nog met een groot verzoek.

U kunt zich nauwelijks voorstellen, hoe noodig het is, dat ik zelf persoonlijk telkens en telkens weer op de verschillende posten kom om in contact te blijven met de menschen. Ik moet bekend zijn en zoo mogelijk bevriend zijn met de menschen, vooral ook met de radja's. Maar dat is met de tegenwoordige manier van reizen bijna niet mogelijk. Hoeveel van onzen kostbaren tijd gaat er verloren op de wegen. Uren en uren lang zitten we te paard en doen niets anders dan hunkeren naar het doel van de reis. En dat verreweg het meest op heel goede wegen die uitstekend geschikt zijn voor een auto. Het is vermorsen van den tijd, die we hier zoo noodig moeten gebruiken. Daarom zou ik U, niet alleen voor

mijn persoonlijk gemak, maar vooral voor het werk willen vragen mij een auto of motorfiets toe te staan. Een motorfiets zou misschien het beste zijn. Die is goedkoper in aanschaffing en gebruik en misschien tevens gemakkelijker. In den regentijd zou ik er ook langer gebruik van kunnen maken, denk ik. De meeste plaatsen kan ik er gemakkelijk mee bereiken. Ook auto's zijn reeds geruimen tijd in gebruik op Soemba en het gaat uitstekend. Vooral West-Soemba leent zich daarvoor bijzonder goed. Ik zou zeggen, we mogen zoo niet langer voortsukkelen. Daarom wanneer de kas het maar even toelaat, sta U mij toe een motorfiets of auto aan te schaffen. Elk uitstel ervan beteekent tijdverlies en groote schade.

Dat er niet reeds vroeger op aangedrongen werd, komt omdat de wegen juist de laatste twee jaren zooveel verbeterd zijn, dat het nu pas mogelijk is geworden. Ik hoop van harte dat het door U toegestaan zal worden.

Ons allen gaat het wel. Ook in het Internaat hebben we den laatsten tijd weinig over ziekte te klagen gehad. Zelfs hebben we zoo nu en dan wel eens een paar dagjes koorts, maar dat gaat met chinine s'kken ook zoo weer over.

Broeders gedenkt ons werk en ons in Uwe gebeden!

Met hartelijke broedergroeten,

Uw dw. dn.,

W. VAN DIJK.

P. S. Nu ik dezen brief klaar heb, hoor ik van verschillende kanten, ook van deskundigen, dat aan het gebruik van een lichte auto, b.v. een Ford, groote voordeelen verbonden zijn boven een motor. 't Verschil in aanschaffingskosten is ook niet zoo erg groot. Zou U mijn verzoek daarom kunnen inwilligen, dan zou het misschien het beste zijn geen beslissing te nemen tusschen auto of motor, maar de beslissing hieromtrent over te laten aan de Algemeene Vergadering of aan mij zelf in overleg met de Vergadering.

VAN DIJK.

Linnenkast Solo-Hospitaal.

In 't afgelopen jaar is er weer met veel ijver geknipt en genaaid voor de linnenkast van ons hospitaal. In Januari, Mei en October konden we weer eenige kisten met 3040 stuks genaaide goederen verzenden.

Aan de ongeveer 40 naaikransen werd pl.m. 2200 stuks ter bewerking gegeven.

Met grooten dank vermelden we nog, dat een krans in Baarn steeds voor ons werkt,

de goederen zelf betaald en ons daarenboven nog een gift van f20 deed toekomen. Van de naaikrans te Schipluiden ontvingen we als geschenk 10 babyhemdjes.

Uit dit verslagje blijkt, dat met liefde wordt gewerkt voor dit deel der zending. We danken er in de eerste plaats onzen God voor, maar tevens mag een woord van vriendelijken dank hier niet ontbreken voor allen, die ons in dit werk bijstaan.

Het deed ons bijzonder veel genoegen te vernemen, dat Mevrouw Dr. K. P. Groot met alles, wat uit Delft gezonden wordt, bijzonder ingenomen is, zoowel wat de kwaliteit van het goed als de modellen betreft. Nu er in de linnenkast van ons hospitaal steeds een kleine voorraad is, wordt de verzorging der patiënten daardoor ook gemakkelijker gemaakt.

Met nieuwen moed hopen we dan ook in 1925 te mogen doorwerken.

J. B. VAN BAREN—
v. d. Voorn Grootenboer.

Delft, Dec. '24.

Dr. Esser schrijft in „Uit Poerbolinggo” het volgende:

**Dr. T. Rado en Mevrouw O. Rado,
geb. Hecht.**

Dr. Rado werd in 1893 geboren te Siófek in Hongarije.

Bij het aanbreken van den oorlog werd hij, als medisch student bij de Universiteit te Boedapest ingeschreven, opgecommandeerd om zijn diensten aan het vaderland te bewijzen.

Gedurende den oorlog heeft hij gediend als medicus in Rusland, Europeesch en Aziatisch Turkije.

Als zoodanig heeft hij ontzettend veel meegemaakt en werd zijn jeugdig, ideaal gestemd gemoed, ten diepste geschokt door alle ellende en verschrikkingen, die de goddeloosheid der menschen in den alles verwoestenden krijg aanrichtte.

Zelf is hij ook aangetast door de zoo gevaarlijke vlektyphus. Van Kerstmis 1915 tot Februari 1916 lag hij, inmiddels naar Boedapest teruggevoerd, daardoor aangegrepen als met den dood te worstelen. Doch de Heere heeft hem uit allen nood gered. Was het omdat Hij nog een werk in Zijn Koninkrijk voor hem te doen had?

Dadelijk na het sluiten van den vrede legde hij met goed gevolg zijn laatste medische examenen in de hoofdstad van zijn vaderland af.

In 1919—1920 was hij in Berlijn aan het academisch ziekenhuis werkzaam en legde

zich daar meer bijzonder op de studie van huidziekte toe.

Op Nederlandch-Indië geweest, begaf hij zich naar den Haag ter nadere informaties. Daarna kwam hij in 1922 op eigen risico in Batavia. Hier vernam hij van Dr. Von Kisz, Hongaarsche arts uitgezonden door Amsterdam voor het Petronella-Ziekenhuis te Jogjakarta, dat tengevolge van het buitenlandsch verlof van Dr. Flach in Poerworedjo groote behoefte was aan hulp op het Zendingsziekenhuis.

Hij werd daar tijdelijk ter hulp van Mej. Dr. Drekmeier benoemd en kwam in huis bij Ds. Netelenbos.

Toen Dr. Flach terugkwam, kreeg hij een tijdelijke benoeming als tweede arts voor ons Ziekenhuis te Poerbolinggo.

In Juni kwam zijn bruid, Mej. O. Hecht, over uit Boedapest. Ik mocht ze den eigen dag van aankomst te Poerwokerto bevestigen in het in Weltevreden gesloten huwelijk.

Dr. Rado en Mevr. Rado zijn beiden uit finantieele kringen in Hongarije afkomstig.

In de enkele maanden, dat hij bij ons is, heeft hij de liefde en hoogachting van ons allen, Europeanen zoowel als Inlanders, weten te verwerven.

Hij zelf kent al aardig Hollandsch en weet zich ook voldoende in de Inlandsche talen te bewegen. Zijn vrouw staat hierin natuurlijk pas aan het begin der moeilijkheden.

Stelle de Heere Dr. en Mevr. Rado lang tot een rijken zegen in den medischen arbeid onzer Zending en gunne Hij hun beiden de blijdschap en den vrede, die Zijn gemeenschap schenkt.

Bezoek aan Tegal.

Voor de kerk in Poerbolinggo staat een kerkbel. Bij het aangaan der Godsdienstoefeningen wordt er steeds mede geluid. Het is de eenige, die wij rijk zijn. Aan die kerkklok zijn historische herinneringen verbonden. Er staat op: Tegal 1862 Nederlandsche Gereformeerde Zendingsvereniging. Ik vermoed, dat Zendeling Vermeer bij zijn verhuizing uit Tegal naar Poerbolinggo die in 1867 heeft meegebracht.

Kenmers van de Zendingsgeschiedenis herinneren zich nog hoe de arbeid van de Nederl. Gereformeerde Zendingsvereniging (wier terrein door de Gereformeerde kerken is overgenomen) is aangevangen in Tegal. Even buiten die stad ligt nog altijd het zendingserf Moearatoewa met een kleine Inlandsche gemeente, die tegenwoordig verzorgd wordt door de z.g. Salatigazending

(Duitsch-Hollandsch). Onze Christenen in de residentie Banjoemas onderhouden door familie- en vriendschapsbanden nog steeds betrekkingen met dien kring.

Reeds lang had ik verlangen eens een bezoek aan dien historischen bodem te brengen die in zekeren zin de bakermat is voor onze zending te Banjoemas.

De gelegenheid opende zich daartoe ongezocht, toen ik van de Hollandsche Gereformeerde kerk te Semarang het verzoek ontving naar verstrooiden aldaar een bezoek te brengen.

Tegal is ruim 100 K.M. van Poerwokerto verwijderd. Zaterdag 12 Juli reisden de Heer den Boesterd, een oud-ouderling van Semarang, die op zijn doorreis naar Holland ons bezocht, en ik per auto af. Op de doorreis hadden wij gelegenheid verschillende verstrooiden bezoeken te brengen. In het ziekenhuis te Slawi vonden wij drie Inlandsche Christenverpleegsters en twee Inlandsche Christenverplegers waarvan vier vroeger op ons terrein hadden gewerkt en één zelfs van onze gemeenten afkomstig was. Ik kon iets doen om hun band met de zending waaronder zij thans ressorteeren, te versterken. Gelukkig dat Java geheel onder de zendingscorporaties verdeeld is, zoodat, al maakt de afstand het dikwijls heel moeilijk toch iets ook voor de Inlandsche Christenen in de verstrooiing kan gedaan worden!

Het hoofddoel was echter Tegal, waar wij ongeveer halfvijf 's middags aankwamen. Wij logeerden bij de familie van Minde, die jaren lang op ons terrein gewoond had en wier kinderen dan ook voor een deel door mij gedoopt waren. Oude, goede vrienden dus!

Zaterdagavond bezochten wij verschillende Hollandsche geestverwanten, o.a. twee Scheveningsche visschersfamilies. Het Gouvernement heeft hen laten uitkomen tot leiding en bevordering van de Inlandsche visscherij. De mannen waren helaas niet thuis: op de visscherij!

Zondag hadden wij een voor Indië vrij goed bezochte godsdienstoefening van vogels en diverse pluimage.

Daarna bezochten wij Moearatoewa. De gemeente bestaande uit ongeveer 13 gezinnen, woont op het zendingserf. Zij genieten een zekere welvaart. Velen van hen zijn als machinist of conducteur werkzaam bij de stoomtram. Veel invloed op de omgeving schijnt niet uit te gaan.

Nog steeds waar.

Prof. Warneck, de groote zendingsman

van Duitschland, voorganger van Prof. J. Richter, klaagde indertijd over de predikanten zijner dagen:

„Het is niet voor een gering deel de schuld der predikanten, wanneer de eisch der zending niet meer algemeen in het bewustzijn der gemeente is doorgedrongen. In de gewone preeken worden de zendingsgedachten van den tekst veel te weinig gebruikt; en dit gebrek versterkt het vooroordeel, dat de zending iets afzonderlijks is en niet behoort tot het geheel der Christelijke heilswaarheid en tot den kring der Christelijke plichten. Niet alleen bij bidstonen en zendingsfeesten, maar ook bij de wekelijksche prediking moeten de zendingsgedachten des Bijbels uitgesproken en uitgelegd worden; de prediker is daartoe verplicht en de gemeente heeft daarop recht, daar zij behooren tot het geheel van de Heilige Schrift en aan de gemeente niets mag onthouden worden van den vollen raad Gods.”

Korte Berichten.

Dr. H. S. Pruis.

Naar wij vernemen is bij de geweldige aardbeving die Wonosobo trof, de woning van Dr. H. S. Pruis, de Oud-Directeur van het Petronella-Hospitaal, die zich om gezondheidsredenen te Wonosobo heeft gevestigd, geheel gespaard gebleven. Dr. Pruis met zijn gezin heeft geen hinder geleden.

Pandita Djawa te Djokja.

De kerkeraad der Javaansche Gemeente te Djokja heeft in Nov. j.l. besloten over te gaan tot de beroeping van een Pandita djawa (Javaansche predikant). Vooraf zou echter nog het oordeel worden gevraagd van de Afzonderlijke vergadering van Missionaire predikanten. Luidt dit gunstig, dan zal met het werk der beroeping een begin worden gemaakt.

Groei te Djokja.

Den 7e Dec. j.l. zijn er in de Gemeente te Gondokoesoman (Djokja) 28 volwassenen door den doop in de Gemeente opgenomen.

De Zendingsarbeid onder de Chineezzen te Solo.

Ook te Solo blijkt duidelijk, dat Zendingsarbeid onder de Chineezzen rijke vruchten beoelt.

Bij de duizend Christenen in de Jav. gemeente zijn reeds een honderdtal Chineezzen, terwijl ze slechts 1/300ste van de bevolking uitmaken.

De Indo-Chineezzen zijn bijna allen met het Javaansch of Maleisch te bereiken. Zoo spoedig er een Chineesche jongeman aan de te openen Theologische School te Djocja is opgeleid (over een jaar of 5) zal de arbeid onder de hiergeborenen krachtiger kunnen worden aangevat.

Een bijzonderheid van het Hospitaal te Poerworedjo.

Opmerkelijk is dat in onderscheiding van andere zendingshospitalen dit hospitaal door vele vrouwen wordt bezocht. Dit vindt waarschijnlijk zijn oorzaak in het feit, dat ook een vrouwelijk arts in Poerworedjo werkzaam is. 't Schijnt echter dat de vrouwelijke patiënten minder bevattelijk zijn voor het Evangelie dan de mannelijke. Dit houdt vermoedelijk niet alleen verband daarmede, dat slechts weinige Javaansche vrouwen lezen kunnen, maar moet vooral geweten worden aan de algemeene gedachte, die onder haar leeft, dat de godsdienst bijzonder een zaak voor mannen is.

Kerkbouw te Poerbolingo.

De lieden te Poerbolingo, gehoord hebbende van de groote plannen der kleine gemeente te Poerwokerto om een kerk te bouwen, zijn naar het schijnt jaloersch geworden. Het tegenwoordige gebouw, waarin vergaderd wordt, is eigenlijk niet voor godsdienstoefeningen geschikt.

Nu wil de gemeente op het zendingserf, vlak aan den weg naast de pastorie een net kerkgebouw oprichten, waarmee oudste gemeente, die zich eenigszins voelt als de Moederkerk der anderen, voor den dag kan komen.

In beginsel is op de kerkeraadsvergadering van 25 Augustus l.l. daartoe besloten en een commissie benoemd tot nadere uitwerking der plannen.

Blondo.

In Blondo blijft de arbeid goed gaan. De finantieele toestand heeft zich gelukkig een weinig hersteld. Toch is er nog een te kort van f2000. Blondo zelf werkt mee om den last te verlichten. Er is nu aan de armenkolonie een mattenmakerij verbonden en ook is er een begin gemaakt met weven van allerlei stoffen. Een der Javanen te dier plaatse is daartoe bekwaamd op een textielabriek te Bandoeng. Zoo leeren de vrouwelijke bewoners van Blondo weven:

handdoeken, servetten, keper enz. en de gemaakte goederen worden met eenige winst verkocht. Prachtig was de steun, die uit Magelang kwam. Een bazaar, daar gehouden, bracht op f2500.

Merkwaardige statistiek.

Volgens een mededeeling in „The Moslim Herald” kunnen er in Engelsch-Indië van de 1000 Hindoe-mannen slechts 168 lezen; van de 1000 Mohammedaansche mannen 189 en van de 1000 Christen-mannen 358. Wat de vrouwen betreft komen de Moslims geheel achteraan.

Op de 1000 Mohammedaansche vrouwen verstaan er slechts 15 de kunst van het lezen, terwijl er van de 1000 Hindoevrouwen 18 kunnen lezen en van de 1000 Christenvrouwen 124. Deze cijfers zijn leerzaam.

Een Mohammedaansche beoordeeling van den Islam op Java.

„The Light” is een orgaan van de Ahmadijja in Britsch-Indië. In het nummer van 16 Juli is opgenomen een stukje van Maulana Ahmad, één der twee Britsch-Indische Ahmadijja zendelingen, die in Jogja sinds Maart vertoeven. Hij is in Juni wegens ziekte naar Lahore teruggekeerd en heeft nu dat stukje geschreven met den titel „Muslim Java as it is.” Hij is buitengewoon slecht te spreken over de toestanden op Java. Met de verachting van den waren wetgeleerde bespreekt hij de onwetendheid van het volk in zake den godsdienst en hun „Semi-barbarity”. De eenige plicht die met ijver vervuld wordt is die van de bedevaart. Maar met den Islam van vele dezer hadji's is het slecht gesteld. Zij eten vaak met evenveel genoeg varkens- als schapenvleesch. Zij hebben er geen bezwaar tegen desnoods hun dochters aan Chineezzen en Hollanders, non-Muslims mind you, uit te huwen.

De vrouwen gaan in navolging (!) der Europeesche gewoonten half-naakt gekleed. Scheiding komt abnormaal veel voor. De Moslimsche groet is niet in zwang. De schrijver verbaast zich over het „nieuwe insluipsel”, dat niet de roeper vanaf de minaret, maar de trom op de voorgalerij van de moskee de gebedsuren aangeeft.

Art. 123 R. R.

Met groote meerderheid van stemmen heeft de Volks-Raad zich verklaard tegen de voorgestelde herziening van Art. 123 R. R. Bijna niemand kon zich met het voorstel vereenigen. Ofschoon deze uitspraak slechts de kracht heeft van een advies, zal hierdoor van de voorgestelde herziening nu toch voorloopig wel niets meer komen.

De Conventie te Washington.

Van 28 Januari tot 2 Februari zal er te Washington een Buitenlandsche Zendingsconventie worden gehouden, die veel belooft voor de uitbreiding van het Godsrijk op aarde. Op deze wereldconventie zal besproken worden het onderwerp: „De Verhouding der Menschen tot God en Hun Antwoord op het Evangelie van Christus.”

De Protestantische kerken hebben 25.000 zendingen met 100.000 Inlandsche helpers. De jaarlijksche uitgaven zijn omstreeks f 85.000.000. Vergelijkenderwijze wordt er nog weinig gedaan voor de uitbreiding van het Godsrijk.

Moge de komende conventie veel bijdragen tot vermeerdering en verscherping van de liefde en overgave voor het werk der wereldzending!

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Zendingsbusjes.

Bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord zijn verkrijgbaar:

a. Knikkertje à f 6.25.

b. Blikken busjes per stuk f 0.23, per 5 stuks f 1.00, per 10 stuks f 1.55.

Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Leestafel.

Het land dat Ik u wijzen zal, door R. E. van Arkel, V.D.M. Uitgeversmaatschappij E. J. Bosch Jbzn., Baarn, f 4, geb. f 5. Twaalf Palestina-platen met bijschriften.

Een prachtwerk. De platen zijn eenig mooi. En de bijschriften niet minder. Dit boek beantwoordt geheel aan de hoge verwachting, die de naam van den schrijver

verwekt. De band harmonieert met den inhoud.

In 't Kraaiennest, door W. G. van de Hulst. Uitgeversmij. E. J. Bosch Jbz., Baarn, geb. f 2.25.

Een jongensboek van de bovenste plank. In 't Kraaiennest zal den voortreffelijken naam verhoogen dien de schrijver onder ons reeds heeft.

Eenvoudige voordrachten, verzameld door Arie Post, tweede bundel, bij Gebr. Zomer en Keuning, f 0.95.

Een goed geslaagde verzameling. De voordrachten zijn met zorg en smaak gekozen. Maar niet alle zoo eenvoudig als de titel doet vermoeden. Jammer dat een inhoudsopgave ontbreekt.

Komen of gaan? door G. J. A. Jonker, in leven predikant der Ned. Herv. Gem. te Utrecht, bij De Ned. Zend. Boekhandel, den Haag, f 0.40, bij getallen lager.

Een pakkend Zendingswoord vol mooie gedachten in mooien vorm. Een los portret van den gevierden prediker vergezelt dit boekje, dat we gaarne aanbevelen.

Een Man van Kracht en Gebed, persoonlijke herinneringen aan Jan Lambrecht Zegers, directeur der stichtingen voor toevallijders te Haarlem en Heemstede, met drie platen door J. A. Hoekendijk, bij de Ned. Zendingsboekhandel, den Haag, f 0.45.

De inhoud klopt met den titel. Zegers was een Zendingsman, zooals slechts weinigen.

Jaarboekje van de Geref. Ver. voor drankbestrijding voor het jaar 1925.

Believe de gewone opgaven van elk jaarboekje, vindt men hier een volledige mededeeling van de organisatie der Vereeniging met hare afdelingen en bonden, sprekerslijst, uitgaven en een overzicht van verwante vereenigingen. Het mengelwerk biedt zeer lezenswaardige stukken van W. H. Gispen, Dr. de Moor, Ds. v. Herksen, J. Fennema, J. Smelik, A. Wapenaar e.a.

Brave zonen hunner jeugd, door Joh. P. Ruijs. No. 4. Neerlandia Bibliotheek, Arnhem.

De titel klinkt wat vreemd. Maar de inhoud valt zeer mee. Een boek, dat wel lezers zal vinden en dit ook verdient.

Tijdschrift voor Evangelisatie, onder redactie van Prof. Dr. F. N. Groshede, Ds. J. Gispén, Ds. J. P. Tazelaar en Ds. J. de Vries, bij Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen. *f* 1.50 per jaar.

Garne vestigen we bij het begin van den tweeden jaargang, nogmaals de aandacht op dit zeer goed geredigeerde tijdschrift, dat op het terrein der Evangelisatie voortreffelijk voorlichting geeft.

De Bazuin.

Het bekende weekblad **De Bazuin**, het orgaan van de Theol. School te Kampen, welk blad thans zijn 73e jaargang ingaat, is met ingang van 1 Januari overgegaan in handen van den Uitgever J. H. Kok te Kampen, die het van dien datum af voor zijn rekening uitgeeft.

Het is thans uitgebreid en geworden een **Kerkelijk Weekblad ter bevordering van de belangen van de Gereformeerde Kerken**, waarbij het tevens blijft: het orgaan van de Theol. School te Kampen. Prof. Dr. H. Bouwman bleef redacteur, maar er zijn meerdere medewerkers dan tot nu toe aan **De Bazuin** verbonden en er worden ook meerdere rubrieken in opgenomen.

Man en Vrouw voor en in het huwelijk, door Rev. A. Herbert Graij bij Kok te Kampen. *f* 1.75, geb. *f* 2.50.

Dit boek bespreekt onderscheiden dingen op het terrein van het huwelijksleven. En het doet dit degelijk, ernstig, kuisch en sober bij het licht van Gods Woord.

De vertaling is vlot en de uitgave goed verzorgd.

Uit stille uren. Verzen van A. Wapenaar. No. 3. Neerlandia Bibliotheek, Arnhem.

Een bundelke Christelijke gedichten. Litterair van vrij hooge waarde. Met veel genot gelezen. Vooral No. 2: **Hoe waart Gij mij genegen**, is diep gevoeld.

Christelijke Litteraire Kunstkalender, door Arie Post en P. J. Risseman, 1925. Neerlandia, Arnhem.

Een kunstkalender in 12 maandbladen; elk

blad biedt een foto van één onzer meest bekende Christelijke schrijvers en dichters. Naast elke foto een korte biografie. En aan den voet een pakkende passage uit één der geschriften. Het komt ons voor, dat deze kalender vrij goed geslaagd is.

Giften.

Voor de Generale Kas der Zending.

Extra collecte Geref. Kerk Hoenza-Driel *f* 13. Idem Opperdoes *f* 30.50. Idem Melissant *f* 24.04. Idem Benschop *f* 10. Idem Veenhuizen *f* 6.46. Idem Randwijk *f* 2.45. Idem Westervoort *f* 12. Idem Stad aan 't Haringvliet *f* 20.35. Idem Voorst *f* 13. Idem Rilland-Bath *f* 5. Van H. Smit te Schokland *f* 6.20. Van Mej. H. Vliedstra te den Haag *f* 5. Aandeel collecte Christ. Nat. Zendingseest *f* 653.65. Door A. Brandsma, uit de schoolbus te Oppenhuizen *f* 10. Door J. A. Blaak te Varsseveld, u. h. schoolbusje *f* 4. Van Henk Jansen te Ermelo *f* 7.20. Door P. J. Scheuder te Rotterdam, van de fam. Winter te Pernis *f* 1, voor verkochte postzegels *f* 3 en theelood *f* 11, te zamen *f* 15. Van de Geref. Zendingver. te Velzen *f* 102. Door D. Agema te Ureterp, uit de schoolbus *f* 5. Van W. Rouw te Neuzen *f* 1. Door Mej. Moerkerken, van de Zondagsschool-kinderen te Vlaardingen *f* 33.86. Door P. Rhebergen, van de Christ. School M. U. L. O. te Aalten *f* 10. Door Dr. J. G. Geelkerken, uit de zendingscollecte der scholen J. N. Coenenstraat Rapenburg en Lindengr. Amsterdam *f* 30. Door Mej. den Hartigh te Klaaswaal *f* 6.90. Door Ds. J. G. Kunst, 2e storting 10 pCt. van de Classe Arnhem *f* 100. Van A. te B. voor Solo *f* 100.

Verb. bericht: Door Ds. C. Vreugdenhil de jaarlijksche opbrengst van de zendingsbusjes der kinderen te Gramsbergen *f* 97.54.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 23 Dec. '24.

Giro No. 32806.

Voor Djokja.

Van de Geref. Kerk te Koog Zaandijk *f* 84 en voor het Petronella-Hospitaal *f* 50. Bloemendaal *f* 200 en *f* 191.47. Zandvoort Med. dienst *f* 33.94. Wormerveer *f* 27.64½. Wormer *f* 45. Vijfhuizen *f* 230.81½. Heemstede *f* 400. Zaandam, 2e storting *f* 850. IJmuiden *f* 150. Westzaan *f* 40. Gez. de Boer, Zaandam *f* 10. Mej. Kronenberg-Rot, te Zaandam *f* 20. Door W. Verhoef, van de schoolkinderen te Velzeroord *f* 23. Zendingsskrans Presiella, Koog Zaandijk *f* 250.

W. BREUKELAAR.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Mej. G. Haan te Groningen 2 mdl. stort. Kinderzend.v. *f* 250. Ds. Stadig te Ezinge, busjes van B. Oosterhoff, F. Lion, S. v. Dijk, Sj. Bosman, S. Beukema, K. Ritzema, D. Duursema, J. J. Wierenga, H. Vink en J. Schuitema *f* 53.25 plus een gift *f* 3.75 is *f* 57. T. Oegema te Dedemsvaart, v. d. Jonged.v. *f* 8. H. Vogelzang te Boerakkar,

v. d. Zend.v. f20. Ds. Sybesma te Dedemsvaart, v. d. Ger. Kerk f50. Ds. Steenhuis te Loppersum, busjes van K. Wiersema en J. v. d. Molen f7.95. S. d. v. Zwaag te Ezinga, 't Nikkertje der school f6.40. Mevrouw v. Alewijk te Abcoude, busjes van Piet en Abra f5.97. Ds. Middelveld te Hoogkerk, gev. in de coll. f2, f1, f1, f1, f1 is f6. L. v. Klinken te Musselkanaal, v. d. Schoolk. f3. A. Boscher te Zuidwolde (Dr.), saldo Kal. f5.97. G. Hoekstra te Losdorp, v. d. Schoolk. f8, Jonged.v. f3.23 is f11.23. Joh. W. G. Kuiper te Een, saldo Kal. f10.95. H. Ubens te Uithuizermeeden, gev. in de coll. 250 h. c. is f1.25. B. Roosjen te Diever, 't Nikkertje der school f6.66, saldo Kal. f4.84 is f11.50. Ger. Jongel.v. te Ambt Vollenhove Pred. 12:1 is f5.90. Ds. Uytendoude te Coevorden, bijdragen f37.04½. J. M. Wagenaar te Pekelderweg, busjes van T. Groeneveld, L. Jonker, W. Eises, E. Klootsema, Zend. Comm. f47.50. R. Kassies te Erica, v. d. Schoolk. f16. D. A. Koebrugge te Onstwedde, uit de Zendingskas f60. T. H. Muller te N.-Weerdinge, bruil. Idema en v. d. Molen f3.50, vr. Idema f0.50. Zend. Comm. f280 is f234. Mei. M. Boersema te Warium, v. d. Zend.v. f25. J. H. v. Dijk te Baflo, saldo Kal. f36.15. H. J. Stevens te Hooghalen (Hijken) saldo Kal. f9.70. Joh. Katerberg te Zweeloo, gev. in de coll. $4 \times f5$ is f20 en f2.50 is f22.50. Ds. v. Schaik te Emmer Compasuum, gev. in de coll., een dankoffer f2.50. K. Boonstra te Rinsumageest, v. d. Jongel.v. f6.20. Ds. Meijer te Marum, v. d. Knap.v. f2.50. P. Kieft te Enumatil, v. d. Jongel.v. f10.79. Mei. J. C. Wiersema te Bedum, busje van E. Heerema f2.74½, J. v. Hemmen f10.56½, D. Medema f2.25 is f15.56. Ds. Gootjes te

Baflo, busjes in de kerk f34.75. Ds. Bakker te Lutten, busjes November f20. H. A. Hulsebos te N.-Pekela, busjes f100. P. Beukema te Leens, gev. in de coll. f1, v. d. Zend.v. f200 is f201. A. Kooi te Onderdendam, v. d. Zend.v. f35. H. Kuik te Vliedervank, gev. in de coll. f5. R. Ooster te Zuidwolde (Gron.), gev. in de coll. f2, jes in de kerk f12.74, saldo Kal. f43.25. Ds. Weener te Munnekeziel, Zendingskas f107.55. E. Delhaas te N.-Gutten, busjes f35, saldo Zend.bl. f47.52, Kal. f14.99½ is f107.51½. Ds. Duursema te N.-Amsterdam, gev. in de coll. f5, in de briefbus 2 \times f2.50 is f10. Mei. J. Mulders te Meppel, van collecte f398.76, saldo Kal. f17.96 is f416.72.

Kerkbouw Waingapoe.

Deventer A f29.18. Enter f17.96. Haaksbergen f3.15. Haulerwijk f29.14. Beilen f40. H. M. Weitkamp te Hardenberg v. d. Kerken in 't Graafschap Bentheim, Bentheim f87. Nordhorn-Brandlicht f37.20. Veldhuizen f103.25. Uelsen f57.68. Wilsom f60.09. Emlenheim f232.07. 't Laar f53.15. G. v. H. te E. f10. Mei. R. te E. f6.

SoembawEEK 24/25.

Schouwerzijl f25. Nijeeven f75.89. (Groningen B f500. Ommen f235.50. Vollenhove f30. Wierden f60.48. Nijverdal f531.65. Roodeschol f134.40. Baflo f217. N. Pekela f45. Een f25.15. Hoogkerk f280.60. Gasselter Nijeeven f47.50. Grijskerk f90.45. Munnekeziel f102.45. Vriezenveen f123.25. N. Amsterdam f182.80.

Groningen, 22 Dec. '24.

Heeresingel 34, Giro 51619.

J. DUURSEMA,

Quaestor.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ds. B. J. Esser te Poerwokerto.
Mei. J. L. Stoet te Poerwokerto.
Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
Dr. T. Rado te Poerbolingo.
Mei. W. H. Netelenbos te Parakan, Res. Kedoe.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mei. dr. G. J. Dreckmeier te Poerworedjo.
Mei. G. A. Both te Poerworedjo.
Mei. C. Versteeg te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. A. H. Vonk te Keboemen.
Mei. C. L. de Graaf te Keboemen.
Mei. H. F. ten Kate te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Oifringa te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Mei. M. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Dr. D. Bakker te Djocjakarta.
Dr. F. L. Bakker te Djocjakarta.
J. P. Zuidema te Bandoeng.
Mei. J. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Mei. M. Kruijver te Djocjakarta.
Mei. M. Looijenga te Djocjakarta.

Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot, met verlof in Nederland.
Adres: Enkhuizen.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijering, met verlof in Nederland.
Adres: Hummelo.
D. J. Bosman et Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
J. in 't Veld te Soerakarta.
Mei. H. Baarbe te Soerakarta.
Mei. G. Loggen te Soerakarta.
Mei. G. Por te Soerakarta.
Ds. A. Merckelijn te Magelang.
Dr. H. S. Puijs te Wonosobo.
Ds. C. de Bruyn te Kambanire op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Tj. van Dijk te Soemba.
Mei. H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
D. H. Krijger te Pajeti op Soemba.
Ds. P. J. Lambooi te Pajeti op Soemba.
Mei. G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. van Dijk te Karoeni op Soemba.
Dr. J. Berg, adres: Soerakarta.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

REFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.* Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Eén Kudde en één Herder. — Van Zendingsaangelegenheden: Een tweede missionaire predikant voor Solo; Een staaltje van Mohammedaansche vijandschap; Het Zendingswerk te Djokja in 1923; Prof. Dr. H. H. Kuyper. Bij de foto: de familie Meijerink. — Van den Zendingarbeid in de residentie Banjoemas. — Tjandisewoe. — Kerstfeest te Solo. — Soemba: terugblik en vooruitzichten. — Uit het verslag der Afz. Verg. van Miss. Predikanten op Midden-Java. — Dubbele zending. — Zuid-Afrikaansche zending. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften. — Adressen.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA” — WAGENINGEN.

Één Kudde en één Herder.

Ik heb nog andere schapen, die van den stal niet zijn; deze moet ik ook toebrengen; en zij zullen mijn stem hooren, en het zal worden één kudde en één Herder.

Joh. 10 : 16.

Een zendingswoord van Jezus den goeden herder, zendingslicht in breede bundels uitstralend, wijd en ver — *over alle stallingen*, waarin de verscheurde menschheid is gelegerd en *tot aan het einde der eeuwen*.

Om der zonden wil ligt de menschheid onder den ban der zelfverscheuring. En die zelfverscheuring, met heel haar bange historie van bloed en tranen gaat door, steeds door, ondanks al het pogen om de uiteengescheurde menschheid weêr te vereenen tot één kudde.

Maar te midden van die verscheurde menschheid komt Jezus en hij zegt: Ik ben de *goede herder*. Hij is het, hij alleen, die met den staf der lieflijkheid en der samenbinders uit al die stallingen zijn kudde toebrengt en vereent.

Hij trad op onder Israël en heeft uit Israëls stal de schapen rondom zich verzameld. Maar terwijl hij dat deed sprak hij: „*Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn*. En daarbij dacht Hij aan al de gekenden des Vaders, uit alle geslachten en volken der aarde.

En hij zegt van al die gekenden, van al die verkorenen uit al de stallingen der menschheid: *Ik heb ze*. Jezus heeft ze. De eeuwige liefde des Vaders heeft al die gekenden hem in zijn Middelaarshart gelegd. Zij zijn hem gegeven in Gods eenigen Raad. En hij draagt ze in zijn hooge priesterlijk herdershart. Hij heeft ze reeds allen. En in zijn hart zijn al de zijnen veilig geborgen.

En hij noemt ze al „*schapen*”. In zich zelf hebben zij niets van een schaap. Integendeel. Maar hij noemt ze schapen — ondanks wat zij zijn — om wat hij van hen maken wil.

En van al die schapen uit al die stallingen der menschheid zegt hij, dat hij ze *moet toebrengen*. Die toebrenging is hem een *heilig moeten*. Hij moet dat doen, om het eeuwig welbehagen des Vaders; en om de liefde waarmee Hij al die schapen lief heeft; en om zijn leven, dat hij voor hen gesteld heeft; en om den doodsnoed waarin die schapen verkeerden. Hij moet ze toebrengen tot Zijne kudde. Dat is *Zijn* werk, geheel zijn werk; het groote werk, dat hij op de aarde doet door zijn Geest en Woord.

Maar aan zijn toegebrachten geeft hij het voorrecht, de genade, de eere en mitsdien de roeping in dat groote werk hem te mogen dienen. Niet alsof de goede Herder ons daarbij noodig heeft. Neen — hij heeft ons nooit noodig en wij Hem altijd. Maar we mogen Hem in dat werk dienen. En dat nu is het naaste doel der zending: Het gaat allereerst om die *toebrenging der schapen*. En heerlijk is het als de Heere de zending daarvoor gebruikt. Zooals thans ook op Midden-Java, waar de tientallen, de honderdtallen worden toegebracht tot de schaapskooi van Christus. Dat is eeuwigheidswerk. En als we dat goed vatten, dan wordt het ook ons een heilig moeten, want dan verstaan we het, dat ook daar op Java en Soemba onze broeders en zusters schuilen: schapen van den Goeden Herder, maar nog levend in bangen doodsnoed. En als we dan de knieën buigen, gedenken we hen en smeeken om hun toebrenging. En als we oprecht gebeden hebben, staan we op en we gaan naar het altaar en daar zeggen we: Heere — hier is mijn geld — hier is mijn kind — hier ben ik.

En dat werk is niet te vergeefs. De Goede Herder heeft het gezegd:

„Zij zullen mijn stem hooren”. Dat is het wat alle schapen leeren: hooren de stem van Jezus. — Wie dat niet kent — die is geen schaap.

Lezer — hebt gij het geleerd? Indien niet, dan mist gij wat de echte schapen kenmerkt.

Alle schapen zullen Zijne stem hooren. Ook de schapen uit den stal van Java en Soemba. Dat staat vast. Alle gekenden des Heeren zullen worden toegebracht en zij zullen hooren de stem van den goeden Herder. En niets, niets is er dat heerlijker is dan te hooren zijn stem. Als we die stem hooren psalmt het in de ziele: *De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden en voert mij zachtens aan zeer stille wateren. Hij verkwikt mijn ziele. Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid om zijns Naams wil. Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods — ik zou geen kwaad vreezen. Want Gij zijt met mij, uw stok en uw staf, die vertroosten mij.*

En het zal worden één kudde en één Herder. Daar gaat het heen. De zending arbeidt „opdat alle wereldvolken, in Jezus' naam vereend, den roem van God vertolken.”

Maar helaas — wat we zien schijnt met dat schoone woord in lijnrecht strijd. Want is niet de Christenheid zelf schier even hopeloos verdeeld als de menschheid? Zijn niet de Kerken der Hervorming machteloos gebleken om een wereldorganisatie te stichten? Is er niet een bitter twisten onder elkander?

En toch — 't zal worden: *één kudde en één Herder. Jezus is de goede Herder.* En Hij toont het, dat Hij het is. Hij verzoent en vereent ons met God. Hij verzoent en vereent ons ook met elkander. Zoo het maar waarlijk is een hooren naar zijn stem — dan verdwijnen de geschillen. En onder zijn herderstaf geven de zwarten en bruinen en blanken elkander de hand.

Het zal worden één kudde en één Herder. Dat is het heerlijk doel, dat Jezus zich heeft gesteld. En Hij zal niet rusten totdat dit doel is bereikt: alle schapen toegebracht en allen te zamen — uit wat stal ook afkomstig — vereend tot één kudde. En die ééne kudde onder één Herder. En die eene Herder niet Confutius of Boedha of Mohammed, niet Kant of Marx of Lenin.

Maar die eene Herder Jezus Christus, die zijn leven voor zijne schapen gaf en door zijn Geest en Woord allerwege zijn kudde verzamelt, totdat het zal zijn: **Eéne kudde en ééne Herder.**

W. B.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een tweede missionaire predikant voor Solo.

Zoo de Heere wil zal nu Solo dan toch eindelijk binnen niet al te langen tijd een tweeden Missionairen predikant ontvangen.

De Kerk van Delft heeft cand. P. van Eijk beroepen voor den missionairen dienst in Soerakarta. En zeer tot onze blijdschap heeft deze die beroeping aangenomen. Wel zal nu deze jonge man peremploir moeten worden geëxamineerd en ook nog het examen in de z.g. Zendingsvakken moeten afleggen, eer hij kan worden uitgezonden. En het spreekt van zelf, dat vooral dat laatste nog eenige maanden van voorbereiding zal vorderen. Maar

het uitzicht is er dan nu toch, dat Dr. van Andel te Solo weldra de zoo dringend noodige hulp zal verkrijgen.

Van alle zendingsterreinen van Midden-Java is Solo verreweg het grootste. Dit zendingsterrein omvat 113 vierk. K.M. en telt omstreeks 2.000.000 inwoners. Het is tweemaal zoo groot als het eveneens reeds zeer omvangrijke terrein van Djokja. En juist op dat groot zendingsterrein opent de Heere zoo veelvuldig de deuren voor het Evangelie. In dat opzicht staan Djokja en Solo vrijwel gelijk. Gelegenheid om er te arbeiden is er in overvloed. En dat is steeds de eerste zegen, dien de Heere op een zendingsveld geeft, dat Hij er vele deuren voor het Evan-

gelie opent. Het spreekt dus van zelf, dat er op het Solosche terrein ontzaglijk veel te doen is.

Reeds zeven jaren geleden heeft Dr. van Andel er met nadruk op gewezen, dat Solo een tweeden dienaar voor het zendingswerk moest hebben.

De Kerken van Noord-Holland, die toen nog naast Djokja ook Solo verzorgden, waren van de noodzakelijkheid van een tweeden dienaar voor Solo zoo zeer overtuigd, dat zij reeds in 1919 enkele malen hiervoor een dienaar des Woords hebben beroepen. Het gelukte toen eindelijk in den candidaat A. Pos iemand te vinden, die bereid was de zending in de Vorstenlanden te dienen. Toen Ds. Pos dan ook in 1920 uitging, was het de bedoeling, dat hij naast Dr. van Andel zou arbeiden in Solo. Toch is hij slechts korten tijd in Solo werkzaam geweest. Omdat door de emeriteering van Ds. C. Zwaan, de missionaire predikant van Djokja, dit terrein vacant werd, moest Ds. Pos van Solo overgaan naar Djokja, hoewel hij anders gaarne te Solo zou zijn gebleven.

Zoo bleef Dr. van Andel met Mevrouw alleen staan voor het steeds zich uitbreidend werk in Soerakarta. Telkens is er op gewezen, hoe dringend noodig het was, dat hij hulp verkreeg. De overgang van dit mooie zendingsterrein van Amsterdam naar Delft en de met Delft samenwerkende Kerken van Zuid-Holland ten Noorden, heeft uit den aard der zaak vertraging gebracht in de beroeping van een tweeden dienaar. Toch moet met dankbaarheid erkend, dat de Kerken van Zuid-Holland ten Noorden, die de laatste jaren haar zendingsactie zoo uitnemend hebben verhoogd, ook in dit opzicht niet stil hebben gezeten. En nu zijn ze dan gelukkig zoo ver, dat de candidaat van Eijk van Boskoop een beroeping voor Solo aannam.

Voor geen enkel terrein op Midden-Java is de uitzending van een tweeden dienaar zoo dringend als voor Solo. Wel is de arbeid in Djokja van weinig minder omvang dan in Solo. Maar Dr. F. L. Bakker is behalve docent van de Opleidingsschool ook missionair predikant voor Djokja. Met Ds. D. Bakker verleent Dr. F. L. Bakker voor het werk der zending te Djokja zeer gewaardeerde hulp. Al is het, dat zij natuurlijk hun volle kracht hebben te wijden aan den schoolarbeid, en dit ook doen, heeft toch de zendingsarbeid veel dienst van hen, gelijk ook de Hollandsche Gemeente te Djokja.

Te Solo staat echter Dr. van Andel alleen. En was het niet, dat Mevr. van Andel met haar rijke gaven en krachten voor het Zen-

dingswerk, hem steeds ter zijde stond, dan zou het hem onmogelijk zijn geweest al het werk te doen, wat hij de laatste jaren gedaan heeft. Bij de verbazende uitbreiding van het werk in Solo is er een noodtoestand ontstaan. Er moet hulp komen. 't Kan zoo niet langer. En nu zal er dan D.V. weldra hulp komen.

Omdat er echter nog eenige tijd mee heengaat, eer de tweede Missionaire Dienaar te Solo zijn werk zal kunnen beginnen is er een verzoek gekomen, dat Dr. F. L. Bakker elke 14 dagen een paar dagen naar Solo zou gaan om Dr. van Andel wat te helpen. Voorzooover dit aan haar lag, gaf de kerk te Amsterdam met de kerken van Noord-Holland hiervoor gaarne toestemming. Dr. Bakker was ook graag bereid deze hulp te verleen. En de deputaten van de Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen, die de zaken der Opleidingsschool hebben te behartigen, hebben er ook in bewilligd, dat Dr. F. L. Bakker die gevraagde diensten bewees, mits daardoor zijn eigen arbeid geen beduidende schade behoeft te lijden. Wellicht zal nu Dr. F. L. Bakker, totdat de tweede Missionaire dienaar te Solo zal zijn, elke veertien dagen een paar dagen naar Solo gaan om Dr. van Andel te helpen. Breng de Heere weldra den jongen dienaar te Solo en stelle Hij hem ten rijken zegen op dit zoo gezegend zendingsterrein.

Een staattie van Mohammedaansche vijandschap tegen de Zending.

Meermalen werd er in het Zendingsblad op gewezen, dat er van Mohammedaansche zijde op Midden-Java den laatsten tijd een krachtige actie ontwaakt is tegen het Christendom. Over heel Midden-Java, maar vooral toch te Djokja, wordt het verzet tegen de zending zeer levendig en openbaart er zich een steeds sterker wordende tegenactie. Zeer typeerend is in dit opzicht een briefje, dat Ds. Pos den 22 Dec. j.l. ontving. Dat briefje was geschreven en onderteekend door een Mohammedaansche inwoner van Djokja, die echter aan Ds. Pos persoonlijk onbekend was. Het luidt aldus:

„Aan het wild zwijn Pos, aan den hond Samuel, aan het varken Soedikoen, aan het hondje Eljadah en aan alle Christelijke biggen!

Ik moet medelijden met je hebben. Als je graag in de toekomst gelukkig wilt wezen, wordt dan Mohammedaan. Als je 't niet wilt uit vrees je salaris te verliezen, dan zal Jehu allemaal na je dood een zeer pijnlijk oordeel ontvangen.”

Dit briefje was geschreven in het laag Javaansch. Samuel en Soedikoen zijn de namen van helpers in den dienst der zending terwijl Eljada de naam van een overleden helper is, die vroeger in Djokja heeft gewerkt. Onderaan den brief stond in het Arabisch de Mohammedaansche geloofsbelijdenis: *Ik betuig, dat er geen God is dan Allah, ik betuig dat Mohammed zijn profeet is.*

De aanspraak, waarmede dit briefje begint, wekt onwillekeurig den lachlust op. Maar heel dit briefje teekent toch scherp hoe de stemming tegenwoordig is. Blijkbaar is men in de Mohammedaansche kringen ernstig onttremt over den voortgang, die de zending maakt. En die ontstemming uit zich bitter en grof.

Dit blijkt ook uit wat aan één der helpers overkwam. Siswara, de bekende Goeroe Indjil, die te Tjandisewoe zoo gezegend werkt, schreef een artikel gesteld in waardigen, rustigen toon. Maar hij werd op de schandelijkste manier beantwoord, waarbij men hem allerlei grove hatelijkheden naar 't hoofd wierp over het salaris, dat hij in dienst der zending geniet.

Het Zendingswerk te Djokja in 1924.

In geen enkel voorafgaand jaar heeft de zending te Djokja zoo rijke winst mogen boeken als in 1924. Het zielental der Gemeenten op de verschillende posten te zamen is gestegen van 1127 tot 1312. Er zijn niet minder dan 102 volwassenen gedoopt. Voor zoover we ons herinneren is nog nooit te voren op eenig zendingsterrein van Midden-Java het getal volwassenen, dat in één jaar door den doop in de Christelijke Kerk werd opgenomen, tot boven het honderdtal geklommen. De Heere heeft op dit terrein in het jaar dat voorbijging, den arbeid der zending met zeldzaam rijken zegen gekroond. Ook het jaar 1923 was een jaar van rijken zegen. In dat jaar werden er 86 volwassenen gedoopt. Thans is echter het getal nog hooger geworden. Behalve die 102 volwassenen zijn er nog 78 kinderen gedoopt.

De Gemeente in de stad Djokja zelf wenschte thans over te gaan tot de beroeping van een eigen Javaanschen predikant. Zij heeft hierover aan de Afzonderlijke vergadering van Missionaire dienaren des Woords, die in November j.l. bijeen was, advies gevraagd. Dat advies luidde gunstig. Er is een commissie aangewezen, die bij de uitvoering van dit voornemen den Missionairen dienaren van Djokja in de Gemeente aldaar des noodig van raad zal dienen. In het verslag van de Afzonderlijke Vergadering, opgeno-

men in het Ind. Kerkblad, lezen we daarvan het volgende:

„Een feit der vermelding waardig is zeker, dat op deze vergadering een ouderling van de Inlandsche Gemeente te Djogja namens zijn kerkeraad toegang verzocht om ons mee te deelen hoe ver men in Djokja reeds gevorderd was met de voorbereidende maatregelen om te komen tot het beroepen van een eigen predikant. Eerst had de kerkeraad die zaak met de Gemeente herhaaldelijk besproken. Toen was er een begroting opge maakt, van wat de Gemeente zou hebben uit te geven, als ze een eigen predikant zouden hebben. Ze waren gekomen tot een bedrag van f 160 per maand, en toen hadden ze uitgerekend, dat als al de leden der gemeente daartoe wilden bijdragen tot een percentage van 3 pCt. van hun inkomen, zij dat bedrag er konden brengen. Bij een rondgang in de Gemeente om vaste bijdragen kwam men ook reeds tot een bedrag van f 135 waarop men maandelijks kon rekenen. Zoo was de kerkeraad overtuigd, dat het financieele gedeelte geen zorg behoeft te baren. Nu wilden zij wel het oordeel van onze vergadering hooren.

Het spreekt vanzelf, dat wij allen ons hartelijk verblijdden over wat onze broeder uit Djogja ons vertelde, en dat wij het voornemen van de Djokjaasche Gemeente, om weldra tot beroeping over te gaan ook hartelijk toejuichten. Maar bij de uitvoering van dat voornemen moest ook formeel de juiste weg bewandeld worden. En Djogja zou de eerste Gemeente op Midden-Java zijn, die dezen stap deed. Daarom achtten wij het niet onmogelijk, dat zij bij de uitvoering nog wel eens eenige overleg zou wenschen. Voor dat geval benoemde onze vergadering nu eene Commissie van Bijstand en Advies, om desgewenscht de Kerk van Djogja bij de regeling van alles wat met de voorgenomen beroeping in verband staat behulpzaam te zijn. Ds. Bakker en Ds. Van Dijk werden daarvoor aangewezen.”

Gezien deze mededeeling is het dus te verwachten, dat de Gemeente te Djokja weldra een eigen Javaansche predikant zal bezitten. Een kostelijke bekroning van de vijftien-twintig jarigen zendingsarbeid, die daar plaats had!

Prof. Dr. H. H. Kuyper.

Heden — 't is terwijl we dit schrijven, de 26 Januari — viert Prof. Dr. H. H. Kuyper zijn vijftientwintig jarig jubileum als Hoogleraar aan de Vrije Universiteit. Ook het Zendingsblad mag dit feit niet onopgemerkt laten voorbijgaan. Als klein maandblad komt

het wat achteraan. Ook ligt het niet op zijn weg de groote verdiensten te huldigen, die Dr. H. H. Kuyper heeft voor de Vrije Universiteit en voor onze kerken. Het Zendingsblad heeft alleen de zending tot zijn terrein. Maar juist daarom willen we wijzen op iets, dat voor zoover we weten, door andere bladen niet in herinnering is gebracht.

De Generale Synode van 1902 heeft eenige deputaten benoemd om naar Art. 4 der Zen-

Bij de Foto.

Onder den zegen des Heeren is het aan den heer Meijerink, Directeur van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool, bijgestaan door een staf van uitnemende leerkrachten, mogen gelukken in korte jaren deze kweekschool te maken tot een inrichting van beteekenis voor het Christ. onderwijs in Indië. In 1919 is deze school geopend en reeds nu is het een school, die zich een uitstekenden naam ver-

dingsorde de Classes bij te staan bij het examineeren in de zendingsvakken. Hiervoor nu werd ook aangewezen Prof. Dr. H. H. Kuyper. En vanaf 1902 tot heden toe heeft elke Generale Synode hem op nieuw benoemd tot deputaat naar Art. 4 der Zendingsorde en heeft hij onze kerken gediend bij het examineeren van de predikanten die voor den missionairen dienst waren beroepen. En ook hierbij bleek telkens over wat rijkdom van kennis en helderheid van oordeel Dr. H. H. Kuyper beschikt.

Ook het Zendingsblad wenscht hem van harte geluk en hoopt, dat hij bij al zijnen zoo veel omvattenden, zoo hoog gewaardeerden en zoo rijk gezegenden arbeid, ook nog lang en vaak de Kerken moge dienen bij het examineeren van jonge mannen, die als missionaire predikanten zullen uitgaan om de zending te dienen.

W. B.

wierf en ook bij de Regeering zeer gunstig staat aangeschreven. Zij is tot heden de eenige Protestantsch Christelijke inrichting van dit soort in geheel Indië. Bijgaande foto biedt ons een uitstekend geslaagd portret van den heer en mevr. Meijerink met hun gezin. Zoo op het oog zien beiden er gezond uit. En gelukkig zijn ze dat ook. Wel was het hoog tijd, dat de heer Meijerink na die jaren van zwaren ingespannen arbeid eens met verlof naar Holland kwam om uit te rusten. Maar de rust heeft hem goed gedaan en zijn krachten weer gesterkt, zoodat er niet in het minst bezwaar is, waarom hij niet naar Indië zou mogen terugkeeren.

Ook het drietal kinderen is goed gezond.

In het midden staat Gerrit, een flinke jongen van zes jaar, in wien men de trekken des vaders heel duidelijk kan vinden. Dat lieve meisje, rechts bij Vader, heet Truusje

en is vijf jaar oud. En de kleine driejarige Johan, daar links bij Moeder, vindt het zeer belangrijk, dat hij gefotografeerd wordt; dat zeggen die glundere oogen wel.

De heer Meijerink is eerst te Solo aan een Christ. Holl. Inl. school, n.l. de Idenburg-school, werkzaam geweest. Voor de eerste maal ging hij uit den 7 Sept. 1917 en kwam pas te Solo 7 Dec. van dat jaar. Het was toen in den tijd, dat de reis naar Indië met zooveel bezwaren gepaard ging. In Aug. 1919 is hij als Directeur der Kweekschool overgegaan in dienst der zending.

Na den 8 Maart van het vorig jaar met verlof uit Indië te zijn vertrokken, kwam hij in Holland aan den 3 April. Het is het voor-nemen, dat hij den 21 Febr. a.s. met zijn gezin van Rotterdam weer terug zal keeren naar Indië. De tijd van zijn verlof was voor hem en Mevrouw een tijd van veel genot en verkwikking. Thans is daarover echter een donkere schaduw gespreid. De bejaarde Moeder van den heer Meijering is zeer ernstig krank. Reeds scheen het dat de Heere haar tot zich nemen zou. Moge zij nog weer opgericht worden, opdat de familie Meijerink niet in rouwe behoefte terug te keeren.

Beiden, zoowel Mevr. Meijerink, als hij zelf, verlangen zeer naar Solo en naar het mooie werk, dat hun daar weer wacht. Breng de Heere hen in welstand weer terug en stelle Hij hun arbeid bij den voortduur tot rijken zegen voor de Kweekschool.

W. B.

Van den Zendingsarbeid in de residentie Banjoemas.

In zijn brief d.d. 18 September 1924 schrijft Dr. Esser:

„In vele opzichten beleven wij een opgewekten tijd. Vooral in de hoofdplaats Poerwokerto en verder in de gelijknamige afdeelingshoofdplaats Tjilatjap zijn er teekenen van vooruitgang. Wij verlangen dan ook naar de komst van de beide leerlingen, die den cursus-Bakker bezoeken en het volgend jaar afgestudeerd zijn.”

In Poerwokerto heeft mijn tijdelijk verblijf mij geholpen aanknoopingspunten onder de priajis te krijgen, die ik ook straks als wij naar Poerbolinggo terug zijn gegaan, zal kunnen aanhouden. Zoowel in Poerwokerto als in Poerbolinggo zijn serieuze plannen tot kerkbouw van de zijde der Inlandsche gemeente.

De a.s. opening der Holl. Chineesche school te Poerbolinggo belooft een feit van verstrekkende beteekenis voor den Zendingsarbeid onder de Chineezzen te worden.

Er is dus veel, dat ons met goeden moed voor de toekomst vervult.

Wij zien zoo telkens de goede hand onzes Gods over ons en over het werk, waartoe de Kerken van Zuid-Holland ten Zuiden zich hebben aangegord, dat het al heel ondankbaar tegenover God en de menschen zou zijn als we geen goeden moed hielden.”

Behalve over eenige overplaatsingen van onderwijzers, die noodzakelijk zijn geworden, schrijft Dr. Esser nog over de wenschen en plannen van de gemeente te Poerbolinggo. Tot dusver vergadert zij en houdt zij hare godsdienstoefeningen in een gebouw, dat oorspronkelijk door Ds. Ruysenaars bestemd was voor een paviljoen, behoorende bij de pastorie en dat later door de inlandsche gemeente gekocht werd voor haar samenkomsten. Maar in den laatsten tijd wordt de behoefte gevoeld aan een meer passend gebouw dan het tot nu toe gebruikte. Er is te Poerbolinggo veel zendingspersoneel, voornamelijk bestaande uit jonge menschen, voor wie gezorgd moet worden, dat er een kerkgebouw is, hetwelk hun een geschikte ruimte biedt, om aan de godsdienstoefeningen deel te nemen. Nu zou de gemeente te Poerbolinggo gaarne zien, dat de Kerkeraad van Rotterdam het oorspronkelijke gebouw, dat zij eerst van dezen gekocht heeft, weer van haar terugkocht, terwijl zij zelf dan het noodige geld wil bijeenbrengen voor het oprichten van een nieuw kerkgebouw.

Deze wensch van de inlandsche gemeente te Poerbolinggo wordt door Dr. Esser zeer gesteund, te meer, omdat het gebouw, dat eerst dienst deed voor de samenkomsten der gemeente, dan zeer goed tot kantoor en boekhandel kan worden ingericht (met opslagplaats voor den voorraad boeken, couranten en leermiddelen) — iets, waaraan dringende behoefte zal bestaan, wanneer straks het gezin Esser met onze secretaresse Mej. Stoett wederom in Poerbolinggo zal zijn teruggekeerd.

Een begrooing over 1925 werd door Dr. Esser overgelegd, waarover de besprekingen nog gaande zijn. Met blijdschap kan worden geconstateerd, dat vele kerken hun bijdragen voor de zending reeds hebben verhoogd tot het peil, dat Deputaten hebben aangegeven.

Aangaande het ziekenhuis te Trenggiling ontvingen wij in den laatsten tijd geen berichten. Wij vermoeden, dat ook daar de arbeid geregeld voortgaat. Den 2en Juni wordt te Poerwokerto door Dr. Esser het huwelijk bevestigd tusschen onzen Dr. Rado en zijn uit Hongarije overgekomen bruid. Moge de Heere hen zegenen; ook voor den zendingsarbeid. En doe Hij al het werk in den hoofddienst en in den dienst aan het ziekenhuis gedijen tot eere Zijns Naams en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

C. B. BAVINCK.

Tjandisewoe.

Tjandisewoe (duizend tempels) is de gemeente, waar voor mij de aangenaamste herinneringen aan verbonden zijn. Niets is er wat mij zoo tot nieuwen arbeid beziel heeft als de vooruitgang der gemeente in Tjandisewoe. Toen ik hier kwam, was Tjandisewoe om niets anders bekend dan om zijn duizend tempels voor Boedha, een uitgebreid complex van grootere en kleinere tempeltjes in de onmiddellijke nabijheid van het dorp. In Tjandisewoe was een hulp-hospitaal van de zending. Door leerlingen van de opleidingsschool werd er Zondags in het hospitaal gesproken. Kort te voren was er daar iemand aangesteld door de suikerfabriek om in de verschillende desa's in den omtrek de zieke menschen op te zoeken en ze thuis te behandelen. Dat was Sisworo. Hij maakte al rondgaande langs de huizen ook van de gelegenheid gebruik om het Evangelie te prediken. Hoe hij in mijn dienst kwam als goeroe Indjil, heb ik bij een andere gelegenheid reeds verteld. Deze goeroe is als 't ware van God ons gegeven.

Zijn bekendheid bij de menschen gaf hem gemakkelijk tot ieder toegang. Dien ze eerst als helper voor de kwalen van hun lichaam ontvangen hadden, ontvingen ze nu als prediker van een blijde boodschap voor de nooden hunner ziel. Verrassend groot was het aantal belangstellenden en nieuwsgierigen, die de catechisatie kwamen bezoeken. Sisworo had niet een opleiding als goeroe Indjil gehad op de school van Ds. Bakker, zijn uitzettingen waren niet altijd homiletisch onberispelijk en exegetisch precies juist, maar hij wist het Evangelie te prediken als blijde boodschap, als iets, dat een lach tooveren kon op sombere gelaten en licht kon brengen in een duistere ziel. Hij wist de menschen ervan te doordringen: het gaat om uw zaligheid. Tientallen zijn in dien eersten tijd gedoopt. De gemeente is thans reeds gegroeid tot een gemeente van bijna 90 zielen. Door den arbeid van Sisworo ontstond ook in het Solosche een nieuwe gemeente in Drini.

Het is heerlijk zulk een beweging mee te maken. Wel was er ook teleurstelling in. Omtrent het terugwijken van Soemadiah-dja en de zijnen schreef ik ook reeds eenmaal. Er is zooveel verschil tusschen ongeregeld dwalenden en ernstig zoekenden. Eerst vermoedt ge dat zoo niet. Het onderscheid is zoo moeilijk te zien. Totdat zij terugwijken in wie geen ware heilbegeerte was. Dat is wel een teleurstelling, maar die toch ook noodig is voor het werk, en die bovendien spoedig wijkt voor de groote

vreugde over den geestelijken groei van anderen. Welk een blijdschap hebben we daar samen in Tjandisewoe beleefd. Wat hebben ze daar geroemd in het geloof, getuigd van ontvangen genade, geestdrift getoond voor nieuwe overwinningen voor Christus. Wat is daar gedankt voor genoten zegen, gezongen uit een blij hart. In zulk leven is een onbeschrijfelijke vreugde. Het werk van God zoo werkelijkheid te zien worden in hart en leven der menschen, is voor u zelf een rijke ervaring. Al zou God mij in mijn zendingsleven niets anders geven dan deze kleine opwekking in Tjandisewoe, dan zou ik ruimschoots mijn deel gehad hebben aan onvergetelijke vreugde die in de zending te genieten valt.

Tegenwerking bleef daar echter vanzelfsprekend niet uit. In de pendopo van het zendingshospitaal werden des Zondags de samenkomsten der gemeente gehouden. Vaak waren daar meer dan 100 menschen bij elkaar. Nooit nog heeft dat vergaderen in de hulphospitalen eenige moeilijkheid opgeleverd. Maar hier gebeurde het tot tweemaal toe, dat des Maandagmorgens een aantal mannen het hospitaal verlieten, met te zeggen: Wij willen geen Christen gemaakt worden. Waarschijnlijk waren ze reeds door anderen onrustig gemaakt over de bedoelingen van het hospitaal. De groei der gemeente ontging de menschen niet. Er kwamen allerlei tegenacties van theosophische Javanen, die vergaderingen belegden om de theosophie te verkondigen; en vooral van leden van Mohamadiah, wier actie gesteund werd door een opleving van Mohamadiah in de stad, die door allerlei oorzaken ontstond: het optreden van Dr. Zwemer in 1922, de dood van Hadji Dachlan, de komst van een Britsch-Indischen propagandist van de Achmadiah-beweging. Een blad werd uitgegeven onder den naam Pertimbangan, ter verdediging van den Moh. en belastering van den Chr. godsdienst.

't Is eigenaardig te zien, hoe de Christenen daarop reageeren. Ze zijn er in het minst niet bang voor. Ze hebben zulk een vast geloof in de goddelijkheid van het Evangelie, dat het hun onmogelijk voorkomt, dat in den wedloop tusschen het Evangelie en den Islam de laatste eenigen voorsprong zou kunnen verkrijgen. Geen mensch kan zich op den duur aan de macht van het Evangelie ontworstelen. Het is uit God en daarom zal het overwinnen. Voor hen bestaat eigenlijk het ontzettende probleem van den weerstand en de uitbreiding van den Islam niet. Als overwinnaar treden

ze op. Ze bezoeken de vergaderingen van Mohamadiah, niet om er te debatteeren, maar om er te getuigen van Chr. Daarom juist mag Sisworo er niet meer komen. Debatteeren vinden de Mohammedanen ongevaarlijk, maar getuigen een groot gevaar, Ingezonden stukken in de nieuwe Moh. krant worden steeds geweigerd, hoe lasterlijk ook de inhoud van de daarin opgenomen artikelen is.

Het is in verband met al deze dingen niet te verwonderen, dat er menschen uit het hospitaal wegliepen. Zoo'n Zondagsche koempoelan met meer dan 100 menschen bracht den schrik erin. Maar toen was het ook duidelijk, dat er maatregelen genomen moesten worden, opdat niet het ziekenhuis, dat juist zulk een uitstekend zendingsmiddel is, door de gemeente zelf tegengewerkt zou worden. Na rijp beraad werd besloten een kerk te bouwen. Maar daarmee was voor 't oogenblik de zaak niet verholpen. Een der brs. stelde echter een huis beschikbaar, dat een weinig werd ingericht en tot heden als vergaderlokaal gebruikt wordt. En tegelijk begonnen we de plannen voor onze kerk uit te werken. De heer Vliegert teekende een eenvoudig kerkje met plaatsruimte voor 150 menschen, waarvan de kosten inclusief grond en meubilair werden begroot op f3000. Na verkregen vergunning van Amsterdam werd een stuk grond gekocht in de naastliggende desa Toeloeng op een hoog en ruim terrein, vlak aan de rivier de Opak. Amsterdam stond voor den bouw toe f1000. De gemeente had zelf reeds een kleinen spaarpot van enkele tientallen guldens, en begon met kracht om dat bedrag uit te breiden. Iedere Christen ontving een busje in huis, waarvan de sleutel bij den goeroe Indjil berust. Bij elken maaltijd werd een handvol rijst afgezonderd voor de gemeente, aan het eind van de maand was de opbrengst daarvan voor de kerk. Ging men naar de pasar (markt), dan werd een deel van de winst aan de kerk geofferd. De menschen zelf staan aanstonds klaar om bij den bouw met volle kracht te helpen. Zoo brengt de gemeente zelf ook haar deel bijeen. Aan giften van elders kwam reeds binnen een totaal van f809. Zoodat aan het benoodigde voor den bouw nog wel enkele honderden guldens ontbreken.

Tot voor korten tijd kon de bouw nog niet begonnen worden. De bouwvergunning, die ik begin van dit jaar vroeg, bleef tot heden uit. De bevolking van de desa Toeloeng wilde den bouw niet toestaan, de desavergadering verklaarde zich herhaal-

delijk ertegen. Bij het bekend worden der plannen hadden sommigen gezegd: Zoo spoedig de kerk gebouwd is, steken we ze in brand. Vergadering op vergadering is daarvoor gehouden. Met den loerah, ass. pandji en pandji, Regent en Ass. res. heb ik over deze zaak herhaaldelijk besprekingen moeten voeren, totdat nu eindelijk de persoonlijke bemoeienis van den Ass. Res. aan zulken tegenstand het zwijgen heeft opgelegd. Eind October ontving ik de vergunning, die begin Februari was aangevraagd.

Hoewel het geld nog niet geheel bijeen is, is de bouw thans reeds begonnen, in de hoop, dat ook het resteerende er komen zal. Veel vriendelijke giften ontving ik reeds, zoowel uit Holland, zelfs uit Friesland, als uit Indië. In de Hollandsche gemeente in Djokja zijn er die gaarne iets daarvoor bijdragen. Ook op de bij Tjandisewoe gelegen suikerfabriek zal ik trachten, nu de bouwvergunning er is, enkele giften te verzamelen.

De opening zal straks een heugelijke dag voor de gemeente zijn. Waarschijnlijk zal die samenvallen met de institueering der gemeente, waarvoor reeds de goedkeuring van Amsterdam is gevraagd. Naast uiterlijken groei blijkt er dan ook innerlijke zelfstandigheid. En een schoone gedachte zal het zijn, als daar vlak bij de plaats, waar duizend tempels staan voor Boedha, als monumenten van een voorbijgegangene periode, in een plaats waar Moh. vijandschap het bouwen van een kerk belette, deze Chr. kerk verrijst, waar Jezus gepredikt wordt, van waaruit de schatten van zijn leven ten eeuwigen zegen mogen zijn voor Tjandisewoe en zijn omgeving.

Djokja, Nov. '24.

A. POS.

Kerstfeest te Solo.

Dertien Kerstfeestvieringen in één week! Alleen in de stad Solo. Van buiten de stad vertel ik nu niet. Op vier Javaansche scholen, op de Hollandsch-Chineesche en twee Hollandsch-Javaansche scholen, alle in hun eigen schoolgebouw. Voor de leerlingen van Mulo en Kweekschool op een avond in de kerk, voor de kinderen van de Europeesche school met de ouders ook op een avond in de kerk, voor de Javaansche gemeente ook in de kerk. Met de kinderen in eigen huis, het Kerstfeest van het ziekenhuispersoneel en de gewone Hollandsche dienst. Voor het bijwonen van de kerstfeestviering op de Meisjesschool, op de ziekenzalen en in de neutrale ziekeninrichting, waar dit jaar ter wille van hun vele Christelijk personeel ook Kerst-

feest gevierd werd, was geen uur meer over.

Zaterdag 20 December begonnen we in de oudste van onze Javaansche scholen, die gecombineerd was met een van de twee jongste. Er waren bijna 250 kinderen in twee lokalen gepakt, 't was op een morgen: de schoolfeesten zijn nooit 's avonds voor de gewone lagere scholen.

Er was een keurig programma: zelfs stond overal precies bij hoeveel minuten het duren zou, en... het kwam ook uit! Er werd natuurlijk veel gezongen, op Hollandsche en op Javaansche wijzen. Verder wordt de Kerstgeschiedenis verteld, er wordt getraceerd, een Kerstverhaal verteld, en eindelijk krijgt elk kind een kleine herinnering aan het feest. Vroeger, toen er nog maar weinig schoolkinderen waren, kregen ze allen stof voor een jasje of een baadje en een boekje. Nu kan dat niet meer. We hebben in de Javaansche scholen (zendingsscholen) en Zondagscholen ongeveer 1200 kinderen. Voor zóóveel baadjes is er geen geld. Men moet ze toch rekenen op f1.25 ongeveer per stuk. Het hoeft ook niet, met iets anders zijn ze ook al blij. We laten nu in 't groot schoolpotlooden, penhouders, griffels, linialen uit Holland komen, daarvan krijgt elk er één. Verder worden in alle laagste klassen het Evangelie van Mattheus, in de 2de Markus, in de 3de Lukas, in de 4de Johannes en in de 5de Handelingen uitgedeeld. Dit is tegelijk voor de gezinnen. Het is de eenige manier, waarop we ooit Bijbelboeken uitdeelen, anders moeten ze altijd gekocht worden. Maar bij een feestgelegenheid mag men iets weggeven en wordt het ook gewaardeerd. Eindelijk krijgen allen een Chr. wandkalender op een groot vel en een paar Bijbelsche platen.

Dat de kinderen feestelijk gestemd zijn, ziet men aan de feestkleeding, die velen aan hebben, en aan de blijde gezichten. Misschien begrijpen ze nog niet alles, vooral de kleintjes niet. Maar als ze vijf jaar op school geweest zijn, is het al heel anders, dat hooren we ook uit de antwoorden, als over de Kerstgeschiedenis gevraagd wordt.

Op een van de Javaansche scholen begon het hoofd: „Ik ben vandaag zoo blij; ben jullie ook blij?” Ja? „Dan zullen we toch eens zien, of we om dezelfde reden blij zijn.” „Soetiman, vertel jij eens, waarom ben jij dan blij?” „Omdat de Zaligmaker geboren is.” „En jij, Soedana?” „Omdat we aan de geboorte van den Heere Jezus denken.” „En jij dan, Sadina?” „Ik ook, omdat de Heere Jezus op aarde gekomen is.” „Zoo, daar ben ik ook zoo blij om, dan zullen we daar maar eens samen over praten”.

We kunnen niet op alle scholen de heele Kerstfeestviering bijwonen; er zijn er drie op

een morgen, we gaan naar elke school een uurtje. Ook, gelukkig op een anderen morgen, naar de scholen met Hollandsch. Daar heeft de jeugd de scholen versierd, en de schoolborden volgeteekend. Hier zijn het Kerstteksten, daar een voorstelling van het Kind in de kribbe, van de Engelen in Bethlehem's velden. In een van de scholen heeft een jongen een engel geteekend, die het „Vrede op aarde” uitbazuint over een wereld, waarop Java en Solo heel duidelijk te zien zijn. Ziet hij misschien nu al iets van de heerlijkheid, die het Evangelie brengen kan ook voor zijn leed?

En op eens ben ik verplaatst in het museum te Nuechatel, waar Robert op zijn grootsche schilderijen de heerlijkheid van Christus' wederkomst ook doet stralen over het eigen geliefde land.

Als Christus het middelpunt wordt, zijn Oost en West niet zoover van elkaar verwijderd.

Dan komt het Kerstfeest van de Javaansche gemeente. Een volle kerk: wel 450 menschen. Niet dat de gemeente in de stad zoo groot is, maar velen brengen kennissen mee, veel niet-Christenen komen kijken. Eerst weer de Kerstgeschiedenis met een toespraak van den pandita. Dan vierstemmig gezang van ons ziekenhuispersoneel en van dat van het neutrale ziekenhuis hier in de stad, dat hoofdzakelijk Christen personeel van Oost-Java heeft. Verder muziek van het strijkorkest der onderwijzers. Een Javaansche tembang, door vier kleine jongens gezongen. Een lied van de Christen Chineezers in het Chineesch. Ze zijn niet erg muzikaal: als we goed luisteren, schijnt het wel of ze bedoelen een bekende melodie te zingen. Hier en daar hooren we bekende klanken, maar toch niet zoo duidelijk, dat de melodie te herkennen is.

Maar ze zingen zoo van harte, en ze zijn blij, dat ze ook iets tot de feestvreugde kunnen bijdragen.

Daar het de laatste gemeentevergadering van het jaar is, hebben we ook nog verkiezing van nieuwe kerkeraadsleden, waarvan de uitslag met handgeklap wordt begroet.

Eersten Kerstdag 's avonds zijn we voor het eerst in vele avonden weer eens thuis. De avond was voor de kinderen gereserveerd. Ons dochttertje met een aardig kringetje Javaansche logeetjes en huisgenooten zingen vroolijk haar Hollandsche en Javaansche Kerstliederen. En in een gezellig hoekje van de achtergalerij lezen we samen een pas verschenen Javaansch kinderboekje: „God, de Vader der weezen”.

Op tweeden Kerstdag 's avonds hadden we de laatste Kerstfeestviering in het ziekenhuis met het personeel. We konden er maar gedeeltelijk bij zijn. Maar we vinden het zoo

prettig er althans iets van te zien, dat we eigenlijk pas voelen, dat we moe zijn, als het afgelopen is.

Of 't niet eentonig is, zooveel malen achtereen Kerstfeest te vieren? Als we er vóór staan, lijkt het zoo. Zoo telkens dezelfde geschiedenis, en altijd met evenveel talent verteld.

We kennen ze al zoo lang, de Kerstgeschiedenis. En dan dertien maal in één week. Ja, maar we hooren ze hier toch ook op een andere manier. We hooren er andere klanken in. We hooren zelfs onze Hollandsche Kerstpreek, waar ook nog zooveel niet-Christenen bij zijn, met andere ooren en misschien met een dankbaarder hart dan anders, als we aan de talloos velen om ons heen denken, die nog nooit den Naam van Jezus hoorden.

We hooren het Kerstevangelie met de ooren van de kleintjes in al die laagste klassen onzer scholen, die het voor het eerst hooren. En we hooren het voor de jongens van de hoogste klassen, die straks de scholen verlaten: we verlangen zoo, dat ze den Zaligmaker, van Wien ze hier hoorden, ook in hun verder leven zullen meenemen.

We hoorden ze allen thuis vertellen van het feest op school gevierd. Wie weet, of het voor vele ouders niet de eerste aanraking met het Evangelie is.

En bij elk Kerstfeest denken we met groote dankbaarheid er aan, dat vandaag weer zoovelen iets van de Blijde Boodschap hooren zullen; dat ook door onze schoolkinderen het Evangelie weer verder gedragen wordt; dat straks al die blij thuiskomende kinderen iets van de Kerstvreugde in dikwijls zoo vreugdelooze huizen brengen.

We voelen mee de dankbaarheid van de kleine Christengemeente, dat ze, hier in Solo nog wel klein, toch op dezen dag met heel de kerk over heel de wereld samen Christus' komst herdenkt.

En 's avonds, als we eens door de kampongs wandelen, hooren we nu hier dan daar Christelijke Javaansche liederen klinken, „Stille nacht”, op onze scholen geleerd.

We weten wel, dat door dit alles de bevolking niet op eens tot een Christelijk volk wordt; dat er ook zelfs bij de jonge Christenen nog veel onwetendheid is; dat we hier pas aan het begin staan. Maar het is een hoopvol begin, en ook deze Kerstfeestvieringen zijn een heerlijk middel om 't Evangelie te doen hooren in wijden kring.

We moeten ons ook niet vergissen, alsof het aannemen van Christus alleen vrucht kan zijn van veel en diepgaand onderwijs. We moeten ook niet denken, dat alle vruchten van den arbeid voor ons zichtbaar moeten zijn: als God ze maar ziet. Een enkele maal

laat Hij ons ook zien, dat er meer is, dan wij denken.

Daarover wil ik nog iets vertellen, dat ik pas geleden hoorde.

Er is, ver hier vandaan, een oude prijajivrouw, een beroemde doekoen pidjet, mas-seuse zouden wij zeggen, die niet alleen hier in het Solosche, maar zelfs daarbuiten dikwijls om hulp wordt gevraagd. Ze is geen Christin, ze komt een heel heel enkele maal wel eens in de kerk. Een Christin uit de stad ontmoette haar bij niet-Christen prijaji's hier in de stad. Het gesprek kwam op den godsdienst. Er werd lang gepraat. Eindelijk zei de oude dame: „Het is met Mohammed en Jezus eigenlijk zóó: Er is een bandjir (een plotseling opkomende hevige overstroming). Dieren, menschen, alles wordt meegesleept. Mohammed staat aan den kant en steekt een bamboestok uit voor wie dien grijpen kan. Maar eer de menschen den stok zien, zijn ze er al voorbij, zóó snel stroomt het water. Jezus doet anders: Hij springt zelf in den stroom en haalt wie verdrinken zou er zelf uit”.

J. C. VAN ANDEL-Rutgers.

Soemba.

Terugblik en vooruitzichten.

Aan 't begin van den nieuwen jaarkring zijn we gewoon in de bladen allerlei te vinden over wat in 't voorbijgegaane jaar is voorgevallen op verschillend gebied en tevens een blik te slaan op de toekomst, waarin veel gebeurt, waarvan we nog niets weten, maar waarin toch ook wel dingen, zoo de Heere wil, zullen worden uitgevoerd, die nu reeds in plan voor ons liggen. Het kan zeker geen kwaad, indien we eens terugzien op 't zendingswerk op Soemba en eens een blik in de toekomst werpen met 't oog op de plannen, die gemaakt zijn.

We beginnen met Pajeti. In 't afgelopen jaar zijn Ds. en Mevr. Lambooy daar gearriveerd en hun arbeid begonnen. God de Heere heeft hen gezegend in hun huiselijk leven. Mevr. was eenigen tijd ziek, maar zij werd weer opgericht. Hun huwelijksgeluk werd vermeerderd door de geboorte van een kind. Met opgewektheid mocht Ds. L. zijn werk beginnen en totdusver voortzetten. Ook in Midden Soemba begint nieuw leven te ontwaken.

De heer Van Dijk is op zijn post teruggekeerd en gevoelde zich door het genoten verlof op nieuw bekrachtigd. Hem werd de eere geschonken om door Hare Majesteit onze geëerbiedigde Koningin tot ridder te worden benoemd. Tijdens zijn afwezigheid werd het werk van de heer en mevr. v. Dijk overgenomen door den heer en mevr. Mo-

bach. Dat werk heeft rijke vruchten gedragen, want de resultaten van het onderwijs aan de Standaardschool en de opleidingscursus voor onderwijzers waren ook dit jaar weer gunstig. Wel is 't jammer, dat de heer M. te veel van zijn krachten gevegd heeft, waardoor hij overspannen werd en tot herstel van zijn gezondheid, die reeds geschokt was, wegens ziekte met verlof naar Java moest.

Ook van het werk in het hulphospitaal te Pajeti kunnen wij veel goeds zeggen. Het ziekenhuis wordt meer en meer gewaardeerd en is overvol, zoodat men op plannen voor uitbreiding bedacht is. Met zuster Clevering ging 't minder goed. Een en ander maal werd ze ziek en moest ze naar Java. De laatste maal zelfs zeer plotseling. Voor zoover wij weten is ze thans weer hersteld teruggekeerd. Ook de fam. Krijger te Pajeti werd zwaar beproefd door ziekte van de moeder des huizes en een der kinderen. Gelukkig werd ook daar alles ten goede gekeerd.

Alles samengenomen is de zendingspost Pajeti in bloeienden toestand, waarvoor we den Heere moesten danken, maar waarvoor wij onze officers beschikbaar moesten stellen.

Hoe meer de zaak van Gods Koninkrijk bloeit, hoe meer geld ze kost. Het gaat dus niet aan om te bidden: „Uw koninkrijk kome” en als 't komt, met onze offervardigheid achterwege te blijven. Vooral ook Pajeti, of liever Midden Soemba, waar de deur openstaat voor den evangelisatie-arbeid, kan zonder onze stoffelijke gaven niet ontvangen, wat 't noodig heeft.

Ook, op Kambaniroe gaat 't goed. Ds. en Mevrouw de Bruijn worden oud, maar maken het tot op dit oogenblik nog goed. In een schrijven van 28 Nov. '24 schreef Ds. de Br.: „Wij hebben groote voorrechten, dat de Heere ons zoovele jaren in Zijn dienst heeft willen gebruiken en ons zijn nabijheid en Zijn zegen niet heeft willen onthouden.”

Het is wel een voorrecht voor onze br. en zr. de Bruijn om zoo lang en met zooveel cere op Soemba te mogen werken. Bescheiden als ze zijn, zeggen ze over zich zelven en haar werk niet veel, maar daartegenover staat, dat er van de brs. en zusters op Soemba zooveel te meer roem over hen uitgaat. Ze zouden „Oom en Tante de Bruijn” zooals ze genoemd worden, niet gaarne missen.

In den loop van 't jaar zijn Ds. Colenbrander en Mevrouw naar Melolo teruggekeerd. Wat waren ze blij, dat ze weer op hun oude plek waren en wat was de gemeente blij, dat ze terugkwamen. Natuurlijk was hun langdurige afwezigheid niet in 't voordeel voor den toestand der gemeente. Toch mag gezegd worden, dat er niet veel achteruitgang

te bespeuren was, een bewijs, dat zich door den arbeid van Ds. C. te Melolo een goede kern gevormd heeft.

Ook in Oost-Soemba doen zich verschijnselen voor, die er op wijzen, dat de sterke muur des heidendoms hier en daar wankel wordt.

De noodzakelijkheid van een meer krachtig optreden in 't werk der evangelisatie dringt ook hier sterker dan ooit te voren.

Niet minder is dit 't geval in West-Soemba. De vraag naar 't Evangelie is daar op sommige plaatsen verrassend. Voor Ds. v. Dijk en mevrouw en ook voor zuster Zichterman is dat heerlijk. De laatste heeft na genoten en wel verdiend verlof haar moeilijk werk weer aangevangen. Dat haar arbeid zwaar is en ze met veel zwaarigheden te kampen heeft, is wel te begrijpen. Stel u maar eens voor zoo'n huishouding met een 50 Soembaneesche jongens en meisjes. Hoeveel zorgen komen daarbij te pas. Soms is 't een zaaien onder tranen. God houdt haar echter staande en doet haar volhouden en Hij geeft haar zegen.

In 't gezin van Ds. v. Dijk, dat gezegend werd met de geboorte van een zoon, ging 't goed, al was mevrouw een tijdlang ongesteld. Karoeni is een niet-gemakkelijke post vanwege het vele werk en de groote afstanden. De auto, die Ds. v. D. aanvroeg en die, nu de wegen beter zijn, daar gebruikt kan worden, is geen weelde-artikel, maar hoogst noodzakelijk om tijd en kracht te besparen.

Sedert 't begin van 't jaar '24 is de opleidingschool te Karoeni in gebruik genomen. Volgens het door Ds. L. Krijger uitgebrachte rapport, op de vergadering van missionaire dienaren op Soemba, is er reden om over de resultaten dier school tevreden te wezen. Ook daarin ligt een zegen des Heeren. Hoe zullen de Soembaneezen hooren, zonder die hun prediken. Maar dan moeten er ook predikers zijn. Daarvoor is nu de school, waarvan Ds. L. Kr. docent is. Zij heeft ten doel jonge mannen te bekwamen, die in hun eigen taal, onder hun eigen volk als evangelisten werkzaam zijn.

't Spreekt wel van zelf, dat we niet vergeten, dat in '24 Dr. en Mevrouw Berg uitgingen, eerst naar Solo op Java, maar met de bedoeling om straks op West-Soemba werkzaam te zijn aan een op te richten hospitaal. Van hun bevinding en wedervaren hebben zij ons al een en ander medegedeeld, wat we allen zeker met belangstelling en genoegen zullen gelezen hebben.

Zoo is er terugziende veel stof om den Heere te danken. Ook in 't afgelopen jaar is 't werk op Soemba, schoon met gebrek en zonde geschied, door den Heere gezegend geworden. Hem zij al de eere en ons hart zij in Hem verblijd. Wat in verband met wat

achter ons ligt, in de toekomst gebeuren moet, willen we nu verder zien.

Zij er echter dankbaarheid voor wat we doen en ontvangen mochten in de kerken der drie noordelijke provinciën.

Voor al het gebied der zending wachten ons vaak niet gedachte verrassingen, dan weer van voor-, dan weer van tegenspoed.

Wij hebben in alles ons te houden aan de groote stelregel van ons werken en trachten: „Zoo de Heere wil en wij leven”.

Toch is er, wat de dingen der toekomst betreft, wel onderscheid tusschen verschillende aangelegenheden. Wat 't leven en de gezondheid van de broeders en zusters op Soemba betreft, staan we geheel en al voor dingen waar we niets vanaf weten.

Nog nauwelijks zijn we 't jaar begonnen, of de verontrustende bijdragen komen alweer binnen. Zoo meldt Ds. Lambooy in een brief van 1 Dec. '24 dat de vrouw van den verpleger D. Krijger volgens 't onderzoek van twee doktoren in een zoodanige toestand is, dat zij waarschijnlijk spoedig naar Holland moet voor een operatie, die, indien zij 't leven er af mocht brengen, hoogst waarschijnlijk voor haar zeer noodlottige gevolgen zou hebben. Bovendien deelt Ds. K. mede, dat ook mevrouw van Dijk van Pajeti, de echtgenoot van den schoolopziener, ernstig ziek is geworden, wat een groote slag is, niet alleen voor haar eigen huisgezin, maar ook voor het internaat, waarvoor zij de zorg op zich had genomen, een slag, die nog te pijnlijker gevoeld wordt, omdat de familie Mobach wegens ongesteldheid van den heer Mobach op Java vertoeft. Misschien, zoo schrijft Ds. L., moet de familie van Dijk naar Java.

Moge de Heere de beproefde families en de beproefde zaak der zending op Soemba in Zijn gunst gedenken en laten deze dingen ons niet al te moedeloos maken aan 't begin van den weg. Immers het kan nog zoo geheel anders loopen, als wij ons voorstellen en als we achter ons zien, heeft de Heere in het jaar, dat achter ligt, zoo menigmaal en zoo verblijdend geholpen, dat wij alle redenen hebben om met 't oog op Hem met goeden moed voorwaarts te gaan.

Trouwens onze persoonlijke dingen doen de zaak van het Koninkrijk Gods niet stilstaan. Het was mijn doel ook om geen vooruitzichten te openen in betrekking tot de persoonlijke aangelegenheden van onze broeders en zusters op Soemba, maar om iets in 't midden te brengen over den vermoedelijken gang van zaken den arbeid op Soemba betreffende.

Moge de Heere al onze broeders en zusters en hunne kinderen hier en ginds nabij zijn en moge hij sparen en dragen, sterken en ge-

nezen door de hand Zijner almacht.

Aan verschillende takken van arbeid zal zoo de Heere wil dit jaar uitbreiding gegeven moeten worden. We denken allereerst aan den hoofddienst.

Naar alle zijden wordt de behoefte aan evangelisatie en evangelisten openbaar. Indien in die behoefte niet voorzien wordt, dreigt veel, wat aanvankelijk gewonnen is, verloren te gaan, terwijl menige vruchtbare akker woest gelaten zou worden.

Niet genoeg kunnen onze kerken voor deze dingen geplaatst worden, opdat zij zich er helder van bewust zijn, dat Soemba in de toekomst steeds meer van onze zorg en belangstelling vraagt.

De verantwoordelijkheid wordt daardoor steeds groeter en de plicht, die op ons rust, zwaarder.

Zij men in 't begin van dit jaar er van doordrongen, dat de Heere voor Zijn werk op Soemba niet minder maar meer van ons vraagt.

Dit geldt natuurlijk ook van den schooldienst en medischen dienst. Vooral de laatste zal in 't jaar, dat voor ons ligt, aanzienlijker offers van ons vragen. In den loop van dit jaar zal Dr. Berg naar Soemba gaan en daar met de broeders overleg plegen over de plaats en het plan voor den bouw van een hospitaal in 't Westen. Nog steeds is niet vastgesteld waar het hospitaal komen zal, te Karoeni of te Waikaboebak. Daarover moet nog beslist worden. Ook moet nog worden bepaald, hoe groot men zal beginnen. Naar Dr. Berg zich voorstelt, zal het hospitaal zich langzamerhand moeten uitbreiden. Dat neemt echter niet weg, dat er ook voor een aanvangsbouw van geringen omvang een aanzienlijk kapitaal noodig is, waarvoor hier te lande moet gezorgd worden.

Het comité, dat de bijeenbrenging der gelden op zich genomen heeft, zal veel werk hebben, zoodat 't vooruitzicht dat we bezitten, ons zegt, dat er hier en in Indië veel actie voor onzen arbeid op Soemba zal moeten wezen.

Bovendien zijn er nog andere dingen, die ook Soemba betreffen, waaronder de regeling van Art. 123 en de Algemeene onderwijsregeling.

Dan is er nog binnen den kring van ons kerkelijk leven de vraag naar een zendings-synode binnen het ressort der drie Noordel. Provinciën.

Dat alles overziende behoeven we niet met ledige handen te staan, maar hebben we handen vol werk. Geve de Heere ons allen te zamen krachten, liefde en overgave, om te zeggen: Heere hier zijn wij om te geven, wat Gij van ons vraagt! En vragen wij bij dit alles: „Wie zal ons het goede doen zien?”

laten wij dan de bede er aan toevoegen:
„Verhef gij over ons het licht Uws aan-
schijns, o Heere!”

W. W. S.

„Geref. Kerkbl. v. O. D.”

Verslag van de Afz. Verg. van Miss. Predikanten op Midden-Java.

Aan het verslag van de Afz. Verg. van Miss. Pred. op Java in het Ind. Kerkblad is het volgende ontleend:

Nieuwe uitgaven.

Naar aanleiding eener mededeeling van Ds. Merckelijn, dat er een nieuwe druk van den Javaanschen Catechismus gereed gekomen is, wordt besloten 't Kort Begrip, dat reeds twee oplagen gehad heeft, ook voor de derde maal opnieuw uit te geven, ditmaal in een oplage van 3000 exemplaren. Ook de vertaling van het vragenboekje van Borstius, in het Javaansch uitgegeven onder den titel Alip-alipan, krijgt zijn derde druk, eveneens in een oplage van 3000.

Voorts wordt in beginsel besloten tot de uitgave van Bunjan's Christenreize in het Javaansch. De copie daarvoor zal door Ds. Bakker worden onderzocht, en verder naar bevind van zaken gehandeld worden.

Adatregeling.

Onze Christelijke adatregeling is nu klaar voor de pers. Wij zulleen een request aan de Regeering daarbij doen, waarin wij vragen: 1. Dat de Regeering ook aan menschen, die nog geen lidmaat der Christelijke Kerk zijn, toesta om zich te stellen onder het Christelijk adatrecht, 2. dat voor het sluiten van een burgerlijk huwelijk, (d.w.z. dat gesloten wordt door burgerlijke autoriteiten, niet door voorgangers op het gebied van den godsdienst) den Inlanders de weg worde opengesteld.

Positie der geslaagden van de gereorganiseerde Opleidingsschool.

Dr. Esser vraagt, uit naam zijner zenden-
de Kerk, wat de plaats en stand van de
jongemenschen, die aan de georganiseerde
opleidingsschool gestudeerd zullen hebben, in
de Zending of in de Inlandsche Kerken zal
zijn. De vergadering is van oordeel, dat op
dit oogenblik daar niet meer van te zeggen
is, dan dat zij als kandidaten tot den Dienst
des Woords in de Inl. Kerken de school zul-
len verlaten, dat zij na eerst nog twee jaren
als Goeroe Indjil, in dienst der zending be-
proefd en geoefend te zijn, beroepbaar zullen
wezen voor de Inlandsche Kerken, en dat
zij, zoolang ze niet beroepen zijn, allicht als
Goeroe Indjil in dienst der Zending zullen

blijven. Over de voorwaarden, waaronder zij
dan zullen arbeiden, en over de speciale
taak, die hun wellicht zal kunnen worden
opgedragen, kunnen we nu nog weinig zeg-
gen. We zullen ons daarover nog nader
hebben te beraden.

Dubbele zending.

In een belangrijk artikel over Art. 123 R. R.
geplaatst in „de Banier” schrijft „een Zen-
dingsman” het volgende over het gevaar der
z.g. „dubbele zending.”

„Gezien de feiten, moet er (als Art. 123
zou vervallen zonder meer) maar al te zeer
gevreesd worden dat er een „concurrentie”
tusschen Roomsche-Katholieken en Protestan-
ten in dezelfde streken zal losbreken. Niets
zou den naam voor het Christendom meer
kunnen schandvlekken dan zoo iets en daar-
om is het voor de Roomsche-Katholieke en
Protestantsche zending een belang van de
allereerste orde, dat zij de mogelijkheid van
dit gevaar ernstig en met resoluten afkeer
onder de oogen zien. De regeering als zoo-
danig staat hier buiten, maar de twee zen-
dingsgroepen zelve zijn de eerst aangeweze-
nen om de hoeders te zijn van den onge-
repten naam van het Evangelie. Tegenover
hen is er geen klemmender en sterker argu-
ment te vinden om bij deze gelegenheid tot
een waardige verhouding te komen.

Een regeerings- en een algemeen belang.
Het is algemeen erkend, dat de zending, van
welke richting ook, op onderwijsgebied een
gewichtig medewerker en plaatsvervanger
der regeering is. Ook behoeft het geen nader
betoog dat het onderwijs een algemeen be-
lang is van groote beteekenis. Het gevaar is
niet denkbeeldig, maar zeer reëel, dat wan-
neer de beide zendingen door een wijziging
van artikel 123 geheel nieuwe verhoudingen
ingaan, zich op schoolgebied een concurren-
tie ontketent, die totaal de behoeften en be-
langen der bevolking negeert en eigenlijk al-
leen op eigen groepsinvloed bedacht is. Dat
is al even onwaardig als het boven-aange-
roerde. Als Protestant ben ik ervan over-
tuigd dat de Protestantsche zending dit niet
mag willen en vertrouw ik dat de Roomsche
Katholieke zending dit ook niet zal willen.
Het geldt hier een zeer eminent regeerings-
belang, daar het om het onderwijs gaat en
de regeering dus praktisch met deze moe-
lijkheden te maken heeft.

Op grond van het bovenbetoogde is het
m.i. van vitaal belang, dat er geen wijziging
van artikel 123, in welken zin ook, kome
zonder dat eerst de Roomsche-Katholieke en
Protestantsche zending bij elkaar gekomen
zijn om elkaars verhouding en wederzijdsche

grieven en misverstanden te bespreken met als leidend beginsel, dat het hierbij gaat om het moreele prestige van het Christendom en om de belangen der bevolking. Daar aange-toond is op welk punt dit ook een regeerings- en algemeen belang is en daar van de regeering het voorstel tot wijziging van artikel 123 uitgaat, zou zij het eerste initiatief tot zulk een vergadering kunnen nemen.

Zonder een dergelijke poging is het beter artikel 123 met al zijn gebreken kalm te laten staan.

Zoo ooit, dan moeten we bij een nieuwe regeling op dit gebied boven de politiek uit."

Een Zendingsman.

Zuid-Afrikaansche Zending.

Sedert 1923, toen een inleidende bidstond gehouden is, op initiatief van vertegenwoordigers van bijna al de Kerken in Kaapstad, zijn pogingen aangewend om één groote zendingsorganisatie te stichten, die zich zal uitstrekken over geheel Zuid-Afrika en die van Februari—Juli 1925 een z.g.n. zendingskruistocht zal houden. De predikanten van alle Protestantsche Kerken in Zuid-Afrika hebben hun goedkeuring aan dit plan gehecht.

De hoop wordt gekoesterd, dat misschien in een dusdanige samenwerking de toekomstige oplossing ligt van het geheele Rassen-vraagstuk in Zuid-Afrika.

Korte Berichten.

R. J. Horstman. †

Den 5en December j.l. is de heer Reginus Johannes Horstman te Tamangoeng overleden in den ouderdom van 68 jaar. Een kort en smartelijk lijden sloopte zijn krachten. Zacht en kalm — zoo berichtte de Familie — is hij ingegaan in de ruste, die er overblijft voor het volk van God.

Horstman heeft in vroeger jaren de Gereformeerde Zending gediend. Reeds in 1890 vestigde hij zich in dienst van de Geref. Zendings Vereeniging te Pekalongan. Sinds lang reeds heeft hij den dienst der Zending verlaten en was hij werkzaam te Temangoeng — eerst in schoolarbeid en later als predikant van een Christelijke Gemeente die zich daar had gevormd.

Sadrach. †

Op hoogen leeftijd is den 15 Nov. l.l. de bekende Sadrach gestorven. Sadrach is een merkwaardig man geweest van groote beteekenis in de geschiedenis der Gereformeerde Zending op Midden-Java.

Eerst diende hij onze zending en scheen

het dat door zijn verbazenden invloed de Javanen bij duizendtallen tot bekeering kwamen.

Later kwam het tot een breuk tusschen hem en de Geref. Zending. Bijna al de Gemeenten kozen de zijde van Sadrach. En de Zending onzer Kerken op Java moest schier weêr op nieuw beginnen.

Toen de kloof tusschen Sadrach en onze Zending bleek niet meer te kunnen worden gedempt, heeft hij zich aangesloten bij de Apostolischen, en is hij benoemd tot „Apostel van Java."

Bij de begrafenis, die geleid werd door een „Apostel" uit Semarang, waren ook uitgenoodigd Ds. K. van Dijk van Keboemen en Ds. Netelenbos van Poerworedjo. Ds. v. Dijk verzocht te spreken, maar dit werd hem geweigerd.

Friesche Zending.

Tot Hoofdverpleegster aan het Zendingshospitaal te Keboemen is benoemd Mejufrouw *Elizabeth Meinders*, van Groningen, die D.V. 14 Maart met de J. Pzn. Coen naar Java zal vertrekken. 1 Juli hoopt *Zr. C. L. de Graaff* per s.s. Rembrandt met verlof naar het vaderland te gaan.

Dr. R. Brummelkamp en zijn a.s. Echtgenootte vertrekken D.V. 11 April met „De Prins der Nederlanden".

Moge de Heere deze nieuwe zendingskrachten tot rijken zegen stellen.

Predikanten-Zendingsconferentie.

Naar we vernemen bestaat het plan in de week van 8—12 Juni in het Conferentie-oord te Lunteren een predikanten-zendingsconferentie te houden.

Mej. C. Baarbe.

Mej. C. Baarbe, onderwijzeres aan de Koningin Emmaschool te Solo, die in 1921 naar Indië vertrok om het Christelijk onderwijs te dienen, is benoemd tot directrice van de Christelijke Kestschool voor Chineesche meisjes, die te Solo zal worden opgericht.

Dit is de eerste Christ. Kestschool voor Chineesche meisjes in Indië.

Met Juli a.s. hoopt Mej. Baarbe in functie te treden.

Mej. I. M. Baller.

Mej. I. M. Baller te Amsterdam is benoemd tot onderwijzeres bij het Christelijk onderwijs te Djokjakarta. Zij heeft deze benoeming aangenomen en zal D.V. naar Indië vertrekken met de „Prinses Juliana" die 25 April a.s. uitvaart.

Mej. E. J. Koppe.

Tot onderwijzeres bij het Christelijk onderwijs te Magelang is benoemd Mej. E. J. Koppe, dochter van Ds. E. J. Koppe te Westeremden. Zij hoopt uit te gaan met de „Koningin der Nederlanden”, die 28 Febr. a.s. vertrekt.

Lantaarnplaatjes.

In een vorig nummer heeft reeds 't een en ander over de lantaarnplaatjes van de Vereeniging Dr. Scheurer's Hosp. gestaan. Toch blijkt telkens, dat dit niet voldoende is en dat door sommigen de bedoeling niet begrepen wordt.

Bij de secretaresse, *Mej. N. P. de Gaay Fortman, Galileïstraat 16, 's-Gravenhage*, zijn de lantaarnplaten op tijdige aanvraag in *bruikleen* te krijgen. Om teleurstelling te voorkomen is 't wenschelijk de platen 3 à 4 weken te voren aan te vragen en meteen te melden, welke serie of series men wensch. Er zijn n.l. 3 series:

A. Medische Zending, B. Kerken en Scholen, C. Land en Volk. Er is geen lantaarn bij, wel een beschrijving. De transportkosten zijn voor rekening van den aanvrager.

't Is gewoonte, dat er op zoo'n lichtbeeldenavond een collecte voor Scheurer's Hospitaal wordt gehouden.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

De bekende Knikkertjes zijn in prijs verlaagd. Vroeger kosten ze per stuk f0.25. Thans is Mej. M. J. Pol te Rijsoord in de gelgenheid ze te leveren voor f5.— per stuk. Maar goedkoop kan het niet. Want dan zou er op toegelegd moeten worden. Wie een „Knikkertje” begeert zende een postwissel van f5 aan Mej. Pol.

Blikken Busjes.

Blikken busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f0.23, 5 stuks f1.00, 10 stuks f1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Algemeene Jaarsvergadering der Nederl. Ger. Zendingsvereniging op Maandag 9 Maart 's middags 2 uur in het gebouw Salvatore, Amstel, te Amsterdam.

Ds. N. A. DE GAAY FORTMAN,
Voorzitter.

L. BERK, Secretaris.

Gebruikte postzegels enz.

Gebruikte postzegels, theelood, zilverpapier, zende men s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan den heer P. J. Schreuder, Noordplein 39c, Rotterdam. En dan verzamele men eerst een flinken voorraad, b.v. minstens een kilo, want anders betaalt men meer aan verzendingskosten dan de verzameling waard is.

Adresverandering.

Wie van adres verandert, zende daarvan bericht aan de Uitgevers-Mij. Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Abonnementsgelden.

Men zende s.v.p. geen abonnementsgelden aan de redactie maar alleen aan den Uitgever.

Leestafel.

Jaarboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland jaargang 1925. Uitgegeven door Oosterbaan en le Cointre te Goes, f0.80, gecart. f1.—.

Voortreffelijk geredigeerd door Ds. G. Doekes en Ds. J. C. Rullman. Onmisbaar voor wie in ons kerkelijk leven eenigszins wil meeleven. Jammer, dat er hier en daar nog al fouten in de opgaven voorkomen.

Gelet op den rijken inhoud is de uitgaaf zeer goedkoop.

Tweede Conferentie van wege den Gereformeerden Bond van Vereenigingen en stichtingen van Barmhartigheid in Nederland. Verslag van de voordrachten, toespraken en gedachtenwisselingen, bij Kok te Kampen, f0.60.

Deze voordrachten en toespraken zijn het wel waard, dat zij zijn gedrukt. Een zeer lezenswaardig verslag.

Van Bethlehem tot den Olijberg. Het leven van onzen Heiland op aarde, door P. Whitwell Wilson, uit het Engelsch vertaald door J. Visser, v.d.m. te Koekengen, bij J. H. Kok te Kampen, f2.75, geb. f3.50.

Een boek met tal van mooie, frissche gedachten. De schrijver is geen theoloog, maar heeft blijkbaar veel studie gemaakt van de H. Schrift. Hier en daar mag wel een vraagteekening gezet. Maar toch een boek dat wel aftrek zal vinden. In zes jaar werd het elf maal gedrukt. Dat teekent.

De Religie en het kinderleven, een boek voor ouders en onderwijzers, vrij naar het Engelsch van Edith E. Read Numford, door H. J. v. d. Munnik, bij Kok te Kampen, f1.25, geb. f1.90.

Terecht legt dit boek er nadruk op, dat ook in de jeugd tusschen het 1e en het 10e levensjaar de religie bij het kind niet mag worden verwaarloosd. De schrijver behandelt de religie en het kinderleven in 12 hoofdstukken en geeft tal van behartigingswaardige opmerkingen en wenken. Dit boek verdient gelezen te worden, ook al moge men niet met alles instemmen.

Zon en Schild, Christelijk dagboek door K. Fernhout Mz., predikant te Vreeland bij W. Kirchner te Amsterdam in 4 Afl. à f1.50 met gratis prachtband.

Van dezen schrijver mag alleen iets goeds verwacht. Zijn inzicht in de Schrift is diep; zijn blik in het menschelijk hart en op het menschelijk leven innig waar, en zijn stijl steeds onberispelijk. Het is kostelijk werk, wat hij in de eerste afl. ons biedt. Parelen van blijvende waarde. En de uitgever zorgde voor een goed gewaad.

Ons reisblad, Orgaan voor de Nederlandsche Christelijke Reisvereniging. Uitgegeven bij Edecea Hoorn. Abonnementsprijs per jaar f1.50.

Een uitnemend blad voor menschen, die op reis willen en betrouwbare voorlichting wenschen. Wie er over denkt dit jaar een buitenlandsch reisje te maken, bestelle dit reisblad. Vooraf voor hen, die prijs stellen op Christelijk gezelschap en deskundige leiding, is dit blad onmisbaar.

Kentering. Christelijk tijdschrift voor jonge menschen. Uitgave van Neerlandia, Arnhem, per kwartaal f1.—.

Gaarne vestigen we nog eens de aandacht op dit maandblad. Het vierde No. verscheen. Tot nu toe goed geredigeerd. De inhoud is zeer rijk en afwisselend. No. 4 behelst: Bloesems door L. Loor Goedhart. Aan de kant door J. Akkerman. Nieuwjaar door J. W. Siertsema. Uitzichten en inzichten door J. Wapenaar. De dingen die om ons zijn door G. Sevensma Theumen. Van den Vlaamschen meester door P. van Renssen. Beeldende Kunst door P. van Renssen. Lichaamsbeweging door T. van de Hoorn. Het doornige pad door P. J. Risseeuw. Boekbespreking.

Kleeding en een flink getal cliché's. Onze jonge menschen lezen het graag.

Zou de Zending ook nog eens een beurt krijgen?

Giften.

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Extra collecte Geref. Kerk Sleen f17.79. Idem Driesum f20. Idem Heteren f4.63½. Idem Overschild f3.50. Idem Ooltgensplaat f99.70. Idem Opeinde-Nijega f21. Door H. C. v. d. Scheur, Collecte Christ. B. Sch. te Hillegom f14.80. Door H. Sluyter-Voorst te Deventer van een oude zuster der Gemeente f250. Door Ds. Broekstra 10 pCt. van de ontvangsten in de Classe Leiden f355. Door Dr. A. Kuyper 10 pCt. van de ontvangsten in Zuid-Holland ten Zuiden over 1923 f3119.69. N. N., Baambrugge, f10. Van de Kerken van Utrecht—Gelderland voor het Chr. Jav. Boekenfonds f75. Van de Hulp-Zend. Ver. te Barneveld f12.50. Door J. C. v. Smalen te den Haag f10. Door C. Verhagen te Gravenmoer saldo Zend.bl. f6.50. Door P. H. Kroon van de Christ. Sch. te Nieuwerbrug f7. Door Mej. P. Kooistra te Nes, w.d. saldo Zendbl. en Kal. f25. N. N. f10. W. Voogsgeerd, Baarn f25. Door Mej. v. d. Bom uit het busje der Julianaschool te Charlois, Zend. comité Murmerwoude f10. D. van Tuil, Buren, voor 1 Zend.bl. f2.50. G. Dekker, 's Gravenmoer, saldo Kalender f15.80. Mej. N. de Koning, Krabbendijk, saldo Zend.bl.-Kal. f2.20. Door Mej. W. H. A. de Vries te Woerden van de Christ. Juliana-school f9.35. Door A. Kroon te Doorn, saldo Zend.bl.-Kal. f32.52½. Uit den spaarpot van Petr. Voshart te Nieuwerkerk a. d. IJssel f2.90. Meisjes-Ver. te Eefde f10. Door Mej. A. v. d. Berg, Wierum, saldo Kalender f11.35. Door Mej. J. v. Buuren uit het Nikkertje der Christ. Sch. te Bergum f10. Van Mej. Kl. van Sprang te Stad a. h. Haringvliet saldo Zend.bl. f1.98.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 24 Jan. '25.

Mijn Giro No. is 32806.

Ontvangen uit de busjes van Cor van Dijk f1.50; Janna van Dijk f2.68; Megie de Boer en Annie Funcke f2.79½; Grietje Verhulp en Fientje de Jager 3.62½; Jillus Collet f5.36; Gerrit Mulder en Herman Felderhof f1.65½; Leentje Hoekstra f1.29; Minke van Norren f1.42½; Truus en Henkie Stegenga f4.66; Alie Laan f0.42; Marietje van Westering f1.40½; Alie van Norren f0.81½; Corrie Robbers 1.14½; Jan Bosma f2.90; Jilles Collet f3.98½; Herman Hunnik f0.48½; Cor van Dijk f1.23; Marietje van Westering f1.52; Fientje de Jager en Grietje Verhulp f5.30½; Koba Verhaar en Corrie de Jager f4.67; Megie Boer en Annie Funcke f2.88; Alie van Norren f1.35½; Corrie Robbers f0.31; Gerrit Mulder f0.55; Janna van Dijk f2.73½; Hennie Bronder en Annie Monsjou

f8.40; Jan Bosma f2.24; Lijltje Hoekstra f1.64½; Truus Stegenga f7.62; Minke. van Norren f4.04.

Mej. M. VAN NORREN.

Iepenlaan 19.

Ontvangen giften voor het jubileum Petr. Hospitaal.

Van 1 Nov. '24—1 Jan. '25.

Kerk G. f5. Ontv. door C. van Linschoten te R'dam: Mej. V. f3.550, Mej. Zw. f3, busje Mej. Zw. f0.30, den heer G. J. v. L. f1. Den heer B. te den H. 100. Verz. door kinderen Chr. School te D. f17.82. Ontv. door Ds. Schweitzer: van B. f9.89. Ontv. door Mej. Fortman: opbrengst lichtb. avond kinder-Landvereen. te den H. f46.45. Ontv. door Mej. Meijer te Gr. f10. Mej. Nellij V. te 's-Gr. f10.50 Ontv. door Ds. Breukelaar te Z.: nagiften Geref. Kerk te Z. f42.50, leerl. Geref. Sch. te M. f1, kerk te G. f2.50, N. N. f2, N. N. te B. f100, K. te Z. f1, kerk te N.-A. f4, kerk te K.-Z., nagift f50, is f203. Verz. door Mevr. B. te L. f7. Den heer V. te E. f10. Fam. v. L. te E. f25. Hendrik H. te R. f0.50. kerk te L. f15, kerk te K. f2.50. Totaal ontv. in 3 mnd. f470.46.

J. G. SCHEURER.

Rekening en verantwoording der vereen. „Medische Zending” te Rotterdam.

1 Nov. 1923—31 Oct. 1924.

Alblasserdam, 1e halfj. f58.20. Berkel, 1e halfj. f553.15, 2e halfj. f65.13. Bleiswijk, 1e halfj. f19.75. Bommel, 1e halfj. f23.50, 2e halfj. f11. Brielle, 1e halfj. f14.50. Capelle a. d. IJssel, 1e halfj. f15, 2e halfj. f10. Charlois, 1e halfj. f300. Delishaven, 1e halfj. f150, 2e halfj. f150. Dordrecht, 1e halfj. f35.50, 2e halfj. f64.25. Feijenoord, 1e halfj. f30, 2e halfj. f13.10. Giessendam, 1e halfj. f20. Giessen O. en N. Kerk, 1e halfj. f20. Gorinchem, 1e halfj. f50, 2e halfj. f50. Hillegersberg, 2e halfj. f41. Hendrik Ido Ambacht, 1e halfj. f6.70, 2e halfj. f5.20. Katendrecht, 1e halfj. f63.25, 2e halfj. f38.20. idem 1e halfj. f55.30, 2e halfj. f59. Kralingen, 1e halfj. f34.85 2e halfj. f43.90. idem 1e halfj. f76, 2e halfj. f46.50. Idem 1e halfj. f162.30 2e halfj. f116.55. Kralingscheveer, 2e halfj. f62. Leerdam, 1e halfj. f5. Maasland, 1e halfj. f30, 2e halfj. f25. Maassluis, 1e halfj. f50, 2e halfj. f49.80. Molenaarsgraaf, 1e halfj. f10, 2e halfj. f10. Nieuw-Lekkerveer, 1e halfj. f155. Nieuw-Helvoet, 1e halfj. f8.90, 2e halfj. f7.25. Ouddorp, 1e halfj. f10, 2e halfj. f5. Overschie, 1e halfj. f100. Pernis, 1e halfj. f19, 2e halfj. 28.50. Rhon, 1e halfj. f31.25, 2e halfj. f34.50. Blanken Rozenburg, 1e halfj. f19.50, 2e halfj. f25.55. Rijsoord, 1e halfj. f33.25. Rotterdam 1e halfj. f352.10, 2e halfj. f69.48. Schiedam, 1e halfj. f50. Schoonrevoerd, 1e halfj. f3, 2e halfj. f3. Strijen, 1e halfj. f34.40. Tinte, 1e halfj. f5.70, 2e halfj. f4.40. Vlaardingen, 1e halfj. f42, 2e halfj. f4. Vianen, 1e halfj. f10.25, 2e halfj. f5.50. IJsselmonde, 1e halfj. f10.

ONTVANGEN GIFTEN.

Nov. 1923—Mei 1924.

Leerdam: van C. Schippers aan h. c. f1.62, theelood f0.50. Tinte: uit busje van de kinderen Geref. Sch. f2. Dordrecht: door B. C. Decke, van Zondagsschool „Hanna” f10. Noord-Scharwoude: van Mevr. Wed. B. f1. Rotterdam: door Mevr. v. d. N. van G. f10; door br. Koops van B. P. f10; door Mej. Vijgenboom van N. N. f5; van P. v. N. f3; van H. W. f2; van Dames N. f2. Charlois: door br. W. L. Kooyman uit schoelbusjes f20 en extra gift f30. Zuid-Beijerland: van W. J. Malbus f3.30. Vlaardingen: door Mej. Kwakkelstein van de kinderen Geref. Zondagssch. „Jachin” f67.85. Leerdam: door den heer J. Walter van M. K. 277 h. c. is f1.38½. Rotterdam: door Mevr. Bavinck van Meisjesvereen. „Mirjam” f2. Kralingen: door Mej. Den Ouden van D. W. K. f1, van C. de M. f2, van A. H. f1, van A. V. f1, van J. H. f0.50, van Gebr. K. f2.50, van J. B. f1, van O. f1, van v. d. V. f1, van v. d. P. f1, van v. S. f2.50; door Mej. Beddigs uit Zendingbusje Mevr. T. de Z. f3.50; door Mej. v. Linschoten van H. W. f1, van W. O. f1, buhje J. v. L. f1.65, busje A. B. f5; door Mej. Coepijn uit collecte van G. f1.

Mei 1924—November 1924.

Vlaardingen: door Mej. Kwakkelstein van Geref. Zondagsschool „Jachin” f69.88. Gorinchem: door Mevr. H. Blankers van N. N. f2.50. Tinte: door Mevr. Krijnen van Wed. W. f0.50, van kinderen Geref. Zondagsschool f0.50. Nieuw-Helvoet: door C. H. de Geus van Geref. Zondagsschool f17.87. Capelle a. d. IJssel: door G. van Vliet van Meisjesvereen. „Draagt Elkanders Lasten” f6.30. Rotterdam: door Mej. L. v. d. Kooy van N. N. f5; door Mevr. Bavinck van d. d. K. uit de trommel f10.45; door br. Kiesling van Geref. Zondagsschool „Bidt den Heere des Oogstes f10. Overschie: door Mej. Breevoort van de leerlingen Bijz. School Bovenrijk f10.75. Kralingen: van Mevr. G. B. f2.50; door den Heer Altaart uit Zendingbusje f31; door Mej. Beddigs uit Zendingbusje voor leetuurverspreiding f19; door den Heer Allaart uit Zendingbusje f25; door Mej. Lensink van Evangelisatie Naaikrans f2.78½; van W. M. J. P. aan halve centen f0.45, van J. M. aan theelood f0.55; door Mej. Coepijn van N. N. f0.50.

GIFTEN LINNENKAST.

November 1923—November 1924.

Charlois: van Mevr. v. d. Bom-Sielof f5. Rotterdam: door Mej. L. v. d. Kooy uit busje f5; door Mej. F. S. A. v. d. Kooy van Krans Poerbolingo f19.05. Leksmund: van Mej. G. van Mazijs f2.50. Bolnes: door Mej. Overweg van Meisjesvereen. „Maria” f10. Rotterdam: door Mej. F. S. A. v. d. Kooy van Krans Poerbolingo f19.12. Schiedam: door Mevr. v. Voren-v. Driel van Krans f1.85. Zeist: van Mej. Esser f3. Sliedrecht: door

eeniging „Lydia” f12.50. Maassluis: door Mej. Borstlap van Krans f7.50. Kralingen: door Mevr. De Jong van Krans f2.48½; door Mevr. Bouman van Krans f10.40. Charlois: door Mevr. T. L. v. d. Bom van Krans f3.—, van Julianaschool f10. Meerkerk: door Mej. M. Bos van Krans f59.55. Mole-naarsgraaf-Brandwijk: door Mej. v. Essen-Eikelenboom van Naaikrans f58.80. Oud-Beijerland: van Meisjesvereniging „Esther” f11. Rotterdam: van Geref. Meisjeskring f27.55½; opbrengst Toko f2154.15½; door Mevr. Bouman van E. f5, van N. N. f2.50; door Mevr. v. d. Nagel van H. f2, van v. L. f1.

Overzicht:

Ontvangsten:

Contributiën:

Nov. 1923—Mei 1924 f 2027.35

Mei 1924—Nov. 1924 „ 1389.03

Giften:

Nov. 1923—Mei 1924 „ 214.83½

Mei 1924—Nov. 1924 „ 205.53½

Giro „ 75.59

Rente 1e halfjaar giro „ 1.63

Rente 2e halfjaar giro „ 1.46

Nag. contr. Mevr. v. Boom.... „ 44.—

f 3959.43

Saldo Linnenkast „ 1196.16½

f 5155.59½

Uitgaven.

Drukloon en diverse onkosten f 230.10

Afgedragen aan Deputaten „ 4685.—

f 4915.10

Saldo..... „ 240.69½

f 5155.59½

Overzicht Linnenkast.

Ontvangsten:

Aan giften en verkoop Toko.. f 2616.11½

f 2616.11½

Uitgaven.

Onk. verzenden en aan goederen f 1419.95

Saldo in kas.... „ 1196.16½

f 2616.11½

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Mej. A. Postma te Oldekerk v. d. Jonged.v. f26.22½. J. Snippe te Smilde, busjes f96.13. F. Meilof te Hoogesmilde, busjes f56.74. A. Boot te Groningen, theelood en zilverp. en 50 h.c. v. Martha f8.05. A. Boot uit Spijk v. d. Schoolk. f2.50. W. Eugster te Hengelo saldo Zend.bl. f44.16. Kal. f11.80 is f55.96. Hoeksema te Bierum, saldo Kal. f17.80. Ds. v. Halsema te Nijveveen, v. d. Knapenver. f11.49. J. W. ^{gteri} _{an} te Delfzijl busjes f30, gev. in de coll. is f40. Ds. Lammertsma te Appin, ^{an} _{at} saldo Kal.

Mej. G. de Jong van Geref. Jonged. Vereen. f18.92. H. Arkema te Enschede, bijdragen f78.94. J. v. Dalen te Ambt Vollenhove B. v. d. Zend. Comm. f75. Ds. Visser te Oldemarkt, van N. N. f10. Ds. Postema te Veen-dam, gev. in de coll. f12.50, bus Jongel.v. f25.52½ is f38.07½. H. Brons Jr. te Schem-da, coll. en busje Zondagschool f11.20. P. Geertsema te Hoogkerk, busjes f120.29½, coll. bruiloften f44.39½ is f164.69. Mej. Graafluis te Haren, v. d. Schoolk. f10, coll. zilveren bruiloft f3 is f13. Ds. Munnik te Zwolle, v. d. Zend. Comm. f900. Mej. T. Kool te Meeden, v. d. Zend.v. f68. Ds. Dek-kers te Stroobos, saldo Kal. f25. R. R. v. d. Leent 100 h. st. is f27.50. J. Timmer te Tenpost, busjes f30. J. Koops te Zweeloo, gev. in de coll. f1 en f2.50 is f3.50. J. E. v. Buuren te Delfzijl, gift f2.50, gev. in de coll. f1 en f4 is f7.50. Ds. Binnema te Kielwindeweer, gev. in de coll. f1 en f20, busjes in de Kerk f20 is f41. Ds. Wiersma te Musselkanaal, gev. in de coll. f1, 30 i. bruiloft f10 is f11. Ds. Steenhuis te Lopper-sum, busje W. Wiersema f6.57, J. Wierse-ma f8.54 is f15.11. J. M. Wagenaar te Pe-kelderweg, busjes E. J., W. E., E. K., T. G. f26.61. Zend. Comm. f19.33½ is f45.94½. J. Duisterwinkel te Oldehove, gev. in de coll. f2.50, contrib. f102.74 is f105.24. Ds. Dijk-stra te Bergentheim, Kerstcollecte f50.84. H. Rabbers te Emmen, v. d. Zend. Comm. f80. H. v. Dijken te Stadskanaal, gev. in de coll. f25 en f2 en f10, v. d. Knapenv. f6.29, Korrie en Herman Bulthuis f7, Kerstcoll. f118.51, Zend.v. f148.55 is f317.35.

1925.

Ger. Kerk te Blokzijl, v. d. Zend.v. f60. Ds. Stadig te Ezinge, saldo Kal. f36.80. P. Ritsema te Bedum, gev. in de coll. f2.50. J. Aarts te Blokzijl, v. d. Zondagschool f18.10. Ds. Visser te Oldemarkt, saldo Kal. en Zend.bl. f15.50. N. N. te T. f75. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f20. J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestr. theel. enz. f42.72½. H. W. Weitkamp te Hardenberg, Kerstcollecte f150.05. Ds. Bak-ker te Lutten, busjes December f16, Schoolk. f13 is f29. Mej. J. H. Mulders te Meppel, catechis. bus f30.88. H. Kort te Winschoten, busjes rest Zend.v. f172.26. G. Schooneville te Hollandscheveld, Kerstcoll. f30.48. R. Len-ters te Radewijk (Hardenberg), saldo Kal. f24.65. W. Uiterwijk te Dalisen ½ Kerstcoll. f48.23. A. v. Eerden te Garrelsw eer, v. d. Zend.v. f108.20. Een abonné op 't Soemba-blad te Uithuizermeeden f1.50. Mej. A. Toor-man te N. Pekela, busje Jonged.v. f3.32. O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f2.50, van een bruiloft f5 is f7.50. Mej. M. v. d. Blom te Olst, saldo Kal. enz. f27.40. G. v. d. Veen te Vroomshoop, gev. in de coll. f25. A. Brouwer te Gasselter-Nijveveen, busje van A. B. en H. E. f30.43. H. Vogel-zang te Boerakker, v. d. Jonged.v. f8.02. X. Y. Z. te H. voor Soemba f35, Scheurer

Hospitaal *f*35 is *f*70. P. Kieft te Enumatil, Schoolk. *f*21.10, Bijbelbond *f*3.54 is *f*24.64. Meij. T. Kool te Meeden, saldo Kal. *f*11.25 en *f*2.50 is *f*13.75. F. Hendriks te Delfzijl, v. d. Schoolk. *f*32.76. Reinders te Bierum, busje S. Scheper *f*40.25, F. Omta *f*20.92. D. Hoeksema *f*17, H. Rintjema *f*13.12 is *f*91.29. H. J. Kuiper te Zwartsluis, v. d. Zend. Comm. *f*100. J. E. v. Buuren te Delfzijl, gev. in de coll. *f*1. H. Kuik te Wildervank, gev. in de coll. aan h.c. *f*0.24 en *f*2.50 is *f*2.74. H. Bosma te Middelstum, 't Nikkertje der School *f*7 en *f*13.83, Jongel.v. A *f*16.21, Jongel.v. B *f*22.30, Jonged.v. *f*6.53, Zend. Comm. *f*100 is *f*165.87. G. Appelhof te de Wilp, saldo Kal. en Schoolbusje *f*26.98. Ds. Sybesma, uit Dedemsvaart *f*250; uit Avereest, Kerstcoll. *f*42.09; uit Lemelerveld, Kerstcoll. *f*24.32½; uit Heemse, Kerstcoll. *f*124.94; uit Gramsbergen *f*33.74. Ds. Smit te Zuidlaren, busjes *f*220.57½. Ds. Jongbloed te Deventer B, Kerstcollecte *f*37.37. Ds. Jongbloed uit Almeleo, giften *f*82.34. J. P. ten Hagen te Drouwenermond busje en 't Javaantje *f*10. L. v. Klinken te Musselkanaal, v. d. Schoolk. *f*3. K. Gaal te Steenwijk, v. d. Jonged.v. *f*11.60. W. D. v. d. Kooi te Schouwerzijl, 't Nikkertje der School *f*8.50. W. Blanken Wz. te Hoogeveen, busjes *f*800. K. Gaal te Steenwijk, v. e. Huisvereen. W. C. W. *f*5.17, Zend.avond *f*30.79, busjes G. Nijenhuis, Zw. Brouwer, N. Ketel, A. Talen, S. Talen, L. Piest, A. Kuitert en A. Bijkerk *f*68.41 is *f*104.37. Meij. C. ter Lane te Uithuizen, v. d. Jonged.v. *f*35.32½. Meij. G. Haan te Groningen, 2 m.d.l. Stort. Kinderzendv. *f*210. Meij. J. Mulders te Meppel, een coll. *f*121.78. Ds. Ubbens te Roodeschool, voor een auto van Ds. W. v. Dijk *f*4.

Kerk Waingapoe.

H. Mintjes te Rijssen *f*20. Ds. Postema te Veendam *f*72.70. K. Daverlaar te Wierden *f*22.50. J. G. Gerte te Appelscha *f*22.19.

Soembaweeek.

Stadskanaal 1923/24 *f*182.55. Thesinge 1924/25 *f*218.50. Siddeburen *f*156.70. Oostwolde *f*150. Smilde *f*200.74. Stedum *f*283. Lemele *f*34.02½. N. Buinen *f*37.70. Westermenden *f*114.75. Hengeloo *f*62.54. Enschede *f*343.71. Appingedam en nag. *f*313.40. Valthermond *f*70.75. Ommen nag. *f*39.90. Bierum *f*217.50. Rijssen *f*100. Zwolle *f*495.50. Aduard en nag. *f*294.44. Uithuizen *f*545.25. Scheemda *f*78.41. Sellinger *f*46.71. Tenpost *f*142.05. Kielwindeweer *f*185. Musselkanaal *f*117.50. Oldekerk *f*91. Loppersum *f*206.25. Garrelswaer *f*193.25. Pekelderweg *f*29.07. Zuidwolde (Gron.) 238.50. Ezinge *f*122.31. 2de Exloermond *f*63.84. Steenwijk *f*280.68. Hardenberg *f*183.70. Ulrum *f*158.50. Winschoten *f*142.74. Lutten *f*96. Meppel *f*290.82. Dalfsen *f*119.77. Gees *f*38.67. Meeden *f*35.34. Schildwolde *f*390. Rouveen *f*268.49. Ruinerwold-Koekange *f*127.92½. Staphorst *f*20.75. Hardenberg nag. *f*16.60. Den Ham *f*280.20. Spijk *f*150. Zwartsluis *f*126.12. Grootegast *f*270.70. Wildervank i. d. coll. *f*104.25. Heemse *f*114.20. De Wilp *f*21.10. Almeleo *f*206.95. Olst *f*20. Delfzijl *f*355.40. Haaksbergen *f*35.10. Deventer B *f*64.34. 't Laar (Bentheim) *f*63. Veldhauren *f*56.25 en 268 Munten *f*157.45 is *f*213.70.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 21 Januari '25.
Heeresingel 34, Giro 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ds. B. J. Esser te Poerwokerto.
Meij. J. L. Stoet te Poerwokerto.
Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
Dr. T. Rado te Poerbolingo.
Meij. W. H. Netelenbos te Parakan.
Ds. L. Netelenbos te Parakan.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Meij. dr. G. J. Dreckmeier te Poerworedjo.
Meij. G. A. Both te Poerworedjo.
Meij. C. Versteeg te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. A. H. Venk te Keboemen.
Meij. C. L. de Graaf te Keboemen.
Meij. H. F. ten Kate te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Meij. M. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelwijn te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
Dr. F. L. Bakker te Djocjakarta.
Dr. D. Bakker te Djocjakarta.
J. P. Zuidema te Bandoeng.
Meij. J. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Meij. M. Kruijver te Djocjakarta.
Meij. M. Looijenga te Djocjakarta.

Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot, met verlof in Nederland.
Adres: Enkhuizen.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijering, met verlof in Nederland.
Adres: Hummelo.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
J. in 't Veld te Soerakarta.
Meij. H. Baarbe te Soerakarta.
Meij. G. Loggen te Soerakarta.
Meij. G. Por te Soerakarta.
Ds. A. Merckelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
Ds. C. de Bruyn te Kambaniroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Tj. van Dijk te Soemba.
Meij. H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
D. H. Krijger te Pajeti op Soemba.
Ds. P. J. Labibooij te Pajeti op Soemba.
Meij. G. Zivorenan te Karoeni op Soemba.
Ds. W. van Meijk te Karoeni op Soemba.
Dr. J. Berg ires: Soerakarta.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken. Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Was dit mijn woord niet? — Van Zendingsaangelegenheden: Een ernstig tekort; Vijf- en-twintig jaren Zendingswerk; de schifting tusschen de Zendingsscholen. — Soemba: Brief van Ds. W. v. Dijk. — Bij de foto: De leerlingen van de Opleidingsschool te Karoeni. — Brief van Zuster Zichterman. — Van het Zendingswerk te Banjoemas. — Welkomst van Ds. Netelenbos te Poerworedjo. — Zending der Friesche Kerken: Bij de foto: Mej. E. Meinders. Dr. en Mevr. Vonk—v. d. Poel. — Retireeren of aanpakken. — De Ned. Christ. Reisvereëning. — De doodenfeesten op Nieuw Guinea. — Mohammedaansche felheid. — Een kijkje in de gedachtenwereld van een Mohammedaan. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

Was dit mijn woord niet?

Jona 4:2. „En hij bad tot den Heere en zeide: Och Heere, was dit mijn woord niet, als ik nog in mijn land was? Daarom kwam ik het voor, vluchtende naar Tarsis; want ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad.”

Wat kan een kind Gods toch soms vreemd bidden!

Jona is in opstand tegen des Heeren doen met Ninevé. Hij had dien heidenen het oordeel moeten aanzeggen om hun booze zonden. Maar toen zij, onder leiding van hun koning, zich verootmoedigden en aflieten van hun gruwelen en om behoud smeekten; had de Heere het oordeel afgewend en de stad gespaard.

En Jona had dat zien aankomen! Toen hij nog in zijn land, in Kanaän, was, had hij reeds bij zichzelf gezegd, dat het zoo gaan zou: die heidenen van Ninevé hadden wel gehoord van de macht van den God Israëls, en daarom zou de ernstige prediking van den profeet hen bevreesd maken voor den toorn des Heeren; dan zouden ze zich uit vrees bekeeren, en God zou zijn toorn tegen hen inhouden, al was hun bekeering ook maar een uitwendig werk.

Hoe goed kent Jona zijn God! Hij is genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid! Daarom heeft Hij berouw over het kwaad! In heiligen toorn wil Hij de zonde oordeelen, en zal Hij kwaad brengen over de zondaren; maar in gadelooze ontferming zal Hij dat kwaad uistellen en afwenden, zoo lang het kan.

Dat weet Jona; hij kent Gods groote genade. Daarom zag hij het aankomen, dat er ook voor Ninevé nog genade zou zijn. En dat wilde hij niet! Zouden die heidenen, die Gods verbond niet kenden, en zijn wet niet hielden, en zijn dienst niet waarnamen; die Gods volk niet waren, maar telkens vijandig handelden tegen Israël, en hun afgoden bleven dienen; — zouden die deelen in Gods genade en genieten van des Heeren goedertierenheid? En dat te meer, waar Israël de vermaning der profeten niet hoorde en zich door zijn verharding het oordeel Gods waardig maakte. O dat kon Jona niet hebben!

Hij had beproefd, dat te verhinderen door zijn vlucht naar Tarsis. Maar de Heere had dit belet. En hij had nu dan in Ninevé gemerkt, dat zijn woord wel juist geweest was. En in bitteren opstand klaagt hij zijn smart uit. Doch ook nu nog blijft hij een kind Gods: hij klaagt zijn leed in het gebed tot God.

Wat kan een kind Gods soms vreemd en dwaas bidden! — Gij zult u ook wel eens schamen over uwe gebeden! Natuurlijk; als ge als een kind met uw hemelschen Vader leerdet omgaan. Want dan stelt ge u voor Hem, zooals ge zijt: ook met al de dwaasheid van uw hart. —

Nu is Jona's beschouwing de onze wel niet meer. Hij leefde nog zoo geheel in de Oud-Testamentische gedachte, dat Israël alleen het volk Gods was en dat de heidenen stonden buiten de bedeeing des verbonds en buiten het aanbod der genade. Wij weten echter, dat door Christus' kruis de scheidsmuur is gevallen, en dat nu ook de heidenen nabij geworden zijn.

Maar Jona's stemming is ons daarom niet zoo geheel vreemd. Gods genade en lankmoedigheid is ons soms ook wel te groot, als Hij over de

goddeloozen allerlei zegen uitstort en zijne oordeelen telkens uitstelt. Dan klaagt ook ons hart wel zijn onbillijke klacht voor des Heeren oor.

En toch is het zoo heerlijk, als dit ons woord ook is, wat Jona tot zichzelf sprak: de Heere is een genadig en barmhartig God, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad!

Die wetenschap van Gods groote lankmoedigheid en onpeilbare genade was voor Jona geen ijdele klank. Ze beheerschte zijn leven; zelfs toen het hem dreef in dien boozen weg naar Tarsis.

Zoo moet de kennis van Gods genade ons leven ook beheerschen. Ze is ons immers nog voller en rijker geopenbaard dan den profeet des Ouden Verbonds: wij hebben ze aanschouwd in het kruis van Golgotha.

Als dit ook ons woord is; als we deze belijdenis der genade Gods gedurig spreken tot ons-zelf; — als we steeds voor oogen hebben, dat de Heere zich over arme en doemschuldige zondaren wil ontfermen; dat Hij berouw heeft over het kwaad en daarom de verdiende oordeelen wil veranderen in zegen en heil voor wie zich bekeeren; —

wat gaan we dan in rusteloozen ijver uit om den zondaren Gods oordeelen aan te zeggen, maar ook tot bekeering te roepen, opdat ze behouden worden!

Wat spannen we dan ook al onze krachten in, om ook den heidenen het Evangelie dier genade te doen hooren; wetende, dat we daarmede Gods welbehagen doen, opdat zij ook uit al het vreeselijke kwaad, uit al de bange ellende, waarin zij dreigen weg te zinken, ontkomen mogen.

N. A'dam.

DUURSEMA.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een ernstig tekort.

Er hapert nog vrij wat in onze kerken, ook wat betreft de Zending. Zeer ernstig is in dit opzicht het gebrek aan kennis. En het gevolg daarvan is natuurlijk gebrek aan belangstelling. En daarbij is het nu opmerkelijk, dat dit gebrek aan kennis van de Zending bij het volk vaak minder is, dan bij de voorgangers. We zouden verbazingwekkende voorbeelden van onkunde kunnen noemen, zelfs wel van predikanten onzer kerken. Wat te denken b.v. van een jong, gevierd predikant, die met veel moeite zich wist te herinneren, dat Soemba door de kerken der drie Provinciën, Groningen, Drenthe en Overijssel bearbeid wordt; van een ander, die nooit gehoord had van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo; van een derde, die niets wist van de Opleidings-school van Ds. D. Bakker? Metterdaad, als men zulke ontmoetingen heeft, dan staat men verbluft.

Nu zeggen we geenszins, dat dit verschijsel algemeen is. Gelukkig is er ook bij de voorgangers wel belangstelling voor de Zending. Maar feit is toch, dat er in breeden kring, niet het minst bij de predikanten, een beduidend tekort is aan kennis van de Zending. En dat wordt er de laatste jaren niet

beter op. Onlangs schreef Ds. Wiersinga van Medan in het Indisch Kerkblad een stukje onder den titel: **Een eigenaardig verschijsel.** We laten het hier volgen:

In Kampen bestaat aan de Theol. School een Bibliotheek. Geheel apart gehouden van de theologische en andere werken vindt men hier ook een uitgebreide Zendingsbibliotheek, de nalatenschap van den bekenden Zendingman Lion Cachet.

Nu meldt het pas ontvangen Curatorenverslag: „er werden 322 maal boeken uitgeleend, ditmaal alle uit de gewone bibliotheek, niets uit de Zendingsbibliotheek”.

Eigenaardig: 100 studenten, een College in Zending, een Zendingsbibliotheek — en geen enkel boek wordt ter lezing gevraagd.

Toen ik in Kampen studeerde, waren er altijd enkelen, die zich meer speciaal met Zendingszaken bemoeiden. Nu 100 studenten, straks 100 predikanten, die met z'n allen 322 boeken haalden (en misschien lazen) uit hun Bibl., en geen één uit hun Zendingsbibliotheek. Teekenend voor verminderde Zendingsbelangstelling in Holland? Ik weet het niet, maar toen onlangs een Zendingeling, die van verlof terug kwam hier logeerde, hoorde ik, dat bij de jongeren, en met name bij de studenten de Zendingsbelangstelling bijna tot nul gedaald was.

Misschien dat hier nog wel iets te doen valt voor hen, die in Amsterdam en Kampen onderricht hebben te geven in de Zendings-theorie."

Als het waar is, dat met name bij de studenten de Zendingsbelangstelling bijna tot nul gedaald is, dan teekent dat diep treurig. Geen belangstelling voor de Zending, wil zeggen geen belangstelling voor de komst van het Koninkrijk Gods onder de volken. De thermometer van het Christelijk leven moet wel zeer laag staan als de belangstelling daarvoor tot bijna nul is gedaald. Maar we gelooven het niet, dat het zoo erg is. Onder de Amsterdamsche studenten van de V. U. bestaan er althans nog een paar Zendingsstudiekringen, die actief zijn.

Wel moet echter erkend, dat er een ernstig gebrek is aan Zendingskennis. Ook wij gelooven, dat *"hier nog wel iets te doen valt voor hen, die in Amsterdam en Kampen onderricht hebben te geven in de Zendings-theorie."* Voor ons liggen de series lectionum van de Theol. School en van de Vrije Universiteit. Aan de Theol. School geeft Prof. Hoekstra één uur in de week college in Zending. Wel is dit college gezet op een min gunstig uur n.l. op Zaterdag en het wordt alleen gegeven voor de studenten van het vierde jaar. Maar te Kampen krijgen dan toch de studenten gedurende één jaar één uur in de week één college in de Zendingswetenschap.

In de series lectionum van de V. U. zoeken we echter tevergeefs naar een college in Zending. Vroeger was er dit wel. Thans niet meer. We zouden willen vragen: Is de Zendingswetenschap van zoo weinig betekenis, dat daarvoor geen afzonderlijk college noodig is? Hebben onze a.s. dienaren des Woords niet noodig althans iets te weten van de Zendingshistorie, de Zendingsbeginselen en vooral ook van de Zendingsvraagstukken van onzen tijd? We zien hier een ernstig tekort. En dat tekort moet gedekt. Anders dreigt er ernstige schade.

Vijf-en-twintig jaren Zendingswerk.

Het zal, gelijk bekend is, dit jaar 25 jaren zijn geleden, dat het Zendingswerk te Djokjakarta met kracht is aangevatt. Dat krachtig aanvatten is begonnen met de oprichting van het Petronella-Hospitaal, dat in het voorjaar van 1900 is geopend. Het treft wel eigenaardig, dat juist nu na 25 jaar dit hospitaal is vernieuwd en uitgebreid tot een hospitaal, dat aan 400 patiënten plaats bieden kan. Het spreekt van zelf, dat er dit jaar een dankbare gedachtenisviering plaats hebben zal. Reeds deelden we in het No. van Decem-

ber '24 mede hoe men zich in Indië voorstelt dit jubileum te vieren. Het plan was dat die viering zou plaats hebben Woensdag 1 April waarbij dan tegelijk het vernieuwde hospitaal officieel zou worden geopend. 's Avonds tevoren zou er een bidstond worden gehouden met de Javaansche Gemeente en dien Woensdagavond een samenkomst met de Hollandsche Gemeente.

Thans is er echter telegrafisch bericht ontvangen, dat de viering van het jubileum is uitgesteld tot Woensdag 29 April. De redenen, die tot uitstel hebben geleid, weten we nog niet. Nu echter in Indië de viering van dit jubileum is uitgesteld, zal dit natuurlijk in Holland ook wel gebeuren. Het is het plan, dat alle kerken in Noord-Holland zullen worden uitgenoodigd op den jubileumsdag, of, als dat moeilijk kan, op den daaraan voorafgaanden Zondag, eene samenkomst te houden met de Gemeente ter dankbare gedachtenis van den vijf-en-twintigjarigen Zendingsarbeid te Djokjakarta, die met zoo rijken zegen is gekroond. God heeft het Zendingswerk te Djokja en niet het minst den arbeid van 't Petronella-Hospitaal in bijzondere mate gezegend. Niet slechts de tientallen maar de honderdtallen zijn hier gekomen tot de kennis van den Heere Jezus Christus. De Heere heeft op Midden-Java en vooral te Djokja groote dingen gedaan. Onze kerken, en niet het minst die van Noord-Holland, hebben rijke stof van dank voor den zegen, dien de Heere op haar nog zoo veelszins zwakke Zendingswerk heeft willen schenken. Stellig zullen dan ook alle kerken van Noord-Holland een dankuur houden ter gedachtenis van den vijf-en-twintigjarigen Zendingsarbeid te Djokja. En we verwachten, dat ook buiten Noord-Holland dit jubileum zal worden gevierd. Het Petronella-Hospitaal heeft bij het begin onderscheidene jaren dienst gedaan als Zendingshospitaal voor heel Midden-Java. En zouden de kerken buiten Noord-Holland zich niet evenzeer verblijden over wat de Heere te Djokja gaf, ook al is Djokja speciaal het Zendings-terrein van de Noord-Hollandsche kerken? Neen, zoo enghartig zijn onze kerken niet.

Ook in Indië wil men dit jubileum in breeden kring vieren. Er heeft zich voor dit doel een comité gevormd van vooraanstaande Christen-mannen over geheel Indië. Voorzitter is Dr. A. A. L. Rutgers te Buitenzorg, Secretaris Mr. J. de Riemer Tjilendek 23, Buitenzorg en Penningmeester W. de Vries Gz. Tjikini 33, Weltevreden. Dit comité wil trachten een jubileumgave bijeen te brengen met het doel daarvoor *"in Djokja, het centrum der Gereformeerde Zendingsactie, een monument te stichten van Indië's Christenen*

voor Gods Koninkrijk onder de Javanen." Reeds deelden we in het Januari No. van het Zendingsblad den inhoud mede van de circulaire, die dit comité aan de Europeesche Christenen in Indië heeft gericht. Men is voornemens deze jubileumgave te bestemmen voor de stichting van een tweede Javaansche kerk te Djokja. De kosten voor den bouw van deze kerk worden geraamd op acht à tienduizend gulden.

Het comité doet een dringend beroep — ook op de Christenen uit Indië, die thans met verlof in Holland zijn — om door een milde bijdrage voor dit schoone doel hunne liefde voor het werk der Zending te toonen.

We zijn verzocht dit in het Zendingsblad mede te deelen. En het spreekt van zelf, dat we dit gaarne doen. We hopen van harte, dat ook alle Christenen uit Indië, die met verlof in Europa vertoeven, krachtig zullen medewerken om dit mooie plan te doen slagen.

De kerken in Noord-Holland zijn ook nog niet geheel klaar met het bijeenbrengen der f 50.000. Maar we twijfelen toch niet of dat komt in orde. We verwachten stellig, dat we weldra kunnen zeggen: „de halve ton is vol." En natuurlijk, dat moet ook. 't Zou de eere der Zending te na komen als dat bedrag er niet kwam.

Het „Gedenkboek" ter gedachtenis van den vijf-en-twintigjarigen Zendingarbeid te Djokja is nu ook ter perse. Tal van bekende personen hebben een bijdrage geleverd. Ook zullen onderscheidene foto's worden opgenomen. Er is voor gezorgd, dat dit boek niet al te lijk wordt. En het ligt in het plan dit „Gedenkboek" voor den geringen prijs van f 1.— verkrijgbaar te stellen. Het zal stellig de moeite waard zijn dat men zich dit „Gedenkboek" aanschaffe. Later hopen we een opgave van den inhoud mede te deelen.

De schifting tusschen de Zendingsscholen.

Volgens de nieuwe subsidieregeling voor bijzondere Inlandsche scholen, worden deze onderscheiden in Volksscholen en Standaardscholen.

De Volksschool is een nog zeer eenvoudige school, waar het onderwijs slechts drie jaar duurt en weinig meer omvat dan lezen, schrijven en rekenen. De Standaardschool, die vroeger 2e klasschool werd genoemd, is een school van aanmerkelijk hooger type. De leertijd duurt vijf of zes jaar. Dit is dus een school, die eenigszins kan worden vergeleken met een gewone lagere school in Holland. Nu werden voorheen de gewone

Inlandsche Zendingsscholen beschouwd en door de Regeering gesubsidieerd als scholen 2e klas, dus als Standaardscholen. Er waren echter slechts enkele Zendingsscholen die geheel op het peil stonden van een 2e klas-school. Verreweg de meeste Zendingsscholen waren weinig meer dan een gewone volksschool. Het lag dus voor de hand, dat al deze scholen op den duur niet als Standaardscholen konden worden behandeld.

De Algemeene Vergadering van Zendingarbeiders op Midden-Java heeft te dezer zake eene samenspreking gehouden met enkele vertegenwoordigers der Regeering, waarbij ook de Zendingconsul tegenwoordig was. Voorts is er tusschen de verschillende scholen eene schifting gemaakt. Er zijn op Midden-Java ten Zuiden thans 43 Inlandsche Zendingsscholen. Enkele van deze scholen zijn erkend als Standaardscholen. Het spreekt van zelf, dat hiervoor alleen de beste scholen op de grootere plaatsen in aanmerking konden komen. Andere scholen zijn definitief aangewezen als volksscholen. Vooral de scholen van lager peil op de kleinere plaatsen trof dit lot. Over sommige scholen wordt nog met de Regeering onderhandeld.

In het geheel zijn er 20 scholen, die in het vervolg zullen worden erkend en gesubsidieerd als Standaardscholen, n.l. op het terrein van Solo 7, Djokja 3, Poerworedjo 3, Keboemen 3, Poerbolingo 2, Magelang 1 en ook de school te Bendoengan op het terrein van Wonosobo. Van de bestaande scholen zijn er 14 aangewezen als Volksscholen, n.l. op het terrein van Solo 1, Djokja 2, Magelang 3, Poerworedjo 3, Keboemen 3 en Poerbolingo 2. Uit den aard der zaak volgt dat deze scholen nu aanmerkelijk minder zullen worden gesubsidieerd dan de scholen, die als Standaardscholen zijn erkend. Over 9 scholen moest einde December 1924 nog eene beslissing worden genomen. De uitslag daarvan is ons nog niet bekend.

In het vervolg hebben we dus tweeërlei Inlandsche scholen, die rechtstreeks van de Zending uitgaan en die, wat het peil betreft, beduidend verschillen, n.l. Standaardscholen en Volksscholen.

De vraag, hoe in de opleiding van het personeel voor deze verschillende scholen zal moeten worden voorzien, is nog niet tot beslissing gebracht.

De Keucheniuschool vormt hare leerlingen tot onderwijzers voor de Standaardscholen. Onderwijzers voor de Volksscholen kunnen voor de wet volstaan met eene opleiding aan een Normaalcurcus, die veel lager staat dan de opleiding, die de Keucheniuschool biedt. Toch is het nog de vraag

of de Zending wel verstandig zou doen voor hare volksscholen onderwijzers te gebruiken van zoo geringe ontwikkeling als een Normaalcursus geeft.

Stellig zou het voor het onderwijs beter zijn, dat ook op de Volksscholen leerkrachten werden gebruikt, die de deugdelijke opleiding van de Keucheniusschool hebben genoten. Maar onderwijzers, die bevoegd zijn onderwijs te geven aan een Standaardschool, zullen wellicht niet veel lust hebben om aan een Volksschool te gaan werken. Ook zal daarbij de salariering een ernstig punt van bezwaar vormen. De Zendingarbeiders op Midden-Java zijn nog aan het overwegen op wat wijze deze zaak tot een goede oplossing kan worden gebracht.

25 Febr. '25.

W. B.

Soemba.

Karoeni. West-Soemba.
Januari 1925.

Dikwijls stelt men zich in Holland het leven van den Zendeling voor als vol emotie en variatie. En het zou zeker geen „leven” zijn, wanneer dat niet het geval was; alleen maar, we voelen daar zelf soms zoo bitter weinig van. Juist omdat we er zelf zoo midden in zitten en elke verandering meest al van het begin af aan met zorg en hoop gadeslaan en volgen, maken de voldongen feiten niet meer zulk een diepen indruk op ons. Tenminste zoo gaat het mij dikwijls — zoo was het mij ook dit jaar gegaan; tot dat ik nu aan het einde van het jaar mijn boeken eens doorbladerde om eens na te gaan wat er in den loop van het jaar al zoo veranderd en gebeurd was in West-Soemba. En toen leerde ik weer dankbaar erkennen, dat God toch wel groote dingen gedaan heeft op ons zendingsterrein in het afgelopen jaar.

Zoo is het getal leden onzer Zendingsgemeente in 1924 geklommen van 155 tot 230, waaronder 142 belijdende en 88 doopleden. Er werden dit jaar op ons terrein 65 gedoopt, waarvan 37 volwassenen en 28 kinderen.

Het aantal *Soembaneesche* christenen bedroeg einde 1923 in West-Soemba 50, thans bedraagt het 107.

Een „bijgemeente” kwam er in dit jaar bij, n.l. te Palla, zoodat er thans op 4 plaatsen geregeld het H. Avondmaal wordt bediend, n.l. te Karoeni, Waikaboebak, Tenggabbab en Palla.

In het afgelopen jaar werd voor het eerst in West-Soemba een christelijk huwelijk gesloten tusschen een paar jonge Soembaneesche kampongmenchen.

Drie nieuwe scholen werden er geopend, zoodat West-Soemba er nu al 22 Zendingsvolksscholen bezit met samen 1425 leerlingen.

Onze Standaardschool kreeg een eigen mooi gebouw (tot nog toe werden de lessen gegeven in het gebouw van de Volksschool alhier).

De gebouwen van het jongens- en meisjesinternaat werden vermeerderd met een nieuwe ruime eet- en recreatiezaal.

Aan den bouw van het hospitaal kon nog niet worden begonnen, zelfs konden er nog geen nadere plannen uitgewerkt worden, maar toch — iets waaraan we bij ons vertrek uit Holland voor twee jaar nog niet durfden denken — de dokter voor West-Soemba kwam in den loop van 't jaar reeds op Java en hoopt nu al spoedig hier te komen.

En dan zijn er verder nog zooveel verblijvende teekenen, die schijnen te zeggen, dat de ijskorst begint te smelten: b.v. was het vroeger moeilijk een voldoende aantal jongens in het internaat en op de Standaardschool te krijgen: dit jaar hebben we er wel twee derde van de aanvragers af moeten wijzen wegens gebrek aan plaatsruimte.

Wat de Volksscholen betreft: geen enkele keer hebben we in het afgelopen jaar het bestuur te hulp moeten roepen, noch om leerlingen op de scholen te krijgen, noch om wegblijvers terug te brengen.

Ja, er komt zelfs vraag naar onderwijs in de christelijke leer onder de inwoners, op verschillende plaatsen zelfs. Te meer verblijvend, omdat straks, naar we hopen, de eerste evangelisten van onze eigen Soembaneesche Opleidingsschool uitgezonden zullen kunnen worden om aan die vraag hunner stamgenooten te voldoen.

En, (al is ze ook voor geheel Soemba) het feit toch dat in het afgelopen jaar deze school te *Karoeni* geopend mocht worden mag niet onvermeld blijven bij het opsommen van wat God in 1924 in West-Soemba ons heeft willen toonen van Zijn liefde en macht op het gebied der Zending.

Dat alles heeft God willen doen in het afgelopen jaar in West-Soemba. „Gewone groei?” Het zij zoo: des te meer reden voor ons allen om biddend door te gaan met werken. Bij het „scheppen” had God ons niet nodig, maar toen alles begon te groeien kreeg Adam een taak.

Zoo is ook onze Zendingstaak ons allen weer gegeven voor 1925!

W. VAN DIJK.

Bij de foto.

De leerlingen van de Opleidingsschool te Karoeni.

Op den achtergrond is het gebouw van de Opleidingsschool zichtbaar. In den loop van den cursus is er van de acht één afgefallen. Twee van hen, de beide rechts staande, zijn gehuwd en Savoeneezen. Zij waren reeds als goeroe Indjil (godsdienstonderwijzer) werkzaam, maar ontvangen nu nog hun opleiding. De anderen zijn allen Soembaneezen en nog ongehuwd. Als ze over anderhalf jaar afgestudeerd zijn, hopen ze allen met een Christenmeisje te trouwen en dan verspreiden ze zich over Soemba, om als Helpers bij den Dienst des Woords dagelijks het Evangelie te brengen in de Soembaneesche en Savoeneesche dorpen.

Vier van hen zijn bestemd voor West-

Soemba, twee voor Oost-Soemba en een voor Midden-Soemba.

De middelste, half zittend, heeft ook reeds als Goeroe Indjil eenige jaren te Karoeni gewerkt. Hij heeft bijzondere gaven van God ontvangen. Als Ds. van Dijk afwezig is, gaat hij geregeld te Karoeni in de gemeente voor.

De hoogst staande, met de armen op de balk rustend, is zooals gezegd een Savoenees, maar hij heeft altijd, nu reeds 15 jaar, onder de Soembaneezen van West-Soemba gearbeid, de laatste jaren als Goeroe Indjil. Vanaf het optreden van dezen Goeroe als speciale helper bij den Dienst des Woords, dagteekent het begin van zegen op het werk in West-Soemba. In de streek waar hij arbeide en, hoewel op de Opleidingsschool, ten deele nog arbeidt, is de eerste Soembaneesche Christengemeente ontstaan, te

Tenggaba in 1921. Later is daar de gemeente te Pala bijgekomen. Zoo juist belt Ds. van Dijk mij op. Hij had tegen het eind van het jaar de Zendingsstatistiek opgemaakt en deelde mij nu het aantal Christenen in West-Soemba mede. Wij waren beiden ontroerd over den verrassenden zegen. Er zijn 107 Soembaneesche Christenen in West-Soemba en daarvan is de helft door Ds. van Dijk alleen in 1924 gedoopt. De Christenen van anderen landaard meegerekend, zijn er totaal in

West-Soemba 230 zielen, die tot onze Zendingsgemeenten behooren. Verrassend?

Ja, want waar zijn ze vandaan gekomen? Zeker er is in West-Soemba meer dan 10 jaar voorbereidend gewerkt, maar deze zegen kan toch meer rechtstreeks de vrucht genoemd worden van de meer intensieve Evangelieverkondiging (en hoe gebrekig dan nog!) in één be-

paalde streek. En zie, daar komen ze reeds te voorschijn! Meer dan 100! Wat zal het dan zijn, als straks over heel Soemba, ook in Midden en Oost Soemba, het werk zóó kan worden aangevat.

O, het lijdt geen twijfel meer. God's volk is er, op Soemba. En het is toebereid. Het wacht nu overal nog slechts op de rechtstreeksche boodschap: Uw God is Koning! O, het lijdt geen twijfel, nog enkele jaren slechts, vijf, tien jaren en dan zal de Heere de honderden, ja de duizenden van Zijn Zion op Soemba wederbrengen. Hoe zullen dan de wachters tezamen juichen! En hoe zullen dan de woeste plaatsen op Soemba juichen! Als de Heere Zijn volk zal troosten en verlossen en overal gezien zal worden het heil onzes Gods! (Jesaja 52 : 7 —10): Vertragen wij dan niet in het bid-

den en smeeke om de vervulling van Zijn beloften!

L. P. KRIJGER.

Soemba.

Brief van Zr. Zichterman.

Zuster Zichterman is in 't afgelopen jaar met verlof naar Java geweest. Van haar verlofsreis teruggekomen, zond zij een brief, waarin zij mededeelt:

„Zooals U weet zou zuster Clevering mij zoolang vervangen, maar toen ze een paar weken hier was (ik was nog niet weg), werd ze teruggeroepen, omdat Mevrouw Krijger van Pajeti met haar oudste kindje naar Java moest. Dat was hier dus een groote teleurstelling, maar ik ben toch gegaan, omdat Ds. en Mevr. van Dijk aanboden, zoolang voor het Internaat te zorgen. De jongens gingen eerst met vacantie, dat kwam nogal goed uit, dan had Mevr. van Dijk niet dadelijk alles tegelijk. 'k Ben 25 Mei weggegaan; eerst een week naar Pajeti, hetwelk erg prettig was, want sinds mijn aankomst op Soemba, was ik er niet meer geweest. Met de keerende boot ging ik toen door naar Batavia en ben verder over heel Java geweest, van Weltevreden tot Lawang. 'k Heb al mijn kennissen opgezocht en heerlijk genoten, maar verlangde toch ook om weer terug te gaan toen het tijd werd. Den 17en Augustus, 's morgens om tien uur was ik thuis en vond alles in de beste orde terug. Er was niets veranderd, zoodat ik, nadat ik een paar uur thuis was, het gevoel had, alsof ik heelemaal niet weg geweest was. Ds. en Mevr. van Dijk hebben uitstekend voor het Internaat en de kinderen gezorgd, in mijn afwezigheid.

En nu gaat alles weer zijn gewonen gang, dat alleen werd onderbroken door de bruiloft van een van mijn meisjes, welke een paar weken geleden plaats had. Zoo'n feest hebben we altijd drie dagen genot van, n.l. de eerste dag een varken slachten, de tweede dag alles koken en braden en de derde dag moet dan alles opgemaakt worden.

's Morgens wordt dan alles klaargemaakt, dat de zaal een beetje feestelijk aanzien krijgt. Tegen twaalf uur komen allen en worden door Ds. van Dijk, die de leiding heeft, aan tafel genoodigd.

Eerst wordt er nu flink gegeten en vervolgens enkele toespraken gehouden, meestal door de goeroes en verder wordt met het lezen van een gedeelte van Gods Woord, met psalmgezang en dankzegging geëindigd. Daarna wordt de Soembaneesche familie onthaald op sirih en pinang en onderwijs ruimen wij alles weer op om naar de kerk te gaan om de huwelijksplechtigheid

bij te wonen. Uit de kerk komen allen weer terug, benevens anderen, die 's middags verhinderd waren.

Het bruidspaar wordt gefeliciteerd en verder wordt er nog een glas stroop met een paar koekjes gepresenteerd. Na zoo nog een goed uurtje bij elkaar geweest te zijn, wordt het feest als geëindigd beschouwd en gaat ieder, die niet tot het Internaat behoort, zoo langzamerhand weg. Het jonge paar vertrekt dan gewoonlijk den volgende dag naar hun eigen huis.

Dat was reeds de tweede keer, dat we bruiloft hadden dit jaar en als er niets tusschenbeide komt, gaat er waarschijnlijk in December nog een van mijn meisjes trouwen.

Ziezoo, nu zal ik nu maar eens eindigen; me dunkt ik heb het nu weer voor een heelen tijd goed gemaakt.”

Met hartelijke groeten:

G. ZICHTERMAN.

Van het Zendingswerk in Banjoemas.

Dr. Esser vertelt in „Uit Poerbolinggo” het volgende:

Op 9 November onderzocht ik te Adjibarang een Chineesche zuster voor den Doop. Haar man was gestorven en de voorkindren uit het eerste huwelijk van den overledene hadden haar sympathie voor het christendom als voorwendsel aangegrepen om haar met haar beide nog jonge zoontjes op straat te zetten. Ze was toen bij haar oudste gehuwde dochter in het afgelegene Wangon (ten Westen van Djatilawang) in huis. 30 November trof ik haar in de kerk te Adiredjo met de jongste van dat tweetal. De dochter in Wangon kon alleen één van de beide jongens de kost geven. Nu zwierf ze rond. Zij was tijdelijk bij kennissen op een afgelegen plaatsje ten Westen van Maos. Van een school voor dien jongen, welke zij bij zich had, was geen sprake. Van welk een diepte van leed en zorg getuigden die oogen, die u zoo vol vertrouwen aanstaarden!

Dienzelfden 30sten November doopte ik in Adiredjo een ouden man. Blijkbaar was hij aangedaan, toen hij het Heilig Doopwater ontving. Was het de vreugde des heils die hem aangreep of de gedachte aan den huiselijken strijd die het meegebracht had?

Hij is gehuwd met een vrouw van den kleinen adel, een zuster van een loerah (burgemeester) van één der omliggende dorpen.

Vroeger was zij en de familiebetrekking, waarin dat huwelijk hem gebracht had, zijn trots.

Maar nu, hoe had hij zich nu niet verachtelijk gemaakt in haar oogen en in die van haar familie!

Het scheelde niet veel of zij had hem verlaten.

Ik preekte dien morgen en 's avonds in Tijilatjap over: „*Alzoo heeft de Heere tot mij gezegd met een sterke hand en Hij onderwees mij van niet te wandelen op den weg dezes volks.*” (Jesaja 8 : 11).

Was het niet met een sterke hand, dat de Heere ook onderwezen had onzen vriend Paulus, dien ik aldaar dóopte? Hij was vroeger Voorzitter geweest van een Propaganda-comité voor den Islam.

Toen hij op een Christenbruiloft na lang tot diep in den nacht met de onzen gesproken te hebben, overtuigd werd van de waarheid van het Christendom, was het een felle strijd, die ontbrandde.

Zijn vrienden waren deels propagandisten voor den Islam, deels vurige nationalisten. Of eigenlijk beide, want dat gaat in den regel te zamen. Zijn vrouw was uit de priesterwijk afkomstig. Ze heeft hem een tijd verlaten, doch is nu weer bij hem. Tot hoe lang?

En dáár kwam hij nu tot den Doop en bracht ook zijn beide zoontjes (natuurlijk zeer tegen den zin van hun moeder) tot het Heilig Sacrament.

Met hen werden in de gemeente opgenomen een echtpaar (ook met twee kinderen), toegebracht door één onzer Christenen. Hun bijzondere moeilijkheden zijn mij niet verder bekend.

Vervul de Heere aan hen allen Zijn belofte, dat als zij den Heere der heirscharen heiligen en Hij hun vreeze en verschrikking is, dat zij dan een toevlucht kunnen vinden in Zijn beschermend heilgdom.

Welkomst van Ds. Netelenbos te Poerworedjo.

7 Nov. 1924.

Of het waar is, wat wel eens beweerd wordt, dat het genot van een zaak niet zoo zeer ligt in het bezit ervan, maar meer in het streven er naar — zou ik niet durven beweren.

Als we echter zien, wat de Javanen alhier gedaan hebben om Ds. Netelenbos met zijn Eega te verwelkomen — dan lijkt het of en de verwachting van den Pandita weer te zien komen en de komst zelve in het midden der gemeente, beide redenen waren tot groote blijdschap.

Waar anders bij den Europeeschen kring vaak aangeklopt wordt om voorlichting of ook wel om steun, daar heeft de Javaansche gemeente van Poerworedjo, vereenigd met

de andere Javaansche en Chineesche Christenen uit verren omtrek het initiatief genomen voor de verwelkoming en spontaan uiting gegeven aan de vreugde, die in hunne harten leefde, dat ze weer hun vroegeren Leeraar in hun midden zouden zien.

De Javaan heeft over 't algemeen een phlegmatisch temperament. Hij komt niet licht in vervoering. Hij is gewoon zijn gemoedstoestand zooveel mogelijk voor anderen te verbergen. Zijn gemoed lucht te geven door opwinding of dergelijke, acht hij beneden zich.

Daarom was het te merkwaardiger, dat het feest in de Javaansche kerk zoo goed voorbereid was en zoo'n aangenaam verloop had.

Laat ik U eerst zeggen, dat de Europeesche kring Ds. en Mevrouw al eenige dagen tevoren ten huize van een der broeders had ontmoet, maar dat nochtans velen tegenwoordig waren bij het welkom in de kerk.

Het platform was eenvoudig, vriendelijk versierd. Een lange tafel midden in de kerk en wat kleine tafeltjes vooraan brachten aanstonds een geest van gezelligheid, terwijl de Javaansche jeugd op matjes had plaatsgenomen op het platform.

Onbeschroomd en goed in de maat werden de verzen gezongen door de mannelijke en vrouwelijke mandoers van het hospitaal, die een aardig zangkoor vormen.

Toen werd naar aanleiding van Lukas 12 : 41—48 door den nestor van de goeroes: Timotheüs, gesproken over de getrouwheid in den dienst en dat de Inlandsche helpers tijdens de afwezigheid van Ds. N. zoo goed in hun vermogen was onder leiding van Ds. Merkelijn hun plicht hadden vervuld en nu Ds. weer terug was met Gods hulp het werk weer met nieuwen moed zouden voortzetten.

Daarop volgde een persoonlijk woord, waarna Tardjo aan de beurt kwam. Hij sloot zich vanzelf aan bij de toespraak van Timotheüs en liet daarna in een geestig speechje de verschillende Christendessa's de reyne passeeren en aan elken naam wist hij een eigenaardige beteekenis te hechten.

De heer Harkema sprak de wensch uit, dat ten opzichte van de school de samenwerking mocht zijn, zooals voor het verlot. In de „Standgaard” had hij gelezen, dat het werken in Holland Ds. N. vreemd viel. Dat zou in Indië het geval wel niet zijn, waar een 18-jarig verblijf van Ds. een ervaren arbeider had gemaakt.

Ds. Merkelijn kreeg nu het woord en hield der gemeente voor het groote voorrecht weer een eigen Pandita te hebben en nog wel een Pandita, die teruggekeerd was. Nog nooit was dat gebeurd.

Zendeling Wilhelm was in Poerworedjo gestorven.

Ds. Adriaanse had moeten repatriëren na een zevenjarig verblijf wegens ziekte en was niet weergekomen. Ook Ds. Ingwersen ging ons verlaten na 7 jaar van schoonen arbeid en heeft Indië niet weergezien.

Ds. de Haas ging na enkele jaren van ons om in een anderen staat des levens over te gaan.

Ds. Netelenbos is de eerste, die teruggekeerd is.

Nu werd de gemeente voorgehouden, dat het werken van den Voorganger zooveel gemakkelijker en zooveel vruchtbaarder gaat, wanneer elk gemeentelid zich zijn roeping bewust is en voelt, dat hij met den Pandita onder Gods zegen de gemeente moet bouwen en krachtiger maken.

Eindelijk kwam Ds. N. zelve aan het woord.

Hij schilderde zijn komst in Holland — het blijde weerzien van zijn kinderen en verwanten — de verwachting, dat na een rusttijd de krachten versterkt zouden zijn en weer met nieuwen moed het werk kon worden voortgezet. Helaas! Er kwam tegenslag. Ja, zelfs scheen het of er van terugkeer geen sprake meer zou wezen. Die verwachting is gelukkig beschaamd. De geneesheer gaf verlof om den arbeid weer op te vatten. De groote kinderen zijn in Holland achtergebleven. De dochter als Onderwijzeres en de zoon als toekomstig Orgeldeskundige.

Na de pauze, waarin verschillende versnaperingen werden rondgediend, maakte menigeen van de gelegenheid gebruik om een persoonlijk woordje met Ds. N. en Mevrouw te wisselen.

Na een toepasselijk woord van Kis en gemeenschappelijk gezang werd deze goede samenkomst gesloten.

De Javaansche gemeente had zich opnieuw aan haar Pandita verbonden.

Verkort overgen. uit „Uit Poerworedjo“.

P. M. A. HARKEMA.

Zending der Friesche Kerken.

Bij de foto.

Mejufrouw Elizabeth Meinders werd 4 Nov. 1894 te Onstwedde geboren. Op 18-jarigen leeftijd vertrok zij naar het gesticht „Dennenoord“ te Zuidlaren ter verpleging van Krankzinnigen. Nadat zij hier 4 jaar was werkzaam geweest, en in dien tijd haar diploma voor Krankzinnigenverpleging verkregen had, vertrok zij naar Tiel, om in het Ziekenhuis Bethesda gedurende 2 jaar werkzaam te zijn. Daarna is zij 3 jaar in de Wijkverpleging gegaan te N.-Pekela, om

zich dan in het Academisch Ziekenhuis te Groningen, weer aan de Ziekenverpleging te wijden. Te Groningen heeft zij haar diploma Ziekenverpleging behaald.

Van hare jeugd af, was het hare begeerte den Heere in het werk der Zending te mo-

gen dienen. Weldra zal zij D.V. hare begeerte vervuld zien, daar zij 14 Maart met de „J. P. Coen“ naar Java hoopt te vertrekken, om hare krachten in dienst te stellen van de Medische Zending in het Zendingshospitaal te Keboemen.

Moge de Heere haar geleiden en ten zegen stellen!

Bij de foto.

Wij geven hier tevens eene foto van Dr. en Mevr. Vonk—v. d. Poel. Gedurende bijna 4 jaar staat hij als Geneesheer-Directeur aan het hoofd van genoemd Ziekenhuis en heeft hij met voorbeeldigen ijver en trouw de zaken geleid, daarin trouw geholpen door Mevr. Vonk wat de administratie betreft. Het zal Dr. Vonk zeker zeer aangenaam zijn, dat hij na geruimen tijd alleen te hebben gestaan, weldra hulp zal ontvangen van Dr. Brummelkamp, die 22 April te Genua hoopt scheep te gaan.

INGEZONDEN.

Retireeren of Aanpakken?

Lezer, hebt gij het Zendingsblad van Jan. j.l. nog in uw bezit? Dan zou ik u wel willen uitnoodigen blz. 4/5 nog eens te lezen. Eigenlijk lezen we allemaal veel te veel en

teekenis van het *staken* van dezen Protestantschen arbeid, terwijl Rome steeds voortgaat zijn macht te ontplooien.....

..... Denkt aan die zendingsposten, die moesten worden opgegeven, omdat inkrimping van den dienst daartoe dwong.....

..... Denkt aan die arme melaatschen,

komen er te weinig toe, nog eens *over* te lezen. Het gelezene maakte een indruk op ons; — we namen voor..... maar tot een daad kwam het niet. We lazen immers al weer wat anders, dat onze gedachten in beslag neemt.

Met die bedoeling heeft de Red. bovengenoemd stukje niet geschreven. 't Is maar niet een berichtje, naast vele andere, dat voor kennisgeving aangenomen kon worden, maar — ge hebt het immers wel gehoord? — 't was een kreet; een noodkreet van een door ons Ned. Christenen al te zeer veronachtzaamde zendingsakker.

Ge leest daar o.m.: De Zending in Suriname verkeert in schreienden nood..... Er is voor 1924 een tekort van plm. f 100.000. Dat tekort moet door Christelijk Nederland gedekt.....

..... Trots tegenwerking van Gouvernement, trots vaak tot wanhoop drijvende teleurstelling hebben zij (de Hernhutter Zendingen) gewerkt en gezwoegd; geleden en gestreden en hun schier bovenmenschenlijke taak in de kracht des Heeren vervuld.

(Door geldgebrek worden nu) kostelijke zendingswerken door gevaar van ondergang bedreigd

..... Is men wel doordrongen van de be-

vooral ook kinderen, die niet in Bethesda konden worden opgenomen, omdat uitbreiding te kostbaar is

Ik zou nog meer kunnen citeeren, vooral ook uit het verslag van de rede van Baron van Heemstra, maar wil alleen nog even wijzen op wat Ls. in de Stand. schrijft (14 Febr. 3e blad):

„Ik heb allen lof voor de Duitschers, die in een Ned. kolonie bijna 2 eeuwen lang hebben gearbeid, met opoffering van zooveel goed en bloed, met opoffering van zooveel kostbare menschenlevens, dat *als de Ned. Zendingsvrienden dat eens nauwkeurig wisten ze zeker allen van schaamte zouden blozen*, en alle krachten zouden inspannen om het die zendingen thans zoo aangenaam mogelijk te maken. Als wij alle jaarlijks terugkeerende tekorten in de Zendingkas aanvullen, dan betalen we nog op geen stukken na terug wat die Duitsche zendingen geofferd hebben aan onze meest Nederlandsche kolonie.

Het is de verregaande onbekendheid met de geschiedenis der Hernhutterzending, die de oorzaak is van onze laksheid tegenover hun arbeid, van den geringen steun, die vanuit Nederland aan die Zending wordt verleend.”

Ik behoef hier weinig aan toe te voegen.

Slechts één vraag. Wat deedt gij nu sinds het Zendingsblad en dat Standaardnummer onder uw aandacht kwam? Niets? Welnu weet dan, dat het thans zal worden aanpakken en anders retireeren. Een derde weg is er niet. Laten wij de Hernhutter-Broeders aan hun lot over, dan zal de eene zendingspost na de andere aan de Roomschen prijs gegeven moeten worden. Wat wilt gij? — Broeder, Zuster, wacht nu niet met beslissen tot zich weer een doornstruik van andere besommeringen over uw stekje van goede voornemens welft. Zet uw voornemen in een daad om en zend iets van het uwe tot leniging van den schreienden nood in onze kolonie.

Het kinderlijk Godsvertrouwen van die Hernhutter-zendingen heeft mij meermalen ontroerd. Het grijpt je in de ziel als je weet met welke moeilijkheden ze dagelijks worstelen. Die moeilijkheden voor hen weg te nemen ligt buiten ons vermogen. Maar in hun finantieele moeilijkheden kunnen wij helpen 't zij met veel of met weinig.

Gaarne belast ik mij met het ontvangen, overmaken en verantwoorden van uwe bijdrage.

J. VAN KEULEN,

Leëraar Ger. Kweekschool.

Postrek. No. 95494, Bilderdijkstraan 12, Hilversum.

De Nederlandsche Christelijke Reisvereeniging.

Deze jonge vereeniging groeit snel. En toch een gezonde groei. Zij heeft niet slechts haar recht van bestaan bewezen, maar ook reeds een breede plaats verworven.

Zij is van plan ook een Indische afdeeling te vormen. Op haar verzoek plaatsen we in het Zendingsblad het volgende stuk in eenigszins verkorten vorm. Het is een mooi plan dat we graag aanbevelen:

OPROEP!

Ge hebt allen vermoedelijk van verwanten en vrienden in Patria reeds vernomen van den verrassenden groei der *Nederlandsche Christelijke Reisvereeniging*.

Nauwelijks 2 jaar oud, zal zij spoedig haar 4e duizendtal leden hebben mogen inschrijven.

Op haar *Centraal Bureau*, te 's-Gravenhage, Prinsegracht 75, melden zich nog dagelijks nieuwe leden aan.

Geestverwanten in *Insulinde*, treedt ook gij toe tot de *Ned. Chr. Reisvereeniging*.

Wij stellen ons voor op verschillende manieren ook *Uwe* belangen te behartigen.

Wilt ge daaromtrent nader worden ingelicht, dan verwijzen wij u naar *Ons Reis-*

blad, hetwelk gratis aan de leden wordt toegezonden.

Iets willen wij u echter nu reeds onthullen.

a. De *N.C.R.V.* hoopt zeer spoedig te kunnen zorgen, dat de repatrieerende leden in Marseille of Genua worden ontvangen, een aardig reisplan zal hun dan worden aangeboden, een verblijf in Zwitserland van 8 à 14 dagen worden voorbereid of op andere wijzen hunne belangen worden gediend.

b. Gedurende hun verlofsperiode zullen de Indische *N.C.R.V.*-ers in plaatsen, waar *afdeelingen* zijn, aan de daar te houden bijeenkomsten, excursies, etc. deel kunnen nemen.

c. Bij eventueel vertrek naar de tropen wordt andermaal van advies gediend en zooveel mogelijk faciliteiten verstrekt.

d. Hunne achterblijvende kinderen deelen in de rechten van het lidmaatschap, kunnen aan excursies en reizen deelnemen en in de zomervacantie zal getracht worden juist voor hen iets te organiseren, dat zooveel mogelijk wegneemt de groote bezwaren, welke met name de *groote* vakantieperiode met zich brengt.

Reeds nu staat vast b.v., dat wij dit jaar — 1925 — gedurende een week de beschikking krijgen over het *Conferentie-oord „Lunteren“*, waar men onder goede leiding dan z'n kinderen een heerlijke *vacantieweek* op de *Veluwe* voor 'n heel bescheiden som kan doen passeeren. Bovendien is in voorbereiding een 4-daagsche goedkoope *Ardennenreis* — *Brussel-Namen-Dinant* met *Grot van Han* — speciaal voor jongelui van 15—20 jaar.

Wil een en ander slagen dan dient echter in Indië groote belangstelling voor ons streven openbaar te worden.

De *N.C.R.V.* wenscht volgens art. 1 en 2 harer statuten te staan op den bodem der Heilige Schrift. Ze wil in Natuur en Kunst het schoone in Gods Schepping doen aanschouwen en bewonderen.

Zij wil als organisatie haar taak breed opvatten en komt op grond hiervan thans met haar plannen tot u.

Gaarne zal het Algemeen Bestuur ernstig rekening houden met uw wenschen. Ook stelt het uwe adviezen ten aanzien van een en ander ten eerste op prijs.

Ook zal gaarne worden vernomen of een organisatie als de onze ook in Indië bestaansrecht zou bezitten.

Is het b.v. mogelijk *Clubreizen* naar het Bergland als *N.C.R.V.* te organiseren? Kan bij vestiging hulp en voorlichting worden gegeven door hen, welke reeds langer in Indië verblijf hielden? Zou de organisatie van de *N.C.R.V.* niet kunnen meewerken,

om onze menschen bij elkaar te brengen?

Over dat alles zien we gaarne een stroom van brieven per eerstvolgende mail tegemoet.

Niets ware ons liever dan dat *alle orthodox-Protestanten* aanstonds zich voor het lidmaatschap der N.C.R.V. aanmelden.

De contributie (entreegeld inbegrepen) bedraagt slechts f 2.50 per jaar (minimum).

Voorts voor toezending van *Ons Reisblad* aan uw in Holland verblijfhoudende kinderen en pupillen betaalt ge f 1.50 per adres.

Toont ons voorts met uwe bewijzen van instemming en werkt er zoo toe mede, dat de *Nederlandsche Christelijke Reisvereniging in Moederland en Koloniën* steeds meer uitgroeie en allengs worde een der meest belangrijke *Christelijke* organisaties.

Doodenfeesten op Nieuw Guinea.

In het jaarverslag van den Resident van Nieuw Guinea komt de volgende mededeeling voor:

„Op 29 Juni, 1923, is te Manokwari, naar aanleiding van een verzoek van den Zending-leeraar Van Hasselt, een vergadering gehouden van zeven en twintig Anfaksche hoofden en een deel hunner stamgenooten, ten doel hebbende in overleg met het bestuur middelen te beramen om een einde te maken aan eenige oude gewoonten, welke door de aanwezigen eenstemmig veraschuwwd werden, maar waarmede men toch niet durfde breken zonder hulp van het bestuur.

De hierboven bedoelde gebruiken zijn de doodenfeesten, welke gehouden worden voor overleden stamgenooten. Op deze feesten, waaraan deelname verplichtend is, moeten de uitgenoodigden stukjes vleesch van den overledene met sago nuttigen, lijkenvocht drinken en sigaretten rooken, gemaakt van het haar van den overledene. Weigering tot deelname aan dezen onsmakelijken maaltijd, 't toonen van walging voor het te nuttigen voedsel, of het kuchen bij het rooken der sigaretten maakt den overtreders des doods schuldig; de nabestaanden van den overledene moeten hem onmiddellijk als offer laten vallen.

In overleg met de aanwezigen werd overeengekomen, dat door het bestuur zal worden verboden:

Bij de zoogenaamde doodenfeesten lijkenvocht te drinken, lijkenvleesch te nuttigen of lijkenhaar te rooken;

Een lijk meer dan één nacht of langer dan vier en twintig uren boven aarde te laten;

Het lijk, ook nadat het ter aarde is be-

steld, in eenig opzicht te schenden.

Wat ijselijke gruwelen!

„Uit de Heidenwereld”.

Mohammedaansche felheid.

In de „*Hindia Baroe*” is een ingezonden stuk geplaatst, getiteld: *Zending en verdraagzaamheid*. De schrijver zegt, dat de berichten over de Algemeene Zendingsconferentie te Amsterdam o.a. eene uitlating van den heer Bergmeijer melden, dat de Christenen de andere religie's moeten bestrijden. En hij voegt er aan toe, dat de heele Zending dit in Holland den heer Bergmeijer nazegt. Daartegenover noodigt hij de Mohammedanen uit *hun godsdienst in Holland bekend te maken*. Hij roept zijn landgenooten toe: „Zending denaturaliseert: predik daarom in Holland den Islam en andere Oostersche godsdiensten opdat men zie, dat het Oosten in vroomheid verre boven het Westen uitsteekt en het Zending of Missie niet noodig heeft.

Een staaltje van Mohammedaansche felheid.

Uit „de Opwekker”.

Een kijkje in de gedachtenwereld van een Mohammedaan.

Een artikel van Fachroeddin in de „*Bin-tam Islam*” over Mohammedaansche beschaving geeft een aardig kijkje in de gedachtenwereld van dezen Mohammedaansche modernist.

Hij somt op de kleedingvoorschriften van den Islam voor de beide geslachten, de voorschriften over reiniging van het lichaam, de beperking in den omgang tusschen de twee geslachten, de verplichte soberheid in de mannenkleeding door het verbod van het dragen van goud en zilver. En dan besluit hij met te zeggen, dat alleen de Islam een godsdienst is, die den mensch wenken geeft voor kleeding en reinheid, die regelen geeft voor het maatschappelijk leven en tot beschaving en vooruitgang leidt. Voordat de Europeesche beschaving kwam, stond de Islam reeds op hoogen trap. Sinds men den Koran verwaarloosd heeft gaat het benedenwaarts.

Uit „de Opwekker”.

KORTE BERICHTEN.

Dr. John Mott naar Java.

De kans bestaat, dat Dr. John Mott, ter voorbereiding van een vergadering van het general committee van de Wereldfederatie van Christen studenten, in 1928 in voor-Indië te houden, een reis door Oost-Azië gaat maken, ten einde er zich persoonlijk

van te overtuigen hoe het met de Zending in de verschillende Indische landen staat.

De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat Dr. John Mott, bij die gelegenheid ook Nederlandsch-Indië bezoekt.

Aangaande het tijdstip van diens eventuele komst en van de Zendingsterreinen, die in dat geval bezocht zullen worden, kan uit den aard der zaak nog niets met eenige zekerheid worden meegedeeld.

A. J. Meurs.

De heer A. J. Meurs te Rotterdam is benoemd tot onderwijzer aan de Christ. M.U. L.O.-school te Solo en hoopt derwaarts te gaan met de „Johan de Wit” die 23 Mei a.s. van Amsterdam vertrekt.

Mej. J. Reinders.

Mej. J. Reinders te Vlaardingen is benoemd tot onderwijzeres aan eene Christ. school te Solo. Vermoedelijk zal ook zij vertrekken met de „Johan de Wit” die 23 Mei uitvaart.

Mej. A. H. Boonstra.

Mej. A. H. Boonstra te Nieuw Vennip aanvaardde eene benoeming tot onderwijzeres te Solo.

Christ. Nat. Zendingsfeest.

Het Christ. Nat. Zendingsfeest zal dit jaar D.V. gehouden worden op Middachten, Woensdag 1 Juli a.s.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

De bekende Knikkertjes zijn in prijs verlaagd. Vroeger kosten ze per stuk f 6.25. Thans is Mej. M. J. Pol te Rijsoord in de gelegenheid ze te leveren voor f 5.— per stuk. Maar goedkoop kan het niet. Want dan zou er op toegelegd moeten worden. Wie een „Knikkertje” begeert zende een postwissel van f 5.— aan Mej. Pol.

Blikken Busjes.

Blikken busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f 0.23, 5 stuks f 1.—, 10 stuks f 1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Abonnementsgelden.

Men zende s.v.p. geen abonnementsgelden aan de redactie maar alleen aan den Uitgever.

LEESTAFEL.

De Bazuin. *Weekblad ter bevordering van de belangen van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Officieel Orgaan van de Theologische School te Kampen.*

Bij den aanvang van den 73en jaargang is dit van ouds bekende weekblad in handen gekomen van den heer Kok als Uitgever.

De jaren brachten mee, dat het blad wat aftandsch was geworden. Het moest een verjongingskuur ondergaan.

En deze schijnt ons toe uitstekend te zijn geslaagd.

Redacteur is Prof. Dr. H. Bouwman. Naast hem werkt een staf van medewerkers eerste klas.

De inhoud van al de tot nu verschenen nummers van den nieuwen jaargang is uitstekend. De Bazuin doet het best. De band met het verleden is ook niet geheel verbroken. Aan den kop prijkt weer het bekende vignet. Zelfs de „Brief naar Jeruzalem” is er ook weer in. Veertig jaar geleden was dat de attractie die elk deed grijpen naar de Bazuin. De prijs is f 1.25 per kwartaal. Wel niet goedkoop, maar men krijgt waar voor zijn geld.

Keert u tot Hem die slaat. *Thelwalls Christelijke opwekking aan de Nederlanders bij gelegenheid van de overstromingen in Febr. 1825. Na honderd jaar opnieuw uitgegeven en van een historische toelichting voorzien door J. C. Rullman, bij W. Kirchner te Amsterdam.*

Zeer de moeite waard om te lezen. Teeke-nend den tijdgeest dier dagen. Rullman kent de historie der laatste eeuw zooals bijna niemand. Hij toont het ook weer in dit werkje.

Gedachtenis van het veertigjarig bestaan der Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland.

Al de redevoeringen en toespraken, gehouden bij de herdenking van het jubileum dezer Vereeniging zijn hier bijeengevoegd. Voorin is een duidelijke foto opgenomen van de herdenkingssamenkomst.

Beginsel en Richting van den Arbeid. *Toespraak gehouden door Dr. J. Wessels bij de aanvaarding van het ambt van*

*Geneesheer-Directeur van Veld-
wijk op 29 Maart 1924.*

Een uitnemend woord, getuigend van trouw aan het beginsel.

Op den Uitkijk. *Tijdschrift voor het Christelijk gezin. Uitgave van Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen. Dit tijdschrift verschijnt den 1e en 3e Zaterdag van elke maand. Prijs per kwartaal f 2.25.*

Van dit tijdschrift zijn nu 10 Nummers verschenen. Metterdaad een mooie periodiek. De inhoud is rijk in verscheidenheid en tot nu toe steeds frisch. Natuurlijk staan niet alle artikelen even hoog. Maar alles zeer lezenswaardig. Wat Prof. Dr. A. van Veldhuizen levert is bijzonder mooi. Ook de platen zijn vrij goed.

Als dit tijdschrift zoo doorgaat, komt het er stellig in. Zal men „Op den Uitkijk” ook eens uitkijken naar wat er in de Zendingswereld gebeurt?

Mededeelingen uit den arbeid van de Vereeniging voor Bijbelverspreiding.

Uitnemend werk. En beduidend van omvang. Men leze deze mededeelingen! Het adres der Vereeniging is Keizersgracht 328—330, Amsterdam.

V. C. L. Vereeniging ter bevordering van Christelijke Lectuur.

Deze Vereeniging bedoelt de verspreiding van goede en degelijke Christelijke Lectuur.

Voor een contributie van slechts f 6 wordt men lid van deze Vereeniging en ontvangt men dit jaar vier prachtige nieuwe boeken die een waarde hebben van f 7.40. Als men nu rekent, dat bovendien nog uit den Catalogus der Vereeniging voor een waarde van f 5.— gratis mag worden uitgezocht, is dus de slotsom, dat men f 6.— betaalt en voor f 12.40 ontvangt.

Wenscht men de boeken in prachtband te ontvangen, dan wordt de contributie verhoogd met den prijs der banden. Uitgever is Kok te Kampen.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Uit het busje van H. Smit te Schokland f 7.—. Door F. Goedbloed te Maarssen f 1.85, saldo kalender. Extra collecte Nederhorst den Berg f 15.40. Door J. Sangers van de schoolkinderen te Bergumerheide f 7.70. Door Ds. Kreijt 10 pCt. van de ontvangsten in de Classe Apeldoorn f 389.27. Door S. v. d. Berg uit het Zendingsbusje der Christ. Nat.

School te Voorburg f 47.50. Van G. Snijder te Hījum f 3.70. Van de Meisiesvereniging Bidt en Werkt te Herwijnen f 17.60. Door J. v. d. Haas te de Meerne, saldo kalender, f 3.30. Van B. A. Heusinkveld te Ermelo f 9.75. Van S. Boschma te Kinderdijk f 4.15. Van Mej. J. W. f 6.75. Van Mej. M. Tenekes te de Bild f 0.80.

Zaandam, 23 Febr. 1925.

W. BREUKELAAR.

Mijn Giro No. is 32806.

Voor Djokja.

Geref. Kerk Halfweg f 301.50. Heemstede f 59. IJmuiden f 100 en f 320. Wormer f 40. N. Vennep f 424. Door Mevr. Alewijn Moens te Abcoude uit het busje van Jacob Hendrik f 8.17. En voor het Petronella-Hospitaal van N. Vennep f 201.50. Zaandam nog f 100. X. IJ Z. f 35. Van P. Rot Cz. te Westzaan f 40. W. BREUKELAAR.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Ds. Dekkers te Stroobos busje Naaikrans f 9.15. E. Boonstra te Doezum, coll. jaarverg. Jongel. en Jonged. vereen. f 10.63. Mej. de wedw. K. te Bedum f 1. T. v. d. Kooi te Ruinerwold van de Jongel.v. J. N. f 8.10. G. Mul te Garrelswear v. d. Schoolk. f 15.—. J. Top te Leek, v. d. Jongel.v. f 10.85 Ds. v. Dijken te Nieuweroord, Kerstcoll. f 55.73. Ds. v. Dijken uit Nijevenen, coll. spreekb. en v. d. Zendv. f 22.50. G. H. Hutman te Nijverdal, saldo 1924 f 880.—. A. Smit te Haren 3 m. 2 maandel. contrib. 25.50 plus 21.75 plus 22.15, busje Jonged.v. saldo Kalender 21.12½ = f 99.52½. Ger. Kerk te Sappemeer, gev. in de coll. f 100.—. A. Kolkman te Wierden, bijdragen f 69.38. Mej. A. S. Hommes te de Krim, v. d. Jonged.v. f 6.90. A. Blaak te Sappemeer, coll. bruiloft J. M. en A. H. f 4.90. A. Donkerbroek te Niezijl, Kerstcoll. f 65.47½, busje der school en saldo Kal. f 28.27½, Jonged.v. f 15.—. Zendv. Onze plicht f 30 = f 138.75. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f 2.50; G. J. Breukink te Holten, saldo Kal. en Zend.bl. f 58.—. Mej. A. Schipper halve c. f 58.86; C. Poortman te Valthermond saldo Kal. f 20.75; W. Mulder te Sellinge, saldo Kal. en Zend.bl. f 5.—. schoolbusje f 9.43 = f 14.43; Ds. Wiersma te Musselkanaal, saldo Zbl. f 3.45 en Kal. f 10.20, busjes f 66.80½, H. Kogel f 1.24½ aan h. c. = f 81.70; J. Anholts Wzn. te Schoonebeek, saldo Kal. f 9.14; H. Aten te Stadskanaal (Drouwenermond) busje Zondagsch. f 14.50; D. Scholting Jzn. te Hollandscheveld, v. d. Jongel.v. f 10.20; D. v. d. Zwaag te Ezinge van B. Oosterhoff 400 h. c. = f 2.—; Ds. Husmann te Bunde, uit Campen (Oost Fr.) een collecte f 32.—; C. B. Bolt te Hoogkerk, v. d. leerl. der school f 7.35; J. Aarts te Blokzijl, saldo Kal. f 11.60; R. Kasies te Erica, N. Amsterdam, verz. door schoolk. f 29.—; F. Dijkens te Uithuizen saldo Kal. f 22.50; K. Bosma Jr. te Middelstum, en Zend. Comite f 25.—; P. Buikema te Leens, T. A. Koning busje f 1.80 + 100 h. c. gev. i. d. coll. f 2.50 = f 4.80; Th. Nauta te

Niezijl, v. d. Jongl.v. f 5.—; A. H. Bosma te Tietjerk, v. d. Zangv. de Lofstem f 4.40; J. Engelsmann te Uithuizermeden v. d. Zend.v. f 100.46; Mej. W. G. Dop te Westerlee, 't Nikkertje der school f 5.76½; H. v. d. Veen te Ulrum v. d. schoolk. 1e kl. f 5.25, 2een 3e kl. f 6.—, 4e en 5e kl. f 4.—, 6e kl. f 2.20, 7e kl. f 3.—, 8e en 9e kl. f 5.10 = f 25.55; J. E. v. Buuren te Delfzijl, gev. i. d. col. f 7.50 + f 2.50 = f 10.—; E. J. Eimers te Deventer A, busjes en Kal. f 60.—; Mej. J. Wiersenga te Roodeschool, v. d. Jonged.v. Dorcas f 11.—; Mej. M. Lubberts te Zuidbroek, saldo Kal. f 22.70e Zendbl. f 7.50 = f 30.20; J. Drupsteen te Hasselt door O. Drupsteen en G. v. d. Kamp saldo Kal. f 8.80; H. L. Smeeman te Coevorden, een coll. f 39.75; Ger. Jonged.v. te Wetering bij Blokzijl f 6; D. Boersema te Uithuizen v. d. Jongel.v. f 36.50; Mej. Tj. Heming te 2de Exloermond v. d. kleine Meijesv. f 5.—; Ds. Middelveld te Hoogkerk en P. Geertsema saldo Kal. f 93.30, Mej. E. Geertsema busje Jonged.v. f 26.65½ gev. i. d. col 1 + 1 = f 121.95½; K. D. v. d. Kooi te Winsum—Obergum 't Javantje der School f 22.16. Ds. Meijer te Marum, saldo Kal. f 25.—. Ds. Kwak te Penboer, busje in de Kerk f 43.87. W. Uiterwijk te Dalfsen, busjes van A. Bijlsma en W. Zielman 16.81, Joh. schuurman 13.03, A. Lucas en G. v. Pijkeren 9.69½, E. Meijer 4.78, H. Borger 4.02, H. Brinkman en H. Borger 12.82½, W. Timmerman 4.41, J. Ophoff en H. J. Aalvanger 9.57 = f 75.14. Ds. Bakker te Lutten, busjes Januari f 20.—. H. W. Weitkamp te Hardenberg, saldo Zendbl. Hardenberg en Burcht f 28.—. A. J. P. ten Hoopen te Haaksbergen, extra coll. f 37.—. Mej. T. Kool te Meeden en N. N. f 2.50. E.

v. Dijken te Groningen gev. in de coll. f 5.—. Joh. G. W. Kuiper te Een, Kerkb. 34.25, Jongel.v. 10.38, Knap.v. 3.18½, 't Nikkertje der School 9.75 = f 57.56½. Jac. v. d. Heide te Sondel van zijn leerling G. Stegen-ga f 1.40. P. Smeenk te de Krim, v. d. Zendv. f 225.—. B. Beukema te Ulrum, v. d. Zendv. f 125.—. K. Raap te Schildwolde, 't Nikkertje der School f 13.—. J. M. Wage-naar te Pekelderweg, Knap.v. 2.24, Zend. Comm. 9.80 = f 12.04. A. Plender te Kamperveen, busjes 24.88, saldo Kal. 3.42 = f 28.30. W. Brons te Tenboer, 't Nikkertje der School f 17.40. Mej. D. Homan—Vis-scher te Thesinge, v. d. Jonged.v. Bidt en Werkt f 7.—. J. v. d. Laan te Pieterburen, saldo Kal. f 8.85. Ds. Steenhuis te Lopper-sum, saldo Kal. 11.20, gev. i. d. coll. 5.—, busje Jongejuffr. P. Wiersema 8.14 = f 24.34. W. F. Eugster te Hengelo, Kerkbouw Waingapoe f 49.72. H. W. Weitkamp te Hardenberg, spreekb. Dr. de Groot Med. Zend. f 40.36.

Nieuwolda Soembaweek coll. f 108.—. Amb Vollenhove A idem f 30.—. Overschild idem f 73.—. Alteveer idem f 53.50. Haren idem f 202.50. Wagenborgen idem f 230.45. Zuidbroek idem f 59.60. Deventer A idem f 126.25. Zwartemeer idem f 23.78. Enter idem f 101.16. Zuidlaren idem f 101.25. Vroomshoop idem f 197.50. Leens idem f 153.50. Uithuizermeeden idem f 370.25. Genemuiden idem f 74.10. Marum idem f 32.—. Hasselt idem f 124.20.

J. DUURSEMA,
Quastoir.

Groningen, 21 Febr. '25.

Heeresingel 34.

Giro 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ds. B. J. Esser te Poerwokerto.
Mej. J. L. Stoet te Poerwokerto.
Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
Dr. T. Rado te Poerbolingo.
Mej. W. H. Netelenbos te Parakan.
Ds. L. Netelenbos te Parakan.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mej. dr. G. J. Dreckmeier te Poerworedjo.
Mej. G. A. Both te Poerworedjo.
Mej. C. Versteeg te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. A. H. Vonk te Keboemen.
Mej. C. L. de Graaf te Keboemen.
Mej. H. F. ten Kate te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Mej. M. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Dr. D. Bakker te Djocjakarta.
J. P. Zuidema te Bandoeng.
Mej. J. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Mej. M. Kruijver te Djocjakarta.
Mej. M. Looijenga te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
Dr. F. L. Bakker te Djocjakarta.

Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot, met verlof in Nederland.
Adres: Enkhuizen.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijering, met verlof in Nederland.
Adres: Hummelo.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
J. in 't Veld te Soerakarta.
Mej. H. Baarbe te Soerakarta.
Mej. G. Loggen te Soerakarta.
Mej. G. Por te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
Ds. C. de Bruyn te Kambanirroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Tj. van Dijk te Soemba.
Mej. H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
D. H. Krijger te Pajeti op Soemba.
Ds. P. J. Lambooi te Pajeti op Soemba.
Mej. G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. van Dijk te Karoeni op Soemba.
Dr. J. Berg, adres: Soerakarta.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken. Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Een open deur en veel tegenstanders. — Van Zendingsaangelegenheden. — Een jaar van Gedachtenis. — Het Java-Comité. — Een schreiende nood. — Soemba. Het nieuwe Hospitaal. — Bij de foto. — Solo in 1924. — Groei der Javaansche Kerk. — Colportage. — Medisch werk. — Inlandsche scholen. — Hollandsche scholen. — De Hollandsche Kerk. — De tweede missionaire Dienaar des Woords voor Solo. — Jubileum Zendingspost Djocja. — Zending Friesche Kerken: Afscheid Dr. R. Brummelkamp. — Poerworedjo. — De Keucheniusschool. — Ingezonden. — Verzoek om Zendings- en Evangelisatie-lectuur. — Een pleegoudersreis naar Hongarije. — Aanpakken dus? — Korte Berichten. — Lees-tafel. — Giften.

Een open deur en veel tegenstanders.

Want mij is een groote en krachtige deur geopend,
en er zijn vele tegenstanders.

1 Cor. 16 : 9.

De Apostel Paulus was in Efeze, de stad van Diana, de stad van zingenot en van zinsbedrog, van „ijdele kunsten” en van tooverij. Toen hij daar gekomen was, had hij daar niet veel meer dan eenige zoogenaamde „Johannes-jongeren” gevonden, die zich spoedig bij hem voegden (Hand. 19 : 1—7). Toen ging hij aan het werk in de synagoge, daarna in de school van zekeren Tyrannus. En wat bleek? Dat voor het woord van den Heere Jezus de deur openstond. Het volk, beiden Joden en Grieken waren bereid om het Evāngelie te hooren.

Een deur was geopend. Er was iemand geweest, die de deur van de volksconscientie voor hem had ontsloten, zoodat hij niet als in Athene tegen een muur behoefde te spreken. Wie dat gedaan had? Niemand anders dan Hij, die altijd met Zijn Heiligen Geest de Evangelieprediking voorafgaat, vergezelt en volgt; niemand anders dan de Heere Jezus zelf met Zijn voorbereidende, bijblijvende en achtervolgende genade. Die deur inoge groot en krachtig zijn, een volksdeur; zij moge klein en stevig zijn als uw hart, — wanneer de Heere Jezus een deur wil openmaken, dan gaat zij open. Zoo had Hij ook in Efeze gedaan met de deur van de volksziel. Hij had gemaakt, dat het volk de ijdele kunsten zat was en verlangde naar wat nieuws, wat anders. Hij deed voor Efeze een nieuwen tijd aanbreken.

Zoo is de Heere tegenwoordig ook bezig onder de Heidenen en Mohammedanen. Er is een nieuwe tijd doorgebroken. De oude sleur is verslapt. Men wil wat anders. Zoo is het ook in onze Oost. De Javanen leeren lezen en willen lezen nog wat anders dan den Koran. Jaren, eeuwen zelfs, was de groote en krachtige deur gesloten. Nu wordt zij geopend. Dat is het werk van onzen Heere Jezus. Hij doet dat zonder ons, buiten ons om; wel met het oog op ons die Zijn Evangelie daar brengen. Hij doet dat, zonder dat de Javanen zelve iets bewust zijn van Zijn werk. „Hij opent en niemand sluit.”

Nu moeten wij dan ook door die geopende deur naar binnen met het heerlijke Evangelie der genade. Naar binnen, zooals Paulus te Efeze! Waartoe anders is die deur geopend?

Maar daar zijn vele tegenstanders. Vóór en in en om en bij die deur in Efeze bewogen zich vele „omzwevende Joden”, kooplui en zilversmeden als Demetrius. Daar hadden zich valsche godsdienst en geldzucht bij die open deur in Efeze geposteed: tegenstanders, die Paulus met zijn Evangelie er buiten wilden houden.

Wat zal Paulus gebeden hebben! Wat zal die kleine gemeente van getrouwen den Heere hebben aangeloopen! Zij hebben gesmeekt, dat Hij die de deur geopend had, nu ook de tegenstanders mocht op zijde dringen en beschamen. En God heeft gehoord. Het Evangelie is door de open deur in Efeze ingegaan. Ondanks de tegenstanders heeft Christus Zijne Kerk in Efeze geplant.

Vele tegenstanders bij de geopende deur, ook in onze Oost. Allerlei booze geesten zweven er voor en in en om. De geest van mistrouwen in de Christennatiën, die elkander pas zoo vreeselijk hebben toegetakeld; de geest van eigengerechte vijandschap tegen het kruis van Christus; de

geest van communisme en bolsjewisme met het misleidend ideaal van eigen vrije nationaliteit. Vele felle fanatieke tegenstanders.

Onze broeders trachten met het Evangelie door de open deur te dringen.

Wat doet gij? Bidt gij voor hen? Steunt gij hen? Leeft gij met hen mee? Och, het zij uw dagelijksch gebed, dat Hij die de deur opende, ook den toegang vrijmake.

Of is uw eigen hart nog gesloten voor Jezus?

Z.

d. G.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een jaar van Gedachtenis.

Het jaar 1925 is voor de Zending van de Geref. Kerken op Midden-Java een jaar van rijke gedachtenis. Allereerst voor de Kerk van Amsterdam en de andere Kerken van Noord-Holland. Want het is dit jaar 25 jaar geleden, dat het Petronella-Hospitaal te Djokja is geopend. En van dien tijd af dagteekent de krachtige aanvatting van het zendingswerk aldaar.

Eerst zou de gedachtenis daarvan gevierd worden den 1en April. De viering van dit jubileum is echter uitgesteld tot den 29 April a.s. Dit is geschied, omdat men dit jubileum in Indië wil laten samenvallen met de plechtige ingebruikneming van de nieuwe gebouwen van het Petronella-Hospitaal en men met den bouw niet voor 29 April geheel gereed kon zijn.

Alle Kerken van Noord-Holland zijn uitgenoodigd Woensdag 29 April — of als dit moeilijk kan — den voorafgaanden Zondag een dankstonde te houden ter gedachtenis van de groote dingen, die de Heere te Djokja gedaan heeft. En het mag verwacht dat ook de Kerken buiten Noord-Holland met dank aan den Heere het werk der Zending te Djokja zal worden gedacht.

Ook de Zending van de Friesche Kerken zal dit jaar mogen gedenken, dat zij nu voor 25 jaar den arbeid te Keboemen aanving. Reeds in 1899 werd Ds. D. Bakker door de Kerk van Heeg in samenwerking met de andere kerken van Friesland beroepen tot Missionair Dienaar des Woords. In 1900 is Ds. Bakker naar Java vertrokken. Na een rondreis met Ds. Adriaanse, koos hij op het aan de Kerken van Friesland toebetrouwde Zendingsterrein de hoofdplaats Keboemen als plaats van vestiging. In Sept. 1900 begon Ds. Bakker hier zijn arbeid. Hij bleef hier werken tot 1905 toen hij benoemd werd tot docent aan de Opleidingsschool, die in het eerst nog met de Keucheniuschool was vereend. In de vacature, die hierdoor ont-

stond op het Friesche Zendingsterrein, is toen beroepen Ds. K. van Dijk, die 13 Dec. 1905 zich verbond als Miss. predikant aan de Kerk van Heeg en in Febr. 1906 den arbeid te Keboemen aanving.

Het Friesche Zendingsterrein is wat den omvang betreft één der kleinste terreinen van de Geref. Zending op Java. Terwijl het terrein van Zuid-Holland Noord en van Zuid-Holland Zuid — Solo en Poerbolingo — elk meer dan 100 vierk. geographische mijlen omvatten, beslaat het Friesche terrein slechts 24 vierk. mijlen. Het is bepaald tot de Afdeeling Keboemen en de districten Kemiri en Pitoeroeh in de residentie Kedoe. Maar het is zeldzaam dicht bevolkt. Er waren op dit terrein omstreeks 750.000 menschen, dus bijna tweemaal zoo veel als in geheel Friesland. Het is dus een zeer belangrijk Zendingsterrein, omdat het zoo verbaazend veel inwoners telt.

Ook op dit terrein heeft de Heere het werk der Zending in rijke mate gezegend. Vooral in den laatsten tijd komt er hier een heerlijk opbloeien.

Ds. v. Dijk werkt hier op 9 posten met 9 helpers bij den dienst der Woords en één colporteur. De Gemeenten te Keboemen, Glongong en Groedjoegan zijn geïnstituëerd en hebben dus een eigen Kerkeraad.

Alle Gemeenten te zamen tellen 550 zielen, waaronder 260 belijdende leden. In 1924 is het zielental gestegen met omstreeks 56 zielen, wat bij een zoo betrekkelijk nog klein getal wijst op een zeer verblijdende toename.

Ook de hulpdiensten zijn op dit terrein tot breede ontwikkeling gekomen.

De Medische dienst beschikt over een flink hospitaal te Keboemen en een hulphospitaal te Krakal die te zamen 176 bedden tellen. Dr. Vonk werkt hier als missionaire arts met twee Europeesche wijkzusters, Mej. C. L. de Graaf en Mej. H. F. ten Kate, terwijl het Inl. verplegend personeel uit 45 personen bestaat.

Voorts zijn er 6 Zendingsscholen met 16

Inlandsche leerkrachten en 450 leerlingen.

Te Gombong staat een Christ. Holl. Jav. School, die 360 leerlingen telt, terwijl Keboemen een Christ. Holl. Chineesche School met 150 leerlingen bezit.

De Friesche Kerken hebben dus op Midden-Java een beduidende Zending, die een plaats van geen geringe beteekenis inneemt in den Zendingsarbeid onzer kerken op Midden-Java.

Welke plannen er worden beraamd voor de gedachtenis-viering van den vijf-entwintig-jarigen Zendingsarbeid te Keboemen, weten we nog niet. Maar stellig zullen de Friesche kerken dit feit niet onopgemerkt laten voorbijgaan.

Voorts zal ook voor het Zendingswerk te Solo 1925 een jaar van bijzondere gedachtenis worden. Het was den 12 Dec. 1912 dat Dr. H. A. van Andel zijn zoo zeldzaam gezegend werk te Solo begon. Den 12 Juni a.s. zal het dus 12½ jaar zijn geleden, dat het mooie werk te Solo is aangevangen. Of de Kerk van Delft en de met haar in de Zending samenwerkende Kerken van Zuid-Holland en Naarden, die thans dit terrein verzorgen, dit feit openlijk willen gedenken, weten we niet. Er zouden wel redenen zijn om dit te doen. Want niet minder dan te Djokja heeft de Heere te Solo groote dingen gedaan. Er was van Solo als Zendings-terrein goede verwachtingen. Maar de uitkomst heeft alle verwachtingen overtroffen. Wonderlijk heeft de Heere de Zending te Solo met zijn zegen gekroond.

Het Java-Comité.

Het Java-Comité heeft zijn zeventigsten verjaardag mogen beleven.

Op 24 Maart 1855 vergaderden ten huize van den heer T. M. Looman te Amsterdam, een tiental personen die, mede ten gevolge van mededeelingen door den heer J. Esser; besloten een Vereeniging op te richten, die als Afdeling van de Ver. ter Verbreiding der Waarheid en tegelijk als Afd. van het Genootschap voor In- en Uitwendige zending te Batavia „pogingen zou aanwenden om ons volk met de geestelijke en stoffelijke nooden van Java bekend te maken.” De nieuwe vereeniging werd genoemd het Java-Comité.

Hoewel het Java-Comité aanvankelijk geen andere bedoeling had, dan het zendingswerk financieel te steunen, zou het betrekkelijk kort na de oprichting komen tot eigen zendingsarbeid.

Eerst op Sumatra onder de Bataks te Ankola. Daar werkten de Zendingen Dam-

merboer, Koster en van Dalen, die waren uitgezonden door Ds. Witteveen. Deze zending werd door het Java-Comité overgenomen en heeft zich in den loop der jaren onder den zegen des Heeren ontwikkeld tot een werk van belangrijken omvang. Er zijn daar nu 15 Gemeenten met 1300 leden en 11 scholen met meer dan 500 leerlingen. Thans werken daar de zendelingen W. F. van Hasselt en H. J. Egging.

In 1880 ontving de zending van het Java-Comité een aanzienlijke uitbreiding. In dat jaar is Dr. J. P. Esser, uitgezonden door het Java-Comité, zijn arbeid onder de Madoereezen begonnen. Deze heeft hier gewerkt tot 1888 en is, toen hij met verlof in Holland was, overleden.

Inmiddels was de zendeling H. v. d. Spiegel aangenomen en deze vatte in 1889 het werk van Dr. Esser op, door zich in Soemparkem te vestigen. Later kreeg hij hulp in de zendelingen T. Dekker, H. Hendriks en F. Schelfhorst. Toen in 1920 zendeling O. Dedecker werd uitgezonden, zou hij v. d. Spiegel niet meer zien, want deze overleed in 1919.

Op het oogenblik telt het Java-Comité op Oost-Java 3 Madoereesche- en 9 Javaansche gemeenten met een 4000 leden, en 9 scholen met 500 leerlingen.

Eindelijk heeft het ook op het eiland Kangean een terrein waar sinds 1913 zending Schelfhorst ook onder Madoereezen werkt.

Door het groeiende werk onder de Javanen is het werk onder de Madoereezen wel wat op den achtergrond gekomen. Er worden nog ernstige pogingen aangewend om daarin verbetering te brengen. Reeds is een zendeling, die nog dit jaar hoopt uit te gaan, aangenomen en men hoopt spoedig in staat te zijn een tweeden zendeling uit te zenden.

Het Java-Comité hoopt later zijn jubileum te vieren. Ons Zendingsblad wil echter nu reeds het Java-Comité hartelijk geluk wenschen met zijn zeventigsten verjaardag.

Moge de Heere nog tal van jaren over den arbeid van het Java-Comité in rijke mate zijn zegen gebieden!

Een schreiende nood.

Nog steeds komt het Christ. Onderwijs in Indië leerkrachten te kort. Er kon veel, veel meer gedaan worden, als er maar onderwijzend personeel beschikbaar was. Dat geldt voor de gewone Inlandsche scholen, die enkel met Inlandsch personeel werken. Maar dat geldt niet minder voor de Christ.

Holl. Inl. Scholen, waar het onderwijs wordt gegeven met het Hollandsch als voertaal en het personeel dus de Holl. taal moet kennen. Er is bij de Inlanders verbazend veel vraag naar Hollandsch Inlandsch onderwijs. Het spreekt echter van zelf, dat al het onderwijs aan deze scholen onmogelijk alleen door Hollandsch personeel kan worden gegeven. Dat zou veel te kostbaar worden. Ook zou men daarvoor onmogelijk genoeg personeel uit Holland kunnen betrekken.

Bij de reorganisatie van het Holl. Inl. onderwijs in 1914 werd dan ook door de Regeering voor H. I. S. bepaald, dat ten hoogste de helft der leerkrachten uit Europeanen zou bestaan en de overigen uit Inlanders. Een 7-klassige school had dus 3 Europ. onderwijzers en 4 Inlandsche onderwijzers met Kweekschooldiploma.

In de groeiende behoefte aan H. I. onderwijs kon op die wijze echter niet worden voorzien, wegens het tekort aan Europeesche onderwijzers. De Regeering heeft daarom reeds in 1915 een Hoogere Kweekschool opgericht, waarvan de geslaagden twee van de drie Europeesche onderwijzers eener H. I. S. kunnen vervangen. Volgens de nieuwe formatie, die thans geldt, komt aan het Hoofd van een H. I. S. een Europeesch onderwijzer te staan, terwijl het verdere personeel bestaat uit 2 (of 3) onderwijzers met diploma Hoogere Kweekschool en 4 (of 3) onderwijzers met Kweekschool-diploma.

Nu hebben we wel een Christ. Holl. Inl. Kweekschool n.l. de Kweekschool te Solo, die elk jaar een flink getal Inl. onderwijzers levert, die Hollandsch kennen en aan Holl. Inl. Scholen mogen werken.

Maar wij hebben nog geen Christelijke Hoogere Kweekschool, waarvan het diploma gelijk staat met een Hollandsch diploma.

Het spreekt van zelf, dat het weldra komen moet tot de oprichting van een Christ. Hoogere Kweekschool. Het Christ. onderwijs op Java kan die niet missen.

Zooals het nu staat, kan de Kweekschool te Solo nog niet eens voorzien in de behoefte aan Inlandsch personeel dat in het bezit moet zijn van het diploma eener gewone Kweekschool. En voor het personeel dat in het bezit moet zijn van het diploma eener Hoogere Kweekschool moet men zich bedienen van Europeesch personeel, want de Inl. leerkrachten, die dit diploma bezitten, zijn allen opgeleid aan een Openbare Hoogere Kweekschool. En 't spreekt van zelf, dat men aan een Christelijke school ook Christelijke leerkrachten moet hebben, die een Christelijke opleiding hebben genoten.

Onze Christ. Holl. Inl. scholen hebben dus veel Europeesch personeel nodig. Hier tegen nu zijn twee ernstige bezwaren. Vooreerst dit, dat Europeesche leerkrachten veel kostbaarder zijn dan Inlandsche. Holl. leerkrachten moeten natuurlijk het salaris genieten van een Europeesch onderwijzer, maar als zij slechts dienen om de plaats van een Inl. onderwijzer in te nemen, betaalt de Regeering er slechts subsidie voor als voor Inl. leerkrachten. Maar veel erger is, dat er in ons land geen voldoende getal Christelijke onderwijzers beschikbaar is, dat bereid is de Zending te dienen. Het is treurig genoeg, dat het gezegd moet worden, maar feit is, dat er onder onze duizenden Christelijke onderwijzers maar enkelen zijn, die liefde genoeg hebben voor de Zending om het Christ. onderwijs in Indië te willen dienen. Er is altoos te kort. Oproep na oproep moet worden gedaan. Honderden guldens moeten er worden veradverteerd. En dan nog blijft het tobben om leerkrachten te vinden. Onze scholen op Midden-Java roepen sinds lang om eenige onderwijzeressen zonder hoofdakke en een flink getal onderwijzers met hoofdakke. Maar de oogst is nog niet voor de helft voldoende. Moge de roepstem uit Indië toch eens doordringen in de kringen onzer Christelijke onderwijzers! Het werk daar is zoo mooi. En zoolang we niet een Christ. Hoogere Kweekschool hebben, die leerkrachten levert, moet een aanmerkelijk deel van de leerkrachten uit Holland komen. W. B.

Soemba. Het nieuwe Hospitaal.

Aangaande het nieuw te bouwen hospitaal in 't Westen kunnen we mededeelen, dat Dr. Berg, zoo de Heere wil, met Mevrouw, in de maand April met vacante van Solo naar Soemba zal gaan. Zooals we reeds eerder mededeelden, is Dr. Berg thans te Solo om Dr. de Groot te vervangen, die met vacatie naar Nederland gaat.

Het doel der reis van Dr. Berg is om in overleg met de missionaire Dienaren op Soemba de plaats te bepalen, waar het ziekenhuis komen moet. Een gemakkelijke keuze is dat niet. Wat op de eene plaats b.v. Karoeni in 't nadeel is, is op de andere i. c. Waikaboebak in 't voordeel; doch het omgekeerde is ook 't geval. Volgens 't rapport van den gezondheidsdienst op Soemba was Karoeni niet aan te bevelen, volgens anderen is een der hoofdbezwaren van Waikaboebak de ongenoegzame voorziening van water.

Moge de Heere de breedere en vooral Dr. Berg in alle overwegingen leiden, om de beste keuze te doen, zoowel uit zendings- als uit hygiënisch oogpunt.

Van Soemba keert Dr. Berg weer terug naar Java om in Solo zijn plaatsvervangend werk voort te zetten en te Weltevreden

is; Ds. W. van Dijk, te Karoeni, Ds. J. P. Lambooi, te Pajeti; de heer T. Mobach, hoofd van de Standaardschool te Pajeti en Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.

De heer Tj. van Dijk, de schoolopziener, was, toen deze foto gemaakt werd, nog niet van zijn verlof op Soemba terug. Ook de

met het gouvernement te spreken over de plaats van vestiging en de te verleen subsidie van een hospitaal met twee artsen.

Onze verwachting is geen andere dan dat de volledige subsidie, zooals die in het desbetreffende reglement gemeld is, zal worden toegestaan.

Mocht dit niet het geval zijn, dan is het voor de kerken niet geraden om met den bouw van een hospitaal te beginnen.

Uit Kbl. v. O. D.

Bij de foto.

Deze foto laat ons zien de Algemeene Vergadering van Zendingsarbeiders op Soemba. Van links naar rechts Ds. L. P. Krijger, de docent van de Opleidingsschool te Karoeni; Ds. C. de Bruijn, die reeds meer dan dertig jaar te Kambaniroe werkzaam

heer D. H. Krijger, de ziekenverpleger te Pajeti, ontbreekt. Gewoonlijk worden de vergaderingen gehouden te Pajeti.

Solo in 1924.

Ons jaarverslag mag melding maken van vele zegeningen. Er zijn ook tegenspoeden en teleurstellingen in ons werk geweest, maar in den regel is het niet wenschelijk, die te vermelden. Vele der tegenspoeden en teleurstellingen zijn te wijten aan onze eigen gebreken en tekortkomingen of aan die van anderen. Het is niet goed, die gebreken en tekortkomingen publiek bekend te maken. En wat aanvankelijk door ons als tegenspoed aangemerkt werd, blijkt somtijds later een bijzondere zegen geweest te zijn; laat ons vooral dan van die schijnbare tegenspoeden spreken, als wij Gods

trouwe Vaderzorg daarin hebben mogen opmerken en wij ze beter hebben leeren verstaan.

Er is nog een andere reden, waarom de tegenspoeden op den achtergrond behooren te treden tegenover de zegeningen. Ons werk is zóó gebrekkig, dat het geen verwondering behoeft te wekken, indien het geen vrucht draagt. Hoe kunnen zondaren, wier werk alom de teekenen van hun zonde draagt, rekenen op heilige vruchten? En als wij dan beide ontmoeten, en mislukkingen en heilige vruchten, dan verootmoedigen wij ons over de eerste en verwonderen ons over de laatste; over de eerste zwijgen wij met schaamte, tenminste voor de menschen, over de laatste spreken wij met dankbaarheid. In Gods werk draagt alleen Gods arbeid vruchten. En als wij dan een arbeidsjaar overzien en daar vele rijke vruchten vinden, dan behooren wij met ootmoedige harten den lof des Heeren te vermelden. Loof den Heere, mijne ziel, en vergeet geene van Zijne weldaden!

Ook als wij letten op de gesteldheid van den zendingsakker, is er reden tot heilige verwondering voor den oogst. Het zaad des Woords wordt geworpen in zondige harten. Het hart des menschen is zelfs tegen den mensch, maar nog méér tegen God. Doch 't is de Heer, Die wonderen werkt. Zooals Hij den zondigen arbeid heiligt, zoo wekt Hij het leven in doode harten. Laat ons Hem dan eere geven! Ook dit jaarverslag zij een loflied ter verheerlijking van Hem, Wiens naam Wonderlijk is.

Groei der Javaansche Kerk.

In 1924 werden 198 Javanen en Chineezen, volwassenen en kinderen, gedoopt. Door sterfgevallen en verhuizingen naar elders was de toename van het aantal Inlandsche Christenen wat minder, namelijk 161. De Javaansche Kerk groeide van 784 tot 945 leden. Bovendien werden vier Chineesche jongelieden in de Hollandsche Kerk gedoopt, zoodat het aantal gedoopten uit de Inlandsche wereld 202 bedroeg.

Er is een gestadige voortgang merkbaar in den groei der Javaansche Kerk. De toename was van 1913 af: 16, 58, 23, 65, 61, 57, 86, 86 (in de twee jaar, waarin ons buitenlandsch verlof viel), 111, 142 en 161. Deze geregelde opklimming in de getallen der toename is zeer verblijdend; onder Gods blijvenden zegen bevat zij een rijke belofte voor de toekomst.

Als wij letten op den omvang der taak, namelijk om de bevolking van twee milioenen tot Christus te leiden, en daarbij let-

ten op den aanwas der bevolking met 30.000 per jaar, welk getal jaarlijks met 500 toeneemt, dan schijnt de toename der Christelijke Kerk niet mee te tellen. Toch is dit slechts een oppervlakkige schijn. Indien de Heere in dezelfde lijn van voortgang ons blijft zegenen, halen wij op den duur, zij het pas na tientallen van jaren, den bevolkingsaanwas in. Op een min of meer wetenschappelijke wijze uitgedrukt, kunnen wij zeggen, dat de bevolkingsaanwas een rekenkundige reeks vormt, doch de groei der Christelijke Kerk een meetkundige. In het twaalfde arbeidsjaar was de toename der Kerk tienmaal zoo groot als in het eerste jaar; en eerst na vijftig jaren komt de bevolkingsaanwas tot een verdubbeling van zijn cijfer. Ik wijs hierop, niet, alsof wij zouden kunnen berekenen, op welken tijd de toename der Kerk de toename der bevolking zal gaan overtreffen, want de Heere kan door zegen een veel snellere uitbreiding geven en kan door het inhouden van zegen elke uitbreiding afsnijden. Maar ik doe het alleen om te laten gevoelen, dat er in het gezicht van den zegen des Heeren in deze twaalf jaren volstrekt geen reden voor moedeloosheid bestaat. Moge God in Zijn genade in groeiende mate Zijn wonderen werken. En laat ons bedenken, dat de Heere om dien zegen gebeden wil zijn.

Colportage.

De verkoop van Bijbels en andere Christelijke boeken mag zich in blijvenden bloei verheugen. Er werden 23.533 boeken verkocht, waaronder 9.000 Bijbels en Bijbelgedeelten in de Inlandsche talen, 7000 andere boeken in die talen, en 7400 Bijbels en andere Christelijke boeken in het Hollandsch. Deze laatste werden grootendeels geleverd aan Hollandsch-lezende Javanen en Chineezen.

Bovendien werden maandelijks 20.000 exemplaren van ons Javaansch maandblad, 500 exemplaren van een Maleisch maandblad, en 1000 exemplaren van een Javaansch kinderblad verspreid. Tijdens het groote volksfeest van de geboorte van Mohammed werd een traktaatje over de geboorte van den Heere Jezus in 20.000 exemplaren rondgedeeld.

Met dit alles bereikten wij naar schatting hoogstens een derde deel van de gezinnen, waarin één of meer personen kunnen lezen. Er is dus geen reden tot zelfvoldaanheid, maar zeker wel rijke stof tot dankbaarheid.

Voor dit werk stellen de Kerken in Holland jaarlijks vijfduizend gulden beschik-

baar, een rijk en mild bedrag. En Vrienden van ons werk in Indië brachten daarvoor f1400 samen, nog ongerekend de f1150, die voor „het achterland van Wonogiri” geschonken werden.

Zoo wekt God in de harten van Christenen een heerlijke mildheid, die een werk van breeden omvang mogelijk maakt en ons uiteraard zeer dankbaar stemt.

De voornaamste vraag echter is, of God die vele zaadkorrelen een wel bereide aarde doet vinden. Deze vraag doet een dringend beroep op het geloovig en volhardend gebed van alle Vrienden van ons werk.

Het zaaien is de taak van enkelen, maar het bidden, dat ons den zegen des Heeren waarborgt, is de roeping van allen.

Medisch werk.

In den loop der jaren heeft het medisch werk een groote uitbreiding verkregen. Wie de eerste jaren heeft meegemaakt en zich herinnert hoezeer het medisch werk zich toen moest behelpen, verblijdt zich, als hij thans de groote reeks fraaie gebouwen ziet. Er is plaats voor 230 patiënten, en gemiddeld waren er in 1924 per dag 184 aanwezig. We mogen dus dankbaar getuigen, dat de Inlandsche bevolking onze medische hulp zoekt. Bovendien kwamen per werkdag gemiddeld 71 personen geneeskundige hulp vragen op de dagelijksche polikliniek.

Behalve het hoofdziekenhuis zijn er drie hulpziekenhuizen, waarvan twee aan suikerfabrieken toebehooren. Het derde is het hulpziekenhuis te Kartasoera. Daar werd een leegstaande gevangenis voor dit doel afgestaan. Maar de bevolking was huiverig om zich daar te laten behandelen; de vroegere bestemming van het gebouw schrikte hen terug. Door den invloed van den betrokken Regent werd dit vooroordeel gelukkig overwonnen; het aantal patiënten stijgt thans zeer.

Er bestaat hoop, dat er spoedig weer een hulpziekenhuis verrijzen zal. Zoo vertoont ook dit werk een krachtigen groei. Dit mag te meer op prijs worden gesteld, daar de omstandigheden zooveel moeilijker zijn dan b.v. in Djokja. Rondom Djokja liggen veel meer ondernemingen dan rondom Solo. Bovendien is hier eenige jaren geleden een neutraal ziekenhuis voor de Inlandsche bevolking opgericht, dat op een groot deel der te verwachten geldelijke hulp van de ondernemingen beslag heeft gelegd. Dat ons medisch werk ondanks dit alles toch gestaag en flink groeit, legt getuigenis af van de wijsheid en toewijding en volharding van hen, die het leiden en daarin arbeiden.

Het Ziekenhuis is een krachtig centrum van Christelijke actie. Ook draagt het zichtbare vruchten, voor de Christelijke Kerk. Al bestaat er geen dwang tot het bijwonen van godsdienstoefeningen, het getal van hen, die daar met het Evangelie (veelal voor het eerst) kennis maken, is ontzaglijk groot. En wie zal zeggen, hoeveel vruchten het draagt voor de eeuwigheid, die hier op aarde niet openbaar worden.

In Pengging was het hulpziekenhuis het begin van het zendingswerk. En na vier jaar is daar thans een gemeente van 28 zielen en een Inlandsche school met 43 leerlingen.

Tijdens het verlof van Dr. Groot is Dr. Verhagen de directeur. Het treft gelukkig, dat na dit zware jaar voor hem een jaar van verlof zal aanbreken. Wij hopen, dat ook hij, evenals Dr. Groot en de Heer Meijerink, door het houden van voordrachten het Solo'sch zendingswerk dichter bij de Broeders en Zusters in Holland zal brengen en hun liefde verwakkeren.

In het ziekenhuis is nog één zaal ledig, de kleine zaal voor het Röntgen-toestel. Een vroeger door een Chinese familie geschonken gift voor dit doel bleek op verre na niet toereikend. Misschien zijn sommigen in Holland wel in staat en... bereid, om Dr. Groot en Dr. Verhagen in hun verlof in dit opzicht een verrassing te bereiden.

Inlandsche Scholen.

Een nieuwe Subsidie-regeling, die een groote verandering in de positie van onze Inlandsche Scholen brengt, is reeds ten deele ingevoerd en zal weldra ten volle ingevoerd worden.

Er bestaan twee soorten van openbare Inlandsche Scholen, n.l. Volksscholen of Desascholen, die voornamelijk door de desa, door de dorpsgemeenschap, worden onderhouden, en Tweede-Klasse Scholen of Standaardscholen, die voornamelijk door de Regeering bekostigd worden. Tot nu toe behoorden onze Zendingsscholen bij geen van deze twee soorten. Ze waren iets afzonderlijks, stonden buiten de gewone formatie. Gevolg daarvan was, dat met onze Scholen door het Gouvernement vrijwel niet gerekend werd. Soms werd vlak bij een onzer Scholen een School door de desa of door het Gouvernement opgericht. Dit alles wordt nu anders. Onze Zendingsscholen worden ingedeeld onder de twee soorten, worden door het Gouvernement als Volksscholen of als Standaardscholen erkend. En waar wij een school hebben, zet het Gouvernement of de desa geen school van de-

zelve soort er naast. De rechtspositie van onze Scholen wordt door deze nieuwe regeling aanmerkelijk beter.

Van de Zendingsscholen in de residentie Solo werden er reeds acht ingedeeld. En wij hadden het voorrecht, dat zeven van de acht beschouwd en gerekend zullen worden als Standaardscholen. Voor deze laatste is de subsidie veel hooger dan voor Volksscholen.

Door deze nieuwe regeling kunnen wij ook meer dan vroeger aanspraak maken „op den zedelijken steun van de Overheid en haar organen”, gelijk de toelichting op de nieuwe subsidie-wet het uitdrukt. En bij de opening van nieuwe scholen ondervonden wij dien steun reeds in rijke mate.

In de vorige maand openden wij zeven nieuwe Standaardscholen in het Solosche. Zij tellen reeds 350 leerlingen. De nieuwe subsidievoorwaarden zijn zóó, dat het geregeld geldelijk onderhoud dier scholen geen bijzondere eischen stelt aan de Zendingskas. Alleen de bouw der scholen brengt vrij zware verplichtingen mee. Vanwege de bezuiniging stelt het Gouvernement slechts een karig bedrag voor schoolbouw beschikbaar. Bovendien moet bij iedere school minstens één onderwijzerswoning gebouwd worden, en die woningen worden heelemaal niet gesubsidieerd.

De geldelijke regeling van dien scholenbouw heeft mij veel hoofdbrekens gekost. De mildheid in Holland mocht niet op al te zwaren proef worden gesteld. En toch zou het voor het werk hier te betreuren zijn, indien het aantal nieuwe scholen verminderd moest worden met het oog op de kosten. Ik begreep ook heel goed, dat velen in Holland er wel een extra-bijdrage voor over zouden hebben om deze groote uitbreiding aan het Christelijk onderwijs in Solo te kunnen geven. En het geldelijk program voor Scholen en woningen heb ik gelukkig zóó kunnen samenstellen, dat de Kerken in Holland niet overmatig worden belast. Nu het Christelijk onderwijs in Holland niet meer de zware offers vordert van voorheen, zal het toch zeker niet al te moeilijk vallen, iets meer dan gewoonlijk voor het Christelijk onderwijs op het zendingsterrein af te zonderen. De liefde voor dit werk is mij genoegzaam bekend, zoodat ik met vrouwen aan de Zendende Kerk mijn voorstel heb aangeboden.

Ons werk heeft ook in Indië vele Vrienden, en ook in Holland buiten Zuid-Holland (Noord). Zij brachten in 1924 f 1855 aan giften voor schoolbouw bijeen, een bedrag, dat dankbaar stemt voor het verleden en

hoopvol voor de toekomst. Er is geen reden, te vreezen, dat hun liefde en mildheid zullen verslappen in een tijd, waarin ons werk zich bijzonder uitbreidt en de geldelijke behoeften grootter worden.

Hollandsche Scholen.

Met dezen naam worden bedoeld de scholen, die het Hollandsch als voertaal bij het onderwijs hebben. De Solosche Schoolvereeniging bezit negen zulke scholen, één Hollandsch-Chineesche, vijf Hollandsch-Inlandsche (waaronder de Javaansche Meisjesschool), één Europeesche, één Mulo-School en één Schakelschool. De laatste twee werden in 1924 geopend en slagen even goed als de andere. In den loop van 1925 hoopt zij een tweede Hollandsch-Chineesche School te openen.

Bovendien hebben de Kerken in Holland hier hun Hollandsch-Inlandsche Kweekschool, waar Inlandsche onderwijzers voor de Hollandsch-Inlandsche en Hollandsch-Chineesche Scholen worden opgeleid. De gebouwen voor deze Kweekschool zijn bijna voltooid, een schoolgebouw en vier leeraarswoningen met internaten. De leeraren hebben elk een deel der jongelui bij zich aan huis. In het zendingswerk in andere landen is duidelijk gebleken, welk een gezegenden invloed kleine internaten hebben. Naar dat leerzaam voorbeeld is de Kweekschool met kleine internaten ingericht.

Het is een bijzonder genot, de leerlingen van de Kweekschool en vele oudere leerlingen van de andere Hollandsche Scholen des Zondags in de Kerk te zien, allen vol aandacht de bediening van het Woord volgende. O, ik wilde, dat Gij allen de ontroering kondt meemaken van het zien van die aandachtige schare jonge mensen. God geeft ons in Solo in dit opzicht een rijken, niet genoeg te waardeeren zegen. Stel ook Uw gedurig gebed die jonge mensen onder 's Heeren hoede.

De Hollandsche Kerk.

Het geestelijk leven der Hollandsche Kerk heeft groote waarde voor den zendingsarbeid. Het kerkelijk, geestelijk samenleven der zendingsarbeiders is middellijk een bron van groote geestelijke kracht.

En wij mogen met ootmoedigen dank aan den Heere betuigen, dat wij in ons kerkelijk leven ons saamgebonden gevoelen met den Heere, met ons werk, en met elkander. De sterke eenheidsdrang openbaart zich telkens met kracht. De trouw, waarmee allen ook onder de leesdiensten opkomen, de voltaligheid onzer driemaandelijksche leden-

vergaderingen, het zoeken van elkanders heil, de bereidheid om ook ander werk dan zijn eigen taak op zich te nemen, bewijzen, dat Gods genade krachtig werkt. Ook in onzen kring zijn, evenals in iederen kring van saamgekomen menschen, wel eens kleine moeilijkheden. Maar de gemakkelijheid, waarmee ze worden overwonnen zonder enig kwaad spoor achter te laten, toont, dat de liefde heerschappij voert in de harten. Deze eensgezindheid, dit hartelijk liefde-leven, die een onmisbare voorwaarde is voor vruchtbaren arbeid, is een der grootste krachten van het Solosch Zendingsleven.

Elke week houd ik een voordracht in het Hollandsch voor een kleine veertig meisjes, en een voor ruim honderd jongens. Als ik, zooals nu, eenige weken door ziekte, verhinderd ben, is aanstonds één der zusters of één der broeders bereid de taak van mij over te nemen.

Eenmaal per maand houd ik een voordracht in eenigszins wetenschappelijk gewaad voor een kring van zestig genoodigden. Onder hen zijn vele vooraanstaande personen uit de Hollandsche en de Javaansche wereld.

De tweede missionaire Dienaar des Woords voor Solo.

In Augustus 1923 deed ik het verzoek aan de Zendende Kerk, te besluiten „de voorbereidende maatregelen te nemen voor de beroeping van een tweeden missionairen Dienaar des Woords”. De Kerken in Holland bleken aanstonds bereid, aan dit verzoek te voldoen. Zulke voorbereidende maatregelen kosten uiteraard vrij veel tijd. Bovendien ondervonden de Kerken eenige teleurstellingen bij het zoeken van den Dienaar des Woords. En ondanks dit alles mögen wij nu reeds van dit jaar Ds. en Mevrouw Van Eyk hier verwachten. Deze verblijdende uitkomst was alleen mogelijk door volhardende toewijding van hen, die in deze zaak leiding gaven. En onze harten zijn vervuld met dank aan den Heere en met dank aan de Broeders. Wij zijn zeer getroffen door de oogenblikkelijke bereidheid der Kerken om deze verzwarende van lasten op zich te nemen. Het is een nieuw bewijs van hun hartelijke liefde tot het werk hier, waarvan wij nu reeds zoo vele treffende blijken mochten zien. Onze harten zijn daardoor te meer aan hen verbonden. En waar alle menschelijke middelen alleen onder 's Heeren zegen tot het doel kunnen komen, moge Uw en ons gebed volhardend ook dezen Broeder en Zuster aan den Heere opdragen.

Door de vriendelijke en treffende zorg

van de Zendende Kerk om de lasten van mijn vrouw en mij te verlichten, komt de jonge *Er.* Bakker om de twee weken hier twee dagen helpen. Die goede zorg in Holland en die bereidheid tot hulp van Dr. Bakker hebben niet alleen onze lasten verlicht, maar ook onzen moed en onze kracht verhoogd.

Met een hartelijke aanbeveling van alle zendingsarbeiders en hun werk in Uw voorbede, en met onze hartelijke groeten,

hoogachtend,

Uw dienstwillige broeder,
H. A. VAN ANDEL.

Jubileum Zendingspost Djokja.

Het jaar 1925 is voor Djokja een merkwaardig jaar. Het is een jubileumsjaar. Het roept herinneringen aan 1900 wakker, toen Dr. Scheurer zijn arbeid in het Petronellahospitaal begon en Ds. Zwaan in Djokja kwam.

Ik schrik een oogenblik, nu ik er aan denk, wat we gaan doen: jubileeren om 25 jaar zendingsarbeid. Ach, wat is 25 jaar in de wereldgeschiedenis, wat is 25 jaar in den loop der eeuwen, wat is 25 jaar voor de eeuwigheid? De eeuwen en de wereldwoeling van heden zullen ons belachen, die jubileeren over dien arbeid in een klein wereldgewest in een tijdsmoment, dat minder is dan een rimpel in den oceaan des tijds.

En dan jubileeren om Zendingsarbeid! Hield Paulus een jubileum toen hij 25 jaar gearbeid had? Zijn jubileum was zijn kruisvaart, zijn martelaarschap. Had Willebrord of Winfried den tijd om jubilea te vieren? Slechts hun arbeid was hun dagelijksch jubileeren in God.

O, dreigt niet het gevaar, dat we in onzen arbeid te menschelijk worden, en dat we nu gaan vieren ons werk in 25 jaar, wat wij verricht hebben in de korte dagen van een menschenleven? Dreigt niet het gevaar, dat het afgodsbeeld wordt opgericht van ons werk en onze resultaten, waarvoor we samen neerknielen en uitroepen: Wat hebben die Kerken in N. Holland toch heel wat voor de Zending gedaan en bereikt! Als we straks jubileeren, dan zullen we opsommen: ziet toch die groote gebouwen, denk toch aan zooveel helpers en zooveel Christenen; dat alles hebben wij in 25 jaar weten te bereiken! En dan schrikt ge van jubileeren over onzen Zendingsarbeid!

Maar echt jubileeren, dat is niets anders dan roemen in Gods werk. Het kan niet

anders zijn dan diep onder den indruk komen van de groote genade Gods, die de wereld nog niet verlaten heeft, die ook hier nog werken wil, die hier honderden gebracht heeft uit somber en duister leven tot blijdschap en licht. Alle zegen, alle groei van het Koninkrijk Gods, is uit die genade Gods alleen, die de blijde zekerheid fundeert, dat God deze wereld niet verlaat, dat Hij ook nu nog werkt. Van die genade Gods vormen de 1312 Javaansche Christenen in Djokja het zegevierend getuigenis. Ons jubileeren zij niet anders dan jubileeren in Gods werk, dat het gedenken ten volle waard is.

Reeds in Oct. '23 heeft Ds. Pol de groote betekenis van de voorbijgegangene 25 jaar voor de Java-Zending in zijn referaat op de Algem. Zendingsconferentie in Amsterdam uiteen gezet. Deze 25 jaar vallen voor het grootste deel met den arbeid in het gewest Djokja saam.

De organisatie van het Zendingswerk en de groei der Christelijke gemeente: ge behoeft deze dingen slechts te noemen om onmiddellijk het groote verschil te voelen met 25 jaar geleden. Wat Djokja betreft: een grootendeels vernieuwd hoofdhospitaal met plaatsruimte voor 400 personen, daarbuiten 9 hulphospitalen. Aan het eind van 1924 negen Inl. scholen met 20 onderw. en 650 leerlingen, op 't oogenblik dat ik dit schrijf: 13 Inl. scholen met 920 leerlingen. 10 colporteurs verspreiden elke maand 1400 evangeliesatiebladen en verkochten in 1924 15412 Jav. en Mal. boeken. 9, aanstonds in April, 12 goeroes indjil of helpers tot den dienst des Woords verrichten hun werk in de gemeenten en daarbuiten. De gemeente is in 1924 gegroeid tot 1312 zielen. Drie van de gemeenten worden in het begin van '25 geïnstitueerd door het instellen van het ambt van ouderling en diaken. De Javaansche gemeente op Gondokoesoeman zal haar eigen predikant in 1925 ontvangen. Waarlijk, rijk heeft God gezegend in die 25 jaar.

Het Zendingswerk is temidden van dat alles een omvangrijk bedrijf geworden. Hoe anders is het leven van den Zendingsarbeider hier dan voor 25 jaar. Toen was het zoeken van gelegenheden en aanknoopingspunten, thans zoeken de gelegenheden ons. Allerwege groeit er iets, dat ge eens moet gadeslaan. Daar moet een school, daar een goeroe-indjil, daar een colporteur komen. Ge behoeft niet te leiden, maar kunt u slechts latea leiden in het Zendingswerk. De voortgaande groei van het werk heeft zijn eigen eischen. Wat valt er niet te re-

gelen en te administreeren en te raadplegen. Bij dat alles valt er te zeggen met Paulus: dagelijks overvalt mij de zorg van al de gemeenten. Ook in het midden daarvan blijft nog zooveel te doen. In 1902 schreef Ds. Zwaan aan den Kerkeraad van Amsterdam: „Gij ziet dus broeders, dat de arbeid geregeld voortgaat. Gaarne zou ik dien ook nog uitbreiden, maar de vraag is voor mij nog, op welke wijze dit geschieden moet.” Thans is vaak de vraag op welke wijze we uitbreiding kunnen tegenhouden, en hebben we vaak de pijnlijke bezigheid van te moeten remmen, opdat de in het werk zelf schuilende groeikracht en de vele mogelijkheden niet een te zware proef zullen stellen aan de finantieele krachten der zendende Kerken.

We hebben een veelomvattend Zendingsbedrijf met al de bedrijvigheid eraan verbonden, waarin het groote gevaar zich voor ons opdoet, dat het Zendingswerk zich herleiden laat tot maatregelen, menschen, geld. Hoe meer geld, hoe meer arbeiders, hoe meer vrucht. Wij worden gedwongen altijd maar op het werk te zien, en hebben dan vaak zoo weinig rustig gelegenheid naar boven, naar God te zien. Ons ontgaat vaak de heerlijke zegen van het wachten, hope tegen hope, op God. We hebben telkens, en vooral nu, bij zulk een oogenblik van gedenken, zoo noodig dat woord van den Heere Jezus: „Komt gijlieden in een woeste plaats hier alleen en rust een weinig,” opdat de zoo noodige zelfbezinging in de gemeenschap met God en het vertrouwen in het wachten op God ons niet ontga.

Ik ontving voor kort verslagen van de conferenties van Zendingsarbeiders onder de Mohammedanen, die te Jeruzalem en in verschillende andere plaatsen in Egypte en Syrië in 1924 gehouden zijn. Op twee dezer conferenties, n.l. te Jeruzalem en te Heloean in Egypte werd vooral de nadruk gelegd op het gevaar van veruiterlijking van het Zendingswerk en gewezen op de noodzakelijkheid van gebed en het bewust beleven ervan dat Gods almachtige genade in het Zendingswerk openbaar is.

Begin Februari hadden we een vergadering van al de Jav. Zendingsarbeiders in de residentie Djokja, waar verschillende vragen omtrent de methode werden besproken. Een der vraagpunten was, op welke wijze we op te treden hadden tegen de verhoogde Moh. actie. Na enkele besprekingen stond er een op en zei: Van dit punt heb ik geen verstand, van deze methode kan ik maar weinig zeggen. Ik heb slechts dit. En na toen een treffende geschiedenis om-

trent gebedsverhooring verteld te hebben, zei hij: Laten wij ook tegenover den Islam het gebed niet vergeten. Dat is de grootste kracht die wij hebben.

Gedurende 25 jaar heeft nu de provincie N.-Holland in samenwerking met de kerk van Amsterdam mogen arbeiden op een belangrijk terrein van Midden-Java. Alleen groote finantieele inspanning, bereidheid tot offeren voor de Zending, toewijding van allerlei broeders voor de leiding van dezen arbeid, heeft dat mogelijk gemaakt. Met blijdschap heeft al wat Gereformeerd was in N.-Holland 25 jaar voor dezen arbeid geijverd, gegeven, gezorgd met een toewijding die het hart der arbeiders in Djokja weldadig aandeed. Hoe groot was altijd de bereidheid tot uitvoeren der voorgestelde plannen. Welk een lust was het om in dit werk uw dienaar te mogen zijn gedurende enkele jaren. Aan het einde dezer 25 jaar mogen wij God er voor danken, dat onze arbeid rijk-gezegend werd, ver boven verwachting. Wat is de positie van de Zending veranderd! Wat hoop geeft het, dat er is een levende, groeiende gemeente als blij getuige van Christus en zijn Evangelie in dit donkere land! Wij mogen wel gelijk de zeventig terugkeeren tot Jezus met de blijde betuiging: Heere, meer dan gij ons bevolen hadt, geschiedde, zelfs de duivelen waren ons onderworpen in uw naam. Indien Paulus' werk was, zielen te bekeeren van de macht des satans tot God, mag dan ook hier niet gezegd, dat de macht des satans gebroken is in de harten van velen en Gods genade er heerschappij heeft?

Maar ook ons dreigt een gevaar, evenals de discipelen, het gevaar, dat dit machtsgevoel onze hoogste blijdschap zou worden, dat het werk zich tusschen onze ziel en God zou schuiven, dat we gaan steunen op onze maatregelen en onze krachten. Laat ons voor nieuwe 25 jaar niet vergeten om dat alles te doen in het blij vertrouwen op de hulpe Gods alleen. Een schoone gedachte is het, dat gij het jubileum wilt vieren met een dank- en bidstond. Laat dat samenkomsten mogen zijn, die daarop weer den nadruk leggen, en die ons het weer beseffen en beleven doen, dat het toch niet het geld, niet de menschen en onze arbeid, maar God is, die het doet. Jezus overwon satan ten volle. Als een bliksem viel hij uit den hemel. Dien van macht beroofde kunnen wij als overwinnaars in het aangezicht treden. Als wij willen steunen op onze krachten en onze maatregelen, vergaan we in ons werk en bereiken we niets. Maar als we steunen op de overwinning van Jezus, dan is de we-

reld, dan is Java van Jezus, en elke voetstap die we in Djokja zetten is een stap in het domein van Jezus, waar hij als koning heerschen moet en heerschen zal. Laat ons den arbeid doen als kinderen van den hemelschen Vader, wiens namen in de hemelen geschreven zijn, in vertrouwen op Hem, die door veel dwalende inzichten en dwaze maatregelen en gebrekkig werk van ons, toch in heerlijkheid zijn koninkrijk bouwt.

Djokja, Febr. 1925.

A. POS.

Zending Friesche Kerken.

Afscheid Dr. R. Brummelkamp.

Donderdag 26 Maart werd in de Geref. Kerk van Heeg eene zendingsbijeenkomst gehouden om kennis te maken met Dr. R. Brummelkamp, benoemd tot 2den geneesheer aan het Zendingshospitaal te Keboemen, en tevens hem Gods zegen toe te bidden op het werk, dat hij gaat ondernemen. Ook zijne a.s. Echtgenoot Meij. J. Verhoeff en de heer en Mevrouw Verhoeff waren hierbij tegenwoordig.

Ds. Van Rennes opende deze bijeenkomst en liet zingen Ps. 67 : 1 en 2, las voor Hand. 17 : 22—34 en ging voor in gebed. Uit het Woord der Schrift Hand. 17 : 26: „En heeft uit eenen bloede het gansche geslacht der menschen gemaakt”, wees spreker op onze roeping ten opzichte van de Heidenen en Mohamedanen. Uit één bloed gesproten; in Adam gevallen; slechts redding mogelijk door één bloed, het bloed van het nieuwe Verbondshoofd, Christus Jezus. Als een mensch verloren gaat, gaat een deel der menschheid verloren. Waar ook de Heidenen van één bloed met ons zijn, ligt ook hierom de roeping bij ons, hun bekend te maken met de waarde en de kracht van het bloed van Christus. Verder wijst spreker op den zegen, dien God geeft op ons zendingsterrein. Niet voldoende is, dat de Bijbel gegeven wordt. De Schrift moet worden onderwezen. De Javanen moeten getrokken worden tot het Woord. Van zelf komen ze niet. Daarom is de Schooldienst ingesteld en de Med. Dienst.

Daa-na richt spreker zich tot Dr. Brummelkamp en diens a.s. Echtgenoot, wenscht hun geluk met hun voorgenomen huwelijk, en Gods zegen toe op de reis en op het heerlijke werk, dat aangevangen zal worden.

Onder het zingen van Psalm 86 : 5 beklimt Ds. Klarhamer, Voorzitter der Friesche Deputaten, den kansel, om meer bepaald een woord van afscheid tot den vertrekkenden Dokter en diens a.s. vrouw te rich-

ten. Spreker wijst op de rijke waarde van de Med. Zending en op het heerlijke in het Koninkrijk Gods te mogen arbeiden. Maar op dat werk zien wij niet altijd zooveel vrucht, als wij wel zouden wenschen. Het werk is heerlijk, maar ook vol teleurstellingen. Spreker wijst in verband hiermede op het Woord des Schrift in 2 Tim. 4: 20: „Trophimus heb ik te Milete krank gelaten.” Dit moest Paulus schrijven, die zelf de gave der gezondmaking had. Spreker past dit woord toe op het werk van de Miss. arts. In hartelijke woorden wenscht spreker vervolgens Dr. Brummelkamp en diens a.s. vrouw Gods zegen toe, en richt daarna ook een woord tot de ouders, opdat zij gewillig het offer mogen geven, hun eenige dochter voor den arbeid in Gods Koninkrijk af te staan.

Daarna neemt Dr. Brummelkamp zelf het woord. Uit zijne keurige en gevoelvolle rede, nemen wij enkele gedachten over. Gesproken uit eene predikaantenfamilie, zoon van den 6 maanden geleden gestorven predikant Ds. A. Brummelkamp, die achtereenvolgens het Woord bediende te Purmerend, Deventer en Vrijhoeven-Capelle, was het de begeerte van zijnen Vader, dat ook hij Bedienaar des Goddelijken Woords zou worden. Maar het verzachten van het lichamelijke lijden trok hem meer aan. En zoo werd hij arts. De gedachte, dat er in Indië iets veel goed te maken, werkte onder den zegen des Heeren, vooral toen hem meer en meer voor den geest trad het werk van den pionier op het terrein van den Med. Dienst. Dr. Scheurer, die bij den Javaan den bijnaam kreeg van „de man, die helpt”, liefde tot de zending in zijn hart. De Javaan wordt gekweld door allerlei angsten in verband met de booze geesten, die hem omringen. Hoe heerlijk is het dan, hun de boodschap van Jezus te brengen: „Komt tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.”

Verder spreekt Dr. Brummelkamp er zijne blijdschap over uit, dat hij door Zend. Kerk en Deputaten benoemd werd tot den Med. Dienst. Hij dankt voor het vertrouwen in hem gesteld, en hoopt dat vertrouwen niet te beschamen. Als opvolger van Dr. Feher, die ontslagen werd, spreekt hij den wensch uit, dat zijne hulp van langen duur moge zijn. Voorts dankt hij Zending Kerk en Deputaten voor de toezegging van een Röntgenapparaat, wanneer dat noodzakelijk mocht blijken en de kosten niet onoverkomelijk zijn. En dan eindigt Dr. Brummelkamp deze belangrijke toespraak met dit gevoelvolle woord: „Ik stel het zeer op

prijs, dat ik persoonlijk afscheid kan nemen. Er is wel eens gezegd: „de Gereformeerden zijn zieltjes winners.” Als dat zoo is, dan is dat een eer. De velden zijn wit om te oogsten. Tot het inzamelen van dien oogst moeten officers worden gebracht. Gij geeft uwe gaven en uw gebed, ik geef een deel van mijn leven, mijne schoonouders hun eenig kind. Maar wat is dit alles vergeleken bij het offer van Christus. Ziende op Hem en op Zijn werk, kan geen offer te veel zijn. En met vreugde nemen wij dan ons kruis op en volgen Christus na.”

Na deze rede verzoekt Ds. Van Rennes aan Dr. Brummelkamp staande toe te zingen Ps. 121: 4, waarna Ds. Klarhamer beiden den Heere opdraagt en Gods zegen over hun leven en werk afsmeekt.

In de consistorie wordt na deze bijeenkomst de kennismaking door Deputaten, afgevaardigden van het Zustercomité, afgevaardigden van den Zusterkring te Sneek en enkele afgevaardigden van Kerkeraden, nog wat voortgezet. Ten slotte spreekt Ds. Hangelbroek nog een ernstig woord en wordt den vertrekkenden dokter Ps. 134: 3 toegezongen.

Poerworedjo.

Ook het Zendingsterrein van de Kerken in Utrecht en Gelderland deelt in den zegen dien de Heere over den Zendingsarbeid op Midden-Java schenkt. Verblijdende dingen zijn het die Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo kon mede deelen. Aan een zijner brieven is het volgende ontleend, overgenomen uit de Utr. Kerkbode.

Tlepek. U weet dat Ds. Merkelijn over deze post met groote blijdschap gerapporteerd heeft. Inderdaad is daar dan ook een opmerkelijke opbloei waar te nemen. Vroeger kwamen er 's Zondags slechts 15 à 20 menschen, groot en klein, in de godsdienst-oefening; thans zijn er geregeld meer dan 60 vergaderd. Reeds enkelen werden gedoopt; de meesten ontvangen nog catechetisch onderwijs, opdat ze straks bij toetreden tot de gemeente, ook helder weten zullen, wat ze doen. Dit alles stemt tot dank. Want menscheijk gesproken was Tlepek de minst belovende post van ons zendingsterrein. We hadden er een school; maar geestelijke vrucht werd er van het werk in en buiten die school niet gezien. Een sterk Mohamedaansch-gekleurde streek. Alom gesloten deuren. En nu deze uitbreiding! Het stemt tot ootmoedige vreugde.

De opbloei van den kring te Tlepek bewijst zijn gezonde vitaliteit in de zelfwerk-

zaamheid, die we er aantreffen. Men heeft gezegd: wij moeten een kerkje hebben en we zullen daar alle krachten manmoedig voor inspannen. De menschen brachten uit eigen middelen ruim f400 bijeen, en ik zeg U, dat dat beschamend veel is. Ds. Adriaanse kan het getuigen. En Ds. Ingwersen ook. Toen gingen ze er op uit: klopten bij de Javaansche zusterkerken te Temon, Kesingi en Poerworedjo aan. Die wilden wel helpen. De goeroe, Wirjatenaja, deed eveneens een beroep op de Nederlandsche Gereformeerden hier. En omdat allen zooveel van hem houden — hij is 2 jaar te Poerworedjo werkzaam geweest — boden ze hem milden steun. Ten slotte was er een goede f700 bij elkaar.

Intusschen werd er een erf gekocht en met den kerkbouw begonnen. Maar, er was nog f300 tekort. En de menschen kunnen op 't oogenblik niet meer bijdragen; althans niet van betekenis. Ze hebben inderdaad gedaan wat ze konden. Nu vraagt de gemeente van Tlepok aan de kerken van Utrecht en Gelderland een renteloos voorschot van f300. Natuurlijk zouden ze graag bij U om steun aankloppen zooals ze hier bij de Jav. kerken en de Hollanders deden. Maar, gezien de vele uitgaven, waarvoor de zendingskas aansprakelijk is, durven ze dat niet en vragen slechts om een renteloos voorschot, dat ze zoo spoedig als ze kunnen, hopen terug te betalen. 'k Heb hun verzoek niet kunnen afwijzen, en hun derhalve genoemd bedrag te leen gegeven, in de hoop, dat U zulks wel goedkeuren zult.

'k Ben natuurlijk ook spoedig eens gaan kijken. 't Wordt een flink, steenen gebouwtje; eenvoudig, maar soliede. En 't biedt plaats aan 150 menschen. Denkelijk komt het eind Januari klaar, en dan hopen we U een foto te kunnen toezenden.

U weet niet, hoe verrassend deze gang van zaken voor me is. Want in den regel kost 't bouwen van kerkjes, scholen, huizen me heel wat hoofdbreken; ook heel wat tijd en inspanning. Hier is alles van zelf gegaan, in prijszenswaardige zelfwerkzaamheid. En de betekenis van zulk een activiteit als opwekkend voorbeeld voor andere kringen kunnen we, dunkt me, op hoogen prijs stellen.

De nieuwe doopcandidaten komen niet enkel uit Tlepok, maar uit meerdere dorpen daar in de buurt. Wirjatenaja gaat er dikwijls op uit, en heeft blijkbaar de gave om makkelijk contact met de menschen te krijgen. Doch, dat kost nog al tijd.

Ook heeft hij meerdere avonden in de week catechisatie. Dan, de voorbereiding

voor de prediking. De leiding der gemeente, waarbij nog meer komt kijken dan waaraan onze collega's in Holland gewoon zijn. De goeroe is hier de vader van al de gemeenteleden, tot wien ze met alles komen, met hun ziekten inclus.

De Keucheniusschool.

Gelijk gewoonlijk zijn in December '24 de overgangsexamens aan de Keucheniusschool gehouden, terwijl ook het eindexamen heeft plaats gehad.

Van de 29 leerlingen, die bij den aanvang van het jaar waren ingeschreven in de 1e klas, hebben er 4 in den loop van het jaar de school verlaten. Zij hadden te weinig kennis en aanleg om het onderwijs behoorlijk te kunnen volgen. Aan het overgangsexamen namen alle overgebleven 25 leerlingen deel. Hiervan zijn er 21 toegelaten tot de 2e klas; de andere 4 zijn wegens te geringen aanleg voor de studie van de school verwijderd.

De 2e klas telde 23 leerlingen, waarvan er bij het overgangsexamen 22 zijn bevorderd naar de 3e klas. Eén leerling uit deze klas moest worden afgeschreven.

De 3e klas, die 16 leerlingen telde, ging geheel over naar de 4e klas. Het resultaat der overgangsexamens was dus zeer gunstig.

Aan het eindexamen namen alle 17 leerlingen deel. Hiervan zijn er 14 geslaagd. Deze hebben dus het diploma gekregen, dat hun recht verleent om als onderwijzer aan een Inlandsche school 2e klas, de z.g. **Standaardschool**, op te treden.

Van het drielal, dat is afgewezen, is het aan één leerling toegelaten om nog aan de Keuch. school te blijven. Blijkt het, dat hij dan goed vooruitgaat, dan mag hij een volgende maal nog weer aan het examen deel nemen.

Voor het toelatingsexamen hebben zich niet minder dan 123 candidaten aangemeld. Van deze 123 zijn er echter slechts 21 als leerling aangenomen, terwijl er nog 4 voorwaardelijk zijn toegelaten.

Bij den aanvang van 1925 telde de Keucheniusschool 85 leerlingen, n.l. in de 1e klas 25, in de 2e klas 21, in de 3e klas 22 en in de 4e klas 17.

Binnen enkele maanden zal de Keucheniusschool verhuizen naar de gebouwen, die weleer zijn gebruikt voor de Voorbereidende Afdeling van de Gouvernements Kweekschool te Djokjakarta. Deze gebouwen, die voor de Keucheniusschool zeer geschikt zijn, heeft de Regeering beschikbaar gesteld voor

slechts f160 per maand. De uitbreiding, die er noodig is om deze gebouwen geheel te doen beantwoorden aan wat de Keuchenius-school behoeft, wordt door de Regeering aangebracht en betaald. Vermoedelijk in Juni of Juli zal de verhuizing plaats hebben. En daarmede zal dan het moeilijke vraagstuk, dat onderscheidene jaren aan de orde is geweest, hoe n.l. de Keuchenius-school zou komen aan een voor haar gepaste huisvesting, tot een goede oplossing zijn gebracht. De nieuwe gebouwen liggen ongeveer een kwartier van de plaats waar thans de Keuchenius-school staat. Na haar verhuizing zullen de tegenwoordige gebouwen worden ingericht voor de Theologische Opleidings-school, waarvoor zij nog zeer goed dienst kunnen doen, wijl deze veel minder leerlingen telt.

W. B.

Ingezonden.

Geachte Redactie.

Mag ik s.v.p. een oogenblik uw aandacht m. h. o. op de speciale zendingsbladen?

Ik voor mij acht ze voor de gemeente in 't algemeen van 't grootste belang. Ze leeren meelevens met haar Zending, ze komen op de hoogte met 't geen in hun naam wordt verricht. We juichen dan ook van harte toe de onderneming van Ds. v. Dijk.

Geheel voor eigen rekening ondernam hij 't en nu reeds is er een klein batig saldo ten bate van de Zending.

Toch klaagt Ds. v. Dijk, dat de medewerking niet algemeen is, dat „Uit Keboemen” nog veel meer kan gelezen worden en hij trekt 't zich persoonlijk aan, o.i. ten onrechte.

Want hij vergeet dan één ding. We zitten n.l. voor 't probleem, dat U ook reeds in dit blad gesteld hebt n.l. dat we reeds een Zendingsblad hebben.

En dit blad moet er in en is er in, althans in onze gemeente, waar 't huis aan huis komt en elk naar vermogen contributie betaalt, waardoor 't mogelijk werd in een gemeente met een betrekkelijk kleine kern van belijders en veel bijwoners de bijdrage voor de zending van f36 tot pl.m. f375 op te voeren, terwijl bovendien nog jaarlijks pl.m. f 50 aan allerlei zendingsdoeleinden worden besteed. (C.H.O. enz.). Dan wordt er nog aan Zendingsbladen pl.m. f 120 (aan Zendingskalenders f 22) besteed. Een algemeen beschikbaar stellen van „Uit Keboemen” zou weer ettelijke guldens aan de Zending onttrekken (voor drukkosten, plus administratie en expeditie) en toch is dit o.i. o zoo gewenscht. 't Vervangen van 't Zendingsblad

door „Uit Keboemen” zou de blik doen verengen en de generale kas schaden.

Vandaar ons voorstel: Is 't niet mogelijk aan 't Zendingsblad een omslag te verbinden van plm. 8 pag. bijv. en dit ter beschikking te stellen van elk zendingssterrein voor de kerken in 't Vaderland (Friesland krijgt dus op 't omslag „Uit Keboemen”, Utrecht en Gelderland „Uit Poerworedjo enz.).

Dit heeft 't voordeel:

1. Dat 't minder geld kost.
2. Dat allen 't lezen kunnen.
3. Dat 't Centrale blad zijn plaats behoudt en de generale kas geen schade lijdt.
4. Dat de zendingsstudieliefhebbers zich gemakkelijk aan één adres kunnen abonneren op al die omslagen.

We hopen, dat dit voorstel bijval vindt en mee mag werken tot bevordering van den arbeid der Zending.

Met dank voor de plaatsruimte,

W. F. C. VAN HELSDINGEN.

Augustinusga.

Gaarne geven we plaats aan bovenstaand stukje. Zeer terecht gevoelt o.i. Ds. v. Helsdingen, dat er een ernstig finantieel bezwaar aan verbonden is om er twee Zendingsbladen op na te houden.

Voor de meerderheid van ons Gereformeerde volk is het vrijwel ondoenlijk om zich, naast het persoonlijk blad van den missionairen predikant, ook nog *het Zendingsblad* der Kerken aan te schaffen. Dat kost voor de meesten metterdaad te veel.

We kunnen onderscheiden plaatsen noemen, waar men om het persoonlijk blad van den missionairen predikanten in ruimen getale te kunnen invoeren het Zendingsblad daarvoor heeft moeten opzeggen.

Nu komt Ds. v. Helsdingen met een voorstel ter ontkoming aan dat finantieel bezwaar. Ongetwijfeld is dit voorstel de overweging waard. Maar het spreekt van zelf, dat de redactie van het Zendingsblad hierover niets heeft te beslissen. Het Zendingsblad is een Kerkelijk blad, dat aan alle Kerken, ook aan de Friesche Kerken, toebehoort. Alles, wat de Friesche Kerken gaarne in het Zendingsblad willen geplaatst zien, wordt daarin opgenomen. Ook geeft het Zendingsblad graag plaats aan alles wat de Missionaire Arbeiders op het terrein willen publiceeren.

Maar het kan zijn, dat hetzij de Miss. Predikant, hetzij de Friesche Kerken iets willen meedeelen, dat zij niet in het *Zendingsblad* zelf willen geplaatst hebben, iets zeer speciaals, dat bijzonder voor de Friesche Kerken is bestemd. Stellig zou het dan een zeer aanzienlijke besparing van kosten geven, indien

dit dan kan geschieden in de richting van het voorstel van Ds. v. Helsdingen. Daarvoor dan een afzonderlijk omslag om het Zendingsblad te willen gebruiken, dunkt ons echter minder geschikt. Beter zou dan wezen daarvoor den vorm van een bijvoegsel te kiezen, dat ingelegd werd in het *Zendingsblad* evenals voorheen geschiedde met de mededeelingen betreffende de Zending onder de Joden.

Ook zou elk, die dat wilde zich op al die bijbladen wel kunnen abonneeren.

Onuitvoerbaar schijnt ons dit plan niet, ook al zal de regeling daarvan wel heel wat voeten in de aarde hebben. Voor alles is het echter de vraag: Wat denken de Missionaire arbeiders, die nu een eigen blad uitgeven, van dit voorstel. De Kerken hebben over die bladen niets te zeggen. Alleen de daarbij betrokken Zendingsarbeiders hebben er de beschikking over. En als deze bereid zijn op het denkbeeld van Ds. v. Helsdingen in te gaan, zal de Generale Synode hebben te beslissen of zij het Zendingsblad in die richting wil laten exploiteeren.

W. B.

Geachte Redactie.

Onze Zendingsman, Ds. W. Breukelaar, heeft een stukje van Ds. Wiersinga te Medan over verminderde belangstelling in de Zending bij onze studenten, waardig gekeurd om opgenomen te worden in het Zendingsblad van deze maand. Dit spijt mij, omdat de voorstelling van zaken in dit stukje niet juist is. Hoe het met de Zendingsbelangstelling bij de studenten in Amsterdam, staat, weet ik niet, maar over Kampen kan ik eenigszins oordeelen.

De verminderde belangstelling wordt in verband gebracht met het feit, dat door de studenten in een heel jaar geen enkel boek uit de Zendingsbibliotheek ter leen gevraagd is. Wanneer men zulk een argument leest, wrijft men zich de oogen eens uit en vraagt: hoe heb ik het nu met U? De Zendingsbibliotheek van Ds. Lion Cachet is vóór vijf en twintig jaar aan de Theol. School geschonken en bevat o.a. interessante werken over de geschiedenis der zending van vóór 25 jaar. Wie echter de geschiedenis der zending van de laatste kwart eeuw (waarlijk niet de minst belangrijke) of de Zendingstheorie wil bestudeeren, heeft aan de oudere werken uit de Zendingsbibliotheek van Ds. Lion Cachet zoo goed als niets en moet boeken leenen of uit de gewone Bibliotheek der Theol. School of van den hoogleeraar die de Zending doceert. Ik

vraag nu: mag men van de studenten, die de oudere werken over Zending van vóór 25 jaar niet lezen, alleen op grond van dit gegeven, zeggen, dat de belangstelling verminderd is?

Als tweede argument dient het gezegde van een uit Nederland terugkeerend en in Medan tijdelijk verblijf houdend zendeling, dat bij de studenten de belangstelling voor de Zending bijna tot nul is gedaald. Vóór dezen zendeling zulk een hard oordeel uitsprekt en door de pers publiek laat maken, mag hij toch eerst wel nauwkeurig onderzoeken hoe het in Amsterdam en Kampen met die belangstelling gesteld is. Hij heeft dit blijkbaar niet gedaan, en alleen op enkele indrukken zijn oordeel gebaseerd. Tenminste wat Kampen betreft, zou ik op de volgende drie punten willen wijzen:

1o. De colleges over Zending worden trouw bezocht. Waarom Ds. Breukelaar meent, dat de Zaterdag een min geschikte dag is voor onderwijs in de Zending, is mij niet duidelijk.

2o. Onder de Studentenclubs, onder het Corps georganiseerd, is een Zendingsclub, die op geregelde tijden vergadert.

3o. Enkele studenten zijn thans leiders van Zendingsstudiekringen en andere studenten zijn het geweest.

Mag men, met zulke objectieve gegevens voor oogen, zeggen of het vermoeden uitspreken, dat de Zendingsbelangstelling bij onze studenten bijna tot nul is gedaald?

Natuurlijk, wie zal het ontkennen, kan de Zendingsijver van predikanten en studenten toenemen. Al onze actie en belangstelling is voor vermeerdering vatbaar. Niemand is volmaakt.

We moeten echter oppassen, en Ds. Breukelaar zal dit met me eens zijn, dat door dergelijke generaliseerende uitingen niet onbillijk geoordeeld wordt over studenten die eigener beweging veel vrijen tijd opofferen voor het bestudeeren van de Zending, en we moeten er tevens voor waken, dat door het verspreiden van onjuiste berichten bij onze Kerken geen verkeerde indruk gewekt wordt aangaande onze aanstaande dienaren des Woords.

Met heilbede,

Uw dw. br. in Chr.,

T. HOEKSTRA.

Kampen, 23 Maart 1925.

Gaarne namen we dit ingezonden stuk van Prof. Hoekstra op. Omdat zelfs in de Buitenlandsche pers de aandacht was gevestigd op wat Ds. Wiersinga schreef, meenden we, dat het zijn nut kon hebben be-

doeld stukje van Ds. Wiersinga over te nemen in het Zendingsblad. We zelf schreven niet te gelooven, dat het zoo erg was, als in dat stukje werd voorgesteld. En nu komt Prof. Hoekstra dit bevestigen en ons vertellen, dat de belangstelling voor de zending onder de studenten te Kampen geenszins tot „bijna nul” is gedaald, maar integendeel vrij levendig is. Dit verblijdt ons zeer. En het spijt ons niet, dat het Zendingsblad deze mededeeling heeft uitgelokt.

Overigens was het ons onbekend, dat de Zendingsbibliotheek van de Theol. School geen nieuwe werken betreffende de Zending bevat. Voorts was in onzen studententijd de Zaterdag een min geschikte dag voor de college's wjl deze dan minder trouw werden bezocht. Maar dat is nu blijkbaar niet meer het geval. W. B.

Verzoek om Zendings- en Evangelisatielectuur.

Geachte Zendingsvrienden!

Vriendelijk verzoek ik U ons te helpen bij den arbeid onder de zeelieden. Gaarne zou ik uit alle landen Zendings- en Evangelisatiebladen en goede lectuur ontvangen voor den arbeid onder de zeelieden en vreemdelingen die onze havens en bijzondere plaatsen, zooals Marken bezoeken. Tevens kunnen we dan onze zeelieden opmerkzaam maken op wat elders in hun belang wordt gedaan.

Mogen we ook andere bladen uitnoodigen dit verzoek over te nemen?

De uwe in Christus,

Zaandijk (Holland).

K. VOLGER.

Een pleegoudersreis naar Hongarije!

De Ned. Chr. Reisvereniging heeft dezen zomer een reis naar Hongarije georganiseerd. Deze reis is in de eerste plaats bestemd voor pleegouders, die hun pleegkinderen willen bezoeken, maar ook andere personen kunnen er aan deelnemen.

Zeker zal deze reis er toe medewerken den band, die de laatste jaren tusschen Hongarije en Nederland gelegd is, opnieuw te bevestigen.

In Hongarije is reeds een Comité van Ontvangst gevormd en alle autoriteiten hebben de meest volledige medewerking toegezegd.

De datum van vertrek is vastgesteld op 29 Juli. De kosten van deze reis, die 10 dagen duurt, bedragen slechts f150 voor hen, die tweede klasse, en f125 voor hen die derde klasse reizen. Nadere inlichtingen

verstrekt het Bureau der N. C. R. V. Prinsengracht 75, 's-Gravenhage.

Aanpakken dus?

Mag ik de verschillende giften, die deze weken inkwamen beschouwen als antwoord op mijn vraag: „Retireeren of Aanpakken?” Zoo ja, dan is dat antwoord niet twijfelachtig en zal „Aanpakken” het parool worden. De volgende broeders en zusters maakten er reeds een begin mee, en zonden mij de achter hun naam vermelde giften voor den nood in Suriname:

Jac. v. O., Amsterdam f 2.50; Mej. N. de K. te Krabbendijke f 2.50; Mej. C. D. Terschelling f 2.50; Mej. N. N. te Utrecht f 2.50; Mevr. X., den Haag f 15; Mej. N. N. te W. f 10; I. S. te Kerkwerf f 3; J. v. D. te Dordrecht f 1.50; H. te Utrecht f 10; J. S. te Gasselternijveve f 1; D. J. D. te Harmelen (leerl. Chr. School) f 4.35; H. v. d. V. te 's-Gravenhage f 5; Joh. K. te Vlaardingen f 5; T. d. V. te Harlingen f 1; de B. te Rijsenburg f 5; R. v. W. te Zuidwolde f 2.50; P. H. v. L. te Rotterdam f 2; L. J. K. te Groningen f 2.50; L. J. S. te Klundert f 2.50; A. d. K., den Haag f 2.50; W. E. v. D. te Rijk f 2; X. X. te Weesp f 3.50; Mej. N. N. te Ermelo f 1.50; A. G. te A. f 10; P. K. te Leeuwarden f 25; C. W. v. S. te Klundert f 10; J. W. d. R. te Utrecht f 0.50; v. S. te Haarlem f 5; V. te Leiden f 10; W. T. v. H., den Haag f 1; Geref. kerk A'dam Zuid f 2.50; J. R. Vlaardingen f 1; Dr. S. P. D. te Dwingelo f 5; W. L. B. te Oosterend f 2.50; G. J. L. te Soest f 1; C. A. K., Baarn f 7.50; Mevr. D. R., Amsterdam f 2.50; Mej. M. L. G. te Abcoude f 5; J. M. N. te Stroet f 1 en G. P. te Zaandam f 2.50.

Ik vind dit een heerlijk begin. Maar nu moeten we verder. Wie stuurt deze maand een postwisseltje of stort zijn gave op Postrek. 95494? Laat ons nu voortvaren, en voor zoover dit in ons vermogen is er toe meewerken dat het gebed en geloofsvertrouwen onzer Hernhutter Broeders niet beschaamd worde.

J. VAN KEULEN,

Bilderdijklaan 12, Hilversum.

Korte Berichten.

Zendingsconsul.

Het Ned. Bijbel-Gen. heeft in overleg met de Zendingscorporaties en de Zendingsdeputaten tot Zendingsconsul in Ned. Oost-Indië benoemd Ds. N. A. C. Slotemaker de Bruine, Herv. pred. te Bergentheim.

Een Zendingsauto voor Soemba.

West Soemba krijgt een Zendingsauto. Op Oost Soemba schijnen de wegen nog ongeschikt, maar op West Soemba kan men een auto gebruiken. Ds. W. v. Dijk heeft om een auto gevraagd. En dat verzoek is toegestaan, want het gebruik van een auto spaart veel tijd en kracht. Uitnemend.

Dr. K. J. Brouwer.

In de vacature, ontstaan door de benoeming van mr. J. M. J. Schepper tot hoogleeraar aan de Rechtshoogeschool te Batavia, is door de Besturen der samenwerkende Zendingscorporaties benoemd dr. K. J. Brouwer, Herv. pred. te Doetinchem. Deze heeft de benoeming aangenomen. Den 1en Mei hoopt hij in functie te treden.

Consulent van de Holl. Kerk te Djokja.

Op zijn verzoek is Ds. A. Pos wegens zijn veelomvattend Zendingswerk ontheven van het Consulentschap der Holl. Kerk te Djokja. In zijn plaats is als consulent opgetreden Ds. D. Bakker. Ds. Pos blijft echter de catechisatie's waarnemen.

Een predikant voor de Holl. Kerk te Djokja.

In de Kerkeraadsvergadering van 6 Febr. l.l. werd opgemerkt, dat de Holl. Gemeente langzamerhand overtuigd wordt, dat het beroepen van een eigen predikant in de naaste toekomst toch wel noodig zal zijn. Ook de Kerkeraad denkt hierover eenstemmig.

Het te kort der zes samenwerkende corporatie's over 1924.

De raming der uitgaven bedroeg	f 818.834
De inkomsten waren	f 728.000

Dus te kort f 90.000

Een niet onbeduidend te kort. En toch niet verontrustend, gelet op het beduidend cijfer der inkomsten.

Een Aziatische Unie.

Toen Dr. Sun-yat-sen onlangs door Japan reisde op weg naar Peking, heeft hij voor een gehoor van 5000 gesproken over een unie van al de Aziatische volken. Het kon er nog wel van komen. Rusland is druk bezig om zulk een unie onder de roode vlag te brengen, en de onrust allerwege in Azië bevordert zulk een streven niet weinig.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

De bekende Knikkertjes zijn in prijs verlaagd. Vroeger kostten ze per stuk f 6.25. Thans is Mej. M. J. Pol te Rijsoord in de gelegenheid ze te leveren voor f 5.— per stuk. Maar goedkoop kan het niet. Want dan zou er op tegelegd moeten worden. Wie een „Knikkertje” begeert zende een postwissel van f 5 aan Mej. Pol.

Blikken Busjes.

Blikken busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f 0.23, 5 stuks f 1.00, 10 stuks f 1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten gesloten kunnen worden, kosten de 10 stuks f 1.40 en de teksten f 0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middelburg, Burg 109 en sture vooraf het geld.

Adresverandering.

Wie van adres verandert, zende daarvan bericht aan de Uitgevers-Mij. Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Leestafel.

Vijf en twintig jaar Zendingsarbeid te Djokja. Uitgegeven bij de Hollandia Drukkerij, Amsterdam. Prijs f 1.—

Onder dezen titel verscheen het „Gedenkboek”, dat is uitgegeven ter gedachtenis aan het feit, dat nu voor vijf en twintig jaar het Zendingswerk te Djokja met kracht is aangevat. Een prachtig Zendingsboek. Bijdragen zijn geleverd door Exc. Idenburg, Ds. C. Zwaan, Ds. A. Pos, Ds. D. Bakker, Dr. J. G. Scheurer, Dr. S. Pruis, J. J. L. Offringa, Dr. M. G. Muller, P. W. Jonquiere, Sooposoerondo, Mevr. J. C. v. Andel-Rutgers, Mej. J. H. Kuijper, D. Koelewijn, Mej. H. J. Wellensiek, R. Zijlstra, W. Schmidt, J. v. d. Meulen, H. Evers, J. Godschalk en P. Offringa.

Dit Gedenkboek, dat den Hoofddienst, den Med. dienst en den Schooldienst bespreekt, draagt op de voorpagina een duidelijke foto van de Javaansche kerk en is verder versierd door een 12-tal foto's die goed zijn geslaagd.

Het spreekt van zelf, dat het Zendingsblad dit Zendingsboek gaarne aanbeveelt. Wie wat meeleven wil moet dit boek lezen.

Profeet en Prediker, toespraak gehouden door Dr. J. Ridderbos, bij Kok te Kampen. *f*0.60.

Een kostelijk woord, gesproken voor de studenten bij de viering van het negende Lustrum van het studentencorps te Kampen. Men behoeft echter geenszins een student te wezen om het te kunnen genieten.

De Profeet Jeremia, opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard door Prof. Dr. G. Ch. Aalders. Tweede deel. Hoofdstuk 25—52. Geb. *f*3.75.

Prof. Aalders heeft hiermede de vertaling en verklaring der profetiën van Jeremia voltooid.

Een uitnemend werk van blijvende waarde; vrucht van breede studie; neergelegd in eenvoudigen vorm. De uitgave is uitstekend verzorgd.

Geheiligd Leed door Hadr. Junius, *f*1.90, geb. *f*2.50.

Samuel een zoon der wet, door Louise Algenstaedt, *f*2.25, geb. *f*3.—.

Willem Dircks, door J. C. Homoet, *f*1.50, geb. *f*2.—.

De nachtgezichten van Zacharia, door Ds. J. Douma, *f*1.75, geb. *f*2.40.

Deze vier boeken zijn uitgegeven bij Kok te Kampen door de Vereeniging tot bevordering van Christ. lectuur. Wie zes gulden contribueert is lid en ontvangt deze boeken, die *f*7.40 kosten en mag bovendien nog voor *f*5 boeken kiezen uit den catalogus.

De eerste drie boeken bieden Christelijke verhalen van goede strekking.

Het laatste is een voortreffelijke bijbelstudie. Over de nachtgezichten van Zacharia is reeds veel geschreven. Maar wat Ds. Douma hier geeft is prachtwerk. En de zendingsgedachte is niet vergeten.

Giften.

Ontvangen voor de Gen. Kas. der Zending.

Door R. Reijenga te Donkerbroek van Jetje Blanken *f*1. Jetske Reijenga *f*1.43 en van eenige vriendinnen *f*1.12, te samen *f*3.55. Door J. T. Weening van de Zendingscommissie te Nieuw Leusen *f*25. Door H.

Boersma van de schoolkinderen te Idsega-huizen *f*3.75. Verzameld door P. van Urk te W. Terschelling *f*20.40. Verzameld door Lijntje Koster te Sommelsdijk *f*24.50. Van de kinderen der Zondagsschool te Westmaas *f*11.80. Door J. J. W. Das 10 pCt. van de ontvangsten voor den Med. dienst te Utrecht over 1924 *f*469.33. Extra-collecte Geref. Kerk Rossum *f*4.10½. Idem Lunteren *f*5. Idem Garrelswear *f*43.50. Idem Kruiningen *f*16.33. Idem Moerdijk en opbrengst Zendingsblad *f*30.79. Van R. Nagel te Diemen *f*26.07.

23 Maart '25. W. BREUKELAAR.
Mijn Giro-No. is 32806.

Voor Djokja.

Van E. J. te A. *f*10. Geref. Kerk Wormerveer *f*16.08 en gift *f*25. Hoofddorp *f*150. Sloterweg *f*99.52½. Uit het busje van de Christ. school voor M.U.L.O. te Zaandam *f*35. Van de zust. Geref. Ziekenverpleging Amsterdam *f*30.90. Van de kinderen der Christ. School Botenmakerstraat Zaandam *f*20. Jubileum-collecte Geref. Kerk te Oosterend (Texel) *f*53.25.

W. BREUKELAAR.

Met vriendelijken dank ontvangen van Alie Laan *f*1.96; Alie van Norren *f*1.11½; Corrie Robbers *f*1.13; Bep Meijer *f*0.97; Jan Bosma *f*1.72½; Grietje Verhulp en Fientje de Jager *f*1.82; Janne van Dijk *f*1.73; Megie Boer en Annie Funcke *f*2.22; Frits Korfmaker *f*1.04; Johanna en Coba van der Haar *f*3.48½; Jennie Boers *f*1.85; Lientje Hoekstra *f*2.55; Hennie Bronder en Annie Monsjou *f*5.43; Truus Stegenga *f*6.36; Minke van Norren *f*5.52½; Herman Hunnik *f*1; Cor van Dijk *f*1.21½; Marietje van Westering *f*2.96½, totaal *f*44.09. En van Cor van Dijk *f*3.42½; Jillus Collet *f*8.47; Lientje Hoekstra *f*0.76; Jan Bosma *f*0.87; Annie Funcke en Megie Boer *f*3.43½; Fientje de Jager en Grietje Verhulp *f*1.63½; Alie Laan *f*1.49½; Hennie Bronder en Annie Monsjou *f*4.05½; Minke van Norren *f*4.40½; Janna van Dijk *f*2.44½; Truusje Stegenga *f*4.40½; totaal *f*35.40½.

Mej. M. VAN NORREN.

Bussum, Iepenlaan 19.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

R. Boverhuis te Assen v. d. Zend.v. *f*645. H. Meines te Mussel uit de busjes *f*14.30. P. Koster te Valthermond saldo Kal. *f*7.48, kinderen J. S. Noot 200 h.c. is *f*8.48. L. v. Klinken te Musselkanaal v. d. Schoolk. *f*4. J. Vredevoogd te Middelstum uit zijn Knik-kertje *f*20. J. Soldaat te Kommerzijl busjes in de Kerk *f*11.15, saldo Zend.v. *f*20 is *f*31.15. Mej. A. Appelhof—Kienstra te de Wilp v. d. Bazar der Jonged.v. *f*50. Ds. Scholten te Zuidhorn, busjes A. Muller *f*10, H. Meerveld *f*4 is *f*14. K. Gaal te Steen-wijk van H. Schaap te Havelterberg *f*2,

gev. in de coll. 5 en 10 en 10, voor Kerkbouw Waingapoe f10, zilveren bruiloft van br. en zuster H. K. Meilink f8.19 en deel coll. spreekb. van br. Dols f13.37 is f58.56. L. Jansen te 's Gravenhage v. d. Zondagsch. der Stads-Evangelisatie f57. Ds. Ubbens te Roodeschool, v. d. Zend.v. f82.60. J. v. Groenenbergh te Midwolde (Old.) saldo Kal. f32.60, gift f23 is f45.60. Ds. Gerber uit Haulerwijk, Kerstcoll. f27.65, saldo Kal. f6.35, gev. in de coll. f2.50 is f36.50. Ds. Veltman te Zevenhuizen, saldo Kal. f20. J. Wildvank te Delfzijl busjes f60, 't Nikkertje School Farmsum f30 is f90. R. Oosterhuis te Zuidwolde v. d. Zendv. f77.26. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f2.50 en f15 is f17.50. Ds. v. Schaik te Emmer Compascuum, gev. in de coll. f10. F. J. Weenink te Nieuwleusen, Kerstcoll. f35.75. J. Koops te Zweeloo, gev. in de coll. f2.50. Mei. R. de Groot te Wetering bij Blokzijl, v. d. Jonged.v. f3.45½. J. R. de Jonge te 2de Exloërmond v. d. Jonged.v. f9.02, busjes f4.92 is f13.94. J. W. Zwartsenberg te Wetsinge-Sauwerd, busjes Schoolk. f11.—, Knap.v. f5, busje in de Kerk f42.41½ is f58.41½. Ds. Bakker te Lutten busjes Februari f20. K. Bosma te Middelstum van Mei. Buurma f1.75. Ds. Meijer te Marum v. e. zuster der Gem. f3.75. D. A. Koebrugge te Onstwedde, Zendingskas f35, busje School f3.71, Jongel.v. f4.84½, Jonged.v. f5.22 ic f48.77½. Mei. J. C. Wiersema te Bedum, 2de kl. d. School f5. G. Stiksma f2.62 is f7.62. A. Blaak te Sappemeer Zend.v. f75.50, saldo Zend.bl. f5.44 is f80.94. Ds. Bax te Holten voor de Kerkbouw te Waingapoe f30. H. L. Smeeman te Coevorden bijdragen f31.44. E. v. Dijken te Groningen gev. in de coll. f1 en f2.50 is f3.50. H. Arkema te Enschede v. d. Zend. Comm. f271. Ds. Woldring te Kornhorn, v. d. Zend.v. f40. H. Kuik te Wildervank, gev. i. d. coll. f3.75, Zend.v. f231.25 is f235. Ds. Dekkers te Stroobos van W. Bolt 100 h. st., M. Dijkstra 250 h.c. is f3.75. Mei. R. Eikelboom te Doezum v. d. Jonged.v. f10. Ds. v. Mantgen te Hijken, van D. Iwema te Okotoks, Canada f47.26½. H. Kuik te Wildervank, gev. in de coll. f1.55. P. Willemse te Veenhuizen Kerkbouw Waingapoe f3.53. Ds. Visser te Oldemarkt busje van G. v. Buiten f8.17. G. v. d. Veen te Vroomshoop, v. d. Zendv. f90. Mei. J. Mulders te Mepel een belofte f2.95. Ds. v. Schaik te Emmer Compascuum, kinderen d. School v. Aten f7.50. E. M. Bos te Westeremden saldo Kal. f9. H. Heys te 2e Exloërmond v. d. Knap.v. f5. H. Bergsma te Roodeschool (Oudeschip) v. d. Schoolk. en de Jonged.v. f10.40. D. Schuur te Nieuwolda f0.60. Mei. W. G. Dop te Westerlee, van de Schoolk. zilvernapiet en ledige inktflesschen f1.50. W. Meijering Hzn. te Borger v. d. Zend. Comm. f50. Ds. v. Schaik te Emmer Compascuum f14.66. Ds. v. Halsema te Nijeveen, gev. in de coll. op Biddag f260.

Soembaweek.

Rijssen, verbeterde opgave Soembaweek niet f100 maar f130. Hijken f48. Zuidhorn en nag. f186.25. Hoogersmilde f116. Roden f111.40. Veenhuizen f43.40. Groningen A f938.58½. Emblichheim f290.28. Kampen f32. Leek f50. Sleen f67.60. Wetsinge-Sauwerd f126. Middelstum f148. Holten f168.50. Kornhorn f40. Wildervank f25. Nagift Stroobos A f136. Houwerzijl f113.25. Kampen f645.25.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, Heeresingel 34.

21 Maart '25, Giro 51619.

Rekening en verantwoording der Nedl. Ger. Zendingvereiniging over 1923.

Inkomsten.

Saldo vorig jaar	f 292.23½
Contributiën	„ 230.55½
Rente	„ 58.85
Gift	„ 10.—
	<hr/> f 591.75

Uitgaven.

Afgedragen a. d. Heeren de Bruin en Weisz Zendingskas	f 450.—
Drukwerk	„ 10.50
Port en Reiskosten	„ 5.88
Administratie	„ 50.—
Voordeelig saldo	„ 75.37
	<hr/> f 591.75

Rekening en verantwoording der afdeling Amsterdam der Nedl. Ger. Zending Vereen. over 1923.

Inkomsten.

Aan saldo vorig jaar	f 11.30½
Zendingskrans „Tryfosa”	„ 50.—
Giften	„ 7.80
Contributiën	„ 202.54
	<hr/> f 271.64½

Uitgaven.

Afgedragen a. d. Financ. Comm.	f 150.—
Bodenloon	„ 60.—
Port	„ 14.88
Saldo volgend jaar	„ 46.76½
	<hr/> f 271.64½

Rekening en verantwoording v. d. Afdeling „Heidenpenning” over 1923.

Inkomsten.

Busjes en Giften	f 276.14
Contributiën	„ 7.16
	<hr/> f 283.30

Uitgaven.

Drukwerk „Heidenpenningen” ..	f 219.10
Port en bindtouw	„ 15.30
Redactie br. Korff	„ 20.—
Administratie	„ 25.—
Saldo volgend jaar	„ 3.90
	<hr/> f 283.30

(Over 1924 in het No. van Mei).

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f0.72 FR. P. P.

INHOUD:

De Pinkstercollecte. — De Geest en de Bruid. — Van Zendingsaangelegenheden: Dr. H. A. van Andel (1900—29 April 1925); Het Zendingsconsulaat; De Internationale Zendingsraad; Het mooie jubileumplan gewijzigd; Kort verslag van het Zendingswerk in Djokja over 1924; Holl. Inl. Kweekschool; Bij de foto; Het Zendingshospitaal Petronella; Jaarvers'ag van de Zendingspost Pajeti over 1924; Mevr. de Bruijn-Landwehr; Uit een brief van Ds. Netelenbos; Bij de foto. Dr. en Mevr. Brummelkamp; Soemba: Uit een brief van Mevr. v. Dijk te Pajeti; Het Christendom in Voor-Indië; De Zendingsbeweging in de wereld; Zomerconferenties 1925. — Ingezonden: Aanpakken en volhouden; Steunt onze zeelieden. — De Kontinentale Zendingsconferentie. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA” — WAGENINGEN.

DE PINKSTERCOLLECTE.

Op den Pinksterdag heeft de verheerlijkte Christus zijn Kerk losgemaakt uit de windselen van 't oude Israel en haar poorten geopend „voor alle volken, natien en tongen”. En sinds zendt Hij zijn Geest naar alle landen en doet Hij zijn Woord uitgaan in alle werelddeelen. En bij honderdtallen en duizendtallen gaat zijn Gemeente, uit alle geslachten der aarde vergaderd, de poorten zijner Kerke binnen.

Dat is zijn heerlijk werk, ook op Midden Java en Soemba, waar Hij de laatste jaren groote dingen doet.

En wij mogen mede arbeiden met Hem. Dat is onze eere en mitsdien onze roeping.

Moge nu maar op ons Pinksterfeest zijn Geest ons bezielen, opdat zijn Woord ons grijpe in het hart!

Dan komt het met de Pinkstercollecte van zelf in orde.

W. BREUKELAAR.

De Geest en de Bruid.

(Pinksteren).

En de Geest en de Bruid zeggen: Kom. En die het hoort, zegge: Kom. Openb. 22 : 17a.

De Kerk des Heeren ziet op haar Pinksterfeest niet met weemoed naar een „gouden eeuw” *terug*, of naar het *verloren* Paradijs.

De Pinksterdag geeft niet slechts een *gedenkdag*, maar veel meer een opwekking en bemoediging. Naar de *toekomst* strekt de Kerk hand en hart uit. Dáár ligt, vóór haar, het herwonnen Paradijs. 't Pinksterfeest wijst naar Jezus, wiens beeld de blinkende morgenster is, gelijk deze profetie is van „den komenden dag.”

En dan niet als een *ideaal*, waarvan de verwezenlijking nog onzeker is; maar — staande *tusschen* het verloren en het herwonnen Paradijs — is reeds de vóórsmak van 't komend goed haar gegeven. Want „indien wij alleenlijk in *dit* leven op Christus zijn hopen, zijn wij de ellendigste van alle menschen.”

Maar de H. Geest van den Pinksterdag geeft aan de Kerk aller eeuwen en aan elk en ieder geloovige deze verzekering: Uw leven is in Christus geborgen, ondanks allen tegenstand, geborgen voor eeuwig. Gij zijt wedergeboren tot een levende hoop, tot eene onverderfelijke en onbevlekkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor U.

In Christus geborgen en bewaard! Want hier op aarde is dit leven niet anders dan een *klein* begin; maar toch een *levend* en *stellig groeiend* begin. Het is juist *de H. Geest*, die de Bruid — de vergadering aller ware Christ-

geloovigen — door Zijn Woord en werk toebrengt; onder allen strijd staande houdt; en doet roepen om de volle zaligheid.

En *naarmate* dit levensbegin groeit door den H. Geest, wint de liefde tot Jezus in het hart der geloovigen en der Kerk; wint ook de begeerte naar Zijn volle gemeenschap. Daarom bevat het Boek der Openbaringen — door de leiding van den H. Geest geschreven en bewaard — een strijdkreet, opklinkend uit de kruitdamp van de worsteling op aarde en tevens een bede om haar einde „als Jezus komt”.

In het hart van Gods kinderen — en bij hen *alleen* — uit de menigte der menschen, wordt die bede gehoord met klimmenden aandrang: *Kom, Bruidegom en Heere!* Die bede is niet voor *een enkel* oogeblik aanwezig en niet bij een éénling slechts! Neen! — ondanks soms tijdelijke vermindering en verflauwing, keert zij telkens met meer drang terug in hart en mond, van heel de gemeente.

Door den H. Geest geleerd bij de ervaring van ons eigen levenswerk stil te staan, merkt de Kerk het dagelijks duidelijker, dat zij niets ware *zonder* dat Jezus was „het Begin”; dat zij niet zou blijven, ware Jezus niet de Waarborg en Bewerker, omdat Hij ook „het Einde” zelf is. Daarom roept die Kerk om Jezus’ nabijheid, om Zijn volle gemeenschap. Zij roept *voortdurend zóó*.

Van geslacht op geslacht wordt die bede herhaald. Ja voortgezet zelfs nog bij de Kerk in den Hemel (Openb. 6 : 9—11) omdat de Verloste Kerk nog wacht op volkomen verheerlijking van Jezus voor aller oog. Hoeveel *te meer* dan zal de geloovige *op aarde* die bede telkens doen: „Kom.” Hij wil ook andere mede doen roepen. Niet alleen voor zich zelf! De liefde tot Jezus brengt door den H. Geest ook de liefde tot den naaste voort, en gunt hem het heilgenot gaarne, in plaats van het den naaste te misgunnen of te betwisten. Sedert den Pinksterdag wil de Kerk en elk geloovige de vermeerdering van de bidders en van allen die om Jezus’ komst roepen. Zelf heeft de Kerk „het Levenswater” ontvangen en gevonden. En — gelijk de opéénvolgende gedeelten eener karavaan in de gloeihitte der woestijn de ná-hen-komenden uit de verte reeds den verrassenden roep doen hooren: „Water! Water!” als de eersten de oase van verre hebben bespeurd, zóó roept ook de Kerk. En zij roept daarom: „die dorst heeft kome en die wil neme Levenswater om niet!” Zij moet wachten op de laatste leden van Jezus’ geestelijk lichaam, eer zij zelf de volmaking zal genieten. Om zich zelf, maar ook om de toebrenging van de laatste der uitverkorenen wensch zij de spoedige wederkomst van Jezus. ’t Zalig heimwee dringt er toe.

Maar zóó gezien wordt elk *Pinksterfeest* een *vernieuwde* bede om de heerlijke wederkomst van Jezus Christus en *tegelijk* een herinnering, dat allen, óók de laatste, moet hebben *overgenomen* de bede: Kom! En dat daarom die *andere* stem ook moet worden gehoord: „*die dorst heeft kome.*”

Bij de bede: „breng Heer al Uw gevangenen weder”, moet de boodschap worden gebracht aan den Heiden en Mohammedaan en aan den diepgezonken naamchristen.

Is uw Christendom waar, dan zult gij bidden om de wederkomst van uw Zaligmaker en arbeiden aan de *verbreiding* der belijdende gemeente, die Hem kent en met u roept uit liefde tot en de begeerte naar Jezus: Kom, Heere Jezus!

De onbekeerde zal ’t niet doen! Hij huivert, als hij die bede bij anderen beluistert. Die verstrikt is in de aardschgezindheid of in zondelust — des *Boozen* strik! — die zal *niet bidden, noch vergaderen*.

Br. of Zr.! Onze Pinkstercollecte en Pinkstergebed moeten een deel uit-

maken onzer instemming met alle geloovigen door den H. G. geleid, in het: „Kom, Heere Jezus!”

Zullen wij dit bidden en toch niet veel geven? òf, zullen wij geven en in ons hart zeggen: Kom *nog niet*, Heere Jezus?

„Zalig zijn allen die Hem *verwachten!*”

A.

G.

Van Zendingsaangelegenheden.

Dr. H. A. van Andel.

(1900 — 29 April — 1925).

Den 29 April j.l. heeft de bekende Zendingsman van Solo zijn vijftienvig jarig ambtsjubileum gevierd. En stellig Solo met hem. Want Solo en van Andel behooren bij elkaar.

Het was den 29 April 1900, dat Ds. H. A. van Andel te Zuidland als dienaar des Woords werd bevestigd. Van Zuidland ging hij in 1905 naar Baarn. En 17 Mei 1911 deed hij zijn intrede als Missionair predikant van de Kerk te Amsterdam om in de Zending te Solo te gaan arbeiden.

Het is geheel overbodig te herinneren aan de groote gaven, waarmede de Heere Dr. van Andel heeft gesierd en aan de reusachtige werkkraft, die hij vooral in het werk der Zending heeft ontwikkeld. Reeds in Holland bleek het, dat van Andel een persoonlijkheid is, wiens arbeid een tekenend spoor nalaat. In Zuidland en Baarn weet men er van te vertellen.

Maar het is toch inzonderheid op Midden-Java, te Solo, dat Dr. van Andel zijn talenten ten volle heeft mogen ontplooiën. Met een energie, die aller bewondering afdwong, heeft hij voor allerlei arbeid het initiatief genomen. We noemen slechts de colportage en het schoolwezen. En door zijn organiseerend talent heeft hij elk deel van den arbeid zoo in verband gezet met heel het Zendingswerk, dat onderlinge wrijving te Solo onbekend is.

En de Heere heeft dat werk met zijn zegen gekroond, verre boven de stoutste verwachting. Dr. van Andel mag terugzien op een zeldzaam gezegenden dienstdag.

Het trof wel eigenaardig, dat op denzelfden dag waarop te Djokja het jubileum van 25 jaar Zendingsarbeid is gevierd, Dr. H. A. van Andel mocht gedenken, dat hij 25 jaar het Woord des Heeren mocht bedienen.

Van harte wenschte het Zendingsblad hem geluk. We doen het met de bede, dat de Heere hem en met hem Mevrouw nog tal van jaren moge sparen en sterken tot hun mooie werk te Solo.

Doe de Heere over hem, zijn huis en al

zijn arbeid in rijke mate stralen het licht van zijn aanschijn. W. B.

Het Zendingsconsulaat.

De l.g. Generale Synode onzer Kerken gaf aan hare deputaten voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen ter zake van het Zendingsconsulaat de volgende opdracht:

„a. mede te werken tot bestendiging van het Zendingsconsulaat, indien dit kan geschieden op eene wijze, die naar haar oordeel geschikt is.

b. de aansluiting van de Zending der Gereformeerde Kerken aan het Zendingsconsulaat te doen voortduren, mits die aansluiting geen naar hun oordeel te zware finantieele eischen stelt.”

Aan deze opdracht is door deze deputaten voldaan.

In 1923 liep de overeenkomst af, die door de verschillende Protestantsche zendingen betreffende het Zendingsconsulaat was aangegaan. Er is echter op nieuw eene overeenkomst gesloten, waardoor het Zendingsconsulaat voor een tijdvak van tien jaar is bestendigd. Ook de deputaten van de Generale Synode hebben hieraan medgewerkt.

De leiding te dezer zake blijft, evenals voorheen, bij het Ned. Bijb. Genootschap. Dit Genootschap is daartoe het meest geschikt. Het staat met heel de Protestantsche Zending door zijn Bijbeluitgaven in zeer nauwe betrekking, dient al de verschillende Zendingen en behoort tot geen enkele Zending alleen. Het is daarom als aangewezen om ter zake van het Consulaat, dat ook tot geen enkele Zending alleen behoort en in dienst van heel de Protestantsche Zending staat, de leiding te hebben en ook daardoor de Zending te dienen. Het spreekt echter van zelf, dat het Bijbelgenootschap de zaken van het Consulaat regelt en uitvoert in overleg met en onder goedkeuring van de Zendingen, die bij het Consulaat zijn aangesloten.

Behalve de Salatiga-Zending, die op Midden-Java ten Noorden haar arbeidsveld heeft, en reeds in 1917 zich van het Consulaat heeft teruggetrokken, zijn alle Pro-

testantsche Zendingen, die in Ned.-Indië werkzaam zijn, aan het Zendingsconsulaat verbonden. In overeenstemming met het besluit der Generale Synode blijft ook de Zending van de Geref. Kerken aangesloten.

Het spreekt van zelf, dat de gezamenlijke kosten van het Consulaat ook gezamenlijk worden gedragen. Dit is aldus geregeld, dat elke zending bijdraagt naar verhouding van het aantal harer zendingsposten.

Ook de instructie van het Zendingsconsulaat is herzien. In Artikel 1 is de arbeid van het Consulaat aldus omschreven:

„De taak van het Zendingsconsulaat is, de belangen der Protestantsche Zending in Nederlandsch Oost-Indië te dienen, waar het werk der Zending en dat der Regeering elkaar raken.

Het zal zich tevens ter beschikking stellen van de afzonderlijke medewerkende Corporaties, wanneer deze aan het Consulaat opdrachten van tijdelijken of duurzamen aard willen geven.

Aan deze opdrachten zal gevolg worden gegeven, voor zoover de waarneming der taak, omschreven in de eerste alinea van dit artikel, zulks toelaat.”

In dit artikel is in 't kort de hoofdzak genoemd van den arbeid, die het Consulaat heeft te doen. Metterdaad een zeer belangrijke arbeid, waardoor het Consulaat aan de Zending in het verleden reeds zeer. beteekenisvolle diensten heeft bewezen en in de toekomst hoopt te bewijzen.

Ook is thans de gelegenheid geopend, dat elke Zending aan het Consulaat een bijzondere instructie kan verstrekken.

Het desbetreffende artikel luidt aldus:

„Elke medewerkende Corporatie is bevoegd aan het Consulaat een bijzondere instructie te verstrekken, welke ter beoordeeling van het Hoofdbestuur van het Nederlandsch Bijbelgenootschap geen bepalingen mag bevatten, met de algemeene instructie in strijd.

Van elke bijzondere instructie wordt afschrift gezonden aan het Hoofdbestuur van het Nederlandsch Bijbelgenootschap.”

De tegenwoordige Zendingsconsul — de heer D. Crommelin — heeft reeds sinds lang ontslag gevraagd, maar hij heeft zich bereid verklaard in dienst te zullen blijven totdat zijn opvolger het Consulaat van hem kan overnemen.

Gelijk we reeds onder de „Korte Berichten” in het No. van April mededeelden, is tot Zendingsconsul benoemd Ds. N. A. C. Slotemaker de Bruine, predikant te Bergentheim. Zijn vader is de bekende Professor Slotemaker de Bruine te Utrecht, wiens naam onder ons Christelijk volk zoo'n uitne-

menden klank heeft. De jonge Slotemaker de Bruine van Bergentheim is gehuwd met Mej. J. Rutgers, een dochter van wijlen Prof. Dr. F. L. Rutgers, hoogleeraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Ze is dus de derde dochter van Prof. Rutgers, die naar Indië zal gaan in dienst der Zending naast haren man. Onze missionaire dienaren Dr. Esser te Poerbolinggo en Dr. van Andel te Solo zijn ook beiden met een dochter van Prof. Rutgers gehuwd.

Na kennismaking met Ds. N. A. C. Slotemaker de Bruine, was er bij geen enkele Zending, die bij het Consulaat is aangesloten, ook maar het minste bezwaar hem te benoemen tot Zendingsconsul.

Hij en Mevrouw zijn ook beiden goedgekeurd voor verblijf in de tropen.

Wanneer de nieuwe consul zal vertrekken, is nog niet bepaald.

Het ligt in zijn voornemen eerst nog te promoveeren tot Docter in de theologie.

Vermoedelijk zal hij in het laatst van dit jaar uitgaan. Het Ned. Bijb. Genootschap is gemachtigd den datum zijner indiensttreding vast te stellen.

De Internationale Zendings-Raad.

De Internationale Zendings-Raad is te Atlantic-Liti, drie uren sporens ten Zuiden van New-York, van 11—15 Januari j.l. vergaderd geweest.

Deze Raad bestaat uit 16 personen, waarvan 8 uit Amerika en 8 uit Europa. Van de laatste zijn er 4 uit Engeland en 4 van het vasteland van Europa. Uit Nederland is het de oud-Zendingsconsul Dr. C. W. Th. Baron van Boetselaar van Dubbeldam, die zitting heeft in dezen Raad en de vergadering heeft bijgewoond. Het ligt voor de hand, dat deze Raad geen besluiten kan nemen, waardoor eenige zending ook maar in het minst gebonden zou zijn. Maar des niet te min kan hij door zijn adviezen en voorlichting van veel beteekenis zijn voor de Zendingsbeweging in het algemeen en voor de verschillende zendingen afzonderlijk.

Aan het verslag der gehouden vergadering, megedeeld door Baron van Boetselaar, is het volgende ontleend:

„Het is mij bij de besprekingen weder gevallen hoe betrekkelijk geïsoleerd de zendingspositie van Nederland is, waar wij al onze aandacht zeer terecht op een betrekkelijk klein deel van het groote geheel der wereldzending hebben te concentreren. De Zweedsche afgevaardigde, waar Zweden belangrijke zendingsterreinen heeft in China, Engelsch-Indië en Afrika, zit vanzelf meer in de groote wereldproblemen. Wij staan

met onze Zending daar betrekkelijk buiten, maar in ons isolement dreigt ook gevaar en daarom is het voor ons dubbel noodig dat wij de Internationale Zendingsbetrekkingen niet verwaarloozen en daarmee in aanraking blijven met hetgeen op het groote wereldterrein voorvalt. Al is het onmiddellijke nut niet aan te wijzen, het zou toch zeer gevaarlijk kunnen worden ons in ons hoekje op te sluiten en geen kennis te nemen van hetgeen daar buiten voorvalt."

De eerste dagen liepen de discussies voornamelijk over de hoofdvraag: heeft een dergelijke Internationale Zendingsorganisatie bestaansrecht?

Na ampele discussie werd deze vraag eenparig beslist bevestigend beantwoord. Dit was van te grooter betekenis, waar hier de kopstukken van de geheele Amerikaansche Zendingsbeweging (Dr. Narth voor de Methodisten, Dr. Franklin voor de Baptisten, Dr. Speer voor de Presbyterianen en Dr. Chamberlain van de Reformed Church) aanwezig waren. Dat zijn immers de mannen van den meesten invloed, ook mede in den Amerikaanschen Nationalen Zendingsraad, die weleens optreedt alsof hij de wereldzending alleen had te behartigen en er geen internationale organisatie bestond, die dit te doen had. Wanneer nu zulke mannen eenparig van oordeel zijn: er moet een internationale organisatie zijn en blijven en deze moet hoe langer hoe meer versterkt worden, dan geeft dat zeker moed voor de toekomst.

Nadat aldus de hoofdvraag was beantwoord: moet er een Internationale Zendingsraad blijven bestaan, kwam de tweede vraag, door welke beginselen moet deze Raad zich voornamelijk laten leiden en dan in de derde plaats, welke werkzaamheden moet hij nu in de eerste plaats aanvaatten.

Als de voornaamste beginselen waardoor deze Raad zich bij het uitstippelen van zijn werkzaamheden moet laten leiden, werden o.m. genoemd:

1. De Raad concentreere zijn krachten vooral op die punten, die in het geheel niet, of althans niet zoo goed, door de nationale exposities of bijzondere personen kunnen behartigd worden.

2. De Raad schenke vooral aandacht aan die punten, die van onmiddellijk belang zijn voor de Zendingsbesturen.

3. De Raad trachte zooveel mogelijk de nationale organisaties te versterken, daar een internationale raad alleen goed kan werken als hij opgebouwd is uit krachtige, goed georganiseerde raden.

4. De Raad moet bij de vervulling van zijn taak vooral die werkzaamheden op den

voorgond plaatsen, die de eenheid willen bevorderen.

5. De Raad onderneeme niet meer, dan hij werkelijk kan volbrengen; hij zij zich goed bewust van zijn krachten en berekene wel de kosten, alvorens iets ter hand te nemen.

Als werkzaamheden, die thans van den Raad verlangd worden, werd een lange lijst opgesteld, waarbij echter aan de secretarissen de noodige vrijheid werd gelaten om in overleg met den Voorzitter de volgorde zelf te regelen, en naar bevind van zaken nieuwe werkzaamheden, waarvan de urgentie duidelijk bleek, op zich te nemen.

Voorzitter is de door heel de wereld bekende Dr. J. R. Mott en Secretarissen zijn de Zendingsmannen Mr. J. H. Oldham en Dr. A. L. Warnshuis.

Het mooie jubileumplan gewijzigd.

Onder den titel: „Een mooi jubileumplan" deelden we in het Januari No. van dit blad mee, dat er zich in Indië een comité had gevormd om een bedrag bijeen te brengen, dat als feestgave van de Christenen in Indië zou worden aangeboden aan de Zending te Djokja bij gelegenheid van haar jubileum. De bedoeling was, dat de bijeengebrachte gelden zouden worden besteed voor de stichting van een tweede Javaansche Kerk te Djokja. Dat was metterdaad een mooi plan. Dat mooie plan is echter gewijzigd. Maar het is toch mooi gebleven.

Naar wij vernamen heeft Ds. K. van Dijk te Keboemen bij het comité bezwaar ingebracht tegen de bestemming der gelden. Als hiervoor een tweede Javaansche Kerk te Djokja werd gebouwd, zou dit slechts aan de Zending te Djokja ten goede komen. Hij achtte het meer gewenscht de gelden te bestemmen voor een algemeen doel, ten behoeve van heel de Zending van de Geref. Kerken op Midden-Java.

Voor al drong daartoe, naar hij oordeelde, het feit, dat er behalve de Zending te Djokja, ook nog andere Zendingen, zooals de Zending van de Friesche Kerken te Keboemen, dit jaar haar jubileum zullen vieren.

Het comité heeft nu zijn plan veranderd. En nu zullen de gelden bestemd worden voor het Studiefonds voor de Opleidingschool tot vorming van Inlandsche dienaren des Woords.

Gelijk men weet wordt de Opleidingschool te Djokja dit jaar gereorganiseerd. Omstreeks Juli zal, naar het voornemen is, de nieuwe cursus beginnen. Deze zal vijf jaar duren. De leerlingen — we zouden haast kunnen zeggen de studenten — zullen zelf

de studiekosten moeten betalen. Maar stellig komen er ook jongelieden, die daartoe niet bij machte zijn. En daarom wil men een Studiefonds vormen, waaruit aan onvermogen jongelieden steun kan worden verleend in den vorm van voorschot, dat later zal worden terugbetaald. Een studiefonds dus, zoo wat op de manier als we die in Holland ook hebben.

En nu worden de gelden, die bovengenoemd, Comité als feestgave bij een brengt, voor dit studiefonds bestemd.

Het mooie plan is dus gewijzigd. Maar 't is gelukkig mooi gebleven. Of het mooier geworden is, laten we in 't midden. 't Eerste plan was ook mooi. Voor de Zending te Djokja is deze wijziging wel een teleurstelling. Men hoopte reeds dit jaar een tweede kerk te krijgen in 't Zuiden van de stad. En dat was daar dringend noodig. Nu zal dat natuurlijk niet kunnen gebeuren, want voorloopig is er geen geld voor.

Maar de stichting van een studiefonds is ook dringend noodig. En dat zal nu wel tot stand komen.

Voor Ds. D. Bakker, de oudste docent van de opleidingsschool is het bijzonder waardeerend, dat de feestgave wordt bestemd voor een studiefonds, verbonden aan de school, waaraan hij de beste krachten zijns levens gewijd heeft.

Ook hij gedenkt dit jaar, dat hij 25 jaren in de zending werkzaam is. In de bestemming, die aan de feestgave der Christenen in Indië gegeven wordt, ligt een kostelijk blijk van waardeering voor zijn arbeid.

Het mooie plan is mooi gebleven, mogelijk zelfs nog mooier geworden.

Z.

W. B.

25 April '25.

Kort verslag van het Zendingswerk in Djokja over 1924.

Het wonderlijke van het zendingswerk op Midden-Java is dit, dat altijd de vrucht onze verwachtingen verre te boven gaat. In zoveel anderen zendingsarbeid wordt men geroepen tot wachten. 't Is dan of elk menschenhart een stuk rots is, waarop ge uw zaad uitstrooit. Nergens ontkiemt het. Maar hier begrijpt ge niet, hoeveel goede aarde er is, en het zaad schijnt mee te waaien met de vier winden des hemels, en ergens neer te vallen, waar ge het gansch niet verwachtte. Plotseling ziet ge ergens iets groeien en rijpen, en ge staat verbaasd, want ge weet niet hoe.

Wel zijn de teleurstellingen er ook. In het Zuiden der stad ontstond plotseling een drukbezochte catechisatie. Een goeroe el-

moe, een kenner van geheime wetenschap van verborgen krachten in de natuur en van allerlei tooverspreuken, kwam met een groot aantal volgelingen in die bijeenkomst. Hij volgde met belangstelling het onderwijs, maandenlang. Bij onderscheidene van die leerlingen droeg dat onderwijs vrucht. Maar de goeroe elmoe zelf week na verloop van tijd geheel terug met een aantal van zijn volgelingen. Een zelfde geval deed zich voor in Sewoegaloer. Hoe oprecht scheen de belangstelling van dien man, die ook met een aantal van zijn leerlingen de koempoelan bezocht en catechisatie kreeg. Tot de macht der zonde de overhand kreeg, hij het zevende gebod overtrad, en toen geheel zich terugtrok en elders gemakkelijker levensopvattingen zocht.

Toch was de zegen Gods in het jaar 1924 ook weer ver boven onze verwachtingen. 102 volwassenen werden gedoopt. Verleden jaar was dit getal 86, zoodat het aantal volwassenen nog weer belangrijk hooger is dan verleden jaar. Daarin vooral blijkt de zendingsvrucht. Het aantal kinderen dat gedoopt werd was thans 78, zoodat het aantal gedoopten in het geheel bedraagt 180. Het grootste gedeelte daarvan is in de stad, namelijk 108, waaronder 64 volwassenen. Daaruit blijkt, dat de gemeente zich vooral in de stad uitbreidt. De gemeente op Gondokoesoeman heeft thans ongerekend de buitenleden reeds 761 zielen. Sluiten we de gemeente op Toengkak in den Z. O. hoek van de stad in, dan is het aantal Christenen in de stad reeds 838. In het geheel is nu het aantal Christenen in het door Noord-Holland verzorgde deel van Djokja gekomen op 1312, waaronder 698 belijdenden.

2. Naast dezen zegen die zich in getallen uitdrukken laat, is er ook een andere vooruitgang der gemeenten. De zaak van den eigen predikant van de Javaansche gemeente in Djokja had in zooverre voortgang, dat de Gemeente op Gondokoesoeman het daarvoor maandelijks benodigde bedrag ongeveer bijebracht, dat Amsterdam aan den Jav. kerkraad een goerowoning en de kerk gratis afstond, en dat de Bijzondere vergadering van Miss. predikanten de plannen van den Jav. kerkraad goedkeurde. Drie gemeenten zullen binnenkort geïnstitueerd worden. n.l. Toengkak, Patalan en Tjandisewoe. Tjandisewoe kreeg een kerkgebouw, dat 8 Maart in gebruik genomen wordt. In Medari kon ik een oudonderwijzer plaatsen om eenig werk als goeroe indijl te verrichten.

3. Een enkel woord over de scholen. Binnen korten tijd zal de nieuwe subsidieregeling in werking treden, waarbij onderscheid

gemaakt wordt tusschen driejarige volkscholen en vijfjarige standaardcholen. De leerschool der Keucheniusschool in Djokja, de scholen in Patalan en Ngoelakan zullen overeenkomstig deze regeling standaardcholen worden, de school in Kalipenten wordt volksschool, de school in Toengkak zal, zoo die niet op een andere plaats tot meer levensvatbaarheid kan komen, worden opgeheven. In den loop van het vorig jaar werden vier nieuwe scholen opgericht, n.l. in Toeren of Poelokadang, in Gadoengan, in Demangan, een wijk in de stad Djokja, en in Patrabajan of Goelon. Eind Dec. 1924 waren er inclusief de leerschool van de K. S. 9 Inl. scholen met 650 leerlingen en 20 onderwijzers. In Januari werden vier nieuwe scholen opgericht, n.l. in Wates of Graoelan, in Kemirisewoe, in Djepitoe en in Wonosari. Op deze scholen gaan thans 270 leerlingen, zoodat het totaal nu is 920.

De leerlingen van de hoogste klas der Keucheniusschool deden allen in 1924 belijdenis of werden gedoopt.

Omtrent de Hollandsche scholen het volgende. Een nieuwe H. I. S. werd te Wates geopend. Het totaal aantal leerlingen op deze scholen bedraagt 1387. Geregeld wordt op deze scholen ook onderwijs in den Christelijken godsdienst gegeven. De vruchten daarvan werden gezien op de Muloschool, waarvan in December vier leerlingen werden gedoopt.

4. Colportage. In het werk der colportage kwam eenige verandering. Na het vertrek van den heer P. Offringa naar Wates kwam de Hollandsche colportage bij de Evangelisatiecommissie der Hollandsche gemeente. Mevr. Bakker en de heer Oldhof verklaarden zich bereid voor de administratie van de Javaansche en Maleische colportage zorg te dragen. Eigenlijk heeft het werk der colportage nog dringend uitbreiding noodig, maar het is onmogelijk daaraan te denken, aangezien de colportage groote tekorten heeft. De Hollandsche zendingskring in Djokja bracht daarvoor in 1924 bijeen f2153.56. Eind Dec. '24 waren er 10 colporteurs. 14.000 Mardi Rahardja's en 1000 Lajang Kaboengahan, een Jav. kinderblad, worden maandelijks verspreid. 15412 Jav. en Mal. boeken werden verkocht. Van een inwoner van Djokja kreeg ik een kiosk in bruikleen, die ook de gelegenheid biedt tot samenspreken met de menschen. De colporteurs zijn zelf ook ijverige verkondigers van het Evangelie.

5. Ziekenhuizen. Het aantal hulpziekenhuizen werd met een vermeerderd, en is thans gekomen op 9. Dit nieuw geopende hulp-hospitaal in Sanden mag zich verheugen in

druk bezoek. Het werk in hoofd- en hulp-hospitalen gaat regelmatig voort. In beide wordt het werk zeer gezegend. Door den arbeid van Sis Joram in het hoofdhospitaal zijn zeer velen tot het koninkrijk Gods toegebracht. Het is jammer, dat deze helper, die zoo gezegend in het hospitaal werkt, thans reeds geruimen tijd ziek is. Zijn werk in het hospitaal wordt thans gedaan door Iskak en Soepater, gesteund door enkele leerlingen van de school van Ds. Bakker. De gemeenschappelijke vergaderingen van goeroes indijl en mandoeers bewijzen goede hulp voor oefening van eenig verband tusschen deze beide takken van dienst, terwijl het jongere hospitaalpersoneel eenige leiding ontvangt ter voorbereiding voor de geestelijke zijde van hun taak door middel van een cursus dien ik wekelijks met hen houd.

6. Andere arbeid. Verder valt te berichten, dat een nieuwe arbeid begon in de gevangenissen, waar des Zondagsmorgens van 7—9 uur een woord tot verschillende groepen van gevangenen wordt gesproken. Een bedelaarskolonie werd gevormd, die onder leiding kwam van het Petronellahospitaal. Ook daar wordt evangeliseerend gewerkt. Nieuwe gebouwen voor deze stichting worden thans gezet. Wanneer de menschen in deze nieuwe gebouwen zijn ondergebracht, kan het werk met meer regelmaat worden verricht, en krachtiger worden aangepakt. Zondagsscholen worden niet alleen in de stad, maar ook op verschillende plaatsen daarbuiten gehouden.

7. Chineesche gemeente. In den loop van 1924 werden zes volwassenen en een kind gedoopt. Een aantal Chineezzen ontvangt geregeld catechisatie. De Hollandsche gemeente hier heeft het plan den arbeid onder de Chineezzen aan te vatten. Het ligt in de bedoeling voorloopig te beginnen onder de Maleisch en Hollandsch sprekende Chineezzen, terwijl ze later misschien den arbeid uitbreiden kan tot de Singkehs.

8. Mohammedaansche bestrijding. Op den dag waarop ik dit schrijf, wordt in Djokja de zogenaamde hemelvaart van Mohammed gevierd. Volgens Soera 17 van den Koran heeft Mohammed in een nacht een reis gemaakt van Mekka naar Jeruzalem en volgens de legende, die aan vs. 62 van genoemd hoofdstuk vastknoopt, vandaar op Borak, een gevleugeld paard met vrouwen-gelaat, naar den hemel, waar hij met God en den engel Gabriël gesproken heeft. Tot dusver had deze dag in Djokja weinig betekenis, maar de oplevende Mohammedaansche actie heeft dezen dag tot een grooten feestdag gemaakt. Een optocht van

duizenden menschen zag ik dezen morgen naar het groote plein voor den kraton trekken, allen van groene vlaggen voorzien, waaronder zich veel kinderen bevonden. Naar men zegt, zijn meer dan 30.000 van deze vlaggen verkocht. In volmaakte rust schreed deze duizendvoudige schare voort. Op den aloon (plein) werden door de leiders verschillende toespraken gehouden, waar echter alleen de menschen met de groene vlaggen mochten luisteren. Het gelukte ons niet te vernemen wat daar gesproken werd.

Deze tot dusver nooit gehouden optocht is een symbool van de opleving van den Islam, die gedurende korten tijd plaats heeft. De vereeniging Mohammadyah is zeer actief, propagandisten worden door heel de residentie uitgezonden, een propagandablad, de *Pertimbangan*, dat een scheldblad is tegen het Christendom en de Christenen, wordt verspreid, druk wordt er met lectuur gewerkt, Vrijdagvergaderingen ontstaan in verschillende desa's, de menschen worden afgehouden van al wat Christelijk is, aan hoon, laster, smaad tegen de helpers in de zending ontbreekt het niet. Dit gaat echter slechts van bepaalde kringen uit. Over het algemeen bewaart de Islam onder de Javanen een vreedzaam karakter. Tegenover dit alles kan de zending niets beter doen dan rustig haar arbeid voortzetten. Jezus' liefde is machtiger dan alle menschelijke haat en tegenstand.

9. Ten slotte kan met dankbaarheid herinnerd worden aan de komst van Dr. F. L. Bakker in Djokja, die voorzoover zijn Javaansche studie en de voorbereiding voor zijn arbeid aan de opleidingsschool het toelaten, ook krachtig in de zending in Djokja meewerkt. Van de Hollandsche gemeente werd in mijn plaats Ds. Bakker Sr. consulent. Het was een jaar van toenemenden arbeid, maar ook van nieuwe hulp, en bovenal van onverwachten zegen. Met vertrouwen mogen we 1925, het jubileumsjaar der Djokjasche zending, beginnen. Ook voor dit jaar geldt het woord van den Heere Jezus: Ik ben met u al de dagen. Rustig kunnen we de uitkomst van het werk in Zijn handen stellen, en waar we zelf geroepen worden voor het herdenken het arbeiden niet te vergeten, mogen we de verwachting hebben, dat de Heere ons niet alleen een jaar van blijde gedachtenis, maar ook van rijken zegen schenken zal.

Djokja, Februari 1925.

A. POS.

Holl. Inl. Kweekschool.

De waarnemende directeur van de Christ.

Holl. Inl. Kweekschool Br. D. Bosman zond een schrijven waaraan het volgende is ontleend:

Wat de arbeid zelf betreft op de school kan ik niets dan goed melden. De nieuwe klas, die we nu een beetje leeren kennen, blijft zeer goed voldoen en ik hoop zeer, dat we ook dit jaar kans zullen zien een soortgelijke groep voor de nieuwe klas bij elkaar te krijgen. Dezer dagen is de oproep voor nieuwe leerlingen geplaatst en op het oogenblik is het reeds zeker dat er heel wat meer aanvragen dan plaatsen zullen zijn, zoodat ook dit jaar keuze kan plaats hebben. Ook dit jaar zullen 30 leerlingen aangenomen worden, wat Meyerink wel met me eens zal zijn. Dezer dagen was de Inspecteur op de Leerschool en heeft bij zijn inspectie ook bijzondere aandacht gewijd aan de opleiding der kweekelingen. Hij gaf hieromtrent een goed getuigenis, wat natuurlijk prettig was. Nog enkele dagen en dan zal Meyerink hier aankomen en ik dus het bestuur der Kweekschool aan hem overdragen. Ik kan U verzekeren dat het mij een groot genoegen zal zijn deze zaak aan een ander te mogen overdragen. Ik heb dit werk met liefde gedaan, en geef het nu met liefde weer af. Behalve het mooie dat het werk mij verschaftte, is het vertrouwen dat U in mij gesteld heeft in dit jaar in het bijzonder, door mij als een groot voorrecht gevoeld. Het heeft mij indertijd getroffen, dat U, naast het bestuur der Kweekschool ook de geheele bouw mij toevertrouwde, en hartelijk zeg ik U dan ook dank voor dit, in mij gestelde vertrouwen. Ik hoop, dat fouten en gebreken, die ook dit deel van mijn werk zullen aankleven, niet van dien aard mogen zijn dat ze aan het groote werk schade zullen doen. Nog wil ik hier bijvoegen, dat de wijze waarop mijn collega's mij dit jaar hebben bijgestaan, voor mij een groote blijdschap is geweest. Van den heer Meyerink zult U wel vernomen hebben, hoe ik tegen het overnemen van het bestuur opzag, ook omdat ik de jongste der collega's was. Er is geen enkele wanklank geweest, en dit jaar is er een van hartelijke samenwerking geweest tusschen allen die bij het Kweekschoolwerk betrokken waren. Het is een jaar geweest, waarin bleek, hoe een arbeid in Gods Koninkrijk in staat is de werkers een van zin te doen arbeiden."

Tot zoover de brief van Br. Bosman. Treffend blijkt hieruit, hoe kostelijk de samenwerking is tusschen de leeraren der Kweekschool.

De schoolgebouwen en leeraarswoningen zijn nu ook gereed. Tot nu toe was de school gehuisvest in gehuurde woningen. Het

spreekt van zelf, dat dit met veel ongerief gepaard ging.

Thans is de school in eigen gebouw onder dak gebracht. En de leeraren hebben de woningen betrokken, die bij de school zijn gebouwd.

Weldra hopen we een foto van deze school in het Zendingsblad te kunnen opnemen.

W. B.

het stempel der Zending. Moge het dienen om aan duizenden Javanen te zeggen wie Jezus is en ook iets van zijn barmhartigheid te laten zien.

Kort Jaarverslag van de Zendingstpost Pajeti over 1924.

Na eenige jaren vacant geweest te zijn, werd Pajeti weer bezet. Ds. Colenbrander,

Bij de foto.

Het Zendingshospitaal „Petronella”.

Deze foto biedt ons in duidelijk beeld het hoofgebouw van het Petronella-hospitaal, zooals het er thans na de vernieuwing uit ziet.

Woensdag 29 April 's morgens 8.30 is het vernieuwde en uitgebreide Zendingshospitaal „Petronella” plechtig geopend. Die opening stond mede in het middelpunt van het jubileum, dat te Djokja is gevierd.

Later hopen we hiervan mededeeling te doen.

In het hoofgebouw, dat de foto ons laat zien, wordt elken dag aan de patiënten, die van heinde en ver komen om geholpen te worden, het Evangelie van Christus gepredikt. De kosten voor de vernieuwing van dit gebouw worden gedekt door de feestgave, die in Holland verzameld is, de halve ton, die als dankoffer van de Kerken in Holland is gevraagd. Op dit hoofgebouw staat

die zijn eigen arbeid opgeofferd had om de andere terreinen te helpen, leidde den nieuwen predikant nog eenigen tijd in zijn arbeid in, en kon in Mei weer naar Melolo terug keeren. Dit was voorloopig wel na-deelig voor Pajeti, want er moest allerlei arbeid blijven liggen, daar de taak eerst voldoende moest aangeleerd worden, en alle arbeid in den beginne moeite kost. Vooral het boekhoudwerk eischte veel aandacht. Gelukkig kon in Juni begonnen worden met het preeken in het Maleisch, waardoor Ds. de Bruin niet meer elken Zondag uit Kambaniroe hoefde te komen. Eigenaardig is de manier, waarop dit gebeurd was. Daar er pokken op Pajeti waren, werd op zeker moment de post afgesloten, om verdere verspreiding te voorkomen. Ook Ds. de Bruyn mocht niet meer binnenkomen.

Wat nu? Er waren heel wat schooljongens en de menschen uit het ziekenhuis en de huisgenooten van de zendingsarbeiders. Wel 200 menschen bij elkaar. Door den nood

gedrongen werd een Maleische preek ondernomen, gecorrigeerd door den heer Mochach (ten minste wat de taalfouten betreft.)

Toen er eenmaal begonnen was kon er niet meer opgehouden worden. Maar 's middags gaat voorloopig de goeroe uit Waingapoe nog voor.

In October konden de catechisaties, die eenige maanden stilgestaan hadden, weer opgevat worden.

Het werk breidt zich gaandeweg uit, door de meerdere belangstelling bij de bevolking.

Het aantal catechisanten is van 106 tot 142 gestegen, grotendeels bestaande uit de leerlingen van het internaat en de kinderen, die bij de zendingsarbeiders in huis opgenomen zijn.

Het aantal gedoopten in 1924 bedroeg: 22; in 1923: 19; in 1922: 16; in 1921: 13; in 1920: 14. Het is dus opvallend, hoe de achteruitgang was na het vertrek van Ds. Wielinga en hoe het aantal weer steeg na den komst van Ds. Colenbrander. Men ziet hieruit, wat een schade het is, als een plaats eenige jaren onbezet blijft.

Ernstige tuchtgevallen kwamen niet voor. De toestand van het kerkgebouw hield zich goed. Eenige kleine vernieuwingen waren noodzakelijk. Overigens heeft het gebouw veel te lijden, daar er school in gehouden wordt. Nieuwe kerkbanken werden aangeemaakt, die opgeborgen zijn tot het schoolgebouw gereed is. Cement voor de vloer zal hard noodig zijn, daar anders het gebouw te veel prooi van de witte mieren wordt. Een groote verbetering was het reeds dat de kerk een ommegang, tegen den regen en de zon beschermende, heeft laten maken.

Aan collectes werd ontvangen f366.75; (in 1923 f509.17).

Aan vaste bijdragen f335.35; (in 1923 niets).

Aan collecten Holl. Dienst f44.64.

Aan giften f10.

Aan diversen f78.24.

Totaal in 1924 f834.88; tegen in 1923 f587.12. De met 1 Juli ingevoerde vaste bijdragen hebben de inkomsten met 41 pCt. doen toenemen. Dit zal in 1925 nog sterker toenemen, daar dan de vaste bijdragen van het begin van het jaar zullen geïnd worden.

Deze inkomsten geven gegronde hoop dat de kerk zich op den duur zelf onderhoudt.

De uitgaven bedroegen f1015.19; vooral zoo hoog, door den bijbouw en de nieuwe banken.

Voor de evangelisatie zijn een viertal helpers zeer noodig, vooral in het landschap Taboendoeng, waar de menschen bij honderden willen luisteren. Tijdelijk zal nu een

goeroe aangesteld worden, daar er niet gewacht kan worden, tot over eenige jaren de helpers klaar zijn met hun studie. De vorst beloofde reeds zijn hulp met het bouwen van een woning.

En wat is één helper dan nog voor 25000 menschen?

Een nieuwe tak van arbeid is pas aangevat, door het bouwen van een colportage-toko te Pajeti, op het kruispunt van de groote wegen van Midden- en Oost-Soemba. Hiertoe in staat gesteld door een zeer belangrijke gift, wordt de toko in Maart of April geopend.

De gezondheid der zendingsarbeiders heeft veel te wenschen overgelaten, zoodat verschillenden, zoo niet bijna allen, dit jaar een keer naar Java moesten om herstel van gezondheid te zoeken.

Onderwijs. Er waren dit jaar 29 onderwijzers aan 17 scholen. Ingeschreven waren ongeveer 750 leerlingen. Het absentiepercentage was 14.5 gemiddeld, naar verhouding van de primitieve omstandigheden, en het vrijwillige schoolgaan, niet zoo erg hoog. Twee goeroe's moesten worden ontslagen. Het werk werd met trouw en ijver vervuld.

Ziekenhuis. Het Europeesche personeel had ook dit jaar met veel ziekte te kampen. De verhouding met bestuur was van uitstekenden aard. En in het begin van het jaar heeft ook de militaire arts veel tijd besteed, om eenigszins te helpen.

De geestelijke verzorging had geregeld plaats, 's morgens in de polykliniek en eenige dagen in de week door eenige goeroe's, die in den middag door persoonlijk gesprek den patiënten iets probeeren bij te brengen van den rijkdom van het evangelie. Het groote bezwaar van een ziekenhuis is altijd de dagelijksch wisselende menschen.

Het personeel bestaat thans uit een Europeesche verpleger en verpleegster en 15 Inlandsche mannelijke en 6 Inlandsche vrouwelijke.

Helaas moesten er eenige ontslagen worden en het kost nog al eens moeite geschikte anderen terug te krijgen. Meestal moeten wij ons behelpen met menschen die nog niet of nauwelijks lezen en schrijven kunnen.

Een trouwe steun hebben we in de hoofdverplegers Kaboeboe en Mada, die ieder op zich zelf wel aan het hoofd van een hulp-hospitaal zouden kunnen staan.

Om de nieuwe verplegers beter geschikt te maken voor hun taak werd door den heer Krijger begonnen met een cursus in de eerste beginselen van anatomie en verpleegkunde, waardoor men gedwongen wordt meer bewuste aandacht aan het werk te wijden. Het eerste examen werd afgenomen

in tegenwoordigheid van den militairen arts.

De gebouwen verkeerden in goeden staat, al wordt er veel gevraagd voor het onderhoud der houten gebouwen, om de noodige zindelijkheid te handhaven. Een nieuw waschhok was niet langer meer te missen, met het oog op de hygiëne, om de „besmettelijke” wasch niet te mengen met de gewone wasch.

Maar iets waarvan een Hollander zou schrikken, als hij het zag is het huisje, waar de ongetrouwde verplegers in moeten wonen. Het ziet er uit als een vervallen hut op de hei, en zoo mogelijk is dat het allereerst aan de beurt om te vernieuwen. Doch dat kost eenige duizenden guldens, en wie weet een weg, om ons daarmee te helpen?

Ook het meubilair eischt vernieuwing, vooral de slaapbanken, waar de zieken op liggen. Een Soembanees is nu niet bepaald zindelijk en als hij vertrokken is, laat hij nog wel eens iets achter, waar we niet bijzonder op gesteld zijn. Dit is heel moeilijk te verwijderen, omdat een houten bank niet uitgebrand kan worden. IJzer is alleen daarvoor geschikt.

Wie helpt aan f3000?

Dank zij het comité in Groningen werd ons dit jaar heel wat goed toegezonden, maar voor gemiddeld 83 patiënten (en een patiënt is nog iets anders als een gezonde) is er nooit genoeg.

Dit jaar werden op de polykliniek behandeld 15635 patiënten. Hieronder waren 2618 nieuwe patiënten.

Er werden opgenomen 775 interne patiënten met 29690 verpleegdagen. Dat wil dus zeggen per 82 (tegen verleden jaar 53).

Van de volgende naties werden patiënten opgenomen, natuurlijk verreweg het meest Soembanezen: Europeanen, Soembanezen, Savoneezen, Arabieren, Endoneezen, Chinezen, Ambonneezen, Javanen en Timoreezen.

Zooals gij ziet, werd er op Pajeti met veel zegen gewerkt en met Gods zegen alleen kan er gearbeid worden. Hoe meer er gearbeid werd, hoe meer ook onze tekortkomingen bleken, maar Gods kracht worde in onze zwakte vervuld.

P. J. LAMBOOY.

Mevr. de Bruijn-Landwehr.

Mevr. de Bruijn te Kambaniroe is krank.

Ds. de Bruijn schreef er over als volgt: „Het nieuwe jaar begon voor ons met groote zorgen. Den eersten Januari 's morgens vroeg, werd mijn vrouw door een lichte aanval van beroerte getroffen. Het linker been en de linkerarm waren krach-

teloos. Het spreken viel zeer moeilijk.

Spoedig kwam broeder Krijger, de verpleger, met den dokter. Zuster Clevering heeft mijn vrouw uitstekend verpleegd. De broeders en zusters betoonden bijzonder hun belangstelling. De Heere heeft aanvankelijk onze bede verhoord. Het linkerbeen en de linkerarm beginnen langzamerhand weer iets krachtiger te worden. Het spreken valt niet zoo moeilijk meer.

Ons oog is op den Heere geslagen. Moge Hij verder herstelling schenken.”

Uit een brief van Ds. Netelenbos.

Het Kerstfeest werd met blijdschap gevierd. We namen er deel aan in de Holl.-Jav. School; in de Holl.-Chin. School; in het ziekenhuis en met de Javaansche gemeente in het kerkgebouw. Het waren kostelijke samenkomsten, waarbij ook aan vele buitenstaanden de blijde boodschap verkondigd werd. Het Evangelie gaat uit in wijden kring; dat is de groote vreugde van het zendingswerk in onze dagen. Wegen worden ons geopend, die vroeger gesloten waren. Zoo geef ik iedere week een uur godsdienstonderwijs aan de leerlingen van de hoogste klas der H. J. S. En er wordt met aandacht geluisterd, er wordt ook met vrijmoedigheid gevraagd, als er iets minder duidelijk is. Zulke scholen zijn pracht-inrichtingen. Anderzijds komen we voor een goed georganiseerde tegenactie te staan. B.v. te Tlepok is men nu bezig, 't voorbeeld der zending te volgen; de Mohammedanen doen huisbezoek, houden een soort Moh. catechisatie en betrekken ook de vrouwen bij hun onderwijs; sporen aan tot geregelde waarneming v. d. godsdienstplichten. Kortom — een actie, geheel naar 't voorbeeld van de zending ingericht. Dit bewijst de waarde van onzen arbeid; wijst tegelijk echter op krachtige ontwakning van den Islam en bereidheid om den strijd te aanvaarden.

Onze mede-arbeider Doellah, Evangelist te Palihan, werd zwaar beproefd. Zijn vrouw is, kort na de geboorte van een tweeling, overleden. Hij blijft nu met 9 kinderen achter. De twee pasgeborenen zijn voorlooppig in het hospitaal ondergebracht. Het is voor onzen broeder een bijzonder zware weg. Hij gaat diep gebukt onder dit haast niet te dragen kruis. Toch is hij niet zonder vertroosting. Even vóór haar sterven scheen zijn vrouw plotseling te gevoelen dat het einde naderde. Tevoren was er geen enkel symptoom, dat op zulk een ernstigen afloop wees. Maar 't schijnt, dat ze op eens van haar toestand zich bewust werd. En toen zei ze tot Doellah: „ik ga nu den Heere

Jezus volgen." De man, pijnlijk getroffen en niet recht wetend wat zij bedoelde, vroeg haar: „wat wil je? Je gaat ons toch niet verlaten? Wat zou ik en de kinderen dan moeten beginnen?"

En haar antwoord was: „dat alles laat ik met groot vertrouwen aan Christus over; ik ga nu tot Hem in Zijn heerlijkheid."

Hier was dus de vreeze des doods en ook de bezorgdheid voor zoovele dierbaren, die

zoals ze hier op Soemba zoo zeldzaam mooi kunnen zijn. 't Is zoo rustig en vredig buiten. Alleen het snerpand geluid van de krekeltjes breekt door de stilte. De enkele Soembanees, die voorbij gaat, ziet men in het maanlicht, maar men hoort hem niet.

Ook in en om huis is alles stil. 'k Ben een uurtje geleden uit het Internaat gekomen, waar ik met de jongens en de meisjes de avond-huisgodsdienstoefening heb gehouden

achterbleven, weggenomen. Hier getuigde het kinderlijk geloof van zijn overgave aan Jezus Christus. Dat is zeer zeker voor Doellah een niet geringe vertroosting. En wij zijn verheugd over 't goede werk, dat God aan de harten doen wil.

Bij de foto.

Dr. en Mevr. Brummelkamp.

De Heer R. Brummelkamp, zoon van wijlen Ds. A. Brummelkamp, die het Woord bediende te Purmerend, Deventer en Vriehooven Capelle, en overleed 14 Sept. 1924, achterkleinzoon van Prof. A. Brummelkamp, werd den 10den Mei 1897 te Deventer geboren. Hij studeerde en behaalde zijn artsdiploma aan de Rijksuniv. te Utrecht en was eenigen tijd assistent bij Prof. Lameris aan de Rijksklinieken. Den 15den Jan. 1925 werd hij benoemd tot 2den Geneesheer aan het Zendingshospitaal te Keboemen. Hij trad den 14den April in het huwelijk met Mej. J. G. Verhoeff. Den 22den April zijn Dr. en Mevr. Brummelkamp met het s.s. „Prins der Nederlanden" van Genua naar Java vertrokken.

Soemba.

Uit een brief van Mevrouw van Dijk (Pajeti).

„'t Is een rustige, heldere maannacht,

en de jongens wel te rusten heb gezegd. De meisjes gingen weer mee terug naar huis. Zij (23 op 't oogenblik) slapen bij ons in de achtergalerij.

Onze kleine Johan slaapt rustig.

M'n man is op reis naar Oost-Soemba. Wat een verschil bij verleden jaar. Toen lag hij te Hoogeveen in 't ziekenhuis. Nu maakt hij weer lange tochten te paard, zonder hinder. Hij is weer vol moed voor den arbeid. Te meer daar we van alle kanten merken, hoe de school door God gebruikt wordt om de Soembaneezen tot Hem te brengen. Meest zijn het schoolkinderen geweest, die den Doop vragen, maar al is er een enkele maal een volwassene, die den Doop begeert, dan is het een schooljongen geweest, die hem den weg wees."

Na de verzekering, dat mijnheer en Mevrouw Van Dijk zich bij vernieuwing op Soemba zoo gelukkig en volkomen thans in hun werk bevinden, gaat het in den brief verder:

„Daar de fam. Mobach voor eenige maanden naar Java is, staan wij weer voor een dubbele taak. Maar wij hebben er wel moed voor.

Ons verlof is ons lichamelijk en geestelijk een verkwikking geweest. Al de liefde en waardeering, die wij ondervonden hebben, bezielde ons tot nieuwe krachtsinspanning.

De berichten, die van de fam. Mobach inkomen, zijn zeer gunstig.

Als zij terugkomen wordt vooral mijn taak lichter.

Nieuwjaarsmorgen schrokken wij erg door een bericht, dat Mevrouw De Bruyn 's nachts was getroffen door een lichte aanval van beroerte. Het is nu 8 Januari. Het gaat goed. Het gebruik van linkerhand en voet komt terug. De spraak is nog eenigszins belemmerd.

Dominee leefde erg in spanning. Ook wij konden onze Tante de Bruyn nog zoo noode missen.

Het waren steeds zulke lieve, hartelijke vrienden."

„Over verpleger Krijger z'n vrouw maken we ons ook wel eens erg bezorgd. Zij is zeer lijdend aan de Basedowsche ziekte. Gelukkig heeft ze geen lichamelijk lijden. Dat gezin wordt wel zwaar beproefd. Toch blijven ze onder alle omstandigheden nogal blijmoedig.

De scheiding van onze lieve kinderen blijft nog altijd zwaar. Toch is het gelukkig geen belemmering voor ons werk. Wij zijn steeds dankbaar voor de goede berichten, die we krijgen. Maar juist het niet weten van hun dagelijksche moeilijkheden en strijd is zoo zwaar. Het maakt vaak, dat ik m'n bidden voor hen voel als het tasten van een blinde. Gelukkig, Gods wakend oog wetend over hen, geeft troost en vertrouwen en dan vragen we maar weinig en vertrouwen veel. Dan stellen wij ze in Gods Vaderhand en zijn rustig over hen, al blijft het pijnlijke van de scheiding.

Tweeden Kerstdag hebben we een lichtbeeldenavond gehad met onze jongens en meisjes. De platen waren prachtig. Ze hebben erg genoten en wij met hen.

Kort na onze terugkomst kwam de zoon van den radja van dit gewest vragen, of hij in 't Internaat mocht komen. Reeds vóór ons verlof kwam hij dikwijls met m'n man spreken en toonde eenige toenadering tot het christendom. Nu is zijn vader een sterke tegenstander van het christendom. U begrijpt, hoe voorzichtig en verstandig wij moeten zijn tegenover den zoon en tegenover zijn vader. Deze is er erg op tegen, dat zijn zoon bij ons is. Daarom verraste het ons, dat de Radja 2en Kerstdag met nog een anderen Radja met vrouwen en gevolg, samen een 80 menschen, kwamen vragen, of zij ook mochten komen kijken. Wij gaven natuurlijk graag toestemming. En mijn man voelt zich altijd zoo gelukkig, als hij den Soembanees kan spreken van Gods groote liefde in Christus.

Na afluop vroeg onze Samboe Ngaba, of hij zijn vader en familie weer thuis mocht brengen. Den volgenden morgen kwam hij

ons opgetogen vertellen, hoe ze allen genoten hadden en dat ze nog tot laat in den nacht hadden gepraat over alles, wat ze gezien en gehoord hadden. En nog steeds als hij naar huis is geweest, komt hij terug met vragen door zijn vader gedaan. Soms heeft hij ze beantwoord en vraagt, of dat antwoord goed is geweest, soms zit hij zelf met het antwoord verlegen en komt hij raad vragen.

Nieuwjaarsavond hebben we de lichtbeelden nog eens vertoond. Toen waren er ook het gezin van Ds. Lambooy en het ziekenhuispersoneel en patiënten, die uit konden gaan. Ook dat was een genotvolle avond."

Het Christendom in Voor-Indië.

Het totaal der Indische Christenen volgens de census van den staat is 4.754.079, volgens dien der zending 4.884.702. De laatste dezer schatting is dus 181.823 grooter. Het verschil is gemakkelijk te verklaren uit het in verschillende provinciën bestaande feit, dat met name in de districten der massale bewegingen, vaak de Christenen nog onder hun oude kasten zijn gerekend. Van deze 4.9 miljoen Christenen zijn 287.069 Europeanen, ongeveer 400.000 Syrische Christenen, 1.847.642 R.-K. en 2.350.993 Protestantsche Christenen. De Protestantsche Kerk heeft dus de R.-K., ondanks haar voorsprong van 300 jaar reeds met een half miljoen ingehaald.

De Protestantsche zendelingen tellen in totaal 72.699 lagere-, 113 kost-, 280 meer uitgebreid lagere, 243 middelbare en 143 handwerk- en industriescholen, daarbij 40 faculteiten voor hooger onderwijs met in het geheel 536.282 leerlingen. In 560 hospitalen, asylen van verschillende soort en poliklinieken, dienen 98 mannelijke en 164 vrouwelijke buitenlandsche artsen en 650 ziekenverplegers. Er bestaan in den dienst der zending 64 melaatschen-asylen. Bijzonder leerrijk is de volgende kleine tabel:

Protestantsche Roomsche-Kath.

1901:	825.466	1.445.261
1921:	2.350.991	1.847.642

Onder de R.-K. getallen zijn de overwegend Roomsche in gesloten gebieden van Spanje (Goa, Darnao) en van Frankrijk en de ongeveer 380.000 Roomsche Christenen op Ceylon niet meegeteld. De census raakt alleen het Britsch-Indische keizerrijk. Ook daar moet men zich zeer verwonderen, dat de Protestantsche zendelingen de Roomsche zoo overvleugeld hebben, te meer nu in het Roomsche aantal beide keeren nog een ¼ miljoen vereenigde Syriërs verborgen zijn, die men nauwelijks als een Roomsche

zendingssucces boeken kan.

Uit „De Banier”.

De Zendingsbeweging in de wereld.

Het Zendingsbudget van de Protestantisch Christelijke Zending bedraagt thans per jaar omstreek f175.000.000. Hiervan draagt Amerika bij pl.m. f110.000.000 en heel Europa slechts f65.000.000, waarvan Nederland ongeveer f1.500.000, dus nog niet 1 pCt.

Merkwaardig is de groei van het Zendingsbudget. In 1860 was dit naar schatting 10 miljoen gulden. In 1900 pl.m. 50 miljoen gulden en thans 25 jaar later 175 miljoen.

Het totaal aantal zendelingen over de geheele wereld nadert dicht de 30000, waarvan voor rekening van Amerika alleen ongeveer 18000.

In de wereld-zendingsbeweging staat Amerika verreweg aan de spits.

Zomerconferenties 1925.

De Conferenties zullen dit jaar opnieuw in de 3 eerste weken van Augustus worden gehouden; dus D.V. van 3—8, 10—15 en 17—22 Augustus.

Reeds kan het voorloopig programma worden meegedeeld.

Als Voorzitter en Vice-Voorzitter van de 1e conferentie hopen op te treden Ds. Krüger, Delden en Dr. Kaajan, Utrecht, van de 2e: Dr. Brouwer, Doetinchem, en Ds. Kluin, Angeren; van de 3e: en Ds. de Jong, Amsterdam.

Na het Openingswoord van den Voorzitter zal de Openingsrede (Maandagavond om 8 uur) gehouden worden: op I door Ds. Beukenhorst, Sluis; op II door Dr. Fokkema, Oegstgeest; op III door Ds. Rauws, Oegstgeest.

Voor de bijbellezingen mogen wij rekenen op: Ds. Wiersinga, Wormer (I); Ds. Briët, Utrecht (II) en Ds. Hoek, Amsterdam (III).

Cursussen.

Wellicht zal er op de 1e Conferentie een vertegenwoordiger van de Parijsche Zending zijn.

Op de 1e conferentie Z. Ex. de Heer Staal over Suriname en Ds. D. K. Wielenga (IJlst) over Soemba; op de 2e Ds. Kluin over „Het Geestesleven der Natuurvolken”; op de 3e Zendeling van Hasselt over Nieuw-Guinea en Zendeling Woortman over West-Java. Wellicht ook Ds. Schluk uit Hamburg.

Studiegroepen.

Evenals andere jaren zullen weer bekende deskundigen op dit terrein aan de hand van onze studieboeken de leiding op zich nemen.

Op I Ir. Dr. van Beusekom over „Islam en Christendom” en de Heer Kinkhorst over „Nieuw-Guinea”; op II Zendeling Van de Weg over „West-Java” en de Heer Hilderling, Theol. stud., over „Midden-Java”; op III Jonkvr. de la Bassecour Caan over „Geestesleven der Natuurvolken” en Mejufrouw Wiersinga over „Posso”.

Voorts zullen belangrijke onderwerpen worden behandeld: o.a. het Opiumvraagstuk door Zendingsdirector Rauws; „het Sociale Vraagstuk in Indië” door den Heer P. Bergmeyer; „Onderwijzersopleiding en Zending” door den Heer van Keulen; „Amerikaansche Reisindrukken”, door Ds. Gramberg; terwijl een onderwerp, rakende de Inwendige Zending zal worden behandeld; door den Heer Iemhoff, Directeur van de Stichting „Hoenderloo” over zijn arbeid aldaar; door Ds. G. A. van der Bruggen over „Mathilde Wrede en haar werk onder de gevangenen” en Ds. Groeneweg van Doetinchem over: „Gemeente en Inwendige Zending.

Over het winterwerk hopen Vrijdagmiddag te spreken op I: Ds. de Groot van Angerlo; op II: de Heer Duyker, secr. Java-Comité; op III: Ds. Riinders, Zendingsdirector.

Voorts hopen wij zullen er komen o.a. Ds. Aalders, Miss Pred. van Batavia, O. E. van der Brug van Poerwakarta (W. Java), Mej. Dr. Dreckmeier van Poerworedjo (M. Java), H. J. Eggink (Java-Comité), H. van der Klift van Mowewe (Z.O. Selebes), Dr. Royer van Modjowarno, Dr. H. van der Veen, taalgeleerde te Rante Pao (Selebes), Dr. Vogelenzang, geneesheer-directeur van het hospitaal te Poerbolonggo.

Overigens blijven programma, en deelnemersprijs (f 20) als in de vorige jaren.

Aan afgevaardigden van niet bij aangesloten Vereenigen kan geen reductie meer verleend; wél aan afgevaardigden van aangesloten Kerken, Corporaties en Vereenigen, ook voor Hulpraden, Classic. Zendingsver. en aan Correspondenten, namelijk eene reductie van f 2.50.

Na de daling van het aantal deelnemers in 1922 is het getal in 1923 een weinig, in 1924 belangrijk gestegen. Wij hopen, dat velen dit jaar weer met verlangen de Conferenties zullen tegemoetzien en ook bij de voorbereiding daarvan harer zullen denken.

Reeds nu kan men zich voor eene der Conferenties aanmelden. Laten allen in hun kring medewerken door elkander voor Lunteren op te wekken, of ook door aan het Bureau namen op te geven van personen, die nog niet in Lunteren waren.

INGEZONDEN.

Aanpakken en Volhouden.

Wat is toch het geheim van den band; dat „ick-en-weet-niet-wat” dat daar is tusschen mannen als Idenburg en „Bijltje” eenzijdigs en „onze menschen” anderzijds? Je voelt vereering; warme genegenheid van de A. R. voor hun voormannen; maar men kan zich evenmin onttrekken aan de gedachte, dat niet alleen die sympathie maar ook de achting wederzijdsch is. Zou het niet zijn, omdat deze mannen een blik hebben mogen slaan diep in de ziel van onze „kleine luyden”.

Iets van die achting realiseert men zich als men met een werk bezig is, als ik op 't oogenblik onderhanden heb: het overlezen, rangschikken en verantwoorden van het ingekomene tot leniging van den nood van de Suriname-zending der Hernhutters. Dan voelt men zijn liefde groeien voor dat deel van ons volk, „niet alleen door het „denkend deel der natie” maar ook wel door onze eigen „intellectueelen” met den rug aangezien. Als men er iets van gaat voelen door wie en op welke wijze die giften zijn saamgebracht. Inderdaad, daar zijn penningkens der weduwe bij.

Eer valt er niet te behalen. Geen prikken met naam en toenaam in de courant. Geen vermelding op een fraaie lijst, die ook bij buurman gepresenteerd wordt. Slechts een simpel berichtje van ontvangst en de voorletters in het Zendingsbl. ter verantwoording. En toch dropt het nog maar door, de eene gift na de andere. Menschenoogen zijn geen getuigen van deze stille liefde-offers. Maar Hij die de Liefde zelve is, sprak: Voor zoover gij dit en van mijn minste broederen gedaan hebt, zoo hebt gij dat Mij gedaan. En hieronder rekenen we toch ook gaarne onze Hernhutterbroeders, die daar in het verre Suriname hun soms bijna hope-looze strijd strijden, maar voor wien het medeleven van hun Geref. Broeders en Zusters hier een ware zielsverkwikking is.

Na het ter perse gaan van het vorig No. werd door mij in Maart nog ontvangen:

Van N. N. te Medemblik f1; A. W., Giesen Nieuwkerk f10; S. H., Hilversum f5; Wed. K. E., Almelo f2.50; D. V., Hilversum f1; H. K., Vries f2.50; N. N., Hilversum f2.50; fam. V., 's Graveland, 2 maal f1.50; Mej. A. H., Scheveningen f10; J. O., Middelburg f10; fam. P., de Bilt f10; R. B., Hemrik f5; N. N. f2.50; C. S., Wanswerd f2.50; W. v. E., Schoonhoven f5; A. L., Kampen f1; Mevr. Ds. Sl., A'dam f5; S. te A. f5; Mej. A. V., Bergen op Zoom f2; fam. de V., Oegstgeest f5; S. V., Moerdijk

f2.50; A. B., Leeuwarden f5; Mej. A. E., Ermelo f2.50; G. v. d. H., Gramsbergen f5; P. Br., Sneek f5.

De maand April (met goedvinden van Red.) in volgend No. Zoo houd ik U aan de praat en ik hoop van harte, in 't belang van onze Zendingsscholen, dat U het mij ook zult doen.

J. VAN KEULEN,

Leeraar Geref. Kweekschool.
Postrek. 95494. Hilversum, Bilderdijkstraan 12.

Steunt onze zeelieden.

(Iets verkort).

Met volle vrijmoedigheid doe ik namens de Vereeniging „Bethsaïda” een beroep op alle Christusbelijders tot meerderen steun van den arbeid onder onze zeelieden.

De tijd breekt spoedig weer aan, dat de Nederlandsche zeelieden den boeg naar het hooge Noorden wenden.

Dan wordt de zee doorploegd van dag tot dag; de eene week volgt eentonig op de andere. Met harden arbeid onder zwiepende windvlagen, terwijl de klamme koude vaak doet rillen, wordt dan in het ruwe Noorden gevischt, gekaakt, gewaakt, gewacht ook op taal of teeken van huis, wanneer de baai van Lerwick als toevluchts-oord voor een enkelen dag wordt gekozen.

Voor de zeelieden, die dat werk verrichten, bereiden wij gaarne in den vreemde een vriendelijk Tehuis. Hun brengen wij tot verkwikking het Woord des Heeren.

Wat Engeland in de zeehavens, ook op het vasteland van Europa, doet voor zijn zeelieden door Tehuizen en Evangelisatie prikkele ons tot arbeid. In den vreemde wordt voor onze zeelieden zoo weinig gedaan.

Laat ons dan daar, waar zij in grooten getale te bereiken zijn, om onzen nationalen naam, meer nog, om den Naam van Christus dezen arbeid aanpakken, steunen en voortzetten.

Lerwick worde dit jaar weer het eerste steunpunt.

Voor de predikanten Ds. Hagenbeek van Vlaardingen en Ds. Koers van Noordwijk aan Zee uitgaan tot vijfweekschen arbeid op de Shetlandeilanden, hopen wij op krachten steun in geld en veel meer op literatuur dan ooit te voren.

Geld en literatuur!

Broeders en zusters, bekijkt eens uw voorraad.

Ziet op de gave, die God schonk.

Zendt s.v.p. geld en wordt contribuant van „Bethsaïda” en tevens zendt veel boeken.

Voor geld is het adres Ds. Heida.

Voor boeken het Bureau van den Christelijken Zeeliedenbond, Keizerstraat 32, Scheveningen.

Ten laatste wend ik mij tot de zeekerken, tot alle kerken, tot allen, die den arbeid onder de zeelieden waardeeren om ook het werk in **Frankrijk** mogelijk te maken.

Van alle kanten roept men ons als 't ware toe: waarom werkt ge niet te Boulogne en Dieppe, waar onze zeelieden in den laten herfst hun toevluchtsoord hebben tijdens de Kanaalvisserij!

Dan komt de verleiding hun van allen kant tegemoet.

Onze zeelieden staan geen centimeter lager dan een gewoon menschenkind en wij klagen niemand aan, maar zij hebben evengoed als ieder hun zwakke plekken en zondige lusten en velen zijn jong en onervaren.

Spel en wijn, wereldsch kermisgenot en kroegjool, verleidelijke en benevelende vreugd en dat alles behendig omhuld door den Franschen geest die losgerukt is van Bijbel en Bijbelsch geloof, doen in die dagen alle tezamen in bond het hunne om het hart dat wat afleiding zoekt, te omstrikken en mee te tronen tot het altaar van zinsbegoocheling en zinbederf, van zielevergiftiging en zieleverwoesting.

De Franschen van Protestantschen huize zijn ons evenals de Engelschen in Schotland welwillend tegemoet getreden. Te Boulogne hopen wij D.V. met onzen arbeid in den herfst te beginnen.

Een doelmatig gebouw in de nabijheid van de visschershaven werd ons voor tehuis en prediking toegezegd. Te Dieppe is de Gereformeerde kerk te arm, om zelf een goed gebouw te huren.

Toch willen ook wij daar doen wat wij kunnen.

Echter, hoe zal „Bethsaïda” dezen arbeid langs de Noordzee financieel organiseren en bekostigen?

Alleen, als de zeekerken collecteeren, de andere kerken contribueeren en de broeders en zusters, die het Hollandsche zeevolk een goed hart toedragen, met alle macht steunen door het zenden van gaven. Welnu, dat vragen wij.

Laat deze bede tot uw oor en hart ingaan.

H. J. HEIDA,

Penningmeester van „Bethsaïda”.

Vlaardingen.

De Kontinentale Zendings-Conferentie.

Van 14—19 Mei zal te Bremen de 25e Kontinentale Zendingsconferentie worden gehouden. Deze Bremer-Conferenties datee-

ren uit het jaar 1866. Aanvankelijk hadden zij de bedoeling de vooraanstaande mannen uit de zendingsbeweging samen te brengen om over de belangen der Zending met elkander te spreken en gezamenlijk de problemen, die om oplossing vroegen, te bestudeeren. Met de Deutsche leiders van het zendingswerk kwamen al spoedig ook vertegenwoordigers uit het buitenland samen, uit Frankrijk, Nederland, Denemarken, Zweden, Noorwegen, Finland.

Sinds de Wereldconferentie te Edinburg in 1910 gevoelde men sterk de behoefte om op het Kontinent tot een vastere organisatie van den zendingsarbeid te komen. De Bremer Conferentie gaf reeds door haar organisatie gelegenheid aan de Corporaties op het Kontinent om samen te komen. Zoo lag het voor de hand, dat de Bremer-Conferentie werd uitgebouwd tot de Kontinentale organisatie. Zij is dus niet meer een Deutsche Conferentie, waar de buitenlanders als gasten komen, maar de vertegenwoordiging van allen georganiseerden zendingsarbeid op het Kontinent van Europa. Als zoodanig wint zij hoe langer hoe meer in beteekenis. Naast het zendingswerk van Amerika en Engeland vertoont het zendingswerk van het Kontinent van Europa een apart type.

De Zending van de Geref. Kerken zal op den Conferentie D.V. worden vertegenwoordigd door Ds. D. Pol. W. B.

Korte Berichten.

Tjandisewoe.

Zondag 8 Maart i.l. is onder groote belangstelling het kerkgebouw te Tjandisewoe in gebruik genomen. Ongeveer 140 mensen waren aanwezig.

In dienzelfden dienst zijn ook de gekozen ouderlingen en diakenen bevestigd. De Gemeente is daar dus nu geïnstitueerd.

Patalan en Toenkak.

Zondag 15 Maart i.l. heeft Ds. Pos te Patalan en te Toenkak de gekozen ouderlingen en diakenen in hunnen dienst bevestigd. Ook daar zijn de Gemeenten dus nu tot institueering gekomen.

Palihan.

Zondag 7 Dec. i.l. heeft Ds. Netelenbos te Palihan 2 ouderlingen en één diaken bevestigd. Ook hier is dus thans de Gemeente geïnstitueerd.

Pandita Djawa te Djokja.

De Kerkeraad van de Javaansche Ge

meente te Djokja heeft den 4 Maart l.l. een vergadering gehouden met de daarvoor aangewezen Commissie uit de Bijzondere vergadering van missionaire dienaren des Woords om de plannen in zake de beroeping van een inlandsch dienaar des Woords — Pandita Djawa — te bespreken. De commissie ging met de gemaakte conceptregeling geheel accoord.

Mohammedaansche actie.

Ter eere van de z.g. hemelvaart van Mohammed is er den 21 Febr. j.l. te Djokja een optocht gehouden waaraan een getal van circa 20.000 menschen deelnam. Een reusachtige demonstratie.

De Zending onthoudt zich natuurlijk van elk militant optreden, maar gaat rustig voort met de prediking van het Evangelie van Christus.

Zendingssynode in Friesland.

De Zendingssynode van de Kerken in Friesland zal D.V. gehouden worden den 3 Juni a.s. te Leeuwarden.

R. de Vries.

De heer R. de Vries te Groningen is benoemd tot onderwijzer bij het bijzonder onderwijs op Midden-Java.

Het Christ. Nat. Zendingsfeest.

Het Christ. Nat. Zendingsfeest zal D.V. te Middachten worden gehouden **Woensdag 15 Juli** a.s. en dus niet Woensdag 1 Juli a.s. zooals eerst was gemeld.

Zendingsbelangstelling onder de studenten.

Met blijdschap kunnen we meedeelen, dat de belangstelling in de Zending onder de studenten aan de Vrije Universiteit niet „tot bijna nul” is gedaald, maar integendeel den laatsten tijd aanmerkelijk is gestegen. Er zijn drie Zendingsstudiekringen elk van 10 leden. Die kringen vergaderen geregeld en zijn zeer actief. Ook zijn er dezen winter twee Zendingsavonden gehouden, die beide zeer goed zijn geslaagd.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

De bekende Knikkertjes zijn in prijs verlaagd. Vroeger kostten ze per stuk f 6.25. Thans is Mej. M. J. Pol te Rijsoord in de gelegenheid ze te leveren voor f 5.— per

stuk. Maar goedkoop kan het niet. Want dan zou er op toegelegd moeten worden. Wie een „Knikkertje” begeert zende een postwissel van f 5 aan Mej. Pol.

Blikken Busjes.

Blikken busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f 0.23, 5 stuks f 1.00, 10 stuks f 1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten gesloten kunnen worden, kosten de 10 stuks f 1.40 en de teksten f 0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middelburg, Burg 109 en sture vooraf het geld

Gebruikte postzegels enz.

Gebruikte postzegels, theelood, zilverpapier, zende men s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan den heer P. J. Schreuder, Noordplein 39c, Rotterdam. En dan verzamele men eerst een flinken voorraad, b.v. minstens een kilo, want anders betaalt men meer aan verzendingskosten dan de verzameling waard is.

Adresverandering.

Wie van adres verandert zende daarvan bericht aan de Uitgevers-Mij. Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Leestafel.

De Mormonen, hun profeet, leer en leven, door M. A. A. v. d. Valk, bij Kok te Kampen, f 0.90, geb. f 1.35.

In drie hoofdstukken handelt de schrijver over „den profeet” der Mormonen Joseph Smith en over hun leer en hun leven. Hij stelt de schandalen dezer secte in een helder licht. Zeer geschikt om deze gevaarlijke secte te leeren kennen.

Zon en Schild, Christelijk Dagboek door Ds. K. Fernhout in 4 afl. à f 1.50 met gratis prachtband bij Kirchner te Amsterdam.

De tweede aflevering verscheen. Zij staat even hoog als de eerste. In pracht-stijl biedt de schrijver voor elken dag de ontwikkeling van een rijke Schriftgedachte met toepassing op het leven.

Dit boek zal er ingaan. En 't is het waard.

Vrouwen uit de Hellige Schrift, door Dr. A. Kuijper, derde druk, bij

Kok te Kampen, *f*1.90, geb. *f*2.75.

Alle aanbeveling overbodig. Men draagt geen turf naar 't veen.

Het Calvinisme. Zes Stone-lezingen door Dr. A. Kuijper, tweede druk, bij Kok te Kampen, *f*2.25, geb. *f*3.25.

Het teekent zeer gunstig, dat van dit meesterwerk, waarin de lijnen van het Calvinisme zoo scherp zijn getrokken, een herdruk noodig werd.

Stille stemmen. Uit de nieuwere poëzie door P. J. Risseuw. Uitgave van „Neerlandia” Arnhem, *f*0.95, gecartonneerd *f*1.25.

Een goed geslaagde verzameling van verzen uit de poëzie van onzen tijd. De 63 dichtstukjes zijn met zorg gekozen. Zeer geschikt om er een keus uit te doen voor een voordracht.

Jezus en ons dagelijksche leven en Zijn wij verantwoordelijk, door H. J. v. d. Munnik, bij Kok te Kampen; prijs *f*0.50 en *f*0.25. Voor verspreiding aanmerkelijk goedkoop.

Twee brochures vol frissche gedachten in frisschen stijl. Voor Evangelisatielectuur bijzonder geschikt.

„Brood des levens”, predikaties van Geref. predikanten, vroeger verschenen in „Menigerlei Genade”.

2 × 50 exempl. à 6 cent per ex., 10 × 50 exempl. à 5 cent per ex. en 20 × 50 exempl. à 4 cent per ex.

Goede kost voor weinig geld.

Persoonlijkheid en karakter volgens de Heilige Schrift, door Dr. S. O. Los V. D. M. te den Haag, bij Kok te Kampen, *f*2.25, geb. *f*3.—.

De schrijver betreedt een terrein, dat nog veelszins braak ligt. Hij teekent achtereenvolgende in vier hoofdstukken het karakter van David; van Saul; van Hozea en Gomer en van Daniël en Antiochus Epiphanes, om daarna in hoofdstuk vijf de waarde van de Bijbelsche Karakterteekening in het licht te stellen.

Een degelijk boek, dat ons voorkomt wel geslaagd te zijn.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door Mevr. de Wed. Dijkstra-Dijksterhuis

te Rotterdam van den Zendingskalender 1925 *f*1450. Mevr. Wed. H. Vlietstra, den Haag *f*5. Door Ds. H. Ph. Ingwerse 10 pCt. van de Classe Harderwijk *f*350. Uit het busje van Henk Jansen te Ermelo *f*9.60. Door E. v. d. Veen van de schoolkinderen te Kollum *f*50. Van Hendrik van Helden te Geldermalsen *f*0.50. Door Kei van de Ver. Timotheus te Zaandam *f*34.50. Door K. v. Marrum uit het „School-nikkertje” te Kollumerpomp *f*20. Van H. Smit te Schokland *f*8.20. Door P. J. Schreuder: Uit het busje van Wed. Grunbauer *f*13.75 en van zilverpapier. *f*0.75. Extra collecte Geref. Kerk Avereest *f*40. Id. Stavoren *f*5.69. Id. Tjerkwerd *f*10.64. Legaat van wijlen Mej. Brandt *f*459.54.

20 April '25.

W. BREUKELAAR.

Giro No. 32806.

Giften ontvangen van 1 Jan.—1 April 1925 voor het „Jubiläum Petronella Hospitaal.”

Kerk te A. *f*2.50; Kerk te Sch. *f*5; Kerk te H.-I. A. *f*38.30; Kerk te M. *f*2.50; Kerk te M. *f*5; Kerk te M. *f*10; Kerk te B. op Z. *f*55.11; E. W. de J. te A. *f*5. Ontv. door Mevr. Breen te A'dam: gevonden in de coll. B. A. Kerk *f*5. Ontv. door Mej. de Gaay Fortman: opbr. lichtb. avond te H. *f*20.05. Zondagsche Geref. Broederkring te A. *f*3; opbr. lichtb. avond te de G. *f*4.50; onder letter Z. *f*2.50. Ontv. door Mevr. Brinkman-Schut: Kerk te V. *f*25, nagift uit D. *f*10, enkele giften uit den H. *f*6.50, feestgave uit A. *f*5, feestgave uit O. *f*2, nagift uit A. *f*3.55, nagift uit A. *f*1, giften uit R. *f*4, nagift uit H. *f*4.50; Gecoll. Haarlemmerp. Kerk letter X. Y. Z. *f*5; ontv. door Mej. M. Maljen te Middelburg v. d. Zendingsnaaikrans *f*5, een zuster der Gem. *f*2; giften Zendingverein. en collecte lichtb. avond te V. *f*25. Totaal *f*256.81. J. G. SCHEURER.

Voor de Zending.

Uit het busje van de Meisjes Vereeniging Martha *f*6.60; H. v. R. *f*0.54; N. N. *f*0.55; de patiënten van het Herstellingsoord „Klein Loo” *f*12.50 W. Sl. *f*6.60; Chr. School l. o. *f*10.25. Totaal *f*37.04.

Driebergen.

C. KUIPER.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. *f*1 en *f*2.50 en *f*5 is *f*8.50; Mej. G. Haan te Groningen, 2 m.n.d.l. stort. Kinderzend.v. *f*220; J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestr. theel. en zilverp. *f*33.32; Ds. Goe-ree te Wagenborgen, van blinde Fine *f*1.35; M. Brouwers te Wetsinge-Sauwerd saldo Kal. *f*6.90, Zendbl. *f*28.52 is *f*35.42; Ds. Koning te Vries, saldo Kal. *f*12.05; Ds. v. Dijken uit Nieuwlande, v. d. Schoolk. *f*15.85; Ds. Noordewier te Westerborg, gev. in de coll. *f*2.50; Mej. A. Otten te Alteveer, v. d. Jonged.v. *f*2; Mej. D. Knol te Schouwerzijl. v. d. Jonged.v. *f*3.86; Mej. J. Eling te den Andel, v. d. Jonged.v. *f*15; Ds. Binnema te Kielwindweer, gev. in de coll. *f*5 en *f*10 is *f*15; E. Modderman te 2e Exloërmond,

coll. bruiloft van G. B. en echtgenoote f5.30; J. Ploegman, Daarlerveen, Vroomshoop, bus Jongel.v. f7.32½, coll. Jaarverg. f5.30 is f12.62½; J. Laning te 't Zandt, saldo Kal. en Zendbl. f50; Ds. de Jong te Lutjegast, saldo Kal. f35; J. R. Visser te Zuidwolde (Gron.) v. d. Jongel.v. f10; Mej. Tr. Bouwman te Sleen, coll. bruiloft B. B. en W. L. f12.50; A. J. Huurling te Deventer B. een extra gift f100; Ds. Postema te Veenendam, gev. in de coll. f2.50 en f2.50, busje Jonged.v. Dorcas f10.63½, Kinderzendv. f4 en f14, coll. jaarverg. Knap.v. f5.38½ is f39.02; L. te ? in mijn brievenbus f2.50; B. Roosjen te Diever, in 't Nikkertje der School f12.24; A. Boot te Groningen, Eefje W. 123 h.c., Dina K. 20 h.c., Menardus P. 50 h.c. is f0.96½; N. A. Witterholt te Pieterburen, 't Nikkertje der School f12; Ds. Bakker te Lutten, busjes Maart f20, coll. bruil. W. Drenth en A. Broekroelofs f7.50 is f27.50; Ds. Stadig te Ezinge van T. Ipeema 100 h.c., verzam. door B. Oosterhoff-D. Lion, Sj. v. Dijk, G. Beukema, K. Ritsema, J. J. Wierenga, Sj. Bosma, M. Vink, E. Kleiman, M. Schuitema, f42.50 is f43; Mej. J. C. Wiersema te Bedum, School 4e kl. f6.55, 5e kl. f6.95 is f13.50; K. Bosman te Middelstum, gev. in de coll. f1; Mej. D. Staal te Winsum, v. d. Naakrans Dorcas f5; A. Vos te Nieuweroord, Zend. Comm. f70, coll. spreekb. Ds. Kuipers f23.49 is f93.49; E. Delhaas te N. Buinen, busjes f28, Jongel.v. f11.66, Knap.v. f7.01½, Jonged.v. f7.21½, K. Meisjesver. f3.36 is f57.25; W. F. Eugster te Hengeloo, saldo Zend.bl. 1e kwart, f36.64½; R. O. Broersma te Ulrum, M. U. L. O. 9e, 5e, 8e kl. f2.60, 7e kl. f2.29, 6e f1.56½, 4e f3.10, 3e en 2e f4.80, 1e f3.65

is f18; B. J. Holzappel te Dalfsen, coll. jaarf. Jongel. en Jonged.v. f11; R. Bakering te Boerakker, v. d. Zend. Comm. f25; Ds. Sybesma te Dedemsvaart, bijdragen f300, v. e. broeder f100, Jonged.v. f4 is f404; Mej. C. P. G. Sluys te Staphorst, v. d. Jonged.v. f12; W. Flaan te Grijskerk, busjes in de Kerk f15.71; Ds. Kroes te Ruinerwold, v. d. Jonged. v. te Berghuizen f10.50; G. Schoonewille te Hollandscheveld, v. d. Zend. Comm. f20. H. Hopma te Haren, 100 h. c. en theel. en zilverp. f0.50; Mej. C. Bolt te Hoogkerk een pak theel. en zilverp.; F. A. v. d. Vinne te Vroomshoop, busje Jongel.v. f7.37; H. Hulshoff te Zoutkamp v. d. Zend.v. f12; Mej. T. Haagsma te Groningen voor 't Hospitaal W. S. f1; K. Bosma te Middelstum, v. d. Bijbelclub voor 't Hospitaal W. S. f16; J. Koops te Zweeloo, gev. in de coll. f10; H. A. Hulsebos te N. Pekela, busjes f150; J. Stoter Az., uit Hollandscheveld v. d. Zondagsch. f6.50; Mej. W. J. Swarts te Roodeschol 3e, 4e en 5e kl. der school f6.18; H. Boers te Loppersum v. d. Schoolk. f20; Ds. Visser te Oldemarkt, busje van W. de Olde te Ossenzijl f29.17; Ds. v. Dijken uit Alteveer, bijdragen f40.

Soembaweekcollecte.

Diever f103.25; Dwingeloo f223.75; Hijken f44.41; Vledder f26.90; Westerbork f120.50; Woldendorp f10.52; Onderdendam f87; Assen f342.35; 't Zandt f186; Haulerwijk f86.15; Lutjegast f105; Ezinge nagift f2.50; Bedum f469.45; Oldemarkt f46.10; Zoutkamp f57.33; Nieuwlande f63.20; Sappemeer f159.83.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 20 April '25.

Heeresingel 3, Giro 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ds. B. J. Esser te Poerbolingo.
Mej. J. L. Stoett te Poerbolingo.
Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
Dr. T. Rado te Poerbolingo.
Mej. W. H. Netelenbos te Parakan.
Ds. L. Netelenbos te Parakan.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mej. dr. G. J. Dreckmeier te Poerworedjo.
Mej. G. A. Both te Poerworedjo.
Mej. C. Versteeg te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. A. H. Vonk te Keboemen.
Mej. C. L. de Graaf te Keboemen.
Mej. H. F. ten Kate te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Mej. M. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Dr. D. Bakker te Djocjakarta.
J. P. Zuidema te Bandoeng.
Mej. J. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Mej. M. Kruijver te Djocjakarta.
Mej. M. Looienga te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
Dr. F. L. Bakker te Djocjakarta.
Mej. J. Piccer te Djocjakarta.

Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot, met verlof in Nederland.
Adres: Enkhuizen.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijering, met verlof in Nederland.
Adres: Hummelo.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
J. in 't Veld te Soerakarta.
Mej. H. Baarbe te Soerakarta.
Mej. G. Loggen te Soerakarta.
Mej. G. Por te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
Ds. C. de Bruyn te Kambaniroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Tj. van Dijk te Soemba.
Mej. H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
D. H. Krijger te Pajeti op Soemba.
Ds. P. J. Lambooi te Pajeti op Soemba.
Mej. G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. van Dijk te Karoeni op Soemba.
Dr. J. Berg, adres: Soerakarta.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.* *Matth. 24 : 14a.*

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f0.72 FR. P. P.

INHOUD:

„Hem zullen de volkeren gehoorzaam zijn.” — Van Zendingsaangelegenheden: De Sadrach Gemeenten; Het Zendingsblad; Nogmaals Art. 123 R. R.; De Generale Kas. — Magelang. — Kontinentale Missions-Konferenz. — Bij de foto Dr. K. P. Groot. — Van een Chineesch meisje. — Soemba. — Aanpakken en Volhouden. — Statistiek Hoofddienst en colportage 1924. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

Hem zullen de volkeren gehoorzaam zijn.

De scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tusschen Zijne voeten, totdat Silo komt en Hem zullen de volkeren gehoorzaam zijn.
Genesis 49 : 10.

Van het sterfbed van sommige vromen wordt wel eens gezegd, dat het eene „preekstoel” is geweest. Hun trouwe God en Vader verkwikte ze ook in hun laatste uren met Zijne gemeenschap en liefde; de dood, die nabij was, verschrikte hen niet doch was een hemelbode door Christus gezonden; en vóór hun heengaan werd de mond hun nog gedurig weer geopend om de goedertierenheden des Heeren te roemen, die in het leven telkens weer genoten waren. Zij „preekten” om zoo te zeggen nog op hun sterfbed en daarom wordt hun „sterfbed” dan later nog wel eens eene preekstoel genoemd.

Het is mogelijk dat gij, Broeder of Zuster in den Heere, meer stil en kalm zult zijn in uw laatste levensuren, ofschoon gij dan ook in Jezus in vrede ontslaapt. Ook komen er wel van Gods kinderen „bij nacht”, „in het donker” in de „haven der begeerte”, zooals men vroeger wel eens zei: het gaat zoo ongelijk met Gods kinderen bij hun verscheiden.

Moge het maar van allen uitkomen dat het *leven* hun Christus is; laten we het daarop gezet hebben, en, beliefde het den Heere, ja dan zou het kostelijk zijn als ons sterfbed ook nog iets van eene „preekstoel” mocht zijn.

Jakob's sterfbed mag zeker ook wel eene „preekstoel” worden genoemd. In zeer bijzonderen zin.

Want ja, hij heeft het ook over zich zelf gehad.

Als aanbeddend en zeker hopen uitgeroepen: op Uwe zaligheid wacht ik o Heere! Wat een licht van boven zal er toen in Zijne ziel zijn geweest!

Doch er was meer.

Hij heeft toen ook alle zijne zonen nog eens gezegend! Vele heerlijke vergezichten geopend in die zegeningen met het oog op de toekomst van de stammen Israëls en van de gangen Godes met betrekking tot Zijn Koninkrijk.

En ook heeft hij op dat sterfbed opzettelijk gesproken — en dat spreken was roemen —, van den komenden Christus.

De Silo zou geopenbaard worden en Hem zouden de volkeren gehoorzaam zijn.

Wat eene omkeering zou er blijkens die profetie door Christus komst tot stand worden gebracht onder de volkeren.

Die volkeren — zij zijn van nature alle „ongehoorzaam.”

In Adam hun geslachts- en verbondshoofd hebben zij allen met God gebroken en zijn van het heilspoor afgegaan.

Moedwillig zijn ze ongehoorzaam geworden.

Het bestaan der volkeren na dien afval is zóó, dat er van geschreven is: „Waarom woeden de heidenen en bedenken de volken ijdelheid? De koningen der aarde stellen zich op en de vorsten beraadslagen te zamen tegen den Heere en tegen Zijn Gezalfde, (zeggende): Laat ons hunne banden verscheuren en hunne touwen van ons werpen”. (Psalm 2).

Allemaal revolutionairen en bolsjewieken!

God zelf wil echter nog weer zorgen dat er verandering kome.

Door den Silo; door Christus; door den laatsten Adam.

Hij heeft tot Hem gezegd: Eisch van Mij, en Ik zal de Heidenen geven tot uw erfdeel en de einden der aarde tot uwe bezitting.

Zulke groote dingen wil God door den Silo tot stand brengen, dat Zijne kerk over de geheele aarde gebouwd zal worden en daartoe alle volkeren geestelijke bouwsteen en moeten leveren.

Alle volkeren zullen Christus gehoorzaam zijn.

Zóó zag Jacob het op Zijn sterfbed. En het zal hem in verrukking hebben gebracht.

Zóó zal het komen door de kracht des Heeren, die „het wederhoorig kroost” maakt tot een volk, dat „zeer gewillig” is.

Christus gebruikt er ook wel menschen toe om die groote omkeering onder de volken tot stand te brengen. Die zijn dan Zijne mede-arbeiders.

Sprak Hij niet tot Zijne jongeren en in hen tot de Zijnen, die Hij telkens weer gehoorzaam maakt, „Gaaf dan henen, onderwijst al de volkeren — maakt ze tot Mijne discipelen en onderdanen — doopt ze en leert ze onderhouden al wat Ik u geboden heb?

Dat is het groote en grootsche werk van „de Zending”.

Zijn werk, dat Hij werkt opdat de volkeren Hem gehoorzaam zijn.

Hoe heerlijk als het zóó eens wezen zal!

Al de gekenden des Heeren uit alle talen en volken en natiën gehoorzaam aan den Silo!

Hem volkomen erkennende als hun Heere!

En volkomen genietende wat zij hier vaak zingen: Hoe zalig is het volk dat naar Zijn klanken hoort!

Alle revolutie is dan verdwenen.

Dan is het Paradijs er weer.

Een Paradijs, waarin nooit meer moedwillige ongehoorzaamheid zal worden gepleegd.

Gij durft, geliefde lezer of lezeres, zeggen: Ik ben ook een van hen, die den Silo weer gehoorzaam werden?

Hij zocht mij op door Zijn Geest. Hij brak mijn verzet tegen hem. Ik leerde den Zoon „kussen”. Ik vond het zalig mij aan Hem te onderwerpen. Hem te gehoorzamen is door Zijne vernieuwende genade weer de lust van mijn hart.

O, ik moest nog *veel meer* gehoorzaam zijn.

Er woelt ook in mijn hart soms nog zooveel revolutie.

Wat is het voor mij noodig dat Ik veel herhaal: Regeer mij alzo door Uw Woord en Geest dat ik mij hoe langer hoe meer aan U onderwerpe — maar toch — het is mijne vurige begeerte om Hem steeds meer te gehoorzamen.

Zalig wie het zóó betuigen kan.

Zalig wie het zóó meer en meer betoont.

Zalig wie, door dat beginsel gedreven, er ook toe mede-arbeidt dat de ongehoorzaamheid aan den Silo onder de volken meer en meer gebroken worde en meer en meer komen moge, wat Jakob stervende heeft aanschouwd.

De geheele wereld wordt dan eene „preekstoel” tot lof van God en van Zijn Silo!

Eerlang gedenkt hieraan het wereldrond,

Haast wendt het zich tot God met hart en mond.

En, waar men ooit de wildste volken vond,

Zal God ontvangen,
 Aanbidding, eer en dank're lofgezangen,
 Want Hij regeert,
 En zal Zijn Almacht toonen;
 Hij heerscht, zoover de blindste heid'nen wonen,
 Tot Hem bekeerd.
Geldermalseu, Juni 1925.

J. HANIA.

Van Zendingsaangelegenheden.

De „Sadrach-Gemeenten”.

Na het overlijden van Sadrach, die den 15 Nov. 1924 is gestorven, rees van zelf de belangrijke vraag: hoe zal het nu gaan met de z.g. „Sadrach-Gemeente?”

Want Sadrach was de man, die door zijn machtigen persoonlijke invloed de leiding der Gemeenten geheel in handen had. Hij was het trouwens ook, die door zijn arbeid die Gemeenten had vergaderd.

Tientallen jaren heeft Sadrach op Midden-Java gewerkt. Hij zelf is te Batavia in 1867 gedoopt, waar hij in dienst was van den bekenden Mr. Anthing.

In 1869 kwam hij te Poerworedjo om in dienst van Mevr. Philips te arbeiden in de zending.

Sadrach was een buitengewoon begaafd man, die met zeldzamen ijver werkte en verbazend veel succes had. Duizenden zijn er onder zijn invloed overgegaan tot het Christendom.

En dat behoeft niet te bevreemden. Sadrach maakte het de Javanen o zoo gemakkelijk om over te gaan. Hij liet de Javaansche adat vrijwel onaangetast. Men kon ongeveer blijven die men was en toch Christen worden.

In 1870 vestigde Sadrach zich te Karangdajasa, waar steeds het middelpunt van zijn arbeid is gebleven. Ofschoon hij wel wat contact had met de zending van de Gereformeerde Zendingsverenigingen, werkte hij toch bijna geheel zelfstandig en stoorde zich heel weinig aan de Zendingen.

Sinds Ds. Lion Cachet in 1891 bij de door hem gehouden inspectie van den Zendingsarbeid op Midden-Java, hem als dwaalleeraar veroordeelde, kwam er verwijdering tusschen Sadrach en de Geref. Zending.

Sadrach ging natuurlijk door. Toch verbrak hij ook toen den band met de Geref. Zending nog niet geheel. Dat is pas geschied, toen hij in 1899 overging tot de Apostolischen en benoemd werd tot Apostel van Java.

Bijna al de Gemeenten, die er toen op Midden-Java waren gingen met Sadrach mee.

Hij was en bleef de leidende persoonlijkheid en slechts een paar kleine Gemeenten en hier en daar een klein kringetje bleef aan de Geref. Zending getrouw.

Tot aan zijn dood heeft Sadrach zijne Gemeenten, die met elkander enkele duizende zielen telden, blijven besturen. In het laatst, toen hij zelf niet meer kon, heeft hij de leiding overgegeven aan den helper Jotham. Deze Jotham is een oud-leerling van Br. J. Zuidema uit den tijd, toen deze nog aan het hoofd stond van de Keuchenius-School. Na den dood van Sadrach, is Jotham aangewezen om diens opvolger te zijn.

Deze Jotham nu schijnt weer met ernst aansluiting te zoeken bij de Gereformeerde Zending.

Naar Ds. K. v. Dijk te Keboemen mededeelde, liet Jotham hem weten, dat een bezoek welkom zou zijn.

Te voren hadden reeds een paar pastoors uit Djokja getracht met hem in contact te komen.

Als er hier of daar iets te halen is, zijn er de Roomschen gewoonlijk als de kippen bij. Jotham wees echter de pastoors af.

Ook heeft hij eerst geweigerd het Apostolaat over de Sadrach-Gemeenten te aannemen, dat van de zijde der Apostolischen hem werd aangeboden.

Aan Ds. K. Dijk deelde hij mede, dat hij zich wenschte te houden aan het Woord van God, zooals dit door de Gereformeerde Zending gepredikt wordt en dat hij bij die Zending aansluiting wilde zoeken. Zelfs verzocht hij dat deze zaak voor hem en zijn kring zou worden gebracht op de vergadering van onze missionaire dienaren des Woords.

Later is Jotham toch nog bezwiken voor den aandrang om Apostel te worden. Vrees dat anders de Gemeenten van Sadrach verloren zouden gaan schijnt hem daartoe te hebben bewogen.

Jotham schijnt althans bij zijn voornemen te blijven om aansluiting te zoeken bij de Gereformeerde Zending.

Het spreekt vanzelf, dat de missionaire dienaren op Midden-Java hierbij met heel

weel beleid en voorzichtigheid zullen hebben te handelen.

De z.g. Sadrach-Christenen zijn schier allen menschen bijna zonder eenige kennis van de waarheid, zonder leiding en zonder hulp, en vastgeroest in allerlei dwaalbegrippen. Indien het metterdaad blijkt, dat niet alleen Jotham, maar ook de Sadrach-Gemeenten willen meeleven met de Gereformeerde Zending, dan mogen we ons over die toenadering van harte verblijden, maar zullen toch de missionaire predikanten komen te staan voor zeer ernstige moeilijkheden, wier overwinning veel wijsheid en takt zullen vorderen. Moge de Heere aan de Zendingsarbeiders op Midden-Java in deze zoo gewichtige aangelegenheid Zijn licht en Zijn leiding schenken!

Het Zendingsblad.

Het jaar 1924 was voor het Zendingsblad niet ongezegd. De oplage is nog een beetje vooruitgegaan. Zij is in 1924 gestegen van 63300 tot 64000 exemplaren gedrukt op gewoon papier. Dus een vooruitgang van 700 exemplaren. Bovendien worden er nog 280 exemplaren gedrukt op beter papier.

Deze vooruitgang is niet groot. Wanneer men echter bedenkt, dat er een aanmerkelijk getal exemplaren zijn opgezegd in Kerken, waarin men om de gewestelijke Zendingsbladen zooals „Uit Poerworedjo“, „Uit Poerbolingo“ en „Uit Keboemen“ te kunnen invoeren, het Zendingsblad heeft afgeschaft, dan stemt dit cijfer toch nog tot tevredenheid.

Het staat echter wel te vreezen, dat de stijging in de oplage van het Zendingsblad weldra tot stilstand zal komen en er ook achteruitgang zal intreden. Van meetaf is er bij het verschijnen van de gewestelijke Zendingsbladen op gewezen, dat hierdoor, ofschoon dit natuurlijk niet werd bedoeld, het algemeene Zendingsblad allengs min of meer zou worden verdrongen. Reeds nu blijkt de juistheid hiervan. Meermalen komen er berichten in, dat men wel gaarne het Zendingsblad zou willen behouden, maar dat men ter wille van de kosten genoodzaakt is het Zendingsblad op te zeggen, omdat men het gewestelijk blad heeft aangeschaft en het hebben van beide bladen te duur wordt. We mogen dus nog dankbaar zijn, dat het Zendingsblad ondanks de onbedoelde concurrentie in 1924 nog met 700 exemplaren vooruitging.

Ook was de bate voor de Zendingskas niet onbeduidend. Het saldo over 1924 bedroeg netto f20998.13. Dit bedrag is ge-

stort in de Generale kas der Zending. Het spreekt van zelf, dat dit winstcijfer alleen te bereiken valt door een zoo voordeelrijk mogelijk uitgevoerde exploitatie.

Het Zendingsblad is zeer goedkoop. Bij getallen van minstens 4 exemplaren kost het slechts f0.72 per jaar en daarvoor zijn in 1924 niet minder dan 200 bladzijden geleverd. Toch is het gelukt een winst te maken van bijna f21000. Het ligt voor de hand, dat dit winstcijfer niet kon worden bereikt indien waar was, wat sommigen schijnen te denken dat redactie en medewerkers een beduidend honorarium genieten, zooals dit bij andere bladen wel het geval is. Alleen de kosten worden uit de Generale Kas vergoed, terwijl de winst geheel en alleen ten goede van deze kas komt. Het doel van het Zendingsblad ligt natuurlijk niet in het maken van finantieele winst, maar die winst is toch voor de Zendingskas zeer welkom. Zonder de bate van 't Zendingsblad, zou er elk jaar door alle kerken een extra-collecte voor de zending moeten worden gehouden.

Nogmaals Art. 123 van R. R.

Door Ds. B. Alkema te Maarssen is een uitvoerig artikel geschreven over het beruchte Art. 123 R. R. De redactie van „Antirevolutionaire Staatskunde“ heeft dit artikel waardig gekeurd voor opname in haar blad. En 't komt ons voor, dat dit artikel ook metterdaad een plaats in dat blad waard is.

Ds. Alkema, die zelf tal van jaren in de Zending op Java werkzaam was, is een man, die meespreken mag. Blijkbaar heeft hij van Art. 123 R. R. vrij wat studie gemaakt. Het is zeer de moeite waard zijn artikel over dit onderwerp te lezen.

De inhoud van het befaamde Art. 123 R. R., dat voor de Zending zoo smadelijk is en zoo uitermate gevaarlijk kan worden, als de Regeering het tegen de Zending zou willen gebruiken, is vrijwel algemeen bekend, zoodat het niet noodig is, het nogmaals af te drukken.

Ds. Alkema nu neemt in zijn stuk dit Artikel nog eens onderhanden en ook hij veroordeelt het zoo scherp als het maar kan. Er is trouwens schier niemand, die het voor Art. 123 zooals het daar ligt, durft opnemen.

In de laatste jaren heeft echter de Regeering dit Art. bijna alleen gebruikt om de z.g. „dubbele zending“ te weren. „Dubbele zending“ beteekent dat twee of meer zendingen op een zelfde plaats in concurrentie met elkander gaan werken. Met het oog op dat weren van „dubbele zending“ is Art. 123 nog wel eens verdedigd geworden. Maar te

recht toont Ds. Alkema aan, dat Art. 123 hiertoe geenszins verplicht. Het verbiedt volstrekt niet de „dubbele zending”.

Ds. Alkema komt tot de conclusie, dat Art. 123 in den tegenwoordigen vorm hoe eer hoe beter de wereld uit moet. En dat zijn we geheel met hem eens.

Maar Ds. Alkema zou het een ramp achten, indien Art. 123 werd opgeheven, zonder dat er iets anders voor in de plaats kwam, waardoor de „dubbele zending” wordt tegengestaan, want van „dubbele zending” is te vreezen, dat zij zal verwoesten, wat met veel inspanning en moeite tot stand kwam. Ook wij hebben meermalen op dit gevaar der „dubbele zending” gewezen.

Nu doet Ds. Alkema ten slotte een voorstel, dat aldus luidt: Art. 123 R. R. worde vervangen door een geheel nieuw artikel, dat geredigeerd worde in dezen zin:

1. De terreinen eenmaal toegewezen, blijven aan de daar werkende corporaties.

2. Voor nieuwe terreinen geve de Regeering toestemming met aanteekening, dat zij tenzij de toelating wordt prijs gegeven, blijven aan de daar werkende Kerken of Genootschappen.

3. De zendende Corporaties geven aan de Regeering nauwkeurig kennis van de personen (Europeesche zoowel als Inlandsche) die uitgezonden worden, terugkomen, ontslagen worden, overgeplaatst worden etc. etc. en de Regeering handhaaft haar represief toezicht over die personen, gelijk zij dat heeft over alle ingezetenen van haar gebied.”

Met nadruk roept Ds. Alkema de Protestantsche zending op om toch tot overeenstemming te komen. „Men trachte langs heel de linie der Protestantsche zending te komen tot eenzelide gedragslijn!”

We zijn het geheel met hem eens, dat het uitermate gewenscht wezen zou, dat al de Protestantsche zendingen in deze uitermate belangrijke aangelegenheid schouder aan schouder stonden. Nog mooier zou wezen, als ook de Roomsche missie bereid was om mede te werken tot het vinden van een oplossing, waarbij de z.g. dubbele zending zou worden geweerd. Maar daarop zal wel niet veel uitzicht bestaan. Het is echter bijna een eisch van noodzakelijkheid, dat althans de Protestantsche zendingen tot overeenstemming komen.

En dan komt het ons voor, dat het voorstel van Ds. Alkema metterdaad gegevens biedt, die wellicht tot overeenstemming kunnen leiden.

Reeds is het van beduidend belang, dat naar zijn voorstel niet meer zooals thans elke

zendeling afzonderlijk een „bijzondere toelating” zal behoeven „om zijn dienstwerk in eenig bepaald gedeelte van Nederlandsch Indië te mogen verrichten”, maar dat voor nieuwe terreinen de Regeering aan de zendende Corporatie toestemming zal verleen.

We ontveinzen ons echter niet, dat het uitermate moeilijk zal zijn in de richting van wat Ds. Alkema wil een nieuw artikel te formuleeren. Een der moeilijkste punten zal zijn te bepalen wanneer een terrein kan worden geacht, dat het metterdaad wordt bewerkt. Gesteld, dat een zending een terrein aanvraagt en verkrijgt, maar zij bewerkt feitelijk nog niet 1/10 deel ervan en meer dan 9/10 blijft onbewerkt, moet dan toch elke andere zending daar blijven geweerd? Het zal niet gemakkelijk vallen den maatstaf aan te geven, waarnaar kan worden beoordeeld of er een terrein bezet is of niet. Ons bestek g doogt echter niet hierop thans nader in te gaan.

Met de hoofdgedachte van het voorstel van Ds. Alkema, dat er iets op gevonden moet worden om zooveel mogelijk de deur voor dubbele zending te sluiten, gaan we geheel accoord. Het belang van de Inlandsche bevolking vordert dit. En we zien niet in, dat dit in strijd zou zijn met onze beginselen.

Van harte hopen we, dat de oproep van Ds. Alkema tot de Protestantsche Zending weerklank vinde en de gewenschte overeenstemming worde bereikt.

De Generale Kas.

De Generale Kas der zending heeft in 1924 ontvangen:

Per 10 pCt. van de ontvangsten der zendende Kerken	f 26921.61
Per Giften en schenkingen	„ 4378.43
„ Interest	„ 568.49
„ Extra collecten	„ 1090.86½
„ Zendingsblad	„ 19749.92
„ Ned. Geref Ind. Ver.	„ 6325.—
„ Jav. Boekenfonds	„ 50.—
„ Subsidie, reiskosten terugkeer Koelewijn	„ 4018.75
Per diversen	„ 1503.57½

f 64606.64

De inkomsten der Generale Kas waren dit jaar niet ongunstig. De 10 pCt. van de ontvangsten der zendende kerken was in 1924 f6007.51 hooger dan in 1923.

Dit wijst op een niet beduidende toename in de offervaardigheid onzer kerken voor den arbeid der Zending.

De uitgaven waren als volgt:

Aan subsidie Kerk Batavia	f 1720.—
„ Opleidingsschool Midden-Java	„ 20247.99
„ Opleidingsschool Soemba ..	„ 9523.19
„ Kosten Alg. Verg.	„ 250.—
„ Zendingsconsulaat	„ 3528.—
„ Subsidie Zend. Studieraad..	„ 200.—
„ Kosten der Deputaten Synodi	„ 1500.—
„ Zendingsadviseur	„ 1183.50
„ Zendingsbibliotheek in Nederland	„ 250.—
„ Zendingsbibliotheek in Indië ..	„ 274.12
„ Gebouwen in Indië	„ 1707.50
„ Pensioenen en weegelden..	„ 2150.—
„ Administratiekosten en Beheer	„ 317.76

f 42851.97

Er is dus over 1924 een saldo van f21754.67.

Zoodra echter de gebouwen van de Opleidingsschool op Soemba moeten worden betaald zal dit saldo daarmee bijna geheel verdwijnen. En die betaling moet wellicht wel'dra geschieden.

26 Mei 1925

W. B.

Magelang.

Aan een brief van Ds. Merkelyn is het volgende ontleend, overgenomen uit de Zeeuwsche Kerkbode,

„Allereerst iets over den algemeenen toestand op Java. Wel ligt Magelang niet in het centrum van Java, maar ligt er toch zoo dicht bij, dat de geestelijke stroomingen in deze landen ook hier haar invloed laten werken. Van Communistische strevingen merken we hier niet veel. De Communistische bladen, die op Java verschijnen hebben de meeste abonné's; op tal van plaatsen op Java hebben Communistische vergaderingen plaats, maar noch van die communistische pers noch van dergelijke vergaderingen merken we hier iets. West-Java schijnt voor dergelijke propaganda een vruchtbaarder terrein te zijn dan Midden-Java. Des te meer merken we den invloed van de Mohamedaansche opleving. Djokja is het centrum van de Mohamadiah beweging, welke verdieping van den Islam ten doel stelt en meerdere aanpassing bij de moderne opvattingen van onzen tijd. Deze vereeniging voert een intensieve actie. Honderden werken mee in stad en dorp om de menschen te onderrichten omtrent de Mohamedaanschen Godsdienst; ze hebben een uitgebreide Colportagearbeid en tal van Colporteurs, die in

navolging van onze Colporteurs, stad en land afreizen om Mohamed-lectuur te plaatsen. Ze richten ziekenhuizen op, polyklinieken, nu ook een armenhuis en dit alles opdat men niet langer meer zou kunnen zeggen, dat er van Mohamedaansche zijde geen betoon van barmhartigheid is. Naar vele plaatsen waar Christenen wonen en vergaderen, worden leden van Mahamaddijah gezonden om twistgesprekken met onze Christenen te voeren om ze, ware het mogelijk, tot den Islam terug te leiden. Voor enkele weken geleden had onze Colporteur te Moentilan zijn boeken uitgestald op de markt; weldra waren echter 2 Mohamedaansche Colporteurs, die hun boeken aan beide zijden van onzen Colporteur uitstalden en het verkoopen van onzen Colporteur zoo goed als onmogelijk maakten. Laatstleden Zondag werd de koempoelan in Tempel bijgewoond door twee leden van Mahamaddijah, die gekomen waren om te redetwisten. Onze goeroe bracht eerst de samenkomst ten einde en toen ontwikkelde zich een gesprek. De goeroe zei, 't beste is, dat U maar eens met de leden onzer gemeente praat en dan kunt U zien, of zij ook weten, wat ze gedaan hebben toen ze Christen werden. De goeroe wist wel wat hij deed, want een tweetal leden van de gemeente te Tempel, n.l. de Chinees Stefanos en de Javaan Thomas zijn voor geen klein geruchtje vervaard.

De eerste opmerking die de Mohamadiah-leider maakte was deze: „hoe komen jullie er bij om Christen te worden, want als je Christen bent, dan volg je toch niet je eigen hart; Christenen zijn koeien, zonder een eigen overtuiging, domme menschen, die geleid worden en slechts doen wat een Hollander zegt. Terwijl deze opmerking gemaakt werd stonden er vele Mohamadiah-leden buiten te luisteren. Een onzer Christenen nam het woord en zeide: U weet blijkbaar nog niet veel van den Christel. godsdienst af; want dan zou u weten, dat wij den Heere Jezus volgen; wij hebben juist geleerd om niet te luisteren naar menschen, maar naar Gods Woord, dat Woord hebben wij, lezen we en dat begrijpen we ook. Maar hoe is 't met de Mohamedanen; zij bidden in 't Arabisch en begrijpen 't niet, zij lezen den Koran in 't Arabisch en begrijpen 't niet; want de beteekenis der woorden kennen zij niet; men begrijpt dus zijn godsdienst niet, en hoewel men die niet begrijpt, neemt men haar toch aan; lijkt dit niet meer op het doen van een koe, daarna vielen onze Christenen aan en zeiden: „waar was de barmhartigheid der Mohamedanen, waar waren de Mohamedaansche ziekenhuizen, en

armenkolonies; wanneer Mohamedanen een boekje verkoopen, dan vragen ze daar wel 10 maal meer voor dan de Christenen voor hun boeken vragen en wanneer het jullie bedoeling is om de menschen te onderrichten over den weg der zaligheid, waarom willen jullie daar dan nog winst mee behalen." Daarna wilden die twee Mohamedanen spreken over de H. Drieëenheid en het Zoonschap Gods, maar onze Christenen antwoorden: wie lezen leert begint met a. b. c. en als jullie iets van den godsdienst willen weten moeten wij ook beginnen met a. b. c. van den godsdienst, daarom vragen wij u, was Mohamed een mensch; antwoord ja; was hij een zondeloos mensch? antwoord: neen; maar hoe zouden wij dan onze toevlucht nemen tot een die zelf zonde heeft; wat kan hij doen, wat kan hij geven, hij heeft niets en moet zelf geholpen worden, indien hij ten hemel zou binnengaan. De Mohamedanen antwoordden; maar wie Mohamed volgt, dien belooft hij den hemel. De Christenen antwoordden: maar man hoe kan iemand, die zonde heeft, zoo iets beloven? Is de hemel dan van Mohamed? In Medari (vlak bij Tempel) staat een suikerfabriek, wat heeft u er aan als ik zeg: ik zal u die suikerfabriek geven als ik er niets over te zeggen heb. Toen volgde een prediking van den Christus, over Zijn verzoenend lijden, een woordenwisseling over Zijn kruisdood, zoo echter, dat die Mohamedanen een beetje vreemd begonnen te kijken en de bouten van 't begin lieten varen. 't Was aardig om het onze Christenen te hooren vertellen. Stefanos zeide: toen ik begon, leefde er een gebed in mijn hart of God mij bekwamen wou en ik dacht aan die woorden: 't zal u in die ure gegeven worden, wat gij spreken zult". Ik deel u deze dingen mee als een staaltje van Mohamedaansche actie, ook om te laten gevoelen hoe onze Christenen uw voorbede noodig hebben, opdat ze volharden mogen. Ook hebben ze onderricht noodig, vooral ook onze goeroe's, opdat ze den tegenspreker kunnen antwoorden en het is wel een bijzondere leiding van Gods voorzienigheid, dat we dr. Bakker gekregen hebben, die ook onze goeroe's zal onderwijzen over den Islam. De strijd, die reeds enkele jaren aan den gang is, wordt heviger en als ge de inlandsche pers leest en merkt, hoe bitter de harten zijn over den voortgang van het Christendom, dan leven we wel in ernstige tijden, waarin het gebed van Gods volk zich vernienigvuldigen moet om de komst van Zijn rijk, niettegenstaande alle tegenstand. 't Is wel aangenaam te hooren hoe onze Christenen spreken; het Christelijk geloof

heeft een plaats in hunne harten en zij zijn bereid om er voor te lijden. Onze Christenen in Zeeland, Brabant en Limburg mogen echter hunne roeping verstaan opdat de arbeid zich ook mag vernienigvuldigen en de arbeiders hier meerder mogen worden."

Kontinentale Missions-Konferenz.

Bij zonnig weer werd van 14—19 Mei de Kontinentale Missions-Konferenz te Bremen gehouden; in de ruime „Kerkzaal" van het Diaconessenhuis, dat gelegen is aan de Nordstrasse 106.

Uit alle deelen van Duitschland, uit Denemarken, uit Finland, uit Holland, uit Zweden, en uit Zwitserland waren de afgevaardigden opgekomen naar de Hansestad aan de Weser, terwijl ook nog een aantal buitengewone Conferentie-leden en gasten mede tegenwoordig waren.

Niet minder dan 31 Zendingscorporaties (wij nemen dit woord voor Zendende Kerken, Zendingsverenigingen en Zendingsgenootschappen) waren ter Conferentie vertegenwoordigd; met de buitengewone leden en gasten mee bestond de Bremer Conferentie uit pl.m. 75 man.

Wie voor 't eerst zulk een Conferentie bijwoont, is wel wat benieuwd, of bij zulk een nog al gemengd gezelschap voor gedelegeerden, de eenheid en de harmonie onder elkaar altijd bewaard blijven kan. En natuurlijk kwam ook het verschil van geloofsinzicht zoo nu en dan wel duidelijk te voorschijn; één spreker liet zich in het vuur van zijn rede zelfs ontvallen, dat de Kontinentale Missions-Konferenz een Luthersch stempel droeg; maar met volle vrijmoedigheid mag betuigd worden, dat de eenheid in onzen Heere Jezus Christus alle harten in leilige harmonie saam bond, om voor de Zendingsactie op Europa's vasteland den besten weg te mogen vinden.

Waartoe de voorzichtige en wijze leiding van den Voorzitter, Director M. Schlunk, zeker ook veel heeft bijgedragen.

Niet 't minst werd dat-één-in-Christus gevoeld bij de „morgenandacht", waarmee elke zittingsdag werd aangevangen; saam zingen, saam Bijbel-lezen, saam luisteren naar de verklaring van een Schriftgedeelte en dan saam bidden; dat bracht niet maar een zekere wijding, doch een diepen indruk, dat al de Conferentie-leden één en hetzelfde doel begeerden te bereiken, n.l. de komst van Gods Koninkrijk over gansch de aarde.

Levendig en klaar staat ons nog voor den geest, wat Missions-Sekretär H. Sandegren van Uppsala gezegd heeft over de aanbids-

ding van den geboren Koning door de Wijzen van het Oosten.

Over de hoofdvraag, waarvoor deze Vastelands-Zendings-Conferentie stond, is men tot een met algemeene stemmen genomen beantwoording gekomen.

De zeer belangrijke kwestie was aan de orde gesteld, of de Zending van Europa's vasteland een eigen plaats innemen zal in het geheel der wereld-zending; en zoo ja,

weer een wereld-zendings-conferentie, als die van Edinburg in 1910, gehouden wordt.

Genoeg mogen deze maar korte mededeelingen zijn, om er van te overtuigen, dat de Kontinentale-Missionsconferentie van Bremen niet maar uitstekend verlopen is, doch van groote beteekenis te achten is, zoowel voor het heden als voor de toekomst.

R.

D. POL.

op wat manier zal zij die plaats dan het best kunnen innemen, en naar welke middelen is daartoe uit te zien.

Baron van Boetzelaar, de afgevaardigde van het Nederlandsch-Zendinggenootschap, heeft over dat onderwerp een boeiend en uitnemend referaat gegeven.

Veel en lang is er gediscussieerd; kopstukken als Prof. Richter en Missions-Director Knak voerden onderscheidene malen het woord; maar Baron van Boetzelaars voorstel, dadelijk al met instemming begroet, ging er met vlag en wimpel door.

Er is een commissie benoemd, die nader aangeven en uitwerken zal, waarin de eigensortigheid der Kontinentale Zending bestaat, in vergelijking met de Angel-Saksische Zending, en die tevens pogingen in het werk zal stellen, dat de Internationale Zendingsraad zijn **derden** secretaris krijgt, die met de Zending van het continent voeling houden kan.

Groote vooruitgang is daarmee verkregen; de weg is gebaad, dat zoo spoedig mogelijk

Bij de foto.

Dr. K. P. Groot, de bekende directeur van het Zendingshospitaal te Solo zal met zijn gezin D.V. in het laatst van Juni weêr naar Solo terugkeeren. Hij hoopt den 1en Juli a.s. te Genua aan boord te gaan van de „J. P. Coen.”

De eerste maal ging hij uit in dienst van de Kerk te Amsterdam, die hem in Dec. 1915 tot missionair arts heeft benoemd. Na den overgang van Dr. W. L. Vogelesang van Solo naar Poërbolinggo is Dr. K. P. Groot Directeur geworden van het hospitaal te Solo, dat onder zijn krachtige en energieke leiding tot zeldzamen bloei is gekomen en van onberekenbare beteekenis is geworden voor den Zendingsarbeid aldaar.

Toen Zuid-Holland ten Noorden het Zendingsterrein Solo overnam van Noord-Holland, is Dr. Groot overgegaan in dienst van Delft en de met Delft samenwerkende Kerken.

Tijdens het verlof van Dr. Groot heeft

men in onderscheidene Kerken en op tal van vergaderingen kennis kunnen maken met dezen zeer sympathieken dokter, die door de warme zendingsliefde van zijn bezielend woord bij velen de zendingsliefde beduidend versterkt heeft.

Hij had zijn verlof nog wel wat kunnen verlengen. Maar dat wilde hij niet. Want hij verlangde zeer om terug te keeren tot het mooie werk dat te Solo hem wacht. En ook Mevrouw wil gaarne terug.

Het Zendingsblad is zoo gelukkig een goed geslaagde foto van het geheele gezin te mogen opnemen.

De dokter zelf ziet er uitstekend uit. En hij is gelukkig ook goed gezond en keert met verfrischte kracht terug.

Ook Mevrouw geniet een goede gezondheid en de kinderen eveneens. Links staat Margaretha Nelly, geboren 17 December 1917. Bij de knie van vader ziet ge de kleine Simon Klaas Pieter, die den 3 Juli bij leven en welzijn drie jaar zal worden. En er tusschen in, naast moeder, heeft plaats genomen Helena Anna, een meisje dat 10 Mei l.l. 6 jaar is geworden.

Dr. Groot verlangt naar So'o. En te Solo verlangt men zeer naar hem en zijn gezin. Breng de Heere hen allen in welstand terug op Midden-Java en moge daar het werk van Dr. Groot nog voor duizenden worden gezegend.

W. B.

Van een Chineesch meisje.

Haar vader heeft ze nooit gekend; bij haar geboorte was hij reeds overleden. De grootouders namen het meisje in huis en moeder hertrouwde met een rijken Chinees.

Toen het dochtertje zeven jaar was, werd ze met een neefje naar school gezonden; nu er een mooie gelegenheid dicht bij was gekomen (er was juist enkele maanden te voren een nieuwe Hollandsch-Chineesche school geopend — één straat verder) nu was het toch wel zaak, dat ook meisjes daarvan profiteerden.

Grootvader had op zijn reizen naar Singapore en China kennis gemaakt met een zendeling en gehoord van den godsdienst der Christenen. Hij had er veel sympathieks in gevonden en was daarom niet zoo bang voor 't woord Christelijke in den naam der nieuwe school.

Zeven jaar lang ging het meisje elken morgen trouw naar school. Ze leerde goed, zoodat ze met Juli telkens een klas hooger kwam. — Bescheiden was ze — verlegen vaak. Ze dorst zich niet te uiten; maar als er van Jezus werd verteld was het te zien,

dat ze genoot. En toen er drie vrindinnetjes in 't zelfde lokaal kwamen, die toonden, dat ze den Heiland wilden volgen, werd ook zij vrijmoediger en sprak het uit: „Ik wil graag een Christin worden”.

Haar onderwijzers en onderwijzeressen dankten God voor den zegen in deze meisjes getoond. Was dat het antwoord op hun bidtend vragen: „Wil, o Heere Jezus, ook Uw Licht doen schijnen in donkere Chineezenharten?”

Als ze aan den strijd dachten, dien de meisjes tegemoet zouden gaan, dan werden ze vaak stil en vroegen: „Geef kracht naar kruis!”

Aan het eind van de zesde klas moest ze van school; haar grootouders vonden, dat ze zich thuis moest afzonderen, totdat ze.... zou gaan trouwen.

Juister gezegd: totdat ze uitgetrouwelijk zou worden. In den familieraad was besloten, dat ze geschonken zou worden aan haar stiefbroer, een jongmensch van geen goeden naam. Maar met een mooie-roode zevenzits auto en een prachtig huis met twee verdiepingen. Welk een rijk leven wachtte haar!

Op verzoek van haar onderwijzer bleef ze nog eenigen tijd op school. Af en toe ging ze met enkele vriendinnetjes welens naar de kerk; zelfs naar de catechisatie. Totdat ze in een briefje schreef: „'t Spijt me erg, dat ik Zondagavond niet naar de kerk mocht, want mijn grootmoeder was erg boos. Ze zegt: „Je moet niet naar de kerk gaan. Wil je een Christin worden? Dat vind ik niet goed. Wat is dat nu voor een Godsdienst, die Christelijke! Er zijn veel Chineez-en, die ook Christ-en worden en dan worden ze krankzinnig.” — Grootmoeder wil me wegsturen. Maar ik ben niet bang om weggestuurd te worden, want God zal mij helpen. — Als ik weggezonden word, kan ik bij mijn oom wonen, tenminste als hij mij wil ontvangen. Dan kan ik elken Zondagavond naar de kerk gaan en ben ik vrij om onzen Heiland te dienen.

Mijn grootvader vindt het altijd goed, wat ik vraag. Hij wil soms in den Bijbel lezen. Daarom vindt hij het niet zoo erg als grootmoeder. — Ik ben blij, dat er velen van onze rasgenooten Christenen wil'en worden. Ook onze vrienden en vriendinnen. Met mijn gansche hart hoop ik, dat mijn familieleden de Blijde Boodschap willen aannemen.

Ik ben blij, dat ik nog een jaartje naar school mag. En ik hoop, dat ik 't volgend jaar verpleegster mag worden.”

Een maand later was ze van school af.

Ze was weer naar de kerk geweest met haar vriendinnen — haar grootvader vond het goed. — Haar verlangen was zoo sterk; met een zacht lachend gezicht kwam ze uit de kerk. Maar thuis wachtte een booze grootmoeder met de woorden: „En nu ga je niet meer. En je gaat ook niet meer naar school!”

Sinds dien tijd zat ze thuis te naaien, of paste op haar neefje. Af en toe liet ze iets van zich hooren:

„Grootmoeder weet, dat ik graag verpleegster wil worden. Zij vindt het niet goed en zegt, dat ik haar moet gehoorzamen en volgen. Ik zeg, dat ik haar wil gehoorzamen, als 't niet tegen Gods gebod is. Maar mijn grootouders zeggen, dat ik eerst hen moet gehoorzamen en dan God.”

Mijn grootmoeder is boos, dat ik met Kerstmis gedoopt ben. Zij jaagt me weg. En ik ga weg en blijf bij mijn oom. Oom wil me wel ontvangen. Hij vroeg, waarom ik weggejaagd ben en ik vertelde hem mijn geschiedenis. Toen schreide hij en zei, dat ik toch maar terug moest gaan naar mijn grootmoeder. En ik wil niet, want ik word weggejaagd, omdat ik een Christin ben.

Toen kwam mijn grootvader en smeekte, dat ik toch maar weer terugging. En ik wilde maar niet. Mijn moeder werd geroepen. Moeder werd erg boos en wilde me meenemen, als ik niet terug wilde gaan naar grootmoeder. Toen ben ik maar teruggegaan.”

En enkele weken later hebben ze haar een bruidstoilet aangedaan, haar in een mooie auto gezet en in 't rijke huis te midden van veel bloemstukken geplaatst en gezegd: „Nu ben je getrouwd!”

En zorgvuldig wordt sindsdien over haar gangen gewaakt.... In gouden ketenen!

Gelukkig heeft ze haar Bijbel gehouden. En vindt daarin troost.

Solo, Maart 1925. P. BEUKEMA.

Soemba.

(Overgenomen het uit Kerkblad voor D. en O.).

Droeve tijding van Ds. van Dijk te Pajeti.

Een zwaar verlies heeft onze br. en zr. van Dijk te Karoeni getroffen. Zondagmorgen 1 Maart behaagde het den Heere hun lieve zoontje in den aanvalligen leeftijd van ruim 3 jaar weg te nemen. Ds. van Dijk schrijft erover:

„Het heeft den Heere behaagd Zondagmorgen 1 Maart elf uur, ons lieve zoontje Sweer in den ouderdom van 3 jaar en ruim 3 maanden tot zich te nemen.

Een week lang is hij ziek geweest. We

waren geheel van medische hulp verstoken. In dezen regentijd was het onmogelijk dat de dokter van Waingapoe zou kunnen komen. We konden hem zelfs per telefoon niet eens bereiken. Ons kind had buikziekte, maar of het dysenterie geweest is, kunnen we niet met zekerheid zeggen. O, 't is vreeselijk die moordende buikziekten hier op Soemba. Maar wij weten ons met onze kinderen geheel en al in Gods hand. Op grond van Gods belofte gelooven we dat onze lieve jongen thans juicht voor den troon. Dat lenigt onze smart en geeft ons kracht rustig voort te werken. Broeders, wilt ons toch in uw gebeden gedenken.”

De heer T. v. Dijk van Pajeti, schrijvend over het op te richten hospitaal in West-Soemba, slaakt de verzuchting: „O, wat zien we er naar uit, dat het Ziekenhuis tot stand komt. Het ontroerend sterfgeval in onzen kring heeft die zaak ons nog ernstiger op het hart gebonden.”

Aan een particulier schrijven van Mevr. van Dijk van Pajeti, die voor een medisch onderzoek naar Solo geweest is, ontleenen we: „We hebben medicijnen en leefregel meegekregen. Nu hopen en bidden wij, dat God deze middelen wil zegenen. Zij ook Uw gebed daarom voor ons.”

„De nacht van 28 Februari op 1 Maart hadden we op zee noodweer. Tegen den morgen werd het iets beter. Toch durfde de kapitein op Waikelo niet ankeren vanwege de onstuimige zee. We gingen dus door naar Waingapoe en ontmoetten daardoor niemand van de familie of vrienden uit 't Westen.

Weinig vermoedden we, dat toen juist in de pastorie van Karoeni bij onzen broer en zuster Ds. v. Dijk een zware strijd gestreden werd. Dat zij daar in diepe droefheid nederzaten, waar juist dien morgen hun op één na jongste lieveling hun door den dood werd ontnomen. Zoo'n lief vroolijk kereltje van ruim 3 jaar. De vergadering-week was m'n schoonzuster met de drie oudste kinderen meegekomen. We genoten toen van zijn vroolijkheid en aanvalligheid. Wat een ontzettende diepe smart voor die ouders. Bijzonderheden van de ziekte weten we niet. 't Is nu 5 Maart. 't Bericht bereikte ons pas vanmorgen. Doch daarover zullen zij zelf U wel schrijven.”

Welk een droeve tijding. Toen we haar 'azen, werden we met onze gedachten eenige jaren teruggeleid.

't Was Mei 1914. In 't laatst van Bloemaand ontvingen wij een brief van Ds. Krijger van Karoeni, waarin ons gemeld werd 't overlijden van hun beide jongste lievelin-

gen, Hendrik en Cor. Beiden waren zeer kort na elkaar overleden. Hendrik den 28en Mrt. 's avonds te 5 ure en Cornelia 28 Mrt. 's morgens te 4 ure. Beiden hadden ze acute dysenterie, dezelfde vreeselijke, moordende buikziekte, waaraan het zoontje van Ds. van Dijk overleed.

Dat is dus het derde kind, dat uitgedragen werd uit dezelfde pastorie te Karoeni.

Op Zondagmorgen ging de kleine Sweer, het zoontje van Ds. van Dijk heen en op Zondagmiddag werden Hendrik en Cornelia, de beide kinderen van Ds. Krijger, van wie de laatste in den nacht van Zaterdag op Zondag gestorven was, begraven in één graf op een hoekje van 't pastorie-erf te Karoeni.

Heerlijk was het, dat br. en zr. Krijger toen getrouwd waren in den God des Verbonds, zoodat zij gesterkt werden tot het zwaarste werk, dat het sterven hun oplegde; heerlijk is het ook, dat nu br. en zr. Van Dijk zich in Gods hand kunnen geven en dat zij op grond van Gods belofte gelooven, dat hun lieve jongen nu juicht voor den troon.

Maar hoe heerlijk dat alles ook zijn moge, het droeve van het feit blijft en dat droeve mag ons niet koud en ongevoelig laten. We weten 't wel, hier te lande kunnen ook verliezen geleden worden, maar kinderen te zien heengaan op Soemba, ver van vrienden en magen en dan zonder medische hulp aan zulk een verschrikkelijke ziekte is nog heel iets anders.

Onze broeders en zusters, die dat overkomt, brengen wel een heel groot offer.

Onze roeping en verantwoordelijkheid tegenover die broeders en zusters is wel groot; niet alleen om ze te helpen, te steunen en bij te staan in 't gebed, maar ook om ze hulpe te bieden in het tot stand brengen van een hospitaal met een 2-tal artsen.

Het is niet verantwoord onze broeders en zusters ginds, zoo alleen te laten staan, verstoken van medische hulp. Moge de Heere ook door deze droeve tijding ons onze dure roeping des te meer op 't hart binden. We zijn er niet af met een zucht en een traan, met een medelijdend en medelevend woord over 't leed. Onze daden moeten toonen, dat we onze roeping verstaan en willen opvolgen. Zoovele noodkreten van ziektegevallen onder de broeders en zusters op Soemba zijn inzonderheid in de laatste tijden tot ons gekomen, die 't ons luide zeggen: „bouw toch een hospitaal!” Het komt er nu op aan, de handen ineen te slaan en onze milde gaven te offeren.

Aanpakken en Volhouden.

Behalve het beroemde „half-analphabeet”

bestaan er voor een ras echt liberaal nog een paar adjectieven, die voor hem onafscheidelijk met het begrip Gereformeerd verbonden zijn. Ik bedoel de woordjes eng-hartig en kerkistisch. Ik wou wel dat zulk een hoog-verlicht man eens ruim-hartig genoeg was om van een lijst als onderstaande kennis te nemen. Hij zou in de gelegenheid zijn op te merken hoe Geref. Zendingcommissies, Geref. en Chr. Geref. Kerkeraden, predikanten, onderwijzers enz., meevoelen, meeleven, meeoferen met hen die niet in engeren zin tot hun groep behooren; hoe de nood van niet speciale Geref. zendingsterreinen hen evenmin koud laat als de nooddrift van het eigene.

Tot 1 Mei mocht ik de volgende giften noteeren: J. v. d. M. en J. H., den Bosch f10; J. G. „Verzameld te Souburg” f5.50; Th. D. Praam f4; J. Booy, Vriezenveen „Kas v. Uitw. Zending” f25; J. A. K., R'dam f1.50; J. V., Nw-Loosdrecht f1.50; Mej. B. H., Drennoord Z. L. f2.50; E. L. S. te Amsterdam f1.50; D. d. W., Schoten f5; Wed. B. te N. f2.50; J. P. G., Schagerbrug f2; fam. Rauwman—Roode te N. f5; F. S., Rijsen f2.50; W. te Z. f5; J. H. B., Lochem f2.50; Ds. O. de R., Rinsumageest f10; Ds. P. v. A. en Gemeentelid Steenwijk f12.50; v. d. W. A. f5; Ds. v. H., Augustinusga f2; Geref. Kerk, Helder Weezenstr. 13 f10; D. A., Ureterp f10; Wed. J. K. v. d. Z., Drachten f3.50; R. Griffioen, leerl. 4e kl. Uithoorn f10; mr. G. v. B., Delft f5; H. B. N., Scharwoude f3; E. v. E., Putten (Geld.) f1; Ds. v. R., Putten (G.) f2.50; W. A. L., Utrecht f1; J. A. A., Oost Souborg f1; J. W., Berlikum f1; Zendingvrienden, den Haag f1; J. v. d. Z., Sneek f1.50; A. W., Schoondijke f1; E. J. M., A'dam f2.50. Door bemiddeling van den heer B. Everaars van de scholen te Zaandam Korfker f12.50; Bulten f8.01; Zendingcomm. Ger. K. Loenen a/d. Vecht door B. J. v. Maanen f25. Van de Chr. Ger. Kerk te Hilversum door Ds. Jongeleen f25. Wed. H. K. te Z. f3.50; D. d. R., Leiden f2.50; Mej. S. door A. Griffioen f2.50; Joh. S., Apeldoorn f1; G. V., Schiedam f10.

Vrienden zoo gaat het goed. Zoo alleen kunnen met Gods hulp de Surin. Zendingsscholen blijven bestaan. Wie is deze maand aan de beurt? Welke Kerkeraad, Zendingcommissie, School, Jeugdvereniging, particulier stort deze maand zijn gift op Postr. 95494? Hij helpt dan mede de donkere wolken, die zich voor enkele maanden boven het Zendingswerk in de West samenpakten geheel te verdrijven.

J. VAN KEULEN,
Bilderdijklaan 12, Hilversum.

Zedingspost	Gestichtscorde	Aantal Plaatsen waar gearbeid word	Inl. hebers. Evangelisatie	Inl. helpsters Evangelisatie	Aantal gedoopten op 1 Januari 1925		Tot het Av. toegelaten			Aantal gedoopten in 1924			Over eien in 1924	Huwelijken in 1924	Gem. aantal Kerkgez. in 1924	Aantal Zondagscholen	Aantal Ond. Zondagscholen	Aantal leerl. en v. d. Zond. geschole	Chr. Vereen. ringen	Bijdr. Inl. Chr. Kerken	Bijdr. Inl. Chr. v. Aimen
					Mannen	Vrouwen	Kindren	Totaal	Mannen	Vrouwan	Mannen	Vrouw. n									
JAVA																					
Poerbolinggo	3	15	—	—	154	172	294	620	133	155	12	11	40	8	3	on-bek.	6	15	3	377.16	291.67
Poerworedjo.	4	11	—	—	154	183	307	644	154	188	12	14	32	16	20	540	1	2	—	591.—	327.17
Keboemen.	3	14	—	—	131	136	289	556	131	136	17	16	31	8	600	500	—	—	—	794.625	297.92
Djokjakarta.	1	17	—	—	376	322	614	1312	376	322	64	38	78	12	600	1000	7	10	5	1593.—	600.—
Magelang	1	9	—	—	121	95	142	353	121	95	15	12	19	5	35	454	1	2	1	1660.12	59.685
Wonobo.	2	2	—	—	12	10	3	35	12	10	—	—	—	—	—	25	—	—	a) 54.—	59.685	a) zond. der de Chin.
Soerakarta.	2	23	—	—	274	274	379	945	274	292	54	49	95	15	7	730	7	24	5	2023.385	905.63
Totaal	14	91	—	—	1222	1210	2028	4460	1201	1193	174	140	296	64	46	3249	22	53	14	7393.29	2482.065
SOEMBA																					
Kabamiroe	1	2	—	—	120	129	183	432	72	81	5	6	12	11	6	280	2	3	—	330.635	—
Melolo	1	4	—	—	165	162	275	602	107	122	11	10	44	9	16	—	1	1	87	230.—	—
Pajeti	1	1	—	—	52	17	17	88	52	17	14	1	7	1	1	225	2	2	?	790.24	—
Karoeni	—	22	—	—	78	64	88	230	78	64	18	19	28	2	4	200	10	10	?	86.99	—
Totaal	2	28	—	—	415	372	563	1352	309	284	48	36	91	27	27	750	15	16	147	1437.165	—

STATISTIEK COLPORTAGE 1924.

PLAATS EN	Colporteurs	Bijbel- vrouwen	Jav. en Chin. en Bijbel- gedeelten	Jav. en Mal. boeken	Holl. Bijbels en boeken	Jav. en Mal losse trac- taten, wand- kalender enz.	Gratis verspreiding per maand		
							Mar- dita- boer (av. mnd.bl.)	Pena- hardjo (jav. mnd.bl.)	Kinder- blad (mnd. blad)
Poerbolingo	4	—	1364	2361	3069	2100	7500	900	100
Poerworedjo	5	—	—	—	—	—	5000	200	150
Keboemen	1	—	2700	150	45	3000	3000	800	—
Djokja	10	—	15412	—	—	5000	14000	—	1000
Magelang	5	—	2446	1241	7905	2000	5500	1000	50
Solo	10	1	8123	8326	8117	40000	20000	500	100
Karoeni	*)	—	432	494	—	226	niet gratis	20	—
Kabaniroe	—	—	—	—	—	—	—	150	—
Totaal	35	1	13932	12572	19136	54326	55000	3070	2300
			*	15412					

*) Alles wordt door de vers. Zendingsarbeid verspreid.

Korte Berichten.

P. H. van Eijk.

De heer P. H. van Eijk, beroepen predikant van Delft voor de Zending te Solo, heeft Woensdag 28 Mei te den Haag zijn Peremptoir examen alsmede het z.g. Zendingsexamen afgelegd en is met algemeene stemmen toegelaten tot den missionairen dienst des Woords. Woensdag 17 Juni zal D.V. de bevestiging en intrede te Delft plaats hebben. Hij is voornemens met de „J. P. Coen” 3 Juli a.s. van Genua te vertrekken naar Indië.

Dr. G. J. Dreckmeijer.

Mej. Dr. G. J. Dreckmeijer, missionair arts te Poerworedjo, in dienst van de Kerk te Utrecht, hoopt begin October met verlof naar Holland te gaan.

Kerkbouw te Tlepok.

Te Tlepok op het Utrechtsche Zendings-terrein, waar de begaafde helper Wirjo zoo gezegend werkt, wordt een kerk gebouwd. De kleine Gemeente te Tlepok bracht zelf f300.— bijeen. Een groot bedrag voor die Gemeente. Elders heeft men er nog f250.— bij gecollecteerd. Maar het kerkje kost f850. Dus nog f300.— te kort. De Gemeente te Tlepok heeft die f300.— uit de Zendingkas geleend en hoopt die in twee jaar terug te betalen. Het is heel mooi, dat die actie zoo spontaan uit de Gemeente is opgekomen.

Wellicht is het kerkje nu al wel klaar.

Gedenkboek Zending te Keboemen.

Ook de Zending van de Friesche kerken te Keboemen zal dit jaar gedenken, dat zij daar 25 jaar heeft mogen arbeiden. Ds. K. van Dijk deelt mede, dat er ook van dit werk een gedenkboek zal verschijnen. Een uitnemend plan.

Zoodra dit Gedènkboek er is hopen we er meer van te zeggen.

Gedenkboek Zending te Djocja.

Het Gedenkboek van de Zending te Djocja: „Vijf en twintig jaar Zendingarbeid te Djocja” dat een op'age had van 2000 exemplaren is reeds sinds enkele weken geheel uitverkocht. Dus best geslaagd.

Dr. J. R. Mott en Dr. H. C. Rutgers.

D.V. zal Dr. R. Mott op zijn reis door het Oosten dezen winter ook Ned. Indië bezoeken. Het is het voornemen dat hij in Ned. Indië zal vertoeven van ± 26 Januari tot ± 4 Maart. Op zijn uitdrukkelijk verzoek zal Dr. H. C. Rutgers hem op deze reis vergezellen. Ook een bezoek naar Midden-Java is in het reisplan opgenomen.

Een tweede Denaar voor Soerabaja.

Het Indische Kerkblad meldt, dat de Kerk van Soerabaja krachtige pogingen in 't werk stelt om te komen tot het beroepen van een tweeden dienaar des Woords.

Moge dat pogen slagen. Met het oog op den arbeid onder de verstrooide Gereformeerden over een groot deel van Indië, is een tweede dienaar te Soerabaja dringend noodig.

Een eigen Zending'staak.

In het verslag van de Kerkeraadsvergadering der Holl. Gemeente te Djokja lezen we:

„Aan de kerk van Amsterdam zal een schrijven gezonden worden inzake de be-

staande plannen een eigen zendingstaak ter hand te nemen, n.l. den arbeid onder de Maleisch- en Hollandsch sprekende Chineezzen. De vergadering van Miss. Dienaren zal om gunstig advies gevraagd worden, en tevens om doorzending, met de adviezen van de Miss. dienaren ter plaatse.”

Een Lyceum te Bandoeng.

Er heeft zich een comité gevormd, dat de oprichting van een Christelijk Lyceum te Bandoeng beoogd.

Uitnemend. Te lang reeds heeft men getalmd. Tot heden heeft heel Indië nog geen enkele Christelijke Middelbare School. Het wordt hoog tijd dat er ook Christ. Middelbare scholen in Indië worden opgericht.

Adressen.

Scriba van de Algemeene Vergadering op Midden-Java is Ds. F. L. Bakker te Djokjakarta; scriba van de Afzonderlijke Vergadering van Miss. Dienaren des Woords is Ds. K. van Dijk te Keboemen; en scriba van den Raad van Toezicht op de scholen Ds. A. Pos te Djokjakarta.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Leestafel.

Over schuimende golven, door Johanna Breevoort, bij Neerlandia, Arnhem, f 3.25, geb. f 4.25.

Neerlandia komt met prachtwerk voor den dag.

„Over schuimende golven” biedt een boeiend verhaal uit den tijd der Reformatie; voortreffelijk naar inhoud en vorm. Dit boek zal den goeden naam, dien Johanna Breevoort onder ons heeft, nog verhoogen. Enkele onjuistheden worden haar gaarne vergeven.

De verheven weg, door C. Atwater Mason, bij W. Kirchner te Amsterdam f 3.60, geb. f 4.50.

Een zeer mooi, beslist Christelijk boek van superieure kwaliteit, dat met smaak zal worden gelezen, ondanks de overdreven anti-athie tegen Duitschland, die het wel wat ontsiert. Goed uitgevoerd en niet duur.

Laster en legende omtrent Calvijn, No. 9—10 serie 4 „Ons Arsenaal” door Dr. D. H. Kaajan bij J. B. v. d. Brink te Zutphen.

Na een korte historische inleiding behandelt Dr. Kaajan: Het karakter van Calvijn;

te Procedure van Servet; de laster van het
randmerk en de Legende van Calvijs
bmbereen stijl.

Kort en zakelijk, zeer lezenswaard.

Menigerlei Genade, bij Kok te Kam-
pen, per jaargang f 8.

De 15e jaargang van deze bekende we-
ekelijksche preeken begon met een koste-
lijke preek van Ds. J. v. d. Linden: „**De ver-
wachting der kinderen Gods.**”

Alle aanbeveling is overbodig

Menigerlei Genade.

Naast de gewone wekelijksche predikaties,
die onder den titel „**Menigerlei Genade**”
verschijnen, wordt bij Kok te Kampen onder
eenzelfde titel thans ook uitgegeven een
jaargang Catechismus preeken. Aan dezen
jaargang werken mede de predikanten Dr.
J. C. de Moor, Ds. G. R. Kuijper, Ds. F. G.
Meijster, Dr. K. Dijk, Ds. R. J. van Arkel,
Dr. B. Wielenga en Ds. K. Fernhout.

Dat wordt, gelet op deze namen, stellig
aanteknend werk. Ook deze jaargang kost
f 8.—

Dagboek van Ds. J. J. Knap.

Bij den uitgever J. H. Kok te Kampen is
er perse gedaan een nieuw Dagboek van
Ds. J. J. Knap. Dit Dagboek zal in klein
formaat worden uitgegeven en voor lagen
prijs verkrijgbaar worden gesteld. De typo-
grafische uitvoering is in handen van den
Heer Jac. Ph. Wormser, den bekenden Sier-
kunstenaar.

Christus is Alles, door J. H. Land- wehr.

Ds. J. H. Landwehr, thans Emer. Predi-
kant, zal bij den Heer Kok doen verschij-
nen: **Christus is alles**, Schriftoverdenkingen
uit de Evangelien. Het voornemen bestond
dit boek het licht te doen zien bij het af-
scheid nemen der Gemeente te Rotterdam,
maar dit kon niet worden verwekelijkt. Het
boek zal nu spoedig gereed zijn. Het bevat
ook een portret van den auteur.

Verslag Onisiferus-Bank.

Hiervan verscheen het 7e Jaarvers'ag
over 1924. De zaken breiden zich geleidelijk
uit, en gaan in de goede richting. Evenals
vorig jaar kon weer 5 pCt. over de Cum.
Pref. en 5 pCt. over de gewone aandeelen
worden uitgekeerd. Verliezen werden niet
geleden; tot executie van leening behoefde
niet te worden overgegaan.

De obligatiën in deze instelling blijven
een betrouwbare geldbelegging, waarmede

tevens een goed doel wordt gediend.

Ook de Zending heeft wel eens in de
winst gedeeld.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door Ds. v. Minnen 10 pCt. van de ont-
vangsten in de classe den Haag over 1924
f 1800. Extra collecte Oosterland f 7. Idem
Geertsdijk f 7.02. Id. Zonnemaire f 4.06. Door
D. Agema uit de schoolbus te Ureterp f 5.
N. N. te Hillegom f 25. Door A. Veen uit de
schoolbus te Hoornaar f 7.50. Door Ds. J.
Duursema 10 pCt. van de ontvangsten in
Groningen, Drente en Overijssel over 1924
eerste storting f 2500. Door K. Boersma uit
de schoolbus te Oudwoude f 2.50. Van A.
Zijlstra te Groningen f 25. Door E. Elens van
de Jonged. Ver. Persis te Dokkum f 8.25.
Saldo Zendingsblad 1924 f 20998.13½.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Mei '25.

Giro No. 32806.

Voor Djokia.

Geref. Kerk. Wormerveer f 25.22½; Be-
verwijk f 175.20; Nieuw Vennip f 200; Hoofd-
dorp f 150; Velseroord f 108.62; B'oemendaal
Med. dienst f 102.27; Zondagsschool West-
zanerdiik Zaandam f 5; Schoolbus Krabben-
dam f 10; Christ. School Marken f 6.50; Mei-
E. Hoekstra, Urk f 5.

W. BREUKELAAR.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Ger. Kerk te Rouveen, gev. in de coll.
f 10; Ds. G. v. Halsema te Nijveveen, v. d.
Jonged.v. f 10; Ds. v. d. Munnik uit Win-
sum-Obergum v. d. Zend. Comm. f 49.60,
A. Maring 130 h.c. is f 50.25; C. Munk Jr. te
den Andel, busje der Schoolk. f 22.68; Bij-
molt te Westereinden, busje der Kerk f 10.46;
Ds. v. d. Vegte te Groningen, v. d. fam. H.
aan h.c. f 1.25, een zuster der Gem. f 1.50,
verzam. 35 j. bruil. van S. f 4.62, van S. uit
F. (Duitschland) f 21.29, een schipper N. N.
f 40, E. B. aan h.c. f 0.50, de fam. E. W. aan
h.c. f 1, catechisatiebus Parklaan f 52.45 is
f 122.62; P. Timmermans te Zuidhorn, busj's
te de Kerk f 12.04, saldo Kal. f 28.76 is
f 40.80; Kinderen Aikema, Fr. Straatweg,
Groningen, theel. en zi'verpap., Mei. J. H.
v. Haeringen te Dedemsvaart, 't Nikkertje
der Jonged.v. f 9.20; P. Kuiper te Meppel,
busje der School f 2.75; Ds. Goeree te Wa-
genborgen, saldo Kal. f 4; K. Smit te Ter
Apel, saldo Zend.bl. f 20; Ds. Kwak te Ten-
boer, busjes f 82.50, v. d. Jonged.v. f 16 is
f 98.50; K. Gaal te Steenwijk, opbrengst too-
verlantaarn v. e. wandelclub f 2.50, v. d.
Jongel.v. Arnoldus te Rotterdam f 2.60, door
Ds. Pl. v. A. van N. N. f 15 is f 20.10; Mei.
G. C. ten Hoor te Baflo, v. d. Jonged.v. f 6;
E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll.
f 2 en f 2 is f 4; P. Pilon Pz. te Stedum, v.

d Jongel.v. *f*20.19, v. d. Jonged.v. *f*25 is *f*45.19; Ds. Steenhuis te Loppesum, van P. Wiersema *f*9.12½, W. Wiersema *f*8.73½ is *f*17.86; Ds. Veltman te Zevenhuizen, gev. in de coll. *f*10 en *f*25 is *f*35; Dr. Dee te Dwingeloo, Schoolbusje *f*8.07, gev. in de coll. *f*2.50 en *f*2.50 is *f*13.07; J. Wildvank te Delzijl, busje N. N. *f*7.35, gev. in de coll. *f*5 is *f*12.35; J. P. ten Hagen te Stadskanaal (Drouwenermond) uit het Javaantje *f*10; A. Boot te Groningen van Rosema 4 × 50 h.c., theelood enz. *f*8.58 is *f*9.58; Ds. Dijkstra te Diever, v. d. Jonged.v. *f*10; F. J. Weenink te Nieuweleuzen, v. d. Zend. Comm. verzaam, door D. v. Lenthe *f*6.42½, D. Stolte en W. Westerman *f*4.03, F. en A. Kleen *f*5.28, A. Tempelman en S. Oegema *f*16.30, J. Petter en K. Bouwman *f*12.71, D. Scholten *f*9.16½, G. Snijder *f*5, F. J. de Weerd *f*1.47, G. en A. Schoemaker *f*4.36 is *f*64.74; Mej. J. C. Wiersema te Bedum, 2e kl. der School *f*9.46½, 6de kl. *f*3.57 is *f*13.0½; E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. *f*5; Ds. Veltman te Zevenhuizen, gecoll. bij een gezellig saamzijn v. jongelieden te Haspel *f*5; Ds. Lammertsma te Appingedam rest. saldo Kal. *f*1.14, bruil. G. S. en E. D. *f*6.05 is *f*7.19; T. H. Muller te N. Weerdinge v. d. Zend. Comm. *f*80, bruiloft Tjeerdsma *f*12.40, bruiloft de Klein *f*6.05 is *f*98.45; Ds. v. d. Munnik uit Winsum Obergum, van M. Schut aan h.c. *f*1.65, Zendv. *f*49.85 is *f*51.50; Mej. J. H. Mulders te Meppeel, gev. in de coll. *f*10, Schoolbusje *f*49.95 is *f*59.95; Ds. Bakker te Lutten, busjes April *f*19.50; H. Kuiper te Oostwold (Enumatil) v. d. Jongel.v. *f*8.41; J. Mulder Ez. te Dwingeloo, gev. in de coll. *f*5.

Soembaweekcollecte.

Pieterburen *f*57.32; Appelscha *f*97.40; Vries *f*60.40; Zweeloo *f*103.75; Warfum *f*175.50; Ambt Vollenhove B *f*51.75; Veenadam *f*169.05.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, Heeresingel 34.
18 Mei '25. Giro 51619.

Ontvangen van Johanna en Koba v. d. Haar *f*1.21½; Herman Hunnik *f*1.70; Grietje Verhulp en Tientje de Jager *f*1.90½; Megje Boer en Annie Funche *f*3.32; Cor van Dijk *f*1.82½; Hennie Bronder en Annie Monsjou *f*3.12; Janna van Dijk *f*1.70½; Frits Korfmaker *f*1.63; Jan Bosma *f*1.01½; Lientje Hoekstra *f*0.51½; Corrie Robbers *f*1.66; Alie van Norren *f*0.82; Marietje van Westering *f*1.15; Herman Felderhof en Gerrit Mulder *f*1.17; Minke van Norren *f*3.30; Alie Laan *f*2.08½; Jelles Collet *f*3.42½; Truus Stegenga *f*4.37.

Opbrengst theelood *f*7.35.

Ontvangen van Lientje Hoekstra *f*3.59½; Koba en Johanna v. d. Haar *f*0.82½; Corrie en Julius Felderhof *f*1.96½; Corrie Robbers *f*1.57½; Alie van Norren *f*1.21½; Marietje van Westering *f*1.96½; Annie Funcke en Megje Boer *f*3.10½; Jan Bosma *f*2.45; Hen-

nie Bronder en Annie Monsjou *f*7.86; Fientje de Jager en Grietje Verhulp *f*3.70½; Minke van Norren *f*3.08½; Truus Stegenga *f*4.09½; Janna van Dijk *f*1.78½; Herman Felderhof *f*2.05½; Herman Hunnik *f*0.35½.

Bussum

Mej. M. VAN NORREN.

Rekening en verantwoording der Nedl. Ger. Zendingsvereniging over het boekjaar 1924.

Inkomsten.

Saldo vorig jaar	<i>f</i> 75.37
Contributiën	„ 210.72½
Rente	„ 36.70
Een Legaat	„ 100.—
	<i>f</i> 422.79½

Uitgaven.

Afgedragen a. d. Heeren de Bruin en Weisz	<i>f</i> 325.—
Reis en Administratie	„ 56.—
Port en Kasboek	„ 3.75
Saldo volgend jaar	„ 38.04½
	<i>f</i> 422.79½

Rekening en verantwoording v. d. Afdeling Amsterdam der Nedl. Ger. Zendingsveren. over 1924.

Inkomsten.

Saldo vorig jaar	<i>f</i> 46.75½
Van de Zendingskr. „Tryfosa”	„ 50.—
Aan Contr.	„ 191.25
Aan Busjes	„ 4.11½
	<i>f</i> 292.13

Uitgaven.

Afgedr. a. d. Finan. Commissie	<i>f</i> 125.—
Bodeloon	„ 60.—
Drukwerk en port	„ 23.88
Voordeelig saldo	„ 83.25

f 292.13

Rekening en verantwoording v. d. Afdeling „Heidenpenning” over 1924.

Inkomsten.

Aan Contributiën	<i>f</i> 6.24
Zondagschool „De blijde Boodschap”	„ 10.—
Aan Busjes en Giften	„ 286.—

f 302.24

Uitgaven.

Aan „Heidenpenningen”	<i>f</i> 212.60
Redactie en Administratie	„ 45.—
Port en bindtouw	„ 15.30
Saldo	„ 29.34

f 302.24

Al deze rekeningen nagezien en accoord bevonden in de Algemeene vergadering der N. G. Z. Ver. 9 Maart 1925.

N. A. DE GAAIJ FORTMAN.
J. W. MARX.
A. C. GOLDSCHMEDING.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.* *Matth. 24: 14a.*

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Niet gehuurd. — Van Zendingsaangelegenheden: Het Christ. Jav. Boekenfonds; Onderwijzersnood in Indië; De Zomerzendingconferenties. — Bij de foto: Ds. en Mevr. van Eijk-Boes. — De viering van het Zendingjubileum te Djokja. — Soembazending. — Van de Zending in Zeeland en Noord-Brabant. — Soemba: een brief van Ds. Lambooy. — Bij de foto: De Keucheniusschool. — Naar Wonogiri. — Statistiek: schooldienst Inl. scholen 1924. — Scholen met Hollandsche Medische dienst. — Regeling bij het beroepen van een Inl. predikant. — Moed grijpen. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften. — Adressen.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA” — WAGENINGEN.

Niet Gehuurd.

Zij zeiden tot hem: „omdat ons niemand gehuurd heeft”.

Matth. 20 : 7a.

„Het Koninkrijk der Hemelen, zegt Jezus, is gelijk een heer des huizes, die met den morgenstond uitging, om arbeiders te huren in zijnen wijngaard.” Hij huurt hen voor een penning des daags. Omtrent de derde ure huurt hij weer arbeiders. En omtrent de zesde en de negende ure eveneens. Nu gaat hij nogmaals omtrent de elfde ure uit, één uur vóór de werkdag ten einde is, en ook dan vindt hij nog arbeiders ledig staan. „Waarom, vraagt hij hen, staat ge hier een geheelen dag ledig?” ’t Kon zijn, dat zij onwillig waren om te werken. ’t Kon ook zijn, dat zij te veel loon voor hun arbeid gevraagd hadden. Toch was zóó het niet. Zij hadden daar den ganschen dag gestaan, „omdat niemand hen gehuurd had.”

Dat is een diep weemoedig woord. Telkens hadden deze arbeiders gezien, dat anderen wel werden gehuurd, gedurig gehoopt, dat ook hun diensten zouden worden gevraagd, den ganschen dag schier verwacht, dat ook zij een dagloon zouden verdienen, maar iedermaal was hun aanbod vergeefs geweest; niemand had naar hen omgekeken. Bijkans was de zon ter kimme gedaald en nog stonden zij daar des wachters moede: niet gehuurd.

Jezus bedoelt met deze gelijkenis den arbeid in het Koninkrijk der Hemelen. Ook voor dien arbeid zijn er nog vele werkwilligen, maar die niet werken kunnen, die ledig blijven staan, omdat zij niet gehuurd zijn.

Misschien zegt ge: het zullen wel niet op die arbeidsmarkt, die Jezus teekent, de beste arbeiders geweest zijn, die daar den ganschen dag bleven ledig staan. De besten zijn ongetwijfeld het eerst verhuurd. ’t Zijn allicht zulken geweest, die ieder voorbij ging, omdat er van hunne werkvaardigheid niet veel verwachting was.

Ja, hoe het met hunne *werkvaardigheid* was, dat weten we niet. Toch schijnt die niet zooveel te wenschen overgelaten te hebben; straks bij de afbetaling maakt er de rentmeester of opzichter geen enkele aanmerking over. Wel weten we wat van hunne *werkwillegheid*. Zij gaan toch dadelijk aan ’t werk, als de heer hen huurt. Zij maken zelfs geen loonvoorwaarden maar zijn tevreden, als hij hun toezegt, wat recht is. Zij zeggen ook niet: ’t is voor dat ééne uur de moeite niet. Integendeel: al is het maar voor één uur, al is het tegen onbedongen loon, ze gaan den wijngaard in.

In het maatschappelijk leven is het zoo treurig, als iemand werken wil, en hij kan geen werk vinden.

In den arbeid van het Koninkrijk Gods is dat dubbel treurig.

En er is misschien geen weemoediger klacht, dan deze: ik wil werken, ik kan werken, ik moet werken, maar niemand heeft mij gehuurd!

Hoe velen zijn er nog, die hunne gaven en krachten o zoo gaarne in den dienst van Gods Koninkrijk, binnen ’t vaderland of daarbuiten, zouden gebruiken, maar waar ze zich aanbieden, overal stuiten ze op onverschilligheid. En den ganschen dag staan zij ledig.

Er zijn ledigstaanders uit onvergeeflijke luiheid. Er zijn ook ledigstaanders, omdat niemand hen gehuurd heeft.

De heer uit deze gelijkenis wordt blijkbaar door deze klacht geroerd. Hij huurt hen. Hij zendt hen uit in den wijngaard. En als de twaalfde ure slaat hebben ook zij hun dagtaak verricht en wordt zelfs het volle dagloon hun uitbetaald.

Voor hen die den Heere dienen willen ligt hierin iets bij uitnemendheid bemoedigends.

't Kan zijn, dat de menschen u voorbijgaan. God gaat u niet voorbij. Hij kan u altijd gebruiken. Hij wil ook u in Zijn wijngaard zenden, al is het ter elfder ure. Ge moogt nooit denken: voor mij is het te laat. Al stondt ge elf uren leeg, de Heere kan het zoo maken, dat de laatste ure alles goed maakt.

Maar dan moet er een hart zijn, dat voor Hem, dat in Zijn wijngaard arbeiden wil. Dat niet dingt om loon, maar tevreden is, als ge werken moogt. Dat volkomen vertrouwt, dat de Heere geven zal wat recht is. Dan moet het ook bij u zoo zijn, dat ondanks al uw zonden, gebreken, zwakheid toch uw hoogste begeerte is de dienst van Jezus als uw Koning, omdat ge door Zijne genade Hem hebt leeren liefkrijgen als uw Borg.

Ook voor de Kerk des Heeren ligt er in de klacht van deze mannen eene vermaning.

Laat niemand, die arbeiden wil in Gods wijngaard onverhuurd staan. De oogst is groot en de arbeiders zijn weinige. Ook omdat wij er onverhuurd laten staan. Ook omdat wij dikwerf ons geld liever gebruiken voor eigen genot, dan dat wij het afstaan voor den dienst in Gods Koninkrijk.

Orgehuurd werkwilligen zijn een aanklacht tegen de Gemeente des Heeren. 's Heeren wijngaard breidt zich voortdurend uit. Dat is ook vrucht van de Zending. Meer arbeiders zijn voortdurend noodig. God zal wel zorgen, dat ze er zijn. Maar dan mogen wij ze niet op de markt laten staan.

„Omdat niemand ons gehuurd heeft”, dat kan eene beschuldiging worden tegen des Heeren Kerken. Laten we waken, dat het geen beschuldiging wordt tegen ons.

En dan hebben we met een God te doen, die het loon uitkeert naar *recht*. Alleen: Gods recht is anders, dan onze rekening. Want Gods recht is een genaderecht. En wordt geheel en al beheerscht door het offerwerk van Christus Jezus, onzen Heere. Alle loon heeft Hij, en Hij alleen verdiend. Ook voor den arbeid in Zijn wijngaard.

's-Gr.

A. H. v. M.

Van Zendingsaangelegenheden.

Het Christelijk Javaansch Boekenfonds.

De Generale Synode van 1914 heeft op verzoek van de Missionaire arbeiders op Midden-Java besloten tot de oprichting van een Christelijk Javaansch Boekenfonds. Zij droeg aan hare deputaten voor de zending op nader overleg te plegen met de Afzonderlijke vergadering van Missionaire dienaars des Woords en gaf vrijheid voor dit doel f500 per jaar uit de Generale Kas te mogen bestemmen, mits ook de zendinge Kerken deze zaak finantieel wilden steunen.

Alle zendinge Kerken hebben toen voor den tijd van drie jaar eene bijdrage toegezegd. En weldra is toen dit boekenfonds opgericht.

Het doel van het Boekenfonds, dat te Djokja is gevestigd, is „Christelijke lectuur te ver-

schaffen aan meer ontwikkelde Inlandsche Christenen en studieboeken aan de helpers.”

Het fonds staat onder het beheer van de Afzonderlijke Vergadering van Missionaire dienaars des Woords op Java. Deze Vergadering beoordeelt ook welke boeken zullen worden uitgegeven. Alle boeken, die worden uitgegeven, worden beschikbaar gesteld voor den kostenden prijs.

De gelden, die de zendinge kerken en de Generale Kas voor dit fonds hebben bijgedragen, worden dus gebruikt als werkkapitaal bij de exploitatie der uitgave van de boeken, die ter perse worden gelegd. Dit kapitaal vloeit later bij den verkoop der boeken weer in de kas terug.

Eerst meende men, dat een bedrag van f3000 wel voldoende zou zijn. Later bleek,

dat dit bedrag toch niet genoeg was, zoodat op daartoe strekkend verzoek de Zending Kerken en de Generale Kas hiervoor nog eenige bedragen hebben gestort. Nog is echter het bedrijfskapitaal te klein. Reeds zijn door dit fonds onderscheidene boeken uitgegeven.

Vooreerst een verklaring van het „Kort begrip” geschreven door Ds. D. Bakker. Hiervan zijn reeds twee oplagen verschenen. Verder is uitgegeven een Javaansch vragenboekje getiteld: **Alip-alipan**. Van dit boekje, waarmede ook gecolporteerd wordt, verscheen eveneens reeds de tweede oplage.

Het „Kort begrip” en de Catechismus, beide zonder verklaring, moesten reeds onderscheidene malen worden herdrukt.

Ook is uitgegeven een beknopt Bijbelsch handboek genaamd: **Toeroetan-alit**.

De gelden die zijn uitgegeven voor dit Boekenfonds, zijn dus zeer nuttig besteed.

Op het program staat nu in de eerste plaats de uitgave van de Dogmatiek van Ds. D. Bakker en daarna de uitgave van Verklaringen van sommige Bijbelboeken. De copy voor deze werken is reeds gereed.

Het spreekt echter van zelf, dat de uitgave van elk nieuw boek heel wat kosten mee brengt. Het thans beschikbaar kapitaal wordt bijna geheel vastgehouden door de bestaande uitgaven. Wel komt telkens bij den verkoop der boeken het geld in de Kas terug, maar dan moet dat bedrag weer worden gebruikt om de kosten van een herdruk te dekken.

Het Boekenfonds doet uitnemend werk, dat voor den arbeid der zending onmisbaar is. Maar zal het dat werk verder kunnen uitbreiden, wat dringend noodig is, dan moet het werkkapitaal worden vergroot. Als de exploitatie zich uitbreidt is er ook meer bedrijfskapitaal noodig. De I.g. Generale Synode heeft dit al wel voorzien. Zij droeg aan hare deputaten voor de zending op om indien het mocht blijken, dat steun uit Holland nog noodzakelijk is, van de zendende kerken hiervoor nogmaals eene bijdrage te vragen en uit de Generale kas hulp te verleen tot ten hoogste f500.— per jaar.

Thans is uit Indië het verzoek ingekomen het bedrijfskapitaal van het Boekenfonds te verhoogen, opdat de dringend noodige uitgaven, die we noemden, ook mogen kunnen worden uitgevoerd.

Onderwijzersnood in Indië.

Haast zouden we willen vragen of men in onze Christelijke onderwijzerswereld doof

is. Telkens en telkens weer roept Indië om hulp. Oproep na oproep wordt er geplaatst in de Christelijke Schoolbladen. Honderden guldens worden er uit gegeven om de advertentiekosten te betalen. Onderscheidene artikelen worden er geschreven, waarin uiteengezet wordt hoezeer men in Indië hulp noodig heeft en wat ideaalwerk den Christelijken onderwijzer daar wacht, mits het Zendingsbevel hem in de ziel greep en hij graag door middel van het onderwijs de Zending wil dienen. En 't is niet alleen het **Zendingsblad** waarin op deze dingen gewezen is. Dan zou het wellicht niet voldoende onder de oogen van onze Christelijke Onderwijzers komen, want we vreezen, dat ons blad in de onderwijzerswereld niet al te veel ingezien wordt. Maar ook in andere bladen is er over geschreven. Doch ondanks alles is er aldoor een ernstig tekort aan leerkrachten bij het Christelijk Onderwijs op Java. In elk geval schijnt men in de Christelijke onderwijzerswereld op dit punt aan chronische hardhoorigheid te lijden.

Hoe dit verbeterd kan worden weten we niet. Maar wel weten we, dat het thans weer heel erg is.

Het Christelijk onderwijs in Indië bloeit; vooral op Midden Java. Laten we eens een enkel voorbeeld mogen noemen. Bij het begin van het laatste leerjaar werden er alleen van de Christ.M.U.L.O. school te Djokja meer dan honderd nieuwe leerlingen aangenomen. En dat zijn voor het grootste deel kinderen, wier ouders geen Christenen zijn. En zoo is het haast overal, zij het niet overal in even sterke mate.

Het onderwijs — niet het minst het Hollandsche Inlandsche onderwijs — is één der uitnemendste hulpmiddelen bij den arbeid der Zending, ook al gaat dat onderwijs niet rechtstreeks van de Zending uit.

Bijna overal zijn er ten gevolge van de uitbreiding van het onderwijs heel wat vacatures.

Gedurig ontvangen we brieven en telegrammen, die bijna smeecken om hulp. Maar helaas — de aanbidding is nog niet voor de helft genoeg om in de aanvragen te voorzien.

Dat moest nu eindelijk toch eens veranderen.

Zou het dan waarlijk zoo wezen, dat er onder onze Christelijke onderwijzers zoo weinig liefde leeft voor den arbeid der Zending? We kunnen het niet gelooven. En toch.... waarom vindt elke oproep dan zoo weinig weerklank?

Men kan toch ook niet zeggen, dat er bij het Christelijk onderwijs in Nederland een

schreeuwend tekort is, zoodat er hier niet kunnen worden gemist.

Laat het mooie werk, dat in Indië om werkkrachten roept, eens onder de aandacht komen van onze Christelijke onderwijzers. En laat men zich eens stellen voor de vraag: zou de Heere mij daar ook willen gebruiken?

Het spreekt echter van zelf, dat niet elk onderwijzer voor een benoeming in Indië in aanmerking kan komen.

Vooreerst is het bezit van de hoofdakte beslist noodig. Alleen bij uitzondering, als de Regeering in Indië om bijzondere redenen daarvoor toestemming heeft verleend, kan een onderwijzer of onderwijzeres zonder hoofdakte worden uitgezonden.

Ook spreekt het van zelf, dat men een goede gezondheid behoort te genieten, indien men naar Indië wil gaan. Wie niet behoorlijk gezond en sterk is wordt afgekeurd, wat nog al eens voorvalt.

En natuurlijk, wie het Christ. Onderwijs in Indië wil dienen, moet niet alleen een bekwaam onderwijzer wezen, maar warm voelen voor het heerlijk Zendingsideaal. Als het iemand alleen of in hoofdzaak er slechts om te doen is een flink salaris te verdienen en het uitzicht te hebben op een hoog pensioen, die blijve te huis, want die is voor het werk in Indië ongeschikt.

Er om verlegen is lastig, maar er mee verlegen, is nog lastiger. Dat geldt ook van de onderwijzers in dienst der Zending.

Moge de nood van Indië onze Christelijke onderwijzers op het hart worden gebonden!

De Zomer-Zendingsconferentie's.

Met een enkel woord willen we nog herinneren aan de Zendingsconferenties, die dezen zomer weêr zullen worden gehouden. Het program namen we reeds op in het Zendingsblad. We zullen dit hier nu niet herhalen. Alleen willen we er van zeggen, dat ook dit jaar weêr heel wat geleerd en genoten kan worden.

Er worden drie conferenties gehouden. De eerste van 3—8 Augustus onder de leiding van Ds. Kruger van Delden als Voorzitter. Op deze conferentie zal Dr. Slunk in het Duitsch een cursus houden over de moeilijkheden in den Zendingsarbeid; Exc. G. J. Staal over Suriname en Ds. D. K. Wielenga over Soemba.

De tweede conferentie wordt gehouden van 10—15 Augustus, en de derde van 17—22 Augustus onder de leiding van Dr. Brouwer van Oegstreest en Dr. Baron van Boetselaar van Dubbeldam als voorzitter.

Ook hier zullen weer telkens drie cursussen worden gegeven.

Voorts zullen er natuurlijk op elke conferentie onderscheidene sprekers optreden, waaronder ook vele zendelingen. Op de eerste conferentie zullen onder anderen ook spreken de heer P. Bergmeijer en Ds. J. C. Aalders, die beiden Indië uit ervaring kennen.

Alle conferenties worden gehouden in het mooie, rustige, aan natuurschoon zoo rijke Lunteren.

Onderscheidene malen woonden we een conferentie bij, en telkens met zeer veel genot.

Nog nooit hebben we iemand ontmoet, die op een Zendingsconferentie te Lunteren was geweest, en daar niet veel geleerd en genoten had.

De deelnemersprijs — met inbegrip van alle kosten — is slechts f20. Voeding en huisvesting zijn eenvoudig, maar goed.

Wie wil deelnemen melde zich aan bij den Zendings Studie-Raad, Nije Wehme de Bilt.

25 Juni '25.

W. B.

Bij de foto.

Ds. en Mevr. van Eijk-Boes.

De tweede dienaar des Woords van de Kerk te Delft voor den arbeid der Zending te Solo is op reis naar zijn arbeidsveld. Als de Heere hem een voorspoedige reis geeft, zal binnen een paar weken Solo dan nu eindelijk zijn tweeden missionairen dienaar ontvangen, waarnaar reeds zoo lang is uitgezien en die daar zoo dringend noodig is.

Bigaande foto geeft ons een welgeslaagd portret van Ds. en Mevr. van Eijk-Boes.

Pieter Hendrik van Eijk is geboren den 20 November 1899 te Boskoop. Zijn eerste onderwijs genoot hij aldaar op de gewone lagere school. Hij had lust om te studeeren en de Heere legde reeds vroeg in zijn hart de begeerte om Hem te dienen in het Evangelie. Van 1913 tot 1919 bezocht hij het stedelijk Gymnasium te Gouda.

Na voorspoedig volbrachte Gymnasiale studie werd hij in Sept. 1919 ingeschreven als student in de Theol. Faculteit van de Vrije Universiteit, waar hij den 26 Juni 1924 met gunstig gevolg het candidaatsexamen in de Theologie heeft afgelegd. Reeds den 24 Juli daaropvolgend deed hij voor de Classe Leiden zijn praeparatoir examen.

De aandacht van de Kerk te Delft en van de deputaten voor de Zending van de Geref. Kerken in Noord-Holland ten Noorden werd weldra gevestigd op den jeugdigen candi-

daat van Eijk als wellicht zeer geschikt voor het werk der Zending. Den 6en Nov. j.l. werd hij beroepen tot missionair dienaar des Woords.

Daarna moest hij natuurlijk nog zijn premtor examen doen en bovendien het z.g. zendingsexamen. Dit is geschied den 28 Mei l.l. Na een loffelijk examen, ook wat de zendingsvakken betreft, werd hij met groote blijdschap toegelaten tot den missionairen dienst des Woords.

Ds. van Eijk is een voortvarend man. Nog denzelfden dag waarop hij zijn examen deed ging hij in ondertrouw met Mej. Sijtje Boes, geboren 6 November 1897 te Emden in Oostfriesland. Ofschoon in Duitschland geboren en opgevoed, is zij toch van Nederlandsche

zooveel beteekenis kan worden voor den zendingsarbeid.

Verhoore de Heere de gebeden die voor hem zijn opgezonden! W. B.

De viering van het Zendingsjubileum te Djokja.

Met groote dankbaarheid en blijdschap mochten wij van den 29en April tot den 1en Mei het vijf en twintigjarig jubileum van de Zending in de Residentie Djokjakarta herdenken. Velen waren opgekomen, om zich met ons te verblijden: de Zendingsarbeiders van Midden-Java, afgevaardigden van de Geref. Kerken op Java, de Zendingsconsul, doktoren van andere Zendingshospitalen op

nationaliteit. Hare ouders zijn Hollanders, die zich in Emden hebben gevestigd en daar behooren tot de oud-Gereformeerde Kerk. Het huwelijk van Ds. van Eijk met Mej. Boes is dan ook in Holland gesloten. Den 17en Juni is de jonge missionaire dienaar in de Kerk van Delft bevestigd door Ds. K. van Anken, den voorzitter van de Zendingsdeputaten, die daarbij preekte uit Ezechiël 16 : 14, terwijl Ds. van Eijk dienzelfden avond zijn intrede deed met den tekst 2 Cor. 12 : 9 „Mijn genade is u genoeg want mijne kracht wordt in zwakheid volbracht.”

Met warme liefde voor de zending en vol energie is het jonge echtpaar, tegelijk met Dr. K. P. Groot en familie den 1 Juli van Genua vertrokken naar het hun wachtend arbeidsveld.

Van harte wenschen we de Kerken van Zuid-Holland ten Noorden en niet minder de zending te Solo geluk met dezen jongen dienaar, die onder den zegen des Heeren van

Java, afgevaardigden van de Javaansche Kerken, ook van die buiten ons Zendings-terrein.

Dinsdagavond 7 uur werd de eerste samenkomst gehouden, een bidstond in de Javaansche Kerk op Gondokoesoeman. De Kerk was geheel versierd met vlaggen en groen; een groote schare Javanen had zich daar vereenigd, terwijl ook vele Hollanders aanwezig waren. Ds. Pos sprak naar aanleiding van 1 Corinthē 3 : 6—9: „Ik heb geplant, Apollos heeft natgemaakt, maar God heeft den wasdom gegeven”; enz.

Dit is de groote gedachte geweest, die gansch het feest heeft beheerscht, die telkens weer is uitgesproken ook door de Javaansche broeders, dat, wat hier in Djokja geschied was, Gods wonderwerk was geweest en geen menschenwerk en dat Hij zoo onverwachte en heerlijke vrucht had willen geven. Na de predikatie dankte Ds. Pos God voor al de genade in de afgelo-

pen 25 jaren geschonken en bad om zegen over de verschillende samenkomsten, die gehouden zouden worden.

Woensdagmorgen werd het vergrootte en vernieuwde Petronella Hospitaal officieel geopend. Een groot aantal genoodigden vergaderden zich in de tent, die was opgericht, ter zijde van den hoofdingang van het P. H.

Aanwezig waren de Resident van Djokja, Z. H. de Sultan, de Prins Pakoealam, de Rijksbestuurder, de Directeur van den B.G.D., vertegenwoordigers van de Landhuurders, van de N. I. S., de meeste Zendingsarbeiders en vele anderen; ook Dr. en Mevrouw Pruijs waren aanwezig. Dr. Offringa opende deze samenkomst met gebed en sprak daarna de openingsrede uit (uitgegeven onder den titel: „Na vijf en twintig jaren“). Dr. Offringa begon met te wijzen op de beteekenis der Medische Zending en de taak en roeping van het hospitaal: „het brengen van den zegen der Christelijke barmhartigheid aan het Javaansche volk.“ Daarna sprak hij den arbeid van de beide pioniers: Dr. Scheurer en Dr. Pruijs en gaf een kort overzicht van den bouw en de inrichting van het hospitaal. Vervolgens werden toespraken gehouden tot de verschillende autoriteiten. Onder het hijschen van de vlag en het spelen van het Wilhelmus verklaarde Dr. Offringa het hospitaal geopend.

De Resident nam daarna het woord, om te danken voor het werk dat hier in Djokja in die 25 jaren was verricht door het P. H. en de hoop uit te spreken dat Gods zegen op dat werk moge blijven rusten.

De Sultan van Djokja sprak namens zich zelf en namens al zijn onderdanen zijn grootten dank uit voor het werk door het P. H. verricht. Het spreekt van zelf, dat de Vorsten van Djokja dit werk steunen, omdat zij wisten dat dit Ziekenhuis van zeer groot nut zou zijn voor hun onderdanen.

Dr. van Lonkhuizen, de Inspecteur van den B.G.D., sprak de buitengewone waardeering uit, die de regeering heeft voor het Petronella Hospitaal. Het P. H. heeft den stichting gegeven tot de op'eiding van Inlandsch verplegingspersoneel. De regeering wilde dien dank ook dezen dag doen blijken en had besloten aan de zeven oudste mandoers het diploma van mantri-verpleger eerste Klasse uit te reiken. Bovendien werd aan Raden Soedikoen, de Hoofdverpleger, de kleine zilveren ster van verdienste uitgereikt, en de bronzen ster van verdienste aan Joram, hoofdopzichter, Soesoep Wasman, mantri van de apotheek en Pak Singa, de Kok. De onderscheidingsteekens werden

den, gedecoreerden door Mevr. van Andel op de borst gespeld.

Namens de Vorstenlandsche Landbouwvereniging spraken de heeren Mr. Bijl en Bousquet.

Dr. Mervennee bood namens het Comité uit de burgerij een chèque aan van f13000 als geschenk van de gansche bevolking van alle landaarden uit de residentie Djokja. Door de Inlandsche bevolking is grootendeels in bedragen van dubbeltjes en centen de som van f7000 bijeengebracht, een bewijs van hun sympathie voor den hospitaalarbeid. Op zijn voorstel werd aan Dr. Scheurer een telegram van gelukwensch verzonden.

Na den vertegenwoordiger van de N. I. S. en, van de Vrouwenvereniging Wanita Oetama spraken Ds. Pos en Ds. D. Bakker woorden van gelukwensch tot Dr. Offringa en herdachten het feit dat op dezen dag ook in de kerken van Noord-Holland bijeenkomsten werden gehouden ter herdenking van den arbeid in Indië.

De genoodigden maakten daarna in groepen een rondgang door de gebouwen, waarbij tevens de portretten der zelfbesturende Vorsten, door hen aan het P. H. geschonken, werden onthuld.

Woensdagavond 8 uur vereenigden de Zendingsarbeiders zich met hun gasten in het Kerkgebouw aan de Sultansboulevard, om met de Hollandsche Gemeente het jubileum te vieren. Deze vergadering stond onder leiding van Ds. D. Bakker, die een overzicht gaf van den vijf en twintig jarigen arbeid hier. Vele toespraken werden gehouden. Dr. Offringa las een schrijven voor van Dr. Scheurer en Ds. Zwaan. De voorzitter van den Kerkeraad bood aan Ds. Pos aan een gift van f1800, een gave voor het bouwen van een tweede Javaansche Kerk in het Zuiden der stad. Ds. van Dijk bracht de gelukwenschen over van de andere terreinen. Dr. van Andel sprak een persoonlijk woord, Ds. Crommelin de Zendingsconsul sprak namens de andere Zendingscorporaties. Dit alles werd afgewisseld door enkele zangstukjes van het koor van den heer Offringa.

Donderdagmorgen werd het feest met de Javaansche Gemeente gevierd op Gondokoesoeman in het Kerkgebouw. Ds. Pos gaf een korte beschouwing over den arbeid in de afgelopen 25 jaren verricht en daarna kwamen de Javanen aan het woord om hun blijdschap en dankbaarheid uit te spreken. De Javanen zijn geboren redenaars, met het grootste gemak spreken zij langen tijd, zonder ooit naar hun woorden te hoeven

zoeken. Wat ons daarbij bijzonder treft is de rijke Symboliek, die zij overal in vinden. Bijzonder treffend was ook, dat zij buiten ons om gezorgd hadden voor allerlei cadeaux. Namens de goeroe's indijl en de colporteurs werd een groote klok aangeboden, om op te hangen in de Kerk met het opschrift: „Waakt en bidt.” Namens de mandoeur's van het hospitaal schonk Raden Soedikoen een doopvont met bijbehorend tafeltje. Dit doopvont was aan den bovenrand versierd met druiventrossen, de doop toch is een symbool van de inlijving in den waren Wijnstok Christus. Het doopvont stond op een tafeltje van djatihout met een marmeren blad, een beeld van de vastheid van het woord Gods. Namens de vereeniging van Chr. Onderwijzers bood Raden Samuel aan een doopbus en 4 collectezakken. Dit was een van de aardigste momenten: 30 April was de verjaardag van Prinses Juliana en de gevers hadden zich allen getooid met oranje linten. Ook hier was Symboliek: de zakken waren zwart, een beeld van de duisternis, waarin het Javaansche volk verkeerde, geborduurd met witte letters, een beeld van het licht des Evangelies, dat is gaan schijnen ook op Java.

Pak Moesa bood namens de gemeente 4 leuningstoelen met kussens aan, om te gebruiken bij huwelijksbevestigingen. Vier leuningstoelen werden aangeboden, want er zijn 4 windrichtingen, waar het Evangelie moet gebracht worden. Er lagen kussens in de stoelen, want een Christen heeft vrede, het Evangelie schenkt rust.

De vrouwenvereeniging Mardi Wanita schonk een tafeltje om de doopbus op te plaatsen, en een kleedje voor dat tafeltje. Het blad van de tafel was rond, zoo gaat het Evangelie door de wereld. Op het tafeltje stonden de letters M. W. (Mardi Wanita) en hier werden vele andere verklaringen van gegeven.

Veel werd er ook dien morgen gezongen, door de onderwijzers, door de mandoers van het hospitaal, door de leerlingen van de Keucheniuschool, liederen, toepasselijk op de feestviering, vele op tembang door hen zelf gemaakt.

Ook de afgevaardigden van andere kerken voerden het woord.

Het was reeds 1 uur en nog was het programma niet afgewerkt. Besloten werd daarom 's avonds de feestviering voort te zetten. Van 6 tot half 8 werden nog vele goede woorden gesproken, waarna Ds. Pos allen dankte voor de liefde op dezen dag gevonden. Om 8 uur waren allen weer present in de tent bij het hospitaal om het 25-jarig

jubiläum van het P. H. te vieren. Het was een groote blijdschap voor het personeel van het P. H. dat ook Dr. en Mevr. Pruijs aanwezig waren. Ook hier weer zang en sprekers. Bijzonder treffend was wat een van de sprekers zeide: Door Gods zegen hadden wij nu mooie gebouwen maar nu moesten wij oppassen niet te worden als Nebukadnezar, die roemde in het groote Babel, dat hij gebouwd had.

De Chr. Onderwijzersvereeniging bood als geschenk een lessenaar aan voor de polikliniek. Begeleid door de gamelan zongen de onderwijzers een lied op tembang waarna R. Samuel het woord nam om hun geschenk aan te bieden. Op den lessenaar waren aangebracht de letters P. G. C.¹⁾ en deze werden weer op verschillende wijze verklaard. Het schoonst was de verklaring: Petronella genah Christen: „Het P. H. is duidelijk Christelijk.” Hij sprak ook over het zingen bij de gamelan. Wij zijn Javanen en gij zijt Hollanders, doch wij zijn één in Christus. Ieder volk zal hier op aarde zijn eigenaardigheden behouden, maar eens in den hemel zullen al die verschillen vervallen, dan zullen wij volkomen één zijn.

Het hoogtepunt van dezen avond was het aanbieden van geschenken aan de doktoren Scheurer en Pruijs door het personeel van het hospitaal. Raden Soedikoen nam het woord. Tijdens zijn rede komt een van de portiers hem mededeelen dat er een ongeluk is binnengebracht, onmiddellijk eindigt hij, roept de zuster en begeeft zich er heen en komt terug met een brancard, gedragen door enkele koelies, waarop zich de geschenken bevonden. Aan ieder van de beide pioniers van het hospitaal schonk hij toen een koperen rookstel, en een gong; aan Mevrouw Scheurer en Mevr. Pruijs twee kunstig bewerkte waaiers en aan het hospitaal 2 met zilver gemonteerde schrijfmappen, alles voorzien van inscripties.

Vrijdagavond werd de feestviering besloten met een gemeenschappelijken maaltijd van de Zendingsarbeiders met het personeel van het hospitaal. Tijdens dezen maaltijd kwam een deputatie uit de burgerij van Djokja, die aan alle verplegers, die geen diploma gekregen hadden, een vulpenhouder aanbood als herinnering aan dit jubileum, iets dat bijzonder op prijs werd gesteld.

Wij mogen met groote dankbaarheid op deze dagen terugzien; treffend is gebleken de liefde der Javaansche Gemeente, haar meeleven in het werk der Zending, haar

¹⁾ P. G. C. Pakempalan Goeroe Christen d.i. Christel. Onderwijzers Vereen.

dankbaarheid voor den zegen, dien God op den arbeid der Zending heeft gegeven. Dit feest was een bemoediging voor de Kerk van Amsterdam en de Kerken van Noord-Holland, een aanwijzing om op den ingeslagen weg voort te gaan, en Gods werk hier op Java voort te zetten. De grondslag is in deze jaren gelegd, nu rust op ons de taak op dien grondslag voort te bouwen in Gods kracht, opdat steeds meerderen tot Christus komen.

Dijkja, Mei 1925.

F. L. BAKKER.

Soemba Zending.

In zake de Zending nam de Particuliere Synode van Overijssel de volgende belangrijke besluiten:

7. De bespreking van het gedrukte Zendingsrapport leidde tot aanneming, met algemeene stemmen, van de navolgende besluiten:

a. Op voorstel van de Medische Commissie komen Deputaten nog met een enkel verzoek n.l. dat de Synoden hen machtigen tot het benoemen van Dr. Veldstra tot 2e Geneesheer. Tevens om hen te machtigen tot het benoemen van een verpleegster, en ten derde stellen zij voor, dat ook straks de vereeniging Soemba's Hospitaal voortga met het verzamelen van gelden voor de exploitatie van het hospitaal.

b. Een inmiddels noodig geworden benoeming van een tweede verpleegster wegens repatriëring van zuster Cleveringa;

c. tot het instellen van eene Zendings-synode niet over te gaan;

te besluiten dat de Part. Synode meer tijd voor de Zending zal reserveeren en zelve ook de begroting zal behandelen;

bij een eventueel conflict eene commissie te doen optreden, saamgesteld uit de moderamina van de 3 Part. Synodes, met last en machtiging om door samenspreking onderling en met de vergadering van de Zendingsdeputaten zoo mogelijk het conflict op te lossen. Bijaldien dit niet mocht gelukken, dan treffen ze eene voorloopige schikking, waarnaar de Zendingsdeputaten zich hebben te gedragen tot de e.v. Part. Synode, die, gehoord het rapport van de commissie, op nieuw over de zaak gaat handelen en zoo noodig zich gaat beroepen op de Gen. Synode.

Van de Zending in Zeeland en Noord-Brabant.

Aan het verslag van de Particuliere Synode van Zeeland is het volgende betreffende de Zending ontleend:

Van het Zendingsterrein zijn gunstige berichten. Ds. Merkelijn kon ongestoord zijn arbeid voortzetten. De tegenstand van het Mohammedanisme wordt sterker. Ds. Merkelijn zoekt aanraking met de Sadrach-Christenen. Van het hulphospitaal te Parakan wordt veel gebruik gemaakt.

Door deputaten is ernstig overwogen de uitzending van een tweeden miss. predikant of één onder de Chineezën, maar zij konden nog niet tot een definitief voorstel komen. Vele kerken hebben reeds verhooging van bijdrage toegezegd, maar nog niet allen. Tevens wordt overwogen, een administrateur aan te stellen tot hulp van ds. M. Er zijn in het jaar 1924 47 personen gedoopt.

De ontvangsten bedroegen f23024.60½, de uitgaven f26758.73½. Nadeelig saldo f3734.13. De Partic. Synode keurt dit rapport goed.

Op voorstel van de classis Axel wordt besloten, de rekening van ontvangsten en uitgaven der Zending voortaan te doen opnemen in de gedrukte Handelingen. Verder, dat deputaten elk jaar adviseeren, welke bedragen naar hun meening van elke classis verwacht worden en dat zij daarbij zoo veel mogelijk rekening houden met de geldende verhoudingscijfers der Partic. Synode.

Wat betreft het uitzenden van een tweeden miss. predikant, worden namens de verschillende classes mededeelingen gedaan, waaruit blijkt, dat sommige classes hun medewerking toezeggen, maar anderen nog geen vaste toezegging kunnen doen. Er zal tot de classes een schrijven worden gericht, om in dezen verder werkzaam te zijn.

Soemba.

Uit een brief van Ds. Lambooy.

In een schrijven van 4 April deelt Ds. Lambooy mede: „Het is al sinds lang noodig, dat ik u iets mededeel aangaande mijn arbeid. Maar ik vergeef mijn langere wachten dan anders aan mij zelf door de gedachte, dat u in dien tusschentijd een Jaarverslag hebt ontvangen.

Als wij terugzien op de afgelopen maanden, dan kunnen wij weer getuigen van zegen. De Soembaneesche samenkomst, die achter in ons huis plaats vond, is langzamerhand zóó groot geworden, dat er van a.s. Zondag af een geregelde dienst in het kerkgebouw moet plaats vinden. Dus dan is er 's Zondags eerst een Maleische godsdienstoefening, dan een Soembaneesche geleid door den onderwijzer, zoolang er nog geen helper is. En dan 's middags weer een Maleische geleid door den predikant.

Telkens meer menschen uit den omtrek

gaan belang stellen, en er liepen veel jongens rond, die vroeger wel op school geweest waren, maar waar verder niet naar omgekeken werd, uit gebrek aan werkrachten. Van die zijde was nu belangstelling gekomen om de kerk bij te wonen en naar de catechisatie te gaan.

Zeër trof het ons, dat verleden Zondag zelfs een van de vroeger zoo vijandige Lewavorsten kwam. Hij kwam wat laat en was daardoor wat verlegen om binnen te gaan, maar wij hopen, dat hij het bij een keer niet laten zal.

Een zeer groote hulp is Oemboe Ngabba, de vorstenzoon uit Kambara, die op de Standaard-school is.

Een ander teeken van toenemend vertrouwen en belangstelling is het groote aantal Soembaneesche meisjes, dat aan ons ter opvoeding toevertrouwd werd. Terwijl ons in Holland nog gezegd werd, dat dit bijna onmogelijk was, is dit de laatste jaren veranderd. Thans hebben we van de menschen in ons huis: 1 Amboneesch meisje; 2 Sa-voeneesche en 11 Soembaneesche. Het is onmogelijk om opnemings te weigeren, als we zien, dat zij zich zelf komen aanmelden, of dat een groot hoofd na vraag van den goeroe tot zijne groote verwondering onmiddellijk bereid was zijn beide dochttertjes bij ons in huis te geven. Door te weigeren zouden we een groote stap achteruit doen, want de eerste beginselen moeten aangewakkerd worden.

Ook bij de reeds gedoopten ontstaat voortdurend meer belangstelling om wat meer van den Bijbel te leeren kennen. Voortdurend worden vragen gesteld.

Een zaak van groot belang is de activiteit van hen, die al christenen zijn, om hetzelfde te brengen aan hun familieleden. Eenige blijken van groote activiteit mocht ik opmerken. Op verschillende plaatsen zijn er christenen, die het evangelie aan hun kamponggenooten brengen. Op deze wijze wordt de arbeid der Zending vermenigvuldigd.

Helaas kwamen er ook eenige gevallen van tucht voor, die een vlek werpen op de gemeente en een slechten indruk maken op de heidsche bevolking. Maar ook hierin mochten wij Gods hand zien, die hieruit het goede zal doen voortkomen. Het is altijd beter, als het kwade bekend wordt, dan dat het in stilte blijft voortwoekeren.

Wat het schoolwerk betreft, verschillende nieuwe klassen konden den laatsten tijd gevormd worden, waardoor het leerlingenaantal zich blijft uitbreiden en nu geklommen is tot 892 en over eenige maanden nog grooter zal zijn. Eenige scholen, die bijna

zonder leerlingen waren, zijn er weer boven op.

Door deze vermeerderde belangstelling blijkt ook hoe noodig het is, dat er helpers komen. Ik schaam mij voortdurend, als er door de Soembaneezen gevraagd wordt: „Wanneer komt de goeroe indij nu” en ik moet antwoorden: „Ik weet het niet, er is nog geen geld”.

Het ziekenhuis zet zijn geregelde stille arbeid voort. Alleen ook hier zijn eenige dingen noodzakelijk. De ongetrouwde verplegers moeten wonen in een verblijf, waar een Hollander een afschrik van zou krijgen. Misschien kan er dit jaar hieraan iets gedaan worden?

Het is ook zeer teleurstellend als er zieken op zeker moment naar huis moeten gestuurd worden, wegens gebrek aan geld, zooals den laatsten tijd voorgekomen is.

Van onze medearbeiders is gestorven Lodewijk Maradja, een Soembaneesche onderwijzer, van ongeveer 19 jaar. Aan tuberculose. Naar zijn eigen vrijmoedige getuigenis was hij niet bang voor den dood, maar verlangde in het Hemelhuis te zijn. Al is het verlies van een der weinige Soembaneesche onderwijzers groot, toch is zoo'n dood van meer belang.

Wij zijn zeer pijnlijk getroffen door het overlijden van Zweerie van Dijk, een slachtoffer weer van den Zendingsarbeid op Soemba. Gelukkig dat nu in het uitzicht gesteld is, dat er spoedig een dokter in 't Westen is.

Bij de foto.

De Keucheniuschool.

Dezer dagen gaat de Keucheniuschool over naar de nieuwe gebouwen, die de Regeering daarvoor beschikbaar stelde. De hierbijgaande foto geeft van deze gebouwen een aardig kijkje. Men kan wel zien dat deze gebouwen zijn gesticht eer de periode der bezuiniging intrad. Blijkbaar is alles uit een ruime beurs gebouwd.

Vroeger zijn deze zeer soliede en mooie gebouwen gebruikt als schoollokalen voor de voorbereidende afdeling van de Gouvernements Kweekschool te Djokja. Zuinigheidshalve, wijl anders een aanmerkelijke subsidie voor de vernieuwing van de Keucheniuschool zou moeten worden gegeven, zijn deze rijksgebouwen nu afgestaan ten behoeve van de Keucheniuschool.

Het stadsgedeelte waar deze gebouwen staan heet Djētis en ligt ongeveer een kwartier van de plaats waar tot nu toe de Keucheniuschool was gevestigd.

De oude gebouwen van de Keucheniusschool komen nu vrij ten behoeve van de Opleidingsschool voor de helpers bij den dienst des Woords, waarvoor zij nog heel goed geschikt zijn. Een betrekkelijk onbeduidende restauratie is er slechts noodig om de Opleidingsschool, die natuurlijk veel minder leerlingen telt dan de Keucheniusschool, hier onder dak te brengen.

Zowel de Keucheniusschool als de Opleidingsschool zijn hierdoor voor de eerstkomende jaren afdoende geholpen. De uitbreiding, die noodig was, om de nieuwe ge-

mede te gaan met Dr. F. L. Bakker, die om de twee weken in Solo komt om het werk van Ds. Van Andel wat te verlichten.

Dien dag zou er Godsdienstoefening gehouden worden in Gemantar en Wonogiri. Tot Gemantar rijdt de auto 25 K.M. De tocht er heen is wel interessant. Naar het Zuiden strekt zich de keten uit van het Zuidergebergte, die als een wacht staat voor den Indischen Oceaan. En het is een wacht met eere, want de steenklompen vertoonen zich als reuzen, die de krachten der natuur kunnen trotseeren. Toch deden die doode mas-

bouwen voor de Keucheniusschool geheel geschikt te maken, heeft de Regeering op zich genomen en uitgevoerd. W. B.

Naar Wonogiri.

In het Zendingsblad is al vele malen de uitgestrektheid van het Solosche terrein onder de aandacht der lezers(essen) gebracht en tevens er op gewezen dat zoo weinig arbeiders onder zoo talrijke bevolking staan. Wel zijn er reeds veel Christenen, vooral in de stad, maar daartegenover staat een groot gebied, waar het evangelie misschien doordrong, doch weinig toenadering te bespeuren is van den kant der Inlandsche bevolking. Een duidelijk bewijs voor bovenstaande is het land, dat zich uitstrekt naar het Zuiden, van Solo naar Wonogiri en ver daar achter.

Ik had een uitnoodiging ontvangen om

sa's liefelijk aan in 't jonge licht van den dag. Over de gansche streek, die we door gingen, hing nog de vochtige, witte wade van den nacht. Langzamerhand werd die sluier opgelicht en ons gezichtsveld wijder.

En nu te weten dat in deze gansche, wijde streek, in al de desa's die men doorkomt niet één gedoopte Christen is. Wel is er in één van de plaatsjes, die langs dezen weg liggen, een genegenheid tot het evangelie merkbaar.

U herinnert zich de zaalmaand wel, die in het Solosche gehouden werd? Nu in Soekardja (halverwege Solo-Gemantar) is daar groote zegen van uitgegaan. Er is daar nu een groep van 30—40 mensen, die belangstelling toonen voor het evangelie. Nog wel niemand heeft om den Doop gevraagd, maar de arbeid in dit plaatsje wordt niet meer bemoeilijkt door Mohammadijah, een vereeniging waarover Ds. Breukelaar al

eenige malen in het Zendingsblad schreef. Deze vereeniging heeft ten doel de verlevendiging van den Islam, maar heeft den laatsten tijd vooral een antithetische strekking ten opzichte van het Christendom. Overigens, welk een langen weg moesten we van uit Solo afleggen, voor wij Christen-Javanen ontmoetten. Dat was in Gemantar. Daar is een gemeente. De Godsdienstoefeningen worden gehouden in het huis van een goeden Javaan. Deze man is een ijveraar in het evangelie. Hij was het, die den heiligen boom in Gemantar durfde omhakken en is hij daarom niet evenzeer een held als Bonifacius weleer?

Er werd dien morgen door den dominee gesproken over de Liefde Gods tot zondaren. Er werd Avondmaal gehouden. Daar in die desa was de gemeenschap der heiligen. Een kleine lamp, maar die door Gods genade een helder licht kan uitstralen.

Buiten geroezemoes van stemmen, kakelende kippen, blaffende honden. Het leidt de menschen weinig af van de preek. Want de dominee is er, en dat gebeurt niet elken Zondag. Het terrein is zoo groot, en het aantal arbeiders is zoo klein. Na den dienst gingen we gezellig met de broeders en zusters praten. Er kwamen ook belangstellenden binnen. En niet de minsten uit de desa. Daar was de loerah (dorpshoofd) en daar was de marktmeester. Deze laatste wilde ons een proeve geven van zijn kennis der Schriften, want hij deelde ons met glunder gezicht mede, dat in den Bijbel ook van een marktmeester gesproken werd. Op onze vraag, wie dat dan wel was, antwoordde hij: „Zacheus”. Dit om ons er van te overtuigen, dat hij er wel meer van wist, dan wij misschien vermoedden.

Het werd nu tijd naar Wonogiri te gaan, dat 9 K.M. van Gemantar ligt. Op dien afstand woont niet één Christen. Wel is er, 1½ K.M. van Gemantar, een zijweg naar Boeloe, waar een kleine gemeente is, maar dat ligt ver van den hoofdweg.

Wonogiri ligt tegen het Zuidergebergte, wat men bemerkt aan het klimmen van de auto.

Weer werd vergaderd in het huis van een der broeders en als ik nu vertel, dat er een preekgestoelte was, dan moet U niet denken aan die mooie getimmerten, zooals wij die in Holland kennen. Het was maar een heel gewone lessenaar, overgenomen van de broeders uit Gemantar, waar ze nu een verbeterde editie hebben. Toch heeft het geheel een kerkelijk idee.

Er zou een volwassene gedoopt worden en ook twee jongens van 7 en 8 jaar. Die

twee knapen luisterden in het begin waarlijk met toewijding naar het voorlezen van het doopsformulier. Maar tenslotte werd het een van de vrienden toch al te machtig, toen hij weer telkens de vroolijke uitroepen van spelende kameraden buiten hoorde en... plotseling stooft hij de kerk (?) uit.

Dat was te veel voor een der broeders. Hij snelde naar buiten en op onzachte wijze werd onze doopcandidaat weer binnen gebracht en op zijn plaats gezet. Toen ging verder alles gewoon. Het bracht hoegenaamd geen stoornis in de gemeente, want de dominee preekte door en de broeders en zusters luisterden met evenveel belangstelling.

Gemantar, Wonogiri, het zijn een paar lichtjes, die flikkeren in de wijde duisternis. Want achter Wonogiri ligt een gebied van 30 tot 40 K.M. naar het Zuiden, ook tot het Solosche behoorende, dat nog geheel onontgonnen is. Als wij letter op de weinige Christenen, die wij hier ontmoeten, zijn wij geneigd te vragen: „Wat beteekenen deze onder zoovelen?” Maar dat is een berekening van ons menschen. God rekent anders. En die lange lijn van Solo tot ver achter Wonogiri, waar nu slechts enkele lichtpunten aan te wijzen zijn, het kan een lange lichtlijn worden, als God het duister in de harten breekt.

Maar daarvoor is noodig uw gebed, gebed om kracht van boven voor de arbeiders in Gods wijngaard hier. En uw gaven. Want de ontginning, ook geestelijke, eischt geld, veel geld. Zoo kan het hier worden, zoo zal het hier worden: „Licht door genade van God.”

Solo, 13-4-'25.

R. P.

De eischen van een verpleegster in een Zendingshospitaal.

Mej. Dr. Dreckmeier, Zendingsarts te Poerworedjo, omschrijft de eischen van een verpleegster in een zendingshospitaal aldus:

- a. Er moet roeping zijn om den Heere in den Zendingsarbeid te dienen.
- b. De zusters moeten verpleegsters eerste klasse zijn, opdat ze staan boven de inlandsche verpleegsters.
- c. Er moet aanwezig zijn een talent, om te kunnen organiseren en geschiktheid, om leiding te kunnen geven.
- d. De zusters hebben haar taak te beschouwen niet als een zaak van philanthropie, maar als een maatschappelijke taak.
- e. Noodig zijn algemeene ontwikkeling en innerlijke beschaving.

	Aantal Scholen	2e klasse Scholen	Dessa-scholen	Inl. onderwijzers	Inl. onderwijzeressen	Jongens	Meisjes	In Internaten	Schoolgeld per hoofd per maand
JAVA									
Poerbolingo	5	3	2	13	—	237	92	—	f 0.15 f 1.—
Poerworedjo	6	3	3	17	1	380	75	—	f 0.35 f 0.25
Keboemen	6	3	3	18	—	341	103	—	f 0.10
Djokjakarta	9	3	6	19	1	522	128	—	f 0.10 f 0.50
Magalang	4	1	3	9	—	132	13	—	f 0.05 f 0.50
Wonosobo	1	1	—	4	—	138	7	—	f 0.05 f 0.50
Soerakarta (Solo)	12	11	1	37	1	929	159	—	f 0.15 f 0.40
SOEMBA									
Kabaniroe	43	25	18	117	3	2.679	577	—	Niet geheven
Melolo	52	2	50	89 ¹⁾	2 ²⁾	2.366 ³⁾	468 ⁴⁾	137 ⁵⁾	
Pajeti									
Karoeni									
JAVA									
Inl. Normaalschool (Kenchenius)	Aantal	Eur. leeraren	Inl. leeraren	Leerlingen Jongens	Meisjes	In Internaten Jongens	Meisjes	Schoolgeld	
Djokja	1	1	4	80	3	84	—	—	
Holl. Inl. Kweekschool, Solo . .	1	5	1	82	22	82	22	f 8.50	
	2	6	5	162	25	162	22	—	

1) drie daarvan a. d. Standaardscholen.
2) aan de volksscholen.
3) 82 daarvan v. d. Standaardscholen.
4) 11
5) 87 jongens te Pajeti.
25 jongens te Karoeni
25 meisjes te Karoeni

SCHOLEN MET HOLLANDSCH IN 1924.

AARD DER SCHOLEN.

	Aantal	Europ. onderwijzers	Europ. onderwijzeressen	Inl. onderwijzers	Inl. onderwijzeressen	Leerlingen		In Internaten		Schoolgeld per l.l. per mond.	(te Poerwokerto)
						Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes		
Poerbolinggo Holl. Chin. School	1	1	1	1	—	80	—	—	—	f 6.	(te Poerwokerto)
Holl. Inl. School	1	2	1	2	—	162	47	—	—	f 1. f 4	
Poerworedjo Holl. Inl. School	1	4	1	2	—	180	76	—	—	f 4. f 3 f 2.	
Holl. Chin. School	1	4	2	—	—	87	22	—	—	f 4. f 4.20	
Keboemen Holl. Inl. School	1	4	1	3	—	320	36	—	—	f 2. f 4.	
Gombong Holl. Chin. School	1	4	1	—	—	110	45	—	—	f 2. f 4.	
Djakarta 1e Holl. Inl. School	1	4	1	2	—	251	51	—	—	f 3. f 4.	
2e " "	1	2	1 (tijd)	1	—	161	22	—	—	f 3. f 4.	
Holl. Chin. School	1	5	3	—	—	195	60	—	—	f 5.83	
Mulo School	1	—	4	—	1	—	111	—	—	f 4. f 7. f 28	geen opgaaf
Koningin Wilhelmina-School	1	—	—	—	—	—	—	—	—	kostgeld f 16. f 28	geen opgaaf
Europeesche School	1	—	—	—	—	—	—	—	—	f 3. f 10.	
H. I. School Wates	1	1	—	1	—	66	23	—	—	—	
Magelang Holl. Chin. School	1	6	2	—	—	223	117	—	—	—	
Europ. School	1	4	—	—	—	53	55	—	—	—	
1e Holl. Inl. School	1	3	3	2	—	243	58	—	—	—	
2e Holl. Inl. School	1	3	2	1	—	199	40	—	—	—	
Soerakarta Holl. Chin. School Solo	1	2	4	—	—	158	112	—	—	f 4 50	
Idenburgschool (1ste H. I. S.) Solo	1	3	1	2	1	229	36	—	—	f 3.60	
Koningin Emmaschool Solo	1	—	4	—	2	—	102	—	33	f 4.	
2e Holl. Inl. School	1	2	1	3	—	202	18	—	—	f 4.50. f 3. f 3.20	
Europ. School Solo	1	2	2	—	—	63	51	—	—	f 7.70	
Holl. Inl. School Klaten	1	3	1	3	—	211	55	—	—	f 3.50. f 2.50.	
Holl. Inl. School Sragen	1	1	2	3	—	201	52	—	—	f 4. f 3.	
Chr. Mulo Solo	1	2	—	1	—	35	4	3	—	f 9.	
Schakelschool	1	1	—	—	—	29	1	—	—	f 2 50	
	26	61	37	28	4	80	—	3	105		
						3368	1194				

PLAATSSEN, WAAR GEWERKT WORDT	Europeesch Personeel				Inlandsch Personeel				Ziekenhuis en Polikliniek							
	Artsen	Vrouwelijke artsen	Verlosk.	Ver- pleegsters	Artsen	Verplegers	Verlosk.	Ver- pleegsters	Aantal bedden	Opgenomen in 1924		Operaties	Aantal verpleeg- dagen	Gem. aantal patiënten per dag	Nieuwe polikliniek patiënten	Gemiddeld aantal poliklin. pat. per dag
										Man- nen	Vrou- wen					
POERPOLINGGO, hoofdth.	2	—	—	—	—	23	1	23	142	1725	753	198 ¹⁾	50879	139	8062	44
Trenggiling } polikliniek																
Serang }																
POERWOREDJO	1	1	—	2	—	19	—	23	140	1200	900	50	48625	133	5236	35 à 40
KEBOEMEN }																
Krakal }	1	—	—	2	—	24	—	21	176	1695	914	215	67504	184	9785	57
DJOKJAKARTA, hoofdth.	3	—	—	5	—	39	11	30	196	2779	}	229	74766	204	{ a 19067 b 60405 }	{ a 60 à 61 b 192 }
Tandjoeng-Tirto, Sewoe-Galoer																
Wates, Wonosari	—	—	—	—	—	18	4	—	510	5408	}	—	146518	385	163845	490
Petalan, Toengkak																
Randoe-Goenting																
Sanden, Medari																
Gesiekian } polikliniek *																
Magoeno }															b 12834	123
Beran }																
MAGELANG	1 ²⁾	1 ²⁾	—	1	—	3	1	3	40	438	180	—	11347	31	1648	16
Hulphosp. te Parakan	3 ³⁾	—	—	4 ⁴⁾	—	38	1 ⁶⁾	40	230	2050	937	318 ⁵⁾	67151	184	7136	71
SOERAKARTA, hoofdthosp.																
Wonosari } hulph.																
Pengging }																
Kartasoera }																
Pedan, polikliniek	—	—	—	—	—	1	—	40	73	525	220	—	15553	43	4036	45
SOEMBA															479	26
PAJETI	11	2	—	14	—	170	21	140	1507	{ 7633 8187 }	3904 { —*)	1010	482453	1303	292533	1165
	—	—	Eur. verpl. 1	1	—	13	—	5	50	—*)	—*)	—	29690	82	2618	43

*) 2 × 's weeks. a) Nieuw opgenomen. b) Consult.
 1) Hiervan 130 oogoperaties. 2) De gouv.-arts uit Temanggoeng bezoekt 2 × 's weeks 't Ziekenhuis. 3) Hiervan één met verlof.
 4) Hiervan één voor de huishouding. 5) In Klatten zijn 4 Chr. Verlosk. en in Prager 1, die geregeld helpen.

Regeling bij het beroepen van een eigen predikant door de Javaansche gemeente in Djokja.

De Kerkeraad van de Javaansche Gemeente te Djokja heeft de volgende regeling ontworpen, die zal dienen bij het beroepen van een eigen predikant en die is goedgekeurd door de vergadering van Missionaire dienaren des Woords.

„Naam, belijdenis en kerkorde blijven, gelijk dat reeds vastgesteld is in de met Amsterdam getroffen regeling bij het verkiezen van ouderlingen en diakenen in 1913, namelijk Christelijke Kerk, die de drie belijdenisschriften der Geref. Kerken in Holland als de uitdrukking van haar geloof aanvaardt, en de Hollandsche kerkorde als eigen kerkelijke regeling. Verandering hierin zal niet plaats hebben dan in overleg met andere Javaansche kerken en met de Miss. vergadering.

Bij het verkiezen van een predikant zal de kerkeraad, na de gemeente verzocht te hebben om vooraf namen op te geven, een dubbelstal maken, of wel, wanneer dat wenschelijker voorkomt, een naam aan de gemeente ter approbatie voorstellen, gekozen uit de goeroes Indjil. Na zijn verkiezing zal de gekozene eenigen tijd van voorbereiding ontvangen voor het examen, af te nemen door de Miss. verg. met den kerkeraad.

Na bevestigd te zijn, zal zijn naam zijn Pandita. Hij zal het Woord Gods, doop en avondmaal in het midden der gemeente bedienen, catechisaties houden, de kerkeraadsvergaderingen leiden, en voorts doen wat tot het ambt van den pandita behoort. De Miss. predikant blijft ook verder tot advies en hulp bereid, terwijl de Javaansche pandita ook in voorkomende gevallen, in opdracht van den kerkeraad, bij het zendingswerk zal helpen. Al deze zaken zijn in onderling overleg te regelen.

Inzake tuchtgevallen en andere moeilijke zaken, die door den kerkeraad niet geheel ten einde gebracht kunnen worden, zal de kerkeraad zich wenden tot andere Javaansche kerkeraden, en verder tot de Miss. vergadering.

De Jav. gemeente neemt op zich te zorgen voor het onderhoud van den pandita, en verder voor kerk en pastorie. De kerkeraad van Amsterdam heeft zich bereid verklaard het kerkgebouw en een woning als pastorie aan de Jav. gemeente te schenken. De Zending behoudt het recht in overleg met de Jav. gemeente van het kerkgebouw gebruik te maken.

De Jav. kerkeraad stelt een zendingscommissie in, die arbeidt om de eigen zen-

dingstaak der Jav. gemeente tot vervulling te brengen. In allen arbeid die deze commissie aanvatten zal, zal ze overleg plegen met de Miss. predikanten van Amsterdam. De Miss. predikant van Amsterdam brengt minstens eenmaal per jaar verslag uit van zijn arbeid aan de Jav. gemeente, en zal zijn arbeid, voorzoover deze betrekking heeft op de Jav. gemeente op Gondokoesoeman, ook in overleg met deze regelen.”

W. B.

Moed grijpen.

Zoo luidt één der opschriften in het veelgebruikte Bijbelsch dagboek van Ds. Knap. De schrijver herinnert, met verwijzing naar het bekende reisverhaal van den Heidenapostel, er aan, hoe er momenten van teleurstelling en inzinking kunnen zijn, en hoe God dan soms ineens een lichtstraal op ons pad laat vallen, waardoor we, Hem dankend, moed grijpen.

Zoo'n blijde lichtstraal is voor onze Hernhutter-Zending het spontaan meeleven van verschillende broeders en zusters uit andere kerken, speciaal ook uit de Geref. Kerken. Een Zendeling-leeraar der Evangelische Broedergemeente schreef me opgetogen: „Wat is er toch in uwe kringen een groote bereidwilligheid te offeren voor Gods Koninkrijk, ook al gaat die arbeid niet direct eigen kerk aan. Dat is de zegen, dat uwe kerk van meet af aan alles zelf heeft moeten opbrengen.”

„Tot sterking van het geloofsvertrouwen onzer Hernhutenbroeders” schrijft de Geref. Zendingcommissie van Hillegom bij haar gift. Terwijl bovenvermelde brief uit Zeist sluit met de woorden: „Laat ons ook verder veel verwachten van de hulpe onzes Gods.” Is het voor onze Hillegomsche en alle andere gevers en geefters niet heerlijk te bemerken hoe inderdaad met meer hoop de toekomst in geblikt wordt! hoe werkelijk, de sympathie der broederen ziende, God gedankt en moed gegrepen wordt?

De vorige maand mocht ik ontvangen:

Van G. D. Hilversum f2.50; C. v. d. L. Oude Wetering f10; J. T., Chr. School te Krabbendam f15; A—Z. Rotterdam f2.50; Mej. Kr. Hilversum f1; F. T. R'dam f2.50; Mej. J. R. van leerl. 1e en 2e kl. Dr. Kuyperschool Vlaardingen f7.10; N. N. Sexbierum f15; Ds. Elzenga, Grootegast (gevonden in coll.) f10; A. v. G. R'dam f1.50; G. v. D. Huyns f1.50; H. L. Groes f1; J. W. v. d. S. R'dam van kinderen Paul Krugerschool f20; T. d. J. te G. f2; K. den Haag f5; W. J. G. L. van Geref. Zend. Comm. Hillegom f75; Mevr. Dr. W.-I.

Diakonessenhuis Arnhem f5.60; G. B. Helder f2.50; Mej. A. M. S. Wezep f2.50; J. J. S. den Haag f1; J. C. v. V. van Geref. Kerk A'dam-Zuid andermaal f2.50; N. F. den Haag f2.50; E. F. H. P. R'dam f2; J. P. te Vlissingen f2; mej. N. N. te Buiksloot door bemiddeling van mej. S. f2.50 en van de Chr. School te Zaandam (Plantenga) door dhr. B. E. f6. Voorts nog van mej. H. van de Meisjesvereen. „Dient den Heere” te Ternaart f5.50 (ter navolging!) en van een zuster die onbekend wenscht te blijven f100 met bijschrift: „Een dankoffer den Heere”. Het begeleidend schrijven, uiteraard niet voor publicatie bestemd, heeft diepen indruk op me gemaakt. In de hoop, dat zij deze regelende oogen zal krigen wil ik haar mede in antwoord op haar schrijven herinneren aan dat mooie lied:

Niets is hier blijvend, niets is hier blijvend
 Alles, hoe schoon ook, zal eenmaal vergaan;
 Maar wat gedaan werd uit liefde tot Jezus,
 Dat houdt zijn waarde en zal blijven bestaan.

J. VAN KEULEN,

Bilderdijklaan 12. Postnr. 95494.

Hilversum, Juni '25.

P.S. Bovendien ontving ik nog van „De Standaard” f83.75 aan giften aldaar ingekomen en verantwoord. v. K.

Een eervol getuigenis van de zelfverloochening der Zendingarbeiders.

De Heer Zentgraaf, redacteur van het „Bataviasch Nieuwsblad”, geeft van den arbeid der Zendingen in N. O. Indië een getuigenis, dat om de tegenstelling met het geringschattende oordeel van vele wereldreizigers vermelding verdient. Hij verhaalt van zijn reis, die hem op tal van eenzame Zendingsposten bracht: „Ik ging op reis als tegenstander der Zending, en was er op voorbereid al het slechte over haar te hooren, totdat ik de Zendingen zelf en hun arbeid en leven zag. Een zeer klein inkomen, dat alle luxe buitensloot, en om zich heen niets dan Inlanders. Als de man met zijn roeiboot op dienstreis was, zat zijne vrouw alleen thuis en telde de dagen tot zijne terugkomst. Geen conversatie, geen dokter, niets dan wildernis en eenzaamheid. 't Gebeurde wel, dat de vader, thuis komende, zijn zoontje niet meer in leven vond. Eénmaal per maand legt de postboot in hune woonplaats aan en wekt dan een glimp van leven. Ik zag Zende'ing Wielenga op Soemba, wiens huis tweemaal door de Inlanders in brand gestoken was, en wiens wang het litteken van een messteek ver-

toont; hij had een leven vol ontberingen en gevaren achter zich. Terwijl ambtenaren na eenige jaren met verlof of pensioen gaan, blijven de Zendingen, en geven hun gansche leven. Geduldig en met toewijding arbeiden zij in stilte. Niet de lichtste last draagt de Zendingenvrouw. Er bestaan geen sterker schepsels dan deze vrouwen met haar zielegrootheid en met eene kracht tot dragen en dulden, waartegen wij, drukte makende mannen, het schitterend afleggen moeten. Ik ben teruggekeerd met groote achting voor hen, die de kracht bezitten tot het leiden van zulk een bestaan.

(Missions- u. Heidenbote).

Korte Berichten.

Dr. L. W. Vogelesang.

Dr. L. W. Vogelesang, directeur van het Zendingshospitaal te Poerbolingo is deze maand met verlof in Holland aangekomen tot het genieten van eenige maanden van welverdiende rust.

Dr. C. van Leersum.

Om hulp te verleen tijdens het verlof van Dr. D. Verhagen is tijdelijk tot Missionair Arts voor den dienst der Zending te Solo benoemd Dr. C. van Leersum, die deze benoeming aannam en tegelijk met Dr. K. P. Groot en Ds. P. H. van Eijk reeds naar Indië is vertrokken.

Dr. D. Verhagen.

Naar we vernemen zal Dr. D. Verhagen, Missionair arts te Solo na de terugkomst van Dr. K. P. Groot, met verlof naar Holland komen om hier wat uit te rusten van den zeldzamen drukken arbeid die vroeger te Djokja en later te Solo op zijn schouders was gelegd.

Mej. S. L. Pruijs.

Mej. S. L. Pruijs, een dochter van den bekenden Zendingarts Dr. Pruijs, oud-directeur van het Petronella hospitaal, thans onderwijzeres te Haarlem, is benoemd tot onderwijzeres bij het bijzonder onderwijs te Solo. Zij hoopt einde Augustus met de „Johan de Wit” naar Indië te vertrekken.

Mej. J. G. Toren.

Mej. J. G. Toren, onderwijzeres te Vries is benoemd tot onderwijzeres bij het bijzonder onderwijs te Magelang. Ook zij denkt einde Augustus met de „Johan de Wit” uit te gaan naar de plaats harer bestemming.

Mej. H. Siemons.

Mej. H. Siemons, onderwijzeres, dochter van den heer Siemons, hoofd van de Holl. Chin. School te Magelang, is benoemd tot onderwijzeres bij het bijzonder onderwijs te Magelang en zal eveneens vertrekken met de Johan de Wit.

F. Eijgenraam.

De heer F. Eijgenraam, onderwijzer te Bussum, is benoemd tot onderwijzer aan de Christ. M.U.L.O. school te Djokjakarta. Hij denkt te vertrekken met de „Prins der Nederlanden”, die 24 Oct. a.s. uitvaart.

Ds. Janssen.

De bekende veldprediker Ds. Janssen is nog steeds in Indië en schijnt daar nog eenigen tijd te zullen blijven. Hem is opgedragen een regeling te ontwerpen voor de geestelijke verzorging van de Christen-Amboneezen en Manadoneezen in het leger en op de vloot.

Een mooi stuk zendingswerk.

Uit het verslag van den Zusterkring inzake de linnenkastverzorging van het hospitaal te Keboemen (Friesch Zendingsterrein) blijkt, dat vijf kisten, samen inhoudende 2449 stuks goederen, naar Indië zijn verzonden. Er zijn zes nieuwe vereenigingen n.l. Idsegahuizen, Boombergum, Bergum, Veenwouden, Holwerd en Oude Leije bijgekomen, om voor de Zending naaiwerk te verrichten.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f5.— aan Mej. M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f0.23, 5 stuks f1.00, 10 stuks f1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten gesloten kunnen worden, kosten de 10 stuks f1.40 en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij

te Middelburg, Burg 109 en sture vooraf het geld. Giro no. 64188.

*** Adresverandering.**

Wie van adres verandert zende daarvan bericht aan de Uitgevers-Mij. Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Gebruikte postzegels enz.

Gebruikte postzegels, theelood, zilverpapier, zende men s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan den heer P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 3, Rotterdam.

Leestafel.

Kerkenordening van de Gereformeerde Kerken in Nederland, benevens de Zendingsorde en onderscheidene bijlagen, vierde uitgave door Dr. J. C. de Moor en Ds. Joh. Jansen, bij Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Sinds lang reeds bestond er behoefte aan een nieuwe uitgave van de Kerkenordening, tot op heden bijgewerkt. De derde uitgave voldeed niet meer. Er ontbrak te veel. In de plaats van wijlen Ds. W. B. Renkema is nu getreden Ds. Joh. Jansen, die op dit gebied geen onbekende is.

Het formaat is niet zoo handig meer als vroeger. Maar dat kon ook niet anders nu de inhoud zooveel rijker is.

Wie in ons kerkelijk leven meelevens wil, kan deze uitgave niet missen. Ook wat betreft de Zending vindt men hier de belangrijkste regelingen weergegeven.

Nederlandsch Volksgeloof door Everard Gewin, bij Neerlandia te Arnhem f1.25, geb. f1.90.

In een drietal folkloristische bijdragen over „Volksgeneesmethoden”, „In den nacht” en „Heksenwaan” vertelt de schrijver zeer interessante dingen, die hij vooral heeft gevonden in Gelderland, Utrecht en het Gooi. Een lezenswaardig boek waar men heel wat uit leeren kan.

Vrucht, De tweelingen door A. M. Emaus en **Guus en Punkle** door H. Streefkerk. H. J. Spruyt's Uitgevers Mij., Amsterdam, elk f0.55.

Twee mooi uitgevoerde leesboekjes voor de Scholen met den Bijbel, waarvan we gaarne de verschijning vermelden. De beoordeeling laten we over aan de mannen van het vak.

Achter de groote poort door J. v. d. Maas. Neerlandia, Arnhem, f3.25, geb. f4.25.

Zeer uiteenlopende tafereelen uit het leven der weezen, die ons teekenen „lief en leed uit het huis der ouderloozen.” Een goed geschreven boek van goede strekking.

Heimwee naar huis, door Johanna Breevoort. Neerlandia, Arnhem. f2.25, geb. f2.90.

Een bundel mooi geschetste figuren, zooals van deze schrijfster te verwachten is. Een uitnemend boek. Maar beantwoordt de inhoud wel geheel aan wat de titel doet verwachten?

Ons Anneke, een verhaal uit het dorpsleven in Friesland door Idsardi. Kok, Kampen, f2.50, geb. f3.40.

Een boek frisch en levendig van stijl, zooals we van Idsardi gewoon zijn, en van uitnemende strekking. De eenvoudige vroomheid van Harm en de beginselvastheid van Anneke mogen in onze dagen velen ten voorbeeld zijn.

Een nieuwe periodiek.

Er is een nieuwe periodiek op komst. Van wege de Bonden van Jongelings- en Meisjesverenigingen op Gereformeerden grondslag is een Commissie gevormd, die bij Kok te Kampen een maandblad zal uitgeven, dat ten doel heeft voorlichting te geven bij de keus van lectuur. Een uitnemend doel. En de voorlichting zal wel goed worden, want in de commissie hebben zitting Dr. C. N. Impeta, Voorzitter; Ds. B. A. Knoppen, P. van Nes, te Bodegraven, Secretaris, Mej. C. H. Kwakkelstein, Mej. P. L. Zwiers, Dr. C. Tazelaar en Mevr. Westerbrink-Wirts.

Gezelle Meerburgs Christelijke Scheurkalender 1926. Littooi, Ter Neuzen, f0.90, met premieboek f1.55.

Littooi is er ook vlug bij. Ook dit schild doet het goed. Het stelt voor: Jezus en de Samaritaansche vrouw. Twaalf bekende predikanten vormen de redactie. Het premieboek is getiteld: „Het eene noodige.”

Giften.

Ontvangen van de Generale Kas.

Van Mej. A. Post te Vlaardingen f4.60. Door Mej. H. W. A. de Vries van de kinderen der Julianaschool te Woerden f8.50. Door Mevr. de Wed. G. v. Alewijk-Moen

gedeelte Pinkster collecte te Abcoude f50. Van J. A. H. v. d. Poort te Rotterdam f2.50. Door Ds. Wientjes 10 pCt. van de ontvangsten in de Classe Woerden over 1924 f621. Door A. v. Loon-Voigt van de Ger. Kerk te Drimmelen f17.73. Door Ds. F. Bruinsma te Genemuiden saldo kalenders f12.40, en uit het Nikkertje van Kl. Bruinsma f8.10 samen f20.50. Door Ds. B. Alkema 10 pCt. van de ontvangsten in de Classe Breukelen over 1924 f179.550. Van Havelaar te Ede f50.—. Door W. J. v. Steenis te den Haag f25. Uit het busje van Henk Jansen te Ermelo f10. Door J. F. ter Hart 10 pCt. van de ontvangsten van de Kerk te Utrecht f248.17.

Zaandam, 20 Juni '25.

W. BREUKELAAR.

Giro No. 32806.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

L. v. Klinken te Musselkanaal v. d. Schoolk. f3.50. H. L. Smeeman te Coevorden coll. f37.52 en gift f5. Paul Krugerschool f0.37½ is f42.90. Mej. H. Bruna te Schoonebeek, Zendingbusje f27.81. J. Mulder Ezn. te Dwingeloo, gev. i. d. coll. f2.50. S. Kapenga te Westerlee, saldi kas f16.00½ f10. Koops te Zweeloo, gev. i. d. coll. f1 en f10 is f11. W. v. Veen te Beilen saldi kas f13.85 zilveren bruiloft f10 gev. i. d. coll. 3×f2.50 is f7.50 is f31.35. K. Bosma Jr. te Middelstum 6e tot 9e kl. d. School f5.20 gev. i. d. coll. f25 is f30.20. Mej. G. Haan te Groningen m.d.l. stort. Kinderzendv. f2.50. H. Munneke te Ommen uit zijn huisbusje f30. Ds. Gerber uit Haulerwijk Jongedv. f7.14, verz. door Jongedv. Martha f74.91 is f82.05. Ds. Gerber uit Roden naz. Soembaw. f1 Ds. Laman van 't Kerkblad lezen f5 is f6. K. Cleveringa te Siddeburen gev. i. d. coll. f20. J. Groothof te Bedum, busje in de leerkamer f15.21. W. Meijering te Borger gev. i. d. coll. f2.50. Ds. N. Duursema te N. Amsterdam, gev. i. d. brievenbus f2.50. E. v. Dijken te Groningen, gev. i. d. coll. voor 't Soemba Hospitaal f1. K. Gaal te Steenwijk Zendingbus f140. Ds. Pl. v. A. verzam. op een feestje f5.50, L. Nijk h. c. f1.12 is f146.62. Ds. Visser. te Oldemarkt, busje v. A. Snee f8.80. Ds. Gootjes te Baflo, busjes i. d. Kerk f37.01½. Ds. Kroes te Ruinerwold, v. d. Jongedv. f12.24. D. A. Koebrugge te Oostwedde, Zendingkas f60, busje Jongelv., School f13.35 is f73.35. Ds. Oostereert te Ter Apel, voor de Kerkbouw te Wainzaapee f34. H. L. Smeeman te Coevorden coll. f29.35. Veenkamp te Thesinge van Koster f2.50. A. Smit te Haren 2 m.d.l. contributie f20.85 en f35.80 is f56.65. Ds. Veltman te Zevenhuizen verzam. op d. 25-j. bruil. van K. L. f3.20. Mej. J. Scholten te Hoogeveen, v. d. Jongedv. Dorcas f8. Ds. v. Halsema te Nijveen, v. d. Jongedv. f9.50. Mej. A. A. Volhand te Nieuwolda, 't Nikkertje der M.U.L.O. f10. Mej. V. te Gr. voor 't Soemba Hospitaal f1.50. R. Oosterhuis te Zuidwolde (Gron.) busjes in de Kerk f10.11. P. Koster

te Valthermond, H. Hoekstra h. c. en h. st. f1.41, H. d. Hoop h. c. f0.45, busjes Jongedv. f6.77½, Kl. Meisjesv. f3.90, Jongelv. f12.10 is f24.63½. Ds. Bakker te Lutten, busjes Mei f16. J. Groothof te Bedum, gev. i. d. coll. f1 en f10 is f11. G. Buist te Erica, 't Nikkertje der school f10. Ds. Binnema te Kielwindeveer, busjes i. d. Kerk f25, gev. i. d. coll. f1 is f26. Ds. Lammertsma te Appingedam, v. d. Zondagschool f25 en busjes f249.01 is f274.01. E. Delhaas te N. Buinen, coll. bruil. v. M. P. en H. S. f2.17. Ds. Veltman te Zevenhuizen, Kerkbuses f38.28, naz. Haspel f0.56 is f38.84. G. W. P. te S. gev. in mijn brievenbus f100. A. Hellendoorn van 't Slochter Zend.f. f50. Mej. A. M. Boersma te Warfum v. d. Zend.v. f40. E. H. Timmerman te Ommen, 't Nikkertje der School voor 't Hospitaal f15. F. J. Weenink te Nieuwleuzen, gev. i. d. coll. f2.50. J. Mulder te Dwingeloo, gev. i. d. coll. 2x2.50 is f5. Mej. J. M. S. te H. uit haar busje voor 't Hospitaal f10. Ds. Gerber uit Borger busjes f60. G. Mul te Garrelsw eer, verzam. door Schoolkinderen f20.

Soembaweek.

Beilen f179.10. Schoonoord en nag. f59. Coevorden en nag. f137.70. Bergen theim f102.65. Langeslag f114.25. Winsum-Obergum f215. Wildervank nag. f2. Schoonoord nag. f1. Borger f101.75.

Pinkstercollecte.

Zuidwolde f102.13½. Diever f343. Zuidhorn f213.03½. N. Amsterdam f241.14. Wagenborgen f90. Oldemarkt f23.25. Leek f150.15. Heemse f204.55. Steenwijk f129.82. Bergen theim f69.26. Ommen f273.50. Schoonoord f33.81. Baflø f127.10. Midwolde

f199.47. Schildwolde f175.66. N. Weerdinge f84.87. Westeremden f74.37. Sleen f64.05. Lutjegast f116.60. Ter Apel f79.12. Emmen f117.33. Onstwedde f79.52. Houwerzijl f92.90. Garrelsw eer f179.10. Tenpost f87.30. Dwingeloo f86.14. Marum f68.17. Coevorden f74.10. Ambt Vollenhove B f49.39. Nijverdal f465.75. Stedum f223.89. Thesinge f161.91. Groningen A f974.07½. Spijk f652.50. Schouwerzijl f76.61. Beilen f121.66. Meeden f42.72. Blokzijl f36. Haren f155.85. De Wilp f24.50. Roodeschool en nag. f346.50. Dalisen f124.02. Scheemda f143.01. Assen f295.90½. Meppel en nag. f513.01. Middelstum f212.59. Zuidwolde f137.63. Winsum-Obergum f156. Uithuizen f424.43. Ezinge f154.71. Oostwolde f353.88. Valthermond f50.35. Aduard f408.17. Hoogkerk en nag. f187.63½. Vroomshoop f212.80. Bierum f348.09. Lutten f124. Vlachtwedde f30.70. Del'zijl en nag. f265.77. Sappemeer f163.79. Bedum f277.91. Emmer Compascuum f127.12. O. Pekela f94.85. Stroobos f102.83. Kielwindeveer f119.18. Appingedam f310.19. N. Buinen f111.03½. Zevenhuizen f93.28. Musse'kanaal f247.11. Mussel f19.28. Langeslag f45.30. Wildervank en nag. f303. Groningen B f525.04½. Niezijl f66. Ulrum f131.57. Deventer A f144.26. Nijveen f100. Gees f52.72. Delden f99.50. De Krim f90.23. Deventer B f84.34. Kornhorn f65.23. Grijskerk f85. Boreer f60.64. Hoogersmilde f47. Genemuiden f90. Uithuizermeeden f312.03½. Winschoten f289.90. N. Pekela f75.50. Veldhausen, 't Graafschap f135.99. Gronau f8. Emblichheim f336.

J. DUURSEMA, Questor.

Groningen, 20 Juni '25.

Heeresingel 34. Giro 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ds. B. J. Esser te Poerbolingo.
Mej. J. L. Stoett te Poerbolingo.
Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
Dr. T. Rado te Poerbolingo.
Mej. W. H. Netelenbos te Parakan.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mej. dr. G. J. Dreckmeier te Poerworedjo.
Mej. G. A. Both te Poerworedjo.
Mej. C. Versteeg te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. A. H. Vonk te Keboemen.
Dr. D. Brummelkamp te Keboemen.
Mej. C. L. de Graaf te Keboemen.
Mej. H. F. ten Kate te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Mej. M. Boersma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Dr. D. Bakker te Djocjakarta.
J. P. Zuidema te Bandoeng.
Mej. J. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Mej. M. Kruijver te Djocjakarta.
Mej. M. Looijenga te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
Dr. F. L. Bakker te Djocjakarta.

Mej. J. Piccer te Djokjakarta.
Mej. J. Pruis te Djokjakarta.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot, met verlof in Nederland.
Adres: Enkhuizen.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijering te Soerakarta.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
J. in 't Veld te Soerakarta.
Mej. H. Baarbe te Soerakarta.
Mej. G. Loggen te Soerakarta.
Mej. G. Por te Soerakarta.
Ds. A. Merckelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
Ds. C. de Bruyn te Kambaniroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Tj. van Dijk te Soemba.
Mej. H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
D. H. Krijger te Pajeti op Soemba.
Ds. P. J. Lambooi te Pajeti op Soemba.
Mej. G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. van Dijk te Karoeni op Soemba.
Dr. J. Berg, adres: Soerakarta.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.* Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Bidden zonder ophouden. — Van Zendingsaangelegenheden: — Het jubileum der Friesche Zending. — De arbeid onder de Chineezzen op Midden-Java. — Een tweede Christ. Holl. Inl. Kweekschool op Java. — Brief van Dr. H. A. van Andel. — De colporteurs te Djokja (bij de foto). — Verslag van de Zending in Banjoemas. — Het Zendingswerk in Poerworedjo. — Magelang. — De Zendingstaak van de Kerken in Indië. — De Zendingskalender van 1926. — Lijst van Zendingsarbeiders en arbeidsters. — Dankbaarheid. — Voortvaren. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

Bidden zonder ophouden.

Bidt zonder ophouden.

1 Thess. 5 : 17.

Wat is de Bijbel toch een wonderlijk boek.

Als ge uw Bijbel niet maar leest in gedachteloze sleur, maar wilt verstaan wat ge leest, staat ge telkens versteld van de schijnbaar onmogelijke dingen die u voorgehouden worden. En het geschiedt op zoo stellige wijze, alsof er geen bedenking zelfs tegen rijzen kon.

„Bidt zonder ophouden”, schrijft de heilige Apostel.

En onmiddellijk daaraan voorafgaande: „Verblijdt u ten allen tijd.”

En terstond daarop volgende: „Dankt God in alles.”

Het een, zouden wij zoo zeggen, al even onmogelijk als het ander.

En toch kan het niet onmogelijk wezen.

Of zou God van Zijn kinderen ook het onmogelijke vergen?

Bidt zonder ophouden. Is 't niet om er stil bij te worden?

Van Daniël lezen wij, dat hij bad op *drie tijden des daags*.

Van den Heiland, dat Hij een *ganschen nacht* overbracht in het gebed.

Maar bidden *zonder ophouden*, dat kan toch niet.

Wel zijn er menschen geweest, die het letterlijk in vervulling wilden brengen.

De heilige Elizabeth van Thüringen knielde zoo dikwijls, dat haar knieën vereelt werden.

Jacob Böhme gaf „gebeden”, om te gebruiken zelfs onder het wasschen en kleeden.

Vele anderen zochten hun toevlucht in het klooster. Afgezonderd van de wereld achter hooge muren en met het kruisteecken voor de oogen, meende men dat het gebedsvuur immer branden zou.

Zóó echter is het Gods bedoelen stellig niet.

Er is ook een geduriglijk bidden, dat veeleer een ontwijding is van het gebed en een gruwel in des Heeren oog.

Als men het bidden zonder ophouden maakt tot een eindeloos prevelen van dusgenaamde gebeden, vele, vele malen achtereen, maar dat buiten het hart omgaat, wat is het anders dan vroom bedrog, alsof men niet alleen den menschen, maar ook den hoogen God een rad voor de oogen kon draaien.

Neen, indien bidden niets anders ware dan een vormelijk oogen sluiten en handen vouwen, om tot God te spreken van onze nooden en behoeften, de vermaning van den Apostel ware niet te verstaan.

Maar bidden is veel meer.

En eigenlijk heel iets anders.

Het ware bidden is een *zaak des harten*.

En de harteklop van den levende staat niet stil, kan niet ophouden, gaat door zelfs in den slaap.

Ook heeft men het gebed wel genoemd de *ademtucht* der ziel. En ademen doet men altijd, zoo lang men leeft, onder alles door.

Bidden is dan ook *leven*. Naar zijn wezen en bedoelen gemeenschap oefenen met God; in die gemeenschap ademen, en dus ook wandelen en handelen.

Bidden, en onderwijl bezig zijn in allerlei arbeid waartoe God ons

roept, bezig ook in de dingen van dit aardse leven, en toch altijd en in alles bedenkende de dingen die Boven zijn.

Gelijk het één water is, dat kookt in den bergstroom en bruist in de golven der zee; dat neerduikt in den regen en perelt in den morgendauw, — zóó werkt er één kracht in alle geestelijk leven, dat zich richt op één doel: dat God in alles geprezen worde!

Zie het maar in het leven van den heiligen Apostel zelf.

Van hem betuigt de Heere in een gezicht, nadat hij op den weg naar Damaskus was staande gehouden: „Zie, hij *bidt*.”

Dat was het begin, de inzet van een nieuw *leven* den Heere. Een eeuwigheidsleven, en dat daarom *niet ophouden kon*.

Biddend *wacht* hij op de komst van Ananias, die hem leeren zal van de wegen des Heeren. Maar biddend ook gaat hij tot zijn *arbeid* in, en biddend zet hij dien „zonder ophouden” voort! niet dan alleen, als hij in het stille bidvertrek zijn ziel opheft tot God, maar ook als hij in de synagoge of op de markt het Woord predikt onder Joden en Heidenen, of ook als hij op een anderen tijd de pen voert, om de Gemeente te vermanen en op te bouwen in het geloof, of om de tegensprekers te wederleggen. Altijd en bij alles *biddende*, d.w.z. levende en werkende in de gemeenschap met zijn God en bij Hem de kracht en de wijsheid zoekende, die hem tot alles moest bekwamen. En van Hem alleen den zegen wachtende, die den arbeid zou doen gedijen en vrucht dragen.

Zie, dat is het wat de Apostel wil en bedoelt: dat het gansche leven der Gemeente, naar binnen en naar buiten, ééne onverdeelde *offerande* zal wezen den Heere. Biddend begonnen. Biddend voortgezet. En daarmee niet opgehouden, wat ook gebeure, totdat het einde is bereikt!

En gij, mijn Broeder, mijn Zuster, *wat doet gij?*

's-Gr.

v. d. M.

Van Zendingsaangelegenheden.

Het jubileum der Friesche Zending.

In de maand September zal dit jaar door de Kerken van Friesland het vijftiengjarige jubileum van hare Zending worden gevierd. Want het was in September 1900, dat de eerste missionaire predikant van Heeg Ds. Bakker zich vestigde te Keboemen, en daar den Zendingsarbeid begon.

Reeds den 22 Maart van dat jaar was Ds. Bakker met zijn gezin van Amsterdam vertrokken naar Java om in den dienst der Zending te arbeiden. Maar waar hij zich op Midden-Java zou vestigen, wist hij nog niet. In dien tijd lag trouwens bijna geheel Midden Java nog onbezet. Alleen in Djokja was Dr. Scheurer werkzaam en te Poerworedjo arbeidde Ds. L. Adriaanse. Toen Ds. Bakker op Java kwam heeft hij eerst getracht zich daar wat te oriënteren en zich te oefenen in de Javaansche taal, terwijl hij intusschen tevens uitzag naar een plaats, waar hij zich zou vestigen. Zijn keuze viel op Keboemen in Oud-Bagelen. Daar heeft hij zich in Sept.

1900 neergezet als missionair dienaar des Woords en is hij zijn arbeid begonnen.

Het is dus heel juist gezien, dat de Friesche Kerken rekenen dat Sept. 1900 haar eigenlijke Zendingsarbeid aanving en zij mitsdien ook in Sept. 1925 de vijftiengjarige gedachtenis viëren willen.

Het begin van den arbeid te Keboemen was zeer klein. Wel woonden er in die streek eenige z.g. Sadrach-Christenen, maar deze waren van de hulp van Ds. Bakker niet gediend. Ds. Bakker stond met zijn helpers alleen.

Den 31 Dec. 1900 waren in het lidmatenboek slechts drie Javanen ingeschreven. En die drie waren de beide helpers Jakob en Iskak en de vrouw van Jakob. Die twee helpers waren door Ds. Adriaanse te Poerworedjo aan Ds. Bakker afgestaan. Iskak was toen weduwnaar. Uit Keboemen en omgeving was er niemand, die tot de Gemeente behoorde. Dat begin was dus wel heel gering.

Het spreekt van zelf, dat Ds. Bakker ook

dadelijk trachtte een school te beginnen. Een inlandsch huisje waar de beide helpers woonden, diende in de week tevens voor school en des Zondags voor kerkgebouw.

De school telde zes leerlingen, zegge zes; dat was bij het begin heel de schooldienst. En van medische dienst was er natuurlijk nog heelemaal geen sprake.

Wat heeft echter de Heere dat zoo klein begonnen werk rijk gezegend en heerlijk doen groeien.

Thans zijn er op het Zendingsterrein van de Friesche Kerken reeds drie Inlandsche Gemeenten geïnstitueerd n.l. te Keboemen, Glongong en Groedjoegan. Op 14 plaatsen wordt er geregeld gearbeid. Tien helpers staan Ds. K. v. Dijk ter zijde bij de prediking van het Woord. Het zielental der Gemeenten is gestegen tot 556, waarvan er 267 zijn toegelaten tot het Heilig Avondmaal. In 1924 zijn er 37 volwassenen en 31 kinderen gedoopt.

De schooldienst is breed uitgegroeid. Er zijn 6 Inlandsche scholen, waarvan 3 scholen 2e klas, met 18 Onderwijzers en 444 leerlingen. Bovendien nog een Christ. Holl. Jav.-school te Keboemen, met 356 leerlingen en te Gombong een Christ. Holl. Chin.-school, die 155 leerlingen telt.

Bij het begin ontvingen 6 kinderen Christ. onderwijs, thans na 25 jaar meer dan 1000.

En sinds is er op dit terrein een medische dienst begonnen, die breed is uitgegroeid. Naast het hoofd-hospitaal te Keboemen, staat het hulp-hospitaal te Krakal. Te zamen hebben zij 176 bedden ter beschikking. De beide artsen Dr. Vonk en Dr. Brummelkamp worden geholpen door de beide Europeesche verpleegsters Mej. C. L. de Graaf en Mej. H. F. ten Kate, met 45 Inlandsche verplegenden. Elk jaar worden er duizenden door den Medischen dienst in aanraking gebracht met het Evangelie van Christus.

Wat rijke stof van dank hebben de Friesche Kerken als zij terug zien op deze 25 jaren Zendingsarbeid. Al moge het Zendingswerk op dit terrein niet zoo verbazend snel zijn uitgegroeid als te Djokjo en Solo, toch heeft de Heere ook te Keboemen groote dingen gedaan, grooter dan men nu 25 jaar geleden dorst verwachten.

Het is Ds. D. Bakker, dien de Heere heeft gebruikt om voor het mooie werk te Keboemen den grondslag te leggen. Maar 't is vooral Ds. K. v. Dijk dien de Heere de eere gaf om dat werk tot de ontplooiing te brengen, die het thans heeft. Reeds in 1905 werd Ds. D. Bakker benoemd tot docent om zich te wijden aan den arbeid der opleiding van helpers bij den dienst des Woords. Als zijn opvolger in het werk der Zending te Keboe-

men is toen beroepen Ds. K. van Dijk, die in Febr. 1906 daar den arbeid aanving en tot heden met stoere kracht en groote toewijding het steeds zich uitbreidende werk verricht.

Stellig zullen de Friesche Kerken in September met dankbaarheid den zegen gedenken, waarmede de Heere haar Zendingsarbeid heeft gekroond. En ook buiten Friesland zullen velen met haar den Heere danken.

Naar we vernemen zullen al de Kerken in Friesland opgewekt worden Zondag 13 September een dankstonde te houden. Ook zal er een flink gedenkboek verschijnen. In dit gedenkboek zullen bijdragen worden opgenomen van Ds. K. van Dijk, Ds. D. Bakker, Dr. J. Oosterhuis, Dr. A. H. Vonk, Mej. de Graaf, Mej. ten Kate, verschillende hoofden van scholen en onderwijzers, Ds. J. P. Klaarkamer, Ds. G. H. van Rennes en misschien nog anderen. Ongeveer 50 foto's zullen den arbeid als in beeld laten zien. Dat gedenkboek belooft dus iets moois te worden. Wellicht zal de netto opbrengst gebruikt worden voor een armenhuis te Keboemen.

Voorts zal er, naar het voornemen is, in de week tusschen 13 en 19 Sept. een groote provinciale Zendingsdag worden gehouden te Leeuwarden, waar onderscheidene sprekers het woord zullen voeren.

Het Zendingsjubileum der Friesche Kerken zal dus op waardige wijze worden gevierd.

Het Zendingsblad brengt aan de Friesche Kerken en allen die in hare zending arbeiden zijn hartelijken gelukwensch met de bede, dat de Heere in toenemende mate haar zendingswerk moge zegenen tot de komst van Zijn koninkrijk.

De arbeid onder de Chineezzen op Midden-Java.

Sinds tal van jaren is er op gewezen, dat de Zendingsarbeid onder de Chineezzen op Midden-Java een eigen missionaire dienaar nodig heeft, die zich geheel geeft voor dat werk. Op onderscheidene Generale Synoden is de urgentie daarvan in het licht gesteld. Ook heeft de Generale Synode aan een kerk of groep van kerken, die hiervoor een dienaar wil uitzenden een zeer ruime bijdrage uit de Generale kas toegezegd. Tot nu toe is er echter geen enkele kerk geweest, die, hetzij alleen, hetzij in samenwerking met andere Kerken, dit werk heeft durven of willen aanvaarden.

Het spreekt vanzelf, dat intusschen de bearbeiding van de circa 50.000 Chineezzen op het Zendingsterrein niet verwaarloosd is. Op elk terrein werd deze arbeid zoo goed mogelijk door den missionairen dienaar behartigd naast het werk onder de Javanen.

Het schijnt, dat men thans op Midden-Java de gedachte van een eigen missionair die naar voor den arbeid onder de Chineezzen over geheel Midden-Java gaat loslaten. Te Solo althans heeft de Holl. Gemeente de bearbeiding van de Chineezzen, die geen Javaansch spreken, als een eigen Zendingsarbeid aanvaard en geheel voor haar rekening genomen. Met goedvinden van de kerk te Delft is dit deel van den Zendingsarbeid thans overgegaan aan de Holl. Kerk te Solo, en zulks vanaf 1 Juli j.l. Deze Gemeente heeft dus nu een eigen Zendingsarbeid naast het Zendingswerk van de Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken. Er is een aparte commissie aangewezen die dezen arbeid behartigt. In deze commissie hebben namens den Kerkeraad zitting Dr. H. A. van An del de B.B. Beukema en Vermolen en Zuster C. Baarbe.

Aan de Holl. Gemeente is gevraagd, dat alle leden voor dit werk een maandelijksche bijdrage zullen afzonderen tot een bedrag van $\frac{1}{4}$ gedeelte van wat men voor den kerkedienst contribueert. Als al de leden der Gemeente dit doen, denkt men, dat men daarmee de kosten van den arbeid onder de Chineezzen, die geen Javaansch verstaan, zal kunnen dekken. Reeds hebben ook enkele Chineezzen voor dit werk een geregelde bijdrage toegezegd.

De Chineesche Goeroe, die in dienst was van de Kerk te Delft, is overgegaan in dienst van de Holl. Gemeente te Solo. Met het oog op dit werk is de Chineesche leerling der Chr. Holl. Inl. Kweekschool, Andreas Kwee, aangezocht om na het behalen van het onderwijzersdiploma naar Djokja te gaan om daar aan de opleidingsschool den nieuwen Holl. cursus te volgen en zich dan later te verbinden aan de Holl. Kerk te Solo voor den arbeid onder de Chineezzen.

Het spreekt vanzelf, dat de beslissing, die te dezer zake door de Holl. Kerk te Solo is genomen, niet zonder invloed zal zijn op het bepalen van de richting, waarin de oplossing moet worden gezocht van het vraagstuk der bearbeiding van de Chineezzen op ons zendingsterrein. Ook de Holl. Kerk te Djokja is bereid den arbeid onder de Chineezzen in Djokja over te nemen. Hierover is echter nog geen besluit genomen.

Een tweede Christ. Holl. Inl. Kweekschool op Java.

Sinds 1819 staat te Solo de Christ. Holl. Inl. Kweekschool, die onder de leiding van den heer Meijerink een inrichting is geworden van groote beteekenis.

Tot nu toe is deze school de eenige Protestantisch-Christ. Kweekschool in geheel Ned. Oost-Indië. Zij trekt dan ook hare leerlingen van wijd en zijd, zelfs niet alleen van Java, maar ook van Sumatra, Celebes en Ambon.

Thans is er een tweede Christ. Holl. Inl. Kweekschool op Java in 't leven geroepen. De heer L. Bergsma, hoofd eener Christ. Holl. Java-school te Bandoeng nam het initiatief. Voorloopig zal deze kweekschool echter op zeer bescheiden voet worden ingericht. Een „*Middag Kweekschool*.” Dus geen volledige gewone kweekschool maar zoo iets op de manier als in Holland de Normaalscholen of Normaallesen zijn naast de kweekscholen. Als leeraren zullen eenige onderwijzers van Christelijke scholen fungeeren. En de lessen zullen allen gegeven worden in de middaguren na de schooltijden.

Solo's Kweekschool heeft dus nu op West-Java een zuster-inrichting naast zich gekregen. Concurrentie is natuurlijk daarbij niet de bedoeling. Er is trouwens op Java en op de buitenbezittingen nog ruimte genoeg. Eén school van dit soort voor geheel Indië was toch op den duur veel te weinig.

Moge de Christ. Middag-kweekschool te Bandoeng weldra uitgroeien tot een volledige gewone Christ. Kweekschool voor West Java. Als deze school tot eenigen bloei komt, wat zeer te wenschen is, zal het wel blijken, dat zij leeraren noodig heeft, die al hun krachten aan haar kunnen geven.

Brief van Dr. H. A. van An del.

SOLO, 22 Mei 1925.

Aan de Leden van de Gereformeerde Kerken in Zuid-Holland (Noord).

Zeer geachte Vrienden,

Zondagmorgen 3 Mei na den Javaanschen Dienst kwam de Hollandsche kring in de zaal bij ons huis samen om het 12½-jarig werk van de Zending te Solo en mijn 25-jarigen diensttijd te gedenken. De Resident van Solo en Mevrouw vereerden die samenkomst met hun tegenwoordigheid. De Kerk van Semarang, van welke ik consulent ben, had afgevaardigden gezonden. Vele telegrammen en brieven van gelukwensch waren ingekomen.

Onze kleine zaal was keurig versierd met een tiental bloemstukken. In toespraak, zang en gebed werd den Heere dank gebracht voor Zijn werk te Solo.

De Kerk van Delft had een groot bedrag aan geld als geschenk gezonden. Dit stelde ons onder meer in staat, aan alle helpers een pas in twee deelen uitgekomen Christelijk

Javaansch liederenboek als feestgave te schenken, wat hun blijdschap en onze blijdschap verhoogde. De Kerk van Semarang bood mijn Vrouw, Connie en mij rijke feestgeschenken aan. De Hollandsche kring te Solo, wetende hoe wij te worstelen hebben met de geldelijke nooden voor den bouw van zendingsscholen, had niet minder dan f1250 voor dat doel bijeengebracht. De zesde en zevende klas van de Dr. Kuiper-school te Den Haag zond ook een feestgave, die wij gebruiken zullen voor het uitdeelen van boekjes met Bijbelsche verhalen en gekleurde plaatjes aan kinderen, die nog nooit van de Heere Jezus hebben gehoord.

Al deze blijken van hartelijke sympathie voor ons werk en voor ons waren even zoo-vele blijde en ontroerende verrassingen.

Over mijn persoonlijk jubileum spreek ik liever niet in het publiek. Wie zijn ambtelijk werk voor Gods aangezicht beoordeelt, mag wel komen onder een diepen indruk van de lankmoedigheid Gods.

De rijke zegen Gods over het werk te Solo moge U en ons allen tot ootmoedigen dank stemmen. Telkens waren er vele goede gelegenheden, veel meer dan wij gebruikten. En de wegen, waarin wij gingen, werden door Gods voorzienig bestel effen gemaakt. Het werken was gemakkelijk en de zegen was overvloedig. Veelal scheen ons werk meer een oogsten met gejuich dan een zaaien met geweet te zijn. Teleurstellingen hebben ook wij gekend, maar bij het terugzien op den afgelegden weg gaan zij schuil achter de groote zegeningen.

De Inlandsche Kerk klom in zielental van 74 tot boven 1000. Het met gebrekkige middelen begonnen Ziekenhuis werd tot een pracht-inrichting; drie hulpziekenhuizen en een polikliniek vormen een betekenismatigen uitbouw van het medisch werk. In 1912 één Inlandsch schooltje met 40 leerlingen; thans 19 Inlandsche scholen, negen scholen met Hollandsch als voertaal en een Chineesche Meisjesschool in voorbereiding, en de Hollandsch-Indische Kweekschool, welke alle een grooten invloed oefenen op den voorspoedigen voortgang van den arbeid in deze residentie.

De zichtbare toename blijft geregeld voortgaan. In de eerste vier maanden van dit jaar werden 28 volwassenen en 19 kinderen gedoopt, in Mei reeds 27 volwassenen en 10 kinderen. In Juli hopen we een grooten Doopdag te hebben te Dienalas, waar nog geen gedoopten zijn; in dat kleine dorpje is voor 15 volwassenen en hun 30 kinderen de Doop gevraagd.

Zeer verblijdend is, dat het aantal Evan-

gelie-helpers met twee toegenomen is, beiden pas geslaagd op den cursus van Ds. Bakker. Een van hen is door de vriendelijke hulp van Ds. Merklijn ons afgestaan. Waar de arbeid vermeerderd, groeie ook het aantal der werkkrachten. Natuurlijk wassen ook de geldelijke behoeften van het werk in gelijke mate op. En wij voelen ons gelukkig te weten, dat Gij niet met leede oogen, maar veel-er met van dankbaarheid vochtige oogen den groei van het werk gadeslaat.

Bedroefd werden wij door het overlijden van Mejuffrouw Zondervan, die het Internaat van onze Javaansche Meisjesschool verzorgde. Lang heeft zij geleden. Al was haar geloofsleven niet zeer helder, wij mogen toch hoop hebben op haar ontslapen in Jezus.

In den ouderdom van ruim 80 jaar ging de oudste Chineesche Christin van ons heen. Zij werd in haar laatste jaren liefsdierijk verzorgd door haar aangenomen kinderen, die geen Christenen zijn. Altoos getuigde zij met blijdschap van haar geloof. Indertijd bracht zij door een klein handelszaakje op touw te zetten f100.— bijeen, en die f100.— schonk zij voor den bouw van een Kerk te Solo. Wij zijn dankbaar voor wat de Heere ons in haar gaf.

De Roomsche missie begint hier groote kracht te ontwikkelen. Enkele jaren geleden werd hier de eerste pastoor geplaatst; thans zijn er reeds drie. De gedachte bemoedigt ons, dat wij in onze „pastorie" weldra met z'n vieren zullen zijn; wel geen vier ambtsdragers, maar twee mannen en twee Vrouwen; voor het zendingswerk kan de arbeid van een Vrouw van evenveel beteekenis zijn als die van een man. Ik geloof niet dat Rome door haar coelibaat in zendingszaken een voorsprong op ons heeft.

Met Juli wordt een Roomsche Europeesche school geopend. Ze hebben voor de oprichting van vijf Inlandsche scholen vergunning gevraagd. Men kan hun actie betreuren en toch bewondering hebben voor de groote kracht, waarmee zij hun missie drijven.

Te meer verblijdt het ons, dat wij kunnen rekenen op Uw groote zendingsliefde, die voor de Roomsche toch zeker niet onderdoet. Uw bereidwilligheid om voor den bouw van zendingsscholen een extra-collecte te houden, was een nieuw bewijs van Uw toewijding aan de goede zaak. De eenige collecte, waarvan het bedrag ons bekend is, de collecte van de Kerk van Solo, bracht f1250.— op; en die Kerk telt slechts 100 belijdende leden; het moge U een bewijs zijn, dat de broeders en zusters, die aanschouwers zijn van het zendingswerk, een heerlijke en krachtige liefde daarvoor gevoelen. Natuurlijk kan niet elke

Kerk zulk een som bijeenbrengen; niemand kan dat verwachten. Maar indien elke Kerk ten Uwent naar haar kracht het zendingswerk behartigt, mogen wij, onder Gods zegen, er van verzekerd zijn, dat Uw werk te Solo niet door de Roomsche missie overvleugeld zal worden. Tot die krachtbetooning bewame U God, en dien zegen schenke Hij. Indien Uw zendingsroeping van Godswege wordt tot een zendingsgebed voor Gods aangezicht, zullen zeker noch de kracht noch de zegen ontbreken.

Met ons beider hartelijke groeten aan U allen.

Uw dienaar en broeder,
H. A. VAN ANDEL.

portage-arbeid sterk ontwikkeld. Vooral in de Vorstenlanden Djokjakarta en Soerakarta is de colportage snel toegenomen. En steeds meer blijkt, dat de colportage een voortreffelijk middel is voor de propaganda van het Christendom, waardoor men duizenden menschen bereiken kan.

In 1924 heeft de colportage op Midden Java 42123 Bijbels, gedeelten van den Bijbel en Christ. boeken verspreid, terwijl van het Evangelisatie maandblad Mardirahardja elke maand 55000 exemplaren gratis zijn uitgedeeld. Hierdoor kon men de Inlanders bij duizendtallen in aanraking brengen met het Evangelie. En de Heere zegent dit werk

(Bij de foto).

De colporteurs te Djokja.

De colportage heeft de laatste jaren in den arbeid der Zending een breede plaats ingenomen. Vroeger kon dit niet. Omstreeks twintig jaar geleden kon nauwelijks vier procent van de Javaansche bevolking lezen. Het spreekt van zelf dat men toen door de colportage slechts heel weinig menschen bereiken kon. Zal de colportage een beduidend Zendingsmiddel zijn, dan moet een aanmerkelijk deel van de bevolking kunnen lezen. De snelle ontwikkeling van het Inlandsch onderwijs heeft ook in dit opzicht gezegend gewerkt. Vooral onder de jongere menschen zijn er thans al heel wat die lezen kunnen. En de Javanen lezen graag. In verband hiermede heeft zich de laatste tien jaren de col-

zeer. Er arbeiden thans op Midden Java 35 colporteurs.

Op de foto ziet men de colporteurs van Djokjakarta. In het midden zitten Ds. A. Pos en Dr. F. L. Bakker en ter zijde staan en zitten de colporteurs, die er elken dag op uitgaan boeken, traktaten en bladen aan den man te brengen.

W. B.

Verslag der Zending in Banjoemas

loopende van 1 April 1924—1 April 1925.

Het verslagjaar kenmerkt zich door enkele belangrijke punten op schoolgebied, zoodat we ditmaal de school den voorrang willen geven.

1. Het meest in het oog vallend is zeker wel de opening van de *Hollandsch-Chineesche school* te Poerbolinggo op 1 Februari,

onder de energieke leiding van den heer Hanskamp.

Dat de school beginnen kon met niet minder dan 83 leerlingen in klasse 0, 1 en 2, was een succes, dat onze verwachtingen overtroffen heeft. Onwillekeurig gaan onze gedachten een tien, twaalf jaar terug. Er was een kleine Hollandsche school, gedeeltelijk bezocht door Inlandsche kinderen. Maar het Gouvernement had haar eigen Hollandsch-Inlandsche school en duchtte concurrentie van een tweede dergelijke inrichting. En de Chineezzen waren toen nog vol geestdrift voor hun eigen Chineesche school.

Zij hadden een actieve vereeniging, die o.a. op alle waar, die door de leden verhandeld werd, een zekere vrijwillige tax vorderde tot onderhoud van hun school.

Wat later kwam er ruzie in de Chineesche vereeniging. Een deel zette een Engelsche school op, die onder de leiding geplaatst werd der Amerikaansche Methodisten.

Het slot van de kwestie is nu, dat zoo goed als heel de bevolking voor de Zendingsschool kiest: de meer aanzienlijken voor de Hollandsch-Chineesche school en de mindere man voor onze Maleisch-Javaansche in Kandang Gampang, de stationswijk. Slechts een zeer klein deel houdt zich nog bij wat overbleef van de eens zoo bloeiende Chineesche school.

Hiermee is voor het werk onder de Chineezzen een geheel nieuwe toekomst geopend.

Het komt er nu echter vóór alles op aan, dat wij het vertrouwen, waarmede men ons zoo gul tegemoet is getreden, niet beschamen.

Weet onze school, en een misschien later te openen internaat, te geven wat de bevolking noodig heeft, dan is dit van groot belang ook voor de rest der Residentie.

Immers noch het Gouvernement, noch eenige andere corporatie, laat zich aan de niet onbelangrijke Chineesche bevolking in ons gewest gelegen liggen.

Geven wij hun in Poerbolinggo wat zij behoeven, dan zal waarschijnlijk ook op andere plaatsen onze hulp worden ingeroepen.

Tot onze groote voldoening werd op 25 April hier het telegrafisch bericht ontvangen, dat het steuncomité in Dordrecht geslaagd was, voor ons een onderwijzer en een onderwijzeres te vinden.

Brenge de Heere hen veilig tot ons over en stelle Hij hen tot een rijken zegen.

Bij voortdurende zij het belang van het Hollandsch Christelijk onderwijs aan de belangstellende medewerking der leden van de Synode aanbevelen!

Er is een groot zendingsbelang mee gemeed!

2. Een andere onderwijszaak is de invoering van de Algemeene Subsidie Regeling (in officiële stukken aangeduid als A.S.R.), waarvan wij onlangs bericht kregen, dat zij wordt geacht ingegaan te zijn beginnende met 1 Januari 1925.

Aan de invoering gingen vóór af lange onderhandelingen met de Zending. Wij namen in Augustus deel aan de besprekingen daarover in Djocjarta. Als vervolg daarvan had toen in September een inspectie onzer zendingsscholen plaats gehad, op grond waarvan de Inspecteur beloofde voor te stellen aan het Departement van Onderwijs en Eeredienst, om onze scholen te Kandang Gampang en Adiredjo als z.g. *standaardscholen* te erkennen en die te Karankwangkal en Kertajasa als z.g. *volksscholen*.

Aangezien de Regeering hieromtrent nog geen beslissing genomen heeft en wij dus ook nog niet in staat waren, volgens de nieuwe regeling de subsidieaanvragen voor 1925 in te richten, kunnen wij omtrent de financiële gevolgen nog geen uitsluitel geven.

In verband hiermee zal aan de scholen, die standaardsscholen worden, de cursus van een vierjarige op een vijfjarige worden gebracht.

Nadere voorstellen omtrent ons zendingsonderwijs zullen Uwen Deputaten gedaan worden, zoo spoedig meer helderheid in de situatie gekomen is.

4. Van het onderwijs voorloopig afstapend, komt als algemeen punt van zendingsbeleid aan de orde: de plaats van vestiging van den missionair predikant.

Ons éénjarig verblijf te Poerwokerto liep met 1 Januari van dit jaar ten einde. Wij keerden dies begin Januari van dit jaar naar Poerbolinggo terug.

In Poerwokerto behielden we echter een vast pied à terre.

De paviljoenkamer van de woning, die wij daar gedurende 1924 hadden betrokken, hebben wij tegen een maandelijksche huur van 5 gulden van den heer Terpstra, het hoofd van onze Holl.-Inl. school, die er nu woont, gehuurd. Elken Donderdag houden wij daar catechisatie voor kinderen en jongelieden, welke, behalve door Hollandsche catechisanten, ook door Javaansche en Chineesche leerlingen van de Christelijke Hollandsch-Inlandsche School en de openbare Muloschool ter plaatse bezocht wordt.

Ook hebben wij er Vrijdagavond vergaderingen met het personeel onzer zendingsscholen, aangezien de onderwijzers wél vanuit Poerwokerto, maar niet vanuit Poerbolinggo hun respectieve scholen den volgende morgen weer op tijd kunnen bereiken.

5. Aangezien de Hollandsche leden onzer kerken, in deze Residentie woonachtig, zijn ingedeeld bij de Gereformeerde Kerk van Djocjarta, behoort het werk onder hen thuis in een rapport aan dien Kerkeraad.

Met dankbaarheid mag ik hier echter opmerken, dat uw zendingsarbeid, zoowel financieel als daadwerkelijk, zeer op prijs gestelden steun ontving met name van den kring te Poerwokerto, waar onder de inspireerende leiding van Mr. Koster, Voorz. van den Landraad, een opgewekt leven zich ontplooid.

Het is mij een voorrecht, voor zoover de zendingsarbeid er niet onder lijdt, wederkeerig te trachten, iets voor de Hollanders te zijn.

In den afgelopen jaarkring bediende ik eens per maand, hetzij des morgens hetzij des avonds het Woord en op de geregelde tijden de Sacramenten, voor den Hollandschen Kring te Poerwokerto. En voor onze geestverwanten te Poerbolingo zoo vaak dit pas gaf.

Op beide plaatsen komt men des Zondags voor leesdienst geregeld tezamen.

6. Alnu komende tot de afzonderlijke gemeenten, vraagt natuurlijk de hoofdpost *Poerbolingo* het eerst de aandacht.

In het ziekenhuis werden wij verblijd door de overkomst van Mej. O. Hecht, de bruid van Dr. Rado. Hun huwelijk mocht ik verleden jaar in het midden van den Poerwokertoschen kring bevestigen. Hier mag ik tevens met dankbaarheid melding maken van den zegen Gods, op hun huwelijk geschonken — al valt dit eigenlijk in April — door de voorspoedige geboorte van hun zoon Ivan in de derde week van April.

In April viel ook het afscheid van Mej. W. Netelenbos. Van de 6½ jaar, die zij in Indië doorgebracht heeft, kwam ongeveer de helft den arbeid in Wonosobo en Parakan (ressort Ds. Merkelijn) ten goede. Toch was zij door Rotterdam uitgezonden en bleef zij officieel aan onze zending verbonden.

Het is dan ook hier de plaats, om haar hartelijk dank te zeggen voor de liefde en toewijding, die zij onder dikwijls moeilijke omstandigheden en bij herhaling lijdend aan de zoo afmattende malaria betoond heeft.

Wat de gemeente te Poerbolingo betreft, zij ontwikkelt zich door geleidelijke toename. In den afgelopen jaarkring werd ingang gevonden in enkele desa's ten Zuiden van Poerbolingo. Den eenen Zondag komen thans die lieden ten getale van twaalf ongeveer naar de hoofdplaats (ongeveer drie uur loopen), den anderen Zondag gaat een van de goeroe's Indijl er heen. Dit kan boekto

als een vrucht van de polikliniek, in de stad geopend in de wijk Serang.

Aan den goeroe Indijl Bartholomeus Wasman werd werk gegeven aan de school te Karang Wangkal. Hiermede trad hij weder in het corps schoolonderwijzers.

Zijn plaats werd ingenomen door Berman Filemon van Adjibarang.

Onze school te Kandang Gampang had voor het eerst dit jaar vier onderwijzers. Voor het vierde lokaal wordt tijdelijk gebruik gemaakt van een der onderwijzerswoningen, die met de school onder één kap gebouwd zijn.

Trouwens, bij de inrichting van de vijfde klasse met den nieuwen cursus, die volgende week aanvangt, is die lokaliteit ook *vereischt*.

In Poerbolingo werden dit jaar voorbereidende maatregelen genomen voor de oprichting van een nieuw kerkgebouw. De Javaansche gemeente wil die (zooals overal op uw terrein de gewoonte is) zelf bouwen. Zij vraagt daarvoor slechts te mogen terug ontvangen uit de zendingskas, wat door haar in 1907 voor het tegenwoordige gebouw gestort is in die zendingskas.

Trouwens, de zending heeft het gebouw, dat nu als Kerk dienst doet, ten zeerste noodig voor kantoor, vergaderlokaal, opslagplaats, enz.

In het naburige *Pangaloesan* kreeg de goeroe indijl Mastaka, overeenkomstig zijn wensch, eervol ontslag. Hij is bereid, ook verder den kleinen kring aldaar te dienen bij het voorgaan in de Zondagsche bijeenkomsten. Voor het overige geschiedt de verzorging vanuit Poerbolingo.

7. Van *Grendeng* is dit jaar slechts op te merken, dat de school te *Karang-Wangkal* geregeld verzorgd werd door het hoofd, Joesoep Atmowidjojo, bijgestaan door Prajitno en Soeparman.

Voor den laatste was het een heel moeilijke tijd. Kort na elkaar verloor hij eerst een vijfjarig kind, daarna zijn vrouw en vervolgens haar baby. Hij heeft nu slechts twee kinderen overgehouden. Den zwaar beproefden man plaatsten wij op zijn verzoek over naar de school te Kandang Gampang.

8. Te *Adjibarang* werd Berman Filemon vervangen door den onderwijzer Markoes Asaheen — broeder van Ngirad. Hij kan nu bewijzen wat in hem zit en of 't later aanbeveling verdient, zijn grooten wensch te voldoen en hem den cursus-Bakker te doen volgen. De gemeente verlangt hier zeer naar een eigen kerkgebouw.

9. Van *Djatilawang* werden met Paschen de twee eersteling-families gedoopt. Hier is geplaatst Sadjan Darmasoemara, met de

last de opening eener „vervolgsschool” voor te bereiden. Elken Zondag vergadert tweemaal te zijnen huize een kring van tien tot vijftien belangstellenden, terwijl hij Zaterdagavond met enkele Chineezten ten huize van één hunner vergadert.

In die richting ligt ook Srowot, waar Joe-soep Medrawi, de couranten-rondbrenger, de gemeente voorgaat, als er geen goeroe indijl is.

10. In *Adiredjo* zet zich de voortgang der gemeene onder de energieke leiding van Misael door. Ook onder de Chineezten werkt hij met zegen. Geregeld heeft hij met hen vergaderingen; geleidelijk voegen er zich bij onze gemeente.

Op de school werd Soeparman als hoofd vervangen door Theofiloes, die bijgestaan wordt door Kartim en Altma, beiden ongehuwde, jonge onderwijzers.

11. Onder de plaatsen, die ook bijzonder verwachting geven, behoort *Tjilatjap*. De doop van den gewezen voorzitter van een comité ter propaganda van den Islam gaf in December nogal opzien in de betrokken kringen.

Vurige Islam propagandisten hebben dan ook in het afgelopen jaar enkele malen getracht, door te debatteeren de samenkomsten van de onzen te verstoren, maar ze zijn nu afgedropen.

De vergaderingen worden nog gehouden ten huize van den heer Deux, een Indo-Europeaan, die gehuwd is met een Javaansche Christenvrouw en nu weer geheel met de onzen meeleeft. Zeer wordt er naar verlangd, dat door de plaatsing van een goeroe indijl het werk ter plaatse meer intensief kan aangetrokken worden.

Na afloop van den huidige cursus-Bakker kan hierin voorzien worden.

12. In een drietal plaatsen ten Westen van Maos vestigden zich Christenen, voornamelijk van *Adiredjo* afkomstig. De plannen voor landontginning in die streken, welke op de algemeene vergadering der Christenen op Hemelvaartsdag 1924 vaster vorm hebben aangenomen, moeten nog steeds wachten op het afkomen van de toestemming der Regeering. Indien het gelukt tot Christendesavorming te komen kan de verzorging meer geconcentreerd worden, aangezien de verstrooide Christenen op één plaats tezamengebracht worden.

13. In *Kertajassa* is het feit van den dag de ingebruikname van 't nieuwe, keurig ingerichte schoolgebouw. Wij danken Ds. van Dijk voor zijn groote hulp, in dezen bewezen.

14. *Poerwokerto*. Om ons overzicht met de belangrijkste plaats der Residentie te be-

sluiten, merken wij het volgende op. Het zal den onzen nog wel niet gelukken, om dit jaar nog hun wensch vervuld te zien, om een meer passend kerkgebouw dan ze nu hebben te verkrijgen. Toch zijn ze daarvoor ijverig aan het sparen en het verzamelen van bijdragen. Twee Hollandsch sprekende prijaji's, beambten bij de Staatsspoor, leden der gemeente, bewezen trouwe hulp en meelevens.

In de bovengenoemde paviljoenkamer heb ik elken Donderdagavond een samenkomst met Javanen, om onderling het Evangelie te lezen. Vroeger werd deze bijeenkomst in de landraadzaal gehouden. Het is een bescheiden begin van persoonlijke directen evangelisatiearbeid te Poerwokerto en het geeft vanzelf ook aanleiding tot bezoeken brengen.

Het hoofd der Christelijke Hollandsch-Inlandsche school, de heer Terpstra, keerde van buitenlandsch verlof terug. De heer Wagenaar solliciteerde in verband met de gezondheid van zijn vrouw naar het koele Bandoeng en werd daar benoemd. Hij is vervangen door den heer Van Zwet, overgekomen uit Dordrecht. In den loop van het jaar verbonden zich nog aan deze school Mevr. de Wed. Allaart-Pruys en Mej. Huisman, de laatste voor de voorklasse en om Mej. Stoett te vervangen bij de handwerklessen. De nog niet volgroeiende school telt tweehonderd veertig leerlingen.

Begin December kon Joespoep Jafeth een Maleisch-Javaansche school in eene gehuurde woning openen, na die eerst door het houden van een middagcursus voorbereid te hebben. Het is een soortgelijke school als als die te Kandang Gampang (Poerbolingo).

15. Het aantal Christenen bedraagt thans ongeveer 625. Gedurende 1924 werd drie en zestig maal de Doop bediend aan Inlanders of Chineezten.

Hiermede is het voornaamste medegedeeld. Persoonlijk zal Dr. Vogelesang, dien wij hier zoo noode missen en die ook in het afgelopen jaar o.a. op schoolgebied zoo krachtig heeft meegewerkt, U verder van alles op de hoogte brengen.

Moge de Heere U en ons getrouwheid en kracht schenken tot voortzetting van Zijn werk.

Met broederlijke groeten en heilbede,

Uw dw. broeder in Christus,
B. J. ESSER.

25 April 1925, Poerbolingo.

Het Zendingswerk te Poerworedjo in 1924.

Ds. Netelenbos deelt in „*Uit Poerworedjo*” van zijn arbeidsveld het volgende mede:

Aantal Christenen. — Eind 1924 telden

onze gemeenten 337 belijdende leden, en 307 doopleden, te zamen 644 christenen. In 1924 werden 25 volwassenen gedoopt en 31 kinderen. Het aantal Inlanders, dat zich tot den doop voorbereidt, bedraagt ruim 60. Als deze menschen standvastig blijven in hun voornemen en aan al de moeilijkheden, die men hun in den weg legt, het hoofd bieden, mogen we dus ook voor 1925 op uitbreiding hopen.

Inlandsche Scholen. — We hebben er zes, waarvan drie gelijk gesteld werden met vijf-klassige standaardscholen, en drie met drie-klassige volksscholen. Tezamen genomen, tellen die scholen 152 leerlingen (380 jongens en 75 meisjes).

Dit jaar moeten we de oude, totaal onbruikbaar geworden school te Tlepok vernieuwen. Als het even kan, komt er ook te Kesiŋgi een nieuwe school. Dan hebben alle zes schoolgebouwen een zeer noodige vernieuwing ondergaan.

Niet minder noodzakelijk is de algeheele reparatie van de helperswoning te Koetoerdjo en de nieuwbouw van een dergelijke woning te Tlepok. Beide huizen zien er droevig vervallen uit.

En verder zou ik gaarne een volksschool te Logedé en te Oeroet-Sawoe en een vervolgsschool te Slewak openen.

Dus, plannen genoeg. Die ook te verwezenlijken zijn, als we finantiën in voldoende mate ter beschikking hebben.

Theol. Cursus. — U weet, dat dit jaar een nieuwe Theologische Opleiding te Djokja haar beslag zal krijgen. De beide predikanten Ds. D. Bakker en Ds. F. L. Bakker hopen Javaansche jongelui, die met het Hollandsch grondig vertrouwd zijn, een uitgebreiden cursus in de vakken der godgeleerdheid te geven. Aangezien hierbij gebruik gemaakt kan worden van het studiemateriaal, dat in onze Hollandsche boeken beschikbaar is, zal deze nieuwe opleiding een belangrijke vooruitgang beteekenen voor de vorming van wel-toegeruste Evangeliepredikers.

Nu hebben we hier 2 jonge mannen, die Hollandsche scholen afgeloopen hebben, en die begeeren, den nieuwen cursus te mogen volgen. De heer Harkema beijvert zich, hun de noodige algemeene ontwikkeling bij te brengen, die voor zulk een studie onmisbaar is te achten. Vermoedelijk zal één van de beide kandidaten echter niet voldoende kunnen klaar komen.

Welke plaats deze mannen, als ze afgestudeerd zijn, zullen innemen? Geheel duidelijk is dat nog niet. Maar één ding is wel heel duidelijk, n.l. dat we bij de ontwikkeling van het zendingswerk Inlandsche leiders noodig hebben, die in den goeden strijd voortaan kunnen staan; bij wie de vroomheid des

harten gepaard gaat met deugdelijke kennis van de heilswaarheden

Eén van de scherpste wapenen, waarmee men onzen opmarsch zoekt tegen te houden, is de bewering: „Christus is de profeet der Hollanders, Mohamed die der Javanen.” Dat men dit wapen niet zonder succes hanteert, hangt o.a. samen met het feit, dat in het zendingswerk nog al te veel de Europeanen op den voorgrond treden. Dit zal pas anders worden, als er groote kracht kan uitgaan van de Inlandsche leeraars. Reeds hierom is een deugdelijke theologische opleiding van bijzonder veel waarde. We kunnen op den duur niet buiten zulke mannen, die zelfstandig weten op te treden; ook zelfstandig den schat der Waarheid, aan de kerk geschenken, kunnen onderzoeken.

Gelukkig echter blijft ook de *oude* en door ons allen geëerde Javaansche theologische cursus voortbestaan. Hier worden — zooals reeds bijna 20 jaar het geval is — flinke Javaansche jongelui opgeleid tot Evangelist. Het onderwijs wordt in het Javaansch gegeven, en kan daardoor niet zoo ver gaan als dat van den nieuwen studiegang. Toch, wat hebben we al niet veel aan dien ouden cursus te danken! Onder haar leerlingen zijn er meerderen, die ik met volle vertrouwen aan onze dorpsgemeenten als Javaansche predikanten verbonden zou zien.

Ik hoop naar den Javaanschen cursus minstens één leerling in opleiding te zenden. We hebben ongetwijfeld nog Evangelisten te weinig.

Diversen. — De arbeid gaat rustig voort. Het ziekenhuis vraagt om jongere krachten voor de geestelijke bearbeiding. Onze broeder Timotheüs verzoekt pensioeneering; reeds meer dan 42 jaar dient hij de zending. We krijgen met Mei Toekimin uit Djokja terug. Hij heeft dan den Javaanschen theol. cursus afgeloopen. Ds. Bakker is zeer met hem ingenomen. Voorloopig zal hij in het ziekenhuis werkzaam zijn. Voor onze Evangelisten is het daar een schoen maar uiterst moeilijk arbeidsveld. Laat me er U aan herinneren, dat we aan het ziekenhuis danken de aanraking met Soerdjo, dien we straks naar den Hollandschen cursus zenden. Behaagt het God, onze verwachtingen te vervullen, dan zal die man van groote waarde worden voor de uitbreiding van de christelijke kerk op ons terrein. Als we nu eens niet tellen maar wegen, dan is één zo'n man van meer betekenis dan 10 anderen, die — hoe blij we ook zijn over hun bekeering — toch door hun mindere ontwikkeling slechts geringen invloed op hun omgeving kunnen uitoefenen. Moge het hospitaal vele van zulke waardevolle vruchten opleveren.

Catechisatie H.J.S. — Een nieuwen arbeid vond ik in de wekelijksche catechisatie door mij aan de oudste leerlingen van onzen Holl.-Javaansch School gegeven. 'k Doe dit werk met groote vreugde. Allereerst omdat ik nu de gelegenheid heb, de kennis van den weg des heils hier geregeld te kunnen mededeelen aan jongelui, die later een meer of minder belangrijke positie in het leven gaan innemen. Verder omdat ik hier kan voortbouwen op de bijbelsche geschiedenis, die er bij de jongelui uitnemend in zit; ik behoeft dus niet telkens weer de eerste beginselen bij te brengen, luidelijk omdat ik nu reeds bemerk, hoe er door dit onderwijs een band van vertrouwelijkheid tusschen de leerlingen en mij groeiende is, waardoor de weg tot hun hart openkomt.

Ik kan niet nalaten onze onderwijzers geluk te wenschen met de schoone taak, die ze van dag tot dag te vervullen hebben.

Magelang.

Magelang, 25 April '25.

Amice,

Den vorigen keer schreef ik, dat de nood van den arbeid mij drukte en ik wil U iets van dien nood in dit schrijven laten gevoelen.

Eerst moet ik daarom iets mededeelen over de grootte en dichtheid van bevolking van Uw Zendingsterrein.

Het terrein, waarvan de bearbeiding mij is opgedragen, bestaat uit de afdeelingen Magelang en Temanggoeng, van de Residentie Kedoe; dit terrein is ongeveer zoo groot als Zeeland, maar telt een bevolking, die 3 keer zoo groot is. Op dit terrein wonen 854035 menschen; daarvan zijn 3292 Europeanen en 9958 Chineezzen; deze bevolking is verspreid over 869 dorpen en steden.

Dit is nu mijn Zendingsterrein; d.w.z. ik moet al het mogelijke doen, om aan al die menschen het Evangelie te verkondigen; nu is dat in 't begin niet mogelijk, maar ik versta mijn taak toch zoo, dat ik niet rusten mag, voordat ik met de Evangelieprediking heel die bevolking bereik; ik moet telkens op uitbreiding bedacht zijn en telkens moet er overwogen worden, welke middelen er kunnen worden aangewend, om dit ideaal zoo dicht mogelijk te benaderen. Wanneer het er op ons Zendingsterrein uit zou zien, zooals ik het begeer, dan zou het ongeveer aldus moeten angevat worden,

Ons Zendingsterrein bestaat uit 2 Regentschappen, n.l. Magelang en Temanggoeng; een regentschap is een bestuursgebied, aan het hoofd waarvan een Regent staat; het Regentschap Magelang bevat 539 steden en dorpen, Temanggoeng 330; ieder Regentschap is weer verdeeld in districten; in de

hoofdplaats van zoo'n district, dat ongeveer 60—100 dorpen omvat, staat een bestuursambtenaar, die wedana genoemd wordt; ieder district is weer verdeeld in onderdistricten met een assistent-wedana als hoofd; ieder onderdistrict omvat ongeveer 15—30 dorpen; aan het hoofd van ieder dorp staat een loerah.

Nu is het voorloopig wel te veel geëischt, om in ieder dorp een goeroe te hebben, maar in de hoofdplaats van ieder onderdistrict, dat dus 15—30 dorpen omvat, zou één goeroe toch niet te veel zijn; op iedere hoofdplaats van een onderdistrict zou een schooltje moeten zijn met een paar onderwijzers en een goeroe voor de prediking van 't Evangelie, die van uit die plaats het geheele onderdistrict bewerkte en dus in de 15—30 dorpen aanknoopingspunten zocht; gewenscht is, dat deze goeroe van de noodige medicijnen voorzien wordt, om zijn ingang te vergemakkelijken. Op iedere hoofdplaats van een district (dat 60—100 dorpen omvat) zou er moeten zijn een eenvoudig hulphospitaal met een Javaanschen verpleger aan 't hoofd; voorts een schooltje, een goeroe indjil en een colporteur; die colporteur zou al de dorpen van dat district moeten bezoeken met zijn boeken en, als hij een belangstellende ontmoet, daarvan kennis geven aan den goeroe van het onder-district, waarin het dorp van dien belangstellende gelegen is.

In iedere plaats van een regent zou er een hospitaal moeten zijn met een dokter en het noodige verplegend personeel, een of meer Hollandsch-Javaansche en Hollandsch-Chineesche scholen. Een inlandsche school en twee goeroe's indjil. Wat er dan in de hoofdplaatsen nog meer opgericht kan worden, zou tot versterking van den Zendingsarbeid kunnen dienen.

Indien het er nu op ons Zendingsterrein zoo uitzag, zouden er 3 missionaire predikanten noodzakelijk zijn, 1 missionaire predikant voor de Javanen voor ieder Regentschap en bovendien een voor de Chineezzen.

Nu zijn er op ons terrein 2 Regentschappen, 12 districten, 42 onderdistricten;

We zouden dus moeten hebben: 3 missionaire predikanten, 2 hospitalen met een dokter, 10 hulphospitalen (iedere hoofdplaats van een regentschap is tevens hoofdplaats van een district en van een onderdistrict).

Daar er reeds 2 hospitalen zijn in de hoofdplaatsen van de twee Regentschappen, blijven er 10 hoofdplaatsen van districten over, waar nog een hulphospitaal moet komen;

Er zouden 42 inlandsche scholen moeten zijn;

Er zouden 44 goeroe's indjil aangesteld moeten worden.

Enkele Holl. Inl. en Holl. Chineesche scholen, terwijl er voor iedere hoofdplaats van een district een colporteur, dat is 12 colporteurs moeten zijn.

We krijgen dan 3 missionaire predikanten, 2 hospitalen met een dokter, 10 hulphospitalen onder Javaansche leiding, 42 inlandsche scholen, 44 goeroe's indijl, enkele Holl. Inl. en Holl. Chin. scholen, 12 colporteurs.

Het eerste wat gij zegt is: „maar dat is onmogelijk.” Nu op 't oogenblik zal dit wel niet voor uitvoering vatbaar zijn; ik geef hier dan ook niet een program, dat in twee jaar moet afgewerkt worden, maar een programma van wat noodig is, zullen we kunnen zeggen, dat ons Zendingsterrein eenigszins naar behoren wordt bearbeid.

Nu gaan we eens zien, wat er in Indië zelf gedaan zou kunnen worden; die 12 colporteurs zullen voor rekening moeten komen van Indië; evenzoo de Holl. Jav. en Holl. Chineesche scholen (op dit gebied is onze wensch reeds bijna vervuld; in Magelang hebben we a.s. Juni 6 scholen (3 Holl. Jav., 1 Holl. Chin. en 1 Hollandsche school en 1 Mulo) en in Temanggoeng is reeds een Holl. Chin. school; in Temanggoeng zal er dus nog één of meer Holl. Jav. scholen opgericht moeten worden.

Evenzoo moet het benoodigde voor de 10 hulphospitalen in Indië gevonden worden. Het hulphospitaal in Parakan bestaat reeds geheel van inkomsten uit Indië.

Voor rekening van de Zendende Kerk blijft dus: 3 missionaire predikanten, 2 hospitalen met een dokter, 42 inlandsche scholen, 44 goeroe's indijl.

Daarvan zijn er reeds 1 missionaire predikant, 7 inl. scholen, 10 goeroe's indijl.

We komen dus nog te kort voor zoover dit voor rekening van de Zendende Kerk zou komen: 2 missionaire predikanten, 2 hospitalen 35 inl. scholen, 34 goeroe's indijl.

Maar „wie zal dat betalen”, hoor ik U al zeggen; ik wil eerst graag vaststellen wat er noodig is, dan kunnen we ons voorts gaan bezinnen, op welke wijze wij het benoodigde bij elkaar kunnen krijgen. En dan merk ik allereerst op: zorg, dat er zoo spoedig mogelijk een missionair-predikant voor de Chinezen komt; het is erg noodig, dat er onder hen gewerkt wordt en wanneer deze arbeid gezegend mag worden, dan wordt er een arbeid gezegend onder een groep van de bevolking, die ook finantiëel krachtig is en van wie onder Gods zegen wat verwacht mag worden ook voor den arbeid onder de Javanen; wanneer we hier eens een Chineesche gemeente mochten hebben, dan zou zij voor de volvoering van het bovengenoemde program van groote beteekenis zijn. En door de veelvuldige aanraking van de Chinezen met

de Javanen en door hun beter gesitueerd zijn, zou een Chineesche gemeente ook voor den arbeid onder de Javanen vruchten dragen. Hier laat ik het voorloopig bij; ik hoop, dat ge zelf er eens mee over zult nadenken, hoe er meer bijeengebracht kan worden, om den arbeid hier zoo krachtig mogelijk aan te vatten en laten we vooral het gebed niet vergeten; God is zoo dikwijls een verrassend God, ook in 't ontsluiten van bronnen, waaruit het noodige voor den arbeid ons toevloet.

Met hartelijke groeten als steeds

A. MERKELIJN.

Uit de Z. Kerkbode.

**De Zendingstaak van de Kerken in Indië.
Rapport van de Commissie voor de Zendingstaak, benoemd door de Vergadering van de Classis Batavia gehouden te Djokjakarta Juni 1924.**

De Commissie ontving van de Classis de volgende opdracht:

- a. te onderzoeken wat elk der plaatselijke kerken thans in en voor den zendingsarbeid doet en daarover te rapporteeren aan de eerstvolgende Classicale Vergadering,
- b. in studie te nemen de vraag, wat door de kerken gezamenlijk voor de Zending gedaan zou kunnen worden en voorstellen dienaangaande in te dienen voor de volgende Cl. Vergadering.

1. In opdracht van de vergadering der Classis heeft de Commissie allereerst op gave gevraagd en verkregen van hetgeen de verschillende Kerken thans doen voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk onder Mohamedaan en Heiden.

We zullen deze opgaven zoo kort mogelijk weergeven.

De Kerk van Batavia heeft haar eigen zendingsarbeid. Allereerst houdt ze het Maleische deel van de gemeente in stand, dat nog altijd niet afzonderlijk geïnstitueerd is. Aan eigenlijk zendingswerk onder de Maleiers wordt weinig gedaan. In de 2de plaats geeft Batavia finantieele steun aan de Bataksche gemeente ter plaatse, die in verband staat met de Rijsche Zending.

De Kerk van Bandoeng heeft geen eigen terrein van arbeid, doch bepaalt zich tot het houden van collecten, die verdeeld worden over Batavia, Midden-Java (courantenkas) en Soemba. Deze collecten zijn steeds stijgende.

In 1923 werd f561.36 bijeengebracht.

Semarang en Soerabaja verkeeren in hetzelfde geval. In Soerabaja wordt met Kersten en Pinksterfeest gecollecteerd ten behoeve

van Midden-Java (courantenkas). In Semarang worden collecten gehouden voor verschillende terreinen op Midden-Java, terwijl er ook vaste bijdragen worden verzameld voor een bepaald terrein.

De Kerk van Medan neemt een geheel eenige positie in. Ze heeft geen eigen zendingsterrein, maar steunt de Rijsche Zending zoo krachtig, dat zij geen anderen arbeid voor haar rekening kan nemen. Zooals bekend is, verkeert de Rijsche Zending in groote moeilijkheden en nu heeft de Kerk van Medan besloten den arbeid in Tanah Djawa (Simoeleongan), waar zendeling Schneider werkt, te steunen met een bedrag van f125.— p.m.

Deze som wordt echter nog niet geheel bijeen gebracht, er ontbreekt nog — f25.— p.m. aan.

Blijven over de drie Kerken, gelegen op het zendingsterrein Midden-Java.

Deze allen steunen de Zendende Kerken, op wier terrein ze liggen.

Solo staat hier bovenaan. In de eerste plaats maakt de Hollandsche gemeente aldaar het mogelijk, dat de Kerk van Delft een 2den miss. predikant heeft beroepen.

Delft wordt hiertoe in staat gesteld door een aanzienlijke finantieele bijdrage. De mission. predikanten verleen wederkeerig hulp aan de gemeente van Solo door haar geestelijk te verzorgen.

In de 2de plaats arbeidt de Kerk van Solo onder Holl. sprekende Javanen en Chineezzen door het houden van lezingen voor de rijpere jeugd, door het verspreiden van de Zaater en door een Jongelieden-Vereeniging, vooral bestaande uit Chineezzen, terwijl plannen bestaan voor Zondagscholen.

Overwogen wordt den arbeid ter hand te nemen onder de Singkehs door middel van een Chineesch helper. De gemeente heeft zich bereid verklaard hiervoor f100.— p.m. bij te dragen. Verder bestaat 't plan een of meer jongelui op te laten leiden aan de Opleidingsschool te Djokja en zoo mogelijk ook den arbeid over te nemen onder de Maleisch sprekende Chineezzen.

De Kerk van Djokjakarta houdt de verplichte zendingscollecten en verzamelt vaste bijdragen voor den colportage-arbeid. Zij bekostigt de vóóropleiding van den Chin. helper, die naar de Opleidingsschool zal gezonden worden.

Lezingen worden gehouden voor Holl. sprekende Javanen en Chineezzen.

Er zijn Catechisaties voor leerlingen van de H.J.S. en H.C.S.

De Kerkeraad van Djokja wil aan de gemeente voorstellen den arbeid ter hand te

nemen onder de Mal. sprekende Chineezzen, mogelijk later ook onder de Singkehs.

De Kerk van Magelang houdt twee collecten 'smaands voor de Zending, die gestort worden in de kas van de zendende kerk. Verder wordt de miss. pred. krachtig bijgestaan door Broeders die hulp verleen bij de colportage en bij den administratieven arbeid, dien de Zending met zich brengt.

2. De Commissie heeft ook aan de Kerken gevraagd, of zij 't gewenscht achten, dat een der Kerken op 't Zendingsterrein, met steun van de andere Kerken der Classis, een deel van de Zendingstaak der Holl. Kerken overneemt. Hierbij werd gedacht aan den arbeid onder de Chineezzen.

Magelang, Djokjakarta of Solo zou een miss. predikant kunnen beroepen voor dit werk op Midden-Java en de andere Kerken zouden dit krachtig kunnen steunen.

De antwoorden, die op deze vraag zijn ingekomen, zijn merkwaardig. De drie Kerken, die op 't Zendingsterrein liggen en die er dus voor in aanmerking komen, wenschen 't geen van alle. Zij achten zich allereerst geroepen den arbeid te steunen van de zendende Kerk, op wier terrein ze gelegen zijn en door wier arbeid zij feitelijk ontstaan zijn.

Alle andere Kerken daarentegen gevoelen voor dit denkbeeld. Doch zij doen 't zoo, dat de uitvoering toch onmogelijk zou zijn.

Batavia en Medan kunnen geen finantieele steun bieden. Bandoeng, dat krachtig wil steunen, stelt als voorwaarde, dat alle kerken meedoen.

Semarang acht 't noodig, dat de Kerken eerst in eigen behoefte moeten kunnen voorzien, zonder hulp uit Nederland, voor zij zulk een taak op zich nemen.

Alleen Soerabaja zegt onvoorwaardelijke steun toe, wil belangstelling wekken voor den arbeid onder de Chineezzen, en er voor collecteeren en vaste bijdragen verzamelen. In theorie zijn dus alle Kerken, behalve die van Midden-Java er voor, maar praktisch gesproken, kan er niets van komen, want finantieele steun is bijna niet te verwachten. Men kan dus wel zeggen, dat 't denkbeeld, dat de vorige Classisvergadering voor oogen zweefde, onuitvoerbaar is.

3. Met dit te constateeren heeft de commissie haar taak echter niet volbracht. Zij wenscht ook uit te spreken, welk standpunt zij in deze kwestie inneemt.

Allereerst vestigt zij er de aandacht op, dat de Indische Kerken hun zendingstaak op geheel andere wijze hebben te vervullen dan de Kerken in Nederland. De laatste kunnen niet anders doen dan iemand uitzenden,

om namens hen 't werk te doen in de verre Mohamedaansche wereld of in 't verre Heidenland. Maar de Indische Kerken zijn juist ontstaan in de niet christelijke wereld. Zij hebben geen zendingsterrein te zoeken, want zij wonen er midden op. Zij behoeven niemand uit te zenden, want zij zelve hebben, als geheel het licht van het Evangelie te laten schijnen in hun omgeving. Het schijnt ons dus volkomen juist toe, dat de Kerken op Midden-Java zeggen, wij beschouwen 't als onze roeping de Zendende Kerk van 't zendingsterrein, waarop wij ontstaan zijn, te steunen in haar omvangrijke taak. Het werk overnemen, kunnen we niet. Daarvoor zijn we veel te zwak. Het zou zelfoverschatting zijn, indien we er anders over dachten. Maar we willen van harte medewerken met de Zendende Kerk, door wier arbeid we feitelijk ontstaan zijn.

Het zou onnatuurlijk zijn, indien een Kerk op 't zendingsterrein een andere kerk steunde en zich van haar eigen omgeving niets aantrok.

Hetzelfde kan ook gezegd worden van de Kerken, die niet op ons zendingsterrein liggen. Batavia, Bandoeng, Soerabaja en Medan hebben het zendingsobject in hun onmiddellijke omgeving. Waarom zullen ze het in de verte zoeken. Batavia arbeidt dan ook in eigen omgeving en de andere bovengenoemde Kerken zouden 't ongetwijfeld ook doen, indien zij niet gelegen waren op ander zendingsterrein en dus verwarring zouden stichten, indien ze Inlandsche gemeenten trachten te vormen.

Het schijnt ons toe, dat we de grenzen van de zendingsterreinen moeten eerbiedigen en niet moeten trachten in te dringen in 't werk van zendingscorporaties, die den Christus der Schriften brengen.

Een eigenaardige positie neemt Medan in. Het biedt steun aan de Rijsche Zending, die in nood is. Daarin ligt veel sympathieks. Hieruit blijkt dat de verschillende zendingscorporaties niet tegen over elkaar staan. Toch blijve dit uitzondering, vooral zoolang onze eigen Zending zoo dringend behoefte heeft aan steun.

Regel moet zijn, dat eigen behoeften voor gaan.

Blijft er dan niets over te doen voor de Kerken van Bandoeng, Semarang en Soerabaja, die geen eigen zending kunnen drijven, omdat zij op anderer terrein liggen?

O.i. wel. De Zendende Kerken hebben ook hun gemeenschappelijke belangen en hun gemeenschappelijken arbeid. We noemen b.v. de uitgave van Mardi-Rahardja en de Opleidingsschool te Djokjakarta.

Laten 'de Kerken, die geen eigen taak hebben in hun onmiddellijke omgeving, deze algemeene belangen behartigen, zoowel voor Midden-Java als voor Soemba.

Misschien wordt het door sommigen betreurd, dat de conclusie van dit rapport niet zijn kan een voorstel om over te gaan tot de beroeping van een predikant voor den arbeid onder de Chineezzen. Doch men vergete niet:

1e. dat het niet gewenscht zou zijn den arbeid onder alle Chineezzen op Midden-Java op te dragen aan een persoon. Intensief kan er onder hen alleen gearbeid worden door de verschillende zendingsarbeiders ieder op hun eigen terrein en de Hollandsche Kerken op 't zendingsterrein kunnen dat werk steunen of desnoods overnemen.

2. Wanneer een der Zendende Kerken een missionnair predikant uitzendt onder de Chineezzen, zal deze allicht ook eenige leiding kunnen geven aan de Chineezzen-zending op andere terreinen, hetgeen zeker niet gratis zal behoeven te geschieden.

We gaan hierop echter niet verder in, omdat dit ligt buiten de grenzen van ons rapport.

D. BAKKER, Rapporteur.

Uit het Ind. Kerkbl.

De Zendingskalender van 1926.

Zeer gewaardeerde Vrienden, helpers en helpsters in den dienst der Zending.

De tijd is er weer, om over den *Zendingskalender* voor 1926 U een circulairtje te zenden.

Als voorheen komen wij Uw hulp inroepen voor de verspreiding van den *Zendingskalender*.

Op veler aandrang hebben wij de *texten* op de vóórpagina weggelaten, en ons bepaald tot de vermelding der *voornaamste Zendingsefeiten*.

Wij hopen, dat door deze vereenvoudiging de duidelijkheid van den kalender winnen moge.

De oplaag is weer een weinig omhoog gegaan; wij zijn daar dankbaar voor; maar zoo gaarne zouden wij nog een paar duizend exemplaren meer geplaatst zien.

Van de belangrijke bate voor de Zending hebt Gij zeker wel gelezen in het *Zendingsblad*; doch een vreugde zou 't ons zijn, zoo bedrag nog zou kunnen stijgen. De prijs is f 11.— per 100 exemplaren en bij bestelling na 1 November f 12.—.

Deze prijs geldt voor alle getallen. Eén exemplaar kost evenwel f 0.20.

Op Gods zegen en Uw aller medewerking hopen.

Gaarne Uw vriend en mede-arbeider in dienst der Zending:

Ds. D. POL.

Onze Zendingskalender is bij ons Gereformeerde volk ingeburgerd. In tal van gezinnen hangt deze kalender aan den wand en herinnert hij elken dag aan het werk der Zending. Ook deze kalender werkt mede om de kennis van de Zending te vermeerderen en daardoor de zendingsliefde te versterken.

Aanbeveling is natuurlijk overbodig. De Zendingskalender doet een heel goed werk. Moge de oplage nog met enkele duizende exemplaren toenemen!

W. B.

Lijst van personen, die in de Zending werkzaam zijn.

Poerbolinggo, res. Banjoemas:

Dr. B. J. Esser, Miss. Predikant.

Voor administratie: Mej. J. L. Stoett.

Zendings-Ziekenhuis:

Dr. W. L. Vogelesang, Directeur; Dr. T. Rado.

Holl. Jav. School:

K. Terpstra, Hoofd; A. A. van Zwet; Mevr.

J. M. Allaart-Pruys.

Holl. Chin. School:

G. Hanskamp, Hoofd; Mej. Vitalis.

Poerworedjo, res. Kedoe.

Ds. L. Netelenbos, Miss. Predikant.

Zendings-Ziekenhuis:

Dr. J. C. Flach, Directeur; Mej. Dr. G. J.

Dreckmeijer; Mej. G. A. Both, Verpleegster;

Mej. C. Versteeg, Verpleegster.

Holl. Jav. School.

P. M. A. Harkema, Hoofd; H. de Lange;

A. A. Kranenburg; P. van Rosmalen.

Holl. Chin. School.

R. Hooyisma, Hoofd; U. Stelwagen; Mej.

M. Feringa; Mevr. van Beveren.

Keboemen, res. Kedoe.

Ds. K. van Dijk, Miss. Predikant.

Zendings-Ziekenhuis:

Dr. A. H. Vonk, Directeur; Dr. R. Brum-

melkamp; Mej. C. L. de Graaf, Verpleegster;

Mej. H. F. ten Kate, Verpleegster.

Holl. Jav. School (te Gombong).

G. P. Hamer, Hoofd; J. H. V. Venema;

G. J. R. P. Oostenga; Mevr. M. L. Pieters—

Peelen.

Holl. Chin. School.

A. den Hoed; A. Antheunisse; F. Kamer-

ling; A. Algra; Mej. A. Flierman.

Djokja.

Ds. D. Bakker en Dr. F. L. Bakker, do-

centen; Ds. A. Pos, Miss. Predikant

Zendings-Ziekenhuis:

Dr. J. Offringa, Directeur; M. G. Muller,

arts; D. Bakker, arts; W. J. Boers, waarn.

Administrateur; Mej. W. Boersma, verpleegster; Mej. M. Kruijver, Verpleegster; Mej. J. Prins, Verpleegster; Mej. J. Piccer, Huishouding; Mej. J. Looyenga, Huishouding.

1e Holl. Jav. School:

R. Zijlstra, Hoofd; K. F. Kok; M. Lenters;

J. Volhand; Mej. J. D. A. v. d. Wetering.

2e Holl. Jav. School.

W. A. v. d. Weg, Hoofd (met verlof); J.

Godschalk, waarn. Hoofd; W. van Hassel.

Holl. Chin. School.

W. Schmidt, Hoofd; J. Pot; C. Veldwijk;

H. Wildschut; G. de Vries Kz.; Mej. H. Koe-

lewijn; Mej. F. Ranti; Mej. F.S. Pruijs (met

verlof).

Koningin Wilhelminaschool:

Mej. H. J. Wellensiek, Directrice; Mej. P.

A. M. Merwart; Mej. E. W. Schotel; Mej. J.

v. d. Kouwe; Mej. C. E. van Andel (Inter-

naat); Mej. T. Reinsma, (Internaat); Mej.

M. Reinsma, met verlof.

Holl. Jav. School te Wates:

P. Offringa, Hoofd.

Europ. School:

J. v. d. Meulen, Hoofd; B. R. Dekker; W.

P. Coppoolse; H. Uiterwijk; Mej. N. A. D.

van Zijp; Mej. J. Koelewijn.

Mulo-School:

H. Evers, Directeur; H. R. Piso; Th. Jouv-

stra; J. J. Z. Offringa; T. Dijkstra; H. Old-

hoff.

Magelang.

Ds. A. Merkelijn, Miss. Predikant.

Ziekenhuis te Parakan:

Geen Arts (de Goevernements-Arts uit

Temangoeng bezoekt tweemaal per week

het Ziekenhuis). Mej. L.W. Netelenbos, ver-

pleegster.

Europeesche School:

J. Bos, Hoofd; R. Sloot; C. Kalsbeek; M.

Kalkman; Mej. Jordaen; Mej. van Galen.

Holl. Chin. School:

B. Siemons, Hoofd; O. Lok; K. Kuipers;

H. Goedhart; A. Wagenaar; H. H. Reeders;

Mevr. Siemons—Rasker; Mej. Broks.

1e Holl. Jav. School:

S. Griede, Hoofd; K. van Oosten; R. Ha-

gen; Mej. B. A. W. Jansz; Mej. Beierink.

2e Holl. Jav. School:

P. J. Vlasveld, Hoofd; L. Griede; R. van

Eerden; Mej. Broks.

Solo, res. Soerakarta.

Dr. H. A. van Andel, Miss. Predikant.

Ds. P. H. van Eijk, Miss. Predikant.

Zendings-Ziekenhuis:

Dr. K. P. Groot, Directeur (met verlof);

D. Verhagen, waarn. Directeur; J. Berg,

arts; Mej. G. Loggen, verpleegster; Mej. H.

Baarbé, verpleegster; Mej. G. Por, ver-

pleegster; Mej. A. Spoelstra, Huishouding.

Holl. Chin. School:

P. Beukema, Hoofd; R. Pos; Mej. C. Kapteijn; Mej. M. T. C. Herdes; Mevr. A. Volhand—Spoelstra; Mej. I. A. Rust.

Idenburgschool (1e Holl. Jav. School).

G. J. Kaemingk, Hoofd (met verlof); G. Gouman, waarn. Hoofd; J. G. Zuidema; Mej. E. L. E. Huijsing; F. D. van Gelder.

2e Holl. Jav. School:

J. Dubbeldam, Hoofd; J. Ensing; Mevr. A. Pluijter—Krijger.

Koningin Emmaschool (Holl. Jav. Meisjesschool met Internaat).

Mej. H. M. Hemmes, Directrice; Mej. C. Baarbé; Mej. G. Eelderink; Mej. C. A. van Esveld; Mej. P. Zondervan (Internaat).

Europ. School:

J. J. Bijleveld, Hoofd (met verlof); H. C. Beekman, waarn. Hoofd; J. Bolwijn; Mej. E. G. Haytink; Mevr. A. H. S. Voorhoeve—Tichelman.

Holl. Jav. School te Klaten:

J. Beumer, Hoofd; J. Nomes; A. Geldermans; Mej. W. Damme.

Holl. Jav. School te Sragen:

W. Kok; Mevr. D. Kok—Eerland; Mej. H. Dumpel.

Mulo-School:

G. Vink, Directeur; G. P. v. d. Waal.

Schakelschool:

J. A. Wiggers.

Solo.**Holl. Inl. Kweekschool:**

H. W. A. Meijerink, Directeur (met verlof); D. J. Bosman, waarn. Directeur; W. Vermolen; P. de Koomen; J. in 't Veld.
Voor administratie: Mej. B. Michels.

H. Pluijter, Architect.

SOEMBA.

Kambaniroe: Ds. C. de Bruijn, Miss. Pred. Melolo: Ds. J. F. Colenbrander, Miss. Pred. Pajeti: Ds. P. J. Lambooi, Miss. Predikant. Pajeti: Hulp-Ziekenhuis.

D. H. Krijger, Verpleger.

Mej. H. C. Clevering.

Karoeni: Ds. W. van Dijk, Miss. Predikant. Ds. L. P. Krijger.

T. van Dijk, Schoolopziener te Pajeti.

Dankbaarheid.

Er wordt nog al eens rondverteld, dat de Javanen ondankbaar zijn. Wij menschen van de zending weten het wel beter. Een Javaan is evenals een ander mensch een wezen met alle menschelijke gevoelens toegerust. Alleen de uitingen zijn geheel anders dan de uitingen van Europeanen.

Zoo ook uit zich de dankbaarheid op geheel andere wijze dan bij ons, maar we kunnen ook hier die dankbaarheid voor bewe-

zen diensten telkens weer opmerken. En soms uit zich die dankbaarheid op een wijze, die ik zou zeggen geheel Hollandsch is.

Het volgende geval moge dit illustreeren.

Enkele weken geleden werd ik in consult geroepen bij een dochter van een der Inlandsche hoofden. Daar het een bevalling betrof, verleende Dr. Dreckmeier de gevraagde hulp. Het was een zeer buitengewoon geval, zoodat de vrouw in het ziekenhuis moest worden opgenomen en onder narcose moest worden geholpen. God zegende de genomen maatregelen en de verleende hulp, zoodat de vrouw na enkele weken met een gezond kind het ziekenhuis kon verlaten. Nu gebeuren dergelijke dingen hier herhaaldelijk. Er gaat geen week voorbij of we moeten in zware gevallen hulp verleen.

Maar wat we nog nooit hier hebben gehad was een publieke dankbetuiging in verschillende bladen. In de eerste plaats in het Javaansch in „Boudi Oetomo” het blad, dat door alle priaji's (Jav. ambtenaren) wordt gelezen. Daar dit geheel in Javaansche letters was gesteld kan ik de inhoud daarvan niet herhalen.

In de tweede plaats in een op Midden-Java verschijnend blad, in het Hollandsch.

Enkele dagen daarna werden we verrast door het ontvangen van fraai uitgesneden lederen waaiers.

Nu vragen we bij het verrichten van ons werk geen dankbaarheid. Toch moge dit stukje dienen om te laten zien, dat ook de Javaan dankbaarheid kent, hoewel men vaak beweert dat dit niet het geval is.

„Uit Poerworedjo.”

J. C. FLACH.

Voortvaren.

Toen David bericht ontving van Sauls begrafenis en den rol door de inwoners van Jabes in Gilead daarbij vervuld, kon hij niet nalaten hen voor deze piëteitvolle daad in hartelijke woorden te prijzen. Als terloops voegde hij er echter aan toe: „En ook hebben wij die van het huis van Juda tot Koning over zich gezalfd.” Blijkbaar verwachtte David wel eenig effect van zulk een stille wenk.

Het zij mij vergund diezelfde taktiek ook eens te volgen en aan de lezers van het Zendingsblad, in de eerste plaats aan hen, die Kerkeraadslid zijn mede te deelen dat ik deze maand opnieuw verrast werd, doordat Ds. Jongeleen mij andermaal een gift ter hand stelde namens de Chr. Geref. Kerk van Hilversum. Van de Geref. Kerk van A'dam-Zuid mocht ik de vorige maal reeds een tweede gift vermelden. Ook uit Vriezeveen, Helder, Loenen a. d. Vecht, Hillegom

en Garijp mocht ik òf rechtstreeks van den Kerkeraad of van de Zend. Comm. der Ger. Kerk een gift (meermalen een heel belangrijke) ontvangen voor de in nood verkeerende Zending in Suriname. — De conclusie trükke nu ieder voor zich.

Misschien zijn er onder de broeders, die in hun Kerkeraadsvergadering deze zaak bij de rondvraag ter sprake willen brengen. Als oud-collega weet ik, dat dan vaak de tegenwerping luidt: Daar zijn geen fondsen voor aanwezig. Mag ik dan nog eens een mededeeling doen in den trant van de vorige. De Onesiforus-bank verblijdde ons dezer dagen met de mededeeling, dat de Geref. Kerk van Haarlem een deel van het haar toegekende uit de winst van bovengenoemde bank als een extra-gave voor de Suriname-zending beschikbaar wenschte te stellen. Ook hier weer geen commentaar. Een ieder doe nu maar wat z'n hand vindt om te doen. God geve er Zijn zegen over.

Met hartelijken dank aan gevers en-geefsters mag ik weër melding maken van de volgende giften: Personeel Ulo Kopschool Goes *f*4; Mej. G. K. Leeuwarden *f*1.50; J. J. L. te Amsterdam *f*5; A. B. Gasselternijveenschemond *f*10. Van J. Verkruijsen te Amsterdam (leerlingen Oranjeschool) *f*13.50; door bemiddeling van „De Standaard” andermaal *f*27.50; G. W. te D. *f*100; X te Alfen *f*2; C. te H. *f*1; J. M. te Kampen *f*2.50; J. W. R. Leiden *f*10; W. F. H. V. den Haag *f*5; Q te Hilversum (uit ons zendingsbusje) *f*5; Ds. J. te Hilversum *f*10;

Voorts was het een heerlijke verrassing een tweetal giften te ontvangen uit de Oost voor de West en wel van M. J. B. te Soerabaja *f*10 en van N. N. te Madioen door bemiddeling van P. A. W. J. aldaar *f*5.

Hilversum, Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN,

Bilderdijklaan 12.

Korte Berichten.

Ds. J. A. C. Rullman.

Nadat Ds. J. C. Aalders bericht had, dat hij niet weer naar Batavia zou terugkeeren, heeft de Raad der Geref. Kerk te Batavia met goedvinden van de deputaten der Gen. Synode voor den arbeid onder de verstrooiden in Ned. Indië, aan Ds. J. A. C. Rullman voorgesteld, de drie-jarige verbintenis in dienst van de Kerk te Batavia voor den arbeid onder de verstrooiden, om te zetten in eene verbintenis als dienaar des Woords van de Geref. Kerk te Batavia, zonder bijzondere opdracht en voor onbepaalden tijd. Ds. Rullman heeft dit voorstel aanvaard. Hij

is dus thans gewoon dienaar des Woords van de Geref. Kerk te Batavia.

De nieuwe kerk te Tlepok.

Dinsdag 10 Maart i.l. werd het nieuwe Kerkgebouw te Tlepok in gebruik genomen. De belangstelling was buitengewoon groot. Eerst sprak Wirjatenoja, de begaafde helper, die te Tlepok arbeidt. Daarna de missionaire predikant Ds. L. Netelenbos en anderen. Het was een mooie dag op het Zendingsterrein van Utrechts Kerk. De arbeid te Tlepok wordt zeer gezegend.

Gerekend naar haar kleine kracht, heeft de Gemeente te Tlepok zeer mild geofferd voor den bouw harer Kerk.

Uit Tlepok en andere gemeenten werd ontvangen pl.m. *f* 318

De Europeesche Christenen droegen bij pl.m. „360

De Zendingskas verleende een voorschot van *f* 300

Totaal *f* 978

Men hoopte hiermee wel rond te kunnen komen. Maar het is niet gelukt. De geheele bouw (met aankoop van een erf) kostte ongeveer *f* 1260. Er moest dus nog *f* 280 geleend worden.

De eerstelingen van Djatilawang.

Op eersten Paaschdag ging Dr. Esser 's morgens in Poerwokerto in den Hollandschen kring voor.

's Namiddags doopte hij in de Javaansche kerk aldaar twee gezinnen uit de districts-hoofdplaats *Djatilawang*.

De goeroe Sadjan heeft daar een kring van ongeveer 16 belangstellenden. Ook begon hij geregeld vergaderingen met Chineezers te houden.

Ds. W. L. Vogelesang.

Het adres van Ds. W. L. Vogelesang, die met verlof in Holland vertoeft, is den Haag, Obrechtstraat 486.

Mej. M. E. Breukelaar.

Tot onderwijzeres aan de Christ. M.U.L.O. school te Djokja is benoemd Mej. M. E. Breukelaar te IJmuiden, die D. V. naar Indië zal vertrekken met de „Prins der Nederlanden”, die 24 Oct. a.s. uitvaart.

Raden S. Nimpoeno.

Meermalen is ons gevraagd naar het adres van den heer Nimpoeno met het oog op het vervullen van spreekbeurten. Zijn adres is Amstellaan 73², Amsterdam.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f5.— aan Mej. M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f0.23, 5 stuks f1.00, 10 stuks f1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten gesloten kunnen worden, kosten de 10 stuks f 1.40 en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middelburg, Burg 109 en sture vooraf het geld. Giro no. 64188.

Leestafel.

Pro Rege, Orgaan van de Ned. Ind. Ver. van Protestantsche Christen-Onderofficiëren „Pro Rege”. Abonnementsprijs f3.— per jaargang. Uitgegeven te Bandoeng.

Een nieuw maandblad, dat de belangen der Prot. Christen-Onderofficiëren in Indië wil dienen. De eerste twee No.'s maken een goeden indruk. Het blad komt flink voor den dag. Het eerste artikel is geschreven door den Legerpredikant Ds. H. Janssen.

Pro Rege kan uitnemend werk doen in Indië.

Een brandende Fakkelt, een bundel Bijbellezingen over de profeet Elia door J. J. Knap Czn. bij Kok te Kampen, f2.25, geb. f3.—.

De onvermoeide pen van Ds. Knap heeft onze Christelijke literatuur weer verrijkt met een kostelijk boek. Inhoud en vorm zijn zooals we het van Ds. Knap mogen verwachten. Altoos degelijk, frisch, boeiend en leerzaam. Ook de band past bij dit boek.

Zon en Schild. Christelijk dagboek door Ds. K. Fernhout, bij W. Kirchner te Amsterdam. Aflevering 3.

Ook deze aflevering is weer uitnemend als de beide vorige. Alle aanbeveling is overbodig.

Morgengedachten. Uit de intieme aantekeningen van Renée de Bè-

noit, uit het Fransch vertaald, bij Kok te Kampen f1.50, geb. f2.25.

Korte woorden; zeer eenvoudig, maar geweld uit een innig vroom gemoed, en daarom soms treffend schoon.

Schepen zonder anker, door N. Baas, bij Kok te Kampen, f 1.60, geb. f2.40.

De bekende Amsterdamsche straatprediker Baas biedt in dit boek „**Beelden uit de Stads-Evangelisatie**” gelijk hij het noemt. En Baas kan uitbeelden. Wie dit boek leest ziet de diepte van den zondenmoed, waarin zoo velen zijn verzonken, maar ook de reddende macht der genade. Wie nog twijfelt aan de noodzakelijkheid van den Evangelisatiearbeid leze eens dit boek.

Korte verklaring der H. Schrift. De Psalmen door Dr. A. Noordt zij 2e deel, geb. f3.25 bij Kok te Kampen.

Metterdaad is de verklaring kort. Maar niettemin wel terdege verklaring. Een boek van groote en blijvende waarde.

Christus is alles. Schriftoverdenkingen uit de Evangelien door Ds. J. H. Landwehr bij Kok te Kampen, f2.25, geb. f3.—.

Een twaalfstal meditaties van den bekenden Rotterdamchen prediker. Uitnemende schriftoverdenkingen, rijk van inhoud en treffelijk van vorm.

De Doleantie door J. C. Rullman. No. 1—2 van serie 5 van „Ons Arsenaal”, uitgave van J. B. van den Brink & Co., Zutphen. f0.35 per No.

Een historische studie. Uitstekend gedocumenteerd. Ds. Rullman behandelt: 1. De onderwerping aan de organisatie. 2. De gebondenheid onder de organisatie. 3. Het verzet tegen de organisatie. 4. De breuk met de organisatie. 5. De vrijheid buiten de organisatie. Zeer aan te bevelen. Vooral voor onze jonge menschen om de geschiedenis onzer Kerken te kennen.

Maranatha. Christelijke Scheurkalender 1926, bewerkt door Dr. J. J. Knap en Dr. J. C. de Moor, met premieboek **Strijd en Kroon** door Johannes. Uitgave van Kok te Kampen, f0.90 en het premieboek f0.65.

Kok heeft ook ditmaal aan het schild weer alle zorg besteed. Een in zachte tinten uitgevoerde voorstelling van Golgotha. En de redactie is waarborg dat de inhoud stellig goed wordt.

Uit de Fontein des Heils. Woorden des levens voor iederen dag des jaars door Ds. W. H. Oosten, 1920 f0.90 en het premieboek „Violenthof” door A. van Loon f0.55. Uitgave van W. Kirchner te Amsterdam.

Gaarne vestigen we de aandacht ook op dezen kalender, die reeds zijn 29e jaargang tegemoet gaat.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door H. Hogeweg van de kinderen der Christ. Sch. te H. I. Ambacht f22. Uit het Zendingsbusje van N. N. te Hilversum f10. Door C. Zwaan Hz. te Opperdoes, Pinkster collecte van de Oud-Gereformeerde Gemeente f35.15. Door Jonkvr. C. C. van de Poll, van den Zendingskring Kezbergen te Zeist f30. Door W. Zeil te Sneek 10 pct. van de ontvangsten in Friesland 1923—1924 f4184.21 en voor het Christ. Jav.-Boekenfonds f100. Door Dr. J. Hoek 10 pct. van de ontvangsten in de classe Amersfoort over 1924 f460. Door H. C. v. d. Schuur van Christ. B. Sch. te Hillegom f20. Door H. J. Maaldering van de Zendingscommissie te Wageningen f45.25. Van J. H. Breekveldt te Lochem f10. Door P. M. Dijkstra, H. v. d. Chr. Sch. te Vriezenveen f25. Uit het Zendingsbusje van H. Smit te Schokland f8.70.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 24 Juli 1925.

Giro No. 32806.

Voor Djokja.

Opbrengst Zend.-bl. en gift uit Wormer f14. P. collecte Wormer f41. Idem Halweg f572.80. Idem Velzen f33.85. Idem Oostzijde f220. Idem Westzaan f57.19. Busjes: Zondagsschool Christ. school en catechisatie Westzaan f8.24, f7.80 en f13.50. Zend. Ver. Oostzijde f70. 25-jarig echtheest C. Verhoog te Halweg f41.37. Voor het Petr. Hospitaal Nederhorst den Berg f15.30 en van N. N. Oostzijde f5.

W. BREUKELAAR.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

L. v. Klinken te Musselkanaal, 't Nikkertje der School f3.50; O. J. Bouman te Uithuizen, gev. in de coll. f10; K. Bosma Jr. te Middelstum, gev. in de coll. f1, v. Zendingscomité f100, totaal f101; D. v. d. Kooi te Schouwerzijl, 't Nikkertje der School f6.50; J. de Jong Hz. te 2de Exloërmond, v. d. Jongel. Ver. f9.70; J. Snippe Wz. te Smilde busjes Jonged. Ver. en van de Kerk f98.79; N. N. te K. f12.50; O. te H. uit het Zend. busje f6; Ds. Scholten te Zuidhorn, M. Bakker f4, Kinderen P. de Jong h. c. en h. st. f1.80, totaal f5.80; J. Snippe Wz. te Smilde, busje G. Veenstra coll. op een bruiloft f5.24; N. N. te Veendam f4; J. Mulder te Dwingelo, gev. in de coll. f10 + f10 + f2.50 totaal f22.50; J. Wierenga te Tenpost, v. de Zendings-comm. f65;

R. Kassies te N.-Amsterdam, verz. op een bruiloft f7.26; Ds. Lammertsma te Appingedam, gev. in de coll. f1 + f1, in zijn brievenbus f5, totaal f7; P. Buikema te Leem, v. d. Zend. v. f100; P. Teune te Onderdendam, busjes f35; T. Knot te Oldehove, half jaarl. contrib. f37.70; P. Timmermans te Zuidhorn, v. d. Zend. v. f50; G. v. d. Veen te Vroomshoop, v. d. Zend. v. f70; G. Sloot te Kampen, saldo '24 v. d. Zendingskring f950.14; W. Engster te Hengelo, gev. in de coll. f5, catechisatiebus f7.25, saldo Z.bl. 2e kw. f32.30 = f44.58; J. Wildvank te Delfzijl, gev. in de coll. f5, busjes f70, = f75; Ds. Bakker te Luiten, busjes Juni f18.50, gev. in de coll. f2.50, van 't Hospitaal f2.50 = f23.50; D. Donner te Emmen, gev. in de coll. f2.50 + f2.50 = f5; H. Everts te Wilsum, door K. van Dieren v. d. Zendingskring f21; H. J. Kuiper te Zwartsluis, bijdragen f128; Ds. Jongbloed uit Almelo, saldo Zend. bl. 121.95 + giften f33.60 = f154.55; Ds. Jongbloed uit Holten, busje de school f10; H. Kuik te Wildervank, gev. in de coll. f1; Mej. J. Mulders te Meppel nag. P. c. f0.40 en gift f1, uit dankbaarheid f5 = 6.40; R. O. Broersma te Ulrum v. d. H. de Cockschool te klas f1, 2e klas f3, 3e en 4e klas f3.40, 5e en 6e klas f2.50, 7e en 8e klas f2.50, 9e klas f2.05 = f17.45; Ds. Goeree te Wagenborgen gev. in de coll. f10, v. d. kinderzendv. f40 = f50; D. Dekkers te Stroobos saldo Zendingsblad f25; H. Boer te Ten-Boer v. d. Jongl. ver. f16.

Seembaweekcollecte.

Emmen f103.68; Wilsum f9.

Pinkstercollecte.

Westerlee f119; Kommerzijl f92; Zweeloo f47.18; Zwolle f557.95; Rouveen f166; Gasselter Nijeven + nag. f92.08; Veenhuizen f18.20; 't Zandt f243.87; Wildervank nag. f41; 2e Exloërmond f144; Vollenhove f28.95; Sellingsen f23.16½; Gramsbergen f31.52; Onderdendam f51.13; Ruinerwold-Koekange f241.07; Wetsinge-Sauwerd f102.50; den Ham f179.70; Tenboer f152.14; Bentheim f116; Nordhorn-Brandlicht f36.04; Uelsen f47.80; Wilsum f65.40; Hijken f25.39½; Smilde f99; Overschild f38.44; Kampen f528.50; Harkstede f30.68; Scheemda, nag. f25; Nieuwolda f61.50; Westerbork f42.77; Leens f217.89; Oldehove f109.22½; Staphorst f23.75; Nieuweoord f55.05; Alteveer f37.05; Hengeloo f95.44; Zwartemeer f24.11; Zuidbroek f52.02; Loppersum nag. f204.23; Dedemsvaart f250; Lemele f27.90; Avereest f51.65; Hasselt f71; Enumatil f254.61; Zuidlaren f77.25; Boerakker f34.05½; Wilsum f121; Zwartsluis f172.91½; Bunde, Ihrhove, Neermoor f181.60; Schoonebeek f98.95; Almelo f557.32; Enschede f306.67; Enter f46.14½; Glanerbrug f23.67; Haaksbergen f48.22; Holten f226.57; Olst f40.75; Rijsen f100; Vriezenveen f42.75; Wierden f59.25½; Wühe f31.70.

J. DUURSEMA.

Questor.

Groningen, 21 Juli 1925.

Heeresingel 34. Giro 51619.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.* *Matth. 24: 14a.*

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.

ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”

GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR 10.84 FRANCO PER POST.

BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. 10.72 FR. P. P.

INHOUD.

Zendingsvreugd en -roem. — Van Zendingsaangelegenheden: Onze Opleidingsschool op Java; A. De Hollandsche cursus; B. De Javaansche cursus; De Keucheniuschool; De Christ. Holl. Inl. Kweekschool. — Het zendingswerk te Keboemen. — Bij de foto. — Brief van Ds. A. Merkelijn. — Uit een brief van Ds. Netelenbos. — Een blijde schooldag te Temon. — Sadrach's Kring. — Poerbolinggo. — De jubileumrede van Dr. J. Offringa. — Bij de foto: De tweede Christ. Holl. Inl. School op Ambon. — De opwekking op Nias. — Suriname niet Protestantsch meer? — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften. — Adressen.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA” — WAGENINGEN.

Zendingsvreugd en roem.

Zoo dan mijne geliefde en zeer gewenschte broeders, mijne blijdschap en kroon, staat alzoo in den Heere, geliefden. Phil. 4 : 1.

De H. Schrift is vol Zendingsstof. Verwonderlijk vol. Als we er maar op letten. Hoewel we ons anderzijds toch ook weer niet hebben te verwonderen, als we rekening houden met de openbaring Gods in Oud en Nieuw Testament. Zeker, de Heere God roept Abraham, verbindt Zich aan Abraham en *zijn* zaad, bouwt uit dat zaad een afgezonderd volk, Israël. Maar Hij stelt hem ook tot een vader van vele volken; in zijn zaad worden gezegend alle volken der aarde.

Als Gods Zoon eindelijk in de wereld komt in onze menschenlijke natuur, als zaad van Abraham, dan komt Hij *tot*, woont Hij *onder*, bemoeit Hij Zich *met* Israël. Doch Zelf zegt Hij: Alzoo lief heeft God de *wereld* gehad, dat Hij Zijnen eeniggeborenen Zoon gegeven heeft (Joh. 3 : 16a). Ik ben het Licht der *wereld* (Joh. 8 : 12). En het brood, dat ik geven zal, is mijn vleesch, hetwelk ik geven zal voor het leven der *wereld* (Joh. 6 : 51).

Zóó verwonderen we ons niet, dat de H. Schrift vol Zendingsstof is.

Een deel zelfs van die Schrift hebben we aan Zendingarbeid en -bemoeiingen te danken. Zoo de brieven van den Apostel Paulus. Met name ook zijn brief aan de Philippensen. Vergeten wij het niet, dat God eertijds naar het donker Heidensch Europa Zijn kloeken dienstknecht Paulus gezonden heeft, eerst naar Philippi. Paulus had zoo vruchtbaar gewerkt in Zendingarbeid in Azië. En, merkwaardig, op een bepaalden tijd *kan* hij niet meer voortarbeiden op dien kostelijken Zendingssakker. De *Geest*, *niet* onvruchtbaarheid, of ook *niet* de mensch, *niet* zekere lusteloosheid of willekeur, verhinderde hem. God wilde thans Europa door hem laten bearbeiten. En Paulus kwam te Philippi, en begon daar zijn werk.

Hij vond er tegenkanting, kwam er in de gevangenis, zelfs met de voeten in den stok. Maar de Heere gaf overvloedigen zegen. Dát kunt ge klaar merken uit den brief, dien Paulus later schreef aan de deugdelijk geïnstitueerde Gemeente te Philippi, immers „aan alle de heiligen in Christus Jezus, die te Philippi zijn, *met* de opzieners en diakenen.” 1 : 1. God had, door zijn dienst, „een goed werk begonnen”, dat Hij „voleindigen zal tot op den dag van Jezus Christus” 1 : 5.

Paulus had in gehoorzaamheid aan den zeer bepaalden wil Zijns Zenders gewerkt te Philippi; de Heere had zóó lieflijk gezegend, dat er zelfs een zeer bijzondere band tusschen Paulus en de Gemeente dáár ontstaan was. Paulus spreekt hare lidmaten dan ook zéér hartelijk aan: „Mijne geliefde en zeer gewenschte broeders”, en op het eind van datzelfde vs. (4 : 1) nog eens weer „geliefden”.

En, wat misschien nog sterker spreekt van Zendingszegen, hij noemt de Gemeente „mijne blijdschap en kroon.” Hij werkte voor God en voor Zijn Christus. Maar intusschen, de vrucht op *zijn* arbeid was, door de krachtige werking des Geestes, zóó rijk, mild en lieflijk, in geloof en liefde, Godzaligheid en werk, dat hij niet anders dan zich verheugen kan. De Gemeente, door Paulus' zendingarbeid tot stand gekomen, was hem geworden een blijdschap, zelfs een kroon; hij had, heilig, eer van zijn werk. In 1 Thess. 2 : 16 spreekt hij de heerlijke gedachte uit, dat de Gemeente dáár (óók een Zending-Gemeente in Europa) hem zelfs een blijdschap en kroon des roems zou zijn voor onzen *Heere Jezus Christus* in zijne *toekomst*.

Welk een zegen, weelde, eere, roem God geven wil en gegeven heeft in den weg van zendingarbeid!

Het begint er naar uit te zien op Java en op Soemba, dat God althans den arbeid van sommigen Zijner mede-arbeiders zóó zegent, dat zij straks, als Paulus, in allen ootmoed, zullen kunnen zeggen tot Gemeenten, dáár gesticht en gefundeerd „mijne blijdschap en kroon.” Wij gunnen het *hun*. En dát zal onzen Heere zijn tot blijdschap en tot een kroon. „Het zal den *Heere* wezen tot eenen naam, tot een eeuwig teeken, dat niet uitgeroeid zal worden” Jes. 55 : 13b.

Werkt mee aan de zoo gezegende zending! „Bidt zonder ophouden!” Om gezondheid in 't werk; ook om vrucht op den arbeid! Dat de Naam onzes Gods ook heerlijk worde in de oogen der Heidenen en Mohammedanen, opdat ook zij dien heiligen; dat Zijn Koninkrijk ook onder hen kome, Zijn wil door hen worde gedaan! Dat ook zij uit 's *Vaders* hand mildelijk, welbewust, hun brood ontvangen; vergeving van schuld genieten door Jezus' bloed, en verlost van den Booze, den Heere tot een eere mogen zijn. „Bidt zonder ophouden!” Dat de Kerk des Heeren, de zendende Kerk, en haar gezondene Dienaren vreugd en eere mogen genieten op den arbeid, dien zij gemeenschappelijk verrichten! Gode tot verheerlijking!

St.

P. v. A.

Van Zendingsaangelegenheden.

Onze Opleidingsschool op Java.

A. De Hollandsche cursus.

Donderdag 16 Juli was het voor onze Opleidingsschool te Djokja een gewichtige dag. Door de opening van den Hollandschen cursus heeft dien dag de reorganisatie der Opleidingsschool haar beslag verkregen. Het was eerst het plan, dat dit zou geschieden begin Juli. Maar dat kon niet, omdat de gebouwen nog niet gereed waren. Gelijik men weet zou de Opleidingsschool worden gevestigd in de gebouwen, die vroeger voor de Keucheniuschool werden gebruikt. Met de overplaatsing van de Keucheniuschool naar de gebouwen, die de Regeering daarvoor heeft afgestaan, kon echter pas den 1en Juli worden begonnen, zoodat eerst daarna die oude gebouwen der Keucheniuschool voor de Opleidingsschool in gereedheid konden worden gebracht. Ten gevolge daarvan moest de aanvang van den cursus een paar weken worden uitgesteld.

De opening der lessen heeft ditmaal met zekere plechtigheid plaats gehad. Behalve de afgevaardigden van den Raad van Toezicht, Ds. K. v. Dijk en Ds. L. Netelenbos, waren ook deputaten zoowel van den Javaanschen als van den Hollandschen Kerkeraad tegenwoordig, alsmede Dr. Offringa, Ds. A. Pos en Dr. H. Kraemer.

Het was terecht, dat men thans aan de opening van den cursus eenige plechtigheid verbond meer dan anders. Vooreerst omdat er thans eene beduidende schrede voorwaarts is gedaan op den weg, die leidt tot een volledige theologische opleiding. Het is

de eerste maal, dat er een Hollandsche cursus is begonnen. Op dien cursus worden alleen jongelieden toegelaten, die de Hollandsche taal spreken en die met goed gevolg een M.U.L.O. school hebben doorloopen of in ontwikkeling daarmede gelijk staan. De cursus duurt vijf jaar; één jaar voorbereiding; twee jaar theologische opleiding; en twee jaar praktische vorming. Het onderwijs op dezen cursus wordt in de Hollandsche taal gegeven, althans in hoofdzaak. Onze zending is de eerste in Ned.-Indië, die met zoo breedere opleiding is begonnen. Een Hollandsche cursus tot opleiding van Inlanders voor den dienst des Woords was er tot heden nog niet.

Het spreekt daarom van zelf, dat er aan de opening van den cursus eenig cachet moest worden gegeven.

Te meer, omdat de Opleidingsschool nu de beschikking kreeg over veel ruimer gebouwen, dan waarin zij tot nu toe gehuisvest was. Indien niet de gebouwen der Keucheniuschool waren vrij gekomen, zou er voor de Opleidingsschool een zeer aanmerkelijke en kostbare uitbreiding der vroegere localiteiten noodig zijn geweest, wijl de oude gebouwen ten eenenmale onvoldoende waren om daarin, naast den Javaanschen cursus, ook nog den nieuwen Hollandschen cursus onder dak te brengen. Het is dus voor onze zending zeer gunstig gelopen, dat de Keucheniuschool thans kon verhuizen.

Hierdoor is er nu ook gelegenheid gekomen om voor de ongehuwde leerlingen aan de Opleidingsschool een internaat te ver-

binden. Dat is er tot nu toe niet geweest. Verreweg de meeste leerlingen, die aan de school van Ds. Bakker werden opgeleid tot Goeroe Indjil, waren reeds getrouwd. De ongetrouwde leerlingen woonden in de desa. Maar voor de studie was dit niet gewenscht. Buiten de lesuren was er over hen geen rechtstreeks toezicht. Thans worden de ongetrouwde leerlingen opgenomen in het internaat, zoodat zij nu ook buiten de lesuren bij hun studie onder de leiding staan van de docenten.

De Opleidingsschool heeft dus heel wat verandering ondergaan.

Bij de opening van den Holl. cursus heeft allereerst de oudste docent Ds. D. Bakker het woord gevoerd. Voorts is er gesproken door Dr. H. Kraemer, door den heer W. Schmidt namens den Kerkeraad der Holl. Gemeente te Djokja, door Ds. L. Netelenbos namens de Afzonderlijke Vergadering en door Ds. A. Pos.

Voor den Holl. cursus zijn zes leerlingen aangenomen. Hieronder is één gehuwde, die in één van de daarvoor bestemde woningen intrek nam. De vijf anderen zijn opgenomen in het internaat. Van deze zes leerlingen zijn drie Javanen, twee Chineezers en één Batakker. De drie Javanen studeeren voor eigen rekening met hulp uit het studiefonds.

Eén van de twee Chineezers studeert voor rekening van de Holl. Geref. Kerk te Djokja; de andere studeert voor eigen rekening met hulp uit het studiefonds.

De Batakker studeert het eerste jaar geheel voor eigen rekening. Daarna zal de Geref. Kerk van Batavia zijn studiekosten betalen. Hij is bestemd om later het Maleische deel der Gemeente te Batavia te dienen.

Het is geen groot getal, waarmede de cursus der gereorganiseerde opleiding de eerste maal begint. Maar 't was ook niet te verwachten, dat er reeds nu een groot getal wezen zou. De kring van Christelijke Inlanders, wier opleiding voldoende is geweest om tot den Holl. cursus van de Opleidingsschool te kunnen worden toegelaten, is nog klein. Niemand verwachtte reeds nu een groot getal. En een zestal is groot genoeg om de moeite te loonen, die is verbonden aan de breedere opleiding van den Holl. cursus. Toen Ds. D. Bakker in 1906 met de opleiding van Inl. helpers begon, had hij de eerste maal ook maar weinig leerlingen, slechts acht. En toch is er misschien voor de zending op Midden-Java geen vruchtbaarder arbeid geweest dan juist die opleiding van helpers, die met zoo klein getal aanving. Ook thans mag onder

den zegen des Heeren in de toekomst van deze gereorganiseerde opleiding rijke vrucht verwacht. Onze Opleidingsschool is nu heel wat dichter gekomen bij het ideaal waar het heen moet: een theologische Opleidingsschool, die een volledige vorming geeft, zooals die noodig is voor Javaansche dienaren des Woords.

Het onderwijs aan den Holl. cursus wordt gegeven door de beide docenten, elk ongeveer voor de helft. Bovendien wordt er door een Javaanschen leeraar onderwijs gegeven in het Javaansch en Maleisch, terwijl de leerlingen ook nog eenig zangonderwijs ontvangen.

Moge de Heere over dezen cursus in rijke mate zijn zegen schenken, opdat daardoor over enkele jaren breeder gevormde Inlandsche krachten voor den arbeid der Zending beschikbaar mogen komen! In de geschiedenis onzer zending worde de opening van den Holl. cursus aan de Opleidingsschool een feit van beteekenis!

B. De Javaansche cursus.

Naast de gereorganiseerde opleiding van den Holl. cursus, geeft de Opleidingsschool ook nog een opleiding op den ouden voet, een Javaanschen cursus, die gewoonlijk omstreeks twee jaar duurt. Voor den Javaanschen cursus konden ditmaal drie en twintig leerlingen worden aangenomen. Dit getal is hooger dan ooit tevoren. Het is trouwens in de praktijk overvloedig gebleken, dat de Goeroe's Indjil, die deze opleiding hebben genoten, zeer bruikbare krachten zijn in den dienst der zending. Van de 23 leerlingen, die voor den Javaanschen cursus zijn aangenomen, zijn er 9 uit Solo, 5 uit Djokja, 3 uit Keboemen, 3 uit Magelang, 2 uit Poerbolinggo, en 1 uit Poerworedjo. Enkelen zijn aangenomen op proef, zoodat mogelijk het getal later iets kleiner wordt. Twaalf van deze drie en twintig zijn gehuwd. Deze wonen met hun gezin in afzonderlijke huizen. Er zijn bij de oude school 6, en bij de Keucheniuschool 3 woningen voor Inlanders; te zamen dus 9. Eén daarvan wordt bewoond door den gehuwden leerling van den Holl. cursus. Er waren dus woningen te kort. Drie woningen zijn er bij gehuurd en één gehuwde leerling, die voorwaardelijk is aangenomen, is voorloopig opgenomen in het internaat bij de 16 ongetrouwden. In het internaat zijn dus thans 17 leerlingen, 12 van den Javaanschen en 5 van den Holl. cursus. Het kostgeld bedraagt per maand f15. De leiding van het internaat berust bij Mevr. Bakker-v. d. Bom.

Het is een zeer gunstig teken, dat het getal leerlingen van den Javaanschen cursus

zoo groot is. Het staat nu te voorzien, dat over een paar jaar ruim twintig jonge krachten als Goeroe's Indijl in den dienst onzer zending het getal der Inlandsche arbeiders zal komen versterken. Aan geen enkel soort arbeiders heeft de zending meer behoefte dan juist aan Goeroe's Indijl. Daarom is het zoo verblijdend, dat er een grooter getal leerlingen voor den Javaanschen cursus kon worden aangenomen, dan ooit te voren. Spare de Heere al deze jonge mannen en make Hij ze voorspoedig in hunne studie. En zij er bij onze kerken, als zij het werk der Zending gedenken, ook gebed voor de Opleidingsschool en hare docenten, wier veelomvattende arbeid van zoo groote beteekenis is.

De Keucheniuschool.

Begin Juli is de Keucheniuschool overgeplaatst naar de voor haar bestemde gebouwen. Deze gebouwen waren nog bij lange na niet gereed om er de Keucheniuschool te ontvangen. Maar omdat de opening van den nieuwen cursus der Opleidingsschool moest wachten totdat de Keucheniuschool de gebouwen had ontruimd, is Br. D. Koelewijn met de Keucheniuschool maar vast vertrokken, ofschoon in de nieuwe gebouwen, die de Regeering voor de Keucheniuschool heeft afgestaan, nog niet alles klaar was. Het uitzicht was echter, dat half Augustus de localiteiten, die bijgebouwd moesten worden, gereed zouden zijn, zoodat de Keucheniuschool zich gedurende een zestal weken wat heeft moeten behelpen.

Thans is echter alles in orde. De Keucheniuschool is nu gevestigd in uitstekende gebouwen. De huurprijs voor deze gebouwen, die eigendom zijn van de Regeering, is geschat op f 640 per maand. Onze zending moet dus f 640 per maand huur betalen. Maar hiervan komt $\frac{3}{4}$ of 75 pCt. als huursubsidie terug. Voor het gebruik dezer gebouwen heeft onze Zending dus slechts te voldoen f 160 per maand. Een zeer billijk bedrag, veel minder dan de rente zou wezen van de som, die de Zending zou moeten betaald hebben, indien er nieuwe gebouwen waren gesticht.

Met leedwezen zien we ons gedrongen aan deze mededeeling betreffende de Keucheniuschool nog te moeten toevoegen, dat Br. D. Koelewijn, onder wiens leiding de Keucheniuschool tot grooten bloei is gekomen, heeft verzocht om tegen het einde van Mei 1926 eervol te worden ontslagen als Directeur.

Eenerzijds kunen we het ten volle ver-

staan dat Br. Koelewijn tot dit verzoek is gekomen. Hij heeft weldra twintig jaar de Zending gediend. In het najaar van 1904 is Br. Koelewijn, die toen hoofd was van de Christ. School te Koog a/d. Zaan, benoemd tot Directeur aan de Keucheniuschool. Na onderscheidene maanden te Leiden door taalstudie onder de leiding van enkele Hoogleraren zich te hebben voorbereid voor den arbeid, die hem op Java wachtte, is hij 9 Juli 1906 naar Indië vertrokken. Het zal dus het volgend jaar 20 jaar zijn geleden, dat Br. Koelewijn zijn arbeid als Directeur der Keucheniuschool aanvaardde. En die arbeid is niet gering geweest. Integendeel. Eenige jaren genoot hij de voortreffelijke hulp van den heer Dijkema en later van den heer Wiggers. Maar de meeste jaren stond hij alleen als Europeesch leeraar en werd hij slechts bijgestaan door eenige Inlandsche krachten, die geenszins altoos berekend waren voor hun taak. Zwaar was de last, die op zijne schouders rustte. En wat de Keucheniuschool thans is, heeft zij naast God aan Br. Koelewijn te danken. Dat hij nu, na zoo langdurigen en zwaren arbeid gepensioneerd wenscht te worden, kunnen we dus wel verstaan en billijken.

Wat zijn diensttijd betreft was hij reeds enkele jaren geleden gerechtigd ontslag te vragen. Gaarne zouden we hebben gezien, dat Br. Koelewijn nog eenigen tijd de zending had kunnen dienen. Met dankbaarheid gedenken we zijn arbeid in dienst der zending, waaraan hij zijn beste krachten heeft gegeven.

Het zal niet gemakkelijk zijn iemand te vinden van dezelfde bekwaamheid, die bereid is zijn plaats in te nemen.

Behalve de hoofdkate en de akten Fransch, Duitsch en Engelsch bezat Br. Koelewijn de akte Javaansch, Maleisch en Land- en Volkenkunde van Ned. Indië. Hij was dus volledig bevoegd. Bereide de Heere aan Br. Koelewijn een welverdiende rusttijd en doe Hij onze Zending weldra den rechten man vinden om zijn plaats aan de Keucheniuschool in te nemen!

De Christ. Holl. Inl. Kweekschool.

Het gaat goed met onze Christ. Holl. Inl. Kweekschool.

De bouw is voltooid. Het geheel maakt een voortreffelijken indruk. Over een frontbreedte van 179 meter staan op 25 meter van den weg af de vier leeraarswoningen met de 4 internaten. In het midden tusschen de vier woningen, nog 25 meter verder van den weg af, staat het schoolgebouw, dat een frontbreedte heeft van 40 meter. Alle

gebouwen zijn eenvoudig; maar juist die eenvoud maakt het complex tot een schoon geheel.

De woningen zijn doelmatig gebouwd en voldoen in het gebruik uitnemend en even-zoo ook de schoolgebouwen.

De overgangsexamens gaven redenen tot tevredenheid.

Van klas I, groot 29 leerlingen, werden bevorderd 26 leerlingen.

Van klas IIa, groot 23 leerlingen, werden bevorderd 21 leerlingen.

Van klas IIb, groot 17 leerlingen, werden bevorderd 17 leerlingen.

Van klas III, groot 20 leerlingen, werden bevorderd 18 leerlingen.

Van de niet bevorderde leerlingen werd een drietal wegens ongeschiktheid ontslagen.

De 15 leerlingen der IV klas, de hoogste, namen allen aan het eindexamen deel: En allen — 9 jongens en 6 meisjes — zijn geslaagd. En binnen enkele dagen werden ook allen benoemd aan Christ. Holl. Inl. en Christ. Holl. Chin. Scholen in Indië n.l. 4 te Solo, 3 te Sragen, 2 te Djokja, 1 te Magelang, 1 te Gomborg, 1 te Poerwokerto, 1 te Semarang, 1 te Kediri en 1 te Taroena.

Voor den nieuwen cursus, die met Juli is begonnen, hebben zich 200 candidaten aangemeld, waarvan er 26 zijn aangenomen.

Thans telt de Kweekschool 113 leerlingen:

Klas I 28 leerlingen, waaronder 6 meisjes.

Klas II 28 leerlingen, waaronder 7 meisjes.

Klas IIIa 21 leerlingen, waaronder 3 meisjes.

Klas IIIb 18 leerlingen, waaronder 3 meisjes.

Klas IV 18 leerlingen, waaronder 6 meisjes.

Z.

W. B.

25 Aug. '25.

Het Zendingswerk te Keboemen.

Aan het verslag van Ds. K. v. Dijk, opgenomen in de Acta van de Friesche Zendingssynode, is het volgende ontleend:

Het jaar 1924 was een gezegend jaar voor ons. Waren we het vorig jaar dankbaar, dat we 36 volwassenen en 41 kinderen voor het eerst hadden mogen inschrijven, dit jaar kwamen er in mijn lidmatenboek 45 namen van volwassenen, en 34 kinderen bij. Wel hadden we dit jaar veel sterfgevallen, van volwassenen 7, en van kinderen 6, maar al brengen die het getal van onze lidmaten naar beneden, zij doen geen afbreuk aan de vrucht van onzen arbeid. Wij gelooven, dat wie voor Christus gewonnen zijn, met den dood niet verloren gaan.

Helaas, wij hebben ook een drietal menschen in Glonggong moeten afsnijden van de Gemeente. Die menschen onttrokken zich hoe langer, hoe meer aan de gemeenschap, en gaven ergernis door een ongeregelden wandel. De ouderlingen hebben hen met veel geduld lang vermaand, maar zij weigerden zich te bekeeren, al beloofden zij herhaaldelijk het te zullen doen. De kerkeraad was tenslotte eenstemmig van oordeel, dat de Eere des Heeren het eischte, dat deze menschen als afvalligen geteekend werden. Er is in de gemeente van Glonggong iets, dat doet denken aan het verlaten van de eerste liefde. Misschien zijn er sommigen, die het Christendom als een zaak van gewin beschouwen. Een groot euvel, dat den gestadigen groei van onze gemeenten in den weg staat, is dat bij oudere menschen de kennis nog zoo gering is, en dat het zoo moeilijk is om ze meerdere kennis bij te brengen. Al het onderwijs, dat ze krijgen, is beperkt tot de samenkomst op den Zondag en een enkele catechisatie. Ze lezen niets. Zelfs al kunnen ze lezen, dan hebben ze toch geen boeken. O, er is voor onze Christenen zoo weinig opbouwende lectuur. En wat er is, dat ligt nog zoo vaak boven hun bereik. Met een jongere generatie zal dit, naar we hopen, iets beter zijn.

Groote vreugde heeft ons dit jaar de heerlijke groei van de gemeente te Groedjoegan gegeven. In mijn vorig jaarverslag vertelde ik al, dat we zulks verwachtten. Maar de oogst, die we mochten binnenbrengen, overtreft toch nog mijne verwachting. Wel viel er een donkere schaduw over de gemeente toen de Heere haren voorganger wegnam, en toen kort daarna een van de nieuwe christenen volgde in dienzelfden weg. Maar de Heere heeft ook daardoor tot de Gemeente gesproken, en Hij heeft het zeker met wijsheid gedaan. Ook heeft Hij de lediggemaakte plaats weer spoedig vervuld. Blijf Hij maar de Gemeente nabij met Zijn genade. Want, dat leert ons wel de ervaring van de 25 jaren, die achter ons liggen, het leven van een jonge gemeente op het zendingsterrein is vol gevaren en — ze zijn nog zoo weinig tegen allerlei gevaren opgewassen. Trouwens, de booze weet door listige aanslagen wel goedgefundeerde, door ervaring gerijpte, in kennis vergevorderde gemeenten zorgeloos te maken en aan het wankelen of aan het dwalen te brengen. Wat wonder is het dan, dat zulke kleine en zwakke en onervarene gemeenten, wie het bovendien zoo veelszins aan de rechte verzorging ontbreekt, gemakkelijk in de strikken van den vijand vallen.

Bij de foto.

Deze foto laat ons de schoollocalen zien, waar vroeger de jongens van de Keuchenius-school les ontvingen en thans de docenten van de Opleidingsschool hunne leerlingen onderwijzen. Voor de meer dan 80 kweekelingen, die de Keuchenius-school telt, was deze school te klein, maar voor de 6 leerlingen van de Holl. Cursus en de 23 van de Jav. Cursus der Opleidingsschool, zijn deze localen ruim genoeg en uitstekend geschikt.

Achter de schoollocalen ligt het internaat.

Brief van Ds. A. Merckelijn.

Magelang, 21 Juni '25.

Amice,

We beleven de koude dagen in Magelang. Het droge jaargetijde is aangebroken, dat van Mei tot November duurt, en vooral in de maand Juni kan het dan 's morgens en 's avonds zoo koud zijn, dat men dikkere kleeren moet aantrekken om tegen die kou wat beschut te zijn. Enkele dagen achter elkaar wees de thermometer des morgens 64 graden Fahrenheit aan; ge vindt het in Holland wat vreemd, dat we zoo'n temperatuur reeds koud noemen, maar wij, die aan een temperatuur van 80 tot 90 graden gewend zijn, kunnen een temperatuur die de 60 graden nadert, niet zoo gemakkelijk verdragen en we zoeken het zonnetje om ons wat behagelijk te kunnen voelen. Die maand Juni is een prachtige maand; iedereen dag zomer; geen wolkje onderschept het zonlicht, terwijl de boomen en velden nog niet bedekt zijn met een stoflaag, zooals dit aan het einde van den drogen tijd het geval is.

Deze Junimaand is op Midden-Java ook de vacantiemaand en enkele onderwijzers van onze scholen hadden het voornemen opgevat om met de leden der hier bestaande knapenvereniging eens enkele vacantiedagen door te brengen in het gebergte.

Deze knapenvereniging bestaat voornamelijk uit leerlingen en oud-leerlingen van onze scholen, waaronder er verscheidenen zijn, die tot ernstig nadenken zijn gekomen en in wier hart de begeerte leeft om belijdenis te doen van hun geloof; echter ze mogen niet van hun ouders; gingen ze tegen den wensch van hun ouders in, dan zouden ze ongetwijfeld het huis worden uitgejaagd; deze jongens hebben een zwaren strijd; verleden jaar heb ik U reeds wat verteld van een meisje, dat, nadat ze haar begeerte had te kennen gegeven om Christen te worden, veel smaadheid en veel lijden heeft moeten verdragen. Nu is er weer

een jongen, bij wien de begeerte om zijn geloof te belijden zeer sterk is, maar die in zijn huis veel tegenstand ontmoet. Nu zocht hij naar een weg om ver van huis een positie te verkrijgen, om daar dan naar de begeerte van zijn hart, den H. Doop te ontvangen. Hij zou naar een inrichting van voortgezet onderwijs gaan, waarvoor hij zich eerst echter aan een keuring moest onderwerpen.

Hij werd afgekeurd en zag zich nu voorloopig den weg afgesloten om de ouderlijke woning te verlaten. Deze jongen nu deed mee aan het uitstapje naar de bergen; een flinke woning van een loerah was in een der bergdorpen afgestaan als logeergelegenheid voor de ongeveer 30 knapen en 3 onderwijzers; overdag werden allerlei uitstapjes gedaan, watervallen bezocht, bergen beklimmen, gespeeld, en 's avonds werd dan door een der onderwijzers gesproken over een gedeelte uit den Bijbel. 't Is aardig zoo'n uitstapje, de jongens komen los, worden vrij en het enkele dagen leven in Christelijke sfeer, het aanhooren van en meedoen aan verschillende gesprekken over den godsdienst, was een middel om de jongens tot nadenken te brengen en het werk Gods in hen te doen doorbreken; de jongens voelden zich zoo vrij; geen vrees voor familieleden drukte hen, geen angst voor onaangename gevolgen beklemden hen.

Op een avond had een der onderwijzers gesproken over het volgen van Jezus en het Woord verklaard dat Jezus gesproken heeft tot dengene, die eerst zijn vader wou begraven. Hij had het over de moeilijkheden, die ook voor Javaansche jongens aan het volgen van Jezus verbonden waren en dat zij, die Hem volgden, ook bereid moesten zijn om veel, wat dierbaar is, af te staan, dat zij veel zouden moeten missen.

Na afloop van deze godsdienstoefening was het bedtijd en voor men slapen ging, werden eerst de hoofden geteld om te zien of alle jongens er wel waren; hé, één ontbrak er, wie zou dat zijn? Weldra wist men, dat Hardjo ontbrak, waar zou hij zijn, nu op dit late uur? Een der onderwijzers ging Hardjo zoeken en vond hem achter het huis van den loerah, snikkende. „Jongen, wat scheelt je”, vroeg de onderwijzer; geen antwoord dan een onbedaarlijk snikken, dat het uiten van elk woord onmogelijk maakte.

De onderwijzer wachtte een oogenblik, liet hem uitsnikken en probeerde toen andermaal te weten te komen wat de oorzaak was van deze groote droefheid. De onderwijzer vermoedde wel iets; Hardjo was de jongen, die graag Christen wou worden, de jongen, van wien ik boven verhaalde en die

zoo gaarne die inrichting voor voortgezet onderwijs had willen bezoeken om in die plaats dan te worden gedoopt. Maar br. Hagen, zoo heet deze onderwijzer, wou hem aan 't spreken hebben, wou hooren of zijn vermoeden juist was, en eindelijk ja, snik-kend kwam het er uit: „o mijnheer, ik zal mijn vader en moeder moeten missen”.

Nietwaar, zoo'n gebeurtenis doet U voelen hoe zwaar de strijd is, die zoo'n jongen heeft te voeren. Br. Hagen zei: Ja jongen, dat is zwaar, als het moest gebeuren, maar zou je den Heere Jezus kunnen missen? „Neen”, mijnheer, zoo luidde het antwoord, „dat is het juist”.

Och, wij kennen dien strijd niet meer, het is voor ons zoo makkelijk om Christen te zijn, maar onze Javaantjes, die den Heere Jezus liefhebben, ondervinden het weer, wat er verbonden is aan de belijdenis van 's Heeren naam; zij weten meer wat vervolging is, wat druk is, wat het liefhebben van den Heere Jezus boven vader en moeder beteekent. Dit is één geval uit velen, dat ik U verhaalde en we kunnen wel eens iets angstigs voelen als we denken aan den toenemenden tegenstand. O, we weten het wel:

Wat vijand tegen Hem zich kant

Zijn hand, Zijn onweerstaanbre hand,
Zal hem bekleên met schaamte en schand,
Maar eeuwig bloeit de gloriekroon

Op 't hoofd van Davids grooten Zoon.

Vrees behoeft er niet te bestaan voor ons, maar die jongens, die meisjes die zooveel lijden en die wij niet of heel moeilijk meer bereiken kunnen, die hun strijd zoo alleen moeten strijden; bezocht ik zulke menschen, de strijd zou er voor zulke jongens nog zooveel zwaarder door worden. Maar daarom is des te noodzakelijker ons gebed; gedenk de strijdenden, geef ze een plaats in Uw gebed.

Met hartet. gr.

t. t.

A. MERKELIJN.

Uit een brief van Ds. L. Netelenbos.

Over Timotheüs en Toekimin.

Het blijft met Timotheüs' gezondheid een lastig geval. De ouderdom spreekt hierbij vooral zijn beslissend woord. Toch is onze bejaarde broeder, als hij weer even kan, druk aan het werk; zijn toewijding overtreft die van menig ander. En in zulke goede dagen zet hij de gedachte aan pensioenen ver van zich af. Niettemin, nu ik Uw toestemming tot pensioneerding heb, zal ik, zoodra Timotheüs weer eens het bed moet houden, de zaak tot een definitieve

beslissing brengen. Men kan niet meer op hem rekenen, en dat geeft moeilijkheden.

Toekimin heeft het diploma van den cursus-Ds. Bakker behaald. Verleden week heb ik de eindrepetitie van dien cursus gedurende 2 dagen bijgewoond. Onder de elf cursisten was onze vriend Toekimin niet de minste. Ik verheug me, dat we hem eerst-daags hier terug krijgen. Me dunkt — we moesten hem voorloopig te Poerworedjo een plaats aanwijzen. Indertijd was het wel de bedoeling dat Wirjotenojo slechts zóó lang te Tlepok zou blijven als Toekimin te Djokja de lessen van Ds. Bakker volgde. Maar het komt me voor, dat we in den bizonderen voortgang, dien het werk te Tlepok onder Gods zegen genomen heeft, wel een duidelijke aanwijzing hebben, dat W. daar maar blijven moet. Hij zelf begeert ook niet anders. Een man als hij, met eigen inzicht in den arbeid, vindt zich te Tlepok geheel op zijn plaats; hij heeft daar een verantwoordelijke taak, waarbij ik hem gaarne de vrije hand laat; en kan zich in die omgeving uitleven.

Ook Toekimin schijnt het wel den aange-wezen weg te vinden, dat hij niet naar Tlepok terug keert, maar hier te Poerworedjo komt arbeiden. Een zeer kalme broeder, met veel schriftkennis, en door de lessen te Djokja degelijk gevormd voor zijn werk. 'k Geloof, dat hij voor den arbeid in het ziekenhuis goede gaven heeft; en zou hem daarvoor in hoofdzak willen bestemmen.

Als U met een en ander accoord gaat, blijft dus W. te Tlepok en Toekimin komt hier.

Een blijde schooldag te Temon.

Hiervan vertelt Ds. Netelenbos:

„Te Temon was nu eindelijk het 4e lokaal van onze zendingsschool klaar gekomen. En de onderwijzers hadden er een feestdag van gemaakt. Een goede gedachte van hen. Alle dorpshoofden uit de omgeving waren genoodigd. Zelfs de regent van Wates was met zijn echtgenoot tegenwoordig. Fleurig en kleurig was de school versierd. En ook hier viel over veel goeds te spreken. Het is onze eerste school met 4 lokalen. Ze heeft ruim 25 jaar haar taak met eere vervuld. De allereerste school in deze streek. De alma mater van allen, die in de dorpen rondom lager onderwijs genoten. De regent zelf is er nog leerling geweest. Nu heeft ze gelijkstelling gekregen met de standardscholen van 't Gouvernement, geeft dus volledig lager onderwijs, en verzekert aan de leerlingen, die er 5 jaar

geweest zijn, alle voorrechten, die dergelijke Gouvernemente scholen aan haar discipelen verschaffen.

Ds. Adriaanse kent den bescheiden aanvang van deze school. Het zal hem verheugen, te hooren dat zijn werk hier blijvende vrucht heeft gedragen; en dat er zulk een gezonde groei in zit. En U allen zal het goed doen, als ik U er weer aan herinner, dat deze school een menigte van Inlandsche mede-arbeiders heeft gevormd, die nu in scholen en ziekenhuizen het uitgebreide zendingswerk van heelen mogelijk maken. Dit is wel één van de meest in het oog springende zegeningen, ons in zulk een school geschonken, dat ze ons het kader geeft, waarmee we den strijd kunnen voeren; dat ze, waar telkens meer Inlandsche krachten noodig bleken, mede hielp om de nieuwe posten te doen bezetten met jonge menschen uit 't Javaansche volk.

En niet minder groot is haar beteekenis voor den welstand der gemeente zelf, die slechts sterk wordt, als haar leden in kennis der waarheid toenemen. Een kennis, die alleen te verkrijgen is, als de menschen ook zelf den bijbel kunnen lezen en alle lectuur, die hun tot het begripen van den bijbel den weg wijst.

Met hartelijken dank vermeld ik dan ook de viering van dezen blijden schooldag te Temon.

Sadrach's Kring.

Ds. Ntelenbos schrijft het volgende:

„Na het overlijden van Sadrach heeft diens schoonzoon Jotham contact met onze zending gezocht en aan den apostel van Tijmahi geschreven, dat hij zich bij ons wilde aansluiten. Toen is die apostel met een paar sub-apostelen de Sadrach-Gemeenten rondgegaan en heeft gevraagd „Willen jullie net als Kjai Sadrach apostolisch blijven of wil je Protestantsch worden?” Die gemeenten — nu juist niet opgevoed in waardeering voor onze zending en bovendien zeer onkundig inzake de kwestie waar het om gaat — zeiden: „we blijven apostolisch”.

Toen raakte Jotham in de knel. Hij is hier geweest met zijn vriend Abraham. Ook Ds. van Dijk is gekomen. En toen hebben we lang samen gesproken. Jotham doorleefde een moeilijken tijd. Hij voelde wel, dat de gemeenten behooren opgevoed te worden naar de Schriften, en dat de steun van onze zending daarbij van groot belang zou zijn. Ook gevoelde hij niets voor een ordening tot apostel. Hij wenschte een nieuw tijdperk in de leiding der Sadrachia-

nen te beginnen. Maar — als de gemeenten hem nu loslieten! Als ze 'n ander tot voorganger kozen! Als de apostolische gezaghebbers dien ander met den indrukwekkenden titel van „apostel” versierden! Dan was, meende Jotham, alle mogelijkheid tot reformatie voor hem afgesneden. De man had 't erg moeilijk. Hij wilde dan maar de benoeming tot apostel aanvaarden, en onderwijl de gemeenten in de rechte sporen leiden; maar blijkbaar verzette zijn consciëntie zich tegen die dubbelzinnigheid.

Coll. v. Dijk en ik hebben getracht, hem tot een meedig uitkomen voor zijn overtuiging op te wekken. Den uitslag kon hij veilig aan God overlaten. We meenden dat zeer zeker de meeste Sadrach-Christenen hem trouw zouden blijven, als hij op grond van Gods Woord den band met de apostolischen doorsneed. Immers, Sadrach had hem de leiding der gemeenten overgedragen; en dat zegt toch ook veel bij die Christenen.

Jotham moest erkennen, dat we gelijk hadden, maar.... Met een bezwaard hart lieten we hem gaan.

En op den eersten Paaschdag is hij te Karangdjara tot apostel geordend. Hij is dus voor den sterken drang van het apostolisch hoofdkwartier bezweken. En nu moge hij zich in zijn hart tot ons aangetrokken gevoelen, de macht der feiten zal sterker blijken dan zijn goede voornemens. Want de Sadrachsgemeenten hebben weer beslist positie tegen ons genomen, en Jotham heeft zich aan de apostolischen overgegeven; die wel een extra-nauwkeurig toezicht op hem zullen uitoeïenen. Nu hij zich eenmaal tegen beter weten in heeft laten leiden op een weg, die eigenlijk de zijne niet is, zal het hem in de toekomst wel niet mogelijk zijn zich los te maken van de macht, waaraan hij zich thans op zulk een beslissend moment onderworpen heeft.

Het eenige lichtpunt voor de Sadrachsgemeenten is, dat hun nieuwe leider althans meer verstaat van het Christendom dan hun eerste voorganger.

En, nu het alzoo Gods wil is, zetten we rustig onzen arbeid voort, vertrouwend dat de opbouw onzer gemeente toch ook indirect voor deze „apostolische” kringen tot zegen kan zijn.

Poerbolingo.

Dr. Esser deelt het volgende mede:

De groote vergadering onzer Christenen op Hemelvaartsdag slaagde ditmaal bizonder goed.

Ons kerkje te Poerbolingo was met naar

schatting 350 menschen propvol. Zij hadden zeker niet allen een plaats kunnen krijgen, als wij de banken niet dicht op elkaar hadden geschoven en vóóraan matten hadden gelegd, waarop voornamelijk kinderen, maar ook wel enkele ouderen, met gekruiste beenen onder zich, een plaats hadden genomen.

De preekstoel was verwijderd en de spreker stond voor een lessenaar wat ter zijde tusschen de menschen in.

Eigenlijk hadden wij gehoopt een Chineeschen spreker uit Koedoes (een post der Doopsgezinden) te kunnen krijgen. Dáár in Koedoes is een opgewekte kring Chineesche Christenen, die de aandacht op zich vestigt, door iedere maand een bundel Maleische Evangelisatiebladen, die ze op eigen initiatief en kosten uitgeven, ons toe te zenden te gratis uitdeeling. De leider van dien kring had ons echter bericht door ongesteldheid verhinderd te zijn om tot ons over te komen. Daarna hadden wij een Chineeschen spreker uit Solo (het terrein van Ds. van Andel) trachten te krijgen, maar ook dat mislukte.

Wij hadden dit jaar weer speciaal onze zinnen gezet op een Chineeschen spreker, omdat de opening der Holl. Chineesche school in Poerbolingo (in Februari van dit jaar) het werk onder de Chineezzen meer op den voorgrond had geschoven. Het plan was dan geweest om op den avond van Hemelvaartsdag een Evangelisatiebijeenkomst, met lichtbeelden opgeluisterd, speciaal voor de Chineesche bevolking, te houden. Maar de Heere heeft 't anders geleid. Misschien achte Hij den tijd er nog niet rijp voor, nu onze school nog zóó jong is en zonder veel ophef eerst het vertrouwen moet winnen.

Ook een poging op het laatste oogenblik aangewend om een spreker uit Jogjakarta te krijgen, die ons zou verhalen van de feestelijkheden ter gelegenheid van het vijf en twintig jarig gedenkfeest te dier stede gehouden, mislukte.

En zóó waren wij dan aangewezen op onze eigen menschen. Desniettegenstaande zien wij met groote voldoening op dien dag terug.

Van heinde en ver waren zij opgekomen. Zelfs waren er een paar uit het verre Kali Bening hoog in de bergen van Bandjarne-gara, op de grens van de residentie Pekalongan gelegen. Ook een Chineesche zuster uit het verre Zuiden, uit één der paaldorpen in de Kinderzee, ten Westen van Tjilatjap.

Van buiten de christengemeenten waren er eveneens bezoekers. Zoo o.a. een mantri (d. i. chef) van een gouvernementszoutpakhuis. Het meeste aandacht trok echter een

oude Kjahi (d. i. godsdienstleeraar) van een mystieke secte.

De vergadering opende ik met een korte opwekkingsrede over de Hemelvaart. Vooral in de zending blijkt mij de herdenkingsdag van de kroning van onzen Hemelschen Koning al van bijzondere beteekenis. Er gaat van het „Pro Rege („voor Koning Jezus!")” zulk een machtige inspiratie uit voor den grooten strijd, die gevoerd wordt om Zijn Koninkrijk te stichten.

Daarna sprak Misaël van Adiredjo over „Huiselijke Godsdienstoeffening”, een zeer nuttig en praktisch onderwerp. Want het is altijd noodig daaraan volle aandacht te wijden.

Toen hadden wij een niet te korte pauze, waarbij thee met de gewone versnaperingen gepresenteerd werd.

Net als op een School- of Universiteitsdag is toch een belangrijk punt van aantrekking het ontmoeten van oude en nieuwe kennissen. Hoe wordt dan de band van eenheid van geloof en liefde gevoeld!

Na de pauze vertelden de twee afgevaardigden van den kerkeraad van Poerbolingo: de goeroe-indji Soedarmadi en de gepensioneerde onderwijzer Mesech Elifas, van de pas gehouden feestelijkheden in Jogjakarta. Wij werden bemoedigd door de voorspoedige ontwikkeling der Zending aldaar. Als wij bedenken, wat dáár in 25 jaar geschied is, dan is het een wonder in onze oogen. Nu waar veel netten zijn, wordt veel visch gevangen. Toch kon ik niet nalaten er op te wijzen, dat bij een zoo grooter opzet van den medischen dienst en zoo veel talrijker scholen, het aantal Christenen (p.l.m. 1300) toch maar iets meer dan het dubbele bedraagt van ons zielental (625).

Welk een spoorslag ligt daarin niet te vertragen!

De morgen werd gesloten met een voordracht over mijn 14-daagsch bezoek aan Egypte (December 1923). Voornamelijk was het een verhaal over de bekeering van Sjeich Boeloës, dien ik in Cairo ontmoet had. Ik zal het hier maar voorbij gaan, aangezien ik nog wel eens gelegenheid zal krijgen in „Uit Poerbolingo” erover te vertellen.

Om één uur sloten wij de morgenvergadering.

Tijdens de bijeenkomst in de kerk hadden verschillende vrouwen zich geweerd om de spijs voor een 350 menschen, die door enkele harer de beide vorige nachten en dagen in gereedheid was gebracht, op te dissen.

In een daartoe speciaal opgerichte loods in onze achter- en binnengalerij zaten wij

in lange rijen aan om te genieten van de recht smakelijke rijsttafel.

Dien namiddag om 3 uur werd de vergadering voor landontginning gehouden en 's avonds om 7 uur vertooning van de too-verlantaarn, vooral voor de kinderen.

De Jubileumrede van Dr. J. Oifringa.

Dr. J. Oifringa, de directeur van het Pe-

tronella-Hospitaal, heeft de uitvoerige rede, die hij heeft uitgesproken aan den morgen van den Jubileumdag te Djokja, in druk gegeven. Zij draagt den titel: „Na vijf en twintig jaren 1900—1925.

In deze rede geeft Dr. Oifringa eerst een duidelijke omschrijving van de taak, die het Petronella-Hospitaal heeft te volbrengen; daarna teekent hij in breede trekken de geschiedenis, die dit hospitaal deze 25 jaar doorliep; voorts beschrijft hij de vernieuwing en uitbreiding die is aangebracht; en ten slotte richt hij zich tot de aanwezige autoriteiten zooals: de Resident, de Sultan, Prins Pakoealam enz. enz., waarna hij met een pakkende peroratie eindigt.

Het is geen onzeker geluid, dat Dr. Oifringa in deze rede tegenover al die Indische autoriteiten laat hooren.

W. B.

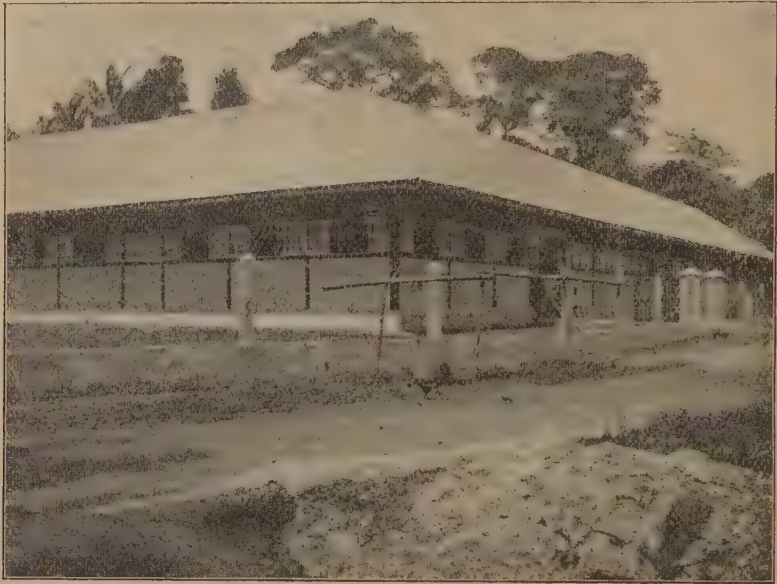
Bij de foto.

De tweede Christ. Holl. Inl. School op Ambon.

Op daartoe strekkend verzoek geeft het Zendingsblad ditmaal eens een kiekje van

een school, die niet op ons Zendingsterrein staat. Deze foto laat ons zien de tweede Christ. Holl. Inl. school op het eiland Ambon. Op Ambon heeft het Christendom reeds ingang gevonden in de dagen van de Oost-Indische Compagnie. De Amboneesche bevolking is bijna geheel gechristianiseerd.

Het onderwijs op Ambon was echter sinds lang alleen in handen van het Gouvernement. Nog slecht kort geleden is de eerste

Christ. Holl. Inl. school op Ambon geopend. Weldra was deze te klein, zoodat er een tweede school moest komen. Geruimen tijd moest die tweede school gehouden worden in een gehuurde woning. Den 8sten Juni l.l. is echter deze school gevestigd in het nieuwe gebouw dat voor haar is gesticht. Gelijk de foto laat zien, is het een flink, ruim gebouw, dat heel wat kinderen bergen kan. Bij de in gebruik neming werd door onderscheidene autoriteiten het woord gevoerd en natuurlijk ook door het hoofd der school, den heer R. Kuiper, die zoo vriendelijk was ons deze foto te zenden.

W. B.

De opwekking op Nias.

Over de opwekking op het eiland Nias hebben wij in het Zendingsblad al enkele malen kunnen lezen. Het verheugt ons thans het oordeel van den leider der Batak-zending, dr. J. Warneck, over deze beweging te kunnen mededeelen.

Dr. Warneck, die onlangs Nias bezocht, schrijft:

„Daar aan mij ook de leiding van het Zen-

dingswerk op Nias is opgedragen, ben ik verscheiden keeren op dat eiland geweest en ik heb mij overtuigd van den zegen, die aan deze zendingskerk door de reeds enkele jaren doorwerkende opwekking is geschonken. Sedert het jaar 1917 heeft Gods Geest op wonderbaarlijke wijze de jonge Christenen daar tot zondebesef en behoefte naar vergeving gebracht. Al hebben niet alle bloesems zich tot vruchten ontwikkeld, toch zijn de gemeenten heel wat verder gekomen. Godsdienst oefeningen en bijbellezingen worden druk bezocht; er is honger naar Gods Woord, het geestelijke niveau der gemeenten is over het algemeen gestegen. De Niasers staan anders wel in ontwikkeling achter bij de Bataks; zij zijn een zacht en weinig energiek volkje. Maar wat Gods Geest daar onverwacht en onvoorbereid heeft geschapen, is in de Deutsche Zendingsgeschiedenis eenig. Onder het wijze beleid van den vroegeren leider Fries heeft de geheele beweging een nuchter en gezond verloop gehad. Onwillekeurig gaan de gedachten der arbeiders op andere zendingsvelden daaraan uit met den wensch ook zulk een gave uit Gods hand te mogen ontvangen.

Deze jaren van zegen en voorspoed hebben de Niassche gemeenten vooruitgebracht. Ik ging er heen met tamelijk kritische oogen en ik heb alles zakelijk en kalm gezien en ik moet nu getuigen: wat op Nias gebeurd is, is uit God; het is een wonder voor onze oogen. Maar het is ook een psychologisch wonder, want wat de jonge Christenen daar beleefd hebben, laat zich niet voegen in het beeld, dat wij ons op grond van onze ervaringen tot nu toe van een langzaam vooruitgaande ontwikkeling van jonge heidenchristenen gevormd hadden. Zoo is b.v. een zoo diep-gaand zondebesef als wij daar op Nias zien, in de zendingsgeschiedenis van den laatsten tijd een zeldzaamheid. God heeft ons daarmede willen zeggen: „Vertrouw niet te veel op uw psychologisch begrippen, mijn Geest werkt waar en zooals Ik het wil.” Ook op de heidenen heeft de beweging grooten invloed gehad. Het aantal gedoopten is in 7 jaren van 20.000 tot 60.000 gestegen. Op sommige tijden waren er zelfs meer doopcandidaten dan gedoopten.”

„Uit Neerlandsch Zendingsblad.”

Suriname niet Protestantsch meer?

Wie het artikeltje „Retireeren of Aanpakken” uit het Zendingsblad van Maart opmerkzaam gelezen heeft, vooral wie naar aanleiding van dit stukske voor Suriname in 't geweer gekomen is, zal zich herinneren, dat in genoemd artikel vooral gewezen werd

op de expansie, die Rome bezig is in onze kolonie te ontwikkelen. Er werd ook aangevoerd dat de Hernhutterbroeders, ondanks een werkkraacht die eerbied afdwingt, daar menschelijkerwijs gesproken niet tegenop zouden kunnen, als niet Protestantsch Nederland onmiddellijk en met volle activiteit in de bres sprong. Sindsdien heb ik menig blijk van meeleven mogen ontvangen: menige grootere of kleinere gift naar Zeist mogen overmaken. De maand Juli wijst echter op eenige inzinking, en 't is daarom misschien niet overbodig er nog eens aan te herinneren, dat Rome nog van geen verslapping weet. Integendeel; toen een onzer sprekers onlangs van het Protestantsch-Christelijk karakter onze kolonie gewaagde, in tegenstelling met Oost-Indië, werd hem toegevoegd, dat dit nu niet meer juist was, gezien de krachtontplooiing van het Katholicisme in Suriname, en de vorderingen vooral door het Roomsche onderwijs gemaakt. Het was voor dezen vriend der Hernhutters een harde zaak toe te moeten geven, dat zijn typeering ook meer sloeg op een vorig decennium, toen hij nog in de West was, dan op den allerlaatsten tijd, nu het schoolwerk van de Broedergemeente zich door gebrek aan voldoende financieele steun niet verder uitbreiden kon.

Moge deze enkele herinnering voldoende zijn om te voorkomen, dat binnen afzienbaren tijd een artikel zou moeten geschreven worden, onder hetzelfde hoofd als dit maar dan zonder vraagteeken.

Sinds de vorige verantwoording mocht ik de volgende giften ontvangen:

Van de Ger. Kerk te Garijp door K. M. f5; van de Vrouwenvereen. Tryfosa te Surhuisterveen door G. J. B. f25; van de Ger. Kerk te Haarlem door bemiddeling Onesiforusbank f10; van M. C. H. den Haag f2.50 en van R. te Opperdoes f2.50. Gevers en geefsters hartelijk dank.

Hilversum, Aug. 1925. J. VAN KEULEN.
Bilderdijklaan 12.

Postrek. 95494.

Korte Berichten. Schetsen en Herinneringen.

Onder dezen titel zal een Gedenkboek worden uitgegeven ter gelegenheid van het 25e gedenkjaar der Friesche Zending. Omvang pl.m. 180 pagina's. Rijk geïllustreerd 80 foto's. Prijs f1, per post f1.20, fraai gebonden f1.50, per post f1.75.

Een zendingsboek van dezen omvang en zoo rijk geïllustreerd tegen zoo lagen prijs moet elk meelevend lid van de Geref. Kerken in Friesland bezitten en mag niet ont-

breken in de boekenkast van wie in Nederland belang stelt in de Gereformeerde zending.

Wil men zeker zijn van spoedige toezending, dan zende men onmiddellijk een postwissel van f1.20 of f1.75 aan N. V. Drukkerij „de Motor” te Sneek of storte dit bedrag op haar postrekening No. 52336.

Dr. R. Brummelkamp.

Ds. K. v. Dijk schrijft in „Uit Keboemen”: „Met groote blijdschap kunnen wij U berichten, dat onze nieuwe dokter aangekomen en reeds aan het werk is. Het is haast of de menschen er op gewacht hebben. Want gedurende de paar weken, dat de doktoren met z'n tweeën zijn, is er meer werk dan ooit. Dr. Brummelkamp heeft ook reeds overvloedig gelegenheid gehad om van zijne chirurgische bekwaamheden blijk te geven. Ook onthoudt de Heere aan het werk Zijnen zegen niet. Laat er bij U vooral veel gebed zijn, dat het moge gedijen voor de komst van Gods Rijk en de grootmaking van Zijn Naam.”

D. J. Bosman.

Br. D. J. Bosman, leeraar aan de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo, is met verlof in Holland aangekomen. Zijn adres is te Bussum, Eendrachtspark 11.

Een vergadering van Jav. Kerken.

De Kerkeraden van de Inlandsche Gemeente te Djokja en Solo zijn voornemens eene vergadering bijeen te roepen van de Kerkeraden van alle geïnstitueerde Inlandsche Gemeenten op Midden-Java. Het is het doel op deze vergadering, waaraan ook de Goeroe's Indijl zullen deelnemen, verschillende aangelegenheden der Kerken met elkander te bespreken.

De adatregeling.

De gewoonte-regeling van de Christenen op Midden-Java is op schrift gesteld en gedrukt. Deze adatregeling wijkt natuurlijk in velerlei opzichten sterk af van de gewoonten der Mohammedaansche inlanders. In vele gevallen heeft de adatregeling rechtskracht bij de Inlandsche rechtspraak. Het is nu te verwachten, dat bij de rechtspleging de autoriteiten zich in het vervolg ten opzichte van de Christenen op ons Zendingsterrein zullen schikken naar dit adatrecht. Voor de Inlandsche Christenen is dit van groote beteekenis.

Een wijs advies.

Bij de Afz. Vergadering van Miss. Predikanten op Java is van uit Nederland de

vraag ingediend of het ook gewenscht zou zijn Javaansche Jongelingen aan de Opleidingsschool te Djokja te doen opleiden met het doel deze later te beroepen tot Missionair Predikant van een Kerk in Nederland. De Afz. Vergadering heeft hierop ontkenkend geantwoord, omdat naar haar oordeel Inlandsche jongelieden, ook al genoten zij genoemde opleiding, daarvoor ongeschikt zouden zijn en eene kerk in Nederland toch ook moeilijk iemand kan beroepen dien men in 't geheel niet kent.

De Algemeene Zendingsconferentie.

De Algemeene Zendingsconferentie zal D.V. dit jaar gehouden worden van Maandag 26 tot Woensdag 28 October in „Parkzicht” te Amsterdam.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f5.— aan Mej. M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f0.23, 5 stuks f1.00, 10 stuks f1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten gesloten kunnen worden, kosten de 10 stuks f1.40 en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middelburg, Burg 109 en sture vooraf het geld, Giro no. 64188.

Adresverandering.

Wie van adres verandert, zende daarvan bericht aan de Uitgevers Mij. Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Leestafel.

Palestina het Heilige Land, door Dr. A. Kuyper, bij Kok te Kampen. f2.25, geb. f3.—.

Een overdruk uit het bekende werk van Dr. A. Kuyper „Om de oude wereldzee”. Kok deed goed uit het groote werk, dat niet onder ieders bereik ligt, dit mooie gedeelte, dat met zijn mooie illustraties een mooi geheel vormt, in een mooie uitgave aan de markt te brengen.

Nieuwe Voordrachten, door Arie Post. Uitgave van Neerlandia, Arnhem, f2, gecart. f2.50.

Arie Post heeft een goeden smaak. Deze voordrachten zijn met zorg gekozen. Voor het doel zeer geschikt.

„De Heer zal u steeds gadeslaan”.

Een christelijke scheurkalender voor 1926, uitgegeven door de „Vereeniging voor Bijbelverspreiding” te Amsterdam, Keizersgracht 328.

Niet in den handel. Alleen voor Zondagscholen en Evangelisatieverenigingen. Prijs f0.25. Zeer goedkoop.

Van Groenland tot de Zuidpool, door Broekhuizen, van Deursen en Muiderman, bij Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen f3.50, geb. f4.30.

Een heel mooi boek. De naam teekent den inhoud. Men vindt hier zeer interessante schetsen van verschillende schrijvers — niet alleen Nederlandsche, maar ook van buiten onze grenzen, — „waarin het leven der volkeren wordt geschilderd en de vormenrijkdom der landschappen wordt beschreven”.

Kentering, Christelijk Tijdschrift voor jonge mensen, Neerlandia, Arnhem.

Een frisch tijdschrift. Rijk en mooi geïllustreerd. No. 11 heeft tot inhoud: Aan Zeeuwisch Vlaanderen, door Jan H. Eekhout; Bezinning, door E. G. van Teilingen; Jobje dicht, droomt en werkt, door G. Schrijver; Zondag, door G. Sevensma—Temmen; In den heeten zomertijd, door Dr. F. van den Hoorn; Mensch en aarde, door J. G. Köhler; Het orgel en zijn meesters, door Willem Reinierse; Het boek, door W. S. Sevensma; Uitzichten en inzichten, door A. Wapenaar; Boekbespreking.

Elf predikatiën op Avondmaalstijden door Andries Gray, uit het Engelsch door C. B. van Woerden, bij Buurman en de Kloe, Leiden f1.25.

Zeer onderwerpelijke preeken. Weinig verklaring van Gods Woord. Als preeken geen model.

Als God spreekt, door Paula, bij Uitg. Mij. E. J. Bosch Jbz. te Baarn f2.25, geb. f2.90.

Een zeer goed geschreven boek van uitnemende strekking. De hoofdfiguren zijn voortreffelijk geteekend. Dit boek zal er in-

gaan bij ons Christelijk publiek. En 't is het waard.

Op den Uitkijk, Tijdschrift voor het Christelijk gezin, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen, per kwartaal f2.25.

Dit tijdschrift, dat tweemaal in de maand verschijnt, doet het goed. De inhoud is rijk, zeer gevarieerd en goed verzorgd. Het laatste No. 8 Aug. bevat 13 artikelen en niet minder dan 32 illustratie's.

Zou de Zendingswereld ook nog eens onder het oog vallen van den man op den Uitkijk? Dat mocht wel.

GIFTEN.

Ontvangen van de Generale Kas.

Door Ds. T. Sap 10% van de ontvangsten in de Classe Gouda over 1924 f300. Uit het busje van Henk Jansen te Ermelo f7.85. Van A. Rijks te Arnhem f8.50. Door P. B. Spijksma uit het Nikkertje der Christ. School te Bergum f8.—. Door D. Agema uit de Schoolnikker te Ureterp f5.—. Door Ds. J. G. Kunst deel van de 10% der ontvangsten in de Classe Arnhem f115. Door J. C. Hon dius gedeelte van de 10% der ontvangsten in Zeeland en Noord-Brabant over 1924 f1200 en voor het Christ. Jav. Boekenfonds f50.

Zaandam, 22 Aug. '25.

W. BREUKELAAR.

Giro No. 32806.

Voor Djokja.

Van P. Waagmeester te Zaandam halve centen f0.50. Van de Geref. Kerk te IJmuiden f400.—.

W. BREUKELAAR.

Ontvangen voor 't Jubileum

„Petronella Hospitaal” vanaf 1 April '25—31 Mei '25.

Ontv. door mej. Fortman: leerl. Chr. School te T. B. f7; opbr. lichtb.avond Kinderz. Vereen. „Kl. Heidenbode II” te A. f9.25; opbr. lichtb. avonden te H. f10.75; totaal f27. Ontv. door Mej. Fortman: opbr. coll. lichtbeeldenavond te B. f15. Ontv. door mevr. Brinkman: Coll. i. d. Geref. Kerk te Y. f65.30. Ontv. door mevr. Breen: van J. H. L. f25; mevr. L. te D. f2.50; mevr. H. f2.50; letters V. H. f1; N. N. f1; N. N. f2.50; Z. f2.50; S. f1; gecoll. Keizersgrachtkerk f2.50; Raamkerk f1; Bloemgrachtkerk f1; totaal f42.50. Van de Kerkraad der Geref. Kerk te E. f100. Opbr. lichtb.avond te Y. f20. Coll. te B. f62.32. Opbr. prikkart van de jongejuif. v. K. te U. f5.35; totaal f337.47. Den heer v. W. te E. f2.50. Ontv. giften door N.V. „de Standaard” f10.50. Kerk te H. f35.11. Mej. S. te A. f1. Mej. G. te A. f1. Gecoll. B.-A. Kerk te A.

f12. Gecoll. Reiz. Kerk te A. f5. U. te A. f1. I. A. N. S. te A. f0.25. Wed. D. te A. f1. Gecoll. B.-A. Kerk te A. f1. J. W. R. te A. f3. Opbr. lichtb. avond te H. f25.95. Mevr. S. te O. f15. Mej. G. te W. f1.50. Mevr. T. te H. f2.50. Den Heer B. te E. f2.50. Mej. P. te E.-V. f2.50.

J. G. SCHEURER.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

K. Bosma te Middelstum, v. d. 1ste klas der school (in een vorige opgave overgeslagen) f11.36. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. 1 en 12 ind. dubbeltjes f1.20. N. N. te Voll. f5. P. Hofman te Oldekerk, saldo Kal. f23.50, busjes f11.47 is f24.97. H. Groenendijk te Bennekom voor 't Hospitaal f2.50. J. Afman te Groningen, van J. M. de R.-T. f10. Dijkema te Overschild v. d. Zend.v. f25. J. Mulder te Dwingeloo, gev. in de coll. 2 x f2.50 is f5. Zendingscomm. te N. Dordrecht f30. Mej. Graafluis te Haren, v. d. Schoolk. f11.50. R. Raap te Schildwolde, 't Nikkertje der School f12. L. v. Klinken te Musselkanaal, v. d. Schoolk. f4. E. Delhaas te N. Buinen, busjes f31. B. Roosjen te Diever, 't Nikkertje der School f10.90. H. J. Nijhuis te Enschede, van 't Zendingscomité f400. Ds. Postema te Veendam, gev. i. d. coll. f1 en f1, Kinderzendv. f12 is f14. S. Sweers te Neermoor (Oost Friesland), bijdragen f53. Mej. G. Haan te Groningen, 2 m.d.l. stort. Kinderzendv. f220. H. Blanken Wz. te Hoogeveen, bijdragen f602.20. Mej. J. Mulders te Mepel, bijdragen f99.95. Ds. v. d. Munnik uit Winsum, v. d. Zend.v. f49.85, nag. Soembaweeke f2.50 is f52.35. B. Groefsema te Oldehove, v. d. Zangv. Looft den Heere

f12. J. v. Steenbrugge te Rossum (Geld.) f7.30. Ds. Visser te Oldemarkt, busjes van H. en J. Mintjes f11.32. W. Haan te Grijskerk, busjes f17.50, 't Nikkertje D. de Haan f5 is f22.50. J. E. v. Buuren te Delzijl, gev. in de coll. f5 en f20 is f25. Ds. Bakker te Lutten, busjes Juli f17.25, busje der School f12.75 is f30. Ds. v. Dijken te Nieuweroord, gev. in de coll. f2.50. O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f5. F. Oudman te Thesinge, coll. bruil. Co en Fine te G. f6.70. Ds. N. Duursema te N.-Amsterdam, van E. J. gev. centen f2, in de brievenbus f2.50 is f4.50. H. W. te Harderberg, verzam. door de dames H. L., G. J. en C. J. Wamlink f100. Ds. Goeree te Wagenborgen, blinde Tine f1.55, gev. in de coll. f2.50 is f4.05. J. Groothof te Bedum, gev. in de coll. f1. Mej. de Wed. W. v. d. Meulen te Leek f10. J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestr. theelood enz. f25.26½. H. Oosterhoff te Haulerwijk, v. d. Schoolk. f3.73. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f2.50 en f5 is f7.50.

Soembaweeke.

Zuidwolde (Dr.) f92.30. Nieuweroord f78.45.

Pinkstercollecte.

Oldekerk f81.92. Bellingwolde f19.67. Zuidlaren nag. f2.50. Garrelsweer nag. f5. N. Beerta-N. Schans f20.73. Haulerwijk f34.72. Hoogeveen f257.80. Pieterburen f89.69. Nieuwleuzen f31.94. Een f26.14. Hardenberg f201.10.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 20 Aug. '25.

Heerensingel 34. Giro 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ds. B. J. Esser te Poerbolingo.
Mej. J. L. Stoett te Poerbolingo.
Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
Dr. T. Rado te Poerbolingo.
Mej. W. H. Netelenbos te Parakan.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mej. dr. G. J. Dreckmeier te Poerworedjo.
Mej. G. A. Both te Poerworedjo.
Mej. C. Versteeg te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. A. H. Vonk te Keboemen.
Dr. D. Brummelkamp te Keboemen.
Mej. C. L. de Graaf te Keboemen.
Mej. H. F. ten Kate te Keboemen.
Mej. E. Meiners te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Mej. M. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Dr. D. Bakker te Djokjakarta.
J. P. Zuidema te Bandoeng.
Mej. J. A. C. Enserink te Djokjakarta.
Mej. M. Kruijver te Djocjakarta.
Mej. M. Looijenga te Djokjakarta.
Ds. D. Bakker te Djokjakarta.

Dr. F. L. Bakker te Djokjakarta.
Mej. J. Piccer te Djokjakarta.
Mej. J. Prins te Djokjakarta.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijering te Soerakarta.
D. J. Bosman, met verlof Bussum.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
J. in 't Veld te Soerakarta.
Mej. H. Baarbe te Soerakarta.
Mej. G. Loggen te Soerakarta.
Mej. G. Por te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
Ds. C. de Bruyn te Kambanirroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Tj. van Dijk te Soemba.
Mej. H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
D. H. Krijger te Pajeti op Soemba.
Ds. P. J. Lambooy te Pajeti op Soemba.
Mej. G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. van Dijk te Karoeni op Soemba.
Dr. J. Berg op Soemba.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.* *Matth. 24 : 14a.*

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN EÉN ADRES BOVEN 3 EX. f0.72 FR. P. P.

INHOUD:

De vestiging van het Evangelie in Europa. — Van Zendingsaangelegenheden: De be-
roeping van den eersten Pandita Djawa op ons zendingsterrein; Schetsen en herinne-
ringen; De Herdenkingssamenkomst der Friesche Zending; „De Vereeniging Dr. Scheurers
Hospitaal”. — Brief van Ds. P. H. v. Eijk te Solo. — Bij de foto: Leeraren en leerlingen
Kweekschool. — Bij de foto: Mej. H. Nieboer. — De Opleidingsschool op Soemba. —
Berichten van het Djokjasche Zendingsterrein. — Christ. Holl. Inl. Kweekschool. —
Bij de foto: Ds. en Mevr. Rullmann-v. d. Wart. — Soemba. Voor 't eerst de rimboe in.
— Een schooldag op de H. I. S. — Een schetsje. — Freule Caan. † — Korte berichten.
— Leestafel. — Giften.

De vestiging van het Evangelie in Europa.

En uitgegaan zijnde uit de gevangenis, gingen zij in tot Lydia; en de broeders gezien hebbende, vertroostten zij hen, en gingen uit de stad.

Handel. 16 : 40.

De *komst* van het Evangelie in Europa had een Goddelijke voorbereiding door het te Troas aan Paulus gegeven nachtgezicht van den Macedonischen man met zijn bede: „Kom over in Macedonië, en help ons.”

De *ingang* van het Evangelie in Europa had een gemakkelijken tred door het al dadelijk toebrengen van Lydia, de purperverkoopster, de eersteling van het Evangelie te Philippi.

De daarop verwachte *verbreiding* van het Evangelie in Philippi, als eerste stad van Europa, had echter een zwaren strijd te voeren door een gevaarlijke onderbreking van den loop van 's Heeren Woord te Philippi.

Paulus en de zijnen kregen eerst te doen met een door Satan sluw en fijn gesponnen strik, in den vorm van een dienstmaagd met een waarzeggenden geest, die dagen aaneen hen nariet ten aanhoore van de lieden op straat: „Deze menschen zijn dienstknechten Gods, des Allerhoogsten, die ons den weg der zaligheid verkondigen.”

Is die valstrik met wijze omzichtigheid en met groot geduld gebroken, dan treedt de Satan te voorschijn in de gedaante van den geweldenaar, die 't weet te bewerken, dat 's Heilands dienstknechten gegeeseld en in de gevangenis stevig opgeborgen worden.

't Heeft al den schijn, dat de reeds met zegen gekroonde Evangelieprediking toch nog in het donker van den kerker ondergaan zal.

Maar God, Wiens wegen zooveel hooger zijn dan de onze, gaat dan den Satan bestrijden in zijn meest verborgen schuilhoek, en de cipier van de gevangenis wordt tot Christus toegebracht.

Aanvang nog maar van Gods werk, dat de geweldoefening van Satan op het te Philippi komende Godsrijk, ten einde brengen zal.

De Romeinsche stadspraetoren komen er toe, om bevel tot loslating te geven; maar als Paulus, om den publieken smaad over het Evangelie en de predikers van dat Evangelie weg te nemen, den eisch stelt, dat de Romeinsche praetoren zelf komen zullen en uitgeleide doen, dan sparen die Romeinsche magistraten hun nog al hoog gevoelde gewichtigheid niet, en de dienstknechten van Koning Jezus, zoo zwaar geslagen en gehoord, ontvangen met genade van God ook de eere der menschen.

Daarmede heeft de kleine Gemeente van Philippi — uit het woord „broeders” in bovenstaanden tekst is af te leiden, dat Paulus behalve Lydia en den stokbewaarder nog meerderen voor den Heere Jezus gewonnen had — een plaats in de stad gekregen, en is het Evangelie in Philippi, dus ook in Europa, *gevestigd*.

Om de stadsoversten niet in moeilijkheden te wikkelen, en zich zelf niet noodeloos aan nieuwe vervolgingen bloot te stellen, gaan Paulus en Silas, na de broeders ten huize van Lydia getroost te hebben, uit de stad, en laten de verzorging der Gemeente over Timotheus en Lucas; de Gemeente, die Paulus later zijn blijdschap en kroon noemt.

Laat ons, lettende op dezen wonderen loop der dingen tot de vestiging van het Evangelie in Europa, toch niet moedeloos en bekommerd worden, zoo wij óók nu zien, dat het Evangelie in de volkerenwereld zijn plaats niet krijgt dan door strijd, vaak zwaren strijd; maar als Paulus en de zijnen, hoe 't ook mocht tegenloopen, gestadig op Gods goedheid hopen.

Hoe rustig en krachtig zouden wij zijn, zoo wij ook bij de ervaring, dat het Koninkrijk Gods vaak gansch anders komt, dan wij verwachten, en dat tegenstand, felle tegenstand tegen het Evangelie van allen kant op-laait, vast stonden in het geloof, dat de Heere Zijn werk doet en doen zal op Zijn tijd en op Zijn wijze.

Satan moge woeden, en menschen als zijn handlangers mogen daarbij dienst doen, 's Heeren Koninkrijk komt, en de Heere zal het zoo doen, dat wij ons verwonderen moeten, om Hem alleen de eere te geven.

De vestiging van het Evangelie in Europa, in Handel. 16 beschreven, biedt ons den Goddelijken waarborg, dat de Heere langs Zijn hooge en onnaspeurlijke wegen Zijn Koninkrijk brengen zal op Java, Soemba, in onzen Archipel, ja tot de einden der aarde.

Uw Koninkrijk kome toch, o Heer!

R.

D. P.

Van Zendingsaangelegenheden.

De beroeping van den eersten Pandita

Djava op ons zendingsterrein.

Zondag 2 Aug. heeft de Javaansche gemeente te Djokjakarta haar eersten pandita beroepen, die ook de eerste pandita is op heel ons zendingsterrein van Midden-Java, de tweede op heel Java. Madjowarno heeft namelijk reeds een Jav. Pandita.

Ds. Pos deelt van die beroeping het volgende mede:

„Eerst was aan de gemeente gelegenheid gegeven de aandacht op geschikte personen te vestigen. Daarbij kwamen enkele namen van goeroes Indjil in en buiten Djokja, maar een overweldigende meerderheid wees Soepater aan, een goeroe Indjil, die reeds gedurende een tiental jaren de gemeente in Djokja dient. De kerkeraad had ook reeds lang het oog op hem geslagen, achtte hem eigenlijk den eenig geschikten persoon op het Djokjasche terrein, en toen nu de gemeente ook met zulk een groote meerderheid Soepater aanwees, heeft de kerkeraad het niet noodig geoordeeld een dubbeltal te stellen, maar heeft slechts dezen eenen candidaat aan de gemeente voorgesteld, die door de gemeente ook met blijdschap werd aanvaard. Soepater zal deze beroeping wel aannemen. Dan komt nog zijn examen aan de orde. Daar Soepater reeds geruimen tijd de school van Ds. Bakker verlaten heeft, zal het wel noodig zijn allerlei dingen nog weer eens op te halen, en zal waarschijnlijk zijn examen plaats hebben op de Aprilvergadering van '26. Wel zou het aangenaam geweest zijn, indien deze bevestiging nog had kunnen plaats hebben in ons jubileumsjaar 1925, maar overhaasting is niet in het belang der zaak. Zijn examen zal worden afgenomen door de Afzonderlijke vergadering van

Miss. predikanten met den Djokjaschen Kerkeraad. Daarna kan de bevestiging plaats hebben.

Hiermee begint een nieuw tijdperk in de geschiedenis der Djokjasche Zending, ja van de zending op Midden-Java in het geheel, het tijdperk van zelfstandige Jav. Kerken. Moge deze eerste Jav. pandita op Midden-Java spoedig door meerdere worden gevolgd, en moge ook dit medewerken tot opbouw van een Christelijke kerk op Java en tot uitbreiding van Gods koninkrijk.”

Schetsen en herinneringen.

Onder dezen titel is het mooie gedenkboek verschenen, dat is uitgegeven ter gelegenheid van het 25ste gedenjaar der Friesche Zending.

In April verscheen het Gedenkboek van de Zending te Djokja. En dat Gedenkboek mocht er wezen. Maar het Gedenkboek van de Friesche Zending is nog heel wat uitgebreider. Het is een uitnemend Zendingsboek. Wie de historie van het kwart eeuw Friesche Zending wil weten, kan hier te recht. En toch heelemaal niet een dorre mededeeling van het gebeuren in die 25 jaar.

We laten hier volgen de inhoudsopgave:

„Ter Inleiding, door Ds. K. Dijk; Uit de Archieven van voor 25 jaar, door Ds. G. H. van Rennes; Ons Zendingsterrein door Dr. K. van Dijk; De eerste jaren (Sept. 1900—Juni 1906 door Ds D. Bakker; Een kwart eeuw Friesche Zending door Ds. K. van Dijk; Vruchten van het Zendingswerk der Friesche Kerken in de afdeling Keboemen (Midden-Java) door Z. Soesema; Het Zendingshospitaal te Keboemen, gedurende de eerste zes jaren, door Dr. en Mevr. Oosterhuis—Bolt; Onze Medische dienst door Dr. A. H. Vonk;

Onze dagtaak door Zuster C. L. de Graaf; Gombong door C. P. Hamer; De Chineezen in Ned. Oost Indië door A. den Hoed; Een kijkje in de Holl. Chin. School door A. Algra; Zondagmorgen door A. Antheunisse; Naar Krakal door A. Algra; Bijgeloof door H. Venema; Mail door G. J. R. P. Oostinga; Ons huis en onze behuizen door A. den Hoed; Een bezoek aan een dessa door F. Kamerling; Hollandsche en Indische avond door Zuster H. F. ten Kate; Dankbaarheid, door Ds. J. P. Klarhamer. Een rijke inhoud, die men met genot leest. Gaarne zouden we er een en ander uit opnemen in het Zendingsblad, Maar dat laat ons bestek niet toe. Men koope en leze dit Zendingsboek, dat een verrijking is voor onze Zendingsliteratuur. Natuurlijk zijn niet alle bijdragen even goed geslaagd. Een enkele kon misschien zonder heel veel schade gemist. Maar het geheel maakt een uitnemende indruk.

Ook dit gedenkboek is rijk geïllustreerd. Als we goed geteld hebben biedt het niet minder dan 54 illustraties, die over het algemeen vrij duidelijk zijn.

Het Zendingsblad zegt den schrijvers en den uitgever dank en wenscht de Friesche Kerken geluk met haar mooie Zendingsboek. Vooral de historische stukken en de overzichten van wat er thans op dit zendingssterrein gebeurt, bieden rijke stof tot ootmoedigen dank.

Dit Gedenkboek is een boek van blijvende waarde.

De Herdenkingssamenkomst der Friesche Zending.

Het Zendingsblad kan onmogelijk van elken Zendingsdag een verslag opnemen of ook maar eenige mededeeling doen. Daarvoor is ons blad veel te klein. Maar ditmaal moeten we een uitzondering maken. De Gereformeerde Kerken van Friesland hebben een Zendingsdag georganiseerd zooals in onze Kerken nog niet voorkwam. Den 17 Sept. j.l. is in de Noorderkerk te Leeuwarden een groote zendingsdag gehouden ter herdenking van de 25 jaren zending der Friesche Kerken. Het was een mooie dag, die wel nooit zal worden vergeten. Een dag van dankzegging voor de groote dingen, die de Heere ter herdenking gegeven had; een dag van vermeerdering der kennis en van versterking der liefde; een dag van innige smeeking voor het bloeiend zendingswerk der Friesche Kerken.

Gaarne zouden we het verslag van dezen Herdenkingsdag in zijn geheel willen opnemen, zooals we dit vonden in 't Friesche Kerkblad. Maar onze ruimte verbiedt het.

Ook is het moeilijk er hier en daar stukken uit te knippen, want voor wie wat meeleven, was alles wat gesproken is, belangrijk. We willen daarom hier alleen een plaats geven aan het Openingswoord van Ds. G. M. van Rennes, Dienaar des Woords van Frieslands Zendende Kerk Heeg.

Dat openingswoord stond in het teeken van „De Heere heeft groote dingen bij ons gedaan”.

't Is ongeveer 25 jaar geleden, aldus spr., dat Ds. Bakker zich te Keboemen vestigde. Toen hij er naar toe trok, wist hij nog niet waar zich te vestigen, maar op advies van Ds. Adriaanse, die voor de kerk van Utrecht in Poerworedjo arbeidde en onder de leiding des H. G. werd Keboemen verkozen.

Ds. B. stond daar geheel alleen met zijn gezin en als Ds. Adriaanse hem geen helpers had geschonken, waren zij de eenigste Christenen daar geweest.

Wel waren er de Sadrach-Christenen, maar van hen viel voor de Geref. Zending niet veel te verwachten. Ds. B. was een geloofsman en hij wist dat God hem tot zijn roeping zou bekwamen.

Als hier te lande een predikant bij een gemeente zijn intree doet, is alles voor hem klaar. Zoo is het met de zendingsarbeiders niet en zij voelen zich daardoor zoo diep afhankelijk van God. Ds. B. is begonnen met een schoolje met 6 kinderen.

Nu zijn 25 jaar verlopen. In die 25 jaar is in 1906 Ds. Bakker door Ds. Van Dijk vervangen. In Keboemen zijn heele veranderingen gekomen. Aan pl.m. 1000 kinderen wordt onderwijs verstrekt, op 13 plaatsen wordt des Zondags Gods Woord verkondigd, terwijl reeds 3 kerken werden geïnstitueerd. Voor één ding moeten we ons nu echter wachten. We moeten niet gaan zeggen: dat hebben wij gedaan. Wat kunnen wij? Veel eer past ons schuldbekentenis.

Wij kunnen geen enkele heiden bekeeren, dat moet God doen. Als wij denken voorspoed te hebben, loopt het ons tegen, maar als wij in de put zitten, trekt Hij er ons uit.

Vandaag willen we God danken voor wat Hij aan ons gedaan heeft. En dat zullen niet wij alleen doen, maar ook de Heidenen die verlost zijn.

Er wordt wel eens gezegd, er zijn drie groote dingen in het wereldgebeuren: de schepping, de komst van den Christus in het vleesch om de menschheid te redden en het moment, dat de menschheid dien Christus verwerpt. Spr. zou daaraan nog willen toevoegen de belangrijke gebeurtenis in ieders persoonlijk leven: de vernieuwing van het eigen hart.

Als we tot waarachtig licht gekomen zijn, zoeken wij daarin de eere onzes Gods. De heidenen leven van daag met ons mee. Spr. weet dat uit brieven van Ds. Van Dijk. Wij weten niet altijd of er in Indië een belangrijke vergadering is, maar Ds. v. Dijk tracht dat te weten te komen en dan is hij in zijn hart bij ons.

Als we dan heden waarlijk verblijd zijn, dan verstaan we ook onze roeping: Predikt het Evangelie aan alle creaturen. Dat is de opdracht aan Christus' Kerk, waarbij we allen hebben mede te werken tot de komst van Christus' Koninkrijk.

Daartoe behoort ook het opdragen aan God in ons gebed van de Zendingsarbeiders en het offeren voor de zaak met liefde. In dat opzicht heeft God ook groote dingen gedaan.

Kon eerst nauwelijks f7000 per jaar bijeengebracht worden, thans komt 5 maal zooveel met gemak bijeen.

Dat is een groot ding. Geld komt er, als het gebed echter maar niet verflauwt.

En al zijn er dan menschen, die berekenen dat de bekeering van één heiden f1000 kost (alsof de ziel van een mensch met geld te betalen ware!) en al zijn er anderen die het een onbegonnen werk achten, we houden ons aan Gods Woord, dat spreekt van de groote schare, die zal worden toegebracht en God zal daarop Zijn zegen geven!

Daarna sprak Ds. J. P. K'aarhamer over: „De wassende stroom”, een rede die een schat van historische gegevens bevat; Ds. J. C. Aalders over: „Ons zendingswerk in Indië”; de heer P. Bergmeijer over: „De Zending in het Indische leven”; Dr. J. G. Scheurer over „De Medische Zending”. Het slotwoord werd gesproken door Ds. H. Hangelbroek.

Het was een welgeslaagde dag.

„De Vereeniging Dr. Scheurers Hospitaal.”

Het jaarverslag, loopende van 1 Juli 1924 tot 30 Juni 1925, uitgegeven door de Ver. Dr. Scheurers hospitaal, staat, hoe kan het ook anders, in het teken van het zilveren jubileum van het Petronella-Hospitaal.

Behalve een kort historisch overzicht van die 25 jaren biedt dit verslag een beschrijving van den herdenkingsavond in de Keizersgrachtkerk te Amsterdam en een korte mededeeling van de Jubileumviering te Djokja.

Voorts vinden we in dit verslag een stuk van Ds. A. Pos, waarin deze een zeer lezenswaardige beschouwing geeft over den geest, waarin de arbeid in het Zendingshospitaal moet worden verricht.

De ontvangsten — natuurlijk geheel buiten wat voor de Jubileumgave is bijeengebracht — bedroegen dit jaar f7993.99½. Dit is ruim vier honderd gulden minder dan het vorige jaar. Maar hieruit volgt geenszins dat er vermindering van belangstelling voor de Zending of voor den Medischen dienst zou moeten worden geconstateerd. Het is heel natuurlijk, dat de inkomsten dezer vereeniging, die haar organisatie over heel ons land uitstrekt, allengs dalen. Immers velen onttrekken of verminderen hun contributie omdat men zijn gave wil bestemmen voor het hospitaal op het eigen zendingsterrein.

Gelet op deze omstandigheid, mogen we de Ver. Dr. Scheurers hospitaal wel van harte gelukwensen, dat zij door haar activiteit nog zoo'n mooi resultaat wist te bereiken.

Het Bestuur is thans samengesteld als volgt: Mevr. C. v. Eeghen-van Marle, Presidente; Mej. N. P. de Gaaij Fortman. Galileistraat 16, den Haag. Secretaresse; Mevr. J. H. Brinkman-Schut, Wagenweg 28, Haarlem, Penningsmeesteresse; Mevr. H. H. Ubbink-Woltjer, Mevr. E. Breen-Neijens, Mevr. A. Anema-Gertzen, Mevr. C. Harrenstein-Fernhout en Dr. J. G. Scheurer als adviseur.

25 Sept. '25. W. B.

Brief van Ds. P. H. van Eijk, Solo.

Solo, 7 Augustus 1925.

Aan de Leden der Gereformeerde Kerken in Zuid-Ho'lland (Noord).

Zeer geachte Broeders en Zusters,

In dezen eersten brief, dien we U uit Indië, van Uw Zendingsterrein doen toekomen, willen we allereerst onzen hartelijken dank uitspreken voor de blijken van Uw liefde en medeleven met het werk der Zending, die ons zoozeer hebben verkwikt in de laatste dagen van ons verblijf in Nederland. Gij hebt ons het afscheid en het heengaan verlicht door de vele betooningen van Uw belangstelling voor den arbeid in Gods Koninkrijk, die namens U geschiedt in de residentie Solo. De vreugde over den steeds groeienden zegen, die ge hebt betoond, de verzekering, dat Uw gebed tot den troon des Almachtigen zou rijzen voor onzen arbeid, heeft ons gesterkt en bemoedigd toen we het Vaderland gingen verlaten. We hebben er God voor gedankt, en willen ook U bij dezen onzen dank betuigen.

Ge verwacht van ons nog niet een schrijven, waarin U de toestand van ons Zendingsterrein zoo duidelijk mogelijk wordt uiteengezet. We zijn nog geen twee weken hier, zoodat van ons geen oordeel over den

stand van het werk wordt gevraagd. De tijd is daarvoor te kort. We hebben daarvoor nog te weinig gezien, en we begrijpen daarvoor nog te weinig, doordat we het Javaansch nog niet verstaan.

Wat ge van ons verwacht, is geen brief vol interessante bijzonderheden, maar een vertelling van eenige ervaringen en indrukken, die wij, zoo pas uit Europa gekomen, in deze nieuwe wereld ontvingen.

Wat ons allereerst hier in Indië zoo getroffen heeft, is de hartelijke ontvangst die ons allerwege werd bereid. Het begon al in Tandjong-Priok, de haven van Batavia, waar Dr. van Andel, den tropischen zonnegloed trotseerend, aan de kade was om ons af te halen, en waar ook Ds. en Mevrouw Pos van Djokja ons in Indië welkom heetten. Den volgenden dag, op onze treinreis van Batavia naar Solo, waren op elk station van de plaatsen, waar een Gereformeerde Zendingsspost is, de broeders en zusters op het perron om ons te begroeten, hun blijdschap te uiten over onze komst, en Gods Zegen toe te wenschen. Op het Station te Solo was bijna de geheele gemeente aanwezig. De wachtkamer deed dienst als ontvangzaal, waar de wederzijdsche voorstelling plaats vond. Blank en bruin toonde zich verheugd, en dankbaar namen we in ontvangst de welkomstgroeten, in onze moedertaal gesproken, of in nog onverstaan Javaansch. Ook de laatste, al verstonden we ze niet, begrepen we naar den inhoud door de blijheid, die ons tegenlachte uit de oogen. Zielen verstaan elkander ook zonder woorden.

Dankbaar waren we onzen God, Die ons zooveel zegeningen bereidde. Hoe werd de vrees, die ons soms gedrukt had, beschaamd. Bij ons weggaan zooveel bemoeidiging, en bij onze aankomst deze verkwikking. We dachten aan de woorden, ons toegezongen:

De Heer, 't zij ge in of uit moogt gaan,

En waar ge U heen moogt spoeden,

Zal eeuwig U behoeden.

En vol hoop en blijden moed konden we ons dien Zaterdagavond ter ruste begeven. God is overal; de hemel is in Indië niet verder van de aarde dan in Holland, en voor Zijn troon ontmoeten de gebeden en de dankzegging elkaar, van allen over de geheele wereld, de tot Hem roepen. Overal is Zijn genade nabij.

De familie van Andel heeft ons voor onbepaalde tijd gastvrijheid aangeboden. In het belang van het werk is, dat wij beiden zoo spoedig mogelijk Javaansch leeren, en naar dat doel moeten ook de middelen gekozen. Opdat wij voorloopig allen tijd vrij zouden hebben voor de noodzakelijke studie van het Javaansch, is het niet wensche-

lijk, dat we reeds terstond een eigen huishouden beginnen, en daardoor in al de moeilijkheden komen, welke iemand moet overwinnen, die pas uit Europa komt en met het Indische leven niet bekend is. Zoo werd ons derhalve aangeboden, dat we voorloopig in hun huis zouden logeeren, en dankbaar hebben we dit aanbod aanvaard. Het voortdurende contact met deze beide bekwame en ervaren zendingsarbeiders is ons een uitstekende leerschool, en de toewijding voor den arbeid in Gods Koninkrijk, die steeds bij hen blijkt, vervult ons met verlangen, om zoo spoedig mogelijk ten volle aan dezen arbeid mee te kunnen werken. God geve, dat wij spoedig in staat mogen zijn hun zware taak eenigszins te verlichten.

De eerste, die ons in onze eigen voor-galerij een bezoek kwam brengen, was de heer Zuidema. De oudste en de jongste der Zendingssarbeiders waren zoo bij elkaar. Reeds 38 jaar is de heer Zuidema in den arbeid der zending werkzaam, en hij heeft verteld van zijn arbeid, die nog altijd de liefde heeft van zijn hart. Hij heeft de Zending op Midden-Java meegemaakt bijna van het begin af. Hij vertelde van den dag der kleine dingen (of waren het groote dingen?) toen hij alles te gelijk moest wezen: onderwijzer, architect, dokter, prediker. Een weinig van de moeiten en tegenstand, bij zijn werk ondervonden; maar vooral van Gods zegen, zoo treffend telkens ervaren voor zijn persoonlijk leven en over het werk. Tot in het diepst van zijn ziel geroerd, juichte hij uit de goedheid en trouw van God. Wat was hij dankbaar, te zien en te beleven, dat de kleine plante was uitgegroeid tot een grooten, wijdgetakten boom. En hoe deed het ons goed, dezen nog krachtigen en opgewekten, nog zoo vurigen en jeugdigen ouden arbeider te hooren vertellen uit zijn ervaring. Want jeugdig is hij. Alle menschen lijken hier jonger, in aller oogen ligt tevredenheid, blijdschap, hoop. Is het het heerlijke van den zendingsarbeid, die in aller oogen dien idealistischen blik legt, ook bij diegenen hier, die op een leeftijd gekomen zijn, dat bij vele menschen die blik reeds lang verdwenen is? De menschen lijken hier jonger dan in Holland, en dit ligt niet alleen aan de witte kleeding.

We hebben ook de blijdschap gezien op de gezichten der kweekelingen. Heel de zending trouwens vierde feest. We zijn wel in een mooien tijd aangekomen. Op den 27sten Juli werden de nieuwe gebouwen van de Christelijke Kweekschool geopend, in tegenwoordigheid van den Resident, den Inspecteur als vertegenwoordiger van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst, één der

beide vorsten van de Residentie Solo en afgevaardigden van den anderen vorst. Wat een dankbare vreugde bij leeraren en leerlingen der Kweekschool, die in woord en in lied werden geuit. Onder de leerlingen zijn er van allerlei landaard: Javanen, Chinezen, Minahassers, Batakkers.

De gedachte, bij de inrichting der school

Zending is geen werk van menschen, maar ze is Gods werk. God zet de harten om, God is bezig op krachtige wijze door Zijn Geest te werken, en menschen wil Hij nu als Zijn instrumenten gebruiken bij dezen arbeid. Dit sterkt ons en bemoedigt, en dringt ons te meer tot volle overgave aan Zijn dienst. Laat het ook U sterken, broeders

nagestreefd, is om leerlingen te vereenigen in groote gezinnen. Aan de school zijn vier internaten verbonden, ten huize en onder leiding van een der leeraren. De leerlingen, die immers voor een groot deel uit niet-Christelijke familie zijn, waar van gezinsleven eigenlijk geen sprake is, worden onder invloed gebracht van het Christelijk huisgezin. Ze leeren kennen de orde en regel die daarin heerschen moet, bij de maaltijden hebben ze de huiselijke godsdienstoefening met gezang, gebed en lezen van Gods Woord, opdat zij straks, wanneer ze weer terugkeeren in hun oude omgeving, zij zelve een Christelijk gezin kunnen opbouwen. God stelle hen voor hun volk tot zegen.

We hebben de vergaderingen meegemaakt van de helpers bij den Dienst des Woords, van de Javaansche schoolhoofden, van de Colporteurs, we hebben in Djokja de vergaderingen der Zendingsarbeiders bijgewoond, en telkens gevoelden we het: de

en zusters, tot voortvaren in Uw arbeid voor Gods Koninkrijk, tot aanhouden in Uw gebed.

Met ons beider hartelijke groeten aan U allen,

Hoogachtend,

Uw dienstwillige broeder,

P. H. VAN EIJK.

Bij de foto.

Deze mooie foto laat ons zien de Leeraren van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo met hunne vrouwen en de 15 voor het laatste examen geslaagde leerlingen, die nu allen reeds bij het Christ. Holl. Inl. onderwijs werkzaam zijn. Laten we even alle namen noemen.

Staande, van links naar rechts, ziet men: J. in 't Veld, Leeraar; J. Langhag, P. de Koomen, Leeraar; A. Tasiyam; D. J. Bosman, Leeraar; W. Vermolen, Leeraar; J.

Pangemanam. B. Lasamahu; H. Meijering, Directeur; H. Pantow.

En zittend, ook van links naar rechts: S. Haetagalong; F. Leemanoeri; K. Simatopang; Mevr. de Koomen; Soeradi; Mevr. Vermolen; A. Jacobs; T. Johannes; Mevr. In 't Veld; Soetinem; J. Vermeulen; Mevr. Meijerink; Ph. Hakaminam; Soemiati; Mevr. Bosman.

De foto is genomen van het huis van een der leeraren.

Bij de foto.

Deze foto biedt een goed geslaagd portret

van Mej. H. Nieboer, die 12 Sept. l.l. in dienst der Zending uit Holland is vertrokken naar Poerworedjo, om daar in het hospitaal als hoofdverpleegster werkzaam te zijn.

Mej. Hilke Nieboer is den 10 Januari 1899 geboren te Oude Pekela. Reeds vroeg verloor zij haar vader. Haar moeder, die met zeven kleine kinderen achterbleef, heeft moeilijke tijden doorleefd, maar mocht ook ervaren, dat de Heere met haar was en gedurig uitkomst gaf.

Hilke was nog jong toen in haar de begeerte opkwam niet alleen om verpleegster te worden, maar ook om als zoodanig de zending te dienen.

En de Heere opende haar den weg. Zij genoot hare opleiding eerst in „Salem” te Ermelo en daarna in „Bethesda” te Hoogeveen. Nadat zij zeer voorspoedig haar diploma had verworven, heeft zij in dienst der Vereeniging voor Geref. Ziekenverpleging de praktijk beoefend, zoowel in de ziekenhuizen als bij particulieren. Als verpleegster verwierf zij zich door haar toewijding, dienstvaardigheid en bekwaamheid een uitstekenden naam. Intusschen bleef het hare begeerte om den Heere in de Zending als verpleegster te mogen dienen.

Hare moeder zag er eerst zeer tegen op, dat zij hare dochter zou moeten zien heengaan. Maar zij gaf toch ook gaarne hare toestemming.

De aandacht van de deputaten voor de Zending van de Geref. Kerken in Utrecht en Gelderland werd op haar gevestigd. En men benoemde haar voor den Medischen dienst te Poerworedjo.

Stelle de Heere haar tot rijken zegen voor velen in den arbeid der dienende liefde onder de Javanen op Midden-Java! W. B.

De Opleidingschool op Soemba.

Ds. Krijger, de docent der Opleidings-school, zond een schrijven waaraan het volgende is ontleend:

„Wij mochten ons allen sedert in een goeden welstand verheugen en thans mogen wij U ook met grooten dank aan den Heere mededeeling doen van de zeer voorspoedige geboorte van een dochter. Wij gaven haar de namen van ons in 1919 overleden dochttertje: Cornelia Jacoba. Mijn vrouw is bereids voorspoedig hersteld en zoo mogen wij met blijdschap ons verder wijden aan onzen taak.

't Is nu vacantie. De lessen mochten tot hiertoe zonder eenige stoornis goeden voortgang hebben. De gezondheid van de leerlingen liet niets te wenschen over en hun ijver viel steeds te prijzen. Hoewel de aanleg verschillend is, is die bij allen toch ruim voldoende, bij één buitengewoon. Ofschoon het grootste gedeelte van de leerstof nu behandeld is, lijkt het mij beter, na de vacantie geen algemeene repetitie van het reeds behandelde te houden, zooa's aanvankelijk mijn plan was, omdat ik gaarne tegen het einde van dit jaar met de leerstof zoo veel mogelijk geheel gereed wilde komen. Het halfjaar dat ons van dezen cursus in 1926 nog rest, kan dan, zoo de Heere wil, geheel aan herhaling van het geleerde besteed worden. Ik vertrouw dat deze regeling wel uw goedkeuring zal wegdragen.

Wat de afzonderlijke vakken aangaat, ben

ik nu met de Inleiding gekomen tot die van het Nieuwe Testament. De Exegese van de boeken Genesis en Mattheüs werd geregeld voortgezet. Van de Bijb. Geschiedenis (Gesch. der Openbaring), is nu ook het Oude Testament afgehandeld.

De behandeling van de Kerkgeschiedenis is genaderd tot aan de Nieuwe Kerkgeschiedenis. Van het Kerkrecht heb ik sedert het begin van dit jaar meer bijzonder de Kerkelijke Tucht behandeld. Met de Dogmatiek ben ik gekomen tot den Persoon van Christus. Van de Ethiek is, na het inleidend gedeelte de behandeling van den Decaloog gevorderd tot aan het vierde gebod. De behandeling van den Catechismus kwam tot Zondag 25. Preekchetsen werden geregeld gehouden en beoordeeld. De vorderingen in het preeken waren duidelijk op te merken. Voorts ben ik sedert Januari ook met enkele kleinere vakken begonnen: Archaeologie, ambtelijke vakken en Valsche Godsdiensten waarvan ook de helft ongeveer behandeld is."

Het gaat dus goed met de Opleidings-school. W. B.

Berichten van het Djokjasche Zendingsterrein.

In Mei kwamen drie goeroes Indijl van de Theol. school van Ds. Bakker. Zij hebben alle drie het eindexamen met goed gevolg afgelegd en mochten het diploma ontvangen. Met blijdschap hebben zij hun arbeid aanvaard en werken thans reeds met grooten ijver. In het getal levert dit waarschijnlijk geen vermeerdering op, aangezien ik aan den Kerkeraad voorgesteld heb drie onzer oudste goeroes, die reeds van 1902 af in Zendingdienst zijn, n.l. Iskak, Kalam en Pak Sastrakarija, te pensioneren. Zij kwamen pas op gevorderden leeftijd in dienst der zending, en behooien thans tot de ouden. Hun beste kracht is voorbij. Wij hebben behoefte aan jonge menschen, die met nieuwen ijver en frissche bezieling bezig kunnen zijn. Helaas zal aan deze drie misschien een vierde toegevoegd moeten worden, namelijk Sis Joram, de goeroe die met zeer veel toewijding en ook met veel vrucht arbeidde in het Petronellahospitaal. Deze is reeds geruimen tijd ziek, en er is weinig kans op herstel en terugkeer tot zijn arbeid volgens het oordeel der doktoren. Het is smartelijk, dat deze nog niet oude man, wiens werk zoowel in Patalan als later in Djokja God zoo rijkelijk zegende, waarschijnlijk aan het werk ontvallen zal.

Van de bovengenoemde drie nieuwe goeroes heb ik eeren, namelijk Darmawarsita

geplaatst in Sewoegaloer. Hij werkt daar nu in drie plaatsen, namelijk in Sewoegaloer waar een hulphospitaal en een kleine gemeente is; in Srandakan, waar evenzoo een kleine gemeente is; en in Sanden, waar in begin '24 een nieuw hospitaal kwam; en het spreekt van zelf nog in vele plaatsen in dien omtrek waar hij maar eenige aanraking met de bevolking kan krijgen. In deze plaatsen is wel voortdurend gewerkt, maar, het spreekt van zelf, niet zoo regelmatig als geschieden kan, nu er een eigen goeroe gevestigd is. De eerste vrucht bestaat daarin, dat zij die reeds vroeger catechisatie hebben gehad, thans voorbereid zijn geworden voor den doop, zoodat er Zondag 23 Aug. 12 volwassenen daar zullen worden gedoopt. In de tweede plaats breidt het aantal van hen, die dooponderwijs begeeren, zich belangrijk uit. Een grooter aantal menschen komt Zondags in de koempoelan. De Moh. actie, die hier eerst zeer levendig was, is uitgeput. Zij heeft eigenlijk geen positieve basis, bestaat uit reactie tegen de zending, en sterft, gelijk alles wat louter negatief is, daarom ook zeer spoedig. Het verschiet is zeer gunstig.

De tweede goeroe, Tjakraatmadja, is in Wates gevestigd. Deze plaats is den laatsten tijd wat achterop geraakt, omdat de goeroe daar zijn beste jaren achter den rug had, en niet meer met volle energie daar werkte. Ik heb de ernstige hoop, dat, nu daar een Hollandsch-Inlandsche school gevestigd is, en we daar over een jongen, ijverigen goeroe beschikken, ook Wates straks het zijne zal bijdragen tot uitbreiding van het koninkrijk Gods.

De derde goeroe, Rebin, werkt thans in de stad naast Soepater. Eigenlijk hebben we in de stad nog wel een derden goeroe noodig, maar het aantal is nog altijd, niet alleen in de stad, maar ook daarbuiten veel en veel te klein, vooral nu het noodig werd deze oude goeroe te pensioneren.

Behalve deze drie heb ik nog twee andere goeroes kunnen aanstellen, namelijk een onderwijzer van de zendingsschool in Patalan, Samuel, die zeer geschikt voor zulk werk is en daar nu het werk van Sastrakarija overnemen zal; en voorts een broeder der gemeente in Djokja, Darmawangsa, die met groote gaven door God is toegerust, en met veel ijver reeds voortdurend in de stad in de verkondiging van het Evangelie in zijn vrijen tijd bezig was, en dien ik thans een plaats gegeven heb in Ngoelakan, een gemeente in het zuiden van de afdeling Koelon Prage, waar ook een school gevestigd is.

Omtrent het armenhuis op Toengkak vestigt ik nog de aandacht erop, welk een ontstem-

ming het gewekt heeft in verschillende kringen, dat dit armenhuis onder toezicht en beheer van het Petronellahospitaal geplaatst is, vooral ook omdat daarna de subsidie aan het armenhuis van Mohamadjah door de Sultanaatskas met de helft verminderd is. Heel wat stof is in de bladen over deze zaak opgewaaid, maar dit is thans alles weer gaan liggen. In verband met deze zaken werd ook de zending in Djokja van agressief optreden beschuldigd. Van een vergadering in den besloten zendingskring over het zendingswerk gehouden kwam door misverstand een verslag in de bladen, waardoor de zending van het provoceren van Moh. actie werd beschuldigd. Thans zijn al deze dingen achter den rug.

Wel achten we het nog geraten om zoo voorzichtig mogelijk op te treden en alles te vermijden wat tot herleving der thans weer kwijnende Moh. actie zou kunnen dienen. Op den 23sten Aug. houdt Mohamadjah in combinatie met Sarekat Islam en andere vereenigingen een godsdienstcongres in Djokja waar een vertegenwoordiger van elken godsdienst het woord mag voeren om zijn eigen godsdienst uiteen te zetten, zonder dat er volgens het programma teekenen van goed- of afkeuring mogen gegeven worden. Het is echter ons eenstemmig gevoelen in Djokja, dat wij daaraan niet mee mogen werken, aangezien, nog afgedacht van andere overwegingen, evenals de socialist in Holland ook Mohamadjah de gewoonte heeft al deze dingen als propagandamiddel uit te buiten. Mohamadjah heeft den weerstand van anderen noodig om actief te blijven. Ons meedoen aan deze dingen verlevendigt slechts de Moh. actie en verschaft nieuwe stof voor haar bladen. Ook een persoonlijke bespreking met de leden van het congrescomité bracht ons den indruk, dat dit alles alleen tot meerderen luister van het congres moet dienen. In de praktijk blijkt zoo weinig mogelijk aanraking met Mohamadjah het beste middel te zijn om haar beweging te laten verlopen. In een rustige atmosfeer kan de zending het best arbeiden en bereikt ze het gemakkelijkst haar doel. Wanneer we zoo handelen blijkt ook het duidelijkst de ongegrondheid van de beschuldiging van agressief en onrustverwekkend optreden, die de Europeesche pers lust heeft ons voor de voeten te werpen.

Omtrent de leerlingen van de Theol. school kan ik mededeelen, dat er thans vijf leerlingen op den Jav. cursus zijn, die aanvankelijk tot tevredenheid der beide docenten studeeren. Hierbij is één onderwijzer, drie helpers uit het hospitaal, en een vroegere schrijver van een suikerfabriek. Op den

Hollandschen cursus zijn twee leerlingen. Zooals ge weet, zijn deze straks na volbrachte studie, dus in het geheel over vijf jaar, beroepbaar als pandita.

Djokja,

A. POS.

Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo.

De nieuwe gebouwen van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool zijn den 27 Juli l.l. in gebruik genomen. We vonden daarvan het volgende verslag.

„Vroolijk wapperden hedenochtend de vlaggen voor de „Kweek” en de vier internaten als een vroolijke groet aan de talrijke genoodigden, die tegen half negen 't schoolgebouw binnenstapten.

In de aardige recreatiezaal was 't vol; de helft gevuld met de ruim honderd kweekelingen, de andere helft met de gasten. Resident, ass. resident, vertegenwoordigers van Z. H. den Soenan, Prins Mangoenegoro, en zijn gemalin, de Superintendent van den Prins, de inspecteur van het Holl. Inl. Onderwijs; enkele zendingsvrienden van Poerworedjo en Djocja en de geheele Solosche Zendingskring.

De Directeur, H. Meyerink gaf een keurig overzicht van den groei en bloei der school sinds 1 Sept. 1919. Bijna zes jaren lang had men onderdak gevonden in de gehuurde huizen — en 't was daar goed geweest — thans kon men zijn eigen gebouwen betrekken. Een school met zeven loka'len, w.o. teekenen natuurkunde-lokaal; verder een recreatiezaal en gymnastiekloods. Een groot terrein voor lichaams oefeningen, ook beschikbaar gesteld voor leerlingen van Mulo en jeugdvereenigingen.

Vier leeraarswoningen, rechts en links twee, elk met een internaat voor een twintigtal jongens. De meisjes zijn ondergebracht in een afzonderlijk internaat, niet op 't erf van de kweekschool.

De Directeur stelde de voordeelen van gezins-internaten boven de afzonderlijke internaten, zooals 't Gouvernement die kent, duidelijk in 't licht. Vooral voor een Christelijke inrichting is deze nauwere aansluiting tusschen leeraar en leerling van 't grootste belang voor 't doel van de school: Jongelieden opleiden tot Christelijke opvoeders en opvoedsters van hun volk.

Dank werd gebracht aan de Regeering voor verleende steun, aan Prins Mangoenegoro voor het aanbod van het terrein; aan de heeren Zuidema en Pluyter voor den keurigen bouw.

Dank zij de krachtige hulp van de Deputaten voor de Zending was de stichting van

deze eerste Chr. H. I. Kweekschool voor geheel Indië mogelijk geworden.

Nadat de leerlingen gezongen hadden: „Heer, ik hoor van rijken zegen!” bad de Directeur om 's Heeren bijstand voor deze inrichting van onderwijs.

Resident en Inspecteur spraken de beste wenschen uit; Ds. v. Andel sprak eveneens een hartelijk woord, waarna de gasten gelegenheid kregen alles te bezichtigen.

De teekeningen der leerlingen trokken bijzonder de aandacht. 't Was fraai en kunstvol. Ook de natuurkundige instrumenten, de

den onder de militairen in Indië. Wel blijkt ook uit dit verzoek, dat Ds. Rullman in Indië een gewenscht man is.

Bijgaande foto geeft ons een kiekje van het gelukkig echtpaar Rullman—v. d. Wart. De ouderweelde straalt beiden van het gelaat.

Stelle de Heere Ds. Rullman nog ten rijken zegen voor Indië hetzij als dienaar des woords te Batavia, hetzij als legerpredikant!

W. B.

modellen van 't menschelijk lichaam, de klei-kaart van Java, en de keurige wandkaarten trokken de algemeene belangstelling.

Alles maakte een indruk van degelijkheid en netheid.

Zij de Solosche Opleidingsschool 't Indisch Christelijk Onderwijs tot rijken zegen.

Solo, 27 Juli 1925.

B.

Bij de Foto.

Ds. en Mevr. Rullmann-v. d. Wart.

Onlangs deelden we mede, dat Ds. Rullman in vasten dienst is getreden van de Geref. Kerk te Batavia.

Nu lezen we echter, dat tot Ds. Rullman het verzoek is gericht zich beschikbaar te stellen als 4e legerpredikant. Welke beslissing hij nam weten wij nog niet. Maar stellig heeft dit verzoek hem voor een moeilijke keuze geplaatst. Batavia's Kerk kan hem niet missen en zou hem zeer noode zien heen gaan. Maar het is ook dringend noodig dat er een 4e legerpredikant komt om te arbe-

Soemba.

Voor 't eerst de rimboe in.

In onze vorige brief schreven we van onze reis naar Soemba, om daar al een kiekje te kunnen nemen, voor we er straks definitief heengaan. Dit was noodzakelijk met 't oog op de voorbereidingen voor het Ziekenhuis; het terrein moest gekozen worden, besprekingen met de bestuursambtenaren moesten gehouden worden, en al zou het alleen maar geweest zijn, om een indruk te krijgen van de omstandigheden, waaronder we daar komen te leven, dan was deze reis al bijna een noodzakelijkheid. Want ook al woon je nu op Java, van een eiland als Soemba heb je daarom toch nog geen idee. Dat moet je zelf gezien hebben. Java en Soemba zijn niet met elkander te vergelijken. Op Java is alle comfort van Holland, op Soemba niets. Vandaar dat ik dan ook boven deze brief kan zetten: Voor 't eerst de rimboe in, d.w.z.: Voor 't eerst op reis de wildernis in. Alles wat ge zult

noodig hebben, neem dat mee, want anders zal je het er zonder moeten doen. De voorbereidingen voor zoo'n tournee zijn dan ook vele. Met ons drieën, Ds. Colenbrander, Mijnheer van Dijk, de Schoolopziener, en ik, zouden we naar 't Westen gaan, naar Wai-kaboebak, waar van Karoeni zouden komen Ds. Krüger en Ds. van Dijk. Op de vroege morgen kwam Ds. Colenbrander op z'n mooi paardje 't erf van Mijnheer van Dijk opdraven. Hij is een groot paardenkenner, wat niet verwondert, wanneer men de familie Colenbrander kent, en een ruiter. 't Is een lust om dat te zien. Om op de dag, in de brandende zon, het eenzame traject Melolo—Pajeti, 60 K.M., niet te hoeven afleggen, was hij de vorige avond maar van huis gegaan en tot de vroege morgen doorgereden, vergezeld van z'n jongen, die voor de barang, d.i. voor z'n bagage moet zorgen.

In Pajeti werd een rijpaard voor mij gehuurd, het makste, dat op heel Soemba te vinden was, wat voor een beginnening de eenigste eisch is, die hij aan een paard stelt. Verder enkele paarden voor onze bagage, met paardejongens er bij, terwijl Mijnheer van Dijk ook nog z'n reijsjongen meenam. Toen alles gepakt was, levensmiddelen en schoone pakjes, en alle dingetjes waar je beslist niet zonder kunt, en dat is nog al wat, vooral als je dat eens gaat vergelijken met wat onze reisgezellen op zoo'n tocht noodig hebben, niets dan wat ze aan hebben en dat is al niet te veel, reden we op een Vrijdagmorgen tegen tienën weg. Met een hart vol zorg, hoe dat moest afloopen. Het eerste af te leggen stuk was 15 K.M. In de brandende zon, langs een mulle weg, of langs smalle heuvelpaadjes, om een omweg af te snijden. Een sombere tocht, geen boomen, geen groen, alleen zand en verdroogd gras. Een enkele arme Soembanees met een zielig klein beetje rijst of een paar eieren of een handjevol pisangs op weg naar Pajeti, om dat daar voor een paar centen te verkoopen. Droevig als men zich dat goed indenkt. Af en toe een kudde sapi's. Prachtbeesten, koeien, door 't Gouvernement op Soemba van Australië ingevoerd, en die op Soemba nog beter willen dan in hun moederland, misschien wel door de kalkrijkdom van den bodem. 't Was warm, heet, en 15 K.M. al een heel eind. Mijnheer van Dijk ging het op de duur wat te langzaam, en hij rookte al een lekker pijpje onder een heerlijke boom, misschien wel de eerste op deze tocht, toen wij arriveerden. Heerlijk, dat uurtje daar onder die boom, weer op de begane grond, waar het toch altijd nog maar het beste is. Maar aan dit uur kwam al

gauw een eind en daar gingen we weer. Die dag nog 15 K.M. verder. Die laatste K.M., 'k kon bijna niet meer. 't Goevernement heeft hier en daar op eenzame posten in de rimboe houten loodsen gebouwd, waarin eenzame reizigers de nacht kunnen doorbrengen. Alles zoo primitief als men het zich maar denken kan. Meer dan een onderdak wordt hem niet aangeboden. Het eerste werk van de jongens is nu, de bagage uit te pakken, thee te zetten, waschwater te halen, eten te koken en de bedden klaar te maken. Een paar decimeter van de grond is een soort bank van planken, hierop wordt wat lang gras uitgespreid, dan een deken en een kussentje, hierover de klamboe opgehangen tegen de muskieten en dat is ook al weer klaar. Ik liet me in een krakende rieten stoel vallen, de andere twee gingen zich eerst wat oprissschen, ik had er geen moed meer voor. We aten een uur later verrukkelijk: rijst met een blikje kuiken in gelei en hadden samen een gezellige avond. Maar nu waren we met ons drieën, Mijnheer v. Dijk heeft niet vaak zoo'n geleide op z'n vele tochten, verreweg de meeste keeren zwerfen onze broeders op Soemba alleen over het eiland, ze gaan dan maar vroeg naar bed, om de volgende morgen voor de zon opkomt, al weer een heel eind verder te zijn. Nu was het niet eenzaam, maar anders wel. Gelukkig toch, dat God nooit verderaf is, misschien wel, hoe eenzamer wij, hoe dichterbij Hij komt.

Om 4 uur de volgende morgen stonden we weer op, de jongens hadden de thee al weer klaar, we waschten ons door uit een keteltje of pannetje wat water over de handen te laten gieten. Ik vertel deze kleinigheden, omdat ze me nu nog opvielen en het een indruk geeft van het reizen in de rimboe. Die dag reden we ruim 40 K.M., weer in 2 etappes. 't Begin was prachtig, zelfs nog frisch, vol moed, buiten nog heerlijk koel, het landschap wat rijker, groepen boomen om bronnen, die zacht ruischen, met zingende vogels, terwijl achter 'n heuveltop de lucht zich langzamerhand rood ging kleuren, al lang voor de zon opkwam. Toen kwamen we vanaf Pajeti de eerste kampong voorbij, enkele huisjes in hun tuinen. Hun eigenlijke huizen liggen verderop op een heuveltop, in de tuinen leven ze alleen als ze er moeten werken. Tegen elf uur rusten we uit in de volgende pasangrahan, terwijl Mhr. van Dijk z'n school ging inspecteeren, de eerste vanaf Pajeti. Wij gingen rusten, wat al weer meer dan noodig was. De jongens zorgden weer voor alles, wat we noodig hadden. Toen gingen we weer verder, om nog op tijd de volgende

school te bereiken, waar we de Zondag over, logeeren zouden bij de goeroe van die school. We reden een uur lang door een schitterend bosch, dat was wel het mooiste stuk van Soemba, dat ik zag. Aan de eene kant van de weg, die ieder keer weer zich wendde, een steile wand, begroeid met struikgewas en heesters en vele soorten in het wild groeiende orchideeën, aan de andere kant een zeer diepe vallei, waarin reuzen oerwoudboomen, die met hun toppen nog boven de weg uitsteken. Geen wonder ook, want in de diepte hoor ik weer het klateren van de bronnen. Als Soemba maar meer bronnen bezat, wat zou het dan een andere aanblik geven! Ook aan deze tocht kwam gelukkig weer een einde, heelemaal stijf en pijnlijk liet ik me van mijn paard zakken, blij dat het de volgende dag Zondag was. We werden zeer hartelijk ontvangen door het goeroe-gezinnetje, en hier diep in het binnenland zag ik de vruchten van het werk van onze Zending; de onderwijzer en z'n vrouw en de kinderen netjes gekleed, in huis alles netjes, zelfs hing er een plaat van ons Koninklijk Huis. Hoe die daar gekomen was, moest ik denken. De beste vertrekken werden aan ons afgestaan, we hadden hier een paar rustige dagen, die ons goed deden. Bij deze school was een „internaat”. De kinderen wonen te ver om elke dag naar huis te gaan, ze wonen nu in een schuur, van thuis krijgen ze af en toe wat rijst, maiskolven en pisangs, zelf koken die arme stakkers hun potje, zelfs jongetjes beneden de 10 jaar zorgen geheel voor zich zelf. 't Geheel gaf een droevige indruk. 't was een groepje van 25 ongeveer. Zij moeten zich meer getroosten om een beetje te leeren, dan de kinderen in Holland. 's Avonds voor 't slapen gaan kwamen ze met de goeroe en z'n vrouw in onze kamer. Mhr. van Dijk las met ze in het Maleisch uit den Bijbel, we zongen samen en dankten samen. Aandoenlijk de gedachte, dat allicht ook hier onder deze heidenjongens van Gods kinderen waren.

's Zondagsavonds kwamen we weer samen in de school, waar Mhr. v. Dijk vertelde van de Profeet Elia bij de weduwe van Zarfath, hoe de Heere daar voor hem zorgde en hoe Hij nog steeds voor Zijn kinderen zorgt, en dat ze dat nu toch nooit weer moesten vergeten, als ze van de school weer naar huis teruggingen, dat God daarover zoo'n verdriet had, als ze Hem weer vergaten. Ze kenden nu ook de Heere Jezus, ze moesten, inplaats van Hem te vergeten, van Hem vertellen thuis.

Wat werken de scholen toch krachtig mee in het brengen van het Evangelie. En

hoe mooi is dit persoonlijk contact tusschen Zendeling en bevolking, iets wat mij telkens weer getroffen heeft op Soemba.

In de vroege Maandagmorgen reden we weer verder, nu echter maar 20 K.M., want dan hadden we de grens van Midden en Westen bereikt, en hier zou de Gezaghebber van het Westen, dhr. Will van Waikaboebak, ons komen halen met z'n Ford, want merkwaardig: zoodra je de grens over bent, heb je goede wegen. Heel het Westen, alle 10 landschappen zijn per auto te bereiken, waar de heer Will dan ook niet weinig trotsch op is, en wat ook heel wat wil zeggen. Met het oog op 't Ziekenhuis is dit van ontzaglijke betekenis. We waren toen in een oogenblik in Waikaboebak, ofschoon het van de grens af toch nog 45 K.M. is. U begrijpt, dat ik verlangend was het plaatsje te zien, waar we, zoo de Heere 't wil, vele jaren hopen te wonen en te werken. Nu, dat is gauw genoeg gebeurd: 't huis van de gezaghebber, z'n kantoor, een telefoonhuisje, de pasangrahan, de pasar, de tangsi ('t militair bivak), een miniatuur klein Landschaps-ziekenhuisje, met gelegenheid tot opname van 6 patiënten, een inlandsch schoolje met goeroe-huis en 3 Chineesche toko's. Daar hebt U heel Waikaboebak, centrum van wegen, de hoofdplaats van het heele Westen. En toch maakt het als geheel een prettige indruk. Heel het Westen deelt in die indruk, er is meer groen, er zijn rijstawah's, boomen, bosschen zelfs, er zijn veel kampongs, ook op de weg kom je hier meer menschen tegen, de pasar in Waikaboebak is zelfs druk bezocht. We stapten ook hier weer af bij de goeroe, waar we een kleine week logeerden. Ook hier weer dat zoo aangenaam aandoende gevoel, dat het Christendom tegelijk meebrengt een hogere trap van beschaving en welvaart. In deze school werken 2 goeroe's, er zijn dan ook veel meer kinderen, die ook alle een betere indruk maken, flinker zijn, beter gekleed, niet zoo schuw, je merkt aan ze, dat ze in „'t centrum” wonen. De bevolking echter is in het geheel nog lang zoo ver niet, ze gaan nog bijna ongekleed. Wat dat betreft, staan ze achter bij 't Midden en 't Oosten.

's Middags kwamen Ds. Krijger en Ds. van Dijk met gevolg, van Karoeni. 't Was een hartelijke begroeting, die nu volgde, en alle 5 dagen, die we daar met elkaar waren, genoten we er. Een van de meisjes van het Internaat van Zuster Zigterman was meegekomen, om als kokkie op te treden, want de vrouw van de goeroe was uit logeeren, naar Melolo heelemaal.

We hebben deze dagen gebruikt om een

terrein te zoeken voor ons Ziekenhuis, wat nog niet zoo eenvoudig bleek te zijn. Men had mij gezegd: de terreinen liggen daar voor het grijpen, maar wij ondervonden het tegenovergestelde bijna. Er waren ook zoo veel eischen, waaraan het beslist moest voldoen, b.v. 't moet groot zijn, ook op uitbreiding moet direct gerekend worden, 't moet aan de hoofdweg liggen, gemakkelijk van alle kanten te bereiken zijn, liefst niet ver van de kom, waar de pasar is, zoodat de menschen er dus als het ware langs komen, op weg naar de markt, de bodem moet geschikt zijn voor bouw, er moeten op het terrein zelf putten geslagen kunnen worden, met 't heele jaar door voldoende watercapaciteit voor een groot ziekenhuis. 't mag niet in een broedplaats van muskieten liggen daarom niet aan een rivier, hoeveel voordeelen dat overigens ook zou hebben, de waterafvoer moet gemakkelijk mogelijk zijn, enz. Toch hoop ik, dat we geslaagd zijn, want het gezochte terrein moet eerst nauwkeurig opgenomen worden door een deskundige, voor we definitief kunnen besluiten tot de keuze van dat terrein. Er was wel tegelijkertijd, op mijn verzoek een deskundige gearriveerd, die man was er heelemaal voor van Endeh op Flores, gekomen, maar hij had niet geweten waarvoor hij ontboden was en had nu geen enkel instrument meegenomen, wat niet zoo heel snugger van hem was, en voor mij een groote teleurstelling. Maar over deze dingen zal ik nu maar verder zwijgen, alleen krijg ik juist bericht, dat er nu een ander voor zal zorgen. En zonder teleurstellingen, want dit is werkelijk de eenigste en ook de grootste niet, zal nog wel nooit iets klaargekomen zijn. We laten er ons daarom niet door ortmoedigen en gaan maar rustig verder met de voorbereidingen. Dat de Heere ons daarin mag zegenen.

Waikaboebak ligt mooi. Overal in het rond heuvels, heerlijke vergezichten naar alle kanten. Op verschillende toppen der heuvels liggen de kampons als sterke kleine onneembare vestingen, verscholen tusschen de boomen, en aan de voet de sawah's. En 't ligt ook hoog: ongeveer 500 meter boven de zeespiegel, waardoor het er heerlijk koel is. 's Morgens tegen negenen eerst werd het er warm, maar om drieën al kreeg je er het gevoel van een heerlijke zomeravond in Holland. En de nachten waren er zelfs buitengewoon koud. 't Waschwater uit de put, dat z'n warmte vastgehouden had leek wel lauw te zijn. Maar 't zal er ook weleens anders zijn, b.v. in de regentijd.

En ook zat ik er onmiddellijk in mijn werk,

zooals trouwens op elke post, waar ik kwam, wat me de overtuiging nog eens weer schonk, hoe hoog tijd het toch is, dat met de Medische Zending nu begonnen zal worden. De menschen in Waikaboebak en op de pasar vertelden het elkaar blijkbaar dat er een dokter was, en daar kwamen ze aan en ook hier al weer hadden ze alle gehoord van dat mirakuleuse medicijn, dat helpt tegen alle kwalen, de salvarsaan. Maar een volgende keer verder hierover.

Met mijn hartelijke groete,

Uw miss. arts, J. BERG.

Een schooldag op de H.I.S.

Het ligt in mijn bedoeling eenige indrukken weer te geven van 'n schooldag op de H.I.S.

Dat ik daarbij wellicht wat individueel zal zijn en meest aan onze eigen school zal denken, wilt ge wel vergeven.

Reeds om 6 uur komen de eerste leerlingen opdagen. 't Zijn kinderen uit Masaran, die 's middags om half vijf eerst huiswaarts kunnen keeren, dus elk etmaal twaalf uur van huis zijn om hun quantum onderwijs te ontvangen.

Van 7 tot kwart voor 8 (deze aanvangstijd houdt verband met de aankomst van den schooltrein uit de richting Madioen) komen dan vroegelingen tot spadelingen aangeschreden en vullen empers en pendoppo. De jongeren en jongsten knikkeren en bikkelen, verplaatsen hun kiezeltjes van hoekje naar hoekje op de krijtfiguurtjes, terwijl de ouderen en oudsten les of aantekeningen memoriseeren. Het onvermoeibare geheugen is de geduldige ezel, waarop ze al hun vondsten laden en meevoeren, heel de zevenjarige schoolreis naar de herberg van rust en verademing.

Na gezang en gebed, is eenige malen per week een Bijbelles aan de orde. Zoo mogelijk houdt het versje verband met de nieuwe vertelling.

Het Bijbelverhaal is de vreugd voor allen. Een goedgeslaagde Bijbelles geeft vaak wijding en stemming voor den heelen morgen.

Wat zijn we toch bevoorrecht met dit vak boven onze collega's der Staatsscholen. 't Uitdragen van het Evangelie is ons dierbaar als Jakob z'n eerstgeboorterecht.

Wat zouden we ons toch arm en krachteloos voelen, als we 'n zwaard des Geestes, Gods Woord, in de scheede moesten laten roesten.

Voor al waar wij te Sragen zooveel verstopken zijn van de levende verkondiging van Gods Woord is 't ons dubbele behoefte, in dezen door eigen activiteit voor de leerlingen, zelve ingeleid te worden in de dingen des Vaders. Zelf ook mee te staren op de

eeuwige schatten, die we voor de kinderen uit Gods goudmijn opdelfen, schatten door mot noch roest verteerd.

In de eerste leerjaren geschiedt het vertellen in het Javaansch, doch eind 2 wordt 't Nederlandsch voertaal. Met welk een zorgvuldigheid hier de taal eenvoudig dient te worden gehouden, voelen we. Een onderwijzeres aan 'n Christelijke bewaarschool in Holland zal misschien wellicht nog rijker en vrijer kunnen zijn in woordkeus en zinsbouw, dan onze mensen die in de middelklassen Bijbelsche geschiedenis gaan vertellen.

Omgekeerd kan de Bijbelles in de vrije vlotte vertelling den opbouw en 't gebruik van 't Nederlandsch krachtig steunen.

In de stof hebben we een schat van levende, natuurlijke, waarachtige verhalen, die dit religieuze volk machtig boeien. De eenvoud van vorm behoeft de ernst van den inhoud niet te schaden.

Uitdrukkingen bij taalles of leesles ontmoet, komen bij de vertelling weer onder de aandacht en wel in hun natuurlijk verband. Zoo herinner ik me, dat ik verleden week bij het verhaal der murmureering der Israëlieten om vleesch met eenigen nadruk de „nieuwe” uitdrukking gebruikte; „tegen heug en meug” in betrekking tot 't manna, dat zeer lichte brood.

Een leesles volgt. Voor ons ligt „Bloei 5”. Aan de beurt is de les van de inwijding van 't bergkerkje, waarbij de leerlingen voor den Koning moesten zingen.

De beste zanger, de arme Friedel kan niet meedoen, want..... allen moeten ditmaal geschoeid voor 't voetlicht treden en Friedels onverzoolde schoenen grijzen hem onmeedoogend aan.....

De les wordt voorgelezen. De leerlingen mogen met hun bezwaren voor den draad komen. Wat niet gevraagd wordt, mag echter nog niet als bekend verondersteld worden.

Zoo wisten maar drie van de leerlingen der zesde klas de *zool* van een schoen aan te wijzen. De overigen scholden er den hak of den neus voor uit.

In een *groeitende* school hebben de oudste leerlingen meest niet dat stelselmatige spreekonderwijs genoten, dat in de lagere klassen dergelijke begrippen spelenderwijs aanbrengt. Maar..... hoe veel er eigenlijk verklaard zou moeten worden, ieder weet 't uit zijn eigen practijk. Natuurlijk is er ook nog de eisch van de technische leesvaardigheid, zoodat er weleens met De Genestet gezegd moet worden: „Neem 't onbegreepne aan”.

Hoe de jongens aan de hun onbekende woorden zelf wel een betekenis toekennen, bleek me weer uit een briefje, dat een onzer

zesde-klassers gisteren uit Holland ontving:

„Beste Bendoel!

„Je vroeg me, hoe onze school heet? Wel, die heet „ANNO” en is in 1904 gebouwd!”

Tableau!

En nu spoeden we ons naar klasse II. Daar wacht ons een spreekles. Ook hier leiden vele, ja juist de vele, wegen naar het Rome der welbespraaktheid.

Nu eens in de plaat, dan het voorwerp, soms het versje en eindelijk de korte vertelling het brandpunt van aller belangstelling.

Alle leerlingen van de groote klas moeten op hun beurt, hun stemmetje, eens laten hooren, duidelijk en goed, antwoordend op de goed gestelde, belijnde vraag. Natuurlijk kan de directe methode, de vertaalmethode de indirecte uitnemend steunen.

Geen mooier geluid echer dan de klingkling van de bel, want na dezen gedanen arbeid, is een rustoogenblikje zoet en goed. Noodig voor hoofd en stem.

Groot en klein spoedt zich nu naar 't Zuiden, waar de welvoorzien warong lokt als een hoorn des overvloeds. 't Is een gegrabbel en geknabbel van je welste, de centen komen deels op, deels tusschen de gerechten neer, waarna de waronghoudster ieder zijn bescheiden of ruimer deel toereikt.

Die pauzen zijn heerlijk. Ze voorkomen allerlei stoornis onder de lessen, zoodat alles zelfs in de langste klasse eerlijk en met orde verloopt.

De onderwijzers zien in die tusschentijd hun tafeltjes bedekt met beduimelde papieren guldens en vette, of bekraste guldens. 't Is het schoolgeld, dat maandelijks voldaan wordt.

Als we weer beginnen, richt ik mijn schreden naar de Iste klas, om daar de dagelijkse spreekles te geven. 't Is geen saai, doch wel een taai halfuurtje, want 't kost een flink brokje kracht. Een dikke 50 van die oolijke kleuters wachten op de dingen, die komen zullen. Ik mag het verbazend graag doen, doch er wordt ook wel eens anders over geoordeeld: sommige vinden 't een Tantalus-kwelling en dan beklag ik die kinderen en die onderwijzer. Ik hoorde van iemand, die eens aldus begon: „Ik”, riep hij met kracht uit en wees daarbij op de bovenste knoop van zijn jas. „Ik” brulde het koor hem na, waarbij zij eendrachtig de „k”, inslikten. Later bleek hem, dat de kinderen een persoon met zes „ikken” in hem zagen, welke allen op zijn jas zaten. Voortaan zegt hij in dit geval AKOE. Ge voelt, uit dit kleine voorbeeld, hoe uitnemend eenige kennis van het Javaansch hier te pas komt. *Oog en Oor* zijn de eerste woorden, die ik aanleer. Natuurlijk gaan we zoo gauw mogelijk aan het zingen.

„Ik ga slapen, ik ben moe” en wat daar meer volgt, is al spoedig bruikbaar en ja dan kiest de een dit, de ander weer wat anders. Na een week of zes biedt de les alweer een heel ander aspect. Ieder moet een woordje vertalen, vlug en duidelijk, of zijn beurt is voorbij. Weer wat later volgen kleinere zinnestukjes ter mondelinge vertaling.

Maar dan weer eenige dagen kleine vraagjes in het Hollandsch als: Hoe heet je? Hoe oud ben je? Waar woon je? Hoe oud is je vader? (alle moeders en vaders zijn 30 jaar, de ooms ook, de grootouders 60).....

Nu, ik beloof U, dat men van de spreekles in de eerste klas geducht moe wordt. Kom ik dan weer in 6 terug, dan maken ze daar wat schriftelijk werk, opdat ik eens kan uitblazen. Maar een half uur later begint weer een mondelinge les en de schoone „rekenkonste” moet ook weer naar vermogen (zij het ook z.g. occasioneel) de Hollandsche spreekvaardigheid bevorderen. Tuinen moeten opgehoogd worden, en de waarde van het benodigde zand uitgerekend. Tiendeelige breuken worden gedegradeerd tot gewone, deze straks gepromoveerd tot decimale. Dergelijke geheimzinnigheden zijn er vele, doch onze Javaantjes schrikken daarvoor in het minst niet terug. Alleen een goede, zij het ook nog zoo eenvoudige redactie der sommen baart hun veel hoofd- en tongbreken. En zoo breekt de tweede pauze aan, waarin een kop koffie met wat pisang nieuwe moed en kracht geven.

De bel luidt en we begeven ons naar de vierde klas en alweer is het een spreekles. Moet al het onderwijs het spreken bevorderen, zoo nu en dan moet de spreekles ook maar eens dienen om velerlei nuttige kennis aan te brengen uit het gebied van aardrijkskunde, natuurkennis, enz. Dat is een billijke en tegelijk nuttige revanche. In de middelklassen moeten de l.l. al eens wat langer doorspreken, een verhaaltje vertellen, enz.

Weer terug naar 6. Daar is juist eens flink gesiramd met Javaansche en Maleische wateren. We moeten ons nog voor een uurtje toevertrouwen aan gids *Croes*, de Onvolprezene.

We kunnen ook wel zeggen: de veelgemaakte. Een oordeel ligt echter buiten de kader dezer voordracht. Het wijzertje draait door, nog enkele oogenblikken en een versje wil ons in de gebedstemming leiden. Na de eerste bel wordt er in alle klassen terzelfder tijd gebeden en na de tweede bel verlaten de kinderen het gebouw.

Zoo gaat het met eenige afwisseling van dag tot dag. Zoo zij het tot der kinderen nut. Bovenal tot eere van onzen *God*, die we allen in onzen levenstaak zoo graag wen-

schen te dienen.
Sragen, 1925.

W. KOK.

Een schetsje.

Hieronder volgt een schetsje van een leerling der Christ. Holl. Chin. School te Solo. Een mooi voorbeeld hoe uitstekend de kinderen daar leeren zich uit te drukken in de Hollandsche taal.

De Klenteng.

In Solo staan twee klentengs. De eene klenteng staat op Tjojoedan en de andere op Pasar Besar. De eerste is gewijd aan Kwik Sing Ong en die van Pasar aan de Ho Tjo.

Door zijn gebogen dak met allerlei grillige figuren, vooral draken, kan men dadelijk bemerken, dat het een klenteng is. De wanden van de klenteng zijn beschilderd met tal van tafereelen uit oude verhalen en ook van den hemel en de hel. Zij vertellen, dat de menschen, die rechtvaardig leven, na hun dood prachtige woningen daar boven zullen krijgen en degenen, die onrechtvaardig leven in het eeuwige vuur zullen geworpen worden. Zij vertellen ook, dat ouderliefde (oe hauw) door God gezegend wordt en ongehoorzaamheid (poet hauw) gestraft wordt. In de klenteng staan kleine en groote beelden. Die beelden noemt men tepekkongs. Enkele beeldjes staan in glazen kastjes.

Als iemand de klenteng binnen treedt ziet hij links in den muur een tijger en rechts twee draken. Een groote en een kleine. De groote draak wil den kleinen dooden. Maar de tijger ziet dat! De oude menschen zeggen tegen mij, dat de kleine draak de ziel was van een goed keizer uit vroeger tijden van China. Hij heette Lie Sie Sin. De groote draak was de ziel van zijn vijand. Hij heette Cah So Soen. Op een dag ging de keizer uit wandelen. Hij zat op zijn paard. Toen zijn vijand dat zag volgde hij hem achterna. Van uit de bergen zag één zijner onderdanen dat. Hij heette Siek Djen Kwie. Hij ging naar den vijand toe en doodde hem.

Op het altaar staan verschillende dingen: Een bus met ongeveer tachtig dunne bamboestokjes, een glas met wierook, twee kaarsen, een houten hamertje en een houten trom. Elken avond gaat één der Djokongs bidden en vooraf slaat hij dan met een houten hamertje op een houten trom. Een djokong is een Chineesche priester. Op Tjap Gomeh, den 15den van het Chineesch Nieuwjaar, worden enkele beeldjes, die heilig zijn, meegenomen in een optocht. Den 15den dag van de maand gaan vele Chineezzen naar de klenteng om te offeren en te bidden. Sommige Chineezzen zoeken hun toevlucht niet bij God, maar bij de heilige beelden.

't Was op een avond om 8 uur. Een vrouw lag in de klenteng voor het altaar geknie'd. Zij bad vurig, want in haar hart was groote smart. Waarom toch? Ja, haar eenigst kind, dat zij zoo lief had, was erg ziek en nu kwam zij hier om medicijn te vragen. Zij prevelde enkele woorden, zooa's Hanna vroeger in de tempel ook gedaan had. Nadat zij gebeden had, ging zij naar den djokong toe en vroeg tegen betaling van tien cent een bundeltje papieren met figuurtjes van een tepekkong. Zij hield het bundeltje papieren in de vlam van een kaars en toen legde ze 't in een oven. Nadat zij den djokong f0.50 gegeven had, ging zij met een bedroefd hart naar huis; omdat zij nog altijd aan haar kind dacht en niet zeker wist, dat het beter zou worden.

Solo, 12-5-'25. TAN ING GWAN.

Freule Caan. †

Freule H. B. de La Bassecour Caan, die den 21 Juli l.l. in vollen vrede des harten is ingegaan in de eeuwige heerlijkheid, was een zeer bekende figuur in de Nederlandsche Zendingswereld. Zij leefde geheel voor de Zending. Geen algemeene Zendingssamenkomst was er, of men zag er Freule Caan.

Ds. F. de Geel Gildemeester schreef een **In Memoriam**, dat ook in ons Zendingsblad een p'aats moge vinden.

„In 1900 ondernam zij met baronesse Ester de Kock een studiereis naar de Zendingsposten in onze Oost en kwam daarvan einde 1902 terug.

Freule Bertha Caan was een ijverige correspondent.

Maar bovenal was zij een lieve correspondent met vrijwel alle Zendingsgezinnen. Ze schreef door elkaar twee brieven per week, honderd in een jaar. Daar waren er bij als kleine brochures. En over alles schreef ze. Over het koninklijk huis, over maatschappelijke bewegingen, over vragen van den dag. Over persoonlijke aangelegenheden. Zij bracht het aardige woord van Prof. Brill weer in eere (dat hij in zijn stijl-leer geschreven heeft): „de vrouw is de muze der epistolografie” (der briefschrijfkunde).

Zij leefde met de gezinnen der zendelingen mede; als vrouw had zij bijzonder een oog voor de moeilijkheden der zendeling-vrouw; zij deed wat ze kon, om daarin te helpen, en zij deed dat weer op haar eigen principieele manier.

Hoeveel genoegen deed men haar met gelezen weekbladen of tijdschriften, voor haar vriendinnen daar ginds! Hoeveel boeken

zond zij hun; hoe teer en trouw dacht zij er aan om hun levensvreugde te verhoogen! Zij werkte héél hard, en naar vaste methode.

Hier te lande heeft zij eigenlijk „Lunteren” gesticht. Toen daar op een grondleggende vergadering de vraag te berde kwam: „dúrvén we het doen?” toen zeide zij zoo kalm (en beslissend!): „durven we het laten?” Zoo was ze. En het conferentieoord, gezegend Lunteren! kwam er.

Zij heeft den stoot gegeven tot den Zendingsstudieraad, die al zooveel goeds tot stand gebracht heeft. — En vóór die Studieraad er was, was zij er en was zij een studieraad. Zij 'as a'lerlei oude brieven, excerpeerde archiefstukken, waarvan anderen vrij gebruik mochten maken. In de „Mededeelingen” bewerkte zij de rubriek „Maleische pers”, een geducht werk! Jaren lang was zij de redactrice van „De Zendingsbode”, medewerkster aan het „Ned. Zendingsblad”; schrijfster van vele kinderboekjes over de Zending. Karno en Rano, Lass, Grepén uit het Zendingsleven. Zij vond nog tijd om cursussen aan de Vo'ksuniversiteit te volgen, om er maar in haar brieven van te kunnen vertellen. Haar honderd brieven van ieder jaar.

Precies op het uur drie weken vóór dat zij zachtkens insluimerde, op 30 Juni, 's mid-dags tusschen vier en vijf, mocht ik haar nog een rustig bezoek brengen. Zij zag niet tegen het sterven op. Aan haar genesheer had zij gezegd: „ik behóef den hemel niet te verd'enen, dat heeft Jezus voor mij gedaan, en ik gevoel mij veilig in Zijn handen.” Tot mij zeide zij: „ik heb het gevoel dat ik aan het einde van mijn leven sta en ik vind het heel goed. Mocht ik nog beter worden, dan neem ik dat dankbaar aan als winst; maar ik ben ook bereid om heen te gaan. En ik mag ook met dank voor Gods genade zeggen, dat ik ook van overwinning mag getuigen. Hij heeft mij ook overwinning gegeven”.

Precies drie weken later lag zij op haar doodsbed. Met een kleur op het gezicht.

Lantaarnplaten.

Bij de secretaresse van de Vereeniging „Dr. Scheurer's Hospitaal”, Mej. N. P. de Gaaij Fortman, Galileistraat 16, 's-Gravenhage, zijn lantaarnplaten over het Zendingswerk, op tijdige aanvraag, in bruikleen te krijgen.

Om teleurstelling te voorkomen is 't gewenscht de platen 3 à 4 weken te voren aan te vragen en meteen te melden, welke serie(s) men wenscht. Er zijn n.l. 3 series: A. Medische Zending; B. Kerken en Scho-

len; C. Land en Volk. De aanvragers moeten zelf voor een lantaarn zorgen en ook zijn de transportkosten voor hunne rekening. Het is gewoonte, dat op zoo'n lichtbeeldenavond voor „Scheurer's Hospitaal” wordt gecollecteerd; de opbrengst van deze collecte zal de Secretaresse dan gaarne daarna ontvangen.

Korte Berichten.

Dr. D. Verhagen.

De bekende Zendingsarts van Solo Dr. D. Verhagen is met verlof in Holland. Zoo iemand, dan heeft Dr. Verhagen, die tijdens het verlof van Dr. J. Offringa de directie van het Petronella-Hospitaal te Djokja waarnam en tijdens het verlof van Ds. K. P. Groot, waarnemend directeur was van het Hospitaal te Solo, wel een jaar van rust verdiend.

D. J. Bosman.

Het adres van den heer D. J. Bosman, leeraar aan de Christ. Holl. Inl. Kweekschool, met verlof hier te lande, is thans Krullenlaan, Zeist.

Mej. C. L. de Graaf.

Mej. C. L. de Graaf, hoofdverpleegster in dienst van de Friesche Zending in het Zendingshospitaal te Keboemen, vertoeft met verlof in Nederland.

Mej. Dr. G. J. Dreckmeier.

Naar het voornemen was, is deze maand Mej. Dr. G. J. Dreckmeier, Miss. arts te Poerworedjo, met verlof op reis gegaan naar Holland.

Mej. H. Clevering.

Mej. H. Clevering te Pajeti, op Soemba, zal, naar de berichten luiden, om gezondheidsredenen moeten repatriëeren. Men ziet haar op Soemba zeer noode heengaan.

Ds. P. H. v. Eijk.

De jonge Miss. Dienaar van Solo Ds. P. H. v. Eijk is, naar we vernamen, reeds spoedig na zijn aankomst te Solo ongesteld geworden. Moge de Heere hem sparen en sterken voor zijn heerlijk werk.

Ds. J. H. Sillevius Smitt.

De jonge, begaafde prediker van Laren, Ds. J. H. Sillevius Smitt, is door de Kerk te Samarang beroepen tot Dienaar des Woords.

Een tweede predikant voor Soerabaja.

De Raad der Geref. Kerk te Soerabaja heeft in beginsel besloten, ondanks de finan-

tieele bezwaren, een tweeden predikant te beroepen. Een uitnemend besluit, want gelet op het verbazend uitgestrekt terrein, dat deze kerk heeft te verzorgen, is zelfs de arbeid voor twee predikanten nog te veel.

De Gereformeerde Legerpredikant.

Gelijk men weet is de Regeering voornemens één der Gereformeerde predikanten te benoemen tot Legerpredikant.

De vergadering der Classes Batavia heeft geoordeeld, dat de Legerpredikant kerkelijk in de positie komt van een Emeritus Dienaar des Woords.

De Kerken in Indië en de Generale Kas.

De Gereformeerde Kerken in Nederland zijn gehouden van alle zendingsinkomsten 10 pCt. te storten in de Generale Kas. De Kerken in Indië doen dit tot heden niet.

Sommigen meenen, dat deze Kerken in een uitzonderingspositie verkeerden en dit niet behoeven te doen.

De Classicale vergadering besloot op den ouden voet voort te gaan. De Generale Kas zal dus, voorloopig althans, die 10 pCt. wel niet ontvangen.

Zou het niet de Generale Synode zijn, die hierover te oordeelen heeft?

De Algemeene Zendingsconferentie.

De Algemeene Zendingsconferentie zal D.V. dit jaar gehouden worden van Maandag 26 tot Woensdag 28 October in „Parkzicht” te Amsterdam.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Leestafel.

Menne Albertina en Surinaamsch Gemeenteleven. Uitgave van 't Zend. Gen. der Ger. Broeder-Gemeente te Zeist, p. p. fr. f0.30.

Twee goed geschreven schetsen uit den mooien arbeid der Herrnhutter Zending op Suriname.

De Pastoor van Jacobswoude, door P. de Zeeuw J.Gz. W. Kirchner, Amsterdam. Geb. f0.80, bij minstens 13 ex. f0.40.

Een mooi boek voor onze jeugd. Met genot te lezen. De heer De Zeeuw deed goed, dat hij bij gelegenheid der herdenking van den marteldood van Jan de Bakker dit boek schreef.

En de uitgever zorgde voor een goed gewaad. Niet duur ook.

De onbarmhartige dienstknecht, door W. Huntington s.s. bij Buurman en de Klei, Leiden, f0.40.

Een verhandeling over de gelijkenis geboekt in Matth. 18 : 23—35. De schrijver is voor velen geen onbekende.

Kalipa de Kaïerjongen en Van een Ceylonsch Prinsje, door Alleta Hoog. Uitgave van de Ned. Zend. Boekhandel, den Haag. Per stuk f0.40, bij 25 ex. halve prijs.

Twee Kinder-Zendingsboekjes. Aardig geschreven. Voor het doel geschikt. Ook om uit te deelen op Zondagscholen enz.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door G. J. v. Nee van de 2e klas der Chr. School te Elburg f6. Aandeel collecte Noord-Ev. Zendingsfeest f40. Door W. F. Coumau van de Christ. School te Kamperland f5.65. L. den Hartigh, Klaaswaal f6. Giften ingekomen bij „de Standaard” f5. Uit de P.collecte te Rinsumageest f10. Uit 't spaarpotje van de 85-jarige wed. v. A. te Halfweg f6.60. Door P. Rheebergen, van de leerlingen M.U.L.O. School te Aalten f10. Door P. J. Schreuder, van N. N. f0.05; van P. D. H. Slings te Dinteloord f1. Verkocht zilverpapier en theelood f12.45, te zamen f13.50.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 24 Sept. '25.

Giro No. 32806.

Voor Djokja.

Chr. School Marken f4. Geref. Kerk Hoofddorp f150. Id. Wormerveer f58.80. Id. Beverwijk f112.73. Id. Zandvoort f293.99½. Id. Sloterweg f115.06. Id. Bloemendaal f143.72. Id. Krommenie f81.17. Id. Koog Zaandijk f77.33. Id. N. Vennip f300. Id. Haarlem f2400.

W. BREUKELAAR.

Ontvangen uit de busjes van: Marietje van Westering f1.30½; Hennie Bronder en Annie Monsjou f4.73; Meje Boer en Megie Funcke f2.31; Truusje Stegenga f3.65½; Cor van Dijk f0.68; Alie Laan f4.71; Lientje Hoekstra f3.22½; Jan Bosma f1.60; Corrie Robbers f1.52; Alie van Norren f1.85; Minke van Norren f3.—; Gerrit Mulder en Herman Felderhof f1.69; Coba en Johanna v. d. Haar f1.45; Corrie en Julius Felderhof f2.03½; totaal f33.76.

En van de vorige maand van Marie van Westering f1.36; Lientje Hoekstra f3.23; Hennie Bronder en Annie Monsjou f3.87½; Corrie Felderhof f2.30; Gerrit Mulder en Herman Felderhof f1.02; Cor van Dijk

f1.56½; Frits Korfmaker f1.23; Annie Funcke en Megie Boer f2.71½; Alie van Norren f2.29½; Corrie Robbers f0.56; Koba en Joh. v. d. Haar f1.17½; Grietie Verhulp en Fientje de Jager f2.56; Jan Bosma f1.42; Minke van Norren f1.62; Janna van Dijk f1.62; Truus- en Henkie Steyenga 1.71½; totaal f30.43½.
Bussum, Meij. M. VAN NORREN.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Meij. J. C. Wiersema te Bedum, van G. v. Dijken f2.29, H. Boekelo 300 h.c. is f1.50, P. Boer 364 h.c. is f1.82, H. en G. Reitsema 225 h.c. en f1.50 is f2.62½, 2e kl. school f10 is f18.23; H. R. Stuut Jr. te O. Pekela, legaat van wijlen Meij. A. Veltman f100; Ds. Stadig te Ezingen verzam. door H. Lion, B. Oosterhoff, H. v. Dijk, P. Beukema, H. Ritsema, Z. Wierenga, G. Rozema, M. Vink, E. Kleima, T. Schuitema f50.25; Ds. Steenhuis te Loppersum, busje Nelle Wiersema f9.66, W. Wiersema f11.74 is f21.40; Ds. v. Schaik te Emmer Compasum, Schoolk. van de heer Aten f4.50; Ds. Gootjes te Baflo, busjes in de Kerk f12.91; J. W. Zwartsenberg te Wetsinga-Sauwerd, busjes in de Kerk f32.10; A. G. E. van Werven te Appelscha f12.50; K. D. v. d. Kooi te Winsum Oberum, 't Javaantje der School f22.50; P. Bui-kema te Leens, gev. in de coll. voor 't Hospitaal f2.50; Mevr. Ubbens te Roodeschool, v. d. Jonged.v. Mirjam f6.50; H. Kuik te Wildervank, v. d. Zend.v. f125; K. J. Veenkamp te Garrelsweer, bijdragen f20; J. Pals te Dalfsen, van A. Bijlsma en M. Zaalman f16.75½, G. Klemp en R. Lucas f7.19, J. Timmermans f3.38, A. en H. Pot f14.42, H. J. Ophoff f11.57, E. Meijer f6.83, M. Brinkman en H. Borger f15.41, H. Borger f3.61½ is f79.17; J. Koops te Zweeloo, gev. in de coll. f5; Ds. Visser te Oldemarkt, busje van G. v. Buiten te Paasloo f8.20; L. Smit te Hasselt, bijdrage f21, extra gift f10 is f31; J. E. Smid te Winschoten, deel coll. Noordel. Evang. Zend.fest f40; Ds. Noordewier te Westerborg, gift Meijuffr. de wed. N. N. f50; J. Mulder te Dwingeloo, gev. in de coll. f2.50; E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f1, door G. Visser van N. N. f5 is f6; Ds. v. Goor te Zuidhorn, gev. in de coll. van N. N. f20; Ds. Gerber uit Vries, nag. saldo Kal. f3.34, een collecte f18.55½ is f21.89½; K. Bosma Jr. te Middelstum, A. Fokkinga 120 h.c., 6e kl. der school f5.13 is f5.73; W. v. Beek te Wetering bij Blok-zijl, van 2 vriendinnen f2; J. Koops te Zweeloo, gev. in de coll. f5 en f5 is f10, v. d. Jonged.v. f1.61 is f11.61; Ds. Bakker te Lutten, busjes Augustus f19.50; H. Kuik te Wildervank, gev. in de coll. f10 en f2.50 is f12.50; Ds. Weener te Munnekezijl, uit de Zendingskas f41.60; H. L. Smeeman te Coevorden, bijdragen f74.98, extra gift f10 is f84.98; R. Kassies te Nieuw Amsterdam, verzam. door Schoolk. f62.50; Ds. Gerber

uit Roden, voor Kerkbouw Waingapoe f41.06½; Ds. Gerber uit Veenhuizen, saldo Kal. f8; Ds. Gerber, halve coll. Zend.feest classis Assen in 't Laarwoud f40.61; O. J. Bouman te Uithuizen, van N. N. f2.50; P. Pilon Pz. te Stedum, Zend.v. f76.92, Schoolk. f20.58 is f97.50; Ds. Lammertsma te Apingadam, gev. in zijn brievenbus f5; Ds. Visser te Oldemarkt, busje Posthumus f10.60; Mej. G. Haan te Groningen, 2e m.d.l. stort. Kinderzendv. f160; J. Boddeus te Schildwolde, contributie f220; N. N. te Midwolde f75; coll. bruiloft van L. v. d. P. en T. S. te Th. f7.36.

Nag. Soembaweek.

Nieuweroord f6.80; Blokzijl f41; Midwolda f62.06.

Pinkstercollecte.

Nijensbeek-Vledder f24.66; Kamperveen f8.42; Hollandscheveld f48.65; Grootegast f320.04; Warfum f116.64; Veendam f184.43; Siddeburen f201; Vries f61.01½; Munneke-zijl f83.40; Appelscha f44.12; Roden f64.55½; Stedum nag. f12.50; Gerkesklooster-Stroobos B f100.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 21 Sept. '25.

Heeresingel 34. Giro 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ds. B. J. Esser te Poerbolingo.
Mej. J. L. Stoett te Poerbolingo.
Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
Dr. T. Rado te Poerbolingo.
Mej. W. N. Netelenbos te Parakan.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mej. dr. G. J. Dreckmeier te Poerworedjo.
Mej. G. A. Both te Poerworedjo.
Mej. C. Versteeg te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. A. H. Vonk te Keboemen.
Dr. D. Brummelkamp te Keboemen.
Mej. C. L. de Graaf te Keboemen.
Mej. H. F. ten Kate te Keboemen.
Mej. E. Meiners te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Ofringa te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Mej. M. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Dr. D. Bakker te Djokjakarta.
J. P. Zuidema te Bandoeng.
Mej. J. A. C. Enserink te Djokjakarta.
Mej. M. Kruijver te Djocjakarta.
Mej. M. Looijenga te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta.

Dr. F. L. Bakker te Djokjakarta.
Mej. J. Piccer te Djokjakarta.
Mej. J. Prins te Djokjakarta.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijering te Soerakarta.
D. J. Bosman, met verlof Bussum.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
J. in 't Veld te Soerakarta.
Mej. H. Baarbe te Soerakarta.
Mej. G. Loggen te Soerakarta.
Mej. G. Por te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
Ds. C. de Bruyn te Kambaniroe op Somba.
Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Tj. van Dijk op Soemba.
Mej. H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
D. H. Krijger te Pajeti op Soemba.
Ds. P. J. Lambooy te Pajeti op Soemba.
Mej. G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. van Dijk te Karoeni op Soemba.
Dr. J. Berg op Soemba.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken. Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Uittrekken als een held. — Van Zendingsaangelegenheden: Een gewichtige benoeming; Weer een Jubileum; Ds. D. Bakker; Een Zendingsskaart. — Van het Zendingsterrein. — Nieuwe arbeidsmogelijkheid. — Bij de foto: De gedecoreerde Jav. helpers van het Petroneilla Hospitaal. — Brief van Ds. Merkelijn. — Nieuwe ingang ten Zuiden van Poerbolingo. — Dr. Rado. — De ziekten onder de Javanen. — Bij de foto. — Brief van Dr. K. P. Groot. — Soemba: Sirik kauwen. — Uit de school geklapt. — Van een kind dat te vondeling gelegd werd. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

Uittrekken als een held.

De Heere zal uittrekken als een held, Hij zal den ijver opwekken als een krijgsman, Hij zal juichen, ja, Hij zal een groot getier maken, Hij zal Zijne vijanden overweldigen.

Jesaia 42 : 13.

De zending is geen gezocht werk. 't Is niet maar aangevat om wat te doen te hebben. Och, daar is arbeid genoeg om ons heen. Maar 't is een last, een bevel van onzen Koning. Wij gaan ook niet op vrijbuitery uit, zooals in kringen des ongeloofs ons wel verweten wordt. Neen we gaan in een wettigen krijg. De heidenen zijn onzen Koning ten erve gegeven, de einden der aarde tot Zijne bezitting. Wij *mogen*, ja wij *moeten* ze opeischen voor Christus onzen Koning.

Onze Koning trekt zelf mee uit. Hij is een krijgsman, een onverwinnbare Held. Hij gaat steeds uit als de Ruiter op het witte paard, overwinnende en opdat Hij overwinne. Zij 't om ons heen soms stil, dan ruischen Zijne voetstappen op menige plek in de groote Heidenwoestijn.

De Heere verscheen als een krijgsman. Hij strekte Zijn arm uit de wolken en wees als met den vinger op den Indischen Archipel, op Java en Soemba. Wij zagen die hand, wij hoorden Zijne stem in de velerlei teekenen. Allereerst in de algemeene opwaking der zendingsgedachte. Daar is een beweging onder de volken, daar is roering in de Kerk des Heeren. Daar is drang om het Woord uit te roepen. Wij zagen 't verder in de rijzende vragen onder de koloniale mogendheden; in 't ontwakend zelfbewustzijn der heidensche volken; in den dorst naar kennis en belangstellende vragen omtrent het christendom. Wij zagen Zijn hand en hoorden Zijne stem in de geopende deuren en 't ontsluiten van allerlei wegen en middelen. Waarlijk, onze Koning is opgestaan, als een held die tot den krijg uittrekt. Hij gaat den strijd aanbinden tegen de geweldige macht van zonde, dood en duivel, die zoo onverlet heerschen onder 't heidendom.

En als de Heere uittrekt als een held, komt Hij ook met dien heldenmoed Zijne krijgsscharen vervullen. „Hij zal den ijver opwekken als een krijgsman”. En immers dat is noodig. Er is vaak ten opzichte van de zending in ons allen iets van wat in Jona was, tot wien het woord kwam van den Heere: „Maak u op, ga naar de groote stad Nineve en predik tegen haar”.

Jona schudde het hoofd, deed alsof hij 't niet hoorde en maakte toebereidselen om den Heere te ontvliesen. Zoo toch doen duizenden in de gelederen van den grooten Koning. De eigenwilligheid komt telkens boven. Maar als het den Heere behaagt brengt Hij Jona tot gehoorzaamheid, zelfs door de diepe kolken der zee in het ingewand van den visch. Hij weet onwillige en eigenwillige menschen wel te overwinnen. Jona gaat als God het wil.

Immers toont de Heere dat ook nu, waar Hij al kwam om den ijver op te wekken als een krijgsman, en dien Jona's geest in veler hart overwon. Met wondere lankmoedigheid heeft Hij de eene bedenking voor en de andere na afgesneden. Hij heeft beschaamd, veroordeeld den tegenstand der tragen. Ja nog meer. Hij heeft de harten omgewend.

Is 't niet een wonder? Daar kwam drang naar zending, aan alle zijden. Bij duizenden werd er geofferd. Trots tegenstand en teleurstelling is ons zendingsterrein uitgebreid. Daar kwam zendingsactie, zendingsijver, zendingsliefde, gebed voor de zending. Ja — en dat is vooral

een rijke gave Gods — daar kwamen ook mannen voor de zending, moedige zendboden. God veroverde harten, die gewillig werden, getrouwe mannen, helden des geloofs, menschen die hunne ziel hebben overgegeven voor onzen Heere Jezus Christus. Pioniers, baanbrekers, wegbereiders, die door nauwelijks geopende deuren binnendrongen. Waarlijk, 't is de Heere, die den ijver opwekt als een krijgsman. Dat geeft blijde hope voor ons schoone, maar donkere Indië.

De overwinning is dan ook niet te verwachten van den mensch; noch van de arbeiders, noch van hen die uitzenden. Ware 't onze strijd, er was niet veel verwachting. Want alles spant saam om dat pogen te verijdelen. Ginds in Indië de booze weerstand van den Islam, den fanatieken Mohammedaan; alsook de filosofie van 't heidendom, die 't christendom als onwaardig veracht. En een leger voorts van afvallige christenen, die openlijk of heimelijk tegenstaan, ook om ons heen. Wat zou onze geringe kracht tegen dat alles vermogen?

Maar onze hope voor Java ligt in dat heerlijke woord der belofte: „De Heere zal uittrekken als een held; Hij zal den ijver opwekken als een krijgsman; Hij zal juichen, ja Hij zal een groot getier maken. Hij zal zijne vijanden overweldigen”. Als 'God opstaat ten strijde is elke tegenstand ijdel en voert Hij tot overwinning.

„Hij zal juichen en een groot getier maken”. Ge weet hoe 't van ouds gebruikelijk was dat de heirscharen ten strijde trokken onder 't geklank van trommel, trompet en bazuin en 't zingen van krijgsliederen. Ook het aanheffen van groot krijgsgeschreeuw in alle slagorden. Zoo was 't ook bij Israël. Zoo zond ook Mozes ze uit. Zoo ging 't in den strijd van Abia tegen Jerobeam. Zoo bij alle volk der oudheid. Het doel was om door dit alles den vijand te verschrikken en eigen volk te bezielen.

Zóó zal de Heere ook uittrekken met zijne heirscharen. Niet alsof we 't met uiterlijk vertoon zullen winnen. Ons gejuich en getier is niet een geruchtmakende beweging. Maar het teekent de heilige bezieling, de onweerstaanbare drang om te veroveren voor Christus. Een ijver en gebed en werkzaamheid, die den vijand stil maakt en verbaast. Als zulk een bezield krijgsvolk zal 't volk des Heeren staan in het jaar van Gods welbehagen. En Zijne dienaars zullen zijn als helden, die in 't slijk der straten treden, als het paard Zijner majesteit in den strijd.

En vraagt ge dan nog wat de uitkomst zal zijn? De profeet antwoordt: „De Heere zal Zijne vijanden overweldigen. Hij zal de altaren der afgoden nederwerpen, de tempels der ijdelheden verbreken, en de kruisvaan omhoog heffen. En ook daar zal Hij een gewillig volk vinden ten dage Zijner heirkracht.

Ja ze zullen zingen, ook die eilanden der zee, zij die in de rotssteenen wonen, in de bergstreken van het Oosten. Laat ze van den top der bergen Jehova's heerlijkheid uitroepen.

De Heere roept ons op tot den heiligen krijg in het werk der zending. Strijdt gij mede? Hoe zal Hij u vinden als Hij wapenschouw houdt? Stelt toch uw hart op des Konings zaak, en laat Zijne belofte in u een bede des verlangens worden, dat de ijver onder al zijn volk opwake als van een krijgsman. De heilige ijver der liefde. 't Zij ons eene eere door Hem verwaardigd te worden Zijn schild- en wapendrager te zijn in dien heiligen krijg. Wij zullen niet beschaamd worden, maar eens meezingen in het overwinningslied: „Nu zijn de koninkrijken der wereld geworden onzes Heeren en van Zijnen Christus”.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een gewichtige benoeming.

Een paar maanden geleden deelden we mede, dat Br. D. Koelewijn tegen den 31 Mei 1926 ontslag heeft gevraagd als directeur van de Keucheniuschool.

In hunne vergadering van den 22 October l.l. hebben de deputaten van de Gen. Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen besloten aan dit verzoek te voldoen en het gevraagde ontslag op de meest eervolle wijze te verleenen. Br. Koelewijn kwam reeds in 1906 in Indië. Hij heeft met groote toewijding onder vaak moeilijke omstandigheden in zwaren arbeid omstreeks twintig jaren de Zending gediend. Gelukkig is hij nog niet geheel versleten. Maar 't is toch wel te verstaan, dat hij thans de welverdiende rust begeert, waarop hij krachtens de bestaande regelingen reeds sinds enkele jaren recht had.

Van zelf kwam nu de vraag aan de orde, wie de beteekenisvolle plaats van Br. Koelewijn weêr zou moeten innemen. De Keucheniuschool is op ons zendingsterrein niet alleen de eerste en dus de oudste, maar voor het werk der zending ook de **meest belangrijke school** ter opleiding van Inlandsche onderwijzers. De Kweekschool te Solo is zeer zeker ook een school van groote beteekenis. Maar zij is toch voor het zendingswerk niet zoo onmisbaar als de Keucheniuschool. Want de Keucheniuschool moet ons de onderwijzers leveren voor onze zendingsscholen, die rechtstreeks van de zending uitgaan. Zonder de Keucheniuschool zouden we den schooldienst als zendingsmiddel moeten loslaten.

Het ligt dus voor de hand, dat de directeur der Keucheniuschool in het geheel van onzen zendingarbeid een zeer gewichtige plaats inneemt.

Toch heeft het aan de deputaten voor de Zending niet heel veel moeite gekost den man te vinden, die naar haar oordeel deze plaats innemen moest.

Met eenparige stemmen hebben zij benoemd den heer J. A. Wiggers, hoofd der z.g. Schakelschool te Solo, thans met verlof hier te lande.

De heer Wiggers is in het bezit van de Javaansche en Maleische taalakten. Naar we meenen is, behalve Br. D. Koelewijn, onder de Christ. onderwijzers en leeraren op Midden-Java Br. Wiggers de eenige, die deze twee akten bezit en daardoor dadelijk de bevoegdheid heeft, die voor een directeur eener Javaansche Normalschool wordt vereischt.

Bovendien heeft Br. Wiggers tijdens het laatste verlof van Br. Koelewijn de directie der Keucheniuschool waargenomen. En hij heeft dit gedaan tot volkomen tevredenheid zoowel van de Missionaire arbeiders op Java als van de deputaten hier te lande.

Toen het dan ook bekend was, dat Br. Koelewijn wenschte gepensioneerd te worden, heeft de Raad van Toezicht op de Opleidingsscholen met eenparigheid en ook met instemming van Br. Koelewijn de deputaten geadviseerd om Br. Wiggers te benoemen. Het was dus voor de deputaten niet moeilijk in deze zaak eene beslissing te nemen. Te minder, omdat kennismaking met den heer en Mevr. Wiggers-Bonhaar hen versterkte in het vertrouwen dat we niet alleen in hem een uitnemende kracht zouden hebben voor de directie der school, maar ook in Mevrouw evenzoo een gewenschte kracht voor de leiding van het internaat.

Maar juist omdat Br. Wiggers den arbeid als directeur uit ervaring kende, en hij wist, hoe moeilijk dit werk is, begeerde hij de benoeming niet. Hij had dan ook niet gesolliciteerd; veel liever wenschte hij, dat een ander gezocht zou worden.

Toen hij echter toch benoemd werd, had hij geen vrijmoedigheid daarvoor te bedenken, maar besloot hij de benoeming te aanvaarden.

We gelooven, dat we de Keucheniuschool en de Zending gelukwensen mogen met deze beslissing.

Stelle de Heere het nog jonge echtpaar Wiggers-Bonhaar, dat Hij sierde met kostelijke gaven van hoofd en hart voor het zendingswerk, ten rijken zegen voor de Keucheniuschool.

Weêr een Jubileum.

We zouden 1925 in onze zending wel kunnen noemen het jubileumjaar. Eerst heeft Noord-Holland den vijftientwintig jarigen Zendingarbeid te Djokja herdacht. Toen kwam Friesland. En het heeft niet minder zijn jubileum gevierd van het vijftientwintig jarig zendingswerk te Keboemen.

Maar er is nog een vijftientwintig jarig werk te gedenken. Ds. J. D. v. d. Munnik, die thans voorzitter is van de deputaten der Generale Synode voor de Zending, heeft nu onafgebroken vijftientwintig jaren lang als deputaat der Generale Synode de belangen der Zending gediend. Steeds nam hij in den kring van die deputaten een beteekenisvolle plaats in. Wie hem kent begrijpt wel, dat hij zich niet laat gebruiken om slechts voor aanvul-

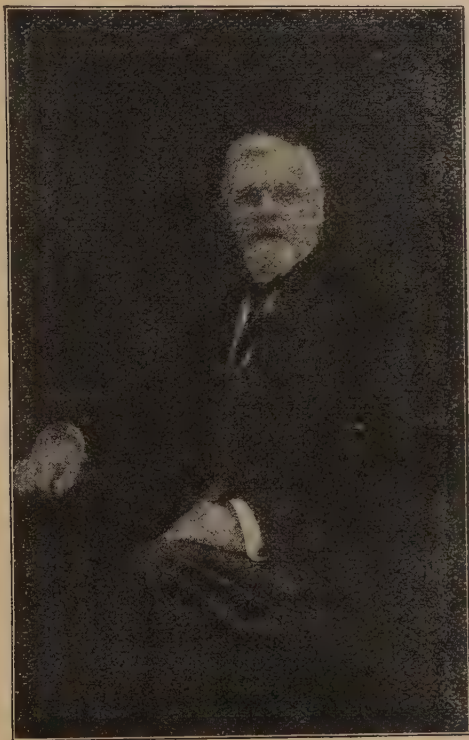
ling dienst te doen. Vooral wanneer er één of ander beginsel bij betrokken was, liet Ds. v. d. Munnik zich gelden.

Een belangrijk deel van zijn tijd en kracht heeft hij gegeven voor de behartiging van de zendingsbelangen.

Weldra werd hij in den kring der depu-

dat bij het klimmen der jaren zijn kracht frisch blijve en hij een deel van die kracht aan de Zending blijve wijden.

Het zal wel niet noodig zijn te zeggen, dat de hierbij opgenomen foto zijn beeld laat zien.

taten benoemd tot assessor naast wijlen Ds. H. Dijkstra, de zendingsman, die jure suo praeses was. En toen de Heere onzen onvergetelijken Dijkstra wegnam en de voorzittersstoel ledig was geworden, werd Ds. v. d. Munnik benoemd om op dien stoel te gaan zitten. Hij deed dit. En tot nu toe is hij voorzitter. En dat gaat hem goed af. Ofschoon hij niet jong meer is, weet hij den voorzittershamer nog wel te hanteeren. Wie voor zijn beurt wil spreken of buiten de orde gaat, moet het ten zijnen nutte ervaren.

Op de laatst gehouden vergadering van de deputaten werd door den tegenwoordigen assessor Ds. H. Scholten in gepaste bewoording herdacht, dat de Voorzitter het voorrecht genoot gedurende vijftientwintig jaren door elke Generale Synode tot deputaat voor de Zending te zijn benoemd en al die jaren de algemeene belangen der zending te hebben mogen dienen.

Ook het Zendingsblad biedt zijn hartelijke felicitatie hem aan, en wenscht hem toe,

Ds. H. Bakker.

Ook voor Ds. D. Bakker, de oudste docent van de Opleidingsschool te Djokja is 1925 een jaar van rijke gedachtenis.

Het was den 11en September j.l. 25 jaar geleden, dat Ds. D. Bakker te Keboemen kwam en zich daar vestigde als Missionair predikant. Dat feit is natuurlijk in Indië niet onopgemerkt voorbijgegaan. Ds. Bakker was dien dag te Keboemen. Men had daar een feestelijke bijeenkomst georganiseerd, maar alleen voor den Zendingskring van het Friesche terrein, zonder dat belangstellenden van buiten waren genoodigd. Dus een feestviering op zeer bescheiden voet.

Maar dat wil allerminst zeggen, dat het werk van „Vader Bakker” zooals hij wel vaak genoemd wordt, buiten Keboemen in Indië weinig zou worden gewaardeerd. Integendeel. Alle zendingsmensen op ons zendingsterrein, ja we mogen wel zeggen, alle zendingsmensen op Java, dragen „Va-

der Bakker" bijzondere hoogachting toe en zijn vol waardeering voor den arbeid, door hem verricht. Dat zal den 11en November wel gebleken zijn.

De 11de November is de verjaardag van Ds. Bakker en is hij 60 jaar geworden.

En nu was het naar we vernamen het plan om dien dag voor Ds. Bakker te maken tot een onvergetelijken dag. Op dien dag zouden er van alle terreinen der Gereformeerde Zending naar Djokja komen om met Ds. Bakker God te danken. En dat niet alleen. Ook van andere Zendingen zouden er dien dag te Djokja komen om deel te nemen aan de viering der gedachtenis van Bakkers levenswerk. Want dat werk vindt waardeering tot verre buiten ons eigen Zendingsterrein.

En 't spreekt van zelf, dat de door Ds. Bakker opgeleide Goeroe's Indjil en de Inlandsche Gemeenten van Midden-Java meê wilden doen.

Het zal Ds. Bakker den 11 November stellig niet aan hartelijke blijken van waardeering hebben ontkomen.

Ook het Zendingsblad wenscht den veteraan onder onze actieve zendingsmensen, die ondanks zwaren arbeid onder de tropische zon en ondanks zijn zestigjarige leeftijd nog in volle kracht is, van harte geluk en bidt hem toe verlenging van zijn levenswerk tot in goeden ouderdom.

Een Zendingskaart.

Vaak en sinds lang is er gevraagd naar een goede Zendingskaart van ons Zendingssterrein. In die behoefte zal weldra worden voorzien.

Naar wij vernemen, zal binnenkort bij de uitgevers Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen een groote Zendingskaart worden uitgegeven van Midden Java ten Zuiden en Soemba, dus het geheele Zendingswerk der Gereformeerde Kerken van ons land omvattend.

Deze kaart is onder voorafgaand overleg met de Generale Zendingsdeputaten ontworpen, terwijl de Zendende Kerken haar volle instemming hebben betuigd. Zij is door één der Generale Zendingsdeputaten, Ds. L. G. Goris, getekend en is, behalve voor particulieren, vooral bestemd voor school- en catechisatie-gebruik in Nederland en op Java.

Door een eenvoudig hulpmiddel is er voor gezorgd, dat deze kaart niet spoedig zal verouderen, zoodat zij steeds op de hoogte van den tijd gehouden kan worden. Op een en ander hopen we nader terug te komen, zoodra de kaart is verschenen.

We hadden het genoeg het ontwerp te

zien. Het maakte op ons een uitstekenden indruk.

26 Oct. '25.

W. B.

Van het Zendingsterrein.

Aan het verslag van de l.g. samenkomst van de Afzonderlijke Vergadering van Missionaire dienaren des Woords op Midden Java, opgenomen in het Ind. Kerkblad, ontleenen we het volgende:

Een eigen schoolopziener.

Onze Inlandsche onderwijzers hadden bij ons een brief ingezonden, waarin zij de wenschelijkheid betoogden van de aanstelling van een eigen schoolopziener voor onze scholen. Wij besloten hun te antwoorden, dat wij met veel sympathie hun schrijven ontvangen hadden. De zaak van een eigen inspectie had reeds meermalen onze aandacht. In Solo kwam het plan reeds tot zekere mate van rijpheid. Toch kunnen wij niet dadelijk tot de instelling overgaan. Wellicht zal één man voor al onze scholen ook niet genoeg zijn. Ook eischt de financiële kant der zaak eerst voorziening.

Een Javaansche dogmatiek.

Ds. Bakker deelt aan de verg. mee, dat hij begonnen is zijn Javaansche dogmatiek te laten drukken. Het eerste deeltje is verschenen. Behalve een aantal exemplaren, dat voor de school gereserveerd wordt, zijn er ook voor de verschillende terreinen eenige beschikbaar, ten dienste der Helpers.

De derde M.U.L.O. School op Midden-Java.

Ds. Merkelijn deelt mede dat te Magelang onlangs een Muloschool geopend is, beginnende met 62 leerlingen. Zoo hebben we nu op ons zendingsterrein, na Djogja en Solo, reeds de derde Christel. School voor meer uitgebreid lager onderwijs.

Temanggoeng.

Ds. Merkelijn plaatste een Helper in Temanggoeng, en bediende er reeds eenmaal het Avondmaal voor 14 mensen. Onze zending werkt daar nu naast den kring van Br. Horstman, wiens werk daar na zijn dood door een zijner zoons wordt voortgezet.

Wonosobo.

In Wonosobo, waar het werk door Ds. Merkelijn wordt waargenomen, breidt de Gem. zich een weinig uit. Er kwamen drie mensen bij. In Bendoengan, dat onder Wonosobo ressorteert, voegden zich vijf gezinnen bij de Gemeente.

Een Christen-desa.

In het Banjoemasche, het Zendingsterrein

voor Rotterdam, waar Dr. Esser werkt, is in voorbereiding de stichting van een Christendesa op een perceel woesten grond, dat van de Regeering ter ontginning zal worden aangevraagd.

Snelle groei te Solo.

In het Solosche werden in den loop van dit jaar reeds 122 menschen (groot en klein) gedoopt. In een desa, Djenalis, waar nu reeds een 40 gedoopten zijn, nam het werk het vorige jaar een aanvang, doordat daar een man een evangelie kocht. Hij wilde een boekje hebben om aan een kind lezen te leeren. Omdat hij zoo'n evangelie erg goedkoop vond, kocht hij dat. Hij las er voor zichzelf in, en moest het ook voor anderen lezen. Ze werden gegrepen door den inhoud. Ze wilden er meer van weten. Een Helper van Ds. Van Andel onderrichte hen. De Heere werkte mede. Nu is in die desa een Gemeente gevestigd.

Keboemen.

Van het Keboemensche terrein waren de berichten over de Gemeente in Glongong minder gunstig geweest. Een loerahverkiezing met alles wat daarmee annex is, had de Gemeente danig in de war gebracht. De Christenen kwamen in een maalstroom, doordat velen hunner de begeerlijkheid niet konden weerstaan, en mee gingen doen aan kwade praktijken, waarvan ze wisten, dat ze verboden zijn. De Gemeente leed er onder. Velen bleven weg uit de Kerk, en onttrokken zich aan hunne verplichtingen. Het Avondmaal, dat in dien tijd gehouden zou worden, moest worden uitgesteld. Gelukkig is de rust en de vrede teruggekeerd. De meesten, die zich schuldig gemaakt hebben, kwamen tot belijdenis van hunne zonde, en toonden ook daadwerkelijk hun berouw door van de onrechtmatig verkregen voordeelen afstand te doen.

In het Zuiden, in de buurt van Groedjoegan worden pogingen aangewend om een school te krijgen. Er is een kring van Christenen, die er om vraagt.

Te Karanganjar, waar vroeger een Helper woonde, wordt nu weer geregeld koempoejan gehouden met een dertig menschen, waaronder verscheidene Chinezen.

Een nieuw Psalmboek.

Ter sprake kwam de behoefte aan een nieuw psalmboek. Wat er nu is voldoet niet. Er staan geen noten in. En het heeft slechts een veertig psalmen in versmaat. Besloten is dat alle missionaire predikanten zullen trachten enkele psalmen te berijmen, om bij een nieuwen druk den bundel te kunnen uitbreiden.

De actie van Mohammadjah.

De actie van Mohammadjah (een Mohammedaansche godsdienstige vereeniging), die zoo fel heeft gewoed, vooral te Djokja, schijnt aan het luwen te zijn.

De Chineesche helper te Solo.

Dr. van Andel had een tijdje een Chineesche helper in dienst. Maar toen hij kans zag op andere manier meer te verdienen is hij den weg gegaan van de meeste Chinezen. Hij verliet de zending en zocht het in den handel.

Een godsdienstcongres te Djokja.

Te Djokja zal een godsdienstcongres gehouden worden. Vertegenwoordigers van verschillende godsdiensten zullen daar gedurende een uur een uiteenzetting mogen geven van hun geloof. Er zal geen gelegenheid zijn tot debat. Gevraagd wordt of wij aan dat congres zullen deelnemen. De vergadering meent van niet. Vooreerst omdat de vergaderingen op een Zondag gehouden worden, terwijl onze Gemeenten hare eigene samenkomsten hebben, en voorts omdat we hier niet te doen hebben met een poging om tot kennis der waarheid te komen, maar om aanleiding tot nieuwe propaganda voor den Islam te hebben.

W. B.

Nieuwe arbeidsmogelijkheid.

Dinsdag 4 en Woensdag 5 Aug. werden in Djokja de viermaandelijksche Missionaire vergaderingen in de Jav. Kerk op Gondokoesoeman gehouden. Op deze vergadering komen de Miss. predikanten en doktoren en de leeraren der beide zendingskweekscholen bijeen om daar gemeenschappelijk te beraadslagen over hun werk. Ik wil daarover thans geen verslag geven, maar slechts over een zaak spreken die op deze vergaderingen aan de orde kwam, namelijk op de vergadering met de doktoren.

Om goed te verstaan wat de beteekenis van de zaak is, die daar besproken werd, moet ik er op wijzen, dat door de Miss. predikanten reeds voortdurend gevraagd is om een weg te zoeken waarop de goeroes Indjil hun werk met meer vrucht kunnen verrichten, inzonderheid ook door het uitreiken van eenvoudige geneesmiddelen en door het verleenen van eenvoudige geneeskundige hulp. De prediking van het Evangelie eischt een sfeer van vertrouwen, een hart dat zich opent voor hem die het brengt. Als een goeroe Indjil gesteld wordt op een plaats, heeft hij nog dadelijk dat vertrouwen niet. Hij zal trachten door bezoeken aannaking te krijgen met de menschen, maar ook, waar ze hem ontvangen in hun huis,

staan ze toch min of meer sceptisch tegenover dien nieuwen man. Er zijn er die dat vertrouwen toch wel weten te winnen, maar anderen slagen daarin niet zoo goed, tenzij ze een hulpmiddel ontvangen in eenvoudige medische hulp. Aan den goeroe Indjil worden dan eenvoudige geneesmiddelen voor licht te herkennen ziekten gegeven, hij houdt een polikliniek, waarop hij de menschen helpt, en ze wanneer het ernstiger wordt over te dragen aan den dokter en aan het hospitaal. Op de polikliniek kan hij dan spreken over het Evangelie, en evenzoo aan het ziekbed bij de menschen in hun huis. Dan ontstaat er contact, vrouwen, en waar hij eerst binnengekomen is als helper van de krankheden des lichaams, luistert men gemakkelijker naar hem als hij spreekt over de krankheden der ziel. Ik zelf zag duidelijk de gunstige werking daarvan bij den goeroe Siswara in Tjandisewoe, die als medisch helper, aangesteld door de fabriek, de menschen in dien omtrek bezocht, en later als goeroe velen voor het Evangelie en voor Christus won.

Nu was dat uitreiken van medicijnen door de goeroes Indjil in Djokja met zijn groot aantal hulphospitalen niet zoo noodig. De goeroes Indjil woonden in den omtrek van hulphospitalen waarheen zij de menschen konden verwijzen. Maar voor andere terreinen, zooals Magelang, waar in het geheel geen medische dienst was (thans het hulphospitaal in Parakan), in Poerworedjo, in Keboemen en Banjoemas, was dat van groote beteekenis. Toch hadden de doktoren tegen deze hulpverlening door goeroes Indjil, die geen speciaal medisch onderricht hadden gehad, nog wel bezwaren, en zij konden dan ook niet anders dan onder groote reserve aan deze dingen medewerken, hoewel ze wel het groote belang van deze zaak erkenden.

Nu kwam echter op de doktersvergadering op den 4den Augustus de zaak van een anderen kant af opnieuw aan de orde. Dr. Groot wees er namelijk op, dat op terreinen waar men slechts weinig hulphospitalen heeft, men voor de vraag komt te staan, wat er geschieden moet met het in de hulphospitalen opgeleid personeel, dat eigenlijk in het hospitaal zelf geen emplooi meer kan vinden. Het wordt te duur om het heele hospitaal van zulke volledig opgeleide helpers te voorzien, maar allerlei eenvoudige arbeid kan daar best door leerlingverplegers worden verricht, die uit den aard der zaak veel goedkooper zijn. Er komt dus een oogenblik dat er opgeleide krachten overcompleet zijn. Wat met dezen te doen? Het is eigenlijk jammer ze dan maar heen te

laten gaan, indien er binnen het Zendingsbedrijf nog plaats voor hen wezen zou. Dr. Groot meende die plaats voor hen in het volgende te hebben gevonden, dat in Modjowarno en Kelet reeds toegepast wordt. Hij was in deze gedachte versterkt, omdat een door hem in Kartosoero bij Solo opgericht hulphospitaal slechts weinig opgenomen patienten heeft, maar toch een polikliniek van groote beteekenis, terwijl uit de betaling van medicijnen en medische hulp het salaris van den helper wordt bijeengebracht. Zoo dacht hij zich nu ook in bevolkingscentra die verwijderd liggen van het hoofdhospitaal of van de hulphospitalen zulk een helper te plaatsen om daar dagelijks polikliniek te houden, zieken in hun huis op te zoeken en in hun woning te verplegen, en dan verder Evangeliseerenden arbeid te verrichten. Het salaris van deze menschen zou dan voor een belangrijk deel bijeengebracht kunnen worden uit de bijdragen der bevolking, voorts voor een deel uit de kas van het hospitaal, en voor een ander deel uit de kas van den hoofddienst. Zoo zou het mogelijk zijn op een aantal plaatsen nieuwe mogelijkheden van arbeid te krijgen, terwijl de kosten daarvan niet drukkend zouden zijn voor hospitaal of zendingskas. De vraag viel dan te overwegen of deze menschen ook eenig Theol. onderricht op den cursus van Ds. Bakker of elders zouden ontvangen.

Met groote belangstelling hoorde de vergadering de ontvouwing van dit plan aan. Inzonderheid voor de predikanten was dit een vervulling van lang gekoesterde wenschen. Voortdurend is er gezocht om langs den medischen weg nog meer invloed dan voorheen op de bevolking te verkrijgen, en nu hebben we altijd gestaan voor een deur die zeer moeilijk was open te krijgen. Tot dusver werd het altijd aangepakt van den kant van den goeroe Indjil, die tegelijk eenig medisch werk zou doen. Thans wordt het aangevat van de zijde van den medischen helper die tegelijk Evangeliseerend werkt. Deze deur schijnt nu wel open te gaan. Medische bezwaren schijnen hiertegen niet te bestaan. Wel beteekent het voor de doktoren verzwaring van arbeid door de controle die zij zullen hebben toe te passen. Enthousiast ging men op deze gedachte in met het voornemen om dat elk op eigen terrein tusschen dominee en dokter nog eens nader te bespreken.

Ook voor Djokja zijn nog vele plaatsen aan te wijzen, die voor zulk een bearbeiding in aanmerking komen. Er zijn nog onderscheidene ook van de grootere plaatsen waar wij nog in het geheel geen invloed hebben, waar geen colporteur, geen school,

geen goeroe. Indijl of geen medisch helper is; andere plaatsen waar onze arbeid pas begint door een school of een colporteur, maar waar versterking van invloed veel waard zou zijn. Elke vraag hierover is nog niet beantwoord, en elke moeilijkheid is nog niet opgelost; maar elk middel om den arbeid te intensiveeren moeten wij met beide handen aangrijpen, indien het deugdelijk blijkt. Dr.

Al deze helpers hebben reeds tal van jaren de zending gediend. En zij hebben allen ten volle de onderscheiding verdiend, waarmede zij op het feest van het Petronella-Hospitaal zijn verrast.

De foto is genomen voor het hoofgebouw van het Hospitaal. W. B.

Offringa en ik zullen ook voor Djokja deze zaak ernstig overwegen, de mogelijkheden daarvan onderzoeken, de kosten ervan overrekenen, en dan zoo mogelijk voorstellen daarover doen. Heerlijk zou het zijn indien langs dezen weg zooveel meer Javanen in nauwe aanraking met het Evangelie mochten komen en met Hem, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is, ook op Java. Zoo spoedig hieromtrent iets naders te berichten valt, hoop ik u dat mede te deelen.

Djokja,

A. POS.

Bij de foto.

De gedecoreerde helpers van het Petronella Hospitaal.

Deze mooie foto laat ons de helpers van het Petronella-Hospitaal zien, die bij gelegenheid van het jubileum in April een onderscheiding hebben ontvangen. De hoogste onderscheiding viel ten deel aan het viertal dat op stoelen zit.

Brief van Ds. Merkelijn.

Magelang, 31 Augustus '25.

Amice.

Even een kort briefje over den arbeid. Ik weet wel, dat ge graag een langen brief begeert, maar daartoe ontbreekt de tijd en volsta ik dus maar met u het belangrijkste mede te deelen.

Het belangrijkste is, dat we in Mei j.l. drie vervolgscholen hebben opgericht, een te Kedoe (tusschen Temanggoeng en Parakan) een te Tingit op den weg naar Semarang en een te Djoema, 12 kilometer van Parakan. Ge zult vragen wat is dat voor een school: een vervolgschool? We hebben hier verschillende soorten van lagere scholen en het kost eenige moeite voor een buitenstaander om zich van het lager onderwijs een goede voorstelling te maken. We hebben allereerst onze desascholen; dat is wel de minste; ze bestaat slechts uit drie klassen en het doel, dat men met die scholen zoekt te bereiken is om aan het kind van den

eenvoudigen Javaan de noodzakelijkste kennis van lezen, schrijven en rekenen bij te brengen. Hooger staat de z.g. 2e klas school, of zooals deze school tegenwoordig heet: de standaardschool; ze bestaat meestal uit 5 klassen; de onderwijzers, die aan zoo'n standaardschool werkzaam zijn, hebben in den regel een kweekschool (normaaschool) doorloopen, waar ze op een vierjarigen cursus het diploma voor onderwijs hebben gehaald; kinderen, die zoo'n school hebben afgeloopen, kunnen aangenomen worden in de hospitalen om daar voor verpleger te worden opgeleid, worden toegelaten tot kweekscholen (normaalscholen) om opgeleid te worden tot onderwijzer.

Een vervolgschool, zooals ik er nu 3 heb opgericht, is een verlengstuk van de desaschool; kinderen, die de desaschool doorloopen hebben, kunnen toegelaten worden tot de eerste klas van zoo'n vervolgschool, die ook uit drie klassen bestaat. Hebben zij het onderwijs op zoo'n vervolgschool tot het einde toe gevolgd, dan staan zij gelijk aan leerlingen, die een standaardschool doorloopen hebben. Een desaschool + vervolgschool zijn dus gelijk aan de 5 klassige standaardschool.

Zoo'n vervolgschool kan nu alleen opgericht worden op een plaats in welker nabijheid desascholen zijn; als regel vindt men hier op iedere 7 desascholen één vervolgschool. De meeste kinderen, die een desaschool doorliepen, hebben niet veel zin meer om verder te leeren of worden van de school genomen omdat ze nu hun ouders behulpzaam zouden zijn in de bearbeiding van de akkers. Als er van één desaschool drie of vier kinderen zijn, die verder leeren, dan is dat al veel. Op ieder van de drie vervolgscholen kregen we gemiddeld 18 leerlingen en dat was voor een begin niet onaardig. Wel zal dat getal wel toenemen; want de meeste inlanders weten nog niet, wat zij onder een vervolgschool hebben te verstaan; eerst als hun dit wat duidelijker is geworden zal het leerlingental wel vermeerderen.

Zoo'n vervolgschool is nu uit Zendingsoogpunt daarom zoo mooi omdat ze relaties geeft met vele desa's. Op ieder 4 desa's is er één desaschool; op 7 desascholen is er een vervolgschool, zoodat deze school relaties geeft met 28 desa's; dit is van veel belang. We doen in de Zending de ervaring op, dat langdurige arbeid in één desa soms op niets uitloopt en dat men in een daar vlakbij gelegen desa ingang heeft; kinderen uit verschillende desa's leidt er toe, dat we die verschillende desa's leeren kennen en dat we door de school een aanwijzing ontvan-

gen in welke desa we meer intensief moeten arbeiden. De scholen bestaan nu nog slechts enkele maanden, maar van sommige dessa's ontvingen we hoopvolle berichten en we hebben het aantal koempoelans (bijeenkomsten) weer met twee moeten vermeerderen met het oog op de ontwaakte belangstelling. Tot de taak van den onderwijzer behoort ook het bezoeken van de kinderen in hunne woningen en deze bezoekerarbeid, die met zoovele menschen in zooveel verschillende desa's in aanraking brengt, is niet de minst betekenisvolle kant van den schoolarbeid.

Door de gunstige subsidieregeling, die pas ingevoerd is, zal er slechts heel weinig bij moeten uit de Zendingsskas en hebben we dus in de school een uitnemend zendingsmiddel, dat toch het budget van de Zending niet al te zeer verhoogt.

't Moest alleen nog wat makkelijker vallen om leerlingen te krijgen; telkens als wij een school oprichten moet er veel onderhandeld worden met ambtenaren, met Inlandsche en Europeesche, en al vinden we nu niet direct openlijke tegenwerking, hartelijke steun vinden we nog minder; wanneer er een gouvernementsschool wordt opgericht, zijn alle daarbij betrokken ambtenaren in de weer om te zorgen dat er leerlingen komen, alle dorpschouffoeden, alle onderwijzers van desascholen, alle hogere ambtenaren helpen mee en als wij in diezelfde mate voor onze scholen steun ontvingen, dan zou het heel anders gaan. Nu echter is er telkens een schouderophalen bij sommigen en een onwillig helpen. Gelukkig, dat er echter ook zijn, vooral onder de hogere ambtenaren, die met alle bereidwilligheid steun verleen.

Gedenk ook onzen schoolarbeid in uw gebed; bij iederen tak van den arbeid, bij elke poging voelen we 't hier zoo diep, dat alle arbeid tevergeefs is, als God niet de wegen en de harten opent, maar ook als Hij opent, dat niemand sluiten kan.

Met hartel. gr. als steeds

Uw br. in Chr.

A. MERKELIJN.

Nieuwe ingang ten Zuiden van Poerbolinggo.

Onze goeroe-indijl Soedarmadi heeft in een drie- of viertal desa's ten zuiden van de plaats onzer inwoning ingang gevonden. Dientengevolge volgen een tien à dertien lieden van die desa's onze godsdienstoefening in Poerbolinggo vrij geregeld. De verstaafwonende moeten reeds om vier uur op stap om den dienst, die om negen uur begint, bij te wonen!

Na de kerk hebben zij dan catechisatie. Daarna blijven zij eten om 's middags weer huiswaarts te keeren.

Reeds herhaaldelijk wees Soedarmadi mij op den noodtoestand aldaar en hoe noodzakelijk het is er iemand te zetten om in te gaan in de geopende deuren. Want hoe licht kan, als niet bijtijds gebruik gemaakt wordt van de gelegenheden, wat aanvankelijk gewonnen is weer verloren gaan en de deur, die geopend is, dicht vallen.

Ik moest het hem alles toestemmen.

Maar wees hem op.... een leege kas.

Wij wisten geen andere weg dan ons in hartelijk gebed te vereenigen, voor onzen Zender de zaak bloot te leggen en Hem te smeeken ons zoowel geschikte en vertrouwde mannen te zenden, alsook het geld om voor hun levensonderhoud te zorgen.

Ik vertrouw, dat Hij ons gehoord heeft. Wij beiden zijn nu uitzienende, er op lettende op welken tijd en wijze de verhooring komt. Moge het spoedig zijn, want onze nieuwe broeders en zusters ginds hebben het zoo moeilijk en staan aan zooveel verleiding bloot!

„Uit Poerbolingo”.

Dr. Rado.

Den 9den Augustus was het een blijde dag voor ons in Poerbolingo. En ik ben ervan overtuigd, dat ook de Zendingsvrienden en -vriendinnen van harte in onze blijdschap deelen.

Op dien dag trad n.l. Dr. Rado, de waarnemende Directeur van ons Zendingsziekenhuis, door het doen van openbare belijdenis tot onze kerkgemeenschap toe.

Na in Juni ten overstaan van een paar ouderlingen, afgevaardigden van den Hollandschen kerkeraad te Jogja, bliken gegeven te hebben, hoe hij in korten tijd een zeer voldoende kennis van de Bijbelsche Geschiedenis en inzicht in de gezuiverde kerkelijke leer zich had eigen gemaakt, voegde hij zich nu openlijk bij onze kerk.

Dat was een heele stap voor hem, die uit liberaal-Roomsche kringen afkomstig, van huis uit maar een geringe kennis van het Christendom en zijn leer had meegebracht.

Wij waren dien 9den Augustus 's avonds in tamelijk grooten kring vergaderd in de ruime achtergalerij der dokterswoning.

Ds. Netelenbos en echtgenoot waren tot bijwoning der plechtigheid uit Poerworedjo overgekomen. Verschillenden der onzen uit het naburige Poerwokerto waren aanwezig. En het ziekenhuispersoneel toonde zijn belangstelling door de tegenwoordigheid van

velen, al konden zij van de plechtigheid, die uitteraard in de Hollandsche taal geschiedde, weinig verstaan.

Ik sprak over de woorden uit Rom. 8: „die ook voor ons bidt”, en leidde hem ten slotte als voor den troon van den meelevenenden, meestrijdenden, meebiddenden Heiland.

Toen op de vier, door de Utrechtsche Synode (1923) geformuleerde belijdenisvragen hij mij recht en diep in de oogen ziende het „ja” antwoordde, waren wij allen onder den indruk en gevoelden wij, dat hier een band gelegd is, die, zoo de Heere er genadig over waakt, voor het leven, ja tot over het graf in de eeuwigheid zal blijven bestaan.

Dienzelfden avond werd het Heilig Sacrament van den Doop aan den kleinen Ivan, die ongeveer drie maanden oud was, uitgereikt.

Wij hopen en bidden, dat ook de moeder eerlang vrijmoedigheid mag ontvangen om den Christus als haar Heer en Heiland te belijden.

Na afloop der plechtigheid vereenigden velen der aanwezigen zich aan den maaltijd in het doktershuis aangericht.

Ds. Netelenbos, in wiens huis Dr. Rado het eerst in intiem contact met het Gereformeerde leven kwam, sprak nog enkele hartelijke woorden, waarin hij de blijdschap van hem en zijn vrouw vertolkte.

Drie weken later zaten wij tezamen aan den Heiligen Disch, waarbij ik de gelegenheid had bij vernieuwing te wijzen op den Gekruisigden, maar ook nog thans met de zijnen meelevenenden Hoogepriester, en wel naar aanleiding der woorden uit Hebreë 10: „een versche en levende weg”.

Doordat de Directeur, Dr. Vogelesang, thans in Holland is, heeft onze dokter het zeer druk. Ik had bijzondere behoefte hem te wijzen op het meeleven en meebidden van den hemelschen Hoogepriester.

Ik weet, dat met groote belangstelling in Holland van deze dingen kennis genomen wordt.

Moge deze belangstelling zich door de gemeenschap van Christus' geest toonen, in een meeleven der liefde en een meestrijden in het gebed voor onzen dokter!

Moge op dien 9den Augustus een band zijn gelegd ook tusschen onzen dokter en de gemeente in Holland.

Voortaan geen vreemdeling meer, wiens naam nauwelijks gehoord, dadelijk vergeten wordt. Maar voortaan is Tabor Rado voor ons allen, ook voor de gemeente in Holland, om Christus' wil een huisgenoot des geloofs, wien wij zóó door onze liefde en ons gebed dragen, dat hij zich recht bij ons thuis gevoelt en wij vergeten, dat hij door afkomst

en geboorte oorspronkelijk niet tot de onzen behoorde.

Poerbolingo.

B. J. ESSER.

De ziekten onder de Javanen.

Stroomen patiënten passeeren onze polikliniek.

't Is vaak op drukke ochtenden, b.v. 's Maandags, dat over de twee honderd menschen de groote wachtzaal vullen. Allen... met ziekten en lichamelijke nooden.

Velen zijn er die door de Westersche geneeskunst snel en goed kunnen geholpen worden.

De amoeben-dysenterie verbetert snel in drie à vier dagen, zelfs als de patiënt niet opgenomen wordt doch dagelijks zijne inspuiting ontvangt.

De vele framboesialijders zullen, wanneer zij in het tweede stadium zijn, hunne talrijke wonden in 'n dag of acht na de neosalversan-inspuiting als genezen kunnen beschouwen. Maar daar is nog veel ellende, waarvoor wij moeten terugdeinzen, onmachtig. Sneller en heftiger dan in Europa woedt hier de t.b.c. 't Aantal ooglijders dat reeds half blind onze hulp vraagt, is in den regel niet te helpen. Zij vragen in hun eenvoud: „O heer, geef mij het licht in de oogen terug.” En gelaten vertrekken zij weer als zij moeten hooren: 't is te laat, God ontnam U het licht der oogen voorgoed.

Hoe vaak zijn de Javanen reeds uitgeleerd door maandenlang voortschrijdende ziekte, voor zij er pas toe besluiten, naar 't hospitaal te komen.

Wij hopen, dat jarenlang volhardende, geduldige arbeid, hen leeren zal den juiste tijd niet te verzuimen. Scholen, beter verkeer, zal veel helpen. Want nu is 't antwoord als we vragen „waarom niet eerder?” een verzuchting: „och heer, ik ben maar een dom, ongeleerd en arm man, en mijn dorp is ver van de groote wegen. Wij verlaten liever niet huis en land.” Wie de verre afstanden kent, de vele rivieren en riviértjes waarover geen bruggen genoeg zijn, kan hun klacht gegrond vinden. Ver is de weg en voor teerkost kan noode gezorgd worden. Velen loopen al een nacht, om 's morgens bij zonsopgang zich voor 't hospitaal te verzamelen. En aandoenlijk is hun vertrouwen en hoop. Een vrouw, die met haar man ver van haar familie woonde, verloor hem. Een kindje werd haar geboren; zonder eenige steun was zij.

De vader kort geleden gestorven, geen geld voor voedsel, lag ze verlaten en leed honger. De derde dag ging ze op weg, liep de drie K.M. die haar van het hospitaal

scheidde; een medelijdende vrouw droeg het kindje. Ze vroeg mij om te mogen blijven: ze had geen rijst. De ellende was van het vermoeide gelaat te lezen. Koortsen bleven niet uit.

Gelukkig, zij is genezen; en weer goed gevoed. Met 't kindje, met wat meer kleertjes dan de paar schamele inwindsels van lijfgood waarmee 't kwam, kon zij naar haar vroeger dorp terug.

Een treffend geval van zoo groot vertrouwen zag ik in maanden niet.

De sterfte is nog zoo groot op Java. Hier, waar geen winter, geen verraderlijk voor- of najaar is zooals in Holland, is nog 3 maal zooveel sterfte als in Europa. De ernstigen onder de zieken en ongevallen komen naar 't hospitaal en zoo is er steeds veel sterfte op onze zalen. Een tweehonderd begrafenissen van hospitaal-patiënten in 't jaar 1924 is veel. En hoe velen zijn er waar wij nog hoop koesterden; patiënten die maandenlang met uiterste zorg werden behandeld, en waar om gestreden is, waar ten slotte toch onze hoop beschaamd werd. Niet het minst de kinderzaal kan het verplegend personeel zoo veel verdrieten, hen beangstigen en soms van bijna alle moed tot voortgaan berooven. Maandenlang gaat het vrij goed, tot ineens door de zeer heete en drukkende dagen in de kentering, de zwaksten achteruitgaan. De teere poppetjes beneden 't jaar, die reeds de moedervoeding moeten ontberen, lijden dan veel. Diarree, gewichtsverlies, enz. doen onze zorgen en angsten verdubbelen. De dood haalt zijn oogst weer binnen, dag in dag uit. Weet gij hoeveel er sterven van de kinderzaal? Van alle vier à vijf verliezen we één, 't zij dat het kindje reeds in ernstigen toestand was binnengebracht, 't zij dat de dood na lang verblijf hen wegneemt. De Javaansche ouders, soms onverschillig, meestal teer bezorgd, waken dan dagen aaneen aan 't bedje. Wie meet al het leed dat hen aangrijpt.

Want meer dan in Europa houdt men de kinderzegen in 't Oosten op hooge waarde. Vele vrouwen, toch angstig en schuw voor den blanken dokter, overwinnen moedig hun schroom wanneer die zegen uitblijft, en zoeken onze hulp. Want zonder kinderen blijven maakt hen arm; die er drie heeft zal tot ons komen, wanneer de vierde jarenlang op zich laat wachten; het verlangen is te machtig bij de Javaansche vrouwen dan dat het met het bezit van zoo'n klein gezin vervuld is.

Djokja.

M. G. MULLER.

Bij de foto.

Deze foto stelt voor een Javaansche vroedvrouw in dienst van het Petronella-Hospitaal, met hare helpster, naast het arme dessahuisje, waarin met haar hulp zoo juist een kindje is geboren. Dr. Muller, die zoo vriendelijk was ons dit kiekje te zenden,

was tegenwoordig, maar ofschoon er kunstmatige hulp noodig was, heeft de vroedvrouw onder zijn toezicht toch alleen de hulp verricht. Het spreekt van zelf, dat haar dit niet weinig streelde. W. B.

Brief van Dr. K. P. Groot.

Solo, 14 Sept. 1925.

Aan de Broeders en Zusters in Zuid-Holland Noord.

Geliefde Broeders en Zusters,

Uit den brief van Dr. van Leersum heeft u vernomen dat wij na een voorspoedige reis in Indië zijn aangekomen.

Ds. van Andel was met Ds. en Mevr. Pos uit Djocja aan de boot te Priok om ons te verwelkomen. Ds. Pos moest dien Zondag te Weltevreden preeken en Maandags zijn wij met de familie Pos verder gereisd naar Djocja.

Onder weg hebben we te Keboemen nog de families van Dijk, Vonk en Brummelkamp gesproken. Dr. van Leersum is daar uitgestapt om een dag bij de familie Brummelkamp door te brengen, terwijl wij doorreisden naar Djocja. Den volgenden avond (Dinsdag) was Dr. van Leersum weer aan het station te Djocja en reisden wij tezamen verder naar Solo. Ruim half 8 kwamen wij daar aan en mochten aan het station een breede schare van zendingsarbeiders ont-

moeten, waaronder vele oude bekenden maar ook verscheidene nieuwe. Het zendingswerk groeit snel en het aantal arbeiders neemt steeds toe. Wij zien, als wij in Solo zijn, dien groei als onder onze oogen geleidelijk plaats vinden, maar het valt meer op, als men een jaar lang er niets van gezien heeft.

Na de begroeting begaven wij ons naar het ziekenhuis. Daar wachtte ons nog een verrassing. In de polikliniekzaal waren alle Inlandsche broeders en zusters, die in het ziekenhuis werkzaam zijn, vergaderd.

Voor de deur stond een groot bord waarop een van onze verplegers in het Javaansch een welkomstwoord had gecalligrafeerd, met daaronder een teekening van een Europeaan en een Javaan die elkaar de hand gaven. Een symbool van het zendingswerk, waar in Christus is noch Jood, noch Griek, noch Javaan, noch Hollander.

Enkele Javaansche broeders hielden nog een korte toespraak en daarna gebruikten wij onder 't gastvrije dak van de familie Verhagen het avondeten. Niet al te laat, want het reizen vooral met 3 kinderen is vermoeiend, gingen wij in ons eigen huis weer ter ruste.

Zooals u weet heeft de familie Berg zoolang wij met verlof waren, in ons huis gewoond. Zij waren bij onze terugkomst er weer uit getrokken en de gasten van de familie Verhagen.

Den volgenden morgen heb ik al vroeg met Dr. Verhagen een wandeling gemaakt en alles, tot den koeienstal toe, bezichtigd. Er was veel te vertellen van alles wat er in dien tijd gebeurd was. Gelukkig had het werk steeds goeden voortgang kunnen hebben en was het weer gegroeid. Het aantal patiënten op de polikliniek en op de zalen was toegenomen en Dr. Verhagen had een nieuwe tak van arbeid gevonden op onze scholen. Onder de schoolgaande jeugd komen veel ziekten voor van de oogen en van de huid. De kinderen ondervinden daar veel hinder van en op den duur kunnen vooral de oogziekten ook ernstige schade doen aan de gezondheid en de arbeidsgeschiktheid. Een van onze bekwaamste verplegers gaat nu dagelijks op de fiets de verschillende scholen rond en behandelt daar de zieke leerlingen. Daar hij iemand is, die goed uit zijn oogen ziet, merkt hij ook dikwijls allerlei andere kwalen op en weet daardoor de kleine patiëntjes dikwijls nog intijds naar het ziekenhuis te verwijzen.

Haast elken morgen komen er eenige kinderen van scholen in het ziekenhuis op aanraden van dezen verpleger. De kinderen van de kinderzendingsvereniging, die zoo

vriendelijk waren mij een brief te schrijven, kunnen hieruit zien, dat de zending niet alleen door het onderwijs aan het geestelijk welzijn, maar ook door het ziekenhuis aan het lichamenlijk welzijn van onze Javaantjes zorg besteed.

De grootste verandering tijdens mijn verlof betrof de Christelijke Kweekschool. Op den weg van het station naar het ziekenhuis hadden wij al even voorbij het huis van Ds. van Andel een reeks van nieuwe gebouwen gezien. Later heeft de heer Meijerink, het hoofd van deze school, ons rondgeleid en dat is werkelijk de moeite waard. In het midden van het terrein staat de school met mooie lokalen en keurige zalen voor het onderwijs in teekenen en natuurkunde. Links en rechts van de school de huizen van de leeraren, die ieder een klas bij zich aan huis hebben, zoodat de jongens daar als één gezin met hun leeraar meeleven.

Voor den heer Meijerink was het wel een groote voldoening, dat het ideaal, dat hij zooveel jaren met zooveel krachtsinspanning heeft nagestreefd, nu eindelijk verwekelijkt is.

Dr. Verhagen is een maand geleden met zijn familie naar Holland gegaan en zal nu wel daar zijn aangekomen. Hij stelt zich gaarne beschikbaar om te spreken over het werk dat te Solo geschiedt.

Dr. Berg en Mevrouw zijn de vorige week naar Soemba vertrokken om daar den arbeid der medische zending aan te vangen. Met dankbaarheid gedenken wij het vele, dat hij hier heeft gedaan voor ons werk. Moge de Heere hem daar nog tot een rijken zegen stellen voor het zendingswerk. Op de afscheidsavond, dien wij bij zijn vertrek met het Inlandsch personeel hadden, trof mij hoe die Inlandsche helpers in hun toespraken lieten uitkomen, dat zij in zijn arbeid zijn groote liefde tot den Heere Jezus hadden opgemerkt.

Een van onze Javaansche verplegers heeft zich eigener beweging aangeboden om met hem mee te gaan en hem te helpen bij het moeilijke werk van pionier der medische zending. Dr. Berg heeft hem al de bezwaren daarvan voor oogen gehouden, maar hij wil toch gaan. Het is voor een Javaan lang niet gemakkelijk om zijn land te verlaten. Hier flonkert een parel van Gods genade in het hart van onzen vrouwen helper Rowan.

Moge zijn trouw en liefde ons jaloersch maken om ook te doen wat onze hand vindt opdat Gods Koninkrijk kome.

Met vriendelijke groeten

Uw dw. dr. en br.

K. P. GROOT.

SOEMBA.

Sirik kauwen.

Door Ds. W. VAN DIJK.

Lieve lezer, gij weet niet wat het woord, dat boven dit stukje geschreven staat, beteekent. De bewoners van Soemba weten 't echter zooveel te beter. Ze zijn er niet gelukkiger om en gij hebt er geen schade van, dat gij 't niet kent.

Laat mij u echter zeggen, wat het Sirik kauwen is.

Als gij een bewoner van dat eiland ziet, waar gij hem ook moogt aantreffen, en wat voor persoon of hij ook wezen moge, steeds zult gij bespeuren, dat hij een klein taschje of liever gezegd een uit biezen gevlochten mappe bij zich draagt. De mannen hebben gewoonlijk een groot exemplaar, dat zij aan een riem over de schouders dragen, de vrouwen een kleiner, dat zij in haar kleed, of in een mand, die zij op 't hoofd geplaatst hebben, bewaren.

Deze tasch vergeten zij nooit, als zij zich op reis of tot den arbeid begeven, anders zouden zij zich zeer onprettig gevoelen. Wat er zich dan in bevindt, zoodat zij die steeds bij zich hebben? Misschien geld? Ach. Geld hebben ze bijna niet, en indien zij een paar centen hebben, bewaren zij die in den hoofdoek of in den lendendoek. Eten hebben zij er ook niet in. Daarvoor is de tasch te klein. Als zij eten meenemen op weg, dan zijn 't meest een paar met de hulzen aan elkaar gebonden maisvruchten, die zij, als de maag jeukt op een vuurtje bij den weg roosteren.

Wat zij dan wel in de mappe hebben?

In de eerste plaats Sirik. Het is de vrucht van een slingerplant, die in het wild groeit. De vrucht ziet er ongeveer uit als de wilgenkatjes en nog meer lijkt ze op de vrucht van den elzenboom, alleen is zij veel langer en dikker, wel 10 tot 15 centimeter. Zij smaakt scherp en bijtend. Voorts zijn er in de mand een paar pinangvruchten, dat zijn vruchten van den pinangboom ter grootte van een walnoot. Verder is er in het taschje nog een doos van bamboestengel, zoo ongeveer 10 centimeter lang en 4 centimeter breed, die met fijne, witte kalk gevuld is. Deze drie dingen zijn steeds in de tasch. Soms ook, als men een paar centen over heeft om ze te koopen, of als ze in eigen tuin groeiden, een paar tabaksbladeren.

Deze dingen kauwt men dooreen. Ze branden geducht in den mond, want ze zijn bijtend scherp, maar zij houden er van. Onder 't kauwen wordt de pruim en even zoo de mond en de lippen bloedrood. Dat vinden zij mooi, zelfs heel mooi. Alleen de tanden worden pikzwart. Maar dat vinden ze ook prach-

tig! De meesten van hen hebben alleen nog maar stompjes tanden in den mond, omdat ze de tanden tot aan het tandvleesch afvijlen. Dat doet natuurlijk veel pijn, maar wat geeft dat, als 't maar mode, en dientengevolge mooi is — zij zijn de eenige mode-dwazen niet, niet waar, lezer? De stompen, die dan nog in den mond overblijven, worden zwart geverfd met het sap van zekere boombladeren. Als onze onderwijzers met hun hagelwitte tanden in hun dorp terugkomen, worden zij uitgelachen.

„Julie zien 'er uit als kinderen”, zegt men! Dat de overblijfsels der tanden van de Sirik zwart worden, hindert dus niet.

Zie nu eens, hoe ze samen doen!

Iederen dag zie ik het, op den weg voor ons huis. Twee menschen ontmoeten elkander. Ze groeten elkander niet, dat kent de Soembanees niet. Inplaats daarvan vraagt de een den ander om een pruim. Zij reiken elkaar de tasch en gaan bij elkaar zitten. Daarmee begint de zeer gewichtige gebeurtenis. Eerst neemt men een stukje van de Sirikvrucht. Steekt het zeer voorzichtig in den mond en kauwt er een paar malen op. Dan neemt men een pinangnoot, die geschild en gedeeld wordt met het breede kapmes, dat men steeds aan den gordel draagt, en nu brengt men weer zeer behoedzaam een paar stukjes in den mond. Vervolgens neemt men de kalkdoo, steekt wijs- en middenste vinger er in, en legt met deze beide vingers zeer voorzichtig een weinig kalk op de tong. Dan reikt men de tasch zijn vriend, die 't zelfde doet. Nu zitten ze bij elkaar en kauwen en zetten daarbij zulke ernstige gezichten, dat men zich zou afvragen, wat voor een gewichtig werk zij deden.

Zoo nu en dan zeggen zij een woord, maar veel spreken kunnen zij bij zulk een gewichtige bezigheid niet. Ik kan ze niet verstaan, maar men kan 't bemerken aan de geluiden, die zij zoo nu en dan uitbrengen, dat zij recht tevreden en vergenoegd zijn. Met wonderlijk behagen kauwen zij en komen zich zelf voor als zeer gewichtige personen, die hun werk voor een zeer gewichtige zaak houden.

Ziehier een beeld van vele beschaafde en onbeschaafde menschen in deze wereld.

Drie dingen vielen mij daarbij op, toen ik ze zoo gade sloeg.

Ten eerste hoe zulk een belachelijk iets als het Sirik kauwen, met zooveel ernst gebeurt. Ik moest inwendig lachen, toen ik die hoog ernstige gezichten zag.

Zijn echter niet vele menschen precies zoo? We maken ons vaak warm voor nietigheden. Dingen, die niets om 't lijf hebben, komen ons vaak zoo gewichtig voor en wij

bemoeien er ons zoo uitvoerig mede.

Hoe menig mensch brengt met ernst tot stand: hout, hooi, stoppelen, die in den grooten dag verbrand worden. En ik dacht hoevelen zullen heden ten dage ook onder ons doen, als de Sirik kauwers. De gemoederen zijn in beweging. Men spreekt van 't onrecht, dat onder de menschen is. Menigeen windt zich op over de misstanden. Hoe goed weet hij, hoe 't zijn moet. En hij komt zich zelf zeer gewichtig voor.

Daar is echter geen ernstig gebed: Heere ga Gij het onrecht tegen. — Heere, geef mij licht en genade, opdat ik zelf in deze dagen zijn moge, zooals het U welbehagelijk is. Het is niet zijn ernstig voornemen om in heiligen wandel achter Christus anderen een goed exempel te geven. Ach, dan is zoo iemands ernst en ijver ijdel en indien de zaak niet zoo ernstig ware, belachelijk!

Het tweede, dat mij opviel, was dit, hoe de menschen met zulk een kleinigheid zoo zielsvergenoegd kunnen zijn, terwijl zij toch in wie weet welke droeve omstandigheden leven. Maar ook daarin zijn zij niet onderscheiden van duizenden beschaafden. — Zielsvergenoegd en tevreden met datgene, wat ledig is. Een goed bestaan, goeie familieverbanden, goeie vrienden, geen bijzondere gebreken, daarbij een rechtschapen leven — ziel, wat wilt gij nog meer? — Daarom zielsvergenoegd!!

En ofschoon verdorven door de zonde — zielsvergenoegd!!

En ofschoon verre van God — zielsvergenoegd!!

En ofschoon een buit van satan — zielsvergenoegd!!

En ofschoon de hel bijna onder hun voeten brandt — desniettemin staande met zichzelf tevreden en zielsvergenoegd!

Het derde is dit:

Gedurende 't beste deel van den dag zitten ze dikwijls een half of een heel uur of nog langer bij elkander en doen niets anders dan kauwen, kauwen, in vollen ernst.

Maar de honger wordt daardoor niet gestild en de beurs niet gevuld. Mijn lezer, de Heere gaf u en mij een dag — de nacht komt, waarin niemand werken kan. Hoeveel kostbare uren besteden wij voor „Sirik kauwen,” voor datgene, waarmede wij geen winst doen? Of hebben wij tot nu toe nog nooit iets anders gedaan? Dan wordt 't wel hoog tijd dat wij opstaan tot den arbeid!

Uit 't Kerkblad van Drenthe en Overijssel.

Uit de school geklapt.

Javaansch en Chineesch kinderen kun-

nen niet gemakkelijk de **ui** zeggen. Die komt in hun taal niet voor. Ze zeggen dan vaak een **el**. Maar dan is 't wel eens moeilijk, ze dadelijk te begripen. Ook veroorzaakt die verwisseling van klinkers soms een aardige vergissing.

* * *

't Is Zaterdagmorgen.

„Mijnheer” neemt de absenten op.

„Kom hier eens, Tan Thiam Ie. Waar ben je gister geweest?”

„Tijs meneer”.

„Hè? Tijs?!”

„Thuis, meneer!”

„Zoo, en waarom? Wat scheelde er aan?”

„Pijs, meneer”.

„Wat zeg je?”

„Pijs, meneer”.

„Wat is dat in 't Hollandsch?”

„Hiër meneer, puis!” Met wees hij naar zijn zitvlak.

„Oooo! een **puist!**!”

„Zeg 't nóg eens: Puist!”

„Puist, meneer”.

„Ga zitten. Jij me je **pijs!**”

* * *

Kleine Kartini zit in de derde klas.

Gister kwam ze bij de juf, en zei: „Juffrouw, in de put is een meisje”.

„Een meisje in de put?! Wie? Leeft ze nog?”

„'t Meisje is al dood, juffrouw.”

Toen riep juf de djongos en de onderwijzers.

Och, och! Wat draafden ze allemaal hard naar de put!

En wat zagen ze op het water drijven?

Geen **meisje**, maar.... een **muisje!**

K.

K.

Uit „Onze Zending”.

Van een kind, dat te vondeling gelegd werd.

Er was eens een moeder die een tweeling had. De eerste was een buitengewoon voordeelig kind, dat veel beloofde. Het tweede echter was van meetaf een zorgenkindje. Toen deed die moeder erg onmoederlijk en legde de jongste te vondeling. Aan no. 1 wijdde zij verder haar volle belangstelling.

Gelukkig vonden de hulpkreten der jongste een luisterend oor. 't Was een vreemdeling, die, met innerlijke ontferming bewogen, de verworpene verzorgde en opvoedde.

De tijd verliep. De moeder raakte in goeden doen. En de vreemdeling, zelf niet bemiddeld, had de handen vol met het grootbrengen van de jongste. Een enkele maal scheen het alsof het geweten der moeder sprak. Dan liet zij een **kleinigheid** bezorgen

bij den verzorger van haar kind. Maar nog niet het honderdste van hetgeen de vreemdeling er aan ten koste legde. Zelfs moest de heele familie van den vreemdeling voor het geadopteerde kind bijdragen.

Intmiddels kreeg de vreemdeling financiële tegenslag. Juist toen de kinderen den volwassen leeftijd naderden. En de moeder, die in **goeden** doen geraakt was, stelde voor de grootste een behoorlijk zakgeld vast. De verzorger van de jongste riep: Geef nu ook een kleinigheid voor de tweede, 't is toch ook uw eigen kind: En de moeder sprak: 't Spijt me, 't kan er niet meer af, ik wou juist gaan versoberen.

De vreemdeling tobde voort, want inderdaad het werd nu tobben. De familie kon ook niet meer missen. Eindelijk ging het niet meer. Ten einde raad kwam de vreemdeling met de vraag: wil u dan misschien voor het onderwijs van onze pupil, uw eigen kind zorgen. Wat wij zelf reeds gedaan hebben, wij leggen het geheel in uw handen, neem dit deel van onze taak over, en voed op zooals gij denkt dat goed is. Dat was een **daad** van den vreemdeling. Want zijn pleegkind was hem zeer lief geworden. — En het antwoord luidde: Wij staan vreemd tegenover ons eigen kind, wij kunnen die taak niet van u overnemen; **gij** verstaat de ziel van ons kind het best.

„Ja, gij verstaat beter dan wij de ziel van West Indië, de ziel van den Surinamer” dat moest den mannen van 't hart, die dezer dagen over die laatste vraag van de Broedergemeente moesten beslissen. Want gij hebt reeds begrepen, dat hierboven gesproken werd van de verhouding tusschen Oost- en West-Indië en het moederland; van de financiële gelijkstelling op onderwijsgebied die in Nederland en Oost-Indië met z'n bijna 60 miljoen inwoners **wel**, maar in Suriname met zijn 100.000 inw. **niet** ingevoerd kon worden, en van de Samaritanentaak die de Hernhutters op zich namen, taak, die wij zoo schromelijk verwaarloosden.

Maar nu, nu we met schamte de onderwijstaak terug hebben moeten wijzen, **nu** mag het toch niet meer voorkomen dat het Zendingsonderwijs in onze West lijdt, zichtbaar lijdt onder finantieel tekort. Twee onzer predikanten, Ds. Verhoef van Zeist en Ds. Breukelaar van Zaandam, hebben dezer dagen vanaf den kansel van de Broedergemeente getuigd van 't geen God door de Hernhutters in Suriname deed. Maar waar blijven de anderen? En wat doen wij zelf. „Gij zijt te bescheiden”, zei ds. Verhoef tot de Broedergemeente. En te lankmoedig zou ik er bij willen voegen. Heeft de Broedergemeente niet het recht Protestantsch Ne-

derland de striemendste verwijten te doen over onze plichtsverzaking. En wat hooren wij van haar. „Dank“, „veel dank“, „hartelijk dank“. Dank, waarvoor? Komt haar niet veeleer grooten dank toe, dat zij wel zoo vriendelijk is geweest om geestelijk te vondeling gelegd Suriname voor ons op te voeden van een heidenland tot een kolonie met Protestantsch-Christelijk karakter!

Zie dat moest mij eens van 't hart nu ik bemerk, dat van de 14 in Aug. en begin Sept. ingekomen giften precies de helft afkomstig is van hen die sinds Mei al eerder iets zonden. De kring van belangstellenden vernauwt zich weer in plaats van zich uit te breiden. Dat mag toch niet.

In Aug. mocht ik ontvangen van A. v. G., R'dam *f1*, Mej. L. te G. *f2*, W. J. B. te Delft *f10* (gevonden in coll. Ger. Kerk) T. E. K., Franeker *f1*. Voorts van J. M. B. te Soerabaja *f10* (met bijschrift: voor 't slagen naar de H. B. S.) en van dezelfde onbekende geefster die reeds eerder een belangrijke gift zond *f25*.

In Sept. ontvangen: Van Personeel Ulo, Goës andermaal *f4*, Ph. J. H. te Nijmegen *f10*, H. B. N. Scharwoude, andermaal *f2*, J. B. te O. *f2.50*, Standaard andermaal *f10* en *f1.15* voor de melaatschen, J. S., Apeldoorn, andermaal *f1.25*, J. F. te T. *f5*, Mej. A. N. V., Bergen op Zoom *f2.50*.

Ook dezen trouwen Suriname-vrienden zeer hartelijk dank.

J. VAN KEULEN, Hilversum.

Postrek. 95494.

Bilderdijklaan 12.

Korte Berichten.

Ds. K. van Dijk.

Ds. Van Dijk hoopt in Maart van 't volgend jaar met verlof in 't vaderland te komen. Hij heeft plaats besproken op de J. P. Coen, die 24 Febr. uit Indië moet vertrekken. Hij stelt zich voor in Kampen te gaan wonen, bij zijne kinderen, althans wanneer van de zijde der Friesche Kerken daartegen geen bezwaar bestaat.

D. H. Krijger.

Naar wij vernemen werd Br. D. H. Krijger, de bekwame hoofdverpleger van het ziekenhuis te Pajeti, wegens ernstige ongesteldheid in zijn gezin, genoodzaakt Soemba te verlaten, om terug te keeren naar Holland. Moge de Heere hem en zijn gezin ondersteunen in deze zware beproeving.

Sis Joram.

Te Djokja is de bekwame en zeer hoog geachte helper de Goeroe Indijl Sis Joram na langdurige krankheid overleden.

Mej. Meinders.

Zuster Meinders is, kort nadat zij in ons hospitaal te Keboemen het werk aanvaard had, ernstig ziek geweest, zoo ernstig, dat er gevaar voor haar leven dreigde. Maar zij werd ons gespaard. Ze doet haar werk weer.

Gedurende hare ziekte hadden wij hulp van een der Zusters uit Djogja, Zr. Boorsma. Dat was een uitkomst, want hier is zooveel werk, dat het voor onze beide zusters reeds te veel is. Het is onmogelijk, dat een het werk voor allebei zou doen.

„Uit Keboemen“.

Dr. D. Verhagen.

Het adres van Dr. D. Verhagen, Miss. arts te Solo, thans met verlof in Nederland, is Parkzicht, Oostvoorne.

Ds. P. H. van Eijk.

Enkele weken geleden werden we ontrust door het bericht, dat de jonge Miss. Dienaar des Woords, Ds. P. H. van Eijk te Solo, vrij ernstig krank was. Gelukkig kon nu gemeld, dat de ongesteldheid, die hem in zijn voeten had aangetast, en hem het loopen belette, geen verband hield met het Indische klimaat en spoedig volledige herstelling mocht worden verwacht.

Dr. Bast.

Tijdens het verlof van Mej. Dreckmeijer zal Dr. Bast van Hilversum te Poerworedjo hulp verleen.

K. v. d. Heide.

De heer K. v. d. Heide te Wageningen is benoemd tot onderwijzer bij het Christ. Onderwijs te Djokja en heeft de benoeming aangenomen.

Mej. A. Misset.

Mej. A. Misset te Heemstede, laatstelijk onderwijzeres te Scheveningen, nam eene benoeming aan tot onderwijzeres te Djokja. Zij hoopt reeds 21 November a.s. te vertrekken.

Zendingssynode.

De Zendingssynode van Utrecht en Gelderland zal D.V. dit jaar gehouden worden den 26 November a.s.

De Medische dienst op het Zendingsterrein van Zeeland en Brabant.

In het verslag van de Zeeuwsche Zendingssynode deputaten lezen we:

„Uitvoerig werd gehandeld over de mo-

gelijkheid van krachtige uitbreiding van den medischen dienst. Algemeen werd geoordeeld, dat we onder de gegeven omstandigheden allereerst in die richting de uitbreiding van den Zendingsarbeid hebben te zoeken. Voor en aler we daartoe besluiten zal echter een nauwkeurig onderzoek dienen te geschieden. Komt het tot een krachtig aanvatten van de medische Zending, dan zal er in afzienbaren tijd geen sprake kunnen zijn van de uitzending van een tweeden missionairen dienaar."

Zendingsbloei.

De „Reformirte Kirchenzeitung" deelt mede, dat in de 380 Protestantsche zendingsgenootschappen, die op de wereld zijn, tegenwoordig 29.188 zendingsarbeiders (en -arbeiders) werkzaam zijn, behalve de 151.735 hulpkrachten uit de inboorlingen, die hun ter zijde staan. Het geheel getal gedoopten, dat onder dezen zendingsarbeid behoort, bedraagt 6.540.830. Rekent men hierbij de 1.689.116 inboorlingen, die op het moment onderwijst in den Christelijken godsdienst ontvangen en de 2.535.726 kinderen, die in 50.277 Zondagscholen nog onder Protestantsch-Christelijken invloed komen, dan blijkt, dat het ledenaantal dergenen, die op het oog enblik onmiddellijk onder leiding der Protestantsche zending staan, een cijfer haalt van 10.756.672. Dit wijst op een, niet-tegenstaande de nadeelen van den oorlogstijd, krachtig ontwikkelenden arbeid en verheugenden bloei.

De Bijbel in 835 talen.

Bij den aanvang der 19e eeuw waren Bijbels en Bijbelgedeelten slechts in 71 talen verspreid. In 1900 was dit aantal gegroeid tot 567 en thans is dit gestegen tot 835 talen.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje" begeert, zende f5.— aan, Mej. M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f0.23, 5 stuks f1.00, 10 stuks f1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Leestafel.

Oude Paden. Orgaan voor de verbreiding der Gereformeerde beginselen ten dienste van Kerk en volk. Hoofdredacteur Dr. J. J. Knap Cz., bij J. H. Kok. Kampen.

Oude Paden is zijn 11den jaargang begonnen. In onze Gereformeerde gezinnen is dit blad steeds welkom. En terecht. De inhoud is immer rijk en frisch. Een voortreffelijk blad, dat een plaats in al onze gezinnen verdient. Aan de zending mocht wel wat meer gedacht.

Zon en Schild. Christelijk dagboek door K. Fernhout Mz., predikant te Vreeland, bij W. Kirchner te Amsterdam.

De vierde aflevering is verschenen. Dit mooie dagboek is nu compleet. Van dag tot dag biedt het een korte diep doordachte en kostelijk gestileerde overdenking van een tekst. En de zendingsgedachte is niet vergeten. Een prachtwerk, waarbij een passende prachtige band.

Gedenkschrift van Sahey Harley, vertaald door C. B. van Woerden, bij Buurman en de Kler, Leiden, f0.80.

Wij vermelden de verschijning, maar aanbevelen kunnen we het niet.

Maranatha. Scheurkalender voor 1926 bij J. H. Kok te Kampen.

De Maranatha-Kalender voor 1926 is er al. Deze kalender, die bij ons volk er in is, zal ook in 1926 zijn naam wel handhaven. Het schild is zeer schoon en de inhoud uitnemend.

De worsteling om het kind.

Bij den uitgever W. Kirchner te Amsterdam verschijnt dit najaar een boek, dat de geschiedenis van den schoolstrijd beschrijft. Het is van de hand van den Heer P. de Zeeuw J.Gzn., hoofd der Christelijke school te Nijkerk en is getiteld: „De worsteling om het kind", een populair geschreven standaardwerk met meer dan 100 illustraties.

De Vrije Universiteit, de Hogeschool op Gereformeerden Grondslag te Amsterdam. Drukkerij Holland.

Een goed geschreven propagandageschriftje voor de Vrije Universiteit. Wordt het bij duizendtallen verspreid en gelezen!

Giŋten.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Van N. N. te Wouterswoude *f*10. Door Mej. Da. Vesseur van de I.I. uit de 1ste klasse der Chr. School te Elburg *f*5, van S. Schellinge te Oudeschild *f*2.50, gift gevonden in het Diaconiezakje der Geref. Kerk te Winsum *f*100, door Joh. v. d. Zanden, opbrengst der Pinkstercollecte Geref. Kerk Putten *f*41.76, van J. Dijkers, Lochem, uit het blikken busje *f*10, van H. Smit, Schokland *f*10, van Wed. H. Vlietstra, den Haag *f*5.—.

W. BREUKELAAR.

Z'dam, 24 Oct. 1925.

Giro No. 32806.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

J. Wedeven te Winschoten, v. d. Zend.v. *f*250; A. Plender te Kamperveen, 1ste halfjaar des busjes *f*26.43; E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. *f*1 en *f*5 is *f*6; Mej. W. G. Dop te Westerlee, 't Nikkertje der School *f*6.90; Ds. v. Dijken uit Nieuwlande, gift van Solo *f*2.50; A. J. Huurling te Deventer B., bijdragen *f*100; L. v. Dijken te Stadskanaal, gev. in de coll. *f*25 en *f*10 en *f*2.50 en *f*10 en *f*5 en *f*1 en *f*20 en *f*10 is *f*83.50, Zendingsv. Maart *f*164.19, idem Juni *f*115.12½ is *f*279.32, v. d. Jongel.v. D. H. I. B. *f*22.30 is *f*385.12; K. J. Veenkamp te Garrelsweer, v. d. Jonged.v. *f*6.70; Mej. J. C. Wiersema te Bedum, 1ste kl. der School *f*4.35, 6de kl. *f*4 is *f*8.35; S. Sweers te Neermeer, van J. Harms te Lennon, N.-Amerika *f*24.07; W. Brons te Tenboer, 't Negertje der School *f*22.10; Ds. Kroes te Ruinerwold-Kockange, v. d. Jongel.v. te Berghuizen *f*12; Ds. Bosch te Grijskerk, busjes in de Kerk *f*8.14½; C. Munk Jr., te den Andel, busje Schoolk. *f*11; K. Gaal te Steenwijk, busjes van Gr. Nijenhuis *f*13.40, A. Bijkerk *f*14.20, F. Ketel *f*9.46½, A. Ruiter 10.46, J. Piest *f*4.25½, A. Talen *f*4.78½, T. Ketel *f*9.10. L. Pol *f*5.84½ is *f*71.51; C. J. Meijer te Meppel, Gebr. M. *f*3.03, bruiloft D. v. Gr. *f*1.71, N. N. *f*1.25, Huisbusje *f*0.86 is *f*6.85; B. Bakering te Boerakker, v. d. Zend.v. *f*25; W. Westera te N. Dordrecht, voor 't Hospitaal *f*28.16; L. v. Klinken te Musselkanaal, v. d. Schoolk. *f*3; H. Hasper te Bussum, busje *f*30; H. Wierenga te Tenpost, v. d. Zendv. *f*30; Ds. Bakker te Lutten, busjes September *f*18.50; E. Keizer te Tenpost, 225 h.c. *f*1.12½; Ds. Meijer te Marum, v. e. zuster der Gem. *f*6; Ds. Veltman te Zevenhuizen, een dankoffer gev. in de coll. *f*10; D. A. Koebrugge te Onstwedde, busje Jongel.v. *f*4.02½, School Jufr. Huisman *f*5.12½ is *f*9.15; Mej. M. Feiken te Roden, een pak theel. en zilverp.; J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestr. theelood enz. *f*27.34; G. Buist te Erica v. d. Schoolk. *f*10; Mej. J. Mulders te Meppel, een gift *f*9.95, v. d. Coöp. Bakkerij *f*4 is *f*13.95; R. Oosterhuis te Zuidwolde (Gron.), gev. in de coll. *f*25; A. Visscher te Zijldijk, Schoolbusje

*f*6.63, busje A. v. M. *f*1.26 is *f*7.89; W. Eugster te Hengelo, saldo Zend.bl. *f*39, Jonged.v. *f*5.54, Jongel.v. *f*3.65 is *f*48.19; Ds. Sybersma te Dedemsvaart, bijdrage v. d. Zendv. *f*250.

Soembaweek.

N. Dordrecht *f*21.79.

Pinkstercollecte.

Nieuwlande *f*24.77; Stadskanaal *f*468.76; N. Dordrecht *f*31.17; Ambt Vollenhove A *f*28.46; Zoutkamp *f*76.48.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 21 October 1925.

Heeresingel 34. Giro 51619.

Commissie van Administratie voor de Zending.

Diverse Bijdragen en Giŋten.

Dr. Schreurer's Hospitaal. Coll. afscheid Ds. Bakker v. Dr. Scheurer's Hosp. *f*169.30, Remise Mevr. J. H. Brinkman-Schut *f*1000; Classe Edam, Edam *f*84, Holysloot *f*80, Landsmeer *f*80.28, Monnikendam *f*6.25, Nieuwendam *f*14.28, Purmerend *f*75.32, Zunderdorp *f*14.20; Classe Amsterdam: Sloterdijk *f*5, Amsterdam-Zuid *f*500; Classe Alkmaar: Alkmaar *f*118, Anna Paulownapolder *f*33.23, Broek op Langendijk *f*286.20, Dirks-horn *f*100, Heer Hugowaard *f*77.24, den Helder *f*243.70, Kolhorn *f*11.08, Krabbendam *f*52.22, Noord-Scharwoude *f*77.56, Oosterend *f*110.80, Schermerhorn *f*22.15, Sint-Pancras *f*44.31, Wieringen *f*11.16; Classe Edam: Buiksloot *f*16.60; Classe Enkhuizen: Andijk *f*100, Enkhuizen *f*300, Medemblik *f*91.76; Classe Amsterdam: Hilversum *f*750, Weesp *f*168.75, Watergraafsmeer *f*488.29, Huizen *f*50, Diemen *f*14, Naarden *f*60, Ankeveen *f*20, Aalsmeer *f*97.70, Muiderberg *f*14.10, Nederhorst den Berg *f*40, Amstelveen *f*225, Ouderkerk a. d. Amstel *f*59.27; saldo Gooische Zendingdag *f*137.17½; Dr. Scheurer's Hospitaal: Remise Mevr. J. H. Brinkman-Schut *f*1000; Gereform. Kerk Amsterdam: Remise 4e kwartaal '24 *f*2934.11; Classe Alkmaar: Alkmaar *f*157; Classe Haarlem: Gez. de Boer te Zaandam *f*10, Zondagsschool West-Zaandijk *f*10, busje M. Pos te Zaandam *f*12.46½, Mej. Kronenburg *f*20, J. M. S. te H. *f*6, IJmuiden *f*450, Zaandam *f*750, Koog Zaandijk *f*84, Bloemendaal *f*200, Bloemendaal *f*191.47, Zandvoort (Med. dienst) *f*33.44, Wormerveer *f*27.64½, Vijfhuizen *f*230.81½, Wormer *f*45, Heemstede *f*400; Classe Edam: Marken *f*52, Buiksloot (boekjaar 1924) *f*131.81; Classe Enkhuizen: Urk (idem) *f*192; Classe Amsterdam (boekjaar 1925) Muiden *f*6.25; Kinder Z. Vereen. Muiden *f*3, 's-Graveland *f*40, Amsterdam-West *f*185.50, Amsterdam-Zuid *f*600; van Coeverden-Adriani Stichting: door H. Groenendijk C.Azn. remise *f*100; Dr. Scheurer's Hospitaal: Remise Mevr. J. H. Brinkman-Schut *f*1500; Classe Edam: Landsmeer *f*81.25 (boekj. 1925), Marken *f*47.50 (idem),

Monnikendam f52.35 (id.), Purmerend f80 (id.), Marken f5.20 (boekj. 1924); Classe Alkmaar: Anna Paulownapolder f47.80 (boekj. 1925), Broek op Langendijk f200, den Helder f262.90, Kolhorn f11.95, Krabbendam f60, Noord-Scharwoude f83.65, Oostereind f119.50, Schermerhorn f23.90, Sint-Pancras f50, Wieringen f12, Dirksborn (boekj. 1924) f55.78; Classe Haarlem: Zendingsskrans Koog Zaandijk f250, Schoolkinderen Velseroord f23, boekjaar 1924: IJmuiden f150, Westzaan f40, Halfweg f301.50, Heemstede f59, IJmuiden f100, Zaandam f850, Wormer f45; Classe Enkhuizen: Andijk (boekj. 1924) f682, Andijk (boekj. 1925) f238; Classe Amsterdam: Weesp f168.75, Nederhorst den Berg (boekj. 1924) f85; 's-Graveland (id.) f60, Amstelveen (id.) f225, Watergraafsmeer f126.47, Muiderberg f16, Ankeveen f10, Diemen f15.75, Naarden f60, Muiden f15, Ouderkerk a. d. Amstel f25.65; Geref. Kerk Amsterdam: Remise te kwartaal 1925 f3163.86; Classe Amsterdam: Bussum f600, Bussum (extra bijdr. boekj. 1924) f210; Classe Enkhuizen: Hoorn (boekj. 1924) f37.20, Opperdoes (boekj. 1924) f48, Urk (id.) f150, Enkhuizen f300, Hoorn f65, Opperdoes f72, Urk f300; Classe Haarlem: Door Mevr. A. Wout het busje van Jacob Hendrik f8.17, IJmuiden (boekj. 1924) f320, Nieuw Vennep (id.) f424, Hoofddorp (id.) f150, Sloteweg (id.) f99.52½, E. J. te A. f10, Geref. Kerk Wormerveer, coll. f16.08, idem gift f25; Classe Haarlem: Busje Chr. M.U.L.O. te Zaandam f32, Zusters Geref. Ziekenverpl. te A'dam f30.90, Chr. School Botermakerstr. Zaandam f20, Chr. School

Eiland Marken f6. Geref. Kerk Amsterdam: 2e kwartaal 1925-f3163.86; Dr. Scheurer's Hospitaal: Remise Mevr. J. H. Brinkman-Schut f1500; Classe Edam: Buiksloot f406, Landsmeer f81.25, Marken f47.50, Monnikendam f60, Purmerend f80, Zunderdorp (boekj. 1924) f34.40; Classe Amsterdam: Amsterdam-Zuid f900, Naarden f60, Ankeveen f20, Amstelveen f200, Muiderberg f16, Diemen f15.75, Aalsmeer f50, Laren f100, Weesp f168.75, Nederhorst den Berg f120, Muiden f15; Geref. Kerk Amsterdam: Remise Aand. te kort 1924 f1587.54; Classe Enkhuizen: Enkhuizen f300, Urk f300, Opperdoes f48, Medemblik f50; Classe Haarlem: Zondagssch. Westz. dijk Zaandam f5, Wormerveer f25.22½, Beverwijk f175.20, Nieuw-Vennep f300, Hoofddorp f150, Velseroord f108.62, Bloemendaal f102.27, door bemiddeling van Ds. Breukelaar van Mej. E. Hoekstra te Urk f5, van J. Turkstra uit het schoolbusje Krabbendam f10; Dr. Scheurer's Hospitaal: Remise Mevr. J. H. Brinkman-Schut f1958.35 Classe Amsterdam: Watergr. meer (boekj. 1922) f1000, Amsterdam-West f350; van Coeverden-Adriani Stichting: door H. Groenendijk C.Azn. remise f100; Classe Enkhuizen: Andijk f220; Classe Amsterdam: Aalsmeer f50; Geref. Kerk Amsterdam: Remise 3e kwart. 1925 f3163.86; Classe Amsterdam: Huizen f100; Classe Amsterdam: Amsterdam-Zuid f750, 's-Graveland f50; Classe Amsterdam: Hilversum f1000.

Namens de Comm. van Administratie.
Ds. A. SCHWEITZER.
G. DE BRUIJN.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ds. B. J. Esser te Poerbolinggo.
Mej. J. L. Stoett te Poerbolinggo.
Dr. W. L. Vogelesang, met verlof in Holland.
Dr. T. Rado te Poerbolinggo.
Mej. W. N. Netelenbos te Parakan.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mej. dr. G. J. Dreckmeier te Poerworedjo.
Mej. G. A. Both te Poerworedjo.
Mej. H. Nieboer te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. A. H. Vonk te Keboemen.
Dr. D. Brummelkamp te Keboemen.
Mej. C. L. de Graaf te Keboemen.
Mej. H. E. ten Kate te Keboemen.
Mej. E. Meiners te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Mej. M. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Dr. D. Bakker te Djocjakarta.
J. P. Zuidema te Bandoeng.
Mej. J. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Mej. M. Kruijver te Djocjakarta.
Mej. M. Looijenga te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
Mej. C. Versteeg te Poerworedjo.

Dr. F. L. Bakker te Djokjakarta.
Mej. J. Piccer te Djokjakarta.
Mej. J. Prins te Djokjakarta.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Ds. P. A. van Eijk te Solo.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen, met verlof te Oostvoorne.
H. Meijering te Soerakarta.
D. J. Bosman, met verlof Zeist.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
J. in 't Veld te Soerakarta.
Mej. H. Baarbe te Soerakarta.
Mej. G. Loggen te Soerakarta.
Mej. G. Por te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Puijs te Wonosobo.
Ds. C. de Bruyn te Kambanirroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Tj. van Dijk te Soemba.
Mej. H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
D. H. Krijger te Pajeti op Soemba.
Ds. P. J. Lambooi te Pajeti op Soemba.
Mej. G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. van Dijk te Karoeni op Soemba.
Dr. J. Berg op Soemba.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.* Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.

ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”

GEBR. ZOMER & KEUNING - - - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR 10.84 FRANCO PER POST.

BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. 10.72 FR. P. P.

INHOUD:

Is geloofd in de wereld. — Van Zendingsaangelegenheden: Onze Opleidingsschool op Soemba; Hoogere Kweekschool; De Indische Jubileumgave. — Bevorderd tot heerlijkheid. — Dr. T. Bast, bij de foto. — Brief Mevr. v. Andel-Rutgers. — Brief Ds. Lambooy. — Schooldag van Midden-Java. — Bij de foto. — Dr. Dreckmeier. — In het land der zon. — Niet verslappen. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften. — Register.

Is geloofd in de wereld.

Is gepredikt onder de heidenen,
is geloofd in de wereld.

1 Tim. 3 : 16b.

De apostel Paulus handelt hier over de *institueering* der Kerk en de bediening der ambten. Vooral Timotheus, die te Efeze een meer voornamelijk post in Christus' Kerk bezet, moet weten hoe men in het huis Gods, d.i. in de gemeente des Heeren moet verkeerden. De inrichting der gemeente en de bediening der ambten is voor Gods koninkrijk hier op aarde van het hoogste belang. Immers is de Kerk des Heeren de pilaar en vastigheid der waarheid, en alzoo draagster van de grootst denkbare schatten. „Want”, zoo heet het in vers 16, „buiten allen twijfel, de verborgenheid der Godzaligheid is groot, God is geopenbaard in het vleesch, is gerechtvaardigd in den Geest, is gezien van de engelen, is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid.” Het woord „verborgenheid” (mysterie) zinspeelt op de mysterieën, die aan de heidensche pseudo-religie waren verbonden en die uitsluitend aan de ingewijden werden verklaard. En nu zegt de apostel, dat de Christelijke religie ook één groot mysterie heeft, dat in beteekenis ongetwijfeld alle heidensche mysteriën verre overtreft. „God is geopenbaard in het vleesch”. Het vleesch geworden Woord, de Christus is 't groote mysterie der Godzaligheid. Hij, Immanuël, God met ons, is wel te kennen, maar niet te begrijpen, en voor den natuurlijken mensch onbekend, waarom Hij dan ook door de menschen is miskend, door de Joden uitgeworpen en aan het vloekhout genageld. Maar Hij is gerechtvaardigd in den Geest.

De H. G. is gekomen om den Christus heerlijk te maken en Hem in de harten der menschen te openbaren, zoodat Petrus getuigt: „Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods”. En nog steeds is in alle eeuwen, onder alle geslachten en volken de H. G. bezig om zondaren tot den Zoon te leiden en Hem aan hen te openbaren als Zaligmaker, zoodat Hij tegenover de miskenning der blinde wereld wordt gerechtvaardigd. Zoo is Hij ook gezien door de engelen. Was en is de Christus onder de massa der menschen een Onbekende, zoo is het niet onder de engelen, waar ze Hem kennen in Bethlehem's kribbe, in heel Zijne omwandeling op aarde, in Gethsemané's hof, aan het vloekhout, in het graf, in Zijne opstanding en in Zijne verheerlijking. Welnu, van dezen Christus, Die het groote Mysterie der Christelijke religie is, zegt de apostel hier ook, dat *Hij is gepredikt onder de heidenen*.

—:—

Was de prediking van het Evangelie, d.i. van de bijzondere openbaring, waarvan de Christus de inhoud is, onder den ouden dag beperkt tot het vleeschelijke Israël (Ps. 147 : 19, 20 en Rom. 3 : 1 en 2), nu sedert den pinksterdag wordt het naar Christus' bevel (Matth. 28 : 19), uitgedragen naar alle volkeren. En dit wel zóó, dat Jezus' wederkomst op de wolken om te oordeelen de levenden en de dooden, wacht tot op het oogenblik wanneer de predikers alle einden der aarde hebben bereikt, en het licht des Evangelies alle volkeren bestraalt. En zoo wordt dan Jezus' naam onder de volkeren gepredikt als te zijn de eenige naam onder den hemel den menschen gegeven door welken wij moeten zalig worden. Zoo gaat dan Zijn naam van volk tot volk. En de H.G. gaat die prediking vooruit en vergezelt haar zoodat er onder al die volken een weg wordt gebaad voor de predikers. Geen Chineesche muur, geen Mohammedaansch

fanatisme, geen heidensche gewoonte kan deze prediking stuiten. Ook onze Kerken mogen mede-arbeiden in dat groote Zendingswerk der Christelijke wereldkerk. En hoe inniger ons persoonlijk geloofsleven en onze gemeenschap met Christus is, hoe ijveriger en getrouwer wij zullen zijn in het uitdragen van Zijn Evangelie. En ook omgekeerd hoe getrouwer wij zijn in het Zendingswerk, hoe voordeelijker het voor ons eigen geestelijk leven en voor den welstand van Christus Kerk zal zijn. Geen volk mag dat Licht missen. Hij is 't Licht der wereld. En ja, de blinde wereld, die Christus niet kent, vindt het dwaas om aan de Zending zoo veel geld te besteden, daaraan zijn krachten, zijn leven, ja ook zijn kinderen te geven, maar de Kerk, die haren Zaligmaker heeft leeren kennen, gaat in getrouwheid door, gedreven door het bevel van haren Koning, Want „Hij is geloofd in de wereld”.

—:—

Is het wonderlijk, dat Jezus' naam tot zaligheid wordt uitgedragen naar alle volken, en is het voor den natuurlijken mensch onbegrijpelijk, dat men aan het werk der Zending zoo veel geld en moeite besteedt, zoovele offers zich daarvoor getroost, nog veel wonderlijker schijnt het der blinde wereld toe, dat die prediking nog overal geloof vindt. Ja dat Evangelie des Kruises is nog steeds den Jood een ergernis en den Griek eene dwaasheid, maar toch is er nog nooit een volk geweest, dat door dit licht werd beschenen, of er werden nog altoos menschen gevonden, die het geloofden. En al is het onder alle volken slechts een kleine kern, die deze prediking van den gekruisten en nu verheerlijkten Christus door 't ware geloof aannam, terwijl de groote massa haar door ongeloof verwerpt, maar ledig keert het Woord des Heeren nooit terug, doch doet altoos wat Hem behaagt, zelfs is het voorspoedig waartoe Hij het zendt. Gesloten deuren worden door Gods almacht open geworpen, steenen harten worden verbrijzeld, vijanden worden vrienden en lasteraars aanbidders. Het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft. Deze wetenschap is zoo bemoedigend voor het werk der Zending, waar we weten, dat het onder geen enkel volk vruchteloos zal zijn, maar onder alle volken geloof zal vinden. Heeft dat Evangelie, mijn lezer en lezeres ook uw hart aangegrepen en vond het ook bij u geloof? O wonderlijk is dit mysterie en gelukkig de mensch die het leerde kennen.

Z.

V.

Van Zendingaangelegenheden.

Onze Opleidingsschool op Soemba.

De opleidingsschool te Karoeni op Soemba tot vorming van helpers bij den dienst des Woords was tot nu gevestigd in gehuurde gebouwen.

Er stonden te Karoeni eenige Regeeringsgebouwen, die het Gouvernement niet meer noodig had. Deze gebouwen waren zeer geschikt om gebruikt te worden ten behoeve van de Opleidingsschool. Er was een goed huis bij, dat kon dienen als woning voor den docent, Ds. L. P. Krijger, terwijl er tevens een geschikt lokaal aanwezig was, dat kon dienen als school. Voorts konden de overige gebouwen gemakkelijk in orde

gebracht worden om er de leerlingen onderdak te brengen.

Al die gebouwen met elkander konden met betrekkelijk weinig moeite en kosten geheel geschikt gemaakt worden voor de Opleidingsschool.

Voorloopig zijn deze gebouwen gehuurd geworden voor een billijken prijs, n.l. voor f 50.— per maand, waarbij echter het onderhoud voor rekening van de Zending kwam. Het zou voor de Zending niet onvoordeelig zijn geweest, indien deze huur maar stilletjes was doorgegaan, want f 50.— per maand was een bijzonder goedkoop huurprijs. Maar de Regeering wilde van deze gebouwen af en het was voor de Zen-

ding ook beter die gebouwen in eigendom te bezitten. Van stonden aan is er trouwens met de Regeering al onderhandelend over aankoop van deze panden.

Thans is het zoo ver, dat de koop kan doorgaan. De Regeering is bereid die gebouwen te verkoopen voor f 19000.—. Dat is geen gering bedrag. Maar de Zendingsarbeiders op Soemba zijn toch van oordeel, dat deze prijs geenszins te hoog is. Wanneer de Zending zelf zou moeten bouwen, zou het heel wat meer kosten dan f 19000. Er is inmiddels besloten, dit aanbod van de Regeering te aanvaarden. Het spreekt voorts van zelf, dat er bij dit bedrag nog wat kosten komen voor overschrijving, enz., zoodat de aankoop dezer panden van de Generale Kas een uitgave vordert van ruim f 20.000.—.

Ds. L. P. Krijger heeft een acte van volmacht ontvangen om met de Regeering deze zaak nu af te wikkelen, terwijl de noodige gelden reeds zijn gezonden. Gelukkig was de Generale Kas in staat dit bedrag te zenden. Maar 't was voor deze Kas toch een geweldige aderlating, waardoor zij zorgelijk bloedarm geworden is.

Vermoedelijk heeft deze zaak nu op Soemba al wel haar beslag verkregen, zoodat die panden thans in eigendom zijn overgegaan aan de Zending van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Ook de Opleidingsschool op Soemba heeft dus van nu aan haar eigen gebouwen. En die gebouwen zijn zeer solied, zooals dat meestal het geval is met bouwwerken, die door de Regeering gebouwd zijn.

Hoogere Kweekschool.

Steeds meer wordt op Midden-Java de behoefte gevoeld, dat wij bij de inrichtingen, die we reeds hebben tot opleiding van Inlandsche onderwijzers, ook nog moeten komen tot de oprichting van eene „Hoogere Kweekschool”, tegenwoordig meestal genoemd „Algemeene Kweekschool”.

De Regeering heeft een nieuw plan ontworpen voor de inrichting eener Algemeene Kweekschool.

Tot deze kweekschool zullen alleen worden toegelaten jongens, die met goed gevolg eerst een gewone lagere school 2e klas hebben doorlopen, en die daarna eveneens met goed resultaat het 1e, 2e, en 3e leerjaar eener M.U.L.O. school of het 1e, 2e en 3e leerjaar eener kweekschool zijn doorgekomen.

Het onderwijs dezer Algemeene Kweekschool zal drie jaren duren en opleiden voor

een schoolexamen, diploma A, dat gelijk staat met de tegenwoordige Hoogere Kweekschool-akte en voor een staats-examen, diploma B, dat benoembaar maakt aan een Europeesche school.

De bezitters van één der twee akten zullen zich dan verder door vrije studie kunnen voorbereiden voor het examen, ter verkrijging van een geprojecteerde Indische hoofdakte.

Nu hebben we, gelijk bekend is, op Midden-Java naast de Keuchenius-school te Djokja, die opleidt voor de Javaansche school, de Christ. Holl. Inl. Kweekschool, die hare leerlingen opleidt voor het z.g. kweekschool-diploma, dat bevoegdheid verleent om onderwijs te geven aan een Holl.-Inl.-school.

Het onderwijs aan deze school duurt vier jaar.

Tot nu toe hebben we echter geen inrichting van onderwijs om een hoogere opleiding te geven dan de gewone Kweekschool.

Toch is de behoefte daaraan zeer urgent. In het vervolg zal aan een volledige Holl. Inl. school de personeelsformatie aldus moeten worden:

1. Hoofd der school met Indische hoofdakte.

2. Twee of drie onderwijzers met diploma A of B: die dus na de lagere school een zesjarige opleiding hebben genoten.

3. Vier of drie onderwijzers met het gewone Kweekschool-diploma: die dus na de lagere school een opleiding hebben genoten van vier jaar.

Nu heeft zich juist op het Zendingsterrein van de Geref. Kerken op Midden-Java het Christ. Holl. Inl. onderwijs sterk ontwikkeld. De behoefte aan personeel is vaak schreiend groot. De Christ. Holl. Inl. Kweekschool doet prachtig werk. Zij levert elk jaar een beduidend getal Inl. onderwijzers af, die in het bezit zijn van de Kweekschool-akte. Maar onze Holl. Inl. scholen hebben ook nog Inl. onderwijzers noodig van hoogere capaciteit, n.l. onderwijzers, die een zesjarige opleiding hebben genoten. Leerlingen, die voor deze breedere opleiding in aanmerking kunnen komen zijn er wel. Vooreerst zouden de daarvoor geschiktste leerlingen der Kweekschool, als zij de derde klas hebben doorlopen, kunnen overgaan naar de Algemeene Kweekschool om daar verder gevormd te worden, terwijl de andere leerlingen aan de Kweekschool dan nog een jaar de studie voortzetten en dan, als zij slagen, met een Kweekschool-diploma de school verlaten.

Bovendien hebben we op Midden-Java

reeds eenige Christ. M.U.L.O.-scholen. En leerlingen, die met goed gevolg de derde klasse der M.U.L.O.-school doorloopen hebben, zouden eveneens kunnen geplaatst worden op de Alg. Kweekschool. Leerlingen zouden er dus wel wezen.

Maar de school is er niet. In dit tekort aan gelegenheid tot Christelijke opleiding van Inl. personeel, noodig voor de Christ. Holl. Inl. scholen, moet worden voorzien. En ook zoo spoedig dit kan. Reeds heeft de Algemeene Vergadering van Zendingssamboders op Midden-Java uitgesproken, dat de oprichting eener Alg. Kweekschool dringend noodig is. Ook is er al een breed gemotiveerd verzoek bij de Regeering ingediend om de erkenning van de behoefte aan eene Bijzondere Hoogere of Algemeene Kweekschool op Midden-Java. Die erkenning is noodig om voor het verkrijgen van subsidie in aanmerking te komen.

Er worden dus reeds plannen beraamd om te komen tot oprichting eener Alg. Kweekschool. En dan acht men in Indië het wel gewenscht, dat deze school in nauwe verbinding kome met de gewone Kweekschool te Solo. Zelfs zou men wel graag willen, dat in den zomer van 1926 deze zaak haar beslag mocht verkrijgen.

Maar dat zal wel niet gaan. Althans niet wanneer de Zending het zal doen. Want het spreekt van zelf, dat de Zending niet kan overgaan tot oprichting dezer Kweekschool, zonder dat de Generale Synode hierover eerst zal hebben geoordeeld. We verwachten echter wel, dat er op de e.v. gewone Generale Synode voorstellen te dezer zake ter tafel zullen komen.

En dan zal de vraag onder de oogen moeten worden gezien of het wel geacht kan worden op den weg der Kerken te liggen een Algemeene Kweekschool op te richten, of dat het beter is dit over te laten aan een bestaande of daartoe op te richten vereeniging. En indien men, zij het dan ook niet om principieele, dan toch om practische redenen gewenscht acht, dat de Zending het doe, dan zal ook ernstig moeten worden overwogen of het voor de Zending wel uitvoerbaar is.

Maar in elk geval moet de zaak der oprichting eener Algemeene of Hoogere Kweekschool aan de orde worden gesteld. En dat teekent hoe snel de zaak van het onderwijs zich op Java ontwikkelt. Het was in 1919, dat de Kweekschool te Solo is geopend. En reeds nu, zes jaar later, komt alweer aan de orde een Opleidingsschool te stichten, die op hooger peil staat. En dat verblijdt ons. Het moet met het Bijzonder

Onderwijs op Midden-Java steeds vooruit.

De Indische Jubileumgave.

Gelijk men weet, heeft zich in Indië een Comité gevormd, dat bij gelegenheid van het Jubileum der Gereformeerde Zending op Java een jubileumgave heeft bijeengebracht.

Eerst was het doel die gave te bestemmen voor den bouw eener tweede Javaansche Kerk te Djokja en wel in het zuiden der stad, omdat de bestaande Kerk te klein was geworden en een tweede Kerk daar dringend noodig is. Hiertegen rezen echter eenige bezwaren, omdat dan die jubileumgave alleen ten goede zou komen van de Zending te Djokja. Daarom is later de jubileumgave bestemd voor het Studiefonds ter opleiding van aanstaande Javaansche predikanten; dus voor het Studiefonds dat verbonden is aan de Theol. Opleidingsschool te Djokja.

Thans deelt de Penningmeester van het Comité, de heer W. de Vries Gz. te Batavia, mede, dat er ruim 1000 circulaires zijn verzonden en dat er is bijeengebracht een som van f 3099.15.

Hiervan is f 100 door den gever uitdrukkelijk bestemd voor het oorspronkelijk doel en f 30 voor het Petronella Hospitaal. Het Studiefonds zal dus ontvangen een bedrag van f 2967.15. Dit is voor dit fonds metterdaad een belangrijke som. Wellicht kan nu dit fonds zich redden zonder dat er uit de Generale Kas der Zending voor dit fonds gelden behoeven te worden gezonden. Onze Kerker mogen dus het Comité wel dankbaar zijn voor het bijeenbrengen van deze „jubileumgave". Het Studiefonds kan deze gelden uitstekend gebruiken. En op deze manier komt de jubileumgave aan heel de Zending op Midden-Java ten goede.

26 Nov. '25.

W. B.

Bevordert tot heerlijkheid.

Een zwaar verlies heeft de Zending in Djokja getroffen door het overlijden van den goeroe Indjil of helper bij den dienst des Woords Sis Joram. Reeds gedurende enkele maanden sloopte de toring zijn krachten zoo, dat hij geen werk meer verrichten kon. Thans is het einde gekomen van het sloopende werk van de ziekte. Om de schoone uitdrukking van het Leger des Heils te gebruiken: hij is bevordert tot heerlijkheid. We zullen hem niet anders dan verheerlijkt weer ontmoeten.

Sis Joram werd in ongeveer 1880 uit Christenouders in Salatiga geboren. Hij werd onderwijzer. Op de Zendingsschool

van Pesapen, de Zendingsgemeente van Soerabaja, kwam Ds. Bakker met hem in aanraking, tegenover wien hij de begeerte uitsprak goeroe Indjil te worden. Zijn gezondheid maakte het bovendien noodzakelijk in een koeler klimaat te wonen. Op betrekkelijk gevorderden leeftijd kwam hij op de Opleidingschool van Ds. Bakker.

In het jaar 1919 werd hij in Djokja te werk gesteld. Hij is altijd lichamelijk zwak geweest, maar geestelijk vol bezieling. Hij had dit werk lief. Hij was vriendelijk in den omgang, zachtmoedig in al zijn doen, in hem openbaarden zich vooral de passieve deugden van het Evangelie, zonder dat het hem aan ijver ontbrak. Kort na zijn komst in Djokja heb ik hem naar Patalan overgeplaatst, waar de gemeente zich onder zijn leiding zeer uitgebreid heeft. Hij spande zich daar teveel in, het werk eischte veel reizen in den omtrek, tenslotte bleek dat deze arbeid te zwaar voor hem was. Hij werd overgeplaatst naar het hospitaal in Djokja.

En hier kwam Sis Joram eigenlijk tot zijn volle recht. Dit was Gods plaats voor hem. Deze laatste jaren zijn een bijzondere genade Gods voor zijn leven geweest. Midden in een samenleving met anderen, waar soms krachtig optreden noodzakelijk is, deed hij wat zwak aan. Hij was niet de man die noodig is aan het stuur midden in de stormen, maar de man die als er schipbreuk geleden is, rondgaat om te verkwikken en te vertroosten. In de hospitaalatmosfeer paste hij met zijn troostende vriendelijkheid. Hij voelde mee de zorgelijke stemming van vele dezer zieken in een zoo vreemde omgeving en bij de gedachte aan het vreemdsoortige van operatie of iets dergelijks, dat ze misschien morgen wachtte. Ieder die hem in het hospitaal zag rondgaan, en hem zich persoonlijk bezighouden zag met de menschen op de polikliniek en op de zaal, kwam onder de bekoring van dat zachtmoedige leven, dat hier ten volle ontbloede. Allen die in het hospitaal kwamen, hebben wel een indruk behouden van de stille doening en het rustige woord van dezen man. Zijn stem begon klank te verliezen door zijn ziekte, werd heesch; maar ieder hoorde er in den klank van een genezen ziel, van een hart dat God ten instrument was om op strak gespannen snaren de heerlijkheid van zijn genade te doen hooren. Er klonk in zijn stem zulk een trillende ontroering, als vol accord van een orgel dat even klinkt, maar nog krachtig aanzwellen wacht. Zoo hoopte deze zwakke stem op ontboeiing in hemel-lucht.

Voor hoevelen heeft hij de woorden op

de gedenkplaat bij den ingang van de polikliniekzaal: Ingsoen Jehoewah doekoenira, (Ik de Heere ben Uw Heelmeester), tot levende, sprekende, ervaren werkelijkheid gemaakt, door ze te vertellen van de heerlijkheid van het Evangelie, welke genadeschat ten alle vermoeden en hopen van menschen ver te boven gaan. Hij bewoonde een klein paviljoen achter het huis van Dr. Kraemer, en daar was het altijd vol van menschen, die nog eens hun goeroe uit het hospitaal kwamen bezoeken en kwamen vragen om meer licht over de blijde boodschap die hij bracht. En zoo zijn er velen tot Jezus gekomen.

Reeds gedurende maanden kon hij zijn werk niet meer doen. Hij werd zelf als patient in het hospitaal opgenomen, liep eerst nog telkens rond om te praten met de menschen op zijn zaal, maar 't spreken kostte hem moeite, zijn oog begon moe te staan. Hij kwam in een kamertje alleen. De hoop, dat hij, zij het gedeeltelijk genezen, zou mogen terugkeeren, werd zwakker. Eindelijk mocht hij naar huis terug, maar om er te sterven. Het kostte hem wel moeite afscheid te nemen van het leven, van zijn vrouw en kind, van het werk dat hij liefhad, maar „Koela mantoek dateng Jesoes”, ik ga naar huis, naar Jezus, dat waren ongeveer zijn laatste woorden. Mantoek is na een verblijf buiten terugkeeren naar zijn eigen huis. Zoo voelde hij ook zijn sterven als een naar huis terugkeeren. Den morgen van zijn sterfdag zei hij: „Nog een oogenblik en dan ben ik beter.” Nu is hij genezen, nu is hij thuis.

Op zulke wijze zet de tweede periode van ons zendingswerk in. Het tweede geslacht gaat heen. Sis Joram was nog wel een van de jongeren daaruit. Eljadah ging reeds eerder. Drie van de oudsten zijn thans gepensioneerd, Iskak, Kalam en Sastrakarija. Deze eerstelingen der gemeente hebben met groote trouw en ijver gearbeid, vooral Joram met bezieling en blijdschap, als getuigen van de vreugde en rust die het Christelijk geloof geeft. Zij hebben voor u het Evangelie verkondigd, en zij voelden daarbij de banden met Holland altijd wel, waaraan zij met groote dankbaarheid dachten. Zij hebben dat Evangelie ook als Evangelie, als blijde boodschap van Jezus gebracht aan hun volk. Uw dienaren in Christus waren ze, vergeet ze niet. Indien God ons zulke mannen niet gaf, hoe zouden zij en ik ons werk in de Zending doen?

Het heengaan van Sis Joram liet ons de pijnlijke vraag na: Wie zal hem vervangen? Het antwoord op deze vraag is nog niet gevonden. Elke arbeid hier, maar vooral het

ziekenhuis vraagt een bijzonder, van God gegeven man. En in het algemeen reeds is het schromelijk tekort aan goeroes Indijl benauwend. Moge God ook op Uw gebed ons de mannen geven, die noodig zijn.

Djokja.

A. POS.

Bij de foto.

Dr. T. Bast Jr.

Onder de Korte Berichten in het No. van November kon het Zendingsblad nog met een enkel woord melden, dat Dr. T. Bast van Hilversum, tijdens het verlof van Mej. Dr. J. G. Dreckmeier, te Poerworedjo hulp zal verleenen in den medischen dienst. De benoeming en uitzending van Dr. Bast is bijzonder vlug van stapel geloopt. Er kwam den 9den October een telegram van Dr. Flach, den directeur van het Zendings-hospitaal te Poerworedjo, met verzoek Dr. Bast te benoemen voor den tijd van een jaar ter vervanging van Mej. Dr. Dreckmeier tijdens haar verlof. Reeds 15 October kwamen de deputaten bijeen met de gecommiteerden van de Kerk te Utrecht. Zij adviseerden Dr. Bast te benoemen. Den 19den October werd hij door den Kerkeraad benoemd. Dr. Bast nam de benoeming aan, en reeds den 29 October vertrok hij naar Java. Dat is dus wel heel vlot gegaan.

De heer T. Bast Jr. is geboren 28 Juni 1899 te Rotterdam. Zijn vader den heer T. Bast Sr. is hoofd eener Gereformeerde school te Hilversum. De jonge Bast genoot zijn opleiding, eerst te Amsterdam, waar hij het Gereformeerd Gymnasium afliep en daarna te Utrecht, waar hij aan de Rijks-universiteit in November 1923 tot arts werd bevorderd. Daarna is hij in de praktijk werkzaam geweest, eerst als assistent van wijlen Dr. W. B. van Staveren te Rotterdam en daarna als assistent aan het Gemeentelijk Ziekenhuis aldaar. De heer Bast was in zijn studie zeer voorspoedig.

Reeds vroeg voelde de heer Bast lust voor den medischen dienst der Zending. Als student heeft hij zich bij het begin voor den Zendingdienst verbonden. Later heeft hij zich echter weer teruggetrokken. Maar blijkbaar bleef in zijn hart de liefde voor de Zending leven. Want nauwelijks kwam het verzoek tot hem om zich althans tijdelijk voor dit mooie werk te geven, of hij verklaarde zich daartoe gaarne bereid.

Voor de ouders, wier eenig kind hij is, was het geen gering offer, hem, al is het dan voorloopig nog slechts tijdelijk, naar Indië te zien gaan. Maar zij brachten het gaarne, want zij hebben de Zending lief en

verheugen zich, dat hun zoon de Zending mag dienen. En niet minder de hoogbejaarde Grootmoeder, wier eenig kleinkind nu in Indië is, want ook zij leeft sinds tal van jaren met hartelijke belangstelling en liefde mede in den arbeid der Zending, en zag haar kleinzoon gaarne heengaan in den dienst der Zending.

Het zou ons niet bevreemden, dat deze tijdelijke benoeming later nog wel eens door een blijvende benoeming in den arbeid der Zending gevolgd werd.

De heer T. Bast Jr. is een degelijke en ernstige jongeman, die voor de Zending een uitnemende kracht kan zijn. Het Zendingsblad wenscht de Kerken van Utrecht en Gelderland geluk, dat in den nood van haar hospitaal te Poerworedjo zoo snel en zoo uitnemend is voorzien. De hierbij geplaatste foto toont ons het goed geslaagde portret van den jongen Dr. Bast.

W. B.

Solo, 10 October 1925.

Hooggeachte Vrienden,

Dezen keer wil ik weer eens over de colportage vertellen. Het werk van de colporteurs komt niet altijd zoo op den voorgrond,

er is dikwijls zoo weinig van te vertellen, omdat de zaadkorrels, die ver meegedragen worden, soms op een heel anderen tijd en op een heel andere plaats dan wij zouden denken ontkiemen en vrucht dragen.

De colporteurs kunnen wel in de eerste plaats zaaiërs genoemd worden. Hun akker is de menschenwereld, die dag aan dag aan hen voorbijtrekt, aan de stations, langs de wegen, op de markten, soms ook aan de huizen. In dien akker brengen zij Gods Woord. Soms zien ze, waar een zaadkorrel valt, krijgen ze een indruk, dat het in goede aarde was, vreezen ze, dat de grond onvruchtbaar zal blijken. Maar meer dan een indruk is het nooit. En het aanknooppingspunt, dat die indruk geeft, wordt niet door henzelf, maar door een goeroe-indijl benut. Hier en daar hebben ze gelegenheid een woord te spreken, maar dan moeten ze weer verder; zij hen is het: een ander is het die zaait, en een ander, die maait.

Zulk werk is niet gemakkelijk, en ieder voelt, hoe heerlijk het voor een colporteur is, als blijkt, dat een bij hem gekocht boek velen tot zegen geweest is. Zulk een goeden dag had eenigen tijd geleden de colporteur van het station Poerwosari. In April of Mei van het vorige jaar kocht een man uit Djenalas, een desa in de afdeeling Bojolali, bij hem een Evangelie. Die desa heeft geen school en die man wilde zijn kinderen lezen leeren. Daarvoor is natuurlijk een boek noodig, en het beste is, het zoo goedkoop mogelijk te nemen, en dan toch een boek, waar veel in staat. Nu, onze Javaansche Evangelien beantwoorden aan dien eisch, ze geven veel te lezen voor slechts drie cent. De methode van lezen leert is heel eenvoudig; aan het kind worden eenige regels voorgelezen, zoolang tot hij ze van buiten kent. Dan wordt hem in het boek gewezen, waar die regels staan, en hij mag ze net zoolang opzeggen met den vinger bij de letters, tot hij ze lezen kan. Doordat de Javaansche letterteekens eigenlijk lettergrepen zijn, is dat iets gemakkelijker, dan het in het Hollandsch zou zijn.

De man met zijn boekje naar huis, en hij begon leesles te geven. Hij vond het een heel eigenaardig boekje, het leek toch wel iets anders te zijn, dan zoo'n eenvoudig leesboek. Hij ging het zelf lezen, en riep zijn bureu. Toen hij later weer eens in de stad kwam zocht hij den colporteur weer op, en vroeg wat voor boekje het was, en of er nog meer zoo waren. Hij kocht toen een Kort Begrip, of misschien een ander dergelijk boek. Nog later kwam hij weer terug, en vroeg, of hij niet meer van deze dingen

kon hooren. Toen gingen er een paar goeroe's heen. Ze vonden in die desa een heelen kring belangstellenden, die om nader onderricht vroegen. Maar de weg was ver en moeilijk. Vooral in den regentijd bezwaarlijk. De menschen vonden dat zelf ook, en meenden, dat het niet doenlijk was, dat de goeroe daar elke week zou komen. Elke twee weken zou beter gaan, en dan kon in de tusschenliggende weken een van hen naar de stad komen om de vergadering van de goeroe's bij te wonen, te hooren, wat daar over de te houden preeken besproken werd, en dan wat hij daar gehoord had Zondags aan de anderen te vertellen. Dit gebeurde. IJverig leerden de menschen, het was voor de goeroe's een genot er heen te gaan. En na ruim een jaar vond de Kerkeraad, dat er geen bezwaar was ze te doopen.

Dat was de eerste keer, dat wij in die desa kwamen. We kenden wel verscheidene van die menschen, omdat ze wel eens in de stad kwamen. Nu zou er in hun desa Doop en Avondmaal zijn. Ik werd gewaarschuwd, dat de weg niet gemakkelijk was. Maar ik vond het toch jammer, niet mee te gaan. Als voorzorg zou er een draagstoel gezonden worden naar den grooten weg, waar de auto zou blijven staan, voor het geval, dat ik het te voet niet zou halen.

Met de auto gingen we eerst in de richting van Semarang tot de tweede halte van den trein. Daar boog de weg links af naar Simo. Een mooie tocht door rubbertuinen; men kon zich voorstellen in den herfst door Holland te rijden; de boomen vertoonden de prachtigste herfsttinten van lichtgroen tot donkerrood. Maar spoedig was het met het auto-rijden gedaan. Ergens midden in het veld, ver van elke desa, moesten we uitstappen. Daar stonden menschen uit Djenalas ons op te wachten, om ons den weg te wijzen, en ook de stoel was meeg gekomen. Het was een smalle weg vol groote steenen, erg zonnig, en er was zoo veel wind, dat er van een parasol geen sprake kon zijn. We moesten een riviértje door, het was gelukkig nu bijna droog, maar we stelden ons dit avontuur al voor in den regentijd, als de meeste van deze riviértjes heel vol zijn! De streek om Djenalas is heuvelachtig, en het uitzicht op de bergen schitterend.

Dat is altijd een vreugde, dat hier in den omtrek zooveel bergen zijn, en zulke mooie uitzichten. We moesten vijf kwartier loopen, maar het was nog vroeg, zoodat we niet over-warm aankwamen. Er was een heele vergadering, veel belangstellenden en ook veel kinderen. Nadat we een poosje ge-

praat hadden begon de dienst. Psalm 103 werd opgegeven, maar was naar het oordeel van den goeroe, d.e. de menschen onderwezen had, nog te moeilijk; ze kenden de wijs niet. Wat dan? Een van de nieuwe Christenen zei: „Laten we liever dat lied zingen, dat we allemaal kennen:

Er is een bron gevuld met bloed

Gevloeid uit Jezus' zij;

En wie zich werpt in dezen vloed,

Wordt door Hem rein en vrij”

Dat is het eerste lied uit de „Kidoeng Kasoekinan” (Geestelijke Liederen) door zendingeling Jansz uitgegeven, en overal zeer geliefd. Het staat ook in den Bundel van De Heer.

Wij zijn nog niet zoo rijk aan Psalmen, dat een gezangen-kwestie hier mogelijk is; de liederen, die het gemakkelijkst zijn worden het eerst geleerd, en de liederen, die in eenvoudige woorden van Jezus zingen, Gods liefde roemen, worden het best begrepen. We zongen dus van het opgegeven lied drie coupletten. Maar toen we ophielden, zei dezelfde broeder „neen, dat kan toch niet, we blijven toch niet halverwege steken, laten we het nu heelemaal uitzingen”. Wat gebeurde, zoodat iedereen bevredigd was.

Eerst werd er een Doopdienst gehouden. Het formulier is voor de menschen hier ook nog geheel nieuw, al weten ze wel wat er in staat. Er wordt dus dikwijls een preek gehouden, en alleen het formulier gelezen. De menschen zijn ook niet gewend, heel lang achteen te luisteren.

Veertien volwassenen en vierentwintig kinderen werden gedoopt. Een groot deel behoorde tot één familie: een vader en moeder, met eenige volwassen kinderen en kleinkinderen. Er waren zulke lieve kindertjes bij, en heelemaal niet bang, zooals anders wel eens het geval is. Ze kwamen gezinsgewijze en naar hun leeftijd, en knielden voor mijn man neer; hij moest soms heel diep bukken om ze te doopen. Vlak na de Doopsbediening volgde het Avondmaal.

Daarna was er een pauze, en toen nog een huwelijksbevestiging. Dat huwelijk was al vroeger vastgesteld, maar nu ze Christenen waren geworden, moest het ook op Christelijke wijze gesloten worden. Voor een Christelijke huwelijksplechtigheid is altijd bijzonder veel belangstelling: het wordt vooral mooi gevonden, dat man en vrouw beide beloften moeten afleggen, m.a.w. dat er met de vrouw ook gerekend wordt.

Voor de desa geldt hier de bepaling, dat huwelijken *in de desa* alleen gesloten kunnen worden, als mijn man er toch is, eens in de drie maanden. Het is nu al niet doenlijk,

en bij het toenemend aantal Christenen zou het hoe langer hoe bezwaarlijker worden, als men voor elk huwelijk op elken willekeurigen dag naar de desa moest, omdat de afstanden zoo groot zijn. De autokosten zouden ook veel te hoog worden. Wie op een anderen dag een huwelijksbevestiging wensch, kan daarvoor in de stad komen.

Na de huwelijksbevestiging kwam de maaltijd. Er was speciaal verzocht, of we dezen keer ook in de desa wilden blijven eten. En daarna, het was toen op het heetst van den dag, de terugtocht. Een van de broeders, de man die het eerst een Evangelie had gekocht, en zoo oorzaak werd van het ontstaan van deze gemeente, vroeg of we op den terugweg even bij hem kwamen uitrusten. We kwamen er bijna langs. Met het oog op de warmte en omdat hij het blijkbaar graag had, gingen we mee. Maar, o wee! dat „bijna er langs” bleek wel een heel eind om te zijn, in de zon langs smalle sawahpaadjes. Daar ben ik geen held in; het is lastig loopen, maar de sawah was gelukkig droog. We hebben in die dessa nog gezellig een poosje gezeten, ter verkoeling (!) nog weer gloeiende thee gedronken en heete cassave gegeten, en toen het tegen drie uur wat koeler werd, zijn we maar weer op pad gegaan. Het was heerlijk even na vier uur weer in de auto te zitten; den heelen dag hadden we op ongemakkelijke banken zonder leuning gezeten. Het was wel een vermoeiende tocht geweest, maar de gedachte, dat er nu daar, in een streek, waar het Evangelie nog in het geheel niet was geweest, ineens zulk een gemeente was ontstaan, deed de vermoeienis spoedig vergeten. De blijdschap van die menschen te zien, was wel een reis waard. Het is voor ons, die er van kind af aan gewend zijn, zoo moeilijk ons in te denken, wat het Evangelie zijn moet voor die menschen, die hun leven lang in vrees geleefd hebben, die voor hun gevoel van allerlei booze geesten afhankelijk waren, die soms van den eenen leeraar naar den anderen gereisd waren, om een elmoe te vinden, een leer, die hun de verklaring van den oorsprong, en de bestemming van den mensch zou geven, die hun zou brengen de gemeenschap met God.

Zoo donker als het is in hun huizen zonder vensters, zoo donker is het ook in de harten, die gesloten waren voor Gods licht. Is het wonder, dat de dag van hun Doop een blijde dag is, die als een feestdag wordt doorleefd; dat ze, al is hun kennis misschien nog niet zoo groot, toch met blijdschap kunnen zeggen, dat alles *anders* is geworden.

Het zal U niet verwonderen, dat de col-

porteur van het station Poerwosari er de lange wandeling voor over had, heel van de stad naar Djenalas, om van den oogst van die eene zaadkorrel getuige te zijn. Aan de pas gedoopten wordt bijna altijd gevraagd, op welke wijze ze het eerst met het Evangelie in aanraking kwamen. Dit gebeurt, omdat mijn man zich van de waarde der verschillende zendingsmiddelen een duidelijke voorstelling wil maken. Hier waren het allen vruchten van de colportage, van dat ééne Evangelie bij dien colporteur gekocht.

Er wordt wel eens gevraagd, of het nu van zooveel nut is den Bijbel te verspreiden, en de vrees wordt uitgesproken, dat de menschen er niet veel aan zullen hebben, dat ze den Bijbel toch niet kunnen begrijpen, dat ze met den Bijbel alleen, zonder onderricht, niet tot God zullen komen. Het geval van Djenalas staat niet alleen. Het is al meer voorgekomen, dat er menschen, die volstrekt niet tot wat men de intellectueelen zou noemen behooren, enkel door het lezen van Gods Woord Christen werden. Nog pas kwamen de ouderlingen van een verren tocht terug, uit een bijna onbereikbare desa, waar een man en vrouw den Doop hadden gevraagd. Ze waren nooit op catechisatie geweest, en de ouderlingen hadden er niet veel verwachting van. In hun verslag werd opgemerkt, dat ze het niet mogelijk geacht hadden, dat iemand zoo, zonder catechisatie, ver van elke gemeente, tot zulk een kennis van de waarheid kon komen.

Het hoeft ons Gereformeerden toch ook niet te verwonderen. Wij gelooven immers, dat in den Bijbel „al hetgeen de mensch schuldig is te gelooven om zalig te worden genoegzaam geleerd wordt”. Dat is in dit land ook onze kracht tegenover de Roomsche propaganda: de verspreiding van Gods Woord.

En van U wordt gevraagd, om ook de colporteurs, die altijd zaaien en slechts zelden juist van het door hen gestrooide zaad de vruchten zien, door Uw gebed te steunen in hun moeilijke werk.

Met onze hartelijke groeten aan U allen,
J. C. VAN ANDEL RUTGERS.

Brief van Ds. Lambooy.
Een droom van een jongen.

Merkwaardige beweging op Midden-Soemba.

Paleti, 7 Augustus 1925.

Aan de Deputaten der Soemba-Zending.

Zeer geachte Broeders!

Sinds mijn laatsten brief is er weer iets ge-

beurd, waarvan het noodzakelijk is, dat gij op de hoogte zijt.

De arbeid op Midden-Soemba is van maand tot maand meer eischend, maar ook meer animeerend, omdat de actie zich steeds uitbreidt, en met den dag meer menschen komen luisteren naar het Evangelie.

Het voornaamste in de afgelopen maand was wel het feit, dat er zich allerlei geruchten verspreidden aangaande een aanstaande duisternis, die komen zou en een zondvloed. Algemeen werd dat geloofd. Er was, vertelde men, in het Landschap Napoe een jongen van tien jaar, die wonderen had gedaan en nog kon doen. Hij had gedroomd en allerlei wonderbaarlijks gezien: een godenzoon met menschenhoofd en slangenlichaam was op aarde gekomen en had gezegd dat alle menschen tot God moesten gaan bidden. Die jongen kon geld maken en eten doen vermenigvuldigen. En als men het niet geloofde dan zou er een groote straf komen.

Alle menschen uit Midden-Soemba waren bang, en velen kwamen informeerden of het waar was; en of ik het uit het groote boek eens na zou willen kijken. Dit alles was reden genoeg, om eens zelf die wonderprofeet op te gaan zoeken, en hoe dichter ik bij Napoe kwam, hoe wonderlijker en verwarrender de verhalen werden. Ik bereidde mij dus voor op iets heel wonderlijks en veel tegenstand. Maar dat viel mee. Van wonderen en dergelijke wist men in Napoe zelfs niets. Dat waren allerlei verzinsels van Soembaneezen. Maar het heele feit kwam hierop neer: een jongen, genaamd Landoe Oerang, van ongeveer 15 jaar, had gedroomd, dat hij de stem van God hoorde, die zeide, dat de Soembaneezen de afgoden moesten weggooien en tot God gaan bidden. Velen kwamen naar dezen jongen luisteren, die alleen die droom vertelde en niets meer. Alle menschen waren er van overtuigd, dat hij de waarheid sprak en dat aan zijn woorden gehoor moest worden gegeven. Bij nader gesprek zeide de jongen dat alle menschen goed moesten luisteren naar wat ik zeide; want al wat ik leerde was, wat hij bedoelde. Zoo had ik gelegenheid tot ongeveer 600 menschen tegelijk een dag lang het Evangelie te prediken en allen luisterden met de grootste aandacht. Na afloop werd besloten dat allen hun afgod zouden brengen op diezelfde plaats en verbranden. Vooral de Radja zelf was vol vuur om dit te doen, al waren er kamponghoofden die tegenstand boden. Verreweg de meesten besloten dat te doen. Dit was de

reden waarom de Radja verzocht had aan mij om te komen, opdat allen van God zouden hooren.

En op den terugweg werden we overal opgewacht om te hooren wat er van die geruchten aan was, en allerwege was men bereid gehoor te geven en de Merapoe's weg te doen; al zullen we eerst de resultaten moeten afwachten. Het is een mooie beweging en zelfs de Radja van Lewa, die vroeger altijd zoo vijandig was en spotte met het Evangelie, komt soms tweemaal per dag om uit het Evangelie te hooren. Voorloopig wil ik niet verder aandringen op weggooien van den Merapoe, want met dwang heeft het geen waarde; bovendien zou het kwaad kunnen als er een ramp kwam, b.v. geen regen of groote honger, dat men zeide dat het mijn schuld was omdat de goden nu vertoorned zijn. Ze moeten het uit eigen overtuiging doen, maar moeten dan ook weten wat de eisch is, om christen te worden. De meeste menschen weten nog niets van God af, al willen ze nu wel gehoorzamen. Daarvoor is noodig dat ze het eerst hooren. Het geloof is uit het gehoor.

Met 15 Augustus heb ik er een van de leerlingen van den Normaal cursus heen gestuurd, die net klaar is, en waarvan ik gaarne zag dat hij op de tweede cursus voor de opleiding van helpers kwam. Hij moet, zolang hij daar nog niet is, nu elken dag naar de kampongs van Napoe en Kapoendoek gaan.

Deze beweging blijft niet beperkt tot die landschappen, maar over heel Midden-Soemba breidt het zich uit, en wij komen menschen te kort om te spreken tot hen, die willen luisteren. Gelukkig gaat er een geest van opwaking door hen, die al christen zijn, zoodat velen zich aanbieden om mede te helpen. Het zijn wel niet allemaal opgeleiden, maar de mobilisering der gemeente is een van de voornaamste middelen. Misschien gaat daar nog wel den meesten invloed van uit.

Zooals ik U reeds schreef, was 28 Juni een groote dag voor ons, waar er drie belijdenis deden, en 25 gedoopt werden, bijna uitsluitend leerlingen van het Internaat. En den daarop volgenden Zondag werd het Avondmaal gevierd met ongeveer 80 menschen, een aantal tot nog toe niet bereikt. De Avondmaalstafel was te klein.

Dit alles getuigt van veel zegen, en het heidendom wordt hoe langer hoe meer geschokt. Maar dit eischt ook veel van ons. Want zullen we deze opwaking niet voorbij laten gaan, dan zijn er noodig minstens 3 goeroes Indijl behalve de hulpkrachten die

zich vrijwillig aanbieden. Daarom is het mijne bedoeling op de eerstvolgende begrooiting twee goeroes Indijl aan te vragen en uit de kerkenkas van Pajeti er één te betalen.

Er wordt wel veel geverg'd, maar er staat tegenover dat er ook ontzettend veel zegen door verspreid kan worden.

Met ons gaat het gelukkig goed, en behalve kleine ongesteldheden, mogen we ons verheugen in voldoende kracht om den arbeid te volbrengen.

Met de andere menschen op Pajeti gaat het niet altijd rooskleurig. Mevr. Krijger is nog altijd in denzelfden toestand. Zoo ook Mevr. van Dijk. Voor de zuster vreezen we ook van tijd tot tijd, of ze het nog wel tot haar aanstaande verlof kan volhouden.

Het zou zeer goed zijn als nu reeds uitgezien werd naar een ander; maar het is niet overbodig zoo iemand er op te wijzen dat haar taak zeer moeilijk is, moeilijker dan van de andere Zendingsarbeiders, daar zij alleen staat. Voor een ongetrouwde is het bijna niet te doen. Wij moeten dan ook alle respect hebben voor de zuster, die met groote zelfopoffering haar kracht en gezondheid aan die taak gegeven heeft.

Ontvang onze hartelijke groeten en Gods zegen.

P. J. LAMBOOIJ.

A. M. LAMBOOIJ—

VERHOEF.

Schooldag van Midden-Java.

Maandag 3 Augustus werd in Djokja de jaarlijksche schooldag gehouden voor Midden-Java. Hier komen onderwijzers en schoolbesturen samen om te beraadslagen over de belangen van ons Chr. onderwijs.

In de Europeesche Kerk kwamen 60 à 70 belangstellenden bijeen. Ds. Bakker opende als voorzitter van het comité voor den schooldag de vergadering met een hartelijk welkom aan de aanwezigen, wees er op welk een moeilijk werk de opvoeding der kinderen is, maar dat ook de genade Gods daarvoor krachten geeft en wijsheid.

In de eerste plaats werd beraadslaagd over de vraag op welke wijze de geestelijke vrucht onzer Hollandsch-Inlandsche en Hollandsch-Chineesche scholen kan worden verhoogd. Voor elk van beide scholen was een afzonderlijke inleider aangewezen, namelijk de heer Hagen van Magelang voor de H.-I. en de heer Kuipers van Magelang voor de H.-C. school. Beide heeren waren uit Magelang, omdat daar kort te voren op een

schoolvergadering deze beide onderwerpen aan de orde geweest waren.

Beide referaten maakten diepen indruk op de vergadering, omdat hier niet zoo zeer in allerlei maatregelen aan den buitenkant het heil gezocht werd, maar bovenal op het persoonlijk geloof, de persoonlijke geestelijke zorg, en het persoonlijk gebed der onderwijzers de nadruk gelegd werd. Wel kunnen allerlei afzonderlijke maatregelen worden aangewezen omtrent den tijd die aan de Bijbelsche geschiedenis besteed wordt, omtrent het zingen van Christelijke liederen en psalmen, huisbezoek, dat bij de ouders gedaan wordt, het meegeven van bijbels en Chr. boekjes naar huis, het contact met oud-leerlingen. Dit alles heeft groote waarde en verdient daarom met zorg verricht te worden. Maar juist hierom trof de inhoud dezer beide referaten de vergadering zoozeer, omdat hier telkens weer erop gewezen werd: onderwijzers, de geestelijke vrucht op uw arbeid kunt ge het meest bevorderen, door die in het geloof van God te verwachten, door in heel uw leven en in al uw arbeid u als Christen te gedragen en zoo een voorbeeld voor uw leerlingen te zijn, en door voortdurend uw leerlingen in het gebed God op te dragen, want God alleen heeft den sleutel der harten en Hij is machtig het wonder der wedergeboorte daarbinnen te wekken.

Dat doet God telkens ook. Het wonder is groot, dat er in deze wereld leerlingen van onze scholen door den doop worden opgenomen in de Chr. gemeente. Denk eens, wat voor moeilijkheden deze kinderen hebben te overwinnen. Wat ze op school hooren staat in lijnrechten strijd met alles wat hun huis biedt, en ze hebben dezen strijd tusschen Jezus en hun omgeving te voeren op een leeftijd, waarop vaak anderen aan niets dan spel denken, op een leeftijd van 14, 15 of 16 jaar. Is het dan niet een groot wonder, zoo er één van deze kinderen tot Jezus komt en zijn geloof in Hem openlijk belijdt. Maar anderzijds zijn er toch ook nog scholen, waarvan die ééne zelfs niet aan te wijzen valt, maar waar alle arbeid tevergeefs schijnt geweest te zijn.

Hoe is die zendingsvrucht op de verschillende scholen? En dan mag blij getuigd, dat nu reeds door onze Chr. H.-I. en H.-C. scholen groote dingen geschied zijn. Velen zijn reeds Christenen geworden van de oud-leerlingen. Ontroerende dingen zouden te vertellen zijn van den geloofsmoed, die in sommigen hunner openbaar was. Maar ook werd er in de discussie op gewezen hoe die vrucht zich niet alleen uitstrekt tot degenen

die tot belijdenis des geloofs komen, maar veel verder gaat. Immers de school „bouwt het bewustzijn om” naar een term dien Dr. van Andel gebruikte. Zij die de Chr. school bezocht hebben, kennen het christendom, brengen het min of meer in hun huis, staan er, ook waar ze niet tot belijdenis des geloofs komen, vriendelijk tegenover, en helpen zoo mee, dat de bevolking een welwillende houding aanneemt tegenover het Christendom. De school werkt in zijn geestelijke vruchten vooral op den langen duur.

In de tweede plaats werd daar gesproken over het Middelbaar onderwijs in Indië. Op den vorigen schooldag was door mij daarover een referaat gehouden, waarin op de wenschelijkheid van het oprichten eener Algemeene Middelbare school gewezen werd. Deze Algemeene Middelbare school is aangepast aan de behoeften der Inlandsche bevolking. In Djokja is een Wis- en Natuurkundige afdeling, die ongeveer met de H.B.S. overeenkomt, in Bandoeng een Westersch klassieke afdeling, die overeenkomst vertoont met een gymnasium afd. A; de eerste leidt op voor Medische en Wis- en Natuurkundige faculteit, Technische Hooogeschool, enz.; de laatste voor de Theol., Juridische en Litterarische faculteit. De bedoeling bestaat, in Solo nog een Oostersch litteraire afdeling op te richten, die speciaal voorbereidt voor de studie der Oostersche letteren. De vorige schoolvergadering benoemde een comm. om over deze zaak te raadplegen met het Departement, welke comm. thans meedeelde, dat het Departement gaarne concrete verzoeken tot oprichting van een A. M. S. in overweging zou nemen, onder voorwaarde dat die niet werden opgericht op plaatsen waar reeds een gelijksoortige afdeling gevestigd is. Daarom werd besloten, dat Solo pogingen zal aanwenden om een Wis- en Natuurkundige afdeling te krijgen, en Djokja of Magelang voor een Westersch-klassieke afdeling als in Bandoeng. Voor de Oostersch litteraire afdeling is het nog de tijd niet. Het Gouv. heeft daar zelf nog geen leerlingen voor.

Ook werd op deze vergadering nog een comm. benoemd voor het ambachtsonderwijs, die het volgend jaar rapport zal uitbrengen.

Ten slotte kwam er een stem uit de vergadering, die de wenschelijkheid uitsprak ook een Zendingsdag voor Midden-Java te houden, waar niet alleen onderwijzers en schoolbesturen, maar alle zendingsarbeiders op Midden-Java tesaam zich eens kunnen bezinnen over algemeene vraagstukken. De vergadering voelde veel voor deze gedach-

te. Voor een volgend jaar zal het overwogen worden.

Wij hebben in Indië niet onze dagen van geestdrift in zoo grooten stijl als in Holland de Deputatenvergadering of de Universiteitdag b.v., maar hier bleek, dat geestdrift niet in het getal schuilt.

Van deze vergadering hebben we weer

behouden in Utrecht aangekomen en in den huiselijken kring, dien zij voor ruim vijf jaren verliet, teruggekeerd. Zondagmorgen is zij reeds met de gemeente van Utrecht opgegaan onder den dienst des Woords, maar niemand wist, dat onze dokter in de Begijnkerk zat. We danken den Heere voor haar snelle overkomst en gunnen haar gaarne

nieuwe bezieling meegedragen, meer toewijding voor ons werk, meer band aan elkander, meer hoop voor de toekomst. Wij voelden het allen weer opnieuw welk heerlijk werk God ons in de kerstening van het Javaansche volk gegeven heeft. En menig onderwijzer in Holland hebben we beklagd, die lang op twee gedachten hinkt, over de vraag, of hij naar Indië zal gaan, en daardoor de schoone ervaringen van dit werk mist.

Djokja.

A. POS.

Bij de foto.

Deze foto laat ons zien de Javaansche school te Patalan, een der beste en grootste scholen op het Zendingsterrein van Djokja. Het is een school 2e klas, een zogenaamde Standaardschool. De leerlingen met het personeel zijn opgesteld voor het schoolgebouw.

W. B.

Dr. Dreckmeier.

Dokter Dreckmeier is gearriveerd.

Zaterdagavond is zij via Marseille-Parijs

den zoo welverdienden verloftijd. Dokter Dreckmeier heeft in ons Zendingshospitaal *prachtig* werk verricht en onder Gods zegen een schoonen arbeid voor Zijn heerlijk Koninkrijk mogen doen. Gedurende het verlof van dokter Flach rustte geruimen tijd heel de hospitaal-dienst op haar schouders en droeg zij van heel den geneeskundigen dienst op ons Zendingsterrein de niet te onderschatten verantwoordelijkheid. Dokter Dreckmeier is iemand van groot initiatief met hoog verantwoordelijkheidsgevoel, die dan ook in ons Hospitaal en in de buitenpraktijk op zeer lofwaardige wijze haar werk heeft gedaan. Liefde voor den Koning der Zending dreef haar tot een hoogopgevoerde prestatie van haar kennen en kunnen.

We gunnen allen aan dokter Dreckmeier een schoonen verloftijd. We hopen op de a.s. Zendingssynode haar in ons midden te hebben, waar ze met haar adviezen ons uitnemend zal kunnen voorlichten. En we hopen ook in een *gemeentesamenkomst* haar te zien en te hooren.

Utr. Kerkbode.

H. KAAJAN.

In het land der zon.

(Java).

Dat het bij ons dag en nacht zeer levendig is, heb ik al eens verteld, maar het allerlevendigst zijn bij mij de mieren. Dat kan men zich in Europa niet voorstellen. Als wij vroeger verre wandelingen in de uitgestrekte bosschen maakten, stonden wij dikwijls stil bij een mierenhoop. Het leven van dit beweeglijke volkje was zoo interessant! Wat een menigte! Steeds weer schenen nieuwe scharen uit den grond te voorschijn te komen, en ijverig, ijverig! „Ga tot de mieren, gij luijaard!” zeide Salomo reeds.

In Indië behoeft men geen verre wandelingen te maken om zoo iets te zien. Toen ik mijn intrek nam in het nieuwe paviljoen, marcheerden de mieren reeds in lange rijen en goedgeordende gelederen langs de muren op en neer. En als zij nog maar op den muur en op den grond bleven! Maar dat is het juist! Ik krijg kippenvel, als ik aan mieren denk. Toen ik den eersten tijd van mijn ziekte niet eten kon, waren allen blij, als ik maar veel melk dronk. Die melk moest, als alle voedsel, in 't water gezet worden; dat weet ieder, die 4 dagen in 't land is. Eens wilde ik 's nachts melk drinken. Reeds zette ik het glas aan de lippen, toen mij opeens in de gedachten kwam, mijn zaklantaarn aan te knippen. Tot over den rand wemelde het glas van mieren. Met afschuw zette ik het neer en nam no. 2 en 3 op, om daarmede gelijke ervaring op te doen. Rina, mijn bruine verpleegster, had vergeten de glazen in het water te zetten. Met mijn eetlust was het natuurlijk weer voor eenige dagen gedaan.

Het oude paviljoen deelde ik met eene geheele mierenmaatschappij. Ik wist eerst niet, waar zij vandaan kwamen, tot ik op een keer ontdekte, dat er onderde mat eene geheele kolonie huisde. Toen Rina met den bezem kwam, gingen zij op de vlucht, groote en kleine, en namen al de eieren mee. Ver gingen zij echter niet. Zij kropen een eindje tegen den muur op tot het gevaar voorbij was, en kwamen toen terug. Wat moet men daaraan doen? Petroleum? Maar dat helpt maar voor een klein poosje.

Eenige malen werd ik 's middags, toen ik even sliep, wakker doordat er iets aan mijn voeten kriebelde, en ik zulk een eigenaardig gevoel aan den hals had. Mijn bed stond niet tegen den muur, maar toch hadden de mieren mij weten te bereiken. Zij kriebelden aan mijn voeten en 20—30 anderen liepen over mijn hoofdkussen. Ik had zoo graag nog een poosje geslapen, maar dat ging niet, ik riep: „Mirjam, Mirjam!

Mieren! Mieren!” Langzaam en waardig verscheen Mirjam, nam de vliegenklap en joeg het opdringerige volkje op de vlucht.

Men zegt, dat de mensch zoo tamelijk aan alles wennen kan, en voor een groot deel is dat waar, maar aan muskieten, mieren en kakkerlakken wen ik nooit, ofschoon ik mij hier prachtig ingeleefd heb. In de eerste maanden, dat wij hier waren, vischte Zr. Agnes met stoicijsche kalmte de mieren uit haar melkbeker, en zei droogweg: „Men moet aan alles wennen.” „Als ze dan maar eerst hun voeten waschten!” bemerkte ik, toen ik ze 's avonds uit mijn bovillon haalde. Dat is natuurlijk de schuld van kokkie, maar Javanen begrijpen ons in dit opzicht niet. De kakkerlakken nemen zij lachend in de hand, net zooals wij met de vliegen doen en dan is er geen vuiltje meer in het voedsel!

Nu is gelukkig de regentijd voorbij, dus men behoeft niet meer naar allerlei dingen om te zien. Wat roesten kan, roest in den regentijd; wat niet roesten kan, beschimmelt; en wat niet roesten en schimmelen kan, bederft toch door het vocht. Er is in dit land slechts één middel daartegen: de zon!

In de laatste weken rook het bij mij weer naar schimmel. Met een diepen zucht sleepte ik alles wat ik aan boeken bezit, uit alle hoeken bij elkaar. Sajem, de waschbaboe, moest ze in de zon brengen tot de banden krom trokken van de hitte, want voor niets heeft de schimmel respect. Mijn Maleische en Javaansche Bijbels zijn aan 't schimmelen eer ik in staat ben ze te lezen, en met mijn Hollandschen Bijbel ziet het er nog veel slechter uit, ofschoon hij geregeld gebruikt wordt. De Theosophie en Richter's „De godsdiensten der volkeren” imponeeren haar ook niet; er is niets aan te doen. Men moet den regentijd en de schimmel maar voor lief nemen. Een boekenkast heb ik nog niet, maar als ik er een rijk ben, berg ik er de nieuwe, maar toch zoo haveloos uitzijende boeken met een dankbaar hart in weg.

En de zwart-leeren schoenen! Men kan toch onmogelijk alle schoenen, die men bezit, tegelijk aantrekken, dus in de zon er mede! Toen ik ziek was, kon ik niet overal op letten; alleen de ijver van de mieren trok mijne aandacht. Maar toen ik weer op de been was, vertrouwde ik mijn oogen niet. De linnenkast was vol mieren — alles er uit! En de schoenen waren geheel beschimmeld, terwijl de mieren er kleine gaten in gebeten hadden; mijn regenmantel was vol schimmelvlekken. Alles in de zon, maar eerst moeten de vlekken natuurlijk er uit

geborsteld worden. Dat is het werk der baboes, maar eer zij verschijnen heeft men zelf het werk al in orde. Ik neem een schoen op, maar op hetzelfde oogenblik wordt hij levend en ik slinger hem in een hoek. Ik ril van afkeer: een geheel mierennest was er in: overgrootmoeder, grootmoeder, moeder, en kind! Mirjam komt te hulp; zij glimlacht om de Nonna, die maar niet aan mieren kan wennen; dan laat zij de lieve diertjes er uit kruipen, de schimmel wordt er afgeborsteld, en de schoenen worden in de kast gezet tot ze weer beschimmeld zijn.

Aan tafel zei ik eens: „t Is toch onbegrijpelijk, dat alles hier zoo beschimmelt! 's Is een wonder, dat de menschen ook nog niet beschimmelen.”

„Zoo?” antwoordde onze Hollandsche collega. „Heb je dan die witte vlekken op de bruine huid der kinderen nooit gezien? Dat is ook schimmel: huidschimmel.” Daaring mij een licht op. Ja, die witte vlekken op de bruine huid maakten zoo'n komischen indruk. Maar die huidziekte is besmettelijk, en daarom worden de kinderen, die er aan lijden, in het ziekenhuis gebracht, waar men de aangetaste plekken penseelt met een geneesmiddel, zoodat ze na eenigen tijd verdwijnen.

Schoenen en boeken komen steeds weer in de zon, en wij laten ons van dag tot dag zoowel innerlijk als uiterlijk doorstralen en vernieuwen door Jezus, onze Zon!

E. KREIG.

Uit het orgaan der Salatiga-Zending.

Niet verslappen!

Het is, meen ik, niet de eerste maal, dat de verantwoording van de voor Suriname ingekomen gelden onder dit hoofd verschijnt. Toch blijkt het noodig te zijn, nog eens weer op hetzelfde aanbeeld te hameren. Wil men het Zendingswerk in onze West op hetzelfde peil handhaven, dan moet er minstens tien maal zooveel binnenkomen als de laatste maanden het geval was. Wil men dat het werk daar met kracht voortgezet wordt en dat de broodnoodige uitbreiding (Ulo-school en Normalschool voor onderwijzers) haar beslag krijgt, dan kan men er voor de e.k. maanden gerust nog een nulletje achter plaatsen. De week voor gebed en offer beschouwen wij Gereformeerden blijkbaar als minder in onzen sfeer passend — zij bracht althans geen extra gift. Laat ons nu hopen, dat de radio-rede van Z. Exc. Oud-Gouverneur Staal rijke vrucht moge afwerpen en de laatste maanden van het jaar nog menige verrassing in haar schoot bergen.

In October mocht ik ontvangen: Van C. R. te Moerdijk f 3.50; Ds. G. B. te S. f 1; D. d. W., Schoten andermaal f 5; F. J. H. te Wolfhezen f 15; M. J. B. te Soerabaja andermaal f 10; Dames M., Den Haag f 5; P. G. te Dinxperlo f 5; G. J. K. te Almelo f 3.50.

Den vriendelijken gevers en geefsters hartelijk dank.

Hilversum. Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN,
Bilderdijklaan 12.

KORTE BERICHTEN.

Soepater.

Soepater, de Goeroe Indijl, die beroepen is tot Pandita Djawa — Javaansch predikant — in de Javaansche Gemeente te Djokja, heeft die beroeping aangenomen. Hij heeft gevraagd om in April 1926 examen te mogen doen.

Een tweede kerk te Djokja.

Te Djokja is zeer dringend noodig een tweede kerkgebouw. De Hollandsche Zendingskring te Djokja bracht voor dit doel reeds f 2000 bijeen. Prachtig. Als nu in Holland ook eens f 2000 voor dit doel verzameld werd, dan zou de Inlandsche Gemeente weldra haar tweede kerkgebouw hebben.

Mej. A. M. Netelenbos.

Mej. A. M. Netelenbos, dochter van Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo, thans onderwijzeres te Almelo, is benoemd tot onderwijzeres bij het Bijzonder onderwijs te Malang.

De Zendingsweek.

De zes samenwerkende zendingscorporaties hadden verzocht de eerste week in November te maken tot een Zendingsweek. Thans bericht men, dat het Zendingsbureau te Oegstgeest als opbrengst van de Zendingsweek ontving f 120.000.

De Zendingsconsul.

Naar we vernemen zal de nieuw-benoemde Zendingsconsul, Dr. Slotemaker de Bruine, in het begin van Januari met zijn gezin vertrekken naar Java.

Dr. H. Kraemer.

Dr. H. Kraemer, taalgeleerde in dienst van het Ned. Bijbel Genootschap, is van Djogja naar Malang (Oost-Java) verhuisd om daar zijn arbeid voort te zetten.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f 5.— aan Mej. M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken Busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f 0.23, 5 stuks f 1.—, 10 stuks f 1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten gesloten kunnen worden, kosten de 10 stuks f 1.40 en de teksten f 0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middelburg, Burg 109 en sture vooraf het geld. Giro no. 64188.

Adresverandering.

Wie van adres verandert zende daarvan bericht aan de Uitgevers Mij. Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

LEESTAFEL.

De Geschiedenis der N. Test. Godsopenbaring door Dr. F. W. Grosheide, Hoogleeraar aan de V. U. te Amsterdam, bij Kok te Kampen, f 1.25.

Een rectorale rede, gehouden bij de overdracht van het rectoraat. Een actueel onderwerp is hier degelijk en duidelijk behandeld.

Kuischheid door Dr. J. J. Knap Czn., bij Kok te Kampen, f 1.25, geb. f 1.90.

Een zeldzaam mooi en diep ernstig boek, dat in de meest gekuischte taal de kuischheid aanprijst. Dit gulden boekje verdient een plaats in elk gezin.

Wakende aan de poorten, preekjes voor jongeren, door J. Hollander, Drukkerij Vado, Delft.

Aardige stukjes over 25 teksten. J. Hollander kan het wel frisch zeggen. Maar de Zendingsgedachte is schier vergeten.

Korte verklaring der Heilige Schrift, Epheze en Philippenzen, door Dr. S. Greidanus, bij Kok te Kampen, f 3.—.

Superieur werk: vrucht van nauwgezette studie, neergelegd in populaireren vorm; een boek van hooge en blijvende waarde.

Bij Kirchner te Amsterdam verschenen onderscheiden aardige Zondagschoolboekjes:

Bertus, door H. F. Merwe, f 0.50. Een goed boekje voor jongens en meisjes.

Jaapje, door S. G. Broos Klopper, f 0.20. Mooi boekje. Teer gevoeld.

Hoe Bart en Kees vrienden werden, door Clara, f 0.40. Wel aardig. Met smaak te lezen.

Jaap van de Schuit, door H. Hollander, f 0.50. Een boeiend boekje voor de jeugd.

Toen het nacht was, door Hugo Kingmans, f 0.50. Een niet onverdienstelijk Kerstboekje.

Waarom de torens zingen, door Hugo Kingmans, f 0.40. Een herdenkingsboekje in verband met het a.s. zilveren jubileum onzer Koningin.

Huiscatechisatie. Een woord tot Christen-Ouders, door R. van Maziijk, bij Wcd. C. Goudswaard te Rotterdam, f 0.50.

Een ernstig, beschamend woord, dat waard is gelezen en behartigd te worden.

Nisa, de neef van den Tooveraar; een verhaal uit Kameroens Oerwouden, naar het Duitsch van H. Norden, vrij bemerkt door H. v. Lennep. Boekhandel Zendingsstudie-Raad te Den Haag, f 2.25.

Een Zendings jongensboek. Het eerste, dat in onze taal verscheen. Een boeiend verhaal. Voor het doel geschikt. Gaarne aanbevolen.

Zondagsschoolserie de Nos. 91—95.

Uitgaaf H. ten Brink, Arnhem.

No. 91. *Toch naar Holland*, door J. L. F. de Liefde. Een boeiend Zendingsverhaal. Zeer aan te bevelen.

No. 92. *Sikke van Westraga*, door H. Alkema. Een vlot geschreven jongensboek.

No. 93. *Huib*, door Aletta Hoog. Een aardig kinderboekje.

No. 94. *Grootmoeders Peaschei*, door W. Blomberg Zeeman. Een geschikt boekje voor kinderen.

No. 95. *Blind Keesje*, door W. Blomberg Zeeman. Een roerend verhaal. Heel mooi. Al deze boekjes zijn geïllustreerd.

Van een Cevlonsch Prinsesje, door Aletta Hoog.

Een Zendingsboekje voor kinderen. Aardig om te lezen.

Uit de Fonteynen des Heils.

Scheurkalender voor 1924, bij Krichner, Amsterdam.

Het schild is minder mooi. Maar de inhoud van den kalender, die reeds zijn 29e jaargang heeft bereikt, is best.

Van Zaai-Akker en Oogstveld, door J. van Mulwijk. Zendings-Boekhandel Den Haag, f 0.60.

Dit boekje biedt ons mooi geteekende schetsjes uit het Zendingsleven op Nieuw Guinea. Gaarne warm aanbevolen.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Door A. Koppejan te Kruiningen, opbrengst collecte f18.03; Giften ingekomen bij N.V. Dagblad en Drukkerij „De Standaard”, Amsterdam f9.—. Van Mej. J. Stins te Hindeloopen, uit het nikkertje van de bewaarschool f4.70; Giften van J. M. S. te H. f6.—; Van J. v. Essen, Barneveld f2.50; Door J. Vreeke, Kloetinge, van de I.I. der Chr. school voor L. O. te Goes (Westwal) f3.50; Door B. M. Bulten, Zaandam. De helft der opbrengst van de I.I. der Chr. school, Kl. Katerstraat f13.25.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 23 Nov. '25. Giro No. 32806.

Voor Djokja.

Van Mej. Kronenberg Rot te Zaandam f20.—; Door Mevr. Alewijk te Abcoude, van Jacob Hendrik f5.13; Van M. Hellema Jd., te Zaandam f1.50; Geref. Kerk te Bloemendaal f200; Geref. Kerk, Zaandam f800; Van de kring te Santpoort f60.

W. BREUKELAAR.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Ds. v. Dijk te Groningen, uit zijn catechisatiebus f171.—; Ds. Breukelaar van H. Hoeke te Asperen f2.50; J. Wildvank te Delfzijl f30.; G. Schoonewille te Hollandscheveld, Zendingsbusjes f116.80; X. Y. Z. te d. H. f30.—; Ds. Kwak te Tenboer, v. d. Zend.v. f43.20; K. J. Venkamp te Garrelsweer v. d. Zend.v. f20.—; J. M. Wagenaar te Pekelderweg, busjes f25.69; F. J. Weenink te Nieuwleuzen, busjes van J. Petter en K. C. Bouwman 13.81, F. en A. Kleen 6.80, D. Stolte 2.65, A. Tempelman en S. Vegeman 19.49, J. Brinkman 401½, G. Snijder 6.47½, Spaarpot meisjes Wenemers 2.50 = f62.53; Dr. Lammertsma te Appingedam, opgespaarde centen en h. centen f1.50; J. M. Wage-

naar te Pekelderweg, voor kerkbouw Waingapoe f9.05; H. Rabber te Emmen, bijdragen f55.19; H. Hulshoff te Zoutkamp, v. d. Zend.v. f25.—; Soldaat te Kommerzijl, busjes f30.—; J. Wildvank te Delfzijl, busjes f50.—; L. Smit Hz. te Hasselt, busje v. A. Appelo f13.95; H. Sturing te Gees van de 3 laagste klassen der school f10.—; K. Bosma Jr. te Middelstum v. d. Reciteerv. O.K.K. f5.44; H. Ensink 't Laan, Bentheim, v. d. Jonged.v. 4.—, huisbusje Fam. E. 4.— = f8.—; J. E. v. Buuren te Delfzijl, gev. in de coll. 5.— en 1.— = f6.—; F. Lameris te Wagenborgen, 't Negertje der school f11.—; A. Nawijn te N.-Dordrecht, schoolk. 1ste kl. f10.—; B. Roosjen te Diever, v. d. schoolk. f5.76; J. Mulder te Dwingeloo, v. d. Jongel. vereen. 8.33, gev. in de coll. 5.— = f13.33; A. Witterholt te Pieterburen, v. d. schoolk. f10.—; Mej. J. Mulders te Meppel, een coll. 230.24, v. een zuster 2.50 = f232.74; Ds. Binnema te Kielwindeweer, gev. in de coll. 1.—, busjes in de kerk 75.— = f76.—; H. L. Smeeman te Coevorden, een coll. f42.27; H. J. Kuiper te Zwartsluis, v. d. Zend. Comm. f90.—; E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. 2.50 en h. centen 0.22½ = f2.72½; J. Nieborg te Groningen, van N. N. f10.—; N. N. te Tenboer f75.—; Mej. A. v. d. Veen, v. d. Jonged.v. Bidt en Werkt f11.07; H. A. Hulsebos te N.-Pekela, busjes f100.—; Ds. Bakker te Lutten a. d. Dedemsvaart, busjes October f19.—; K. Scharten te Nijmegen en A. v. d. Horst f1; G. v. d. Veen te Vroomshoop, gev. in de coll. f5.—; J. K. de Jonge te 2e Exloermond, busjes f5.47; D. A. Koebrugge te Onstwedde, uit de Zendingskas f80.—; J. Koops te Zweeloo, gev. in de coll. f2.50; J. Groothof te Bedum, gev. in de coll. f1.—; E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f25.—; Ds. Lammertsma te Appingedam, bij hem bezorgd 35.— van een ziek meisje, 200 h. c. en 538 h. c. = f38.69; Westerhoek te Houwerzijl, v. d. Zend.v. f100.—; Ds. Heidema te Zuidbroek, gev. in de coll. f10.—; Mej. J. C. Wiersema te Bedum, P. Boer 8.35½, J. v. Hemmen 8.47½, 1e kl. der school 11.— = f27.83; Mej. J. Mulders te Meppel, gev. in de coll. 2.— en 4.90, coll. bruil. 2.85 = 9.75; Mej. G. Haan te Groningen, 2 mdl. storting Kinderz.v. f250.—; Ds. Steenhuis te Loppersum, busje P. Wiersema en H. Vegten f9.65; J. Mulder te Dwingeloo, gev. in de coll. 2.50 en 2.50 en 1.— = 6.—; A. Dijkstra te Musselkanaal, v. d. schoolk. theel. en zilverp. f1.28; J. Wedeven te Winschoten, gift van N. N. f30.—; Mej. Graafhuis te Haren, v. d. schoolk. f13.50. Avereest Soembaweek 209.30; Emmen,

idem f 185.50; Pekelderweg Pinkstercollecte f 40.26; Zalk, idem f 26.35; 't Laar, idem f 82.50.

Groningen, 23 Nov. '25.
Heeresingel 34, giro 51619.

J. DUURSEMA,
Quaestor.

Het Zendingsblad in 1925.

REGISTER.

Meditatiën.

Januari. Het Jubeljaar, Levitic. 25 : 9b door Ds. W. Verhoef.
Februari. Een Kudda en één Herder, Joh. 10 : 16 door Ds. W. Breukelaar.
Maart. Was dit niet mijn woord, Jona 4 : 2 door Ds. N. Duursema.
April. Een open deur en vele tegenstanders, 1 Cor. 14 : 9 door Ds. A. de Geus.
Mei. De Geest en de Bruid, Openb. 22 : 17b door Ds. L. G. Goris.
Juni. Hem zullen de volkeren gehoorzaam zijn, Gen. 49 : 10 door Dr. J. Hania.
Juli. Niet gehuurd, Matth. 20 : 7a door Ds. A. H. van Minnen.
Augustus. Bidden zonder ophouden, 1 Thess. 5 : 17 door Ds. J. D. v. d. Munnik.
September. Zendingsvreugd en -roem, Phil. 4 : 1 door Ds. C. W. E. Ploos v. Amstel.
October. De vestiging van het Evangelie in Europa, Hand. 16 : 40 door Ds. D. Pol.
November. Uittrekken als een held, Jesaja 42 : 13 door Ds. F. Staal.
December. Is geloofd in de Wereld, 1 Tim. 3 : 16 door Ds. W. Verhoef.

De foto's.

Eerste steenlegging Christ. Holl. Inl. Kweek-school Solo, blz. 8.
Het gezin van Br. H. Meijerink, blz. 26.
De leerlingen der Opleidingsschool te Karoeni Soemba, blz. 47.
Mej. C. Meinders, blz. 50.
Ds. en Mevr. Vonk—v. d. Poel, blz. 51.
De Algemeene Vergadering van Zendingarbeiders op Soemba, blz. 62.
Het Zendingshospitaal Petronella, blz. 86.
Dr. en Mevr. Brummelkamp-Verhoef, blz. 89.
Het gezin van Dr. K. P. Groot, blz. 105.
Ds. en Mevr. van Eijk—Boes, blz. 118.
De nieuwe gebouwen van de Keuchenius-school, blz. 123.
De Colporteurs te Djokja, blz. 139.
De Opleidingsschool te Djokja, blz. 159.
De tweede Christ. Holl. Inl. school op Ambon, blz. 164.
De leeraren van de Christ. Holl. Inl. Kweek-school, blz. 175.
Mej. H. Nieboer, blz. 176.

Ds. en Mevr. Rullmann-v. d. Wart, blz. 179.
Ds. J. D. v. d. Munnik, blz. 193.
De gedecoreerde helpers van het Petr. Hospitaal, blz. 197.
Een Javaansche vroedvrouw met haar helper, blz. 201.
Dr. T. Bast, blz. 215.
De school te Patalan, blz. 221.

A.

Andel, Dr. H. A. van, blz. 7, zie voorts Solo.
Artikel R. R. 123, blz. 18, 34, 101.
Adat-regeling, blz. 34, 160.
Ambon, blz. 164.
Algemeene Zendingconferentie, blz. 160.
Arbeidsmogelijkheid, nieuwe, blz. 195.

B.

Bakker, Ds. D., blz. 6, 193, zie voorts Opleidingsschool Java.
Bakker, Dr. F. L., blz. 6, zie voorts Opleidingsschool Java.
Brief van Ds. W. v. Dijk, blz. 13.
Blondo, blz. 17.
Banjoemas, blz. 27, 48.
Brummelkamp, Dr. R., blz. 35, 68, 89, 160.
Baarbe, Mej. C., blz. 35.
Baller, Mej. I. M., blz. 35.
Brief van Mej. Zichterman, blz. 48.
Boonstra, Mej. A. H., blz. 54.
Brouwer, Dr. K. J., blz. 74.
Bruijn, Landwehr Mevr., blz. 88.
Bruijn, Ds. C., blz. 62, zie voorts Soemba.
Brief van Mevr. v. Dijk (Pajeti), blz. 89.
Beukema, P., blz. 107.
Brief van Ds. Lambooi, blz. 121, 218.
Brief van Dr. H. A. van Andel, blz. 137.
Breukelaar, Mej. M. E., blz. 150.
Brief van Ds. A. Merkelijn, blz. 160, 197.
Brief van Ds. L. Netelenbos, blz. 12, 88.
Bosman, D. J., blz. 160, 185.
Beroeping Pandita Djawa, blz. 171.
Brief Ds. P. H. van Eijk, blz. 173.
Berichten uit Djokja, blz. 177.
Berg, Dr. J., blz. 179.
Benoeming J. A. Wiggers, blz. 192.
Brief Ds. K. P. Groot, blz. 201.
Bast, Dr., blz. 205.
Bijbel in 835 talen, blz. 206.
Bevorderd tot heerlijkheid, blz. 213.
Brief van Mevr. v. Andel-Rutgers, blz. 215.

C.

Chineezzen, blz. 16, 136.
Conventie Washington, blz. 18.
Colenbrander, Ds. J. F., blz. 62, zie voorts Soemba.

Christendom in Voor-Indië, blz. 90.
 Christ. Nat. Zendingsfeest, blz. 94.
 Chineesch meisje, blz. 106.
 Christ. Jav. Boekenfonds, blz. 115.
 Colporteurs te Djokja, blz. 139.
 Caan. Freule H. de La Bassecour, blz. 185.
 Clevering, Mej. H., blz. 186.

D.

Dijk, Ds. W. van, blz. 13, zie voorts Soemba.
 Djocja, blz. 16, 25, 171.
 Dubbele Zending, bl. 34.
 Doodenfeest op Nieuw Guinea, blz. 53.
 Dijk, Ds. K. van, blz. 59, 205, zie voorts
 Keboemen en Friesche Zending.
 Dijk, Tj. van, blz. 62, zie voorts Soemba.
 Dreckmeier, Mej. Dr. G. J., blz. 109, 185, 212.
 Djabilawang, blz. 150.

E.

Eijk, Ds. P. H., blz. 23, 109, 117, 185, 205.
 Ernstig tekort, blz. 43.
 Esser, Dr. B. J., blz. 48, zie voorts Poer-
 bolingo.
 Eischen voor een verpleegster, blz. 124.
 Eigenraam, F., blz. 130.

F.

Friesche Zending, blz. 35, 50, 68, 135, 172.
 Flach, Dr. J. C., blz. 149.

G.

Graaf, Mej. C. L. de, blz. 35, 185.
 Generale Kas, blz. 102.
 Groot, Dr. K. P., blz. 105, 201.
 Gedenkboek Zending Djokja, blz. 45, 74, 110.
 Gedenkboek Zending Keboemen, blz. 110.
 Godsdienstcongres te Djokja, blz. 195.

H.

Horstman, R. J., blz. 35.
 Hoogere Kweekschool, blz. 61, 212.
 Hospitaal Soemba, blz. 61.
 Hoekstra, Prof. Dr. T., blz. 72.
 Herdenking Friesche Zending, blz. 172.
 Helsen van het Petronella Hospitaal, blz.
 197.
 Heide, K. v. d., blz. 205.

I.

Internationale Zendingsbond, blz. 81.
 In het land van de zon, blz. 222.

J.

Jubileumplan, blz. 5, 82, 212.
 Jaar van Gedachtenis, blz. 59.
 Java-Comité, blz. 60.
 Jaaroverzicht 1924 Solo, blz. 62.
 Jaaroverzicht 1924 Djokja, blz. 83.
 Jaaroverzicht 1924 Pajeti, blz. 87.
 Jaaroverzicht 1924 Banjoemas, blz. 139.
 Jaaroverzicht 1924 Poerworedjo, blz. 142.
 Jubileum Zendingshospitaal te Djokja, blz.
 66.
 Janssen, Ds. H., blz. 130.
 Jubileum Friesche Zending, blz. 135.
 Jubileumrede van Dr. J. Offringa, blz. 164.
 Javaansche Dogmatiek, blz. 194.

K.

Kweekschool te Solo, blz. 7, 85, 157, 178.
 Kuijper, Dr. H. H., blz. 25.
 Kerstfeest te Solo, blz. 29.
 Koppe, Mej. C. J., blz. 36.
 Koelewijn, D., blz. 70, zie voorts Keuchenius-
 school.
 Continentale Missionconferenz, blz. 93,
 104.
 Keulen, J. van, blz. 51, zie voorts Suriname.
 Keboemen, blz. 158, 195.
 Kok, W., blz. 184.
 Klenting, de, blz. 184.
 Kerken in Indië en de Generale Kas, blz.
 185.
 Krijger, D. H., blz. 205.
 Kraemer, Dr. H., blz. 223.

L.

Lambooij, J. P., blz. 62, zie voorts Soemba.
 Linnenkast Solo, blz. 14.
 Lantaarnplaatjes, blz. 36, 185.
 Lyceum Bandoeng, blz. 110.
 Leersum, Dr. C. van, blz. 129.
 Legerpredikant, blz. 189.

M.

Mohammedaansche actie, blz. 3, 24, 94, 195.
 Meijerink, H., blz. 26.
 Meinders, Mej. E., blz. 35, 50.
 Mott, Dr. John, blz. 53, 110.
 Meurs, A. J., blz. 54.
 Meinders, Mej. J., blz. 54, 205.
 Mobach, T., blz. 62, zie voorts Soemba.
 Merkelijn, Ds. A., blz. 103, zie voorts Mage-
 lang.
 Magelang, blz. 103, 121, 144.
 Munnik, Dr. J. D. v. d., blz. 192.
 Muller, Dr. H. G., blz. 200.
 Misset, Mej. A., blz. 205.

Medische dienst te Magelang, blz. 205.

N.

Netelenbos, Ds. L., blz. 12, 49, zie voorts Poerworedjo.

Nimpoeno, Raden S., blz. 150.

Nias, blz. 164.

Nieboer, Mej. H., blz. 176.

Netelenbos, Mej. A. H., blz. 223.

O.

Opleidingsschool Djokja, blz. 6, 135.

Opleidingsschool Soemba, blz. 9, 47, 176, 211.

Onderwijzersnood in Indië, blz. 116.

Offringa, Dr. J. blz. 164.

P.

Pruis, Dr. H. S., blz. 16.

Pandita Djawa, blz. 16, 93, 171.

Poerworedjo, blz. 17, 67, 149.

Poerbolingo, blz. 17, 27, 162.

Poerwokerto, blz. 27.

Pos, Ds. A., blz. 24, zie voorts Djokja.

Petronella-Hospitaal, blz. 86.

Patalan, blz. 93.

Palikan, blz. 93.

Pruis, Mej. S. L., blz. 124.

Psalmboek, nieuw, blz. 195.

R.

Rado, Dr. T., blz. 15, 199.

Reisvereniging Ned. Christ. blz. 52.

Rutgers, Dr. H. C., blz. 110.

Rullmann, Dr. J. A. C., blz. 150, 179.

S.

Suriname, blz. 4, 51, 73, 92, 107, 128, 149, 165, 204, 223.

Solo blz. 23, 29, 62, 195.

Soemba, blz. 31, 46, 48, 61, 74, 121, 179, 203.

Sadrach, blz. 35.

Shifting Zendingsscholen; blz. 45. z

Schreiende nood, blz. 60.

Steunt arme zeelieden, blz. 93.

Sadrach's Gemeenten, blz. 100, 162.

Soerabaja, blz. 110, 185.

Statistiek Hoofddienst 1924, blz. 109.

„ Colportage 1924, blz. 109.

„ Schooldienst 1924, blz. 125.

„ Christ. Holl. Inl. scholen 1924, blz. 126.

„ Medische dienst 1924, blz. 127.

„ Zendingarbeiders 1924, blz. 148.

Siemons, Mej. H., blz. 130.

„Schetsen en Herinneringen”, blz. 165, 171.

Schooldag Scragen, blz. 182.

Sillevis Smitt, Ds. J. H., blz. 185.

Sis Joram, blz. 213.

Schooldag Midden-Java, blz. 219.

Soepater, blz. 223.

T.

Tegal, blz. 15.

Tjandisewoe, blz. 28, 93.

Tlepok, blz. 69, 110, 150.

Toenkak, blz. 93.

Toren, Mej. J. G., blz. 129.

Tweede Christ. Holl. Inl. Kweekschool op Java, blz. 137.

Temon, blz. 161.

Temanggoeng, blz. 194.

U.

Uit de school geklapt, blz. 203.

V.

Vacantie, blz. 12.

Vijf-en-twintig jaren Zendingswerk (Djocja), blz. 44.

Vonk, Dr. A. H., blz. 50.

Vries, R. de, blz. 94.

Vogelesang, Dr. L. W., blz. 129, 150.

Verhagen, Dr. D., blz. 129, 186, 205.

Vergadering Javaansche Kerken, blz. 160.

Vereeniging Dr. Scheurer's Hospitaal, blz. 173,

W.

Wonogiri, blz. 123.

Wonosobo, blz. 194.

Z.

Zaaimaand, blz. 10.

Zuid Afrikaansche Zending, blz. 35.

Zigterman, Mej. G., blz. 48.

Zendingsblad, blz. 71, 101.

Zendingsconsul, blz. 73, 223.

Zendingsarts, blz. 74.

Zendingsconsulaat, blz. 80.

Zendingsbeweging in de wereld, blz. 91.

Zomer Zendingsconferentie 1925, blz. 91, 117.

Zendingssynode Friesland, blz. 94.

Zendingsbelangstelling onder de Heidenen, blz. 94.

Zendingsjubileum Djokja, blz. 118.

Zending in Zeeland en N.-Brabant, blz. 121.

Zendingstaak van de Kerken in Indië, blz. 145.

Zendingskalender 1926, blz. 147.

Zendingskaart, blz. 194.

Ziekten onder de Javaanen, blz. 200.

Zendingsbloei, blz. 206.

THREE DAY

Gereformeerde Kerken in
Nederland.

Het zendingsblad

1925

1925

343216

THREE DAY

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY

BERKELEY, CA 94709

GTU Library

3 2400 00291 2446

